

KOŚAKALPATARU

OF

VIŚVANĀTHA ✓

Edited by

MADHUKAR MANGESH PATKAR, B.A., LL.B., Ph.D.

Secretary, Deccan College Sanskrit Dictionary Deptt. Poona.

and

K. V. KRISHNAMURTHY SARMA, *Vyākaraṇa-Vidvān,*

Shastri, Deccan College Sanskrit Dict. Deptt.

Poona.

FASCIOULE 1

POONA

1957

CODE L. 14-1

First Edition, 750 Copies
December 1957

Price Rs. 20/-

[ALL RIGHTS RESERVED]

Printed by Laxmubai Narayan Chaudhari, at the Niraya Sagar Press,
26-28, Kolbhat Street, Bombay 2, and Published by
Dr. H. D. Sankalia, for the Deccan College Post-Graduate and
Research Institute, Poona 6 (India).

PREFATORY NOTE

The work of editing the *Koṣakalpataru* of Viśvanātha, the first fascicule of which is now being published, was undertaken by me many years ago. However, owing to major preoccupations I could not devote my time to the editing of the work and consequently it was entrusted to Dr. M. M. PATKAR and Pandit K. V. Krishmurthy SARMA, two of my assistants in the Sanskrit Dictionary Department. Owing to various reasons the printing of the first fascicule, which was started as far back as 1948, was protracted from time to time and after a lapse of nine years we are now in a position to bring out only one fascicule of one of the most important and voluminous lexicons compiled in the Sanskrit language. Even in its partial publication the *Koṣakalpataru* reveals its special features. It records a large number of words not so far recorded in some of the standard dictionaries of the Sanskrit language. The *Koṣakalpataru* has, thus, a unique place in the Sanskrit lexicographical literature and I feel happy that the Sanskrit Dictionary Department has been responsible in bringing out at least a portion of this important lexicon. I have every hope that in course of time the Deccan College will be able to publish also the remaining portion of the *Koṣakalpataru* before it is lost to scholars for ever by the destruction of the scanty manuscript material by ravages of time.

S. M. KATRE.

PREFACE

The work and its Manuscripts.

Among the important Sanskrit lexicons that were composed after A. D. 1500 special mention must be made of the *Kosakalpataru* ascribed to Viśvanātha. The present lexicon is one of the biggest of its kind and contains more than 5000 verses. It is both synonymous and homonymous. The synonymous part is modelled after the *Amarakośa* and is likewise divided and subdivided into major and minor portions such as *lāṇḍas* and *vargas*. For the classification of synonyms it follows the *Amarakośa*, the homonymous portion being arranged according to the number of letters under different heads such as *ka-varga*, *ca-varga*, *ṣa-varga* and so on. Besides these two main divisions the lexicon also deals separately with (a) the gender of vocables and (b) the indeclinables.

So far only two manuscripts of the *Kosakalpataru* have been traced from the different Manuscript libraries in India of which one complete copy exists in the Bombay Government Collection of Manuscripts deposited at the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona.¹ It is this Ms. that is primarily utilized for the present edition of the work and is designated 'A'. The second Ms.², which belongs to the Anup Sanskrit Library at Bikaner, is fragmentary and ends with the first i. e. the *svarga-lāṇḍa*. From the readings recorded for the first *lāṇḍa* at the bottom of each page it will be seen how the two Mss. considerably differ from each other. In many places the Bikaner manuscript, styled 'B', either substitutes long passages or adds to the matter in Ms. A.

In addition to the two Mss. of the *Kosakalpataru* mentioned above, three more Mss. of the work were reported to be existing in the Sarasvati Bhandar at Udaipur. But in spite of our efforts independently and also through the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona, the Mss. from the Udaipur

1. No 99 of A. 1883-84. This is the only manuscript of the work recorded by Aufrecht in his *Catalogus Catalogorum*, I, 130. The Ms. was kindly made available for use through the good offices of the authorities of the Bhandarkar Institute.
2. No. 65 of the Anup Sanskrit Library, Bikaner. The editors are grateful to the authorities of the Library for lending their Ms. of the *Kosakalpataru* for use.

Library could not be procured for utilization of the present edition. Consequently owing to the paucity of manuscripts of the work the present edition had to be based on a single complete Ms. that was available for use. Even this Ms. was found considerably defective and full of corrupt readings. In several places attempt has been made to construe correct readings with the help of other works and lexicons wherever it was possible to do so.

The Author¹

Viśvanātha, the author of the present lexicon was the son of one Nārāyana, who belonged to a family of physicians and lived at Devalapattana in the Vidarbha country. Dr. Gode has shown in his paper on Viśvanātha, that he was identical with his name-sake, who was the author of two other works viz. (i) *Śatrusalya-carita* and (ii) *Jagatprahāśakāvya*. Viśvanātha was patronized by Jam Sattarsal of Navanagar in whose praise he composed the *Śatrusalyacarita* in 22 cantos. Perhaps after the death of some other prince and after A. D. 1608 Viśvanātha sought the patronage of some other prince and after A. D. 1629 he found a patron in King Jagatsimha, son of Karnasimha, of Udaipur (Mewar) and wrote another kāvya called the *Jagatprahāśakāvya* in honour of his patron between A. D. 1628 and 1644.² From the evidence that was available Dr. Gode is of the opinion that Viśvanātha must have composed his lexicon *Kośakalpataru* prior to A. D. 1649, when he was invited to lay down the foundation of a temple at Deolia and when he was known to be a man of great literary repute, well-versed in Nyāya, Mīmāṃsā, Tāika, Vyākaraṇa and other branches of Sanskrit learning.

It will thus be seen that Viśvanātha, who belonged to the Atri gotra and was the son of Nārāyana belonged to a family of physicians (vaidyakulaja). He hailed from a place called Devālaya-pattana situated in Vidarbha i. e. the modern Berar. We reproduce below a few lines from the single Ms. of the *Kośakalpataru*, wherein we find some information about the author and the authorities quoted by him.

विद्याभविदुर्भेदेतिलके देवालये पत्तने

धौत्राह्न्यसमर्हणीयवरणक्षोषसुरग्रामणीः ।

वाचेयः सुपवित्रविग्रचरितान्तर्वाणियूढामणिः

(सद्) विद्यानिस्वयवैद्यकुलजो नारायणोऽभूदुचः ॥ ६३ ॥

1. For a detailed account of the author see Dr. P. K. Gode's article published in the *Poona Orientalist*, 13.

2. *Ibid*, p 3

वाय्वीथिमी(भीमि?)रूपक[स्कृ?]तावन्तिलो यः सोमपीथी चित्त-
 दायुर्वेदमहोदधेस्तरिजुषां वायुः किलावामगः ।
 धाम्ना यस्य गदान्त[**]पदुना नाम्ना पुराज्ञाप(य?)वित् (?)
 शयं सर्वजनीनमाशु जहितो दक्षो(सो?) सदयो न किम् ॥ ६८ ॥
 वैदर्भभृत...पद्यकठिता (?) माघद्रभाम्भोतिये
 रुचन्ती मुहराशयसुपमुधां भूति(ज्ञा?) बुधान्यो भुवि ।
 श्रीनारायणपण्डितस्य तनयस्तस्य प्रशस्त्यभिधः
 सदैद्यो भुवि विद्यनाथ उदभूत्सेवासनाथः पितुः ॥ ६९ ॥
 संसार(रा)पतंसारं सविनयमजयं भागुरीं शाश्वतं च
 व्याडिं गौडं महेशं सरभसमरणं मेदिनीं नन्दिनीं च ।
 दुर्गं हेमं च वाचस्पतिममरमुण(जा)दिं च गोवर्धनीयं
 रुद्रं चन्द्रं च मालां मतिजलधिकृतं चारु हारावलीं च ॥ ७० ॥
 शब्दार्णवं चोत्पलिनीं सुभूतिं हलायुधं विक्रमभूषतिं च ।
 कोद्वानशेषानदयत् विशेषीच्छेदाख्य सारस्वतपरपूजान् ॥ ७१ ॥
 विभाम्य भूषः सुकविप्रयोगालेभ्यः समुचीय च चारुशब्दाद्(र?)
 सत्कोदाकल्पद्रुम एष भूमौ कृतः कृतो(ति?)प्रीतिकृतेऽस्ति तेन ॥ ७२ ॥

Contents and Analysis of the Work

As already stated the work is represented by a single Ms. and is being edited for the first time. It would therefore be worth while to give here the contents and analysis of the work. The entire work which mainly consists of the synonymous and homonymous sections is arranged as follows:

I.	SVARGAKĀṇḌA :	Paramātmavarga	११.	1- 57
		Svargavarga	,,	1-176
		Vyomavarga	,,	1-108
		Kālavarga	,,	1-115
		Dhīvarga	,,	1-117
		Nāṭyavarga	,,	1-207
		,,	1-116
II.	BIŪKĀṇḌA :	Prthivīvarga	,,	1- 78
		Suravarga	,,	1- 88
		Śailavarga	,,	1- 80
		Vanaśādhivarga	,,	1- 65
		Siṃhavarga	,,	1-127
		Nṛvarga	,,	1-329
		Brahmavarga	,,	1-133
		Kṣātravarga	,,	1-277
		Vaiśyavarga	,,	1-225
		Śūdravarga	,,	1- 72

III. PĀTĀLAKĀṆḌA :

Pātālavarga	,,	1- 39
Narakavarga	,,	1-103
Viśeṣyanighnavarga	,,	1-277
Prakīrṇakavarga	,,	1- 51
Dhātuvarga	,,	1-565
LIṄGAVARGA :		
Pumliṅgādhikāra	,,	1- 26
Strīliṅgādhikāra	,,	27- 78
Napumsakaliṅgādhikāra	,,	78-116
Strīpumśaliṅgādhikāra	,,	117-131
Pumnapumsakaliṅgā-		
dhikāra	,,	131-175
Strīnapumsakaliṅgā-		
dhikāra	,,	176-205
AVYAYASĀMĀNYASKANDHA :		
	vv.	1-133

The second part is divided according to letters as follows :

KA VARGA :	Words ending in ka	vv.	1- 75
	" " kha	,,	76- 89
	" " ga	,,	90-131
	" " gha	,,	132-138
GA VARGA :	" " ca	,,	1- 15
	" " cha	,,	16- 19
	" " ja	,,	20- 45
	" " jha	,,	46
	" " ḥa	,,	47- 48
ṬA VARGA :	" " ṭa	,,	1- 52
	" " tha	,,	52- 67
	" " ḍa	,,	68- 98
	" " ḍha	,,	93-100
	" " na	,,	101-173
TA VARGA :	" " ta	,,	1-191
	" " tha	,,	192-217
	" " da	,,	217-249
	" " dha	,,	250-289
	" " na	,,	289-473
PA VARGA :	" " pa	,,	1- 24
	" " pha	,,	25
	" " ba	,,	26- 37
	" " bha	,,	38- 54
	" " ma	,,	55- 95

ANTAḤSTHA VARGA

”	”	”	ya	”	1- 93
”	”	”	ra	”	94-345
”	”	”	la	”	346-486
”	”	”	va	”	487-541

ŪṢMĀNTA VARGA

”	”	”	śa	”	1- 33
”	”	”	sa	”	34- 73
”	”	”	sa	”	74-133
”	”	”	ha	”	134-166

The analysis of the contents will acquaint the reader with the voluminous and diverse character of the lexicon composed by Viśvanātha. The work is composed in a variety of metres and occasionally consists of prose passages also. In the concluding portion of the work the author gives scanty information about himself and also mentions therein a few authorities which he seems to have consulted before writing his work. These authorities are:

, Ajaya, Amara, Aruna, Uṇādi, Utpalinī, Govardhana, Gauḍa, Candra, Darga, Nandinī (?), Bhāguri, Maheśa, Mālā, Medinī, Rabhasa, Rudra, Vācaspati, Probably *Vikramādityakośa*, Vyāḍi, Śabdārṇava, Śāsvata, *Saṃsārāvarta*, Subhūti, Halayudha, *Hārāvali*, and *Haima*.

Before concluding the Preface, it is our pleasant duty to record our grateful thanks to several persons for the help we received from them in the preparation of this edition. We are grateful to Dr. S. M. KATRE, Director, Deccan College, Poona, and General Editor, Dictionary of Sanskrit on Historical Principles, for entrusting the work to us for being edited and published in the *Sources of Indo-Aryan Lexicography Series* of the Deccan College. We are also obliged to Dr. P. K. GODE, Curator, Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona, as also to the authorities of the Anup Sanskrit Library, Bikaner, for the loan of the Manuscripts of the *Kosakalpataṛu* available in their libraries. The Manager, Nirnaya Sagar Press, Bombay, and his staff also deserve our gratitude for the efficient printing of the fascicule. We, however, apologize to the readers for the inordinate delay in bringing out the present fascicule owing to several causes over which we had no control.

[1b] ॥ श्रीमन्मङ्गलमूर्तिर्जयति ॥

॥ श्रीगुरुवे नारायणाय श्रीरुविमणीजानये नमः ॥ श्री ॥

कोषकल्पतरुः

श्रीपीताम्बरभालम्बे निरालम्बावलम्बदम् ।

अजिष्णुमतयः शब्दब्रह्मरूपं वदन्ति यम् ॥ १ ॥

श्रीनारायणनामानमानस्य पितरं चिरम् ।

कोषकल्पतरुं कुर्मः शर्मणे कविससदः ॥ २ ॥

रूपमेदात्साहचर्यात्समासाद्विधितस्तथा ।

समुल्लसल्लिङ्गभेदैः श्लेषादौ संशयच्छिदे ॥ ३ ॥

स्वरव्यञ्जनवैचित्र्यात्पृथक्पृथग्गुदाहृतैः ।

नामभिर्विलसद्वर्गशाखासर्गनिरर्गल ॥ ५ ॥

अशेषकोषकृद्ग्रन्थशिष्टनामफलोचितः ।

कोषकल्पतरुस्तोषं कवीनामेप धास्यति ॥ ६ ॥

शास्त्रानुशिष्टकविभाषितदृष्टमृष्ट-

नानानवीनतरनामफलानि विन्वन् ।

श्रीविश्वनाथकृतकोषमुकल्पवृक्षा-

न्न क्षोभमेति मुकुर्विन्वमव्यकाव्ये ॥ ७ ॥

रूढयौगिकमिश्रतैस्त्रिधा नामा[2a]नि निर्दिशेत् ।

अन्युत्पन्नानि रूढानि यथा स्याद्वोमतल्लिका ॥ ८ ॥

संबन्धगुणकर्माद्यैर्व्युत्पत्त्या यौगिकानि च ।

परिवृत्तिसहान्येतान्युर्व्वीशो भूपतिर्यथा ॥ ९ ॥

न सहन्ते परावृत्तिमिश्राणि न उदाहृतिः ।

प्राक्पदं बहवाम्यादौ धार्निध्यादौ तथोत्तरम् ॥ १० ॥

परिवृत्तिं न सहते गीर्वाणादौ पदद्वयम् ।

तस्मात्कविपथं शाल्या नामानि परिवर्षयेत् ॥ ११ ॥

1 °नल्लवदम् for °वलम्ब°.

3 आनसु corrected to आनस्य by scoring the understroke.

7 स्वरव्यं न.

9 Can also be read as लोत्थित° ।

17 यौगिकाति च corrected to °कानि च by scoring the understroke.

19 उदाहृतिः for °तिः

- त्रितये त्रिषु सर्वस्मिन्निति लिङ्गत्रयात्मकम् ।
 द्वि द्वंद्वशब्दोपादाने पुंस्त्रीलिङ्गं समुजयेत् ॥ १२ ॥
 25 पुंलिङ्गमादि पुंशब्दैः स्त्रीलिङ्गं वनितार्थकैः ।
 स्त्रीचं चरमपण्डाद्यैः शिष्टं लिङ्गं निषेधनात् ॥ १३ ॥
 काव्यादावप्रयोगेऽपि पुंस्त्वादेर्देवतादिषु ।
 वदन्ति तद्विना काव्यं साधुतेत्यनुशासनम् ॥ १४ ॥
 परात्मा भगवान् हंसः पुरुषः स्यादजोऽव्ययः ।
 30 स्यादौपनिषदस्तरत्वं ब्रह्माऽद्वैतं तद[2b]क्षरम् ॥ १५ ॥
 धोमव्ययं तथाथ स्यान्मायाऽजा प्रकृतिः प्रसूः ।
 प्रपानं धीजमव्यक्तमीशोऽसौ मायया वृतः ॥ १६ ॥
 अविषासंवृते स्वात्मा क्षेत्रज्ञः पुरुषोऽतसः ।
 इन्द्रश्च चेतनोऽध्यात्मं त्वव्ययं क्रीयमत्र तु ॥ १७ ॥
 35 भवे त्रिष्वध्यात्मिकं स्यादात्मनीनं तु यद्विषयम् ।
 स्यादात्मनेऽथ क्षेत्रज्ञगिन्नोऽक्षेत्रज्ञ उच्यते ॥ १८ ॥
 जीवजन्यं प्राणिनोऽस्मिन्नंशुमान्सत्त्वमखियात् ।
 स्त्रीचै प्रकाशार्कसत्त्वं रजो ना रज्जकं रजः ॥ १९ ॥
 तमं तमः प्रमोहीति त्रयो मायोदिता गुणाः ।
 40 निमिचं कारणं बीजमुपादानं निबन्धनम् ॥ २० ॥
 हेतुर्नाऽथ द्वयोर्दोषनिर्निदानं त्वादिकारणम् ।
 जन्यं कार्यं जन्म-जनुद्-जननान्युद्भवो भवः ॥ २१ ॥

27 पुंस्त्वादे for पुं

28 वदन्ति for वदन्ति

31 ओमी १ व्ययं; प्रकृतिः for °तिः

32 धीजं for धीजं; °व्यक्त १ मी°; ऽसौ १ मायया

33 क्षेत्रज्ञपुरुषाऽतसः; may be read as above or as °तसः ।

34 १ इन्द्रश्च; चेतनो ५ अध्यात्मं १

35 आत्मानिनां for आत्मनीनं

37 प्राणिनो अस्मिन्

38 प्रकाशार्कसत्त्वं १ रजो

39 तमं for तमं; प्रमोही १ ति

40 विजं for बीजं

41 निदानां for °न

42 कार्यं १

जनितासंभवौ जन्यौ तस्योत्पत्तिः जनिर्जनी ।
 आजन्ममन्ययं क्लीबे जन्माभिन्वापिनीह तु ॥ २२ ॥
 आजन्मिकं भवेऽथान्तर्जन्मिकं मध्यजन्म[3a]जम् ।
 संसारोऽस्त्री गर्भवासोद्भवः संसरणं तथा ॥ २३ ॥
 पुंसि भूम्यसवो नित्यं प्राणा वातहतौ पुनः ।
 जीवो जिगत्सुः स्त्री जीवा जीवः प्राणनजीवने ॥ २४ ॥
 श्वसितं श्वसनं श्वासस्तोऽन्तर्धदन आहरः ।
 अनोच्छ्वासौ बहिर्धकौ निःश्वासः पान एतनः ॥ २५ ॥
 आयुः पुमालुकारान्तः सकारान्तं नपुंसकम् ।
 पुंसि जीवितकालश्च पूर्णं सत्पुरुषायुषम् ॥ २६ ॥
 आयुर्द्वयसमाहारे व्यायुषं व्यायुषं पुनः ।
 आयुस्त्रयसमाहारेऽथायुष्यं तत्प्रयोजनम् ॥ २७ ॥
 आयुर्द्विद्विकरो यज्ञ आयुष्टोमः प्रकीर्तितः ।
 आयुष्मान् जीवथो जैवावृकः स्वाधिरजीवनः ।
 जीवनीयं जीवहितं प्राणदं च रसायनम् ।
 जीव्यं त्रिष्वथ जीवातुरस्त्रिया जीवनौषधम् ॥ २८ ॥
 जातिर्जातं च सामान्यं व्यक्तिः स्त्री पृथगात्मता ।
 जीवात्मनो मनोब्राह्मिधर्माधर्मादयो गुणाः ॥ २९ ॥
 विधेऽन्तः[3b]करणं मनोऽपि हृदयं हृत्चेतसी मानसम्
 स्वान्तं गूढपथोच्छेदोऽलिगु तथाऽतश्चान्तरस्वोऽन्यथे ।

45

50

55

60

- 43 तस्योत्पत्तिः.
 44 आजन्म १ म०; ०पि पीहम्.
 45 °कौ for °क both places.
 48 जिगतः for °लुः; जीवमा०
 49 श्वसितश्च°; श्वास ३ स्यो°
 51 सकारान्तो
 52 °काल ३ सः; पुर्ण°; पुरुषा ३ पुरुषा
 53 व्यायुषो १ आयुर्ध्वं १.
 54 °आयुर्ध्वं १.
 55 °ष्टोमः १.
 58 रस्त्रिया जीवनौषधं
 59 सामान्यं ३; 'त्मता ॥ २ ॥
 61 विधे for विधे
 62 तयो for तथा; थांतर १३ सोऽन्यथे

संकल्पो नरि मानमानसकृती चित्तस्थिरत्वं समा-
 धानं स्यादवधानवधारि मनस्कारो हृतं भोगवत् ॥ ३० ॥
 प्रमादोऽनवधानत्वं पुंस्याधिः स्यान्मनोज्वला ।
 अभिप्रायाशयच्छन्दा आकृतच्छन्दसी मतम् ॥ ३१ ॥
 छन्दसा निर्मितं यत्स्यात् तच्छन्दस्यं विदोष्ययत् ।
 मनोवाचोः पुनर्द्वेष्टे प्रोक्तं वाच्यनसे इति ॥ ३२ ॥
 मोक्षः स्यादपुनर्भवोऽपि च महानन्दोऽपवर्गस्तथा
 दुःस्त्रोधमल्लयो महोदयद्रवः स्त्री निर्वृतिः सिद्धिवत् ।
 मुक्तिर्ब्रह्म नपुंसकेऽमृतक्षिप्रश्रेयासि निःश्रेयसम्
 निर्वाणं सुखमक्षरं च कथितं कैवल्यमुच्चैःपदम् ॥ ३३ ॥
 मुमुक्षुः स्यान्मोक्षकामोऽपवृक्तस्तु स मुक्तिभाक् ।
 वैरक्षिको विरागाहो योगो मोक्षस्य साधनम् ।
 ब्रह्मभूयं ब्रह्मभावो ब्रह्मसायुज्यमित्यपि ॥ ३४ ॥
 [4३] चतुर्वर्गो मोक्षधर्मकामार्थस्तेस्त्वभोक्षकैः ।
 त्रिवर्गोऽथ चतुर्भद्रं तुर्यमत्र बलं यदि ॥ ३५ ॥
 श्रायसं श्रेयसि भवं विशेष्यचतुर्दीरितम् ।
 श्रेयः पुण्ये सूततमं गोघर्मो न स्त्री पुंसि वृषः स्यात् ।
 धर्म्यं धर्मादनपेतं यच्चरति तु धर्मं धार्मिकमाहुः ॥ ३५ ॥
 मङ्गलधर्मा मङ्गलधर्मोपेतो धर्मा धर्मयुतः स्यात् ।
 धार्मिणमन्त्रे धर्मिसमूहे धार्मिक्यं स्याद्धारमिकतायाम् ॥ ३६ ॥

63 नरिमन्ति मानसकृती ३

64 भोग ५ यत्

65 'प्रमादो १; धिः १ स्यात्.

66 मतम् ॥ ६ ॥ ३१ ॥

67 यत्स्यात्; छन्दसं १

70 'ब्रह्म' ०

71 मुक्तिर्ब्रह्म ५ नपुंसके

73 मुमुक्षुः १; अपवृक्तस्तु

74 योगो १

75 ब्रह्मसायुज्य ३ मित्यपि ।

76 चतुर्वर्गो

77 त्रिवर्गो १ऽथ चतुर्भद्रं १; यदिः ३५ ॥

78 श्रायसं १

79 सुततमं; १ वृषः ५०

81 'धर्मो' १र्ध; धर्मा १.

82 'समुद्दे

दुरितमशुभमहः किल्बिषं पापमहः

कुक्षत-कलुष-किष्कान्यत्र कृष्णैरसी स्तः ।

अपि वृजिनतमोघं कल्मषं न्यङ्ककृष्ण-

णकमपि मलयङ्गौ पातकं कल्मषस्त्री ॥ ३७ ॥

पाप्म यज्ञाङ्गकौपीनं वृशंसं शमलाचमे

तद्वति त्रिध्वप्यधर्म ।

अधर्मं यश्च चरति कथ्यतेऽसावधार्मिकः ॥ ३८ ॥

कुल्मलं कङ्गलं पाप्मा

कषायमानो यः पापं कर्तुमुत्सहते स्वयम् ॥ ३९ ॥

कषायमानो गहनाय[4b]मानः सत्रायमाणो दुरितं विकीर्षुः ।

कक्षायमाणश्च विशेष्यलिङ्गाः कृच्छ्रायमाणेन समार्यकाः स्युः ॥ ४० ॥

विधिर्विपाकोऽपि च तत्र चित्रा-

दीरः स्त्रियां स्याद्विपतिर्वृकर्म ।

अदृष्टदिष्टे अपि भागधेय-

भाग्ये च दैवं भवितव्यता च ॥ ४१ ॥

दैवं भवाधेयु फलं तु दैवं

सांघट्टिकं तत्क्षणजं प्रदिष्टम् ।

पुमानुदर्कः फलमुत्तरं स्याद्

दिष्टं भवितव्यं स दैष्टिकः स्यात् ॥ ४२ ॥

व्युष्टिः फलं तदादौ तु सहसोपनते त्रिषु ।

भवेदजाकृपाणीयं काकतालीयमित्यपि ॥ ४२ ॥

84 कुक्षतः; कृष्णैस्त्रैरसी

86 मलयङ्गे, पातकं rubbed to पानकं; 'त्रि.

88 तद्वति त्रिध्वप्य°.

89 तरति

90 कुल्मलं कङ्गलं

93 कृच्छ्रायमाणेन ५; स्यूः

95 त्रिपातयाजि°

97 'तम्यता च ११ ॥ ४१ ॥

98 दैवं १

101 १ स्यात् ॥

102 फलं १

103 'तालीयदमि°

अद्विः संपत् संपदास्त्राव्यभूति-

भूतिर्लक्ष्मीर्द्विसंपत्तिनन्दाः ।

पुंलिङ्गोऽयं स्याद्विधिर्यः शुभार्थो-

ऽथापत्तिः स्यादापदापद्विपत्तिः ॥ ४३ ॥

आनन्द आनन्दथु-हर्ष-तोषाः

आमोद-मोदौ प्रमद-प्रमोदौ ।

स्युः संमदास्त्रावमनःप्रसादाः

सुखीतिवनिर्भूतिरेवमेव ॥ ४४ ॥

रिष्टं हितं शर्म सुखं प्रियं च

जोषं च कं शं मतमन्ययाहम् ।

त्रिष्णानु[56]कल्पेन सुखादिकारी

प्रियाकरोऽसौ च सुखाकरश्च ॥ ४५ ॥

सुखप्रियाद्यास्तद्वत्सु कथिता मेघलिङ्गकाः ।

सुखायमानो यः स्वस्य भवेत्सुखनिवेदकः ॥ ४६ ॥

क्षेमंकरः क्षेमकरः क्षेमकारः प्रियंकरः ।

प्रियकारो मद्रकारो भद्रंकर इमे त्रिषु ॥ ४७ ॥

छीषे दुःखमकं कलाकल अमानस्याऽऽमनस्ये तथा-

ऽऽमीलं स्याद्दहनं प्रगाधमुदितं कष्टं च कृच्छ्रं समम् ।

द्युमः सृतिजकक्षसत्रमसुखं पुंस्याभिरर्त्तिः स्त्रियाम्

आवाधाऽपि च वेदना निगदिता पीडा च बाधा न्यथा ॥ ४८ ॥

प्रसूतिकालजा सा स्यादाविरागीः स्त्रियासुमे ।

दुःखादयोऽपि तद्वत्सु कथिता मेघलिङ्गकाः ॥ ५० ॥

104 संपद संपदा; भूति- ।

106 पुंलिङ्गोऽयं १

107 °द्विपत्तिः ॥ ३ ॥

111 °देय १४ नेत्र ।

112 हितश्च°

117 °मानो १ यः

119 °कर ७ इमे.

120 °कलस्वमानस्याऽऽ°

121 प्रगाधं

122 तृप्त° or तृप्त°.

123 °ऽपि च

124 प्रसूति°; °रात्री २ स्त्रियां; उमे

कल्याणं कुरालं कल्याणं गोजागरिकं भाविकं च शुभम् ।

मद्रं मद्रं मन्दमन्दाके श्रेयो निःश्रेयसमपि भव्यम् ॥ ५१ ॥

कल्याणिनेयः कल्याण्यः अपत्ये भवति द्वयोः ।

सौचतेयः सूचताया भावे कल्याणको भ[5b]वेत् ॥ ५२ ॥

पङ्गलसाधुनि मङ्गल्यं स्यान्माङ्गल्यं च स्याच्चरमे भावे ।

130

सौवस्तिकमुक्तं स्वस्ति-हित-प्रमृतावर्ये लिङ्गत्रितये ॥ ५३ ॥

झीवे तु मद्रंकरणं कृतिर्मद्रस्य या भवेत् ॥ ५४ ॥

कम्बः कम्बः कंय-कन्ति-कन्तु-कन्ताः सकंयवः ॥ ५५ ॥

शुभं पुशं च शंयवः

सशं मशं सशं तवः ।

135

सशं यशं तयो ह्यमी

सुखिन्युदीरितास्त्रिपु ॥ ५६ ॥

प्रकाण्डमल्ली नरि तल्लजोघौ

मतल्लिका स्त्री च मचर्चिका च ।

एते समासान्तगताः प्रशस्ता-

वेकोऽपि चोद्यः सुदिनं वसु स्यात् ॥ ५७ ॥

140

॥ इति परमात्मवर्णः ॥ श्री ॥ ॥ श्री ॥

स्वर्गोऽस्तविपवरो हताविषोर्ध्व-

लोकाः स्युः सुरनिलयः सुपर्वलोकः ।

पुंसि स्याद्रमति सुतिर्युतोऽप्यमुक्षो

नाकोऽस्त्री त्रिदिवयुतो दिवा सह घौः ॥ १ ॥

145

- स्त्रीलिङ्गाऽप्यदियमुसत्रिनिष्ठपानि

झीवे सर्वदिह स्वरव्ययोऽस्ति ।

स्वार्थं स्वः फलमथ तद्वत्वे च दिव्यम्

सौवर्गं भवति [6a] सौवमन्यलिङ्गम् ॥ २ ॥

150

126 गोजागरिकं, शुभं

128 नेयः १ कः

129 नेयः १; ५ of कल्याणको inserted in lower margin.

130 मङ्गल्यं १ स्यान् for सान्

133 कम्बः.

134 पुशं च

135 तवः १

142 वर्णाः ॥ ॥

147 दृष्टानि

148 सर्वदिहदिह ॥ पर० वाच्यबोधिः ।

दिवं प्रति प्रतिदिवं समीपेऽनुदिवं तथा ।

यथादिवं दिवस्तुल्ये दिविष्ठः स्वर्गसंस्थितः ॥ ३ ॥

देवा निर्जरसः सुराः सुमनसोऽस्त्रमा वमर्त्या बुधाः

गीर्वाणा मरुतोऽमरा मलभुजः स्वाहामुजो नाकिनः ।

आदित्या ध्रुवदस्तया दिविषदो लेसाश्च बर्हिर्मुखाः

सृष्ट्विन्दारकपूजितावपि सुपर्वा- - - भवः ॥ ४ ॥

त्रिदशादितेयविबुधान्वसः

सदिवोकसो भरगिदो दिवौकसः ।

नरि दैवतं कचन देवता स्त्रियाम्

आधिदैवजे परवदाधिदैविकम् ॥ ५ ॥

देवापत्ये दैवदैव्यौ देव्या दैवी स्त्रियामुमे ।

मवेत्सुमनसो गोत्रापत्ये सौमनसायनिः ॥ ६ ॥

सौपर्वं देवकीयं स्यादिदमर्थे सुपर्वणाम् ।

वृन्दिष्ठश्चापि वृन्दीया नाधिक्ये घाच्यलिङ्गता ॥ ७ ॥

वृन्दारकाणां भावे तु वृन्दिमा स्यान्नृलिङ्गकः ।

देवासुरं देवदैत्यविरोधे स्यान्नपुंसकम् ॥ ८ ॥

देववर्गीय[6b]वदेववर्गीणो देववर्ग्यकः ।

देवान्देवेषु चेत्यर्थे देयत्रादिकमव्ययम् ॥

एवं बहुत्राऽशेषा स्त्री निर्मास्यं स्याद्विस्पृशात् ॥ ९ ॥

पिता तार्क्ष्यः कश्यपश्च मारीचिरदितिपतिः ।

बहुदन्त्यदितिश्च स्याद्विकुण्ठा च तथादिति ॥ १० ॥

151 प्रतिदीर्घं १ ॥

152 °दिवष्टः १ दि०; °संस्थितः

155 ध्रुवद

156 सृष्ट्विन्दारकपूजितावपि सुपर्वभूतेभ्यर्भवः ॥ ४ ॥

159 न देवता ३२ ।

162 गौत्रा°

164 वृन्दिष्ट° °दीया २

165 वृन्दारकाणी; °लिङ्गकाः

166 °सुरं यदेव- - °

168 °वदेत्°

169 बहुत्रा १ शेषा १; °स्याद्विनि°

170 मारीचि° °पतिः ४

171 °दितिः ४

सूर्या विश्वे वसवस्तुपिता आभासरा हरा मरुतः ।

स-महाराजिकसाध्या गणदेवाः साधिकारकथिताः ॥ ११ ॥

विद्याधराः किंपुरुषाः पिशाचा

रक्षांसि यक्षाः सुरगाथकाश्च ।

175

कद्रुसुता गुह्यकसिद्धभृताः

कान्ता दिवो देवतयोनयः स्युः ॥ १२ ॥

विष्णौ ब्रूष्ण-जनार्दनाऽच्युत-हरि-श्रीवत्सलश्चाऽजित-

श्रीवत्स-क्रतुपूरुषाऽसुररिपु-श्रीश-स्वभू-माधवाः ।

वैकुण्ठः पुरुषोत्तमो मुरभिदो विश्वंगरः श्रीधरो

180

गोविन्दो गरुडध्वजो गिरिधरः पीताम्बरः केशवः ॥ १३ ॥

विष्वक्सेन-पुराणपूरुष-जगन्नाथाऽजयेन्द्रानुजो-

मेन्द्राऽधोक्षज-नन्दन-न्दन-हृषीकेशा [7a] भरुः केशिद्वत् ।

षड्विन्दुः शतविन्दु-भैन्ददमनौ आर्क्षी बलिध्वंसनश्च

चक्री कौस्तुभभूषणो नरकमित् कंसान्तकः सार्वद्वत् ॥ १४ ॥

185

गदाभ्रज-गदाधराऽज-विधुपुण्डरीकेशणा

नरायण-चतुर्भुजाभ्युनिधिशापि-नारायणाः ।

त्रिविक्रम-सनातनौ स्मरकुदेधनू विट्टलो

मुकुन्द-वनमालिनी कमलनाभ-दागोदरौ ॥ १५ ॥

शक्तिगर्भ-शतधाम-भगवो

190

वैवस्वत्य-यदुनाथ-वेधसः ।

वासुदेव-जलशापि-वासवः

कैटभारि-मधुवैरि-जिष्णवः ॥ १६ ॥

पाञ्चजन्यधर-विघ्नश्रवो-

विश्वरूप-यमलार्जुनान्तकः ।

195

राहुभेदि-शिशुपालहृदय-

ग्रीवहृच्छकटहृद्वलीगुजाः ॥ १७ ॥

172 सूर्या १२ विश्वे १३ वसव ८ स्तुपिता ३६

आभासरा ६४ हरा ११ महता ४९

173 रात्रि २२ साध्या २२

174 विद्याधराः १ किंपुरुषाः १ पिशाचा १

175 रक्षांसि १ यक्षाः १ सुरगाथका १ थ

176 सुता १ गुह्यक १ सिद्ध १ भृताः १

को. ८. २

177 दिवो १; योनयः १

182 विश्वेन न सु; जगेन्द्रा

184 षड्विन्दुः शास्त्री

186 गदाभ्रज-

187 भक्ति

193 कैटभारि-

अम्बु-वृषाकपि-शौरि-मृजनाथाः पूतगारि-दाशार्हौ ।

पाण्डवपाता-पोता धृत्वा वाणान्तकः शतावर्तः ॥ १८ ॥

कुमोदकः स्वर्णविन्दुः सोमसिन्धुः पुनर्वसुः ।

जहुर्भूमिधरो घेनुकारिश्चाणूरमर्दनः ॥ १९ ॥

अपराजितगोपेन्द्रमायकोकाम्बुजेशयाः ।

फालीयदमनस्तद्वन्मुञ्जकेती सु[7b]वासुनः ॥ २० ॥

वसुदेवोऽस्य जनको दुन्दुरानकदुन्दुभिः ।

भूकश्योऽथ देवव्या बैकुण्ठा देवकीत्यपि ॥ २१ ॥

स्यमन्तको हस्तभणिः कौस्तुभोऽस्योरसि स्थितः ।

आपादलम्बिनी भाला वनभाला गले स्थिता ॥ २२ ॥

चक्रं सुदर्शनोऽस्त्री स्यान्नन्दयन्तस्तु नन्दकः ।

अस्यासिरथ शारङ्गं शार्ङ्गं च धनुरीरितम् ॥ २३ ॥

शङ्खो हरेः पाञ्चजन्यो गदा कौमोदकी तथा ।

श्रीवत्सोऽङ्गो मृगुपदं पुरं बैकुण्ठमुच्यते ॥ २४ ॥

सौपर्ण्य-सुपर्ण-सर्पभुगहिद्विद-ताक्ष्य-वज्रानन-

स्वर्गज्ञामृतहारि-काश्यपि-गरुत्म-सूरसत्तानुजाः ॥ २५ ॥

सद्वच्छास्मलि-वज्रजेतुगरुडा वीन्द्रः शिलौक्य विराट्

कामायुर्हरियाह उन्नतिपतिः स्याद्वैनतेयस्तथा ॥ २६ ॥

हरिप्रियाऽम्बोनिधिजा....श्रीः

लक्ष्मीन्दिरा पद्मजमन्दिरा श्रीः ।

लक्ष्मीश्च लक्ष्मी तरला रमानाम्

आलोफमाता कमलहृया सा ॥ २७ ॥

इन्द्री वृषाकपायी ई आर्य [8a] श्रीदेवते त्रिषु ।

वैदर्भी रुक्मिणी कुण्डलभार्या प्रभुघ्नसूरपि ॥ २८ ॥

सत्या तु सत्यभामाऽन्या मुरली तु पुरंदरा ॥ २९ ॥

199 वाणांतकः

203 पुवासुनः ॥ २०१ ॥ with देवनागरी
scored out

204=Kalpadru. 3.2.26. दुन्दुरानन-
दुभिः ।

205 देवकी ३ लपि

207 ओदेल्...

209 शार्ङ्ग २ च

210 पाञ्चजन्यो १; कौमोदकी १

211 पदं २

213 गरुड

214 "वीत्र"

215 "हृयै"; पाद्मवृत्तिपतिः,

219 कमलारया सा.

220 ई २१

222 "दरा २

कन्दर्प-दर्पक-रतीश्वर-शूर्पकारि-

मधुसू-मन्मथ-मनोज-खरु-स्वजा इः ।

पद्मेधु-पुष्पशर-हृच्छय-शम्बरारि-

225

मीनाङ्क-भार-मकरध्वज-रौक्मिणेयाः ॥ ३० ॥

मधुसारथि-मधुसखो मधुदीपो

मदनः सरो मनसिजः कमनश्च ।

विपमाशुगः कुसुमकेतन-कन्तू-

रमकश्च काम-कमलासुत-गृत्साः ॥ ३१ ॥

230

इध्मः संकल्पजोऽनङ्गो-रागरज्ज्वरनन्यजः ।

कलकेलिर्जराभीवेङ्गजौ शृङ्गारजो गवः ॥ ३२ ॥

उन्मादनः शोपणश्च तापनः स्तम्भनस्तथा ।

समोहनश्च कामस्य पञ्च बाणाः प्रकीर्तिताः ॥ ३३ ॥

केलिर्नीचरतिः प्रीतिरेव स्यात्सम्भरो रिपुः ।

235

शूर्पकः सूर्पकश्चान्यो नन्दनो रिश्यकेतनः ॥ ३४ ॥

अप्यकेतु-विश्वकेतुरनिरुद्ध उपापतिः ।

आयापनो ब्रह्मसूः स्यादूपा तूषा च [8b] बाणजा ॥ ३५ ॥

भत्स्याद्यस्तु हृर्यशा आदिमीनस्तु शङ्खहृत् ।

धेदोद्धारकरश्चैव परिवर्तस्तु कूर्मराट् ॥ ३६ ॥

240

सिरदंष्ट्रो हिरण्याक्षच्छेदी श्वेतवराहकः ।

हिरण्यकशिपुच्छेदी प्रह्लादाह्लादकारकः ॥ ३७ ॥

नरसिंहः स्तम्भजन्मा वामनो बलिराज्यहृत् ।

उरुक्रमो भार्गवे तु रैणुकेयकुठारिणौ ॥ ३८ ॥

जामदग्न्यः क्षत्रकालः शम्भुशिष्योऽर्जुनान्तकः ।

245

तक्षः परशुरामश्च रामः स्यात्परशुरामवत् ॥ ३९ ॥

कौसल्यासुत-रामचन्द्र-रघुपाऽहिल्याधहृ-भैशिली-

नाथा दाक्षरयिर्दशस्यदमनो वाल्यन्तको राघवः ।

224 नन्दखजादः

225 शिवरारिः, हृच्छय

228 सरो or सरो for मरो

230 रमकश्च; गृत्साः for गृत्साः

233 शोपणश्च तापनः स्तम्भनस्तथा

234 पञ्चबाणाः

235 केतिनीचः; रेसा; अन्त्यो १

236 सूर्पक २ चान्यो; रिश्य

238 ब्रह्मसू १; बाणजा २ ॥ ३५ ॥

239 हृर्यशा १.

240 "कर ३ ध्वज; "राट् ॥ ३६ ॥

241 "वारजाः ॥ ३७ ॥

243 "जन्मा ४

244 "दमनो २

रक्षोरिर्भरताग्रजोऽथ भरतः स्थात्केकर्यानन्दनः

250

सौमित्रित्विह लक्ष्मणो निगदितस्त्रैमातुरो लक्षणः ॥ ४० ॥

शत्रुघ्नो लवणारिः स्याच्चत्वारश्चारवा अमी ।

तातो दशरथः पङ्क्तिरथ इन्दुमतीसुतः ॥ ४१ ॥

कौशल्या रामजननी कैकेयी केकयी तथा ।

[9a] पार्थिवा पार्थिवी सीता शीता जनकनन्दिनी ।

255

वैदेही मैथिला च स्यादस्याः पुत्रः कुशो लवः ॥ ४२ ॥

कुशीलवावेकदोक्त्या तावथोत्तरकोशला ।

अयोध्या रामनगरी साकेतं च नपुंसके ॥ ४३ ॥

वलि-वल-वलभद्र-कामपाल-

प्रियमधु-सात्वत-राम-रेवतीशाः ।

260

मधुमथन-पुरोज-नीलवासो-

मुसलि-हलायुध-सीरपाण्यनन्ताः ॥ ४४ ॥

तालाङ्क-संकर्षण-रौहिणेयाः

सौनन्दि-रुक्मिण-कदम्बराश्च ।

प्रलम्बनाक्षी यमुनीविभेदी

265

सितासितैकश्रुतिमूपगौ च ॥ ४५ ॥

मुसलं त्वस्य सौनन्दं हलं संवर्चकं स्मृतम् ।

बुद्धोऽर्हन् सुगतोऽर्हन्तो मारजिलोकजिज्जिनः ॥ ४६ ॥

बोधिसत्त्वो महामोषिर्धर्मराजलिकालवित् ।

पञ्चज्ञानो दशवलः पडभिज्ञस्तयागतः ॥ ४७ ॥

270

समन्तभद्रः शास्तार्थ्यो दशार्हो दशभूमिगः ।

चतुर्ल्लिखज्जातकज्ञो दशमादमिताननः ॥ ४८ ॥

द्वादशाक्षो दयाकूर्चल्लिखायः श्रीघनाकश्यौ ।

मुनिर्मुनीन्द्रः संगुप्तो धर्मघातुर्विनायकः ॥ ४९ ॥

249 *ग्रजो ११ ऽथ; *नन्दनः ३

250 त्रैमातुरोल्मणः

251 *स्या २; *चारवा १ अपी

252 पाकि; *युतः ३.

253 *जननी ३.; तथा ४१

255 मैथिला ७; कुशो १

256 *कयोत्तमा तावथो

257 माकेतं ४

258 पलि

262 संकर्मणा

266 सौनन्द १; *तर्क १

267 *ज्मनः

270 *वेदिशभूमिगः

अद्वै[9b]तवादी भगवान् सजिद्विज्ञानमातृकः ।	
तायी गुणाकरो विश्वबोधः स्यात्कलिशासनः ॥ ५० ॥	275
जितारिश्चार्कवन्धुस्तु शाक्यसिंहोऽपि धीमजः ।	
शौद्धोदनिः शाक्यमुनिः शाक्यो राहुलसूरपि ॥ ५१ ॥	
मामासुतो देवदत्तो गोतमान्वयसंभवः ।	
सर्वार्थसिद्धो वन्द्यस्तु श्रमणो भिक्षुरुच्यते ॥ ५२ ॥	
साधन्तश्च भदन्तश्च भग्नटश्च दिगम्बरः ।	280
आजीवो मलघारी च निर्मन्यः क्षपणस्तथा ॥ ५३ ॥	
स एव जीवको जैनः श्रामणेयस्तु चेलुकः ।	
खिन्नरः स खनामष्टीः पैशुन्यं भैक्षजीविका ॥ ५४ ॥	
स्यावार्हतो वादवादी शून्यवादी तु सौगतः ।	
वार्हस्पत्यः पुनर्लोक्यायतिको वेदनिन्दकः ॥ ५५ ॥	285
चार्वाको नास्तिकः पञ्चगुप्तं तद्दर्शनं भवेत् ।	
अर्हतो भाव आर्हत्यमार्हन्ती तु सियां भवेत् ॥	
कुण्डकीटस्तु चार्वाक्यचनामीश्वरपूरुषः ।	
कल्की यधनसंहर्तृत्यपतारा हरेर्दश ॥ ५६ ॥	
ब्रह्माज्ञात्त-सरोजसंभव-भुरज्येष्ठात्मन्-नाभिजाः	290
शुभ्रि-सप्त-हिरण्यगर्भ[10a]विधिकाः शम्भू-संयम्भू-सुधः ।	
लोकेशश्चतुराननः शतश्रुति-र्भाता-विधाता कविश्	
चित्रादीर-विरञ्चि-हंसगमनाः सत्वाज-पद्मासनाः ॥ ५६ ॥	
कमनः सविरः पितामहो	
द्वहिणोऽष्टश्रवणः पुराणगः ।	३०5
द्वुषणो भवहृद्विरञ्चनः	
स विरिञ्चः श्रुतिगर्भ-वेधसौ ॥ ५७ ॥	

274 अद्वैतवादी

276 जितारि ४० वा

279 ०सिद्धो ११

281 निर्मणक्षपण

282 जैनः १३; चेलुकः १२।

283 पैशुन्यं १ भैक्षजीविकः

284 *वादी २; सौगतः ३

286 ०गुप्तं १

287 अर्हतो; आर्हत्य १ मार्हतिस्तु

288 कुण्डकीट

289 कल्की; संदर्भ २

290 ब्रह्माज्ञातव

293 तं गमनस्तस्याजपद्मासनाः

295 द्वहिणो अष्ट

रक्षोरिर्भस्ताम्रजोऽथ भरतः स्वात्केक्यानिन्दनः

250 सौमित्रिस्त्रिह लक्ष्मणो निगदितस्रैमातुरो लक्षणः ॥ ४० ॥

शत्रुघ्नो लवणारिः स्यात्तत्वारश्चारवा अभी ।

तातो दशरथः पङ्क्तिरथ इन्दुमतीसुतः ॥ ४१ ॥

कौशल्या रामजननी कैकेयी केकयी तथा ।

[9a] पार्थिवा पार्थिवी सीता शीता जनकनन्दिनी ।

255 वैदेही मैथिला च स्यादस्याः पुनः कुशो लवः ॥ ४२ ॥

कुशीलवावेकदोत्स्या तावथोत्तरकोशला ।

अयोध्या रामनगरी साकेतं च नपुंसके ॥ ४३ ॥

बलि-बल-बलभद्र-कामपाल-

प्रियमधु-सात्वत-राम-रेवतीशाः ।

260 मधुमथन-पुरोज-नीलयासो-

मुसलि-हलयुध-सौरपाण्यनन्ताः ॥ ४४ ॥

तालाङ्ग-संकर्षण-रौहिणेयाः

सौनन्दि-रुक्मिण-फदम्बराश्च ।

प्रलम्बनाशी यमुनीविभेदी

265 सितसितैकश्रुतिभूषणौ च ॥ ४५ ॥

शुसलं त्वस्य सौनन्दं हलं संवर्त्तकं स्पृतम् ।

बुद्धोऽर्हन् सुगतोऽर्हन्तो मारजिलोकजिजिनः ॥ ४६ ॥

बोधिसत्त्वो महाबोधिर्धर्मराजलिकालवित् ।

पञ्चज्ञानो दशबलः पटभिन्नस्तथागतः ॥ ४७ ॥

270 समन्तभद्रः शास्त्रार्थो दशार्हो दशभूमिगः ।

चतुस्त्रिंशजातकज्ञो दशमादमिताननः ॥ ४८ ॥

द्वादशाक्षो दयाकुर्चलिकायः श्रीघनाकयौ ।

मुनिर्मुनीन्द्रः संशुभो धर्मघातुर्विनायकः ॥ ४९ ॥

249 'प्रजो ११ ऽथ; 'नन्दनः ३

250 त्रैमातुरोत्पन्नः

251 'स्या ३; 'चारवा १ अभी

252 पाकि; 'सुतः ३.

253 'जननी ३.; तथा ४१

255 मैथिला ७; कुशो १

256 'कशोल्या तावथी'

257 साकेतं ४

258 बलि

262 संकर्षणा

266 सौनन्द १; 'वर्त्तकं १

267 'वज्रः

270 'वेदिशभूमिगः

अद्वै[9b]तवादी भगवान् सजिद्विज्ञानमातृकः ।	
तार्या गुणाकरो विश्वबोधः स्यात्कलिशासनः ॥ ५० ॥	275
जितारिश्वाकर्वन्नुस्तु शाक्यसिंहोऽपि धीमजः ।	276
शौद्धोदनिः शाक्यमुनिः शाक्यो राहुलसूरपि ॥ ५१ ॥	
मायायुतो देवदत्तो गोतमान्वयसंभवः ।	
सर्वार्थसिद्धो वन्द्यस्तु श्रमणो भिक्षुरुच्यते ॥ ५२ ॥	
साधन्तश्च भदन्तश्च भग्नाटश्च दिगम्बरः ।	280
आजीवो मलधारी च निर्ग्रन्थः क्षपणस्तथा ॥ ५३ ॥	
स एव जीवको जैनः श्रामणेयस्तु चेलुकः ।	
खिङ्ग्वरः स खनामष्टीः पैशुन्यं भैक्षजीविका ॥ ५४ ॥	
स्यादार्हतो चादवादी शून्यवादी तु सौगतः ।	
वार्हस्पत्यः पुनर्लौकायतिको वेदनिन्दकः ॥ ५५ ॥	285
चार्वाको नास्तिकः पञ्चशुसं तद्दर्शनं भवेत् ।	
अर्हतो भाव आर्हत्यमार्हन्ती तु स्त्रियां भवेत् ॥	
कुण्डकीडस्तु चार्वाकवचनानीक्षपूरुषः ।	
कल्की यवनसंहर्त्तेत्यवतारा हरेर्दश ॥ ५६ ॥	
ब्रह्माज्ञात्त-सरोजसंभव-सुरज्येष्ठात्मन्-नाभिजाः	290
शुभि-सप्त-हिरण्यगर्भ[10a]विधिकाः शम्भू-स्वयंभू-भुवः ।	
लोकेशश्चतुराननः शतश्रुति-धर्ता-विधाता कविश्	
चित्राटीर-विरञ्चि-हंसगमनाः सत्वाज-पद्मासनाः ॥ ५६ ॥	
कमनः स्वविरः पितामहो	
द्रुहिणोऽष्टश्रवणः पुराणगः ।	295
द्रुषणो भवहृद्विरसनः	
स विरिञ्चः श्रुतिगर्भ-वेधसौ ॥ ५७ ॥	

274 अद्वैतवादी

276 जितारि ४० था

279 "सिद्धो ११

281 निर्ग्रन्थक्षपण

282 जैनः १३; पण्डितः १२ ।

283 पैशुन्यं १ भैक्षजीविका

284 "वारी २; सौगतः ३

286 श्रुति १

287 अर्हतो; आर्हन्त १ मार्हन्तिस्तु

288 कुण्डलीड

289 कश्चि; संहर्त्ते २

290 ब्रह्मन्वातंज

293 तं गमनान्मन्त्राजपज्ञानाः

295 द्रुहिणो अष्ट

परमेष्ठि-शतानन्द-विश्वसुद्धिधरेतसः ।

सात्विको लामभूरिष्णुर्धरुणः प्रणितामहः ॥ ५८ ॥

प्रजापतिर्जगत्कर्त्ता धिषणश्चिपुणः सनात् ।

अजातौ त्वथ कुब्रह्मा कुब्रह्मः कुत्सिते विधौ ॥ ५९ ॥

महाव्रह्मो महाव्रह्मा देशनाम पुनर्यदि ।

सुराष्ट्रव्रह्मसौवीरव्रह्मौ स्यातां तदेति दिक् ॥ ६० ॥

कायं कदेवताकं स्वात्प्राजापत्यं भयादिषु ।

स्वायंभुवं च दक्षस्तु मारिष्यश्च वैधसः ॥ ६१ ॥

मनोवतीं समाधातुः स्त्री सावित्री सरस्वती ।

सनात्कुमारस्तु सनात्कुमारश्च त्रिधातृजः ॥ ६२ ॥

कृते स्तो ब्रह्मलद्राम्यां नाम्नि ब्राह्मक-रौद्रके ।

अजगोत्रापत्यमाज्यो द्वयोरजं भवेत्त्रिषु ॥ ६३ ॥

३१०

[10b] शंसुः शूली भगाली गिरिश-पशुपति-स्वाणु-सर्वज्ञ-सर्व-

श्रीकण्ठ-श्यामकण्ठ-सरहर-मखभिद्-भर्ग-भालेक्षणेशाः ।

कण्ठकालः कपर्दि-त्रिपुरहर-हरेशान-शर्वाग्निकेशा

भूतेश-व्योमकेशान्धकरिषु-शमिर-व्यक्ष-गङ्गाधराहः ॥ ६४ ॥

पद्मात्येश्वर-संकर-प्रमथपा-भालङ्क-उड्डीश्वरो-

३१६

ऽप्युग्रो धूर्जटिरिन्दुशेखर-जटाटीरौ कपाली सृङः ।

रुद्र-व्यम्बक-यामदेव-त्रिषिविष्टा अष्टमूर्तिर्महा-

देवो दिग्बसनः स्मशानसदनो भीमो गिरीशः शिवः ॥ ६५ ॥

मृत्युञ्जयः पिङ्गजटोऽट्टहासी

केलासवासी च तथास्त्रिधन्वा ।

३२०

कालान्तकः स्याद्भुजगेन्द्रभूपो

महामहभैरव उर्वृपाङ्कः ॥ ६६ ॥

298 परमेष्ठि

299 सात्विको लामभूरिष्णुर्धरुणः

300 विषणाधिपुणः सनात् अ ॥

301 कुब्रह्मः २

302 महाव्रह्मो महाव्रह्मा

303 ब्रह्म १; °वर्द्धा

304 कायं १; °पत्य १

305 शंसुः १; वैधसः ३

306 मनोवती १ (Cf. मनोन्मनी);

सावित्री सरस्वती २

307 सनात्कुमारश्च २

308 °द्राभा; मादाऋ१°

309 °माज्यो १; °राजं १

311 सजीवरो

316 रुद्र°

हिण्डीग-सट्टाङ्गघरोर्ध्वलिङ्गाः

पिक्ताक्ष-पूषारि-विपान्तकाः स्युः ।

विरूपदृग्धीरहिरण्यरेतः-

कृशानुरेतः-प्रियताण्डवाश्च ॥ ६७ ॥

325

भयः संभवः कृत्तिवासाः पिनाकी

महाकाल-कालंजरौ बाहिवुध्न्यौ ।

पुरारि-गंजाराति-मौर्मेकपादः

कटाटङ्कवद्-रेरिहा-[11a]णोऽस्त्रिमृषः ॥ ६८ ॥

महानरो महानती गणेशनीललोहितौ ।

330

पयोदबाहनो घृषाकपिश्च खण्डपर्शुवत् ॥ ६९ ॥

शैवं पाशुपतं रौद्रं तद्गवाद्यौ विशेष्यवत् ।

शतं रुद्रा देवन्तीति तस्य तच्छतरुद्रियम् ॥ ७० ॥

शतरुद्रीयमप्यस्य धनुष्यजगवं विदुः ।

अजकावं चाजगवं तथाजकयमीरितम् ॥ ७१ ॥

333

अजीतकं च युग्यं च पिनाको न स्त्रियां भवेत् ।

कर्पस्तु जटाजूटः खट्वाङ्गोऽस्त्री सुखं युगाः ॥ ७२ ॥

शूलं तु त्रिशूलं पारिपथाः स्युः प्रमथा गणाः ।

कुम्भाण्डकः केलिकिलो नन्दितं.... ॥ ७३ ॥

भृङ्गी भृङ्गिरीटि-भृङ्गरीटी नाडी गरीरकः ।

340

अस्थिकायोऽथ कैलासः सिताद्री रजताचलः ॥ ७४ ॥

वाराणसी वारणसी वाणारस्यपि काशिका ।

अविमुक्तं शिवपुरं दिवोदासपुरं च तत् ॥ ७५ ॥

महाश्मशानमानन्दवनं वाराणसेयवत् ।

त्रिषु शैवपुरं तत्र ब्राह्म्याद्याः [१] सप्तमातरः ॥ ७६ ॥

345

ऐश्वर्यं भगवन्स्त्री स्याद्विभूतिरणिमादिका ।

लिङ्गं तु तस्य मूर्त्तिर्या पा[11b]पाणादिविनिर्मिता ॥ ८० ॥

322 गङ्गीग- or सट्टाङ्ग-

323 विपान्तकाः

326 पिनाको

334 *छर्दय २ म?

337 जराजूटः २; युगाः ३ ॥ ७३ ॥

338 *गणाः १ २ ।

339 *चलो २ नन्दितं हनुमन्दीर्ग ॥ ३ ॥ ७४ ॥

341 *चलः ३

345 *मानरः १ २ ॥ ७८ ॥

346 *अथर्व; विभूति ३ २?

347 मूर्त्तिर्या; *विष्ठा

शौर्यामार्याम्बिकोमा-महिषविमथनी स्वाङ्गवानी सृडानी
 रुद्राणी मातृमाता भवति भगवती विष्णुमाया शिवा च ।
 350 दुर्गा सर्वाण्यपर्णा गणपतिजननी चण्डिका सिंहायना
 मैनापुत्रीश्वरी चाञ्जुररिपुमणिनी पार्वतीशेधरा च ॥ ८१ ॥

शिवशक्तिर्हेमवती मैनाकमणिनी सती ।
 काली काला त्रिवा शैली दाक्षी कालजरा तथा ॥ ८२ ॥
 दाक्षायणी हरिवृषा महादेवी कुमारिका ।
 355 हिण्डी वृषाकपायी स्यान्मङ्गला सर्वमङ्गला ॥ ८३ ॥

कात्यायनी शुम्भहृद्घ्नी शक्तिः कुण्डलिनी च सा ।
 कूष्माण्डी भूतनाथा च त्र्यम्बका च जयन्त्यपि ॥ ८४ ॥
 'अस्याः सिंहो मनस्तालः सख्यौ तु विजयाजये ।
 चामुण्डा चर्चिका चर्ममुण्डा मार्जारकर्णिका ।
 360 कर्णमोटी महामुण्डा भैरवी तु कपालिनी ॥ ८५ ॥

हेरम्ब-लम्बोदर-पशुपाणि-
 द्वैमातुरेभानन-विभराजाः ।

शैवैकदन्ताखुग-चक्रमुण्ड-

चण्डीमुताः पुत्र-विनायकश्च ॥ ८७ ॥

365 मङ्गलमूर्तिः-[12b]गणराट् सिद्धीशो बुद्धिदाता च ।
 अङ्कुशधारी धूम्रध्वज-दुण्डीशौ सदादानः ॥ ८८ ॥
 यदैवतं गणपतिस्तत्र गाणपतं त्रिषु ।
 गाणपत्यं तु तत्त्वार्थ एवं क्षेत्रपतादयः ॥ ८९ ॥

स्कन्द-द्वादशदृग्-विशाख-गिबज-क्रौञ्चारि-पाण्मातुराः

370 स्वागी पौ-पञ्चाननौ धरमवः सेनापतिः शक्तिभृत् ।

सेनानी [ः] शिखिबाहनः शिखिभवः स्यात्कार्तिकेयो महा-
 सेनस्तारकजित्कुमार-गिरिजाम्बाहुलेया गुहः ॥ ९० ॥

348 मृदुनी

349 भवती; विष्णुमाये शिवा च

350 गणपती^२

355 वृषाकपा स्युं

356 'कुण्डलिनी

357 अंशवा

358 *तालः १; *ज्या (sic)

360 महामुञ्ज ६ भैरवे ॥ २८६ ॥

361 *मुनापुत्र^२

365 सिद्धीशौ

366 धूम्रध्वज-कुण्डलीशौ सदादानः ॥ ९० ॥

367 गानपत्यं १ त्रिषु

368 *तार्य

369 द्वादशदृग्-; पण्मातुराः

महातेजा ब्रह्मचारी गङ्गेयः कौञ्चदारणः ।

सेनापत्यं तु तद्भावे [स्कान्दः] स्कन्दसमेऽन्यवत् ॥ ९२ ॥

इन्द्रे शक्र-शचीश-देवक्रपभ-स्वाराद्-स्वराधीश्वरा

375

जम्भाराति-पुलोमजिन्-नुमुचिभित्-मुत्राम-गोत्रारयः ।

मुत्रामा बलभित् सहस्रनयनो वास्तोष्पतिर्वासवः

स्युर्मधंकर-मेघवाहन-हरि-प्राचीश-संक्रन्दनाः ॥ ९३ ॥

ऋजीको वृषा वृत्रहा स्यात्पुराण-

मरुत्वान्-ऋमुक्षा विडौजा विडौजाः ।

380

मुनासीर-जिष्णु शुनासीर-वि[12b]ष्ण-

मजौ वज्रमृत्स्याचपस्तक्षकश्च ॥ ९४ ॥

मषवा मषवान्पुरंदरः

घृतनापाद्-पुरुहूत-कौशिकाः ।

385

विजयन्तक-याकशासनौ

सह घृद्धश्रवसा दिवस्पतिश्च ॥ ९५ ॥

पुरुवंसा शतमन्युः शतमल-भूतक्रतू च दुश्चयनः ।

प्राचीनबर्हिंरासण्डल-पर्जन्याश्च बाहुदन्तेयः ॥ ९६ ॥

वरकतुश्चोमधन्वा हर्यश्चो हरिवानपि ।

विभ्राद् स्त्री वस्मिरैन्द्रं तु मुनासीरीयमित्यपि ॥ ९७ ॥

390

मुनासीर्य मरुत्वत्यं वास्तोष्पत्यं च तादृशम् ।

मरुत्वर्त्तिभ्यं वास्तोष्पर्त्तिभ्यं सौत्रामण्यं तथा ॥ ९८ ॥

महेन्द्रदेवताके स्यान्माहेन्द्रं च महेन्द्रियम् ।

महेन्द्रीयं माघवतं तथा माघवनं विदुः ॥ ९९ ॥

373 ॥ करवारकः for कौञ्चदारणः.-After line 373, B adds वैजयंतो वाळ-चर्यः सिद्धसेनो दिग्भरः ।

374 A B °पत्यं १ तु; A स्कंभः १ समे°

375 B सुरेशोपातो- for स्वराधीश्वरा

376 ॥ -राङ्गभारि- for -जम्भाराति-

377 A घृत्रामा

382 B मरुत्वर्त्तिभ्यो for मज्जश्रवसा; A °कश्च ॥ ८४ ॥

शे० क० ३

386 After line 386, B adds:-गौरा-वस्कंटीजयी शयी चिनेरीशयी मिहिरः । विजितः सिद्धिरो बहयाः कृष्णाल्पतोना-मनोमिवैदिकौ ॥ १४ ॥

388 After line 388, B adds:-अयन्महाशिशपतिर्दक्षिणो देवदुग्भिः ।

390 A वस्मि । ६० ईदं तु

392 A तथा ८ ॥ ९८ ॥

394 A महेदीयं ३

395

वार्ध्रं स्याद्वात्रहणं वृत्रहा यस्य देवता ।

देवराजकृते देवराजकं नाम चेद्भवेत् ॥ १०० ॥

अर्थेषु शैपिके तु स्यान्नितये देवराजिकः ।

स्याद्देवराजिका देवराजिकीति स्त्रियां द्वयम् ॥ १०१ ॥

पूतकृतायी त्विह चारुधारे-

400

न्द्राणी शची स्याज्जयवाहिनी च ।

पुलोमजा सैव [13a] शतावरी स्याद्

अस्यात्मजः स्याज्जयदन्त ऐन्द्रिः ॥ १०२ ॥

पुमाज्जयन्तश्च सुतानुताविपी

स्याद्देवसेना तविपी जयन्ती ।

405

कसोदैरारावण-महनागास्

तथाऽन्ननागोऽन्नमुबलभश्च ॥ १०३ ॥

चतुर्दन्तः श्वेतगजः सुदामैरावतः पुमान् ।

प्रासादो वैजयन्तः स्याज्जम्भाचास्तपविद्विषः ॥ १०४ ॥

अधोरसं सप्तमुखो विल उच्चैःश्रवा हयः ।

410

सारथिर्मातलिर्ग्रीष्महासो वंशकफो ध्वजः ।

मरुध्वजश्चेन्द्रतूलं जर्जरं वृद्धसूत्रकम् ॥ १०५ ॥

इन्द्रायुधं मणिधनुर्दस्मिस्तत्पुत्रोरोहितम् ।

वीर्धिकैरावतं पूस्तु पूषभासाऽमरावती ॥ १०६ ॥

395 A B वार्ध्रं; B वार्ध्रहणं.—¹) B देवत
for देवता.

398 B वार्ध्रदेव for स्याद्देव; A °राजिकी २
ति. B °राजिकी २ तस्य तु प्रिया.

399 For lines 399-407, B subst.:

इन्द्राणी तु महेंद्राणी शक्राणी जयवाहिनी ॥ ३१ ॥

पूतकृतायी पौलोमी चारुधारा शतावरी ।

शची शची तथा पूज्यसहस्रशिवल्य २२पि ॥ ३२ ॥

जयंती मलसंताना जयंती जयदत्तवत् ।

जयंती देवसेना स्यात्ताविपी ताथियोदजा ३ ॥ ३३ ॥

ऐरावतोऽन्ननागाश्चतुर्दन्ताङ्गोदरा ।

ऐरावणो हस्तिमासः सदादानोऽन्नमुष्यः ॥ ३४ ॥

सितदिपो भद्रपैतु बुधामा च वंशवरः १४ ॥

401 A शतावरी ६

402 A ऐन्द्रिः १ २ ॥

404 A जयंती ४

406 A तमात्र २ नागो; °वाजभश्च २ ॥

408 A प्रसादो, B प्रसारो.²) A °विद्विषः
॥ ४ ॥. B वृषणश्चतु तद्वयः

409 A B अश्वौरत्नं; B °श्रवाश्च सः

410 A मातलिः । १ पि(६)प्रत्ययान्तत्वा-
स्त्रियां ॥; ग्रीष्मिहासो for ग्रीष्म°.-
For lines 410-419, B subst.:

हयंकपो मातलिः २ द्वैजयन्तस्तु तद्वजः ॥ ३६ ॥

जर्जरं २ चैदचापे तु दस्मिन्निदशायुषम् ।

मणिधन्व २ ऋजुत्वे तद्रोहितं पञ्चुरोहितम् ॥ ३७ ॥

वीर्ध्वकैरावतं १ न स्त्री वज्रं पुच्छिशमस्रियौ ।

गोवत्प्राशयनो बुज्ययुषः पविर्भिदुः ॥ ३८ ॥

शंखदंशोऽन्नमुषि व्याधामलस्यः स्वः ।

शतचोष्टिः शंखघातपारो च विधिपारवत् ॥ ३९ ॥

मिदिर्भेदी हस्तिनी स्त्रियेयिर्भिदुरमद्रके २४ ॥

पुच्छिसेन तु विद्विषो परवत्कौलिशायनिः १ ॥ ४० ॥

413 A पूष्यराभासा

सरो नन्दीसरस्तस्य देवनन्दी तु वेत्रमृत् ।
 न स्त्रियां वज्रकुलिशौ वज्राशन्यशनी द्वयोः ॥ १०७ ॥
 भेदिर्मिदिश्च जसुरि-शम्भ-दम्भोलयः पविः ।
 स्तः स्वरु-स्वरूपौ लम्ब-व्याधाम-शतकोटयः ॥ १०८ ॥
 मिदुरं चरमे भिद्रं गौः पेपिर्द्वादिनी च सा ।
 भिदुर्ना कुलिशेन स्याज्जिघृचे कौलिशायनिः ॥ १०९ ॥
 बाज्रे[13b]यश्चाथ कुलिशतुल्ये कौलिशिकं त्रिषु ।
 स्फूर्जधुर्वेजनिप्पेपो वज्राक्षिरतिभीः स्त्रियाम् ॥ ११० ॥
 विमानोऽस्त्री न्योमयानं तत्र देवरथो भवेत् ।
 चरन्ति ये विमानेन त्रिषु वैमानिका अमी ॥ १११ ॥
 देवद्रोणी देवयात्रा वैभ्राजं नन्दनं वनम् ॥ ११२ ॥
 मन्दाकिनी सोमधारा स्वर्णदी सुरदीर्घिका ।
 रन्तुः कपिलधारा जूः सीतासीता च सा मत्ता ॥ ११३ ॥
 पीयूषोऽस्त्री च पीयूषमभृतं स्यात्सुषा बुधा ।
 विश्वकर्मा सुकर्माऽथ त्वष्टा च सुरवर्द्धकिः ॥ ११४ ॥
 महीमस्तको रत्नसानुः सुराद्रिः
 सुवर्णाचलः कर्णिकाभूधरश्च ।
 शुशैलः सुमेरुस्तथैवात्र मेरुः
 सुधर्मा मघा चेन्द्रसंसत्यदिष्टा ॥ ११५ ॥
 मेरोः कदम्बो भद्रः स्याज्जम्ब्वं द्वंद्वे सुदर्शनः ।
 मेरौ जम्बूनदी प्रोक्ता देवाल्ङ्कारफेनसूः ॥ ११६ ॥
 देवब्रह्मा नारदः स्यात्पिशुनः कलहप्रियः ।
 देवलो वैष्णवश्रेष्ठो नारदाद्याः सुरर्षयः ॥ ११७ ॥

415

420

425

430

435

419 A मिदुर्ना ११

421 A फूर्जधु १; अतिमीः १

422 A ०रथो १

423 A ०लिङ्गा १- After line 423,
B adds:—

अथ सुदर्शनोऽमाशमरावलयमरा ५ पुटी ।

नरीसरः केलिसरो २ देवनन्द १ स वेत्रमृत् ॥ ४३॥

424 A ०यात्रा १

426 A ॥ रन्तुः ; ॥ सीतासीता

427 A युधा ५.—After line 427,
B adds:—

समुद्रनवनीतं च देवताहार इत्यपि ।

428 B देवहृत्य for सुकर्माय ; A ०र्द्धकिः ४

431 A मेह ८ ; B च मेहः त्रियां तु for
तथैवा

432 A corrupt

434 B मेरोः for मेरौ ; A ०सूः । २ ॥

436 A देवालः ; A ०श्रेष्ठो ६१ ; A ०र्षयः । १

सर्वैवावशिनौ दत्तावाशिनेयौ समुद्रजौ ।

नासत्यौ वडवापुत्रौ ना[14a]सिक्यौ रविजौ यमौ ॥ ॥ ११८ ॥

कल्पवृक्षश्च संतानो मन्दारः पारिजातकः ।

440 हरिचन्दनमखी स्यात्पञ्चैते सुरपादपाः ॥ ११९ ॥

स्त्री कामधुकामदुघा स्वर्गव्युत्तानचारिणी ।

हुहर्हहर्हहाहाहाहहः प्रमृतयस्तथा ॥ १२० ॥

तुम्बर्वाद्याश्च गन्धर्वा गान्धर्वाः सुरगायकाः ।

गातवश्चाथ बहुषु प्रायशोऽप्सरसः स्त्रियाम् ॥ १२१ ॥

445 बह्वैश्वानरो* ज्वलन-हुतमुजौ पीतिहोत्रोऽप्सुयोनिः

शोचिष्केशः शिखावान्पवि-पचन-शुचि-ज्वाल-जिह्वानलाः स्युः ।

सप्तार्चिः शुम्प्य-शुक्रायनि-वनि-दहनोदर्चिर्चिम्बदग्नि-

खाहानाथाथयाशानिलसख-शिखिनिश्चिन्नभानुः कृशानुः ॥ १२२ ॥

विश्वप्सा नरि पावको हुतवहो हन्याशनो हव्यवाद

450 स्युः पीतूशिगुपर्वुधा दमुनसा तुल्यो दमूना भुजिः ।

बर्हिःशुम्भणि बर्हिरूथ-धुघनौ ज्योतिश्च बर्हिः पुमान्

शुम्भा धूमपताक-तुल्य-तिमिरघ्नाः कृष्णवर्त्मोपपः ॥ १२४ ॥

आशुशुक्लणि-हिरण्यरेतसौ

स्युर्निगृध्न-वसु-जातवेदसः ।

455 हृषि-धासि बहुलस्त[14b]नूलपाज्-

जागृविदृग्गलगस्तनूलपाः ॥ १२५ ॥

इपिरस्तिथशुष्णौ च राजन्यो जुहुराणवत् ।

बाशिर्दक्षिणपूर्वेषः शमीगर्भो धनंजयः ॥ १२६ ॥

कृपीटयोनि-विश्वप्स् रोहिताश्वो विरोचनः ।

460 विभावसु-वृद्धद्रानु-मघ्ननिहा वृषाकपिः ॥ १२७ ॥

438 After line 438, B adds:—

गदान्तको यशवाहो तथा प्रवरवाहनौ ।

440 A *पादपाः ।

444 After line 444, B adds—

सर्पेदयाः शुरधमिन्यः स्थुथ ता उर्वसी-
मुषाः ।

451 A ज्योतिःसमो बर्हिः-

452 B शुम्भपताक for धूम*

453 B शुशुक्ल-

456 A *नपात्.—After line 456,
B adds:—

पीप्रः समेतमुक्कष्ट आश्रयाद्यष्टतारिणी ।

कर्परीश्वे नाचिरेतो बर्हिज्योतिर्हविर्भुजौ ॥ ५८ ॥

अंचतिर्वचतिः पुंजिः क्षनिः पवनवाहनः ।

आशिरो हयनः पीमो भरयः सतजिह्वत् ॥ ५९ ॥

458 A *गार्भो

शुष्मापिचे वाडवौर्वौ सिन्धुभिर्वेडवामुखः ।

संवर्त्तकोऽथ दहः स्याद्दवो दावो च संगिलः ॥ १२८ ॥

कर्षू-छागण-कारीया मेघज्योतिरिमदः ।

स्कन्धामिः स्थूलकाष्ठाभिः कुक्कूलोऽस्त्री तुपानलः ॥ १२९ ॥

सुर्मुरः स्यादथालतोऽस्मिन्ने अक्षारमस्त्रियाम् ।

465

त्रिपु स्फुल्लिङ्गश्च कणः संकरोऽमिच्छध्वनिः ॥ १३० ॥

शित्वा-हेत्यर्चयो ज्वालकीलौ द्वेऽर्चिरादियुक् ।

झाल झलका चण्टार्चिरुक्ताऽलातमवेर्चिपि ॥ १३१ ॥

तेजोवती सभा घहेस्तर्कुः पुंस्यभिभाजनम् ।

हिरण्या कनका रक्ता सुप्रभा वा च कृष्णिका ॥ १३२ ॥

470

बहुरूपातिरक्तेति जिह्वाः सप्त हविर्भुजः ।

साहा स्त्रियामन्ययं चाप्यभायी वह्निबलभा ॥ १३३ ॥

संतापः[15d]संज्वरो दाहो पुंस्यप्मा बाप्यमस्त्रियाम् ।

धूमोऽभःसूर्वायुवाहोऽमिवाहोऽमिध्वजः स्त्रीः ॥ १३४ ॥

खतमालोऽब्दवाही च धूम्या स्त्री धूमसंहतिः ।

475

रक्षा भूतिश्च भसितं पर्वटं भस्म चार्वेष्टम् ।

गृहधूमो घुन्धुमारक्षिप्यामेयं भवादपि ॥ १३५ ॥

अमौ स्थितः स्यादमिस्थो बर्हिष्ठो बर्हिपि स्थितः ॥ १३६ ॥

अग्नेः सोमस्य च द्वेऽग्नीषोमौ परिकीर्त्तितौ ।

तथाग्नीवरुणापमानिष्णू अमामरुत्तमौ ॥ १३७ ॥

480

461 A ॥ ०रपिते

462 A संगिलः —For line 462,
B reads:—

संवर्त्तकोऽपि पातालं पंड्रेय विपिनागः ॥ ६२

दवो दावः संगिलश्च दलोय छगणानल्ये ।

463 A ०वारीया ३; A ०मदः । २ ।

464 A ०ष्टामि २ ३०

465 A सुर्मुर २ रक्ता; अंगार ३ ग

466 A ०पतिः ॥ १० ॥

468 A ०कारवर्षकाः; ०दन्वा १ सातभ-
वेर्चिपि ॥ ११ ॥

469 A ०वती १; वहः स्तर्कुः । १; B तर्कः

470 A हिरण्या १ कनका १ रक्ता १ सुप्र-
भावा १ च कृष्णिका ॥ १ ॥ १२ ॥

472 A ०वहभाट ३

473 A दाहो १ शुज्यप्मा बाप्यमस्त्रियाः B
०प्युपो शुज्यप्मा वा

474 B ०वर्हिष्ठोमिवाहो हृष्यकेतनः

475 B करमाद्ये for खतः; B ०वाही स्त्री
हरी ८ धूम्या १ सु [त]द्वे

478 —) B बर्हिष्ठश्च समार्थः. —After
line 478, B reads line 485
followed by:

भास्पर्नं मस्यविहृतौ तथा मस्यमदं भवेत् ।

बाप्यायमाण ऊपायमाणो बाप्यादि यो भवेत् ।

480 A ०वहणा १; ०विष्णू १; B ०भटसखो.
—After line 480, B adds:
मिष्टाग्नेः कृत्स्नसौपात्र्युपात उपादितः
omitting lines 481-484
and 486-488.

आग्नावैष्णवमेवं स्यादग्नीषोमीयमित्यपि ।

अग्नीषोम्यं तद्वदग्नीवारुणं दैवतादिषु ॥ १३८ ॥

अग्रामरुदेवताकमाग्निमारुतमुच्यते ।

कृशानुशब्दवत्सूक्तं स्यात्कृशानवकं तथा ॥ १३९ ॥

धौमीयं धूमनिर्वृत्तं धूमदेशे तु धौम्यकम् ।

पुमपत्ये द्वयोर्धौम्यः स्त्रियां धौमी तथा त्रिषु ॥ १४१ ॥

भास्वनो पुंस्यपत्ये स्यात्भासावयन्यथा भवेत् ।

भास्वायना बहुत्वे स्युरभ्युत्पाद उपाहितम् ॥ १४२ ॥

कीनाशः शमनो यमः पितृपतिः कालः कृतान्तोऽन्तकः

धूमोर्णारम[15b]णो विशीर्णचरणो वैवस्वतो धर्मराट् ।

कालिन्दीसहजो दिनेशतनुजो मृत्युर्हरिः प्रेतराट्

स्यात्सांज्ञायनिरन्तकृच्च समवर्त्ती दक्षिणाशापतिः ॥ १४३ ॥

श्राद्धदेवो दण्डधरो धर्मश्च महिषध्वजः ।

यमराट् जीवितेशश्च दण्डधारोऽपि कीर्तितः ॥ १४४ ॥

धूमोर्णा स्त्री संयमनी पूर्वाःस्थो वैधकोऽस्य च ।

दासौ चण्डमहाचण्डौ कायस्थश्चित्रगुप्तकः ॥ १४५ ॥

जातुघानो यातुघानो राक्षसो मरविष्वजः ।

हनुपः कौणपश्चात्तुर्दशोऽन्ये यातुरक्षसी ।

कापिशेयः पीडकः स्याद्याम्या यमभवा त्रिषु ॥ १४६ ॥

क्रव्यात्कर्बुर-कर्बुरौ कुणपमुग्रात्रिचरो राघ्यटो

दर्वो रात्रिमटोऽस्रपोऽग्रप इह स्यादाशिरश्चाक्षरः ।

शङ्कुः पुण्यजनो नृचक्षसि मतौ क्रव्याद-कर्बूरकौ

प्रोक्ता नैर्ऋत-नैकपेय-रघुष्टेय्या भवेदूर्ध्वरः (?) ॥ १४७ ॥

482 A अग्नीषोम्यं २ ; *दग्निवारुणं १

485 A धायकम् for धौमकम्

486 A धौम्य १ धौमी १

487 A भास्वनो १ पूज्यः ; A भासाप

494 —') B महासलोर्कनामजः. —After line 494, B adds:—बालकृष्ट-पुराणांतः ३२ फागवी १ विचारभूः ॥

495 A धूमोर्णा १; संयमनी १; वैधको १; B वैधकी

496 A चण्ड १ महाचण्डो १ कायस्थाधिपः

497 B reads lines 497-8, after addl. lines (cf. line 503).

498 B कोणप

500 B कर्बुरकर्बुराम्बुरधिरा रात्रि

503 B वैयविपुताः कीनाशसंभवालो.—After line 503, B adds:—

अ खाशु सुतो रात्रिचरः पलाशो राघ्यजितो रक्तगळोर्दरो च ।

स्यात्संभवसंभार इह त्रिमूर्तो

प्रवाहिकः स्याच्छमेतिपदस्य ॥ ८० ॥, followed by lines 497-8.

पौलस्त्यो दशकन्धरो दशमुखो लङ्घेश्वरो रावणो
 रक्षोराठनरण्यजिद् रघुपतिद्विषी जटाय्वन्तकः ॥ १४८ ॥ 505
 लङ्का तस्य पुरी सुवर्णनगरी [16a] मन्दोदरी सुन्दरी
 पुत्रे रावणि-लक्ष्मणारि-बलमिजिन्-मेघनादा अपि ॥ १४९ ॥
 माताऽस्य केकसी कुम्भकर्णस्तस्य सहोदरः ।
 राक्षसासुरयोर्वैरे क्लीबे रक्षोसुरं भवेत् ॥ १५० ॥
 यादःपति-वोरिपतिः प्रचेताः 510
 पाश्यन्मुकान्तार-परंजनाः स्युः ।
 प्रत्यक्षपतिर्वो वरुणोऽर्णवौका
 आमोग एतस्य तथातपत्रम् ॥ १५१ ॥
 भार्यास्य वरुणानी स्यात्समा कृष्णाञ्जना मता ।
 पाशोऽस्य नागपाशः स्यात्पुरी श्रद्धावती सुखा ॥ १५२ ॥ 515
 मरुन्-मरुत-मारुत-शसन-गन्धवाहानिलाः
 समीर-समिराशुग-क्षिपणवोऽङ्गतीश्वाद्यतिः ।
 समीरण-सदागती वहति-शुक्षि-याताहतिर्
 नभसति महाबलः पवन-धूक-वीकाभूमिः ॥ १५३ ॥
 गन्धवहः पवमानः पृषदश्च-वहन्त-मातरिश्वानः । 520
 वायु-प्रमज्जन-जगत्प्राण-नभःश्वास-सर्पकान्त-स्रकाः ॥ १५४ ॥
 सदाकुराप्यश्च शुनश्चलः शारो धवाणकः ।
 प्रकम्पनः कम्पलक्ष्मा स्पर्शनो दैत्यनिर्जरः ॥ १५५ ॥
 लघद् क्षित्वा-जगत्वा[16b]श्च क्षन्क्षसौ चण्डवृष्टिकः ।
 स्यात्करीषंकपा थात्वा पवाका प्राजिरित्यपि ॥ १५६ ॥ 525
 वायोरिदं धायवीयं वायव्यं वायुदैवतम् ॥ १५८ ॥

506 A संका १; नगरी २

507 A नारा ४ अपि

508 B माता तस्य

512 A पतिर्वा, वौकाः १

513 For line 513, B subst. :

उत्तमः पौतमेघनादी ॥ ८४ ॥

इति १४ तस्य तु एते भवेराभोग १ नामकम् ॥

519 After line 519, B adds

देवपरिर्गोलपत्रे पत्रग्रहणे बहोबुधं गतः ।

धन्वन्तरीतच्छत्रवयः इषिलः एवरो रजोष्मज
 शत्र ॥ ८८ ॥

521 A B वृक्षाः for युक्षाः

522 B -तापय

524 B लम्पद् स्यात्वा जर्षदुग्धा ५८ संता-
 वृष्टिकः

525 After line 525, B adds:—

श्रीपद्माक्षो यन्तरो वायुर्देवितृक्षी ।

इदमर्थे ५ च वायव्यं १ पुनः स्वायुदैवतम् ।

526 —) B मेघतिशक्तिमात्रे

प्राणापान-समानोदान-व्यानाः शरीरगा मरुतः ।

हृदये पाथौ नामौ कण्ठे सर्वे च विष्टिताः क्रमशः ॥ १५९ ॥

जिगलुः प्राणवायुः स्यान्मर्कः सर्वशरीरगः ।

भूवायुरावहः प्रोक्तो बहिर्द्वादशयोजनैः ॥ १६० ॥

संचरन्नयमम्भोदविद्युदाधारको मतः ।

तदूर्ध्वं प्रवहस्तत्र नक्षत्रग्रहसंस्थितिः ॥ १६१ ॥

तदूर्ध्वमुद्ग्रहस्तस्मात्संवहः सुवहस्ततः ।

तस्मात्परिवहोऽत्रैव सुरस्रोतस्विनीस्थितिः ॥ १६२ ॥

परावहस्ततोऽप्यूर्ध्वं सप्तवाद्याः समीरणाः ।

तुरो जवो रयो वेगः प्रसरः स्वद-वाजवत् ॥ १६३ ॥

झीवे ॥ रंहस्तरसी अथ शीघ्रं लघु द्रुतम् ।

त्वरितं सत्वरमरं तूर्णमाश्वविलम्बितम् ॥ १६४ ॥

पुलाकश्चपलं क्षिप्रं झम्पासंपातपाटवम् ।

अजस्रं नित्यमनिशमश्रान्तं सततं तथा ॥ १६५ ॥

संसक्त-सततासक्ताविरतानारतानि च ।

तथा[17b]ऽनघरतं झीवेऽथात्यर्थे स्याद्भृशं दृढम् ॥ १६६ ॥

अतिमर्यादमुद्गाढं गाढं बाढं च निर्भरम् ।

नितान्तैकान्ततीव्राणि निःसीममतिमात्रवत् ॥ १६७ ॥

प्रकाममतिकामं च निकामं चातिवैल्यत् ।

अतिरेकमरोत्कर्षातिशया अतिशयने ॥ १६८ ॥

क्षेपिष्ठः क्षेपीयान् क्षिप्रोत्कर्षे विशेष्यलिङ्गः स्यात् ।

साधिष्ठः साधीयान् बादोत्कर्षेऽथ साधिमा भावे ॥

श्रीदो वैश्रवणो धनेश-धनदाविच्छावसुर्यक्षराद्

पौलस्त्यस्त्रिशिराः कुहो हरसत्त्वो यक्षोऽवलक्षोदरः ।

रक्षोराण्-नरवाहनो निधिपतिः कैलासगः किंनर-

स्वामिन्यैलबिलः पिशाचकि-वक-श्रेष्ठैकपिङ्गा अपि ॥ १६९ ॥

528 ॥ सर्वत्वनि स्थिताः for सर्वे च वि

530 B "योजने"

534 'बहो' यत्र for 'बहोऽत्रैव'

539 For lines 539-40, B
subst.:-

संपातपाटवं क्षिप्रं चपलं वा पुलाकः ।

क्षिप्रा द्वयोःप्राजघा आंतविलानिधानि च ।

542 For line 542, B subst.:-

स्तः संततानवरत्ने अत्यर्थे ॥ भृशं दृढम् ।

544 B "तीव्रतावैलान्यप्यति"

545 ॥ om.

548 After line 548, B adds

(cf. line 545 of the text):-

कामप्रकामपर्याप्तं विकामेष्टे यथेष्टितम् ।

रत्नकरो नरधर्मा नाडीजङ्घश्च गुह्यकापीशः ।

गदितश्च राजराजः किं च कुवेरस्तथोत्तराशिशः ॥ १७० ॥

पुष्पकमस्य विमानं तनयौ जलकूबरो मणिप्रीवः ।

555

केलिवनं चैत्ररथं धानपतं तद्भवेऽन्यस्मिन् ॥ १७१ ॥

पुरी वस्त्रौकसाराऽस्य तस्यामेवालका प्रभा ।

यक्षो वकः [17b] पुष्पजनः पिशाचो भूतमस्त्वियाम् ।

.....गुह्यकस्तु वटान[त्र]यः ॥ १७२ ॥

विद्याधरः कामरूपः कटम्पूः स्थिरयौवनः ॥ १७३ ॥

560

स्पर्त्किनरः किंपुरुषो हयासो

मयुष्य किनार इहोपदिष्टः ।

छीवे निधानं नरि शेषधिः स्यान्

निधिः कुनाभिश्च नवास्य भेदाः ॥ १७४ ॥

महापद्मश्च पद्मश्च शङ्खो मकर-कच्छपौ ।

565

मुकुन्द-कुन्द-नीलाश्च खर्वश्च निधयो नव ॥ १७५ ॥

इति स्वर्गवर्गः ॥ १ ॥

व्योमाम्बरं पुष्करमन्तरिक्ष—

मन्त्रान्तरिक्षे सरकोऽस्त्रियां खम् ।

अनन्तमाष्ट्रं गगनं वियच्च

नमो नभाकं नमस्तो नमश्च ॥ १ ॥

570

554 A *शेषः । २० १; B धनकेलिराजराजौ.

—After line 554, B adds:—

निधानासौ महासत्त्वः प्रसन्नः सत्यवर्गरः ।

प्रमोदितो रत्नगर्भः परविद्धोऽलङ्कारपतिः ।

555 A पुष्पक १; B मणिप्रीवो for जल*;

A कूबरो १; *प्रीवः १

556 A धानपतं १; B *रथं वसुप्रभा त्वस्य

धुः शोभा

557 B तस्या for पुरी; स्याद्भुवसारालका प्रभा;

A प्रभा २

558 After prior half, B adds.—

राजावटगुह्यकौ ।

विद्याधर दयवसु;

followed by post. half.

धो. ५० ५

559 B om. line 559; A *नयः २

562 A किनार ५

563 For 563-4, B reads: निधिः

कुनाभिश्च विधानमंले

स्याच्छेषधिः ५ छीव नवास्य भेदाः ॥ ११ ॥

565 A महापद्म १; पद्म १; कच्छपौ १

566 A मुकुन्द १; *नीला १; खर्व १; B चर्वश्च

for खर्वश्च

colophon: B इति हृदयकल्पतरो

स्वर्गवर्गः ॥

567 For lines 567-76, B subst.:-

आकाशो नरि पति [१] चैरथं विद्याधर

छयाप्य-जलदपयो मरुतपयो धुः ।

देवाप्याप्युदपय-तोयदाधवी रत्न

व्योमाधं सरकमनश्च दिव्य ।

अवपुर्वजनं दिवं मुरा-
रिपदं देवपथो घनाश्रयः ।
भपथो दुरिसाव्ययं [?] मुव
नरि चाकाशनिहायसी उमे ॥ २ ॥

575

मातृ[ता]शब्दगुणः क्लीवं चौदिवौ स्त्रियौ ।
त्रिषु तारकितं व्योम यदि संतततारकम् ॥ ३ ॥
देवपथप्रतिकृतौ [?] पुंसि देवपथो भवेत् ।
यदग्रमिव तत्राग्र्यमग्रियं त्वग्रसंभवम् ॥ ४ ॥

580

उदवाह-बलाहक-मेघ-घन-
स्तनयि[18a]बु-सरण्यु-नमःकरिणः ॥
तुवनुर्मुदिरो वनजो गगन-
ध्वज-भारिध्वजाम्बुद-नारिमुचः ॥ ५ ॥

585

जीमूतोऽग्रचरो गङ्गेर-सरयौ चाराधरः कंधरो
नम्राडग्र-तमाल-सानुग-नमो-धूमाश्च धूमोद्भवः ।
पर्जन्यो गङ्गयन्तकः सलिलमृत्तद्वत्तडित्वान्मरुद्-
दारुः पुंसि पयोधसाग्रमयुगे स्त्रीपुंसयोर्वामसि[?] ॥ ६ ॥ ७ ॥

590

घनाघनो वर्षकोऽसावुदमेघोऽय[?] मेघ्यं मेघमवे ।
कादम्बिनी मेघमाला स्वात्काली कालिका च सा ॥ ८ ॥
पुष्करावर्त्त-शङ्खाङ्ग-कालकान्ति-नल्लभाः ।
ताडित्वर्न मुर्चा वंशो मेघध्वान्ते तु दुर्दिनम् ॥ ९ ॥
वार्द्धं च द्वयोर्गर्जः परिघोपो घनध्वनिः ।
स्तनितं रसितं क्लीबे समे गर्जितगर्जने ॥ १० ॥

575 A स्त्रियौ ॥ ३१

576 A "निलं १

578 A तत्राग्र्य १ मग्रियं २

582 B धूममवा* for वाहिष्पजा*

585 For lines 585-6, B subst.:

पर्जन्यो गङ्गयन्तकः मदमित्यभोऽस्तौ नावुदा-
वमोबाहन-भार्मसी च गङ्गयन्तः स्वात्कालित्वान्तरः १,
followed by पयोधाः शक्ति [दि] रत्न च वंशो
१९ श्री स तु वर्षकः (corrupt).

586 A वामसि ॥ २२

587 A मेघ्यं १; For line 587, B
subst.:-

घनाघनोऽन्तिद्राग्रकवो वृषतदादिषु ।

उदयेपो घनानिम [?] मेघ्यं तु मेघजम् ।

589 A "वर्ष १ शङ्खाङ्ग १; "वान्ति १; "लभाः १

590 B चतुर्धातु- for ताडित्वर्न; वंशो for वंशे

591 B गर्जा for गर्जः; गर्जिः पुंसि for परिघोपो

592 A "गर्जने ७

शम्भा सम्भा विद्युदम्भोदवल्ली

सौदाम्नी सौदामिनी ह्यादिनी च

सौदामन्याकालिकाकालिकी स्यात्

595

सर्जुर्वीणा च छटमा तडिच्च ॥ ११ ॥

क्षणप्रभा च क्षणिका चध्वला च शतहृदा ।

पेरावत्यशनिद्वेष्टे वृष्टिः स्त्री वर्षमसि[18b]याम् ॥ १२ ॥

वर्षप्रमाणे सति गोःपदादि-

पूर्याऽन्ययं गोःपदपूरमत्र ।

600

स्याद्गोःपदप्रं च तडागपूरं

तथा तडागप्रमनव्ययं च ॥ १३ ॥

.....नल्लः पुंसि तदन्तरम् ।

रंहसा प्रोचलद्वारिनिःस्वने यर्यरो नरि ॥

आसारो घनधारः स्वाद्वयो वर्षोपले पुनः ।

605

पयोधनो रोधरङ्कुस्तोयडिम्भो घनोपलः ॥ १४ ॥

मेधासि धीजोऽब्धिकफः करका स्यान्निलिङ्गका ।

पृष्ठा तु स्यात्त्रिधायां धाराङ्कुर-शीकर-सीकराः ।

वातास्तनप्यथावर्षेऽवग्राहोऽवग्रहमथ ।

अन्तर्द्विर्व्यवधिः पुंसि रुयन्तर्धा व्यवधाऽपिधा ॥ १५ ॥

610

अपिधानं पिधानोऽस्त्री तिरोधानापवारणे ।

स्वगनं व्यवधानं च छादनं स्त्री तिरोहितिः ॥ १६ ॥

स्त्री दिग्दिशा फकुष्काष्टा हरिदाशाय सा यदि ।

तत्क्षणं रविणा मुक्ता भवेदङ्गारिणी तदा ॥ १७ ॥

आसन्नगमना भानोः सा भवेच्च प्रधूमिता ।

615

रविणाधिष्ठिता दग्धा दिक्ष्यं तु त्रिषु दिग्भवे ॥

598 A *शनि २०; वर्षम२; For line 598,
B subst.:

ऐरावती चला शम्भा चपला जट्टवालिका ॥ १२ ॥

कांसप्रियाशनिर्द्वेष्टा त्वस्त्री वर्षोपि वर्षमम् ॥

पारावर्षात आसारो धाराशब्दस्तु यर्यरः ।

601 A *पदं २

603 A मत्रः १; For lines 603-5,
B subst. only:

रारोरे वायुर्ध्वं वर्षोरीरं च वीरुदम् ।

605 A *धाराः २

607 A धीजे १; B पुंजे for धीजे.-¹) B
वर्षादमा कारका त्रिषु ।

608 B पृष्ठा स्त्री न त्रिधायां धाराङ्कुरः स्त्री

609 A वाताष्ट ५; B *ग्रहस्थाया; A *ग्रह २

614 A *रिणी १

615 A *मिता १; B पयिता

616 A दग्धा १ दिक्ष्यं १.-After line

616, A add: चरति सा तस्मिन् दिक्ष्यं
तिर्दिक्ष्यं वर्षोपि दिक्ष्यं तस्मिन् दिक्ष्यं
वेदमात्रं पारामर्शं च (corrupt)

दिक्षोऽपत्ये[19a] तु दैशेयोऽन्यदाशान्या भवेत्ककुप् ।

ह्रीवाव्ययं त्वपदिशं विदिवप्रदिगिमे समे ।

अन्तरालं विचालं च स्त्रियामभ्यन्तरान्तरे ।

त्रिषु मध्ये चक्रवालं मण्डलं च त्रिलिङ्गकम् ॥ २० ॥

इन्द्रानल-यम-नैर्ऋत-वरुण-मरुद्विचपेशानाः ।

धर्णसि-भरथ-दृशाना दिक्पतयो लोकपालाश्च ॥ २१ ॥

ऐन्द्री प्राची पूर्वा दक्षिणपूर्वा तथामेयी ।

याम्या त्वगस्तिपूताऽपाची स्यादक्षिणाऽवाची ॥ २२ ॥

स्यान्नैर्ऋती दक्षिणपश्चिमाद्वा

स्यात्पश्चिमा या वारुणी शिहयेत् [१] प्रतीची ।

सामीरणी तूत्तरपश्चिमा स्यात्

कौबेर्युदीची च तयोत्तरा स्यात् ॥ २३ ॥

प्रागुत्तरा दिगैशानि प्राच्यं प्राग्दिग्भवं त्रिषु ।

अपाच्यं दक्षिणात्यं स्यात्प्रतीच्यं पाश्चिमं समम् ॥ २४ ॥

उदीच्यं स्यादुदग्रस्तं प्राचिका प्राग्दिगर्विका [१] ।

ऊर्ध्वाधरे दिशौ कापि ब्रह्मविष्णवधिदैवते ॥ २५ ॥

पीलुमूलेनैकदिग्मात्रान्ययं पीलुमूलतः ।

ऐरावतः पुण्डरीको वामनः कुसु[19b]दोऽज्जनः ।

पुष्पदन्तः सार्वभौमः सुप्रतीकश्च दिग्माजाः ॥ २६ ॥

617 A दैशेयो १ अन्यदाशा १

618 A प्रदि ३; B त्रिषु for समे

620 ॥ ह्रीवे मय्यं

621 A इन्द्रा १ नल १ यम १ नैर्ऋत १
वरुण १ मध १ द्विचपे १

623 A पूर्वा ३; B परेतरा स्यात् for दक्षिण-
पूर्वा; A ०मेयी २

624 B दक्षिणपूर्वा याम्या त्वगस्तिपूता च
दक्षिणापाची; A ०वाची १ ५ ।

625 A ०धिमा १; For lines 625-32,
॥ subst.:

अप्युत्तरेतरापो दक्षिणपश्चिमकर्त्तृश्रंखला ।

पूर्वेतरा प्रतीची पाश्चिमपश्चिमा च स्यात् ॥ २५ ॥

दिवपश्चिमोत्तरा वायोऽरुत्तरा दक्षिणोत्तरा ।

उदीची स्याद्वनदरिगेष्टी अथुत्तरा मता ॥ २६ ॥

प्राच्यां दिशि अवाचये प्राचीनं प्राच्यमन्यवत् ।

अपाचीनमपाच्यं च दक्षिणात्यमपात्रमवम् ॥ २७ ॥

प्रतीचीनं प्रतीच्यं स्यादुदीचीनमुदीच्यवत् ।

प्राचीका प्रतीमा प्राच्याः स्वभावादेव योपिदि ॥ २८ ॥

626 A वारुणी १; प्रतीची २

627 A ०पश्चिमा २

628 A ०त्तरा २

629 A प्राच्यं १

630 A ०णात्यं २; पाश्चिम २

631 A प्राचिमा १

632 A ऊर्ध्वा १ धरे १; मध १ विष्णव १

633 After line 633, B adds:

ऊर्ध्वाधरे दिशौ कापि ब्रह्मविष्णवधिदैवते ॥ २५ ॥

634 A ऐरावतः १; वामनः १

635 A ०दन्तः १ सार्वभौमः १

अभ्रमुः कपिला तद्ददद्ददा पिङ्गला क्रमात् ।

तथाऽञ्जनावती ताम्रकर्णी स्याच्छुभ्रदन्तिका ।

तथैवानुपमा प्रोक्ता क्रमादिगजयोपितः ॥

रविः शुक्रो महीसुनुः स्वर्गानुर्मानुजो विधुः ।

बुधो बृहस्पतिश्चेति क्रमादेते दिशां ग्रहाः ॥ २७ ॥

640

सूर्यः स्यादरुणः सहस्रकिरणो भास्वान्विवस्वात्रविद्व

भातुर्मानु-दिवाकरौ दिनमणिः प्रद्योतनो भास्करः ।

आदित्यः सविताऽर्यमा यमपिता पीतुः पतंगः स्वमः

पारुः पेरुरिनो हरिश्च तपनोऽर्धस्तापनः स्वर्मणिः ॥ २८ ॥

सप्ताश्वो मिहिरश्च शून्-महिरौ पीथो युया दर्शतः

645

भासन्तः सहुरिर्भुवन्यु-तपुषी पूषा च दोषान्तकृत् ।

हंसो हेलिरहर्षतिर्ग्रहपतिः स्याद्वापतिर्गोपतिः

सूनोऽन्नः किरणोऽशुमान्कमलिनीकान्तो भगोऽहस्करः ॥ २९ ॥

ग्रधोऽशुर्दिवसप्रणीश्च तरणिर्मातण्ड-चण्डशुती

मार्ताण्डोऽरुणः[20a]सारथिर्दिनकरो मित्रो रथाङ्गप्रियः ।

650

अजिष्ठोऽव्यथिपः-सरोरुहयुद्धतृष्वस्ययीधुर्चिमान्

ज्योतिर्वत्सरमूर्तिरम्बुजकरः सरोऽप्यरूपः शुचिः ॥ ३० ॥

स्युर्द्वादशात्मनि विकर्तन-चित्रभानु-

त्वष्टृ-प्रभाकर-विभाकर-पर्परीकाः ।

सीरो विभावसु-विरोचन-कर्मसाक्षि-

655

वास्यन्धकाररिपवो यमुनापिता च ॥ ३१ ॥

नासत्यतात-हरिदश्व-सहस्रपादः

636 A अभ्रमुः १; *रुदा १

638 B अरी for क्रमात्

639 A रविः १; *वय १ स्वर्गानु १ मानुजो १ विधुः १

640 A बुधो १; *रपति १

641 B भास्करः for म्हाद

645 B सदाग- for च हर-

646 B om. तपुषी

647 B हरण्या गोपति. for स्वात्र

649 B सारथो for च हरिश्च

650 B मानेगारः; म्हापुषो for दिनकरो

657 For lines 657-66, B subnt:-

रिवनकर-रुदानोष्मासवधोऽनुदहः ।

गदिलक-बहुमप-ग्रध-भावेमि-याधि-

विदगहन-सहस्रपादाः कपिलोऽर्धपुः ॥ २८ ॥

येदोदयः पुष्कर-भानुकेसरः

पुष्ट-आरुणान्वगन्धवाः (corrupt) ।

परीषेनकाक्षि-गमति-धालमु-

धननरभ्यन्दन-लोचरीपदाः ॥ ३१ ॥

कुरुषगाश्चन्विता कुमापुष्ट

छापेन-अंशे-हरि-दुरगाः ।

मानुषुंराथो भुवनप्रदाक्षी

मेदेरेषी भुरवेचनानः ॥ ४० ॥

मदुरचरति-गुडिन् तरणिर्दिने प्रमादन्वम् ।

येदेरेषी च मृगं तप्य शो देवेनेता एरी ॥ ४१ ॥

रिवनकर-रुदानोष्मासवधोऽनुदहः [1] वदन्ति

660

संज्ञेश-कर्णजनकौ कराः कुपाकुः ।

किं चैकचक्ररथ-वासरवान्धवौ तत्

छायापसूर्सरहयावपि लोकनेत्रम् ॥ ३२ ॥

पपीर्जिष्णुर्जगत्साक्षी गमस्तिर्गगनध्वजः ।

मन्देहारिर्दशान[६]श्च कञ्जारो गगनाध्वजः ॥ ३३ ॥

प्रत्यूषाण्डः खतिलको जगद्दीपोऽम्बुतस्करः ।

वेदोदयः सहस्राङ्गो रात्रिहृन्निदशाधृतः ॥

665

संवत्सररथः कालमृत्सा लोकप्रकाशनः ।

सूर्यस्य स्त्री देवता चेत्सूर्या सूरतीतरा भवेत् ।

त्रिप्वतः सूर्यदेवत्यादित्या सौरी च ऋड्मुखा ॥ ३४ ॥

ब्राह्मापत्यो ब्रह्मगोत्रापत्ये ब्राह्मयना[20b]जसि ।

आर्क्षायनिस्तु निर्वृचे मानवीयं तु तस्य यत् ।

670

स्यान्माठर्यो माठरोऽय दण्ड-पिङ्गल-माठराः ॥ ३७ ॥

स्युः पारिपार्श्वका भानोः संज्ञा छाया च तत्त्वियौ ॥

परिवेपस्तु परिधिः परिवेद्यश्च मण्डलम् ॥ ३८ ॥

उपसूर्यकमप्यन्त्ये रेवन्तस्त्वर्कनन्दनः ।

ध्रुवगो ह्यवाहः स्यादरुणस्त्वर्कसारथिः ॥ ३९ ॥

675

काश्यपिः ध्रुवगो वैनतेयो गरुडपूर्वजः ।

ह्रस्वो[६]नृश्च सूर्येन्द्रोर्ग्रासे सर्भानुकेतुतः ॥ ४० ॥

उपध्रुवो ग्रहश्चोपरागो ग्रहणमित्यपि ।

उत्थातस्तूपसर्गोपद्रवाविति स्त्रियां न तु ॥ ४१ ॥

662 A °ध्वजः ११

666 A सूर्या १ सूरि १

667 A सौरी ३; B ऋगादिषा for च
ऋड्मुखा668 A °पत्यो १; °यना १; B transp.
lines 668 and 669

669 A मानवीयं १

670 A दण्ड १ पिङ्गल १; For lines
670-6, B subst.:

इन्द्राया एव दंष्टादिचक्षुराद्यन्परिषादिषाः ।

साहचर्यायद्ये दण्डः समो माठर्यमाठरी ।

पिङ्गलो भामनस्तुत्यो रात्रिहृन्वा[६]दयः परे ॥ ४४ ॥

रेवन्तः ध्रुवगो वाजिवाहनः सूर्यदीर्घजः ।

अरुणो विपुलस्कन्धः काश्यपिर्गण्डवामजः ॥ ४५ ॥

अनूद्गरात्मनो रुद्रः सूरस्तथ काश्यपिः ।

वैनतेयो महासूतो मंडलं तूपसूर्यकम् ॥ ४६ ॥

परिधिः परिवेद्यश्च परिवेद्य इमे समाः ।

महसूतो [मसने?] राहुनेत्रुभ्यामिन्दुमास्कर-
विययोः ॥ ४७ ॥

671 A °श्र्वका १; संज्ञा १ छाया १

674 A °वाहः ४

677 A ग्रहय ४

678 B °द्रवावितिः परे स्त्रियः

अजन्यमुपलिप्तं चारिष्टमौत्पातिकं भवेत् ।

पुष्पवन्तौ पुष्पदन्तौ पुष्पदन्ताभिधावपि ॥ ४२ ॥

680

एकयोक्त्या मतावन सूर्याचन्द्रमसावुभौ ।

सूर्यादौ संमुखे तीन्ने स्याल्ललाटंतपोऽन्यवत् ॥ ४३ ॥

कर-किरण-मयूखामीपु-रश्म्यंशु-गावः

शुचि-वसु-घृणि-घृणि-प्रग्रहोसा गमसिः ।

उपघृतिरपि रोकः स्यूम-पादौ च घृश्रिः

685

***मरीचिर्दीधितिः स्त्री पदं च ॥ [21a] ४४ ॥

छवि-श्रुति-पुद्गुचि-रुक्-त्विपि-त्विद्

प्रभा-जिभा-भायुजि दीप्तिरेव ।

ज्योतिर्विषो [?] धाम-महो-महार्चिद-

वर्षासि रोचिश्चरमे च शोचिः ॥ ४५ ॥

690

उद्यो[द्यो]तः प्रद्योतः प्रकाश आलोक आतपो धर्मः ।

मर्गस्तेजो द्योत्रं छाया स्यादातपाभावः ॥ ४६ ॥

स्याच्छारदः शारदिक आतपो यः शरद्वनः ।

तिग्मं तीक्ष्णं रौद्र-तीन्ने चण्डमुष्णद्रवाङ्कः [?] ॥ ४७ ॥

उष्णंकरणमुष्णस्त्र करणे स्वात्पुंसकम् ।

695

कोष्णं कपोष्णं मन्दोष्णं कटुष्णं च बहूष्णवत् ॥ ४८ ॥

उष्णकरुणं चोष्णदेश्यमुष्णदेशीयमित्यपि ।

तिग्मादि त्रिषु तद्वत्सु मृगतृष्णा मरीचिका ॥ ४९ ॥

शुक्रः सितो दैत्यसुररुर्मधमूः

कान्यः कविः स्यादुशनाश्च धिप्प्यः ।

700

स्यात्पोढशार्चिर्मृगु-मार्गवौ च

तथाऽऽस्फुजिच्छुक्रभवं तु शौकि ॥ ४७ ॥

679 A °रिष्ट ७ मौत्पातिकं; After 679,

II adds:

स्याद्योमशन्दो निर्पातो व्योममुदर इत्यपि ।

680 -¹) B पुष्पवन्ता; A °विषा ३

682 A °वपो १

686 II युगल इह for *****; A स्त्री ३१

688 B वायुजि for मायुजि

689 B ज्योतिर्विषा

690 B रोचिश्च विरोचिस्तोचिः 1; A शोचिः २१

692 B गर्भत् (for भर्गत्, metathesis?); A छाया १; After 692, II adds:

अदिर्माळा तपोर्मिथ्य वर्कराद्ये नवार्कभाः ।

693 A शारदिक ३

694 B °मुष्णं खरं पट्ट -

702 A °स्फुजि १३

शुक्रायास्तु स्यपत्ये स्वाच्छौक्रेयी पुरुषे पुनः ।

शौक्रेयोऽय द्वयोः शौक्रिर्युन्यपत्ये हि शुक्रजे ॥ ४८ ॥

705

आपादीयो भङ्गलो लोहिताङ्गो

भौमो वक्रोऽङ्गारकः स्यान्नवाचिः ।

आरो[21b]ऽपादः पिप्पलादस्तुतश्च

कूराक्षः स्याल्लोहितः खोल्मुकश्च ॥ ५० ॥

राहौ स्युर्ग्रहकल्लोलसैहिकेय-विधुंतुदाः ।

710

अगु-सर्भानु-भरण-भारणाप्रपिशाचकाः ॥ ५१ ॥

छायाहोऽपि तमो मुण्डः कृष्णवर्त्मा तमोऽस्त्रियाम् ।

केतुः शिखी च विशिरा उत्सवो विकचोऽहिकः ॥ ५२ ॥

अश्लेषाभूः कचन्वः स्यादार्द्रलुब्धक अङ्घ्रिजः ।

छायापथो देवपथोऽपत्ये देवपथायनिः ॥ ५३ ॥

715

मन्दश-छायातनयः पातंगि-कूरदक्-शनयः ।

असित-शनैश्चर-नीलाम्बर-यम-सप्ताश्विः कोणः ॥ ५४ ॥

रेवतः स्याद्रेशतिकः पङ्कः क्रोडश्च कोलवत् ।

श्रुतश्रवोनुजो गृध्ररथः केकरलोचनः ॥ ५५ ॥

चन्द्रश्चन्द्रश्चन्द्रिश्चन्द्रमाः स

इन्दुः सिन्धूत्यः सुधांशुः सुधासूः ।

720

तारापीडस्तारकेशो द्विजेशः

राजा सोमः पक्षजन्मा परिज्मा ॥ ५६ ॥

श्रेढा श्रेहानेयकोऽयक्षिजो ग्लौः

सुग्रीवः सोमैणलक्ष्मा शशाङ्कः ।

725

श्वेताश्वोऽब्जः पर्वलुच्छर्वरीकृत

विक्रसश्च कौमुदीशो विकुसः ॥ ५७ ॥

सुधानिधि-कलानिधी [22a] सवन ओषधीशो विधुः

वल्लभगु-निशामणी तपस-रोहिणीवल्लभौ ।

703 A शौक्रेयो १; शौकि १

704 B विह for पुनः

707 B स्यात्कुजधंरुगात्रः for पिप्पलादस्तुतश्च

711 B *वर्त्मापरामकः; A *स्त्रियाम् ॥ ४ ॥

—After 711, B adds.

उपतपो देवतादस्योन्मूलनः पुनः ।

713 B कर्दव्यांग्रिजादौ लुब्धकावपि ।

714 A देवपथो १२; यनिः १ १

718 B *नुजो वक्रो रुद्रगः केकरेश्वरः; A

*लोचनः ९;—After 718, B adds:

स्थिरो प्रक्षय्य-यमक-शतकर्म-महामहाः ॥ ६८ ॥

720 B [अ]मृतांशुः for सुधांशुः

हिमद्युति-तमोनुदौ कुमुदिनीपतिः पारदो

हरिः कुमुदवान्धवो दशहयश्च जैवातृकः ॥ ५८ ॥

730

छायाङ्क-रत्नकर-दर्शविपच्छुमाङ्क-

लक्ष्मीसगर्भ्य-सिदिरामति-सारसोर्णाः ।

राकापतिर्ग्रहपतिस्त्रिजिलश्च सप्रो

गौरो नभश्चमस एणविशेषकश्च ॥ ५९ ॥

तिथिप्रणीश्च पाथोन्विनवनीतमिहामृतम् ।

735

प्रतिपच्चन्द्रमा मासप्रमितः परिकीर्तितः ॥ ६० ॥

सौमी स्यात्सोमदेवत्या सौम्या सोमीयमन्यवत् ।

८१

चन्द्रातपश्चन्द्रगोली चन्द्रिका कौमुदी तथा ।

ज्योत्स्ना च षोडशोऽस्यांशः कलाऽसौ षोडशी ध्रुवा ॥ ६१ ॥

अमा महाकला बिम्बस्त्वस्त्री स्यान्मण्डलं त्रिषु ।

740

नेमो ना खण्ड-शकल-खण्डलानि न योपिति ॥

अर्द्धस्त्रिषु समेऽश्वेऽर्द्धं मित्रं शस्त्रं दलं समम् ।

१३६

स्त्री फालिरर्द्धा तज्जादायथार्द्धपरिमाणके ।

अर्द्धिकः स्त्री त्वार्द्धिकास्या भवेच्चान्द्रार्द्धिकाहि च ॥ ६३ ॥

भवेच्चन्द्रार्द्धं कुर्द्धकं सूर्यार्द्धकं तारार्द्धकं त[22b]था ।

745

पूर्वार्द्धं पूर्वमर्द्धं स्यात्पश्चार्द्धं त्वपरं हि तत् ।

पौर्वार्द्धिकं च पू[पौः]र्वार्द्धं भवेत्पूर्वार्द्धसंभवम् ॥ ६५ ॥

७१७

पौर्वार्द्धिकस्तु पौर्वार्द्धो भवेद्भूमैकदेशके ।

त्रिषु देशैकदेशेऽपि स्त्रियां पौर्वार्द्धिकी भवेत् ॥ ६६ ॥

अंशः स्याद्वर्णको भागः पादस्तु स तुरीयकः ।

750

लक्षणं लक्ष्मणं लक्ष्म लान्छनं केतनोऽस्त्रियाम् ॥ ६५ ॥

730 After line 730, B adds:

स्यंदः पर्वरेभिः स्वरिषुपि च क्लेदु-क्लिद-क्लेदवो
यक्षेणोपधिगर्भ-नेमि यजता जर्ण-यविष्ठापतिः ।
राकोत्यो बहुलाभवय शयसो दासायणीनायवो
राज्ञाजय तिथिप्रणीरपि तपोराजयक्षेत्रोत्सवः ॥ ७२

731 B शुभांश- for शुभाङ्क-

732 B *सारसाध

735 For lines 735-6, B subst.:

समुद्रनवनीतं च स मासप्रमितो नव-

737 A सौमी १; -^०) A सौम्या १; B सोम्या
सौम्या च तत्तमा for the post. half

रो. ४० ५

738 B चन्द्रिका चन्द्रिमा चन्द्रगोली ज्योत्स्ना च
कौमुदी

739 A ज्योत्स्ना ५; कला १; B चन्द्रातपः
षोडशोऽस्यांशः कला षोडशी ध्रुवा

740 A *कला ४; मण्डलं २

743 A फालिरर्द्धा १; B फालिरर्द्धा

744 A अर्द्धिक- १; B अर्द्धिकी स्यात्

745 B om. line 745; A कुर्द्धकं १

सूर्यार्द्धकं १ तारार्द्धकं १

746 A पूर्वार्द्धं १; *नर्ध १; पश्चार्द्धं १

747 B *स्यमवे

अभिज्ञानं चिह्नमङ्कः कलङ्कोऽथ प्रसन्नता ।

प्रसक्तिः स्त्री प्रसादो नाऽप्यो शोभा लवणा छविः ॥ ६६ ॥

आगाऽमिरण्या विभूषा श्री-लक्ष्मी-कान्ति-द्युति-स्त्रियः ।

755

रादा छाया विभ्रमो ना सुपमा परमा छविः ॥ ६७ ॥

वक्ष्यायः स्यादवक्ष्यायो नीहारोऽस्त्री तुषारकः ।

वियद्वाप्तेन्द्रामिधूमौ निशास्त्रेद-निशाद्रवौ ॥ ६८ ॥

७०

अवक्ष्या मिहिका च स्त्री प्रालेयं तुहिनं हिमम् ।

*** स्त्री हिमानी तु धूमिका तु कुहेलिका ॥ ६९ ॥

760

धूमरी धूममहिषी कुहरिर्विम्बगुण्ठनम् ।

शिशिरं शीतलं शीतं सुशीतमहिमाश्रियाम् ॥

तुषारं च जडं क्लीवे गुणे तद्वति भेदवत् ।

अस्ति यत्र [238] हिमं तत्र हिमं हिम्यं भवेत्त्रिषु ॥ ७१ ॥

च्यर्थे क्तवान्तकृञो योगे स्वाच्छीतंकृत्य तत्र च ।

शीतंकृत्वाऽप्यव्यये द्वे पद्विमं पादयोर्हिमम् ॥ ७२ ॥

ध्रुव औत्तानपादिः स्याद्ब्रह्मपादः सुनीतिजः ।

ज्योतीरथ्योऽप्यथागस्त्योऽगस्त्यिर्वातापिसूदनः ॥ ७३ ॥

आमिमारुत आग्नेय और्वंशेयो घटोद्भवः ।

भवेदुदयनो भैत्रायरुणिः सिन्धुपो मुनिः ॥ ७४ ॥

द्वयोरगस्त्योऽगस्त्यगोत्रापत्येषु कीर्तिताः ।

निवृत्तेऽगस्त्यिनाऽऽगस्त्यमागस्त्यास्तु तस्य ये ॥ ७५ ॥

लोपामुद्रा च वरदा सा स्त्री कौपा [शा ?] तकी मता ।

मरीचिरत्रिरा अत्रिः पुलस्त्यः पुलहः क्रतुः ॥ ७६ ॥

748 B देशकः

750 A भागः १

752 B चिह्नकृती अभिज्ञानं कलङ्काची प्रसन्नता

753 A प्रसादो १; B प्रसन्नता for प्रसक्तिः स्त्री

755 A विभ्रमो १; B सुपमा १

758 A हिमं ॥ २४ ॥

759 A हिमानी २; B न स्त्री हिमानी तु महत्
for prior half; B कुहेलिका (?)

760 A *७८ ११

761 B सुशीतं for शिशिरं; -*) B चंडं च
दिग्ममश्रियाम्

762 *) B यद्वापत्येन्द्रामिधुमौ

763 B reads this line after line
765 ; A हिम्यं २

765 A पद्विमं १

767 B ज्योतिरथ्यो

770 For line 770, B subst.:

विष्वक्पथे वक्षिणाशरतिथि कलङ्कीमुतः ।

सत्यामिर्वाहनिः कामि [यि ?] गोत्रापत्यन्यगस्त्यः ।

771 A *गस्त्या १

772 A *तकी १ मता २; B वरदागस्त्यः; च
सा for मता

773 A मरीचि १ रत्रिरा १ अत्रिः १ पुलस्त्यः
१; क्रतुः १

- वसिष्ठ एते स्युः सप्तर्षयश्चित्रशिक्षिणः ॥ ७६ ॥
 वसिष्ठो गोमिनन्दी स्यादसमाला त्वरन्धती ॥ ७७ ॥ 775
 भं नक्षत्रं विष्ण्वमृक्षं तारावचारका त्रिषु ।
 न पुंस्युद्ध ग्रहोऽथ स्यात्तज्जे नाक्षत्रमे त्रिषु ॥ ७८-७९ ॥
 दाक्षायण्यश्चन्द्रकान्तास्तारा अश्वयुगादयः ।
 अश्विन्यश्वकिनी दाक्षी घालिनी अश्वयुक्[23b]समाः ॥ ८० ॥
 त्रिषु जाते प्रत्ययान्ता वक्ष्यभाणास्तथा लुकि । 780
 अथाऽश्वयुक्चाश्वयुजोऽश्विनीजातस्तथाश्विनः ।
 यान्या तु भरणी त्रय्यां तज्जे भरण-भारणौ ॥ ८१ ॥
 कृत्तिका बहुला मूत्रि तज्जे बहुल-कार्तिकौ ।
 ब्राह्मा[क्षी] तु रोहिणी तत्र जाते रोहिण-रोहिणौ ॥ ८२ ॥
 रोहिणी तत्र जातायां सौम्यं तु मृगशीर्षकम् । 785
 न पुंसि स्यान्मृगशिरः स्त्रियां स्यादाग्रहायणी ॥ ८३ ॥
 मृगो मार्गोऽथैतदूर्ध्वं ताराः सौम्येन्वकेल्वलाः ।
 जातेऽत्र मार्गशिरसस्तथा मृगशिरा अपि ॥ ८४ ॥
 आर्द्रा स्वात्कालिनी रौद्री तज्ज आर्द्रक उच्यते ।
 पुनर्वसौ यामकौ च सौरौ जातः पुनर्वसुः ॥ ८५ ॥ 790
 द्वयोः पुष्यस्तिष्यसिद्धौ[ध्यौ] भार्हस्पत्योऽप्यथात्रजे ।
 तिष्यः पौषोऽथ तिष्यस्य पुनर्वसोश्च मूत्र्यपि ॥ ८६ ॥
 इतरेतरयोगे सान्नित्यं द्विवचनान्तता ।
 द्वंद्वे पुनः स्यादश्लेषा सार्थाऽश्लेषस्तु तज्जनिः ॥ ८७ ॥
 मघा पित्र्या भूक्ति जाते माघः स्यान्मघ इत्यपि । 795
 फल्गुनी भगदेवत्या पूर्वा तज्जस्तु फल्गुनः ॥ ८८ ॥

774 A वसिष्ठ १

775 A नंदी ३

776—^१) B न स्त्रियामुद्ध पुंसि न [?]777 For line 777, B subst त्रिषु
तारा तारके द्वे ग्रहो भं त्रिषु भोज्यव.

778 A कांता २

779 A अश्वयुक् ५

782 A भरणी २; B नान for त्रय्या

783 —^२) A कार्तिकौ २; B आश्विनी बहुलो
मवे

784 A रोहिणी २, रोहिणौ ॥ ३ ॥ B रोहिणी

785 A रोहिणी १

786 B त्रितये for न पुंसि

787 A मार्गो ६; केत्वलाः ॥ २ ॥

789 A रौद्री ३

791 A स्पत्यो ४

794 A अश्लेष १

795 B पिना मघा

796 A देवत्या २; फल्गुनः ॥ १ ॥ B भगदनी
(corrupt) for फल्गुनी . ००३

तत्र जा[24a]त यदि स्त्री स्वात्फल्गुनी सा निगद्यते ।

उत्तरा स्यादार्यमणी तज्जाते त्वौचरोचरौ ॥ ८९ ॥

रविदेवो द्वयोर्हस्तस्तज्जे हस्तोऽय नृक्षियोः ।

चित्रा त्वाष्ट्रय तज्जा स्त्री चित्रा चैत्रो परो द्वयोः ॥ ९० ॥

स्वातिः स्वाती वायवी च सौवातः स्वातिरत्रजः ।

राधे विशाखे ऐन्द्राड्यौ विशाखस्तज्ज ईरितः ॥ ९१ ॥

मैत्री स्यादनुराघायामनुराघस्तु तज्जनिः ।

ऐन्द्री ज्येष्ठाऽय तज्जातो ज्यैष्ठो ज्येष्ठश्च गद्यते ॥ ९२ ॥

कर्णीसुतो मूलदेवो मूलभद्रः कलाङ्कुरः ।

आश्रयो मूलमस्त्री स्यान्नैर्ऋत्यं मूलकोऽत्रजः ।

पूर्वाषाढाम्बुदेवत्या स्यादपादाऽत्रजाङ्गना ॥ ९३ ॥

आपादीयोऽपरोऽपादो वैश्वदेवी मतोत्तरा ।

अभिजिद्विधिदेवत्यस्तज्ज अभिजितोऽभिजित् ॥ ९४ ॥

अभिजिदेवता यस्य स्यात्स अभिजितश्चरुः ।

भवेदभिजितस्तद्वन्मुहूर्तोऽभिजिता युवः ॥ ९५ ॥

स उत्तराया अन्त्योऽङ्घ्रिः श्रवणस्यादिमोऽभिजित् ।

स्त्रीपुंसयोर्ऋक्षभेदे श्रवणं श्रुति[24b]कर्णयोः ॥ इति रभसः ।

*** श्रवणो द्वंद्वः श्रवणः श्रावणोऽत्रजः ॥ ९५ ॥

श्रविष्ठा वसुदेवत्या धनिष्ठा वात्रजः पुनः ।

श्राविष्ठीयः श्रविष्ठश्च धनिष्ठोऽपि धनिष्ठवत् ॥ ९६ ॥

798 A मणी ३

799 A हस्त २; हस्तो १

800 A त्वाष्ट्रय १; चित्रा १ चै १

801 A वायवी २; स्वाति २

802 A ऐन्द्राड्यौ ३

803 A रापादा २ मनुष्य १; B दुराधाजु-
रापा तज्जोनुराधः

804 A ज्येष्ठा २; ज्येष्ठ २

805 B कलाङ्कुरः (corrupt) for
कलाङ्कुरः

806 A नैर्ऋत्यं ७

807 A देवत्या २; पादा १; B मवेदापी
for म्बुदेवत्या

808 A अपरोपादो २ वैश्वदेवो १ मतोत्तरा ॥ ९१

809 A देवत्या २; अभिजित् ॥ ९१

810 B om. lines 810-11

813 B om. line 813.

814 A द्वंद्वः २; श्रावणो २; B श्रवणः श्रवण
द्वंद्वे for the prior half

815 A धनिष्ठा ३

816 A धनिष्ठवत् ॥ ९४ ॥

स्याद्धारुणी शतमिपक्तस्यां शतमिषा शतः ।
 अथो शतमिपग्जातः स स शतमिपो भवेत् ।
 तथा शतमिपक्तस्मिन्साच्छातमिपजोऽपि सः ॥ ९७ ॥
 पूर्वोत्तरा भद्रपदा द्वय्य प्रौष्ठपदा इमाः ।
 अजैकपादहिर्बुधदेवतास्तत्रजः पुनः ॥ ९८ ॥
 भवेद्भाद्रपदः प्रौष्ठपादः प्रौष्ठपदोऽपि च ।
 रेवती पूषदेवी भनेमिस्तज्जा तु रेवती ॥ ९९ ॥
 ध्रुवाणि भानि रोहिणी तथोत्तरात्रयं जगुः ।
 मृदूनि रेवती मृगः स मैत्रचित्रया युतः ॥ १०० ॥

820

825

क्षिप्राणि तान्यश्वकिनी च हस्तः

0

पुष्योऽभिजिघाथ मघा त्रिपूर्वा ।

याम्या तथोम्राप्यथ मूलमार्द्रा

ज्येष्ठा हि देवी च सुदारुणानि ॥ १०१ ॥

स्वातिः श्रविष्ठा श्रवणः पुनर्वसू

830

याद.पतेर्भं च चराणि निर्दिशेत् ।

मिश्राणि राधा बहुलेति सप्तधा

मेदा उद्धना कथिता बु[25a]धोचमैः ॥ १०२ ॥

श्राविष्ठीय इलेखो ज्ञो रोहिणेयः प्रहर्षणः ।

पञ्चार्चिर्बुध एकाग्रश्चान्द्रिश्चान्द्रमसायनिः ॥ १०३ ॥

835

वाचस्पतिः सुरगुरुर्गुरुरङ्गिरोजो

जीवो बृहस्पतिस्तथ्यकनिष्ठ इज्यः ।

स द्वादशार्चिरपि चित्रशिखण्डजन्मा

स्यादीदिविधिपण गोर्पति-फलमुनीजाः ॥ १०४ ॥

प्र[च]क्षाः प्रचक्षा वाग्वाग्मी [गी]रथश्च महामतिः ।

840

817 ॥ शतं for शत

818 A भवेत्। च। -For lines 818-9,
B subst.:

तज्ज शतमिप. शतमिपज्ज शततोमिपक् ।

819 A °मिपजो ३

820 A पूर्वोत्तरा १, °पदा ३

821 For lines 821-3, B subst -

अजाहिर्बुधदेवाथ तज्जात प्रौष्ठपादवत् ॥ १४ ॥

भाद्रपादो भाद्रपदो भवेत्प्रौष्ठपदोऽपि स ।

पौष्णं न भमि-रेषत्याधनं जाता न रेवती ॥ १५ ॥

822 A °पदोपि

823 A भनेमि ३

824 A ध्रुवाणि १

827 B °मिजिघाथ

829 A °दारुणानि १

832 A मिश्राणि १

835 B च बुध दयाम for बुध एकाग्र.

—³) A °मसायनि १०

840—³) B महाधीर्गोर्पतिरथे—After
line 840, ॥ adds

कचस्तु तस्य पुन स्यात्तारा पत्नी रथीरिता ।

रविरिन्दुः कुजः सौम्यो वागीश उशनाः शनिः ।

राहुः केतुश्चेति नव ग्रहाः खेटाश्च कीर्तिताः ॥ २ ॥

मेपादयो द्वादश राशयो भ-

शेत्राभिधाना उदयस्तु तेषाम् ।

845

रुमोऽस्त्रियामर्द्धकमस्य होरा

द्रेकाणको लग्नतृतीयमागः ॥ ३ ॥

मेपः क्रियोऽथ वृषभस्तावुरिनामाथ जितुमर्कं मिथुनम् ।

कर्क-कुलीरौ लेयः सिंहः कन्या तु पार्थो[थो]नः ।

जूकस्तुलाथ कौर्षो बृश्चिकनामाऽश्विनी क्षीकौ धनुषि ।

850

आकोकेरो मकरो मृगोऽथ हृद्वृग्घटोऽथ मीनोऽन्त्यः ॥ २ ॥ ५ ॥

मेपः कर्कटकस्तुला च मकरश्चत्वार एते चलाः

गौः सिंहो [25b]लिघटौ खिराश्च मिथुनं कन्या धनुर्मीनकाः ।

एते स्युर्विनिसर्गका अथ पुमानोको हि राशिस्थलं

संक्रान्तिर्भवति स्त्रियां रविगता चेदस्त्रियां संक्रमः ॥ ६१ ॥

855

खिरमे विष्णुपदी स्यात्पदशीतिमुखं द्विशीलेषु ।

मेपे तुलासु विषुवद्विषुवं त्वस्त्री पुमांसु विषुणेत्र ॥ ७ ॥

कर्के दक्षिणमयनं मकरे तूत्तरमर्धांशकैः प्राक्चेत् ।

संक्रमणं तरणेः स्याच्चलसंक्रम ईरितस्तर्हि ॥ ८ ॥

संक्रान्तिध्रुवतारकेषु गदिता मन्दाथ मन्दाकिनी

860

मृद्वीपद्वेषु राक्षसी तु कथिता क्रूरेषु घोराः पुनः ।

स्यादुमेषु महोदरीषु चरमे ध्वाङ्गी त्वसौ क्षिप्रमे

मिश्रेषु मिथितेषु गदितास्ताः सप्तमेदा बुधैः ॥ ८ ॥

इति व्योमवर्गः ।

844 A "भिधाना २

845 A रुमो १; होरा १

846 A द्रेकाणको १

847 A क्रियो २; मिथुनम् ॥ २

848 A पार्थोनः १ २ १

849 A "नामा २; धनुषि २

850 A मृगो ३; "घटो २थ मीनोऽन्त्यः २

851 A चला १

852 A खिरा १ थ

853 A "सर्गका १; "नोको १

854 B वैचस्त्रियां for चेद";--After line

854, B reads lines 859-62,

855 A विष्णुपदी १; "मुखं १

856 B विषुवं विषुवज्जाली पुमांस

857 A "मयनं १; तूत्तर १; B मकरकेतूत्तर°

858 A चलसंक्रम १

859 A मंदा १ थ

861 A महोदरी १; ध्वाङ्गी १ त्वसौ क्षि १; B

महोदरी ॥

862 B मिथिते विगदि°

colophon: B इति हृदयकल्पतरो व्योमवर्गः

कालोऽमतिश्चायतिरप्यनेहा

स वत्सरात्मा समयो भवन्तः ।

पारुश्च पीयुर्जहकोऽपि जिबि-

र्यातुश्च दिष्टो लग्नः सर्वमुद्ग च ॥ १ ॥

स्यात्कालकालः किल नित्य एष

ईशात्मकोऽसाविति कालविज्ञाः ।

वायत्पराद्धं स निमेष[26a]तोऽप्य-

स्तं वानुमिन्वन्ति दिनेशगत्या ॥ २ ॥

भूतो व्यतीतः स इहाव्ययं प्राक्

पुमान्भवन्तिः स च वर्चमानः ।

तत्कालके त्वेकपदं तदात्वं

भावी च भूष्युर्गदिताऽयतिः स्त्री ॥ ३ ॥

तात्कालिका तु तत्कालजाता तात्कालिकी त्रिपु ।

समयाकरणं कालयापनं न नरीरितम् ।

स्यात्कालिकं सामयिकं भवादौ

काल्यं प्रकृष्टे त्विह कालिकं स्यात् ।

काल्यं तथा सामयिकं च तद्वत्

संप्राप्तकाले त्रिपु कालिकादि ॥ ४ ॥

स्याद्वादशारं किल कालचक्र-

माधारपट्टं त्ववसर्पिणी स्त्री ।

उत्सर्पिणी स्यात्पडरा परे च

बौद्धादिशालेष्वनयोः प्रचारः ॥ ५ ॥

863 For lines 863-6, B subst.:

कालो दिष्टोऽनेहा

जहको जिनिर्भयजवर्पात्रैश्च ।

अमतिर्यातुः पीयुः

सर्वमुद्गमतिरिद्धास्त्रियां समयः ॥ १ ॥

866 A सर्वमुद्ग च ॥ १४ ॥

868 A *विज्ञाः ॥ ४

871 A प्राक् ३

872 A भवतिः १

873 A तदात्वं २

874 A *ताऽऽयति ॥ ३ स्त्री; B स्त्रियां भवे-
दायतिरे व्यतीता.

875 B transp. तात्कालिका and तात्कालि-
की; A तात्कालिकी ३

876 A *यापनं २; *रितं ॥ ४ ॥; B *करणं
तु स्यात्काल्यं कालयापनं; After line
876, B adds:

स्यात्साक्यलिकः कालः पाकयज्ञस्य यो भवेत् ।

नचयज्ञस्य यः कालः स भवेन्नावयज्ञिकः ॥ ५ ॥

खले यवं खलमानयमिलादि चाव्ययम् ।

तत्तात्कालविशेषे स्याद्द्वयमानवुचं तथा ॥ ६ ॥

878 A काल्यं ३; कालिकं १

879 A *यिकं २

881 A *चक्रं १

882 A *सर्पिणी १

883 A उत्सर्पिणी १

865

870

875

880

885

लघ्वक्षरोच्चारणतुल्यमात्रः

कालो निमेषो निमिषोऽपि पुंसि ।

द्वयोस्तुटिस्तौ दशभिस्तु तामिः

प्राणोऽय पङ्क्तिः किल तैर्विनाडी ॥ ६ ॥

पलं च न स्त्री गुरुवर्णपट्या

890

पट्या पलैः स्याद्वटिकात्र नाडी ।

साधारणी स्त्री तु न दण्डमाहुर

912

मुहूर्तमेतद्वितयेन न स्त्री ॥ ७ ॥

पुंसि क्षणोऽयत्य इह खि[26b]यां न

सूर्यादिकानां भणितं मुनीनाम् ।

895

काष्ठाः किलाष्टादशकैर्निमेषैस्

तत्रिंशतः स्त्री गदिता कला* ॥ ८ ॥

त्रिंशत्कलाकः कथितः क्षणो ना

ते पद् घटीत्युक्तिरहो परेषाम् ।

स्याद् घाटिकं नाडिकमन्यलिङ्गं

900

यत्र घटाज्ञानकरं भवेद्यत् ॥ ९ ॥

घटिधमसिपु भवेद्वटिकायत्रवादकः ।

अहोरात्रः पुंसि भवेद् घुनिशं तु नपुंसके ।

अहोरात्रो मुहूर्तानां त्रिंशता परिकीर्तितः ॥ १० ॥

रौद्राभ्युदयिकौ श्वेतसर्पौ मित्राहमैत्रकौ ।

905

पितृचारभटौ भानुवसू तौयाहविश्वकौ ॥ ११ ॥

887 A द्वयोर्निमेषोस्तुटि १ स्त्री

888 A प्राणा १ य

889 A पलं २

890 m. (hapl.) पट्या

891 A दण्ड ४

893 A णोऽयत्य ३

895 m काष्ठाष्टभिः स्याद्वसभिर्निमेषैः

896 A कला १३;—For lines 896-

903, B subst.

ताभ्यां खल्ले ॥ दशापि यत्र ।

कालाकलायास्तु युगेन लेश-

स्ते तु क्षणो यत्र दशापि च स्यात् ॥

पद्भिर्पटी तैरथ घाटिकं तद्

यत्र घटीतस्तु घटिधमः स्यात् ॥ १२ ॥

त्रिंशत्मुहूर्ते घुनिशं च रात्रि-

दिवं च न केदिवमन्यलिङ्गम् ।

वार्षिक्यहोरात्र इहोर्ध्वमाह-

र्तिकं भवेदूर्ध्वमुहूर्तजे यत् ॥

रात्रिदिव चोर्ध्वमुहूर्तजे ॥

स्यादूर्ध्वमाहर्तिकमन्यगामि ॥ १२ ॥

897 A क्षणो १

898 A घटी १

899 A नाडिक २

901 A घटिधम १

902 A घुनिशं २

904 A ण्यिकौ २; सर्पौ १; मैत्रकौ २; ॥

ण्यिके; ण्यौ

905 A ण्यौ २; वसू २; विश्वकौ २

गान्धर्वैश्चदेवौ च वेधाः कुतपमल्लियाम् ।

रौहिणो विधिरेन्द्रस्तु तिलको विमवः पुनः ॥ १२ ॥

ऐन्द्रामो निर्ऋतिर्नक्तं चरी वरुणसम्बरौ ।

अर्यमा विजयो योनिर्भग एते दिने क्षणाः ॥ १३ ॥

शांकरश्चाजपादश्च तथाऽहिर्बुध्नैश्चैत्रकौ ।

910

आश्विनो याम्य आग्नेयो वैधात्रश्चान्द्र एव च ॥ १४ ॥

आदितेयोऽथ जैवश्च वैष्णवः सौर एव च ।

[27a] ब्राह्मो नाभस्तश्चेति सुहर्त्वाः क्रमशो निशि ॥ १५ ॥

दुर्वासकः [रः ?] प्रतिदिवा नरि दण्डयाम-

सूर्याङ्क-घस-घसरा अपि वास-वारौ ।

916

*** रोजपि दिवसोऽहि दिवाव्यये स्तः ॥ १६ ॥

ओजस्यमोजसीनं च यदोजोयुगहर्भवेत् ॥ १६ ॥

अध्युष्य(?) हर्दिषं स्त्रीवे पुण्याहं पुण्यवर्दिनम् ।

सुदिनाहं प्रसक्तं तत्पुंस्तेकाहोऽहरेककः ॥ १७ ॥

920

द्वयोरहोः समाहारे ग्राह एवं त्र्यहादयः ।

द्वयोरहोर्भयो ग्राहो ग्राहो स्त्रीति विशेष्यवत् ॥ १८ ॥

ग्रहीनो ग्रहनिवृत्तो द्वैयद्विक इह त्रिषु ।

906 A °वेवौ २; इत २ घ; B गंधर्वैश्चो च
आदकालोष्ठी कुतपोभिजित्

907 A विधि २; तिलको २

908 A ऐन्द्रामो २; °चरी २; °संमरी २; B
°संवरौ

909 A विजयो २; भग २; B-विजयी

910 A शांकर १; °पादश्च १; °बुध्न १
मैत्रकौ १

911 A आश्विनो १ याम्य १ आग्नेयो १ वैधान
१ याद १

912 A °वेयो १; जैव १ य वैष्णव १ सौर १

913 A ग्राहो १; °स्त १

914 For lines 914-7, B subst.:

चित्रकेवादयः संज्ञास्तैस्त्रिरीययुतो स्थिताः ॥ १९ ॥

पक्षौ चास्त्रौ घसरो दुः प्रतिदिवदं व्यामसूर्याङ्काः ।

क्षौभे रतद्वि(क्षि)क्रमहो वासरदिवसौ दिनं चास्त्री २०

दिवाहि दिनमित्येतद्व्ययमव्ययमीरितम् ।

को० क० ६

918 A °सीनं २; B °सानं for °सीनं; -^b)
॥ तदोयोयुगिबोध्यवत्—After line

918, B adds:

हर्दिष्यये प्रत्यये स्वादन्वहं तदिनं तथा ।

919 A °र्विषं १; पुण्याहं १; —^a) ॥ अहर्दिनं
च न स्त्री स्यात्

920 A °नाहं १; °काहो १; B °रेककं

921 A ग्राह १ ग्राह १; —After line
921, B reads line 924 follo-
wed by.

शोचनशोयुतं सुखं सुदिवं सुदिवायुतम् ।
followed by lines 927-8,
922-3 and 930, omitting
lines 925-6 and 929

922 B °र्भाव ग्राह्य निरुते ग्रहेन च ।

923 A द्वैयद्विक १; B द्वैयद्विकलिनी द्वौ
ग्रहायमेवलिङ्गकाः ॥ २६

- सर्वाहः सर्वदिक्सः संख्याताहो मितं दिनम् ॥ १९ ॥
 नक्तंदिवं तथा रात्रिदिवं क्लीवे रतद्वि(द्वि)कम् ।
 अहश्च दिनं तु न स्त्री स्वादासरे समर्थकम् ॥ २० ॥
 सुप्रातं सुप्रमातेऽहि निवृत्तेऽहाऽहिकं त्रिषु ।
 आहं क्लीवेऽहर्गणः स्वादहोरूपं वरं दिनम् ॥ २१ ॥
 क्लीवेऽव्ययं प्रत्यहं स्वादन्वहं तद्धिनं तथा ।
 त्रिषु प्रात्यहिकं दैनंदिनं चात्रसमुद्भवम् ।
 रवीन्दु-मङ्गल-बुध-गुरु-भार्गव-सौरयः ॥ २२ ॥
 सप्त वाराधिपास्तेषां नाम्ना ख्यादिवा[27b]सराः ।
 स्याद्भवे संधिवेलयां सांधिवेलं त्रिलिङ्गकम् ।
 प्रत्यूप-गोस-गोसर्गाः कल्पं काल्यमहर्मुखम् ॥ २३ ॥
 उप-प्रत्युपस्त्री व्युष्टं प्रमातं च विभातवत् ।
 प्रगे क्लीवेऽव्ययं प्रातः प्रगे प्राभातिकं त्रिषु ॥ २४ ॥
 प्रातस्तनं चौपसिकं काल्यिकं च प्रगेतनम् ।
 उपस्यं स्यादुपोदैव्यं वैयुष्टं व्युष्टदानकम् ।
 प्रातस्तन्म(?)श्वतसः स्याद्वटिका अरणोदयः ॥ २५ ॥
 संध्या संधा च संधिर्ना सैव प्रोक्ता पितृप्रसूः ।
 पुंसि प्राहश्च पूर्वाहो दिवामध्यं नपुंसके ॥ २६ ॥
 माध्यंदिनावर्तने च मध्याह्ने अपराहकः ।
 सायो विक्रालः सायाहमुत्सूरः सबलिस्तथा ॥ २७ ॥
 सायमव्ययमसिस्तु भवे सायंतनं त्रिषु ।
 आद्यन्तरं तेष्वहो वा त्रिसंध्या रुपवैणवम् ॥ २८ ॥

924 A °दिवसः १ संख्याताहो १; B °ताहो
for °ताहो

925 B om. lines 925-6.

927 A सुप्रातं १; B °दिकं त्रिषु

929 A वदिनं ३; B om. line 929

930 A दैनंदिनं ३; B प्रत्यहिकं दैनंदिनमा-
न्वहिकं च तत्

933 For lines 933-4, B subst.:

कुलिकः कालवेला स्यादवयवद्वयकण्टकः ॥ २८ ॥

वारादिभ्यो ऋमान्मन्त्रे ध्रुवे जीवे श्लेष्मणाः ।

गोसः गोसौ प्रत्युपे न स्त्री स्त्रीक्रीवपौरुषः ॥ २९ ॥

934 A गोसर्गा १३

935 ॥ अहर्मुखं प्रय- for उप-प्रत्युपस्त्री

936 A प्रगे १४; For line 936, B subst. t
कल्पं काल्यं प्रत्युपौव्ये प्रातः प्राहे प्रगेव्ययम् ॥ २३ ॥

938 A दैव्यं १; B दैवं for दैव्यं

939 A वारिवा (corrupt) for वटिका.

940 For lines 940-7, B subst.:

प्राहः पूर्वाहन्मित्रदेवसः संवयः समौ ।

मध्याहस्तं दिवामध्यावर्तने दितगर्भकम् ।

माध्यदिनं चापराहः सायोऽस्त्री सबलिः पुमान् ३३

विक्रालोत्सूरः सायाहदिनांताः सायमव्ययम् ।

941 A पूर्वाहो २

पूर्वाह्नतः संगवः स्यान्मुहूर्तत्रितयात्मकः ।

स एव मित्रदेवस्य इति श्रुतिविदो बुधाः ॥ २९ ॥

पूर्वाह्निकं तु पूर्वाह्नितनं प्राहेतनं गवे ।

प्राहः सोढो यस्य गवेत्स्यात्प्राहेतन एव सः ॥ ३० ॥

पू[28a]र्वाहो यस्य सोढोऽस्ति स पूर्वाह्नतनस्त्रिषु ।

950

पूर्वाह्नकस्तत्र जातेऽथापराहेतनं तथा ॥ ३१ ॥

आपराह्निकमेतद्धु जातार्थे त्वपराह्नकम् ।

अश्विन्यादियुते कालविशेषे सति मेघगः ॥ ३३ ॥

आश्विनो दिवसो रात्रिस्त्वाश्विनी दिनमाश्विनम् ।

अथ कालविशेषे स्यादघा(?)श्विन्यावमू त्रये ॥ ३३ ॥

955

अश्विन्यादि द्वंद्वभाजि विशेषे सति बाऽसति ।

अश्विनीभरणीयं स्यात्कृत्तिकारोहिणीयवत् ॥ ३४ ॥

राजनी(?) स्यात्पिप्यपुनर्वसवीयं न्यु(?)दाहतिः ।

गताहः कश्यपमन्त्ये ह्यः पूर्वेषुर्मतमव्ययम् ॥ ३५ ॥

तद्धु हस्त्यं हस्तनं च श्रवस्तरे(?)घुसमेऽव्ययम् ।

960

शौवस्तिकं श्रवस्तनवं श्रवस्त्यं चैतद्भवे त्रिषु ॥ ३६ ॥

अपरसिन्नहि भवेदपरेधुरभाधरे ।

दिनेऽपरेधुरन्यसिन्नान्येधुरितरं दिनम् ॥ ३७ ॥

इतरेषु व्याऽन्यतरेषु स्रवस्तन्यतरद्भवेत् ।

उभयघुस्तूभयेधुरपरं तच्च परेद्यवि ॥ ३८ ॥

965

946 A हाय ७; °तनं १

947 A °द्वेत्स २

948 A प्राहेतनं ३

949 A °तन १; -For lines 949-52,
B subst.:

प्राहेतनस्य पूर्वाह्ने तन्य (?) पूर्वाह्नसोढके ।

अपराह्नकपूर्वाह्नकादि स्यात्तत्र जन्मनि ॥ ३५ ॥

अपराह्नितनं आपराह्निकं च त(ऽ)द्भवे ।

सादृतनं तथा सादृत्यादिकं स्यात्तद्भवे ॥ ३६ ॥

संधिवेलाभवं संधिवेले संधिः पितृमयः ।

संप्ता संप्तादिसंप्ते तु ह्येवे स्यादुपरेधुरम् ॥ ३७ ॥

950 A °तनत्रिषु

952 A °द्विह्रमे; °ह्रके १

953 B °वेन्यग आश्विनः

954 A रात्रि १ सत्वाश्विनी १; °श्विनम् १;

B om. lines 954-5.

955 A °श्विन्या१४°

956 B °वे तत्र चाद्यति

957 A °णीयं १; °णीय १

958 B राजनी; -°) A °वीयं १; B °वीयेत्पुदा°

959 A पूर्वेषु१र्म°

960 B श्रवस्तरेषु स्रवस्तन्यवे

961 A श्रवस्तं१; B श्रवस्तन्य for °नवं; B च
श्रो भवेन्नवद for °त°; -After
line 961, B reads line 967.

962 A °रेषु १

963 A °रेषु १; °न्देषु १; B °रितरदिने

964 A °रेषु २; °रेषु १

पूर्वेद्युः स्यात्पूर्वेदिनमुत्तरेद्युस्तदुत्तरम् ।

असिन्दिनेऽप्याव्ययं स्यात्तद्भवेऽद्यतनं त्रिषु ॥

[28b] निशीथिनी निषद्वरी विभावरी च ऋर्वरी ।

तमस्विनी च यामिनी स तन्यस्तुतमा तमी ॥ ३९ ॥

निशान्धिका च सर्वरी तमीश्च शर्वरीनिशी ।

उषा क्षपा च वाशुरा हिमांशुकामिनी तथा ॥ ४० ॥

श्यामा त्रियामा क्षणदा च रात्रिः

स्याद्वासतेयी वसतिश्च तुङ्गी ।

उषा च दोषा रजनी च भौती

नक्तं तु दोषाऽव्ययमत्र रात्रौ ॥ ४१ ॥

ज्यौत्स्वी ज्योतिष्मती च स्याद्वात्रिश्चन्द्रिकया युता ।

तामसी तु तमिस्रा सायं धं(ः)तमर्सयुता ॥ ४२ ॥

यक्षरात्रिस्तु दीपाली रत्नाली दीपशृङ्खला ।

मृगनेत्रा पुष्पनेत्रा या मृगादिमनेत्रका ॥ ४३ ॥

पक्षिणी स्त्री वर्तमाना * * * हर्मध्यगा निशा ।

रात्रिद्वयस्य मध्यस्थं दिनमुक्तं च पक्षिणी ।

गणरात्रं निशाष्टन्दं गर्भकं रजनीद्वयम् ॥ ४४ ॥

रात्रकं पञ्चरात्रं स्यात्त्रिरात्रं रजनीत्रयम् ।

हिडिः स्त्रियां रजन्यां यत्क्रियते रक्षणं शिशोः ।

प्रदोषो रजनीवक्रं निशीथस्त्वर्धरात्रकः ।

स्यात्सर्वावसरः पुंसि स्त्रियामत्र महानिशा ॥ ४५ ॥

966 ■ om, line 966.

967 ■ reads line 967 after 961

968 ■ कर्वरी for ऋर्वरी

969 A सर्वतन्यतु°

975 For lines 975-7, B subst.:

श्यामा निशिध्यादिकन्यका च ॥ ४६ ॥

घोरा घृताभिं सगिनी तथोत्तमा

शताक्षरान्दास(?)पि तामसी च

पैशाचिका चक्रविगेदिनी च

स्याच्छावरी पुंसि न चात्र नका ॥ ४७ ॥

दोषा रात्राभुषा नक्ष (क?) मध्ययं च प्रकी-

र्तितम् । ज्यौत्स्वी सा चन्द्रिका पूर्णं निदिशिषा तु

तामसी । वाशुरात्री मीमरशी मोहरात्रिस्तु जन्मनिद

977 A तमिस्रा २

978 A *शंखला *

979 A पुष्पनेत्रा १; -°) निष् for वा

980 For lines 980-8, B subst.:

पक्षिणी निडशुताहोभ्यां निहभ्यां पक्षिदिने तथा ५७

द्वे निशे गर्भकं बहयो गणरात्रे न योपिति ।

रात्रकं पञ्चरात्रे स्था हिण्डिर्वाङ्गावनक्रिया ॥ ५१ ॥

दिनालयः प्रदोषः स्याद्रजनीमुखमिलपि ।

निशीथसर्वापसरनिःश्वतापार्द्धरात्रकाः ॥ ५२ ॥

सुप्रलेको महारात्रिश्चन्द्रोपररात्रवत् ।

त्रिषु दोषातनं नैष्ठिकं नैष्ठिकं च निशामवम् ॥ ५३ ॥

981 A पक्षिणी १

982 A *रात्रं १; गर्भकं १

983 A *रात्रं १; त्रिरात्रं १

985 A *वक्तुं १

986 A *निशा *

उच्चन्द्रोऽपरात्रः[29a] स्यादथ त्रिषु निशा भवेत् ।
 स्यान्नैशिकं तथा नैशं तत्र दोषातनं भवेत् ॥ ४६ ॥
 प्रादोषिकं तु प्रादोषं जाते त्वस्मिन्प्रादोषकम् ॥ ४७ ॥
 सायंप्रातिकमुद्दिष्टं सायंप्रातःसमुद्भवम् ।

990

द्वैरात्रिक-द्विरात्रीणौ निवृत्तौ यौ द्विरात्रतः ॥ ४८ ॥

त्रैरात्रिकस्त्रिरात्रीणः सरान्निस्तुल्यरात्रिकः ।

कल्याणीपञ्चमा रात्र्यः कल्याणी यासु पञ्चमी ॥ ४९ ॥

द्वौ याम-प्रहरौ पुंसि यामिकं तद्भवे त्रिषु ॥ ४९ ॥

द्वयोत्तिथिः कर्मवादी तैथ्यं तु तिथिजे त्रिषु ।

995

उदयादौदयं शुद्धा पष्टिनाडीमिता तिथीः (थिः ?) ।

विद्धा सायोदये पूर्वतिथ्या पट्टण्डमानया ॥ ५० ॥

संयुतास्त्रमये तद्वत्परतिथ्या युताऽथ वा ।

सायाह्व्याभिनी या स्यात्संयुता सा निगद्यते ॥ ५१ ॥

नवाहः पुंसि वृद्धिः स्त्री प्रतिपत्पक्षतिर्भवेत् ।

1000

वत्सरादिष्वैत्रशुक्ला साऽथ कार्तिकशुक्ला ।

धत्तौ बलिदिनं नावरात्रिकी त्विपशुक्ला ।

सुभङ्गलपदा त्रावी द्वितीया युग्मनामिका ॥ ५२ ॥

बला तृ[29b]तीया गौरी च चतुर्थी तु खलागणः ।

पञ्चमी नागदेवी स्यात्तस्यां लक्ष्मीवती खियाम् ॥ ५४ ॥

1005

स्कान्दी पष्ठी चातियशा मित्रा सौरी च सप्तमी ।

अष्टमी स्याच्च माहेस्त्री भवेत्सासुर्महाबला ॥ ५५ ॥

नभःकृष्णाष्टमी * * * * कृष्णदिनं च सा ।

988 A दोषातनं ३

989 A प्रादोषं २; A त्वस्मिन् for त्वं

990 B om. line 990

991 A *त्रीणौ २

993 A *पञ्चमा १

994 A यामिकं १; B अन्यवत् for त्रिषु

995 A *वादी १

996 A शुद्धा १

997 A विद्धा १

999 A संयुता १

1000 A नवाहः;—For lines 1000-2, B subst.:

नवाहः प्रतिपद्वृद्धिः पक्षतिथ्यग्रगा तु सा । सित्ता
 संपत्सरादिः स्याद्द्वयहः कार्तिका षष्ठा ॥ ५९ ॥

1002 A *दिनं १; *रात्रिकी १

1004 A गौरी ३; गणः ३

1005 A *वती ३;—For lines 1005-7, B subst.:

पञ्चमी श्रीवती चार्वा पष्ठी स्कान्दतिथीर्दिका ।

सप्तम्या कचर्मणे लक्ष्मी सुमहापदा ॥ ६१ ॥

1006 A *यथा ३; सप्तमी ३

1007 A *बला ३

1008 B कृष्णाष्टमी for * * *

रोहिणीसंयुता त्वेषा जयन्तीति निगद्यते ।

1010 महाष्टमीत्याश्विनस्य शुक्लपक्षगताष्टमी ॥ ५६ ॥

उग्रकर्मा तु नवमी दौर्गा च दशमी पुनः ।

धर्मिणी यमदेवत्या वैश्वी त्वेकादशी हरः ।

ह्रीवे हरिदिनं नन्दा दशम्याः साऽरुणोदये ॥ ५७ ॥

तूर्मोदये वा संयुक्ता विद्धा शुद्धाऽन्यथा भवेत् ॥ ५८ ॥

1015 बोधिग्यूर्जस्य शुक्ले सा श्रयन्याषाढशुक्ला ।

वृद्धौ यशोवती द्वादशी सात्तसां हरितियिर्मता ॥ ५९ ॥

एकादश्या त्रयोदश्या त्रिष्टुषा त्रिष्टुगन्विता ।

नन्दा परदिने वृद्धा मषेदुन्मीलिनीति सा ॥ ६० ॥

वृद्धौ वञ्जुलिनी पक्षवर्द्धिनी पर्ववृद्धियुक् ।

1020, पुण्ययुक्ता ज[30a]याऽथ साद्विजया श्रवणान्विता ॥ ६१ ॥

रोहिणीयुक् तु पापघ्नी जयन्ती स पुनर्यसुः ।

एकादशी द्वादशी च वैष्णवथापि तत्र चेत् ।

तद्विष्णुशृङ्खलं चाथ जयाऽऽनन्ती त्रयोदशी ॥ ६२ ॥

उग्रा चतुर्दशी शैवी मौल्यमाश्रय पूर्णिमा ।

1025 पक्षान्तौ पञ्चदशौ तु स्त्रियौ सोमाधिदैवते ॥ ६३ ॥

1009 A जयंती १

1010 A महाष्टमी १, °शता° for °गता°

1011 A दौर्गा १;—For lines 1011—14, ■ subst.

दौर्गु(गुर्गु)प्रकर्मा नपमी धर्मिणी दशमी च सा ॥ ६१ ॥

वैश्विदेविकादशी नन्दा हरदेवा च हर्ष्यहः ।

विद्धारुणस्य मानोर्वा रौद्रे दशमीयुता ॥ ६४ ॥

1012 A °देवता ३

1018 A नन्दा ५

1014 A विद्धा १ शुद्धा १

1015 A दशम्या १

1016 A हरितियिः १; ■ यशोवती for यशोवती

1017 A त्रिष्टुषा २ त्रिष्टुग

1019 A वञ्जुलिनी १; °युक् २; ■ पक्ष° for पर्व°

1020 A जया १; विजया १

1021 A पापघ्नी १ जयंती १

1022 -°) A corrupt; ■ श्रवणः for वैष्णव-

1023 A °दशी ३

1024 A मौल्यमा ४;—For lines 1024—41, ■ subst.:

उग्रा चतुर्दशी भौति श्रुतिमा शंसितेतरा ।

यशोवती तु पक्षान्तौ चैव्यौ पञ्चदशीद्वयम् ।

पर्वयुक् तु भूवेष्टा पञ्चदशोर्यदंतरम् ॥ ७० ॥

प्रतिपत्पञ्चदशोर्यदंतराधर्मा पर्वसंधिवत् ।

पर्व दर्शस्तु सूर्यदुसंयमोऽप्राप्यमानवी ॥ ७१ ॥

अमावस्याप्यमावास्यामावासी स्यादमावसी ।

अमावासी च नष्टेदुक्ता त्वेषा शुद्धः शुद्धः ॥ ७२ ॥

स्त्रिनीवाली दृष्टचंद्रा पूर्णिमासी तु पूर्णिमा ।

अश्वत्थः सावुराकंदौ पूर्णदुमविरुनके ॥ ७३ ॥

शुद्धाप्रपञ्चबहुला सा शुद्धाप्रपिका समैत् ।

तत्तत्प्रभृता कोल्मापी तथा घटकिनी मृषक् ॥ ७४ ॥

अयोपपौर्णमासोप पूर्णिमास्यध्वयं च पण् ।

उपाप्रहायणं तद्वन्मत्तं चोपाप्रहायणि ॥ ७५ ॥

अमावास्याप्यमानासो भवेनामास्यकोत्र च ।

अमावस्याप्यमानासो स्यादमावास्याकोत्र ॥ ७६ ॥

यज्ञकालौ पर्वणी तु क्लीवे अथ यदन्तरम् ।
 चतुर्दशीपञ्चदश्योः पर्वमूलं तदस्त्रियाम् ॥ ६४ ॥
 सधिः पर्वे च पक्षत्या पञ्चदश्योः समागमः ।
 अमावसी त्वमावासी स्यादमाऽमागसी तथा ॥ ६५ ॥
 अमात्रा(मा)स्यप्यमावास्याऽमास्या दर्श आदिमे ।
 सूर्येन्दुसगमोऽप्यस्मिन्सा नष्टेन्दुकला कुहूः ॥ ६६ ॥
 कुहुरिन्दुरिपुश्चोका सिनीवाली तु सेन्दुका ।
 अधस्ता पूर्णिमा पूर्णमासा राका तु सा विधौ ॥ ६७ ॥
 सपूर्णेऽथ कलाहीने भवेदनुमतिः स्त्रियाम् ।
 अथोपपौर्णमास स्यात्तद्वचोपाग्रहायणम् ॥
 तथोपपौ[30b]र्णमासि स्वाक्लीवे चोपाग्रहायणि ।
 गुडापूषात्रादिमती सा गुडापूषिका भवेत् ।
 कुल्मापाऽत्र तु कौल्मापी तथा वटकिनी भवेत् ।
 अमावास्याऽप्यमावस्यस्तथामावास्यकस्त्रिपु ॥ ६८ ॥
 अमावस्यक एव स्यादमाव(म)स्योऽप्यमाजनि ।
 अमावस्यश्च तत्रोक्त अमावास्या स्त्रियां भवेत् ॥ ६९ ॥
 चित्रायुक्ता पौर्णमासी चैत्री ज्यैष्ठ्येवमादयः ॥ ७० ॥
 ध्यायणी अथणा च स्याद्दण्डपाता तु फाल्गुनी ।
 हुताशन्युत्सवः पुंसि होलाका तु हुताशनी ।
 स्याद्वसन्तोत्सवश्चैत्री कौमुदी कार्तिकी मना ॥ ७१ ॥
 अश्वयुज्यामुत्तमान्ये स्यादाश्वयुजकं त्रिपु ।
 प्रतिपत्प्रभृतीनां स्वातिथीनां पञ्चके क्रमात् ।
 नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णाभेऽप्येवमुच्येत् ॥ ७२ ॥
 नेष्टामध्येष्टदास्तिस्रिस्थयः शुक्लपक्षगाः ।
 प्रतिपत्प्रमुखा इष्टमध्यनेष्टाश्च कृष्णगाः ॥ ७३ ॥

1030

1035

1040

1045

1050

- 1026 A शीवे ५
 1032 A °दुष्टि ३, °वाली १
 1033 A °मासा ३ राका १
 1034 A °मति १
 1035 A °याम् १
 1038 A बोल्मापी १
 1041 A °वासा १
 1042 A चैत्री १, ज्येष्ठी १ for ज्यैष्ठी

- 1043 A अथगा २; फाल्गुनी ३
 1045 A चैत्री १, कार्तिकी २
 1046 B om line 1046
 1048 A रिक्ता १ पूर्णा १
 1049 A नेष्टा १ मध्ये १ इष्ट १
 1050 A इष्ट १ मध्यनेष्टा १, ॥ इष्टा मेव्या
 for इष्टमाद्य-

युग्मास्ताः पक्षरन्त्रः स्वाद्वितीयां दशमीं विना ।
 स्युर्विष्कंभादयो [31a] योगास्तिथ्यर्द्धं करणं भवेत् ॥ ७४ ॥
 विष्टिस्तु मद्रा कल्याणी पश्चाङ्गं धर्मलोचनम् ।
 तिथि-वासर-नक्षत्र-योग-तिथ्यर्द्धपञ्चके ॥ ७५ ॥
 अहोरात्राः पञ्चदश पक्षः पक्षो(क्षं ?) नपुंसकम् ।
 सुद्यज्ययं सिते पक्षे कृष्णे तु बहुलो वदि ॥ ७६ ॥
 मासोऽस्त्री नरि माः श्रामो वर्षांशः स्यादहर्गणः ।
 दर्शाविधिः स चान्द्रः स्यात्सौरः स्यात्संक्रमावधिः ॥ ७७ ॥
 त्रिंशद्दिनः सावनः स्यान्नाक्षत्रो भगणक्रमात् ।
 असंक्रमोऽधिमासोऽसौ पापः पण्डो मलिग्लुचः ॥ ७८ ॥
 संसर्पः क्षयमासाद्यः प्राच्यः संक्रान्तिवर्जितः ।
 क्षयमासो द्विसंक्रान्तिमासोऽहस्पतिरप्यसौ ॥ ७९ ॥
 कार्पिकदित्रये स स्यात्तत्राब्दे द्वौ मलिग्लुचे ।
 मासस्य पूरणे मासतमः स्याद्भेद्यलिङ्गकः ।
 अर्धमासतमश्चैव संवत्सरतमस्तथा ।
 माष्यादयो यत्र भवन्ति पूर्णिमा
 नाषादिमासाः क्रमशः स्मृता अमी ।
 माष्ये तपा अरुयम फाल्गुनः स्यात्
 स फल्गुनः फाल्गुनिकस्तपस्यः ॥ ८० ॥
 [31b] फाल्गुनादक्ष(त्रि)त्रिकस्तु चैत्रः पुष्पाकरो मयुः ।
 राधमाधववैशाखा ज्यैष्ठ्याम्लीयकः पुनः ॥ ८१ ॥
 ज्यैष्ठ्यः शुक्रोऽप्यथ शुचिः पुंस्यपादक इत्यपि ।
 आपादेऽथ श्रावणिकः श्रावणोऽत्र नभाः पुमान् ॥ ८२ ॥

1051 A १२३ १
 1052 A योगा १
 1053 A कल्याणी ३; लोचनम् २
 1056 A सुद्य १
 1057 For lines 1057-8, B subst.
 मासोऽस्त्री वर्षांशो मा अहर्गणः ।
 श्रामो- संक्रमं सौरं सावमावधिर्देव- ॥ ८४ ॥
 1058 A चांद्रः १; सौर १
 1059 A सावनः १
 1060 A १२५ ५
 1061 B संसर्पः २
 1062 A १२५ २

1064 B om. line 1064.
 1065 A १२५ १ १२५ १ स्तथा;—For
 line 1065, B subst.
 अर्धमासतमोमासतमाथाः पूरणे पृथक् ।
 1068 B माघस्तपाः स्त्री म न फाल्गुनस्तथा
 1069 B तपस्तपः
 1071 For lines 1071-1110, B
 subst.
 स्यात्फाल्गुनात्प्रेष्य फाल्गुनातु-
 जन्मा मयुर्मोहनकय चैत्रः ।
 स्याच्चैत्रिकः कामगुह्य पुष्पा-
 करोऽथ राधोच्छरमाधयाश्च ॥ ८८ ॥

स्यान्नभस्यः प्रौष्ठपदो भाद्रो भाद्रपदः समः ।

स्यादिपोऽश्वयुजोऽप्याश्वयुजोऽप्याश्विन इत्यपि ॥ ८३ ॥

1075

स्यात्कार्तिकः कार्तिकिकः कौमुदो बाहुलोर्बकौ ।

सहः सहा मार्गशीर्षो मार्गः स्यादाग्रहायणः ॥ ८४ ॥

आग्रहायणिकश्चाथ तैषः पौषः सहस्रवत् ।

ऋतुस्तु मुष्णो मासाम्यामृतव्यमृतदैवतम् ।

वसन्तश्चैत्रराधाभ्यामित्याद्या ऋतवोऽपरे ॥ ८५ ॥

1080

उत्तरस्यां गतौ भानोस्त्रिभिस्तैः शिशिरादिभिः ।

उत्तरायणमादानं दक्षिणा तु रवेर्गतिः ॥ ८६ ॥

वर्गादिभिस्त्रिभिः पुंसि विसर्गो दक्षिणायनम् ।

कुसुमसम * * * कामयन्धुः क्षिपण्युः

सुरभिरिह वसन्तो * प्मपुष्पाकरौ च ।

1085

ऋतुपतिरबलाङ्गः स्यात्तु वास[३2३]न्तमेतद्-

भवमिह पुनरुक्तं तच्च वासन्तकं च ॥ ८८ ॥

एवं स्यात्पूर्ववासन्तं तत्पूर्वावयवोद्भवम् ।

भवेत्तु पौर्ववासन्तं यदि पूर्ववसन्तजम् ॥ ८९ ॥

वैशाखमेपि ज्यैष्ठस्तु शुक्रोद्री वरवौमळः ।

ज्यैष्ठामूळीय आपादः शुचौ पुनरपादकः ॥ ८९ ॥

स्याच्छ्रायणः धावणिको नभो भाद्रपदः पुनः ।

नभस्यः स्यात्प्रौष्ठपदो भाद्रोश्वयुज आश्विनः ॥ ९० ॥

इष आश्वयुजोर्बकः सैरः (रिः) कौमुदकार्तिकौ ।

बाहुळः स्यात्कार्तिकः *को मार्गः स्यान्मार्गशीर्षवत् ९१

आग्रहायणिनो वरसरादिः पुंसि सहः सहौ ।

पौषस्तैषः सहस्रश्च ऋतुर्ना मुष्ण इत्यपि ॥ ९३ ॥

उत्तरायणमादानं शिशिरादिऋतुत्रिकात् ।

वर्षादित्रिकतस्तु स्याद्विसर्गो दक्षिणायनम् ॥ ९४ ॥

वसन्त इत्यथ न योषिरीप्थो-

प्मौ पुष्पसाधारणपुष्पकाळौ ।

ऋतुप्रभुः स्यात्सुरभिर्यष्टौगः

फल्गु क्षिपण्युः पिक्रमोषवत् ॥ ९५ ॥

ग्रीष्म ऊष्मा च दीर्घाद्वा लज्ज ऊष्मागमलपः ।

ऊष्मकार(यो?)रपभाध पर्म ऊष्मागमोपि सः ॥ ९६ ॥

न ह्यो निदापो वर्षास्तु वरिषा भूषि योषिति ।

प्राट् ॥ प्राश्रपा मेघरात्रौ मेघागमः क्षरी ॥ ९७ ॥

अंभः प्रवत्सपांतथ प्राश्रमेयं तु तद्रवम् ।

एतां प्राश्रपिर्न प्राश्रपिर्न साविद्व पार्थिवम् ॥ ९८ ॥

शरच्छरदया तुल्या हंसवंपूर्वनालयः ।

हेमंतः प्रसले हेमा हिमांगो * * इत्यपि ॥ ९९ ॥

हेमंतं हेमनं शैतपत्तौ शिशिरोन्निनाम् ।

संवत्सरो वत्सरथ काळग्रंथिर्युगोदाकः ॥ १०० ॥

ऋतुगृहीतौसमळसर्वैरुपरवाणयः ।

संयत्सः सारदथ शरयामा शरत्त्रियाम् ॥ १०१ ॥

भूमिं त्रिषां समा अन्दवर्षहायनमत्रियाम् ।

1071 A *वैशाखा ३

1072 A शुक्रो ३

1073 A आपादे ३

1074 A गमस्य १

1075 A *प्याश्विन

1076 A *प्योत्रयो ५

1078 A अग्रहायणिक ६; सहस्रवत्

1079 A *भृतव्य १

1083 A दक्षिणायनं २

1086 A *वत्सग. १०; वासंत १

1087 A *न्तरं २

1088 A *वासंतं १

1089 A *वासंतं १

- 1090 वसन्ताधिकृतग्रन्थाध्येता वासन्तिकस्त्रिषु ।
 हैमन्तिकः शैशिरिक एवं शारदिकोऽपि च ॥ ८९ ॥
 ग्रीष्मो निदाघो दीर्घाहा ऊष्मा स्यादूष्म ऊष्मकः ।
 उष्णोऽपगम उष्णश्च घर्मा पुंसि तपश्च सः ॥ ८९ ॥
 त्रिषु त्रैष्यं ग्रीष्ममेवे तत्रोत्ते त्रैष्मकं तथा ।
- 1095 कदम्बपुष्पी दीर्घाही प्रावृट् स्त्री प्रावृषा तथा ॥ ९० ॥
 वर्षा च वरिषा भूम्नि प्रावृषेण्यस्तु तद्भवे ॥ ९१ ॥
 प्रावृड्जातं प्रावृषिकं साधु वर्षासु वार्षिकम् ।
 कादम्बपुष्पिकं मैघागमिकं मैघकालिकम् ।
 पुंसि मेघात्ययः स्त्री तु शरदा शरदा सह ॥ ९२ ॥
- 1100 शरदुत्ताः पच्यमानाः पुष्यन्तो वापि शारदाः ।
 स्वाच्छारदः शारदिको यः शरत्कालजो गदः ॥ ९३ ॥
 तज्जमन्यच्छारदं स्यात्प्रावृषेण्यदयस्त्रिषु ।
 भवेच्छारदिकं श्राद्धं य[82b]च्छरत्कालसंभवम् ॥ ९४ ॥
 हेमन्तः प्रसलो हेमा रौद्रोऽथैतद्भवे त्रिषु ।
- 1105 स्वाद्धेमनं च हैमन्तमुत्तेऽप्येवं द्विरूपता ॥ ९५ ॥
 शिशिरः स्वात्तपाः पुंसि त्रैषः शैशिरमन्नजम् ॥ ९६ ॥
- संवत्सरो वत्सर-काल-पर्व-
 युगांशकाः शारदमासमासौ ।
 अल्होऽत्र वर्षं च न ह्रायनः स्त्री
- 1110 समाः स्त्रियां भूमि च वा शरदः स्त्री ॥ ९७ ॥
 संवदन्ययमस्मिन्तु पूर्वं पूर्वतरे य(स)ति ।
 परुत्परायैषमः स्युः परुतं तद्भवे त्रिषु ।
 परारित्वं चैषमस्त्यैषमस्तनमित्यपि ॥ ९८ ॥
 पञ्चपथ्युत्तरशतत्रया ३ ६५ हैः सौरवत्सरः ।
- 1115 एकपथ्युत्तरशतत्रया है ३ ६१ रेय घे(घै)पणः ॥ ९९ ॥

1090 A °न्तिकः १ त्रिषु

1091 A °न्तिकः १; शारदिको १

1092 A ऊष्मकः १

1094 A त्रैष्यं १; त्रैष्मकं २

1096 A वरिषा ११; °व्यस्तु

1097 A °षिकं १; वार्षिकं १

1099 A शरदा सह

1102 A °च्छारदं १

1103 A °दिकं १

1104 A रौद्रो ४

1105 A हैमन्तः

1106 A शैशिर १

1113 A परारित्वं १; °स्तन ३

1114 A om, lines 1114-9.

शतत्रयात्पञ्चधिकाद्दिनानामेष सावनः ।

चतुःपञ्चाशदधिकत्रिंशत्याह्वा स ऐन्दवः ॥ ९९ ॥

39042

नाक्षर(त्रः)स्तु चतुर्विंशत्यधिकाहशतत्रयात् ।

चान्द्रास्तु वत्सरा षष्टिः प्रमवादिनामभिः ॥ १०० ॥

चान्द्राणां प्रमवादीनां पञ्चके पञ्चके युगे ।

1120

सपरीदान्विदित्येतच्छब्दपूर्वा हि वत्सा[33B]राः ॥ १०१ ॥

अनुवत्सरतुल्यार्थे इन्दुवत्सर उच्यते ।

त्रिषु द्विसवत्सरेणानिर्वृत्ताद्यर्थपञ्चके ॥ १०२ ॥

स्याद्विसंवत्सरीणो* द्विसावत्सरिकस्तथा ।

एव त्रिसंवत्सरीणस्त्रिसावत्सरिकादयः ॥ १०३ ॥

1125

द्विवार्षिक-द्विवर्षीण-द्विवर्षाः स्युरचेतने ।

चेतने तु विशेष्ये स्याद्विवर्षो बालकादिकः ॥ १०४ ॥

समानभीष्टे भूते वा भूते भाविनि वा भवेत् ।

समीनो द्विसमीनस्तु स्याद्वैसमिक इत्यपि ॥ १०५ ॥

द्विषाष्टिकस्तु द्वे षष्ठी भूते भाविनि वा भवेत् ।

1130

द्विसाप्तिक एव स्याद्विपञ्चाशत्क इत्यपि ॥ १०६ ॥

एवं द्विचात्वारिंशत्कौ भवेद् द्वाशितिकस्तथा ।

शुक्लपक्षो नृणां पैत्री रात्री कृष्णस्तु तद्दिनम् ।

स्याद्विक्षिणायनं देवी तद्दिनं तूत्तरायणम् ॥ १०७ ॥

सत्यं कृतयुगं दिव्यवत्सराणां भवेदिदम् ।

1135

चतुःसहस्राणि चतुःशत्या सध्यास्य समता ॥ १०८ ॥

सावानेव च सध्याश्च इतरेषु त्रिषु क्रमात् ।

एकापायेन वर्तन्ते सहस्राणि शतानि च ॥ १०९ ॥

1122 A इन्दुवत्सर १

1124 B गयेत् for स्यात्

1125 A *रिकादयः

1126 A द्विवर्षा ३

1127 A द्विवर्षो १

1129 A समीनो १, *मिक ३

1130 A *ष्टिकस्तु

1131 A *ष्टिक १, *शत्क १ —For lines
1131-2, B subst.

नृणां मासाद्वहोरानं पैत्री वर्षास्तु देवता ॥ १०९ ॥

1133 A पैत्री १

1134 A *यन १ देवी १ तद्दिनं १

1136 A सध्यास्य

1137 A सध्यास्य १

[33b] त्रेता स्त्री द्वापरः पुंसि कलिस्तिप्यश्चतुर्थी ।

1140 मनुष्याणां सुराणां तु तयैकं युगमुच्यते ॥ ११० ॥

दैवे युगसहस्रे द्वे ब्राह्मोऽहोरात्र इष्यते ।

स्थितिकालो ब्रह्मदिनं कल्पः पुंसि च संमतः ॥ १११ ॥

कल्पान्त-प्रलय-जगद्विनाश-कल्पाः

संहार-क्षय-समस्तुष्टयो जिहानः ।

1145 संवर्तोऽपि च परिवर्तको युगान्तः

खिलिङ्गा भवति महानिश्चाकरात्रिः ॥ ११२ ॥

दिव्यैकसप्ततियुगेः स्यान्मन्वन्तरमन्तिमे ।

तैश्चतुर्दशभिः काहस्तावद्भिर्ब्रह्मणो निशाः ॥ ११३ ॥

दैवज्ञो गणकस्तथा समयविन्मौहूर्त्त-मौहूर्त्तिकौ

1150 ज्ञानी ज्योतिषिको निमिचविदसौ सांवत्सरो हौरिकः ।

स्तः कार्त्तान्तिक-पिण्डिलावथ भवेद्वैप्रक्षिकः प्रश्नविद्

आदेश्यैक्षणिको भवेत्पुनरयं सैद्धान्तिकस्तादृक्कः ॥ ११४ ॥

त्रयीलोचनं ज्योतिषं ज्योतिषं स्यात्

त्रिकस्कन्धशालं भवेद्धर्मदीपः ।

1155 मतं जातकं जन्मकालप्रवृत्तम्

अवस्था स्त्रियां कालिकः स्याद्विशेषः ॥ ११५ ॥

[34a] ॥ इति कालवर्गः ॥

बुद्धिः श्रद्धा प्रतिपदपि विचेतना चोपलब्धिर्

ज्ञप्तिः प्रज्ञा भवति विषया शेषुपी धीर्मनीया ।

1139 A द्वापरः १; °स्तिप्य २. B द्वापरस्तिप्य-

कली शर्त्तको स्त्रियाम् — After line

1139, B adds:

इयं च(त्तु)र्थी नृणां तयैकं दैवतं युगम् ॥ ११३ ॥

मन्वन्तरं तु दिव्यानां युगानामेकसप्ततिः । (cf line

1147), followed by line 1148

1140 B om line 1140.

1141 A ब्राह्मो १ होरात्र १

1142 For lines 1142-8, B subst.

स्थितिकालश्च कल्पश्च तथा ब्रह्मदिनं मतम् ॥ ११५ ॥

संवर्तः परिवर्त कल्पः कल्पान्तसहस्रौ ।

प्रलयः क्षयो जिहानः समस्तुष्टिः स्याद्युगान्तश्च ११६

1145 A °रात्रिः १२

1147 A °तर १

1152 A °क्षपिको ४; °म्त्रिकः २

1154 A °द्धर्मदीपः ५. B तंनमंत्रः for धर्मदीपः

1155 A जातकं १; B जन्मकाल्यं स्थितिस्तु

1156 B अवस्था दद्या for अवस्था स्त्रियां. —

After line 1156, B adds:

कलो विशेषितार्कं शून्याके गुणनिकाय पाशकि ।

स्यात्तेवत्येव षण्णिते श्रोदिः शकुलं B भाविसंस्तुधि

B ११५ B

1157 For lines 1157-60, B subst.:

पीरुद्धिर्पिपणा पीरा धरा श्रद्धा मतिर्विदा ।

विचेतना शेषुपी हवप्रज्ञान्तुपलब्धयः ॥ १ ॥

प्रतिपदत्तना देवदत्तसंविधिसविदः ।

त्रेक्षा मनीषातुष्टुचितप्रज्ञानं च विषाव्ययम् ॥ २ ॥

प्रेक्षा दृष्टिर्मतिरपि घरा वेदना विच संवित्

प्रज्ञानं तु स्फुरति चरमेऽथाऽन्यथं स्याद्विषा च ॥ १ ॥

1160

कुशाग्रीयातितीक्ष्णा सा गेवा स्याद्वारणावती ।

तत्त्वाभ्यासमवा पण्डा प्रतिभा स्फूर्तिशालिनी ॥ २ ॥

धर्मचर्चा पुंस्युपाधिर्वितर्कः पुनरुचयः ।

विद्या ज्ञानं मतं मोक्षे विज्ञानं शिल्पशास्त्रयोः ।

मत्तस्य साधनं मत्तं मेधलिङ्गमुदीरयेत् ।

1105

परामर्शो विगर्षः स्याद्विचारोऽपि विचारणम् ॥ ३ ॥

संख्यानं च स्त्रियो गुञ्जा-चर्चा-संख्या-विचारणाः ।

तत्प्रेक्षा स्त्री पुमानूहस्तर्कोऽप्याहार उहनम् ।

संवेदानुभवौ तस्मिन्नुपलम्भश्च भेदना ॥ ४ ॥

उपज्ञा ज्ञानमायं स्याद्वासना-भावने स्त्रियौ ।

1170

अनुमृताविस्मृतिः स्यात्संस्कारो नाथ निर्णयः ॥ ५ ॥

निश्चयो नरि निर्द्वारो नीकाशः संप्रधारणा ।

ना[34b]भे समर्थनाऽथ स्यात्परमाणो गुणावधिः ॥ ६ ॥

विचिकित्सा द्वापरोऽस्त्री रेक-संदेह-संशयाः ।

विकल्पो विशयः शङ्का वितर्को युतकं नयुक् ॥ ७ ॥

1175

संशयालुः सांशयिकस्तथा संशयितान्यवत् ।

विवेचनं विवेकोऽथ भ्रान्तिर्मिथ्यामतिभ्रमः ॥ ८ ॥

मिथ्यादृष्टिर्नास्तिकताऽथाऽविषाऽहंमतिः स्त्रियाम् ।

अज्ञानं चाथ ममता ममबुद्धिः सुतादिषु ॥ ९ ॥

1160 A विषा २१

1161 A ०मीया १

1162 A पंडा १ प्रतिभा १

1163 A ०स्युपाधि२; उचयः १; B om. line 1163

1164 A विज्ञानं १; B मोक्षो for मोक्षे

1165 A मत्तं १; B om. lines 1165-6

1167 B संख्यानं तु विचारः स्याद्विषा संख्या वि

1168 For lines 1168-9, B subst.:

विभावना च गुञ्जा च चर्चा स्त्री पुंसलिङ्गभाक् ।

उपाधिर्ना धर्मवितायुज्युहा तर्कमस्त्रियाम् ॥ ५ ॥

अप्याहारो वितर्कः स्यादुचयश्च विमर्शवत् ।

परामर्शोऽर्थसंवेदोऽनुभवयोपलम्भवत् ॥ ६ ॥

संभोयः स्यात्सुखादीनामिहस्तु ज्ञानमहुतम् ।

1170 A उपज्ञा १ ज्ञानमायं २

1171 B स्नातु for नाथ

1172 B इन्तय for नरि

1173 A ०र्थना ५; ०वधिः २—After line 1173, B adds:

पक्षांतरं विमाणावतरस्यां वा वायं द्वयम् (?) ।

1175 ०) B विशयश्च विकल्पश्च—०) A युतकं १०; B तथा for नयुक्

1176 A सांशयिक १.—For 1176-9, B subst.:

अयो भ्रान्तिश्च मिथ्याधीरज्ञानं स्यादहंमतिः ।

अभिधानास्तिकत्वं तु मिथ्यादृष्टिरनास्तिकीः ॥ ११ ॥

1177 A विवेको २; भ्रमः ३

1178 A नास्तिकता २

1179 A अज्ञानं ३

- 1180 वितण्डा पक्षहीना धीर्न्यापनो दोहनिन्तनम् ।
 विमतिः प्रतिकूला धीरनुकूला तु संमतिः ॥
 विमतित्वं तु वैमत्यं वैमतं च नपुंसके ।
 स्त्रियां विमतिता भावे पुमान्विमतिमा मतः ॥
 एवं पञ्चैव रूपाणि संगतेर्भाव ईरयेत् ।
- 1185 अङ्गीकारः संशयः स्यादस्तुंकारः प्रतिश्रवः ॥ १० ॥
 आश्रयश्चाभ्युपगमोऽभ्युपायो नियमोऽपि सः ।
 संगरो ना प्रतिज्ञाऽऽहूः सवितर्सा-तुरः (गुवः ?) नियः ॥ ११ ॥
 शुश्रूषा स्त्री श्रवणं स्त्रीवे ग्रहणं धारणमूहोऽपोदः ।
 अर्थज्ञानं सत्त्वज्ञानं बुद्धेरन्ते गदिता हि गुणाः ।
- 1190 धीमा[35a]न्धीरो मनीषी बुध-विबुध-सुधी-सद्-विदद्-वादि-वेदि-
 मज्ञ-माज्ञ-प्रबुद्धाः कवितृ-कवयितृ-प्राप्तरूपाभिरूपाः ।
 ज्ञो मेधावी सुमेधाः कवि-कृतिविदथ व्यक्त दोषज्ञ-विद्वत्-
 संख्यावल्लब्धवर्णाः सुचिपण-मतिमत्-सूरिणः कृष्टि-सूरी ॥ ११ ॥
 दूरदर्शी दीर्घदर्शी विचक्षण-विपश्चितौ ।
- 1195 बुधानः कोविदो वृद्धः पण्डितः स्याद्विशारदः ॥ १४ ॥
 भावे विशारदत्वं स्याद्वैशारद्यं नपुंसके ।
 स्याद्विशारदिमा पुंसि स्याद्विशारदता स्त्रियाम् ॥
 त्रिषु पण्डितमानी स्यात्पण्डितमन्य इत्यपि ।
 अन्तर्वाणिः शास्त्रवित्त न्यायवेत्ता तु तार्किकः ॥
- 1200 आन्वीक्षिकाऽक्षपादौ च भवेन्नैयायिकोऽपि सः ॥ १५ ॥
 वैदोषिकः स्यादौलूख्यः कापिले सांख्यतात्त्विकौ ।
 योगः पातञ्जलोऽथ स्याद्वाट्टो भीमांसकोऽपि च ॥ १६ ॥

1180 A वितंडा १; व्यापादो १

1182 ^{a)} B तद्वत्वे वैमतं तथा

1183 A विमतिमा ५ — For lines 1183-4, B subst.:

बुद्धिसंपन्नित्तम स्याद्विवेकस्तु विवेचनम् ॥ ११ ॥

संवित्तसमागूरावापुरा स्वचिन्मसगरी ।

1185 B ^{a)} कोरोभ्युपगमोऽस्तुंकाराश्रयसधवा

1186 For lines 1186-7, B subst

प्रतिश्रवोभ्युपायश्च प्रतिज्ञामो तथाव्ययम् ।

1188 A श्रवणं २; धारण २ मूहो १ ऽपोद १

1189 ^{a)} A अर्थज्ञानं १; B तत्त्व^० for सत्त्व^०
^{-^{a)}} B एते for अन्ते

1194 For lines 1194-7, B subst.:

वृद्धो विपश्चितप्रबुधो बुधानः पण्डितस्तथा ॥ १० ॥

विशारदः कोविदोय भावे वैशारदाद्यतः ।

1198 A ^{a)} मन्य १

1199 A शास्त्रवित् २

1200 A नैयायिनो ५

1201 A औलूख्य २, ^{a)} तात्त्विकौ ३; B तात्त्विके

1202 A पातञ्जलो २, भीमांसको २

वेदान्ती ब्रह्मवादी स्यात्पाणिनीयस्तु शाब्दिकः ।
 (अ?)ब्दकसैमुनश्चायं स्याद्वैयाकरणस्तथा ॥ १७ ॥
 वैयाकरणरू[35b]पः स्यात्प्रशस्तः शाब्दिको हि यः । 1205
 पाणिनीयसूचिस्तु यः पृष्टोऽप्रभुस्त्तरे ।
 भवेच्छाब्दिकपाशोऽसौ निन्द्यः शाब्दिककश्च सः ।
 वार्तिको वृत्तिविलोक्त न्यासिको न्यासविचया ।
 पौराणिकः पुराणज्ञस्तद्वत्सादैतिहासिकः ॥ १८ ॥
 एवं वासवदत्ताविद्भवेद्वासवदत्तिकः । 1210
 यावक्रीतिक एवं स्यान्माहावार्तिक इत्यपि ॥ १९ ॥
 तार्किकायास्तदध्येतर्यपि धीमन्मुखास्त्रिपु ॥ २० ॥
 अष्टका पाणिनीयैव जानीयात्स्त्रीविशेषणे ।
 मेधायै हितमर्हं च मेध्यं त्रिपु समुज्जयेत् ॥ २१ ॥
 भावे पाण्डित्यमन्त्ये स्यात्तस्मिन्पण्डितिमा पुमान् । 1215
 मेधावकं तु मेधाविभावे प्रोक्तं नपुंसके ॥ २२ ॥
 कविः सरससंदर्भकरो वाणीप्रजापतिः ।
 परच्छायापहारी स भवेद्दर्शनेविलोडकः ॥ २३ ॥
 इन्द्रियमक्षं करणं विषयि स्रोतो हृषीकन्देवे खम् ।
 स्युर्गोचरास्तु विषयास्तथेन्द्रियार्थी भमी तु रूपाद्याः ॥ २३ ॥ 1220
 ऐन्द्रियकं वैषयिकं त्रि[36a]तये प्रत्यक्षमध्यक्षम् ।
 साक्षादव्ययमस्मिन्नतीन्द्रियं स्यात्परोक्षं च ॥ २४ ॥
 चित्तं नेत्रं रसना श्रोत्रं त्वग्गन्धज्ञाधीन्द्रियं चैतत् ।
 पाणिः पादः पायुरप्यसौ वागिति कर्मेन्द्रियगण उक्तः ॥ २५ ॥

1203 A °वादी २

1204 A वैयाकरण ५

1205 B om. line 1205

1206 A °सूचि १

1207 A शाब्दिक २

1208 A वृत्तिवित् २

1209 A पुराणज्ञ १; ऐतिहासिक. १

1210 A °वार्तिकः १

1211 A °क्रीतिक १; °वार्तिक १

1214 A मेध्यं १—For lines 1214-6,

B subst. : मेध्यं मेधाहितं द्रव्यं भावे
मेधावकं द्विरुक्तं ।

1215 A पण्डितिमा ३

1216 A °वकं १

1220 B om. lines 1220-1

1222 A साक्षा ५ द°; परोक्षं २

1223 A चित्तं १ नेत्र १ सरसना १ श्रोत्रं १

त्वक् १ गन्धज्ञा १ धीन्द्रिय १ चैतत्;

B om. च

1224 A पाणिः १ पादः १ पायु १ रूपस्यो १;

°गण १

1225

रूपे चाक्षुषमब्ज इत्यनुभवेर्वयोपि(?) वर्णो स्त्रियां
 श्वेतादित्रिषु तद्युतेष्वथ सितः शुक्लोऽवदातः शुचिः ।
 श्वेनः शुभ्र-चलक्ष-शुद्ध-धवलः श्वेतश्च गौरोऽर्जुनः
 स्यादस्मिन्स्वरूपाण्डरौ च विशदः शौक्लं तु भावेऽन्तिमे ॥ २६ ॥

1230

शुक्लत्वमपि तत्र स्त्री शुक्लता शुक्लिमा पुमान् ।
 वर्णार्थेभ्यो विजानीयादेवंरूपं चतुष्टयम् ।
 संमता हरिण-पाण्डु-पाण्डुराः
 केतकीकुसुमधूलिवर्णके ।
 धूसरो वकुलपुष्पसंनिभः
 स्यात्कपोतसदृशः कपोतकः ॥ २७ ॥

1235

पीत-पीतल-सितानुरञ्जना
 गौर एष कलरूक्म्य(?)ईरितः ।
 पिञ्जरो भवति पीतलोहितः
 संमतः स च कुसुमसंनिभः ॥ २९ ॥

1240

पालाशो हरित-हरित्-पलाश-पीत-
 नीलाः स्युः ॥ च हरितालसंनिभोऽपि ।
 श्या[36b]म-श्यामल-सिति-काल-कृष्ण-रामाः
 नीलोऽस्त्री त्वसित इहास्ति मेघकोऽपि ॥ ३० ॥
 मयूरकण्ठसंनिभं वदन्ति मेघकं परे
 स कृष्णनीलवर्णवानुमाप्रसूतसंनिभः ॥ ३१ ॥

1245

लोहितो रोहितो रक्तो माञ्जिष्ठोऽसौ तु पाटलः ।
 श्वेतसंवलितो रक्तः शोणः कोकनदोपमः ॥ ३२ ॥

1225-6 A om. from केर्वयो up to तद्युतेष्व
 1228 A विशदः १५; B तद्वत्स्याद्विशदः यद्यथ
 सितिमा for स्याद-विशदः
 1229 For lines 1229-46, B subst-
 पाण्डरौ हरिणः पाण्डुः पाण्डुरः केतकीप्रयः ।
 धूसरस्तु सितः पीतलेशवान्बहुलच्छदिः ॥ ३१ ॥
 कपोतस्तु कपोतान्नः पीतस्तु सितरञ्जनः ।
 ह्यारिदः पीतलो गौरो रुक्मकः पिञ्जरः पुनः ॥ ३२ ॥
 पीतताम्रः कुसुमममः पालशस्तु पलाशवत् ।
 हरिच हरितः पीतवीलसालकसंनिभः ॥ ३३ ॥
 श्यामो सितशिखीरामः श्यामलः श्यामलोपि च ।

कालश्च कृष्णो नीलोऽधरी मेघकः शिखिकण्ठ-
 वत् ॥ ३४ ॥
 रक्तस्तु ताम्रो माञ्जिष्ठो रोहितो लोहितोपि सः ।
 शोणः कोकनदच्छायः श्वेतरक्तस्तु पाटलः ॥ ३५ ॥
 1233 A धूसरो १
 1236 A कलरूक्म्य ५
 1237 A पिञ्जरो १
 1240 A 'संनिभो ७
 1242 A मेघको ३
 1243 A मेघकं १
 1245 A माञ्जिष्ठो ४; पाटलः १

लोहितीयल्लोहितायमानल्लय्ये विशेष्यवत् ।

लोहिनीयल्लोहिनीयमानः स्याल्लोहिनीपदात् ॥ ३३ ॥

अरुणो बालसंख्यागो भवेदसितलोहितः ।

श्यावस्तु कृष्णपीतः स्यात्कपिशोऽपि निगद्यते ॥ ३३ ॥

1250

धूमल-धूम्रौ श्यामलके तृणवद्विरुचिर्भवति कडारः ।

कपिवर्णसमो लोहितपीतः कपिलो गोभूषणनामायम् ॥ ३४ ॥

हरितीतरचैर्युतः स्यात्पिशङ्गो

भवेदेष गोरोचनातुल्यवर्णः ।

कदुः कदु-बभ्रू हरिः पिङ्गलः स्यात्

1255

प्रदीपाचिंषा तुल्यवर्णश्च पिङ्गः ॥ ३५ ॥

कडारः कपिलः पिङ्गः पिशङ्ग-कदु-कद्ववः ।

बभ्रुहरिः [37b] पिङ्गलश्च तुल्यार्था इति केचन ॥ ३६ ॥

चित्रल एतः शबलः कर्बुर-किर्मरि-कल्माषाः ।

स्यात्सारङ्गश्चित्रः शार-करम्बौ तथा कबरः ॥ ३७ ॥

1260

इयेता इयेनी हरिणी हरिता

कपिला तुलिता भवति पिशङ्गी ।

एता त्वेनी शबली चित्रा

सा कल्माषी किल सारङ्गी ॥ ४० ॥

काली सादसिताऽन्या तु कालानीत्यौपधौ गवि ।

1265

धंसवल्लोहितगुणयुक्ते लोहितको रूपा ॥ ४१ ॥

स्त्रियां लोहितका लोहिनिका चण्डी मुखच्छविः ।

तथा लोहिनिका लोहितका शाटी हि लाक्षिकी ॥ ४२ ॥

अनित्यकालिमोपेते कालकं चितयाननम् (?) ।

नील्यादिकालरक्तः स्यात्पटादिः कालकस्त्रियु ॥ ४३ ॥

1270

1247 For lines 1247-8, B subst.:

लोहिनीयो लौहिनीयमानल्लय्ये विशेष्यवत् ।

1249 A °लोहितः ३

1250 A कपिशो ३

1251 For lines 1251-6, B subst.:

धूमस्तु धूमलो रक्तश्यामौय स्यात्कृष्णमिश्रः ॥ ३७ ॥

रक्तपीतहरिच्छतैः कडारः कपिलः पुनः ।

कपिलो गोविभूषश्च रक्तहारिदवर्णवान् ॥ ३८ ॥

अधिके हरिते तत्र पिशङ्गः पद्मधूलिमः ।

श्यामोधिकेऽत्र पिङ्गः स्यादोषाभः पिङ्गलः पुनः ॥ ३९ ॥

द्ये० क० c

पीते समधिके तत्र रोचमा रुचिरच्छविः ।

1260 B स्याच्छारः शारङ्गश्चित्रः कर्मार एकार्भाः

1261 A इयेनी ३; हरिता ३

1265 A °दसिता २; °नीत्यौ २पधौ

1267 A °निका २

1268 A °तका २; ■ लाक्षिणी

1269 A कालकं १; B चितया०

1270 B om. lines 1270-4 A कालक-
त्रियु

त्रिषु स्युस्तेन रक्तार्थे कपायी लक्षिकी तथा ।
 स्याच्छाकली श्वाकलिकी नीली रौचनिकी भवेत् ॥ ४४ ॥
 स्यात्कार्दमी कार्दमिकी हारिदी पीतका तथा ।
 स्यान्माहारजनीत्येवं जानीयात्स्त्रीविशेषणे ॥ ४५ ॥

1275

न स्त्री रसः पुंसि तु रसनः [37b] स्या-

दास्वादसंज्ञोऽथ मनावस्तयान्ते ।

स्फुटोऽस्फुटश्चानुरसः प्रदिष्टः

षोढा मतोऽसौ मधुरादिभेदात् ॥ ४६ ॥

स्वादुर्गुण्यो मधुरो मधु (धू) ल-क्रोमलद्रसज्येष्ठः ।

1280

अम्लोऽम्लो दन्तशूलोऽक्षिभ्रुवकोचीच (?) पाचनाहः स्यात् ॥ ४७ ॥

लवणः स्यात्सर्वरसः * * पटुरयास्य मृद (?) ।

कटूपण-कटोलाश्च मुंसभेदी तु तिक्तकः ।

तीक्ष्णः क्षारश्च सकटु लवणात्मक उच्यते ।

तुनरस्तुनरश्चास्त्री कपायस्तद्वति त्रिषु ॥ ४९ ॥

1285

स्वादुं कृत्येत्येतदर्थे स्वादुं कारमिहाव्ययम् ।

स्वादुं कृत्वाव्ययं स्वादुं कृत्वा ह्ये (प्ये ?) कार्य ईरितम् ॥ ५० ॥

स्वादिमा ना स्वादुता स्त्री स्वादुत्वं तु नपुंसके ।

मधुरत्वं च माधुर्यं भावे मधुरिमा नरि ॥ ५१ ॥

अव्ययं लवणकारं क्तार्थे तद्वत्समुजयेत् ।

1290

लवणसंस्त्रिषु भवेत्लवणे लालसायुते ॥ ५२ ॥

लालसा लवणस्य स्याल्लवणस्या स्त्रियामियम् ।

स्त्रीविशेष्ये तु लवणी यवागूरेति निर्दिशेत् ॥ ५३ ॥

स्वाद्री स्वादुः [38a] कटुः कटू पटुः पटूति संग्रहः ।

लावण्यं पाटवं स्त्रीवे षटिमा स्यात्तृल्लिङ्गकः ॥ ५४ ॥

1271 A कपायी १ लक्षिकी १

1272 A °लिकी २ नीली १ रौचनिकी १

1273 A हारिदी १

1274 A °जनी १ लेवं

1276 A °दास्वाद ३

1277 A °नुरसः १

1279 A °ज्येष्ठः ६; B मधुरमधुलकगुल्यामृष्ट-
 रसार्थो (य्यो) न गोपयति स्वादुः

1280 A पाचनाहः ५

1281 A पटु ४; B सरः for ++

1282 A कटूपणकलो for the whole line.

1283 A °रसक ३

1284 A कपाय ४; B न स्त्री कपायतुनरसुरास्त्र°

1285 A °कार १; B °लेतदर्थे

1286 A °) B कृत्वा चिक्त्वाद्य ई°

1287 B om. lines 1287-8

1288 A मधुरिमा ६

1290 A लवणस्य १ त्रिषु; B om. lines
 1290-1

1291 A लवणस्या १

1292 A कटू २; पटू २

ब्राह्मी भाषा ब्राह्मणी गौर्गिरा गीर्

1295

वाणी वाचा वाक्सरस्वत्यपीडा ।

भारत्युक्ता शारदा शब्ददेवी

मेघाधीनं वाक्यं तद्विकारे ॥ ५५ ॥

वाचोयुक्तिः स्त्रियां सम्यगिरां गुम्फनमीरितम् ।

व्याहारो लपितं वचोऽपि वचनं स्यादीरितं भाषितं

1800

स्त्री तृक्तिर्गदिताथ साऽऽगमः * * सिद्धान्तराद्धान्तकौ ।

शब्दस्तु श्रुतिशास्त्रसाधुरितरो ग्लेच्छोऽपशब्दो भवेत्

सोऽपभ्रंश उदीर्यतेऽयमभिधावृत्त्यार्थसर्वाचकः ॥ ५६ ॥

लाक्षणिको लक्षणया गमकोऽर्थः स्यादथ के * प्यायाः ।

आहुर्व्यञ्जकसंज्ञं व्यञ्जनया कथकमर्थस्य ॥ ५७ ॥

1805

शब्दव्यापृतिरुक्ता वृत्तिः * * य विग्रहः ।

वृत्त्यर्थबोधकं वाक्यं वणु(?)पुल्लिङ्गं प्रकीर्तितम् ।

पदमन्ते * सुसिद्ध्युक्तं तत्तु समर्थं रहिताकाङ्क्षम् ।

वाक्यं तादृक्पदसंघातः * * * * * ॥ ५८ ॥

पदं प्रसिद्धं रूढं स्या[38b]द्योग्यं यौगिकमीरितम् ।

1810

शक्तं समर्थं क्लिष्टं तु बहुर्थप्रतिपादकम् ॥ ५९ ॥

महावाक्यं तत्त्वमसीत्यादि मोक्षैकसाधनम् ।

अर्थोऽभिधेयः स त्रेधा वाच्यो वाचकबोधितः ॥ ५९ ॥

1295 For lines 1295-1809, ॥
subst.:

ब्राह्मी तु ब्राह्मणी भाषा भारतीया सरस्वती ।

श्रुतदेवी गिरा गौर्गौर्वाणी वाचा च वाक्या ॥ ५३ ॥

लपित्वचोऽपि वचनं भाषितं लपितोदिते ।

अभिधानोक्त्यामुक्तं मणि(णि)तं गदितेरिते ॥ ५४ ॥

व्याहारो वाक्यं तु स्यादाग्निकारे विशेष्यवत् ।

गालोडितं वाग्विमर्शो वाचोयुक्तिः शुभं पथः ॥ ५५ ॥

आलोकिः सम्यः पुंसि सिद्धांतश्च कृत्वावचत् ।

रादांतोप्यथ शब्दः स्याच्छब्दशास्त्रादिसंस्तः ॥ ५६ ॥

अपभ्रंशोपशब्दोन्मोभिधायाः शब्दवृत्तयः ।

सुसिद्ध्यन्तं पदं वाक्यं सत्समूहोव वैकविह् ॥ ५७ ॥

1297 A शब्ददेवी १४

1298 A वाक्यं १

1301 A वृत्तिः ५; "रादांतकौ ३

1302 A शब्द १ स्तु

1303 A अर्थः ३; वाचकः १

1804 A लाक्षणिको १

1805 A व्यञ्जक १

1806 A वृत्तिः १

1807 A पुल्लिङ्ग १

1809 A वाक्यं १

1810 A यौगिकमीरितः; B उच्यते for ईरितं

1811 A समर्थं २; ॥ क्लिष्टं for क्लिष्टः; -^३)A

वादकम् for वादकम्

1812 A महावाक्यं १. For lines 1812-

25, B subst.:

स्यात्प्रतिपदिकं नामायास्वातं दश लः स्मृताः ।

य समान्तत्पुरुषस्त्वंस्त्री स्यादथ बोधितः ॥ ५९ ॥

अन्तेनार्थोऽभिधेयथायासर्गं वर्णमन्त्रियाम् ।

मातृका वर्णसंघातोभिनिष्ठानो निवर्णवत् ॥ ६० ॥

विषयर्जनीयथाप्यं तु सार्थगार्थिकमित्यपि ।

वर्णोच्चैरे तद्विकारे स्वरार्थप्रत्युखादिषु ॥ ६१ ॥

1813 A वाच्यो २

साम्नः पदप्रणवा न्यूहौ मङ्गस्तृमेदनं मतः ।

अध्यायश्चानुवाकश्च ऋग्यजुःसंग्रहे मतौ ।

पदप्रकृतिका तु स्यात्संहिताऽथ पदं भवेत् ॥ ६४ ॥

सुसिदन्तपृथकारो विच्छेदः स्वादवग्रहः ।

मे(ः)यवत्पदसंघाटः पदसंघात इत्यपि ।

1340

पदसंहतिकृच्छद्वर्णसंघाट ईरितः ।

प्रागग्रिमपदत्यागग्रहापाठे क्रमो नरि ॥ ६५ ॥

जटादयः पदावृत्तिभेदा अन्तः पुनः श्रुतेः ।

स्त्रियामुपनिषद्भेदो रहस्यं तत्र चान्तिमे [39b] ॥ ६६ ॥

सामनागविशेषः स्यादुक्तमुद्गीय आदिमे ।

1345

पृष्ठं स्तोत्रविशेषः स्याद्विरिन्धस्तु खरः स्मृतः ।

निघातस्त्वनुदात्तः स्यात्समाहारः समष्टुतिः ॥ ६७ ॥

तत्तद्द्वंद्वे तु ऋक्सामे तद्वद्व्यजुषं भवेत् ।

अर्द्धचोऽस्त्री स्याद्वचोऽर्द्धं बह्वचोऽध्येतारि त्रिषु ॥ ६८ ॥

अनृचस्तु नऋक्पाठीतरद्वह्वगन्मभवेत् ।

1350

प्रतिसामं भवेत्सामाभिमुखं ह्रीयमन्ययत् ॥ ६९ ॥

साम्नोऽन्तिकेऽनुसार्गं स्वादवसामं त्वसामनि ।

1337 B क्रमात् for मतौ

1338 A संहिता १ य पदं १; B पदच्छिदि
for पदं भवेत्, For lines 1338-
58, B subst:

साम्नः पदप्रणवा न्यूहस्तत्त्वप्रतिरथं विषुः ॥ ६७ ॥

यथात्रामङ्गलं तद्वि (ः) तृच उद्गीय आदिमे ।

पदप्रकृतिका ॥ स्यात्संहिताय पदच्छिदि ॥ ६८ ॥

(=1, 1338)

अथग्रहो वर्णसंघाटस्तु वर्णोपकारिणी ।

अन्यवत्पदसंघाटः पदसंहितिकारिणि ॥ ६९ ॥

पादं पादमृचः पाठे पच्छ इत्यन्यथं भवेत् ।

(=1, 1955)

पादयोः प्रागुत्तरयोः कणादयागे ग्रहे क्रमः ॥ ७० ॥

वेदान्तः स्यादुपनिषत्स्त्री रहस्यं न युग्मयोः ।

पृष्ठं स्तोत्रविशेषः स्याद्विरिन्धस्तु खरः स्मृतः ॥ ७१ ॥

(=1, 1346)

अनुदात्तनिघातौ द्वावर्धचोऽस्त्री ऋगर्धकम् ।

तत्तद्द्वे तु ऋक्सामे तद्वद्व्यजुषं भवेत् ॥ ७२ ॥

(=1, 1348)

बह्वृक्पाठी बह्वचः स्वादवत्पदप्रणवाः ।

सामहीनोवसामः स्यात्सामान्ये साम्नि धाधु यत् ॥ ७३ ॥

ऋगेकपदसंयुक्ता भवेदेकपदा हि सा । (=1, 1358)

वामदेव्यं शौशनसे दृष्टं यत्नेन साम चेत् ॥ ७४ ॥

यथायशोयमेव तथज्ञायज्ञपदाद्वितम् ।

स्यात्प्रज्ञानवर्कं सूक्तमष्टावाकीर्णमीदृशम् ॥ ७५ ॥

1339 A °कारो १; °ग्रहः १

1340 A °संघात १

1342 A क्रमो १

1344 A °निय १; रहस्यं १

1345 A °द्वय १ मुद्गीय १

1346 A पृष्ठं १; स्मृतः १

1349 A अर्धचो १; °तरि १

1350 A अनृच १ स्तु; °द्वय १ वृत् १

1351 A प्रतिसामं १

1352 A °दवसामं १

ऋगेकपदसंयुक्ता भवेदेकपदा हि सा ॥ ७० ॥

द्विपदा त्रिपदेत्यादि विशेष्यायां भवेद्वचि ।

पादं पादमृचः पाठे पच्छ इत्यन्ययं भवेत् ॥ ७१ ॥

स्यात्तामन्यः साङ्गि साधुराथर्वणस्त्वथर्वणि ।

स्यात्ताम यज्ञायज्ञा(जि ?)यं यज्ञायज्ञपदाङ्कितम् ॥ ७२ ॥

भवेद्वाशिष्ठकोऽध्यायो भवो व्याख्यानमस्य यत् ।

सादीर्घजीवतो दीर्घजीवतीयोऽनुवाच(क ?)कः ॥ ७३ ॥

इषेत्वको गोपदक इषेत्वादि[40a]पदान्वितः ।

एतायामोपि च तौ यामीयोऽध्यायस्तथा मतः ।

औक्तः प्रोक्तः प्रगाथः स्यादुक्तादिच्छन्द आदिमः ॥ ७४ ॥

अथ ऋगे समूहे स्याच्छान्दोग्याथर्वणादयः ॥ ७५ ॥

पादृच्यं तद्वदौषिक्यं तद्वर्माज्ञायोरपि ।

पृष्ठं पृष्ठसमूहे स्याद्भवे माघं तथा ब्रजे ॥ ७६ ॥

त्रिषु तत्र भवे तस्य व्याख्याने वैदिकार्चिकौ ।

सात्पुरोडाशिकः पौरोडाशिकश्च समर्थकः ।

सौवरस्तु खरव्याख्यामधिकृत्य कृतो हि यः ।

पेटिकं पाशुकं च सात्पौरश्चरणिकं तथा ।

छन्दस्वदछन्दसः पादव्याख्यानः क्रमिकादयः ॥ ७७ ॥

एवमार्गयनब्राह्मणिकान्समुदी (१) येत् ।

सादौपनिषदीस्तद्वदथ जीवति यस्तथा ।

भवेदौपनिषत्कोसावसाध्येतरि तद्विन्दा(?) ॥ ७८ ॥

1353 A ०देकपदा १

1354 A द्विपदा १ त्रिपदे १ स्था

1355 A पच्छ १

1356 A तामन्यः १

1357 A ०यस्य १; ०चितम् १

1358 For line 1358 in B see below

1359 A ०जीवतो १

1360 A इषेत्वको १ गोपदक १.-) B ०मुमुक्षु
तथा पृष्ठ-After line 1360, B
adds:

एतायामीय इत्याजः स्युरेवं तत्तदाङ्कित १,
followed by line 1358.

1361 B om. lines 1361-E.

1362 A प्रोक्तः १

1364 A ०दौपिषत् १

1365 A पृष्ठं १

1366 A वैदिकार्चिकौ १

1367 A ०चिकरव.-) B सौवरस्तुपि for च
समर्थकः.

1368 B om. lines 1368-9.

1369 A पेटिकं १ पाशुकं १; ०निकं १

1370 A ०व्याख्यानः १ क्रमिका १ दयः- B
छन्दस्वदछन्दस्तुल्यौ वैदिकः क्रमिकः पृष्ठ-

1371 B ०निकगीवादयोरे

1372 For lines 1372-6, B subst.:
जीवन्तौपनिषत्- स्यात्तौपनिषदोपरः ॥ ७९ ॥
तत्पट्टिदिरोस्तुल्यो धोत्रियदछान्दसापुमी ।

धोत्रं धोत्रियकं माने धोत्रियस्य न युग्ममाह ॥ ८० ॥

1373 A ०त्वी १ कावकाये

छान्दस-श्रोत्रियो तुल्यौ तद्भावे श्रौत्रमन्तिमे ।
 श्रोत्रियत्वं श्रोत्रियता स्याच्छ्रोत्रियकमन्तिमे ॥ ७५ ॥
 तस्मिच्छान्दसकं च [40b] स्यादथ साहितिको भवेत् ।
 पादिकः पदिकस्तुल्यो कामि(क)क्रमकौ समौ ।
 पदकक्रमकं क्लीबे द्वंद्वे बहुचयाजुषम् ।
 बहुचार्यो याजुषः स्यात्सामकः सामगः समौ ॥ ७६ ॥
 स्यादाथर्वणिकोऽथ स्याद् द्विवेदोऽथ त्रिवेदवत् ।
 सार्ववेद्यः सर्ववेदश्चातुर्वेद्यश्च तादृशः ॥ ७७ ॥
 सार्ववेदी सर्ववेदा चातुर्वेदी द्विजावली ।
 स्यादाथर्वणिको विप्रः स्त्री त्वाथर्वणिकी भवेत् ॥ ७८ ॥
 शतपथिकः शतपथिकी स्त्री चेत्यष्टिपथिकस्तु तद्वत्स्यात् ।
 उक्थमन्थमधीते वेत्ति च यो वा ॥ औक्थिको ज्ञेयः ॥ ७९ ॥
 ब्राह्मणोऽनुब्राह्मणी स्यादनुब्राह्मणिनी द्विजा ।
 एवं भवेदैतरेयी काश्यपी कौशिकी तथा ।
 भवेद्वाजसनेयीति याज्ञवल्क्यसमार्थकः ।
 एवमाश्मरथाद्याः स्युस्तत्कल्पाध्येतृवेदिनोः ॥ ८१ ॥
 शिक्षा कल्पदण्डो व्याकरणं ज्योतिषं निरुक्तं च ।
 [41a] वेदाङ्गान्यथ शिक्षां पठन्विदन्भवति शिक्षकस्त्रितये ॥ ८२ ॥
 त्रिषु तदधीते वेदेत्यर्थे त्रैविद्य-धर्मविद्याद्याः ।
 सांग्रहसूत्रिक-पाराशरकल्पिक-काल्पसूत्राश्च ॥ ८३ ॥

1375

1380

1385

1390

1374 A *श्रोत्रियौ २
 1375 A श्रोत्रियता ३
 1376 A *तर्क ५; साहितिको १
 1377 A *क्रमकौ २. B पदस्तुल्यौ
 1379 A *चार्यौ २; सामगः २.-For lines
 1379-1424, B subst.:

सामकः सामगस्तुल्याचार्यः साहितिकः पृथक् ।
 द्विवेद आथर्वणिकोन्येपि साहितिकादयः ॥ ८२ ॥
 सार्ववेद्यः सर्ववेदश्चातुर्वेद्यादयोपरि ।
 एवं काश्यप्येतरेयी सह वाजसनेयिना ॥ ८३ ॥
 स्युः कल्पाभ्येतृविदोरेवमाश्मरथादयः ।
 वसंताधिकृतप्रत्याध्येत्री वासंतिकीति दिक् ॥ ८४ ॥
 प्रगाथ औक्था उक्थाविच्छेदो यस्यादिभं भवेत् ।
 बहुचाया विना भानप्रत्ययान्ता विशेष्याः ॥ ८५ ॥
 क्लीबे समूहे छादोगं ग्राह्यं तद्वदीक्ष्यकम् ।
 शिक्षादिषट्कं वेदाङ्गं शिक्षा गणविशेषनम् ॥ ८६ ॥

कल्पः क्रियासिद्धिरूपप्रयोगप्रतिबोधकः ।
 छन्दोऽतः न स्त्री प्रसारः स्यात्कलान्यासः ॥ ८७ ॥
 औजो वा विपमं स्यात्स्थलं यतिः स्त्री पदच्छेदः ।
 क्रमः पदादिसंयोगो गाथा छन्दस्यनीरिता ॥ ८८ ॥
 नास्ति विष्टारपत्त्याद्या उक्ताद्यादण्डद्वयं निदः ।
 प्रकृतिप्रत्ययावैस्तु पदान्वाख्यानकारि यद् ॥ ८९ ॥
 सत्स्याद्याकरणं शब्दानुशासनमिदं पुनः ।
 भवेदापिपलं काश्यपश्च श्रोकं हि तेन यद् ॥ ९० ॥
 पाणिन्युपसङ्गं क्लीबे स्वात्पानिनीयं सप्ताष्टकम् ।
 क्लीबेभ्यं त्रिभुजैर्गुणैर्गुणैश्च शब्दानुशासनम् ॥ ९१ ॥
 शालानुरीयो दामेयो दार्ढ्यापुत्रश्च पाणिनिः ।
 काटीयं वार्तिकं सूत्रोक्तानुषासनं परकम् ॥ ९२ ॥
 1380 A *त्रिवेदो १; द्विवेदो १ य द्विवेदो १ नन्
 1381 A *वेद २ चातुर्वेद्य १ य
 1382 A *वेदा २
 1383 A *निद्री १

1395

कल्पः प्रोक्तस्तनयः स्यादैतरेयी समालवी ।
पैगीशावायती शौनकीयः कातीय इत्यपि ॥ ८४ ॥
आरभ्यैकाक्षरं पादमेकैकाक्षरवर्धनात् ।

1400

आपह्निशत्यक्षरं स्युरुक्ताद्याश्चन्द्रसां भिदः ।
गायत्राद्या यद्विशेषास्तद्विष्टारमुदीरितम् ॥ ८५ ॥
उक्ता स्त्री ङीवमौक्तं स्यादत्युक्तात्युक्तमन्तिमे ।
मध्या माध्यं प्रतिष्ठा तु प्रातिष्ठं च नपुंसके ॥ ८६ ॥
सौप्रतिष्ठं सुप्रतिष्ठा भवेद्वायत्रमन्तिमे ।
गायत्री स्त्री भवेच्चूष्णि[गुप्णि]कं च नपुंसके ॥ ८७ ॥
आनुष्टुभमनुष्टुप् स्त्री बृहती बार्हतं मतम् ।

1405

पङ्क्तिः पाङ्क्तं च तुल्यार्थं त्रिष्टुप् स्त्री त्रैष्टुभं तथा ॥ ८८ ॥
जगती जागतमतिजगती त्वातिजाग[41b]तम् ।
शकरी शाकरं चातिशकरी त्वातिशाकरम् ॥ ८९ ॥
अष्टतिस्त्वाष्टत ऋषिऽधाष्टिराष्ट धृतिः पुनः ।
धार्तं भवेत्त्वतिधृतिः ऋषि त्वातिधृतं मतम् ॥ ९० ॥
कार्तं कृतिः प्राकृतं तु प्रकृतिः स्यादथाकृतिः ।

1410

आकृतं वैकृतं तु स्या द्वि[कृतिः संकृ]तौ पुनः ॥ ९१ ॥
सांकृतं स्यादातिकृतमतिकृत्यामथौकृतम् ।
उत्कृतिश्चाथ पङ्क्तिशत्यक्षराधिकपादकाः ॥ ९२ ॥
स्त्रीलिङ्गो ना दण्डकाः स्युः स्त्रियो गाथा इतोऽपराः ।
क्रमः पदादिसंयोगः पदविच्छेदनं यतिः ॥ ९३ ॥

- 1384 A °चिकः ३; °मिरी १; °मिर १ लु
1385 A औचिक्यको १
1386 A °क्षणी १; °मिनी १
1387 A कारयपी १ औचिकी १
1388 A °नेरी १ ति
1389 A °रया १ पाः
1390 A शिता १ कल्प १ इहं १ न्याकरणं
१ उर्यातिर्प १ निरुक्तं १
1391 A वेदागा १; शिदाक १
1393 A °क्षनिक १; कल्पिक १; °वना १ ध
1394 A °रेरी १ समान्वी १
1395 A °यती १; °कीय १ वातीय १
1398 A °तद्विष्टार १ मु
1399 A औक १, °लुक १

- 1400 A प्रातिष्ठं २
1401 A °तिष्ठा २
1402 A गायत्री २; °के २
1403 A °ष्टुप् २; बार्हतं २
1404 A त्रैष्टुभं २
1405 A जागत २; °जागते १
1406 A त्वातिशाकरं २
1407 A °स्त्वाष्टतं २; °पाष्टं २
1408 A धार्तं १; °धृतं २
1409 A धृतिः २; प्रकृतिः २
1410 A आकृतं १
1411 A साकृतं १; °कृत्या २
1412 A उत्कृति २
1413 A दण्डकाः १; गाथा १

- ओजं स्याद्विपगं स्थानं युक्सगं समुदीर्यते । 1415
 प्रस्तारः स्यात्कलान्यासः छन्दो वृत्तं नपुंसके ॥ ९४ ॥
 शब्दशास्त्रं व्याकरणं तदैन्द्रादिभिदाष्टधा ।
 सूत्रं स्तवनकृत्स्नीवेऽथ प्रोक्ते तेन भेद्यवत् ॥ ९५ ॥
 भवेदापिश्रलं काश्चकृत्स्नमित्येवमादिकम् ।
 माहेश्वराणि तानि स्युर्यान्याद्यानि चतुर्दश ॥ ९६ ॥ 1420
 * * * * * पाणिनीयं तथाष्टकम् ।
 [42a] त्रिमुन्येतव्याकरणं दाक्षीपुत्रस्तु पाणिनिः ।
 शालातुरीयो दाक्षेयोऽप्यथोक्तानुक्तपूरकम् ॥ ९७ ॥
 वार्त्तिकं तत्र फातीयं काल्योक्तेऽथ पुनर्वसुः ।
 काल्यः कात्यायनो मेघाजित्स्याद्वररुचिश्च सः ॥ ९८ ॥ 1425
 चूर्णिः स्त्रियां भवेद्भाष्यं सूत्राभिप्रायवर्णकम् ।
 शारीरकीयं तच्छलारीरकं शंकरभाषितम् ।
 पातञ्जलं फाणिपतं सप्ततञ्जलिभाषितम् ॥ ९९ ॥
 आबान्तरप्रकरणे विश्रामे शीघ्रपाठतः ।
 तदैकाहविनिर्बृत्तविचारं मतमाद्विकम् ॥ १०० ॥ 1430
 यत्र व्याकरणस्य स्यात्फलाफलविचारणम् ।
 तत्राद्विके पस्पशा स्त्री गोनर्दीयः पतञ्जलिः ॥ १ ॥
 भवेद्वाक्यपदीयं तु भाष्यव्याख्यानसंयुतम् ।
 पट्टिश्रावी भर्तृहरिवृत्तिः सूत्रार्थबोधिका ॥ २ ॥
 सा काशिका काशिभवा कारिका त्वर्थभूयसी । 1435
 भवेत्कक्षपुरः पुंसि निबन्धे सारसंग्रहे ।
 नपुंसि टिप्पणं टीका क्लीबे विवरणं मतम् [42b] ॥ ३ ॥

1415 A ओजं १। युक्सगं २

1416 A °न्यासः २

1417 A व्याकरणं २

1419 A °शालं १

1420 A °राणि १

1421 A तथाष्टकं २

1422 A त्रिमुन्यै १ त°

1424 A वार्त्तिकं १

1425 A °हचि ४ क्ष
 खे० क० ९

1426 B breadsपुनर्वसुश्च चूर्णो स्याद्भाष्यं सूत्रा-
 र्थवर्णकं

1427 A °रकं १

1428 A फाणिपतं २; B फाणिपतं

1429 B अबान्तर-

1430 A °माहिकं १

1431 B °विचारणा

1432 A पस्पशा १, पतञ्जलि २. B अथ for स्त्री

1433 A °हरि २ वृत्ति. १

1437 B om. lines 1437^b—1439^c.

स्यात्पात्वणविक्रस्तस्य व्याख्यानभवयोस्त्रिषु ।

पदव्युत्पादनग्रन्थो निरुक्तं न द्वयोर्भवेत् ॥

पदभङ्गः पञ्जिका स्त्री न्यासस्तस्या भवेत्पुमान् ॥ ४ ॥

अस्त्री कोपो निषण्डुः स्यात्सर्वविद्या कलिन्दिका ।

प्रस्तावः स्यात्प्रकरणं संग्रहस्तु समाहृतिः ॥ ५ ॥

शास्त्रे दर्शनमप्यथाधिकरणं न्यायो नयः संमतो

मीमांसा तु विचारणा विधिरिहाप्राप्तार्थसंप्रापणम् ।

आन्पीक्षिक्युदितान् तार्किकनयः सर्गादिभिः पञ्चभिः

संयुक्तं किल पञ्चलक्षणमिति प्रोक्तं पुराणं च तत् ॥ ६ ॥

धर्मशास्त्रं स्मृतिर्धर्मसंहिता च स्त्रियावु(मु)भौ ।

पञ्चाङ्गवाक्यं ग्रन्थः स्याच्छम्भुर्ना ग्रन्थविस्तरम् ।

कान्व्यं कावा(?)च कविता रसवत्पदबन्धनम् ॥ १० ॥

तदुत्तमं ध्वनिः पुंसि भवेद्यङ्गे(भ्ये)तिशायिनि ।

गुणीभूते मध्यमं स्याच्चित्रं स्याद्यङ्गवर्जितम् ॥ ११ ॥

तद्दृश्यमभिनेयं यच्छृङ्खलं तु श्रवणार्थकम् ।

युत्तमन्धः पद्यमन्धे श्लोकः पुंस्यत्र[438]संमतः ॥ १२ ॥

1438 A णत्विक १. B om. line 1438

1439 A निरुक्तं १. B तु पदावेकत्वं for न द्वयोः

1440 A न्यास २. B स्यात् for स्त्री, and

पञ्चकान्यास इत्यपि for the latter half

1441 A निर्पटुः १, कलीन्दिका २. B कलीन्दिका

1442 A प्रकरणं २; समाहृतिः २.-For li-

nes 1442-8, B subst.:

आन्वि[हि]की तर्कविद्या शास्त्रं स्यादर्शनं नयः ॥९९॥

अर्थशास्त्रं दण्डनीतिर्व्यापिका तु गौतमी ।

विचारणा तु मीमांसायाप्राप्तप्रापको विधिः ॥१००॥

भवेत्तथाधिकरणमेकन्यायोपपादनम् ।

पञ्चाङ्गं विस्तरः स्याद्विभाषा स्त्री तथाव्ययम् ॥१०१॥

सर्गश्च प्रतिस्वर्गश्च बन्धो मन्वन्तराधि च ।

भूम्यादेशैव संस्थानं पुराणं पञ्चलक्षणम् ॥ १०२ ॥

धर्मशास्त्रं स्मृतिर्धर्मसंहितायांगपङ्क्त्युक्तम् ।

वेदयतुषो मीमांसान्वीक्षिकी च पुराणयुक्तम् ॥१०३॥

स्मृतिश्चतुर्दशैव स्मृतिश्च ग्रन्थः प्रपञ्चवत् ।

निबन्धश्च स पञ्चाङ्गः पञ्चाङ्गं विषयादिना ॥ १०४ ॥

आचारादिदादादादी गणितेयकनामिना ।

ग्रन्थमन्यग्रन्थं दृष्टं शम्भुर्ना ग्रन्थविस्तरः ॥ १०५ ॥

उद्गातुः ऋषिः प्रास्तावः प्रसंगोपसरः क्षयः ।

प्रक्रमः समसो वारो वैष्ठा चांतरमस्त्रियाम् ॥१०६॥

इतिहासः सत्यपूर्वैरुत्तमाख्यायिका पुनः ।

कथा कथनिका नाना चाख्यानं नव्यकल्पितम् ॥१०७॥

आभाणस्तु प्रस्तुतेऽर्थे लौकिकार्थनिर्देशनम् ।

1443 A दर्शन २; नयः ३

1444 A प्रणा २ विधि १

1445 A नयः २

1446 A पुराणं २

1447 A च २

1448 A शेष १ नो

1450 A ध्वनिः २

1451 A मध्यमं १; चित्रं १

1452 A तद्दृश्य १

1453 A श्लोकः ३.-For lines 1453-9,

B subst.:

एकद्वीतृथै(?)श्लोकार्थमुक्तं युग्मं कलापकम् ॥११०॥

विशेषकं त्रिभिः श्लोकेर्वदं सदाभितं च तत् ।

परतः पुस्तकं वाक्ये त्वधिकृत्य विनिर्मिते ॥ १११ ॥

तस्मिन्सत्तावर्तनीयं स्याच्छिष्टशुभाश्लेषीयवत् ।

श्लोकः पद्यं च गद्यं च कश्चिदाचूर्णिके समे ॥११२॥

संगद्यपद्या चम्पूः संगोप्यायसमार्थको ।

मुक्तकमेकश्लोकं द्विश्लोकं युग्मकं गदितम् ।	
संदानितं विशेषकमुदिते त्रिश्लोकसंबन्धम् ॥ १३ ॥	1465
श्लोकचतुष्टयकलितं कलापकं पञ्चतः कुलकम् ।	
काव्ये त्वधिकृत्य कृते तदिति किरातार्जुनीयमित्यादि ॥ १४ ॥	
फकिंका चूर्णिका गच्चं चम्पूः स्त्री तद्विमिश्रिता ॥ १५ ॥	
अवान्तरकथापूर्तौ सर्गोऽध्यायः समार्थकौ ।	
आख्यानसंज्ञकास्ते स्युर्महाकाव्यमत्ता यदि ॥ १६ ॥	1460
प्राकृतैर्निर्मिते काव्ये सर्गा आध्याससंज्ञकाः ।	
अपभ्रंशनिबद्धे तु सर्गाः फण्डवकाभिधाः ॥ १७ ॥	
सर्गबन्धो महाकाव्यं संध्यङ्गादिसमन्वितम् ।	
खण्डकाव्यं भवेत्काव्यमेकदेशानुसारि यत् ॥ १८ ॥	
प्रवहिका प्रहेलिकानुयोगदूतिका तथा ।	1465
विपादिका च सा भवेद्बहुहकानुयोजनम् ॥ १९ ॥	
समासार्था समस्या स्वात्कविशक्तिपरीक्षिणी ।	
पदसंघटना रीतिर्वैदर्भी मधुराक्षरा ॥ २० ॥	
ओ[43b]जःप्रकाशिवर्णाख्या गौडी साडम्बरा भवेत् ।	
तत्संकीर्णा तु पाञ्चाली लटी सार्थविशेषणा ॥ २१ ॥	1470
उत्साहवर्धनं खोजो माधुर्यं मानसद्रवः ।	
काव्यात्मा तु प्रसादः स्वाच्छ्रुत्यैवार्थप्रकाशकः ॥ २२ ॥	
अन्त्यमक्षरमादाय प्रतिश्लोकं क्रमेण यः ।	
यथान्यः पठ्यते श्लोकः प्रतिमालेति सा मता ॥ २३ ॥	
जनश्रुतिः किंवदन्ती निन्वा त्वेषामिशंसनम् ।	1475
लोकापवादः कौलीनं विगानं वचनीयता ॥ २४ ॥	
वार्ता प्रवृत्तिर्चलान्त उदन्तः स पुरातनम् ।	

1454 A मुक्तक १; युग्मकं २

1455 A °क १ मुदिते

1457 A °नीय १

1458 A गच्चं ३ चम्पूः १

1459 A °गोऽध्यायः २

1460 A °संज्ञका १

1461 A आध्यास १

1463 A °काव्ये २

1464 A °काव्यं १

1467 A °क्षिणी ३

1468 A रीति २

1469 A गौडी १

1470 A पाञ्चाली १ लटी १

1474 B तौ विदुः for सा मता

1475 A किंवदन्ती २

1476 A वचनीयता ४. B जन्यमस्त्रिया for वचनीयता

1477 A उदन्तः ४. B पुरातनः

इति हान्ययमैतिहं वर्णोकोऽस्त्री तु पुस्तकम् ॥

उत्थानं पुस्तमस्त्रीयाथादर्शः प्रतिपुस्तकम् ॥ २५ ॥

लेखकोऽक्षरचणोऽक्षरचक्षुर्वर्णिको * * * * क्षरजीवः ।

गान्धिको लिपिकरो लिपिखिली स्यादसौ लिपिकरो लिपिवृत्तिः ॥ २६ ॥

लिपिलिखिः स्त्रियौ लेखे यवनानी पुनर्भवेत् ।

लिपिर्या यवनानां स्यादथ वाचिकहारकः ।

वर्णदूतः स्वस्तिमु[44a]स्वश्चीरकोऽधिक्रिया युतः ।

अभिलापयुतो यूनोरसौ कामार्चिवेदकः ॥ २७ ॥

अमङ्गलेखोऽथ मसी निशिश्च मिथुनमसि(?) ।

मलिनाम्बुः काञ्चनिका मेला घातुपलः पुमान् ॥ २८ ॥

ह्रीवे पत्राक्षनं च स्यान्मेलान्धुर्मपिकूपिका ।

स्याद्वार्गनं चाथ मेलानन्दो मसिमणिर्द्वयोः ॥ २९ ॥

कलमो लेखनी वर्णतूलिका वर्ण(र्णि?)का स्त्रियः ।

तूलिका कूचिका चित्रलेखनी च स्त्रियो मत्ताः ।

चरमे चित्रमालेख्यं लिपिः स्त्री चित्रलेखनम् ।

लेखीलको लेखहारो चित्रयन्त्रेषु संचकः ।

लेखवर्ह लेखपत्रं वाचनं तु प्रहेलनम् ॥ ३१ ॥

आख्याभिक्षा(स्या?)भिषा संज्ञाहा गोत्रं नाम चाखियाम् ।

शार्ङ्गह्वया नामधेयमभिधानं च न खियाम् ॥ ३२ ॥

संबोधनमामघणमाह्वानं त्वभिमतघणं गदितम् ।

आकारणा तु ह्रतिः संह्रतिः सा कृता बहुभिः ॥ ३२ ॥

व्यवहारस्तु विवादः स्वेयं तु स्यान्मेतस्य ।

वाङ्मुखमत्यादानं(?)स्यादुद्वा[44b]हो स्वप(?)न्यासः ॥ ३३ ॥

1478 B इतिहास्यम्.—^a) ॥ पुस्तोस्त्री पुस्तकं त्रिपु

1479 For lines 1479-98, B subst.

वर्णिक उत्थानमपादर्शः स्यात्प्रतिपुस्तकम् ।

स्यादादयोभिषा संज्ञाभिषाख्याया च धर्म

च ॥ १२१ ॥

नामधेयं गोत्रमभिधानं नामत्व(?)मधियौ ।

संबोधनमामघणे दे आह्वानकारणे पुनः ॥ १२४ ॥

1481 A 'वृत्तिः ११

1482 A लेखे २

1486 A लेखो १

1489 A स्याद्वार्गनं ३

1490 A वर्णका ४

1491 A लेखनी ३

1492 A मालेख्यं २

1493 A हारो २

1494 A पत्रं २ वाचनं १

1496 A पार्श्वं ११

1497 A मन्त्रणं २; मन्त्रणं २

1498 A ह्रतिः २ संह्रतिः १

1499 A विवादः २ स्वेयं १

1500 ॥ अभ्यादानं.—^a) A स्वपन्यासः ४; B धुपन्यासः

उपोदात्त उदाहारः प्रकृतौपयिकं वचः ।

समयः शपथः पुंसि शपनं तु नपुंसके ॥ ३४ ॥

कथंकथिकता पृच्छा ज्ञीप्सा प्रश्नोऽनुयोगवत् ।

तत्रोपाख्यमसहिते भवेत्पर्यनुयोजनम् ॥ ३६ ॥

विना तु पात्रं यः प्रश्नो नमोदर्शनपर्यवत् ।

1505

आकाशभाषितं तस्यादैवप्रश्न उपश्रुतिः ।

उत्तरं प्रतिवचः प्रतिवाक्यमस्त्रियां तु चटुलं चटु चाट्ट ।

चाट्टकं च हृदयंगमहृद्ये सुलृतं त्रिषु स(भ)वेत्त्रियसत्ये ॥ ३८ ॥

मिथ्याभियोगस्तु मृषानिवाद्दोऽभ्याख्यानमन्त्येऽथ मृषाभिप्रायः ।

मनोभिषापोऽथ भवेत्प्रणादः शब्देऽनुरागप्रभवेऽत्र पुंसि ॥ ३९ ॥

1510

श्लोको वर्णो ना यशोऽन्ते समाज्ञा-

मिक्षा (ख्या) कीर्तिः सा समज्ञा प्रशस्तिः ।

श्लाघा कीडा स्त्री स्तुतिः स्मामुक्तिश्च

स्तोत्रं नृतिः स्त्री स्तवश्चार्थवादः ॥ ४० ॥

विकल्प(स्थ) ? न मृषाश्लाघा निन्दा कुत्सा च विकृतिः ।

1515

जुगुप्सा गर्ह[45a]णा श्लेषोऽपवादोऽवर्ण इत्यपि ॥ ४१ ॥

निर्वादश्च परीवाद उपक्रोशोऽथ भर्त्सनम् ।

अपकारवचोऽथ स्वात्पारुष्यं दृष्टमापणम् ॥ ४२ ॥

छाप आक्रोश आक्षेपोऽभिपन्नः क्षारणा त्वसौ ।

आक्षारणा दूषणा च क्षारणं मैथुनं प्रति ॥ ४३ ॥

1520

आक्रोशे स्यादकरणिः क्षियामञ्जननिस्तथा ।

ह्र(ः)स्कारस्तरशब्दः स्वात्राणार्थो महतां पुरः ॥ ४४ ॥

दृष्टमासादनं क्लीबे परोक्षे दोषकीर्तनम् ।

1501 A उदाहारः २.—*) B समयः शपथः शपः

1502 A शपनं २. B om. line 1502

1507 A प्रतिवाक्य ३

1508 A हृद्ये ६ सुलृतं १

1509 A "मिथोग १; "भ्याख्यान ३.—For lines 1509-14, B subst.:

मिथ्याभियोगोभ्याख्यानं मिथ्यारोपोभिषापणवत् ।

प्रणादः कीटकृतः शब्दो योऽनुरागप्रभवेऽत्र ॥ १३० ॥

यद्यःश्लोकवर्णो समाज्ञा समज्ञा

• समाख्या प्रशस्तिख्या कीर्त्तियक्ष्यैः ।

क्षारस्त्वर्पणादो दुर्विनिस्तिरेव

• सद् स्तवस्या नृस्तुतिस्तोभ्यया ॥ १३१ ॥

1510 A प्रणादः १

1515 *) A विकल्पने १. B विकल्पना त्वयच्छ्लाघा

1517 A उपक्रोशो ११

1518 A वचो २; पारुष्यं १

1519 A वक्तुः ४

1520 B आक्षारणं

1521 A अकरणि १. B transp. अकरणिः and अञ्जननिः

1522 B transp. lines 1522 and 1523

1523 A "सादनं १. B यक्ष for क्षीये

मन्मनं मन्दवचनं दंपत्योः केलिकालजम् ॥ ४५ ॥

1525

उच्चैर्धुष्टं घोषणाप्रेडितं तु

द्विस्रिः प्रोक्तं काकु वाक्ये न पुंसि ।

उल्लापने स्याद्गह्वरो पुष्टशब्दो

वारं वारं मापणे चानुलापः ॥ ४५ ॥

व्यलीकाविप्लवितरुपालम्भः स तु सगर्हणः ।

1530

परिमापणमालापस्त्वापृच्छाऽऽमापणं तथा ॥ ४६ ॥

आशीः स्त्री मङ्गलशंसानिष्टाशंसा तु मालिका ।

नमोवाको नमःशब्दः संनतिस्तत्र च स्त्रियाम् ॥ ४७ ॥

॥

यचोऽनर्थकं स्यात्प्रलापो विरुद्धं

त्विदं विप्रलापः [45b] शुभं सुप्रलापः ।

1535

वचः सोपहासं भवेच्चर्चरी स्त्री

तथा चर्भटी चर्चरं चर्चरीकम् ॥ ४८ ॥

स्याद्विलापो विलपनं न नरः परिदेवनम् ।

संत्प्रपः संकथा स्त्री स्यादन्योन्यपरिमापणम् ॥ ४९ ॥

विमापा तु स्त्रियामुक्ता विकल्पवस(च ?)मार्थकाः ।

1540

अपलापो निहवः स्यात्संदेयोक्तिस्तु वाचिकम् ।

प्रसिद्धिशब्दे टङ्कारो स्लेच्छितं पारभाषिके ॥ ५० ॥

चित्रोक्तिः पुष्पशकटी ब्रह्मवादः शुतिध्वनिः ।

काकुर्द्वयोः शिरःकम्पपूर्वा या विकृतिध्वनिः ।

अहेतुर्व्योमशब्दः स्यान्निर्घाते व्योममुद्गरः ।

1524 B कोकिलालजं for केलिकालजम्

1525 A घोषणा २ मेडितं १

1527 A गह्वरो १. उल्लापः for *कने

1530 A ऽऽमापणं १

1531 A *शंसा २

1532 B om. line 1532

1538 A प्रलापो १

1534 A सुप्रलापः १

1535 B प्रियं for भवेत्

1536 A *रीदं ४

1537 A *देवनं १

1538 A *मापणं १

1539 B om. line 1539

1540 A निःप्रः २; वाचिकं २

1541 A टङ्कारो १ स्लेच्छितं १. B शब्दः।

प्रतिदः for प्रसिद्धिशब्दे.-^१) B शटङ्को-

स्त्रीपरिप्लवः

1542 A *शकटी २.-^२) B स्लेच्छितं परमापितं

(cf. line 1541)

1543 For lines 1543-61, B subst.:

सटः प्रगादिकं द्वाप्यो (?) कार्यप्रेषणोरितम् ।

प्रतिगासनमंलो ना काकुः स्याद्विनिविष्टा ॥ १४३ ॥

संघोषनोभिर्देवाग्रे नमोवाकस्तु संनतिः ।

कन्या कल्पा शुभा घापी शतंती सुपती सट ॥ १४४ ॥

वचः सान्त्वयं शुभशूरं संघतं हृदयगमम् ।

सत्वं सत्प्राप्तं सत्तययार्थं स्यात्तयस्थितम् ॥ १४५ ॥

भूतं सम्यक्समीचीनं यथातथनिर्दं समम् ।

शकटीमन्तागल्बितशानि विरोधवत् ॥ १४६ ॥

स्त्रियामुद्धृतकलिका भवेदुत्कण्ठवाचिकम् ॥ ५१ ॥

1545

विशेष्यलिङ्गास्तु परे शुभा वाक्-

कल्पा च कल्पा रुशती त्वमन्या ।

तथा रुशन्ती मधुरं तु मूयः

सान्त्वं वचोऽवाच्यमनक्षरं स्यात् ॥ ५१ ॥

विकृष्टं किल निष्ठुरं च परत्वं रुक्षं तथाश्लीलं

1550

ग्राम्यं ग्रस्तमिदं विलुप्तपदकं क्लिष्टं पुनश्चास्फुटम् ।

क्षिप्रोक्तं तु निरस्तमाहतमिदं मिथ्यार्थकं स्यादथा-

वध्य(वर्ण)व्यर्थ[46b]मबद्धकं तु विफलं चोच्चावचं तद्ववेत् ॥ ५२ ॥

परस्परपराहतं भवति संकुलं क्लिष्टकं

व्यलीकमनृतप्रियं तुमुलमाकुलं संमतम् ।

1555

अलीकमनृतं तथा वितथमत्र मिथ्या मृषा

मृषोद्यमयथातथं न विकृतयथास्त्रियां(?) दृष्टरी ॥ ५३ ॥

अथाथातथ्यमायाथातथ्यं भावे नपुंसके ।

अम्बूकृतं सनिष्ठीवं गद्गदं क्लिष्टवर्णकम् ॥ ५४ ॥

सत्यं तथ्यं मृतं सम्यगृतं स्यात्समीचीनम् ।

1560

सदधाव्ययं यथार्थं यथातथं स्याद्यथास्थितं च मतम् ॥ ५५ ॥

शब्दो निनादो निनदो नदोऽपि

नादो ध्वनि-ध्वान-रवारयाः स्युः ।

आराव-संराव-विराव-धोष-

निर्वोष-निःस्नान-रण-स्तनाश्च ॥ ५६ ॥

1565

हादः सरो निःस्वनयत्कृतः स्नान्

श्री दृष्टरी मृषामिथ्याव्यये स्त्री तु न विप्रिये ।

व्यलीकमयथातथ्यमायाथातथ्यमिदमपि ॥ १४७ ॥

विकृष्टं परत्वं रुक्षं निष्ठुरं क्लिष्टमस्फुटम् ।

लुप्तवर्णपदं ग्रस्तमश्लीलं ग्राम्यनामकम् ॥ १४८ ॥

भवे(त्) क्लिष्टं संकुलं च परस्परपराहतम् ।

उच्चावचमसंबन्धनाहतं ॥ मृषार्थकम् ॥ १४९ ॥

तुमुलं व्याकुलं व्यर्थमनन्दं स्यादव्ययवत् ।

अम्बूकृतं सधूतकारं निरस्तं त्वरितोदितम् ॥ १५० ॥

भतःकंठं गद्गदं स्यात्कल्पायास्त्रिध्ववाधिताः ।

1545 A °कलिका १

1547 A कल्पा २

1548 A रुशती ३

1549 A °नक्षरे २

1550 A रुक्ष ४

1551 A ग्राम्यं २; °पदकं १; °श्चास्फुटं ३

1552 A °वर्णकं २

1553 A व्यर्थं २

1554 A क्लिष्टकं ३

1555 A °प्रियं ३; °माकुलं २

1556 A °तथ्यं २

1557 A °अंबूकृतं १; गद्गदं १

1558 A °स्थितं १०

1559 °रावा.

1560 For lines 1566-91, v subst.:

मायुर्हृदय निर्हादः स्नानः स्नानोऽपि निःस्वनः १५१

सरो रावोऽस्त्रियां स्तत्री द्विबकोलहलो त्रिवौ(?)।

पुमान्कलकलो धीणितत्वाद्योद्भवस्तु घः ।

निहादि-मायू अपि स्तुनः स्त्री ।

सीत्कार एष प्रमदाजनस्य

दन्तक्षताधैरुदितः प्रदिष्टः ॥ ५७ ॥

रतिभवो रणितं मणितं समे

वसनपर्णभवः स च मर्मरः ।

पिकभवः स कुहू रत्नमन्तिमे

पतगजे त्विह कृञि[46b]तकूजने ॥ ५८ ॥

मूषणजन्मनि शिक्षितमन्त्ये

शिक्षा गुञ्जा गुञ्जितमलिजे ।

वाशित-विस्ते सतश्च तिरश्चां

क्रन्दनकणिते पीडाभाजाम् ॥ ५९ ॥

शर्दनं पर्दनं पायुजे कर्दनं

कुक्षिजे सूतिजे कुन्थनं कुन्थितम् ।

क्षीजनं वेणुजे मेरिजे दर्दुरो

दर्दुरोस्थे रवो हंभ-रंभे गवाम् ॥ ६० ॥

रेपा रेपणमेप वृफोत्थः

कुक्कुरजे स्तो बुक्क[न]भपणे ।

विस्फारः स्यादनुपो नादो

मौर्वीनिनदग्रंकारः स्यात् ॥

समरेषु पराक्रम्य शराणां हर्पजे ध्वनौ ।

घु(वु)ष्कारः सिंहनादः स्यात्क्ष्वेद्य क्ष्वेडितमन्तिमे ॥ ६१ ॥

गर्दलशब्दो गुन्दल उक्तः

प्रकाणस्तु प्रकद(ण) उदितः ।

संकाणः संसंकणयुक्तो

धीणाशब्देऽन्येऽपि तथेह ॥ ६२ ॥

1568 A सीत्कार १

1570 A मणितं २

1572 A "रुत १म"

1575 A शिक्षा २; "तम २लिजे

1576 A "विस्ते २

1578 A पर्दनं २; कर्दनं १

1579 A कुन्थितम् २

1580 A क्षीजनं १; दर्दुरो १

1581 A रवो १ हंभरंभे १

1582 A रेपणमेप

1583 A मपणे २

1587 A क्ष्वेडित ४

1588 A गुन्दल १

कणः कणो निवणश्च निकणः कणनं तथा ।

धीणान्यवाद्यजे शब्दे प्रतिश्रुत्स्नी प्रतिध्वनिः ।

समन्ततस्तु संरावे झीवे सांराविणं भवेत् ।

कोलाहलः कलकलोऽत्र च डिम्बमस्त्री

मेरी[47b]सहस्रशतके पट्टाद्युते च ।

अभ्याहते युगपदारव एष कोणा-

घातः पुमान्विलिखपक्षरवलिसूक्तः (?) ॥ १६४ ॥

स्पर्शनः स्पर्शनः स्पर्शस्त्वध्ययः स चतुर्विधः ।

उप्यः शीतः कठोरश्च मृदुस्तद्वत्त्वमी त्रिषु ॥ १६५ ॥

शूरः खरः कठोरः कर्कशमस्त्री कठो जरठः ।

कमलट-खलट-परुषा निमुर-कठिनौ च कर्करोऽप्यत्र ॥ १६६ ॥

मृदु मृदुलं सुकुमारं कोमल-सोमाल-पेलवान्याहुः ।

अदिमा पुंसि मृदुलं मार्दवमन्ये खियां तु मृदुता स्यात् ॥ १६७ ॥

स्याद्विकाशो व्यजलालवृन्तं व्यजनमाम्बरम् ।

आलावर्तं तज्जलार्द्रं जलार्द्रा सा तु वारिमुक् ॥ १६८ ॥

ऊर्ध्वाधो मत उत्क्षेपो विस्तृतो वीजने ततः ॥ १६९ ॥

धुवित्रं च धवित्रं च व्यजनं मृगचर्गणः ।

मयूरपिच्छजं बाहं व्यजने वीजनं न ना ॥ १७० ॥

1592 A कणनं ५; B निःकणश्च निकणः for
निकणश्च निकणः

1598 A प्रतिष्ठातः २ For lines 1593-8
B subst.:

प्रकाणः प्रकणो वीणामयः संकाणसंक्रणी ॥ १५४ ॥

मेरीत्रन्मा दुर्दोसी गुंदलस्तु मृदहजः ।

मेरीशतसहस्राणि दकाशतशतानि च ॥ १५५ ॥

शुगपयंत्र हन्यन्ते कोणपातः ॥ उच्यते ।

समन्त(त)स्तु संरावे झीवे सांराविणं भवेत् ॥ १५६ ॥

(=line 1594)

हमारमाय धेनुना विरथां कान्तिं कृतम् ।

कृजितं च विद्वानां वैकस्तु व्योः कुहुः कुहुः ॥ १५७ ॥

आलिनां मियुने गुप्ता मृदुलिज्जमातु मुन्धनम् ।

रवो मेवो वृक्षेयस्तु देश रेषमिलिपि ॥ १५८ ॥

मुहूर्ण भा (म)पणं श्रोतः नैद्वं कनितं रुमः ।

कुसिजः कर्दने गुणः पुनः वार्धनवर्धने ॥ १५९ ॥

भूषणानां सिञ्चितं च रमितं यनितं रतेः ।

मे. क. १०

ममेरः शुष्कपर्णोदेः क्षीजनं वैणवो ध्वनिः ॥ १६० ॥
प्रतिशब्दस्त्वनुस्वानः प्रतिश्रुत्स्नी प्रविश्रुतिः ।

1594 A साराविणं १

1599 A त्वज्जयः ४; B त्वाचः for त्वज्जयः

1600 A उप्यः १ शीतः १ कठोर १ च मृदु १

1601 A खरः १; B ददो for कठो

1602 B जरठः for उप्यत्र

1603 A पेलका ६. For lines 1603-4,
B subst.:

मृदुलः सुकुमारः स्यात्सोमालः कोमलो मृदुः ।

1604 A मृदुता ४

1605 A व्यजन ४

1606 A 'वर्त १; जलार्द्रा १

1607 A विस्तृतो १; B विजने for वी

1608 A धवित्रं २

1609 A बाहं १

1610

गन्धस्तु स्यान्नासावन्धुरयायं मनोहरा(रोऽ)जगतः ।

समर्द्धस्तु परिमलः स बहुलसुमनः[47b]समान इत्यन्ये ॥ १७१ ॥

गच्छति दूरं किल यो गन्धः

स समाकर्षी नरि निर्हारी ।

आमोदः स्यादतिनिर्हारी

1615

कस्तूरीवत्किल यो गन्धः ॥ १७२ ॥

कर्पूरस्य समानः स्यादामोदी मुखवासनः ।

इष्टगन्धः सुगन्धिः स्यात्सुरभिर्ग्राणतर्पणः ॥ १७३ ॥

दुर्गन्धः पूतिगन्धिः स्यात्पूतिरप्यत्र संमतः ।

आमगन्धि भवेद्विज्ञे दन्तोष्ठयाद्यपि संमतम् ॥ १७४ ॥

1620

गन्धेनोद्धतमुद्गन्धि त्रये सुरभिगन्ध्यपि ।

उपमाने यद्यगन्धि स्तोकार्थे घृतगन्धि च ॥ १७५ ॥

सौगन्ध्यं सौरभ्यं सौरभमपि तस्य भावेऽन्ये ।

गन्धद्रव्यक्रेतरि गान्धिक-सौगन्धिकौ त्रितये ॥ १७६ ॥

उशीरिको नलदिकस्तद्वत्किसरिको मतः ।

1625

तत्पलेता स्त्री तथा चेदुशीरिख्यादिका हि सा ॥ १७७ ॥

॥ इति धीवर्गः ॥

नाट्यं सौर्यत्रिकं तच्च गीतवादिग्रन्थैः ।

संगीतं प्रेक्षणीयं तच्छास्त्रोक्तं नाट्यवर्माका(कैः?) ॥ १ ॥

गीतिगीतिं गानं गेयं गान्धर्वमप्यस्मिन् ।

अप्रसिद्धतन्त्रीकं गेयपदं शुष्क[48a]गानं यत् ॥ २ ॥

1610 A नासावन्धु २-For lines 1610

-6, B subst.:

गन्धो जनमनोहारी निर्हारी ग्राणतर्पणः ॥ १६६ ॥

समाकर्षी च सुरभिः पुनः स्वाधम्यकोपमः ।

कस्तूरीकायदामोदः सोऽतिदूरप्रसत्वरः ॥ १६७ ॥

कर्पूरवीटिकातुल्य आमोदी मुखवासनः ।

रतोपमर्दविकसहेहसंगादिसौरभः ॥ १६८ ॥

गन्धेऽपरिमलः प्रोक्तो बहुलसुमनः स केचन ।

1611 A परिमलः १

1613 A निर्हारी २

1614 A आमोद १

1617 A तर्पणः ४. B एते स्थितिपुनरुक्ति for the latter half.

1618 A पूति ३

1619 A दपि १

1620 A उर्द्धभि १; *गन्ध २पि. B तथा for त्रये

1621 A पद्मगन्धि १

1623 A गन्धिकौ २

1624 A नलदिक १; किसरिको १; B केन? for किस्

1625 A दिका १

इति धीवर्गः

1626 A त्रिकं २

1627 A णीयं १

1628 A गीती गान्तर्भावयनं; गान्धर्व ५

1629 A गेयपदं १

- प्राकृतसंस्कृतयुक्तं कामाद्युत्तापनैर्गीतम् । 1630
 स्थितपाठ्यं तदवाचं विज्ञैरासीननामकं गदितम् ॥ ३ ॥
 स्यात्पुष्पगण्डिका स्त्री स्त्रीपुंसव्यत्ययाद्भुतं गानम् ।
 प्रच्छन्दस्त्वपराधे पत्युः सासूयमङ्गनागीतिः ॥ ४ ॥
 अष्टनिकेतः प्राकृतवाण्या ज्यक्तं गायति वीणायुक्तः ।
 यत्तत्सैन्यवमुदितं रसवद्भावसमेतं चोत्तमसंज्ञम् ॥ ५ ॥ 1635
 रसवत्पदसंदर्भश्लोकवर्ण्यं सहावकम् ।
 बिलसन्नितगीतार्थमुक्तप्रत्युक्त उच्यते ॥ ७ ॥
 त्रिगूढकं तु तद्भवेद्भक्तुंसगीतिमशुलं
 द्विगूढमेतदीरितं चतुःस्तैः पदैर्युतम् ॥ ८ ॥
 पारापती स्त्रियां गोधुगीतिर्गातरि गायकः । 1640
 कर्णाटो गायनो नेप्युर्गान्धर्वो गात्रुरित्यपि ॥ ९ ॥
 हारिकण्ठत्रिषु भवेत्स्वरो यस्य मनोहरः ।
 वीणाफण्डोत्थिताः सप्त स्वराः पद्मजादयो नरि ।
 पद्मजो मयूरशब्दाम ऋषभो वृषशब्दवत् ॥ १० ॥
 गान्धारोऽजाविशब्दामो मध्यमः कौञ्चशब्दवत् । 1645
 पद्मजः पिकशब्दामो धैवतोऽध्वजः[48b]निप्रमः ।
 निपादो निषदोऽपि स्याद्भजशब्दितसंनिभः ।
 कलः ॥ मधुरान्यक्तेषु सूक्ष्मस्तु काकलिः ॥ ११ ॥
 काकली च स्त्रियौ मञ्जो(द्रो?) गम्भीरोऽसावुरोमवः ।
 उच्चैस्तरः स तारः स्याच्छिरोभूर्द्वाविमो त्रिषु ॥ १२ ॥ 1650
 ग्रामः स्वात्परसंदोह आरोहस्त्वधरोहणम् ।

1631 A *पाठ्यं १; *रासीन १

1632 A *गण्डिका १

1633 A प्रच्छन्द १

1635 A स्त्री १

1637 A *प्रत्युक्त १

1638 A त्रिगूढकं १

1639 A द्विगूढ १

1640 A पारापती १

1642 A *कलः १. -For line 1642, B

subst.:

हारिकण्ठो मनोहारी (R!) स्वराणाहनेयवा ।

1643 A स्वराः १

1644 A पद्मजो १

1645 A गोपाथे १

1646 A मध्यमः १; धैवतो १

1648 A कलः १. -For lines 1648-50,
B subst.:

मन्द्रो मद्र उरोजन्ता मध्यमः कण्ठजः स्वरः ।

तारः शिरोभूरत्युचं कलस्तु मधुरास्तुन्दः ॥ १२ ॥

त्रिष्वम्भ्य(ध्वम्भ?)य कटे सूक्ष्मे काकलिः काकली

स्त्रियौ ।

1651 A ग्रामः १. -*)B[म] पारोहध्वधरोहणं

क्रमात्स्वराणां सप्तानां मूर्धना प्रोच्यते बुधैः ॥ १३ ॥

तानः स्यान्मूर्धनाभेदे रागः कामगुणः समौ ।

रागात्यपनमालसिर्गमकः स्वरकम्पनम् ॥ १४ ॥

1655

हुतमाना ज्ञाविता स्यान्नमितो नमितस्वरः ।

ध्रुवाद्यो द्वयो गीति मघः(?) पाटो वाद्योद्भवो ध्वनिः ॥ १५ ॥

एकतालो गीतवाचनृत्यसाम्यसमन्वितः ।

वाद्यं चादित्रमातोद्यं कटम्बश्च स्वरध्वजः ॥ १६ ॥

दर्दरीकं तुरत्यूर्यः(?) धूमलाम्ये(?) स्त्रियां तथा ।

1660

वीणादिकं ततमथो मुरजप्रकार-

मानद्वमेतदवनद्धमपि प्रदिष्टम् ।

धंश्यादिकं तु सुपिरं सुशिरं च कांस-

तालादिकं घनमितीह चतुर्विधं वत् ॥ १७ ॥

वीणा भवेद्धोपवती च वल्लकी

1665

स्त्रियां विपञ्ची किल कं [49a] ठड्डणिका ।

सा सप्ततन्त्रीः परिवादिनी तथा

नालम्बिका सा गदिता पिनाकिनः ॥ १८ ॥

सरस्वत्याः कच्छपी सा महती नारदस्य च ।

प्रभावती गणानां स्यात्सुम्बरोस्तु कलावती ॥ १९ ॥

1670

विधावसोः स्याद्दृहती सूत्रवीणा तु लवुकी ।

चाण्डालानां तु कण्डोलवीणा चाण्डालिका च सा ॥ २० ॥

ततमेदाः कैन्दी(री) स्याच्चित्रार्थालापिनीमुखाः ।

1652 A मूर्धना १-For lines 1652-9,
B subst.:

क्रमात्तेषां मूर्धनाष तानः स्यान्मूर्धनाभिदि ।

रागः कामगुणस्तुल्योयौदवः पद्यभिः स्वरैः ॥ १४ ॥

यद्भिरैतेः पाद्योय गमकः स्वरकम्पनम् ।

निपादः काकलीसरो द्विःध्रुवुत्कर्णद्वये ।

हुतमाना ज्ञाविता स्यान्नमितो नमितस्वरः ॥ १५ ॥

गीतिभेदे ध्रुवा द्वन्द्वे पाटो वाद्योद्भवो ध्वनिः ।

वाद्यं चादित्रमातोद्यं दर्दरीकं च वरषट् ॥ १६ ॥

कटम्बस्पर्शमग्री स्यात्तथैव मदनध्वजः ॥ १७ ॥

1653 A तानः १; गुणः २

1654 A मालि १ गमकः १

1655 A) A corrupt. -) A नमितो १

1656 A ध्रुवाद्यो १; पाटो १

1657 A तालो १

1660 A तत १

1661 A द्धनद्व १

1662 A सुशिरं २

1663 A घन १

1665 A वृषि ५

1667 A नालम्बिका १

1668 A कच्छपी १; महती १

1669 A प्रभावती १

1670 A दृहती १; लवुकी १

1671 A न्द्रि १.-For lines 1671-2,
B subst.:

चाण्डालानां काण्डवीणा ध्रुवीणा किंनरी तथा ।

कटोलवीणा कण्डोलवीणा चाण्डालिका च सा ।

1672 A कैन्दी १

वीणायास्तु गुणस्तथीः स्त्रियां कोलम्बकस्तु ना ॥ १८ ॥

८१६

कायो स्यात् शारिका कोणोऽस्त्रियां वीणादिवादनम् ।

न स्त्री प्रवालो दण्डोऽस्या उपनाहो निबन्धनम् ॥ १९ ॥

1675

प्रसेवकः स्यात्ककुमो मूले वंशशलाकिका ।

कलिका कृणिका चाथ सुदहो मुरजः समौ ॥ २० ॥

हरीतक्याकृतिः सोऽङ्गो यवमध्यस्तथोर्द्धकः ।

अर्धकामोगिकालिङ्गया आनकः पटहोऽस्त्रियौ ॥ २१ ॥

ढका कुहकगुञ्जा च यशःपटह इत्यपि ।

1680

क्रोशध्वनिश्च निःस्वानो लम्पापटह इत्यपि ।

प्रतिप[49b]पटहः क्रोकाना(?) लोटगुञ्जा तु सोल्यकः ।

आनको दुन्दुभिः पुंसि मेरिर्भस्माश्चावुभौ ॥ २३ ॥

काहला काहलं शब्दमाला दीर्घरवाय सा ।

क्रीडनार्थं पत्रकृता बालाद्यैश्चण्डकाहला ।

1685

पिच्छला स्यादथ द्वंद्वे हुडुधस्तालमर्दलः ॥ २५ ॥

सूत्रकोणो ढमरुको मङ्गुः पणीय(?)वाचकम् ।

डिण्डिमः क्षुद्रपटहो गोमुखो गोमुखाकृतिः ॥ २६ ॥

पणवो मध्यतन्त्रीको झर्झरोऽस्त्री च झलरी ।

३

1678 A तन्त्रीः१; कोलम्बक१, B वपुः for तुना

1674 A "वादने१, B हंखुणी for कायो स्यात्
and द्वयोः for द्विया

1675 A प्रवालो १

1676 B [म]त्री for स्यात्

1677 A कृणिका२, B कालिका for कलिका

1678 A कोकयो १

1679 A भोगिका १; पटहो २

1680 For lines 1680-95, B subst.:

स्यायशःपटहो ढका मंगा स्त्री जयमर्दलः ।

क्रोशध्वनिः क्रोशतालो निःसाणो दुन्दुभिर्नी ॥ २६ ॥

प्रतिपटहो लम्पापटहो डिण्डिमश्च सः ।

शुंजा स्यादल्पपटहो ढका कुहकगुञ्जिका ॥ २७ ॥

सूत्रकोणो ढमरुको मङ्गु(ह)स्तु समदस्तरः ।

दुर्दुरः कलशीवकः समौ पणवकिङ्किणी ॥ २८ ॥

गोमुखो मध्यतन्त्रीको हुडकस्तु स्त्रियामपि ।

स्यात्ताळमर्दलोऽप स्यादेरि मंगा च मेरिवत् ॥ २९ ॥

आनको दुन्दुभिर्ना स्याच्छण्डकोवाहला पुनः ।

कहाला शब्दमाला च काहला न वृत्तिभाक् ॥ २० ॥

बाळ(क)क्रीडनार्थं सा पिच्छला पत्रकाहला ।

शृङ्गवायं शृङ्गमुखं झर्झरोऽस्त्री च झलरी ॥ २१ ॥

पाणिका स्वाम्मपुङ्गी वंशी च मुरली तथा ।

मुखपटा कुल्लुटी वाचे तु स्वप्रबोधके ॥ २२ ॥

द्रवको इन्द्रवर्यगण्डधेयि समार्यकाः ।

देवपूजनवाये तु भूमलोत्थी वडिर्हयोः ॥ २३ ॥

महाजित्तै लक्ष्मीको पटहादम्बरावुभौ ।

रणोद्यमे त्वद्वैतो मंगले प्रियवादिना ॥ २४ ॥

क्षुद्रकं मृतवात्रायां वाद्यमेदास्तु तणवः ।

खुंविना टट्टी वेष्पा शिमिरा किरिकिचिदा ॥ २५ ॥

कलापूरादयोऽन्ते च वाद्यवकं तु पुष्करम् ।

निपुण्णायन्वहाया च भवेदुपवीणयन् ।

1683 A मंगा ३

1686 A पिच्छला२; मर्दलः २

1687 A ढमरुको२; "वाचकं २

1688 A "पटहो २

1689 A "तन्त्रीको१; झलरी २

- 1690 मुखघण्टा कुलकुटी किङ्किणी क्षुद्रघण्टिका ॥
किङ्किणीका प्रतिसरा वर्षरीका तु पादगा ॥ २७ ॥
पाठिका स्यान्मधुकरी पाठो बंशश्च कीर्त्यते ।
द्रगण(ड)स्तूर्यगण्डः स्याद्वंशी तु मुरली स्त्रियौ ।
स्यात्पुष्करं वाद्यमुसं टट्टरी मटहध्वनि ।
- 1695 वीणया तूपगायेद्यस्त्रिज्वासावुपवीणयन् ।
वीणावादो वैणिकः स्यान्नाडिध्व(?)छादवादकः ॥ २८ ॥
वेणुध्वः स्याद्वैणविको गेरिको मेरिवादकः ।
मार्दङ्गिको मौरजिकस्तद्वत्पाणविकादयः ॥ २९ ॥
पाणिध्वः पाणिषः स्या[50a]त्पाणिवादसमार्थकः ।
- 1700 मुष्टिध्वो मुष्टिवादोऽथो माडुकिक्-माडुकौ ॥ ३० ॥
स्याज्झार्शरो झार्शरिकस्त्रिपु स्युर्वैणिकादयः ।
कालस्य क्रियया मानं तालोऽथ करनिर्मितः ॥ ३१ ॥
करताली करद्विः स्त्री तालमध्ये तु कुकुटी ।
स्त्रियां गुणनिका च स्यात्ताण्डवं तु न योपिति ।
- 1705 नृत्यं नृत्यं नर्तनं च नाट्यं नटनं लास्ययुक् ॥ ३२ ॥
नारीणां मण्डली नृत्यं स्त्रीणां हल्लीसको(श?)कं मतम् ।
ग्रामीणतोषकं नृत्यं तरामञ्जी भवेत्स्त्रियाम् ॥ ३३ ॥
पानगोष्ठ्यां तृद्यतालं रणे धीरजयन्तिका ।
नर्तको लासको लिप्धो लम्बोऽपि स्यान्नृत्तरपि ॥ ३४ ॥
लीलायसर एकोऽसौ नर्तकी लासिकाभ्रना ।

५११०

1690 A *मुटी २	साम्ये लयो हतं व्योपस्तत्परिषद् विलम्बितम् ॥ ४० ॥
1691 A प्रतिसरा ४; तु १	मध्यं धनं धातुगतनेकताळः समारवमाङ् ॥
1695 A *प्यगः २	स्यात्कुमुटी गुणनिका करद्विः करताळिका ॥ ४१ ॥
1694 A *सुरा ३	नाट्यं तु नटनं नृत्यं नृत्यं लास्यं तु नर्तनम् ।
1696 A वैणिकः २; *वादकः २. - ^१) B ताटयः
for नाडिध्वः	ताटयोऽत्रो तद्यमञ्जी पुनर्धामिगनर्तनम् ॥ ४२ ॥
1697 A *विद्ये २; *वादकः २. - ^१) B गेरिको	मण्डलेन ॥ यष्ट्यं स्त्रीणां हल्लीसकोऽस्त्रियाम् ।
1698 A मौरजिकः २; *विद्य १ दयः	स्यान्नाट्यस्य रतः स्यात्पुनरुप उपक्रमः ॥ ४३ ॥
1699 A *वाद ३	1704 A गुणनिका २
1700 A *वादो २; *माडुकौ २	1705 A लास्ययुक् २
1701 A *रिक् २	1706 A *ध्वं १
1702 A लास्ये १. B चण्डयुद्धिका for उपाकर	1708 A *ताट्यः १; *नित्य १
1703 A *रिक् २; कुटीः १. - For lines
1703-8, B subst.:	1709 A *ध्व ५
	1710 A *विद्य २

स्त्रीनर्तकः प्राकपिकोऽयासौ स्त्रीवेषधारकः ॥ ३५ ॥

अकुंसश्च अकुंसश्च अ(अ)कुंसश्च अकुंसवत् ।

सूत्रधारः सूत्रकः स्यात्स्यापकोऽप्ययमुच्यते ॥ ३६ ॥

पारिपार्थिक उद्दिष्टः सूत्रधारस्य पार्थगः ।

नन्दी[50b]नान्दीकरो नान्दिवादी नान्दीकरी वधूः ॥ ३७ ॥

1715

अस्त्री नटः कृशास्त्री शैलाली सर्ववेशि-रसिकौ च ।

भरतोपः(?)शैललो रत्नाजीवोऽन्ननाजीवी ॥ ३८ ॥

धर्मीश्रुतो भौमिकः स्याद्भूतोऽय महानटः ।

कटपूः पुंस्यथ स्तोत्रकारे चारण-वर्णकौ ॥ ३९ ॥

कुशीलवोऽथ वेश्यानामाचार्यः पीठमर्दकः ।

1720

नर्मदः केलिसचिवः पीठमर्दोऽपि संमतः ।

वासन्तिकः केलिकलो विद्रूपको

वैहासिकः प्रतिबुधः प्रहासः ।

भवेद्विटः पल्लविकोऽपि पिङ्ग-

कोष्ठ(?)क्षुद्रा नदी तत्र च कारिका स्यात् ॥ ४० ॥

1725

नेपथ्यं रत्नभूमिः स्यादानर्तो वेषधारणम् ।

भूमिका वर्णका द्वंद्वे पात्राण्यत्राधिकारिणः ॥ ४१ ॥

नाट्योक्तिषु स्याद्बहुधा प्रकाशं

श्रव्यं वचोऽथ स्वगतं तदन्यत् ।

रहस्यमाप्ते परिवृत्य मन्या

यदुच्यते स्यादपवारितं तत् ॥ ४२ ॥

1730

1711 A प्राकपिको २

1713 A स्थापको ३. B वीजदर्शकः for स्पय

1715 A नन्दा for नन्दी; वादि ३

1717 B बहुरूपः for भरतोपः

1718 A *भूतो १३. -For lines 1718-27, B subst.:

रत्नावतारको धर्मीश्रुतो भरतपुत्रकः ।

भरतो भौमिकश्चाथ कटपूः स्यान्महानटः ।

कुशीलवः स्तोत्रकारश्चाणो वर्णकश्च सः ॥ ४९ ॥

वेश्याचार्यः पीठमर्दो वेष्यमास्तस्य नर्मदः ।

वासन्तिकः केलिकलः प्रहासी च विद्रूपकः ॥ ५० ॥

वैहासिकः प्रतिदोऽथ विद्रोऽस्त्री विद्रूपकौ ।

मण्डस्तु स्यादेकल्लो हंभूः कथिक इत्यपि ॥ ५२ ॥

क्षुद्रा नदी कारिका च पात्राण्यत्राधिकारिणः ।

नेपथ्यं रत्नभूमिः स्याद्भूमिका वर्णका द्वयोः ॥ ५३ ॥

1719 A कटपूः २

1720 A कुशीलवो ४

1721 A भूतो ३

1723 A प्रहासः ६

1725 A कोष्ठ ३

1727 A पात्राण्य १

1728 A प्रकाशं १

1729 A स्वगतं १

1731 A श्रुते १

मध्ये कथापदार्थान्यालिपताकेन पाणिना ।

क्लीवे जनान्तिकं तत्स्थानिःशलाकोऽस्त्रियामपि ॥ ४३ ॥

तत्रम[51a]वत्तत्र भवन्मगवन्नेवं च संबोधाः ।

तत्तलमश्च परैः पादाद्वैर्यजनीया ये ॥ ४४ ॥

राजा भट्टारको देवः स स्वामी मन्त्रिभाषिते ।

अधमोक्तौ स भट्टः स्यादथ वैहासिकोक्तिपु ॥ ४५ ॥

संबोधनं वयस्येति मूढे भावेति पण्डिते ।

देवी कृताभिषेकान्या मट्टिनी मोगिनी च सा ॥ ४६ ॥

युवराजो राजपुत्रः कुमारो भर्तृदारकः ।

राज्ञः श्यालो राष्ट्रियः स्यात्तत्सुता भर्तृदारिका ॥ ४७ ॥

सौम्यो भद्रमुखश्च सा(सा ?)दधमोक्तौ नृपात्मजः ॥ ४७ ॥

निदूषकोक्तौ राज्ञी(?) च भवति गदितोऽस्त्रियाम् ।

द्विजभार्यो मट्टिनी स्यादार्थो गोस्वामिनी च सा ।

आर्यपुत्रस्तथार्यः स्यात्स्त्रीणामामव्रणे पतिः ॥ ४५ ॥

आयुक्तः स्यात्पितायुक्ते भावुको भगिनीपतिः ।

ज्यायानार्यः प्रसूरम्माथान्तिका चान्तिका स्वसा ॥ ५० ॥

माला वासुः खियां शिष्टे त्वार्य-भारिय-भार्यकाः ।

अञ्जुकानुचरैर्वेद्या वाच्या राजानुनामतः ॥ ५१ ॥

सेनान्तं नाम[51b]वेक्ष्यानां दत्तान्तं वणिजमिदम् ।

हण्डे हज्जे अव्यये द्वे नीचां चेटीं प्रति क्रमात् ॥ ५२ ॥

वृद्धस्तातोऽथ वत्सः स्यात्पुत्रकश्च कनीयसि ।

आयुष्मन्निति संबोध्यो रथी स्तेन सर्वदा ॥ ५३ ॥

1732 B कथामप्ये

1733 For line 1733, B reads:

अन्योन्यामंत्रणं यत्सामान्यान्ते तज्जनान्तिकम् ।

1735 —(?) B पदार्थः पूज

1736 A देवः ३

1737 A भट्टः १

1738 A संबोधनं

1739 A देवी १. —After line 1739, B adds:

भवतीति च संभाष्या राजपत्नी विदूषकैः ।

1740 *दारकः ४. B च कुमारकः for भर्तृदा

1741 A राष्ट्रियः १; दारिकाः १.—B transp. lines 1741 and 1742

1743 B om. line 1743.

1744 A गोस्वामिनी ३

1746 A आयुक्ते; सत्पुत्रो २

1747 A नार्यः १ प्रसूरम्मा १; चान्तिका २

1748 A भाषिकाः ४

1749 A अञ्जुका १

1751 A हण्डे १

1752 A पुत्रक २

- सखीसंबोधने तु स्याद्धला स्त्री च हलव्ययम् ।
 अवध्य इति फुल्लस्य शब्देऽब्रह्मण्यमन्तिमे ॥ ५४ ॥ 1755
- सुगृहीतं क्लीबमामेत्यव्ययं स्त्रीकृतौ भवेत् ।
 असूचितप्रवेशे स्यादपटीक्षेप इत्यपि ॥ ५५ ॥
- दृश्यं तु काव्यं किल रूपकं स्यान्
 नाकेतर(?)स्तु दशप्रकारम् ।
 अष्टादशोक्तान्युपरूपकाणि 1760
 स्युः प्रायश्चो नाटकलक्षणानि ॥ ५६ ॥
 दिव्यादिव्यनृपर्षिनायकवरप्रख्यातवृत्तान्वितं
 पञ्चाद्यादशनिर्मिताङ्कुरचनं शृङ्गारवीराधिकम् ।
 निष्ठोक्ताङ्कतपञ्चसंधिसरसं गोपुच्छतुल्याङ्गकं
 भूयो भूतिगुणोचितिप्रचुरितं दृश्योचनं नाटकम् ॥ ५७ ॥ 1765
- एतदेव यदा सर्वैः पताकास्थानकैर्युतम् ।
 भङ्गैश्च दशभिर्भव्यं महानाटकमुच्यते ॥ ५८ ॥
 धीरप्रशान्तसु[52a]कृतादिमतिद्विजाति-
 सन्मग्नबाणिजनवीनकथाविधानम् ।
 शृङ्गारमुख्यमिह नाटकलक्ष्मशालि 1770
 तद्वर्णितं प्रकरणं शरणं रसानाम् ॥ ५८ ॥
 आकाशोक्त्वा वर्णितामग्रणोक्ति-
 प्रत्युपत्याढ्यो भारतीवृत्तिशाली ।
 एकाङ्कः साद्वीरशृङ्गारभाजा
 भाणो युक्तो नायकेनैककेन ॥ ५९ ॥ 1775
 नेता धीरोद्धतक्षमापतिरपि दिविजो हास्यशृङ्गारशान्ता
 यत्र स्युर्नाङ्गिनोऽमी सुबहुतरनरः स्वरूपनारीजनश्च ।
 एकेनाङ्गेन युक्तो विरहितसुदतीहेतुयुद्धप्रयोगो
 व्यायोगोऽयं विमर्शं न कलयति तथा कैशिकी गर्भसंधिम् ॥ ६० ॥
 वीरो यत्र प्रधानं सुरदितिजगतं वृत्तमङ्गत्रयं स्यात् 1780
 आद्येऽङ्के द्वौ च संधौ पृथमितरकयोर्निर्विमर्शः ॥ एकः ।

1754 A स्याद्धला १

1756 A मामेत्य १

1767 A नाटक १

छे. ६. ११

1771 A प्रकरणं १

1775 A युक्तो १. B न स्त्री for युक्तो

1779 A व्यायोगो १

नेतारो द्वादश स्युर्विविधनिजफला नात्र विन्दुप्रवेशो

कैशिकयो नोद्यतार्थो भवति समवकाराह्वयोऽनल्परूपः ॥ ६१ ॥

इन्द्रजालरणरोपमायिकोद्भ्रान्तचेष्टितवहूपरागकः ।

1785

रौद्रमुख्यचतुरङ्गसं[52b]युतः कैशिकीप्रभृतिवर्जितो डिमः ॥ ६२ ॥

एकोऽङ्गश्चतुरङ्गको भवति वा धीरोद्धतो नायको

मुख्यः स्यात्करुणो रसः कचिदहो शृङ्गार आभासतः ।

यस्मिन्निर्वहणं मुखं प्रतिमुखं मिश्रं च वृत्तं भवेत्

साद्रीहामृग एष केऽपि निबुधा उत्सृष्टिकाङ्कं विदुः ॥ ६३ ॥

1790

आकाशमापितायैरुक्तिप्रसूक्तिभिश्चित्रा ।

वीच्येकनायकाङ्गा साक्षा शृङ्गारभूयिष्ठा ॥ ६४ ॥

यद्वाणचद्रचितसंघि तदङ्गशोभं

हास्यप्रधानमपि लास्यविराजदङ्गम् ।

विष्कम्भकादिरहितं कविकल्पवृन्दं

1795

तत्रोच्यते महसर्गं बहुनायकं च ॥ ६५ ॥

नाटिका तु कविकृतचरित्रा सानुरागनृपवंश्यनायिका ।

किं च धीरललितोत्तमनेत्री ज्यायसी वशगतद्वययोगा ॥ ६६ ॥

सप्ताष्टनवपञ्चाङ्गं दिव्यमानुपसंश्रयम् ।

त्रोटकं भूरिशृङ्गारं प्रत्यङ्गं सविदूषकम् ॥ ६७ ॥

1800

शृङ्गारहासबहुला किल कैशिकीयुग्म

गर्भावमर्शरहिताप्यनुदात्तवृत्ता ।

[53a]यस्यां नराश्च दश वा नव वा स्त्रियः स्युः

पद् पञ्च वा विलसदङ्गवरा च गोष्ठी ॥ ६८ ॥

नाटिकालक्षणोपेतं ग्राह्यतयायमद्भुतम् ।

1805

निर्विष्कम्भं जवनिकानामाङ्गं पट्टकं भवेत् ॥ ६९ ॥

एकाङ्गके हास्यरसप्रधाने

यस्मिन्नुदात्तः खलु नायकः स्यात् ।

1783 A पकारा १

1785 A डिमः १

1780 A शृष्टिकाङ्क २

1791 A वीच्ये १

1794 B उपरितं कविप्रशस्तं

1795 A महसर्गं १

1796 A नाटिका १

1799 A त्रोटकं १

1800 B 'हास्य' for 'हास'

1805 A पट्टकं १

1835

तिस्रः पञ्च तथा च पद्दशवरा नाडीर्दधानैः क्रमाद्
वेदाङ्गैः सहिता विटादिललिता स्मरती कैशिकी ।
गर्भे नैव दधाति नागस्युता न्यूनेन नेत्रा युता
शृङ्गारमचुरैर्युतासिञ्जरसैर्दुर्मलिका सा मता ॥ ८१ ॥

1840

नाटिकैव प्रकरणी सार्यवाहादिनायका ।
कैशिकीभारतीवृत्तियुतैकाङ्का सु[54a]नायका ॥ ८२ ॥
भाषिका श्लक्ष्णनेपथ्यतुल्यवंशोत्पन्नायिका ।
हस्तीशः पुनरेकाङ्कः सप्तादिस्रीजनैर्युतः ॥ ८३ ॥
उदात्तनायकः संधिद्वययुक्कैशिकीयुतः ।
बहुतानलयस्यानं शृङ्गारैकप्रधानकः ॥ ८४ ॥

1845

अष्टौ द्वादश षोडश कचन वा चत्वारि वा प्रायशो
विभ्राणा सुपदानि चन्द्रकमलशेमाभिषाभास्ति या ।
विभौषसतिरुद्धिवक्षितकयासंस्चिकाशीर्नति-
माया स्यादिह पूर्वैरङ्ग उदितो नान्वी च नान्दिः खियाम् ॥ ८५ ॥

1850

श्लेषादिभिः प्रस्तुतार्थसूचनं सुखमुच्यते ।
प्रस्तुतेष्वभिनेयेषु प्रशंसा स्यात्प्ररोचना ॥ ८६ ॥
स्वाधत्र सूत्रधारादेः संलापः प्रकृतोचितः ।
प्रस्तावना चामुखं च सा पुनः पञ्चषोदिता ॥ ८७ ॥
पदानि त्वगतार्थानि तदर्थगतये नराः ।
योजयन्ति पदैरन्यैः स उद्घात्यक उच्यते ॥ ८८ ॥
सूत्रधारस्य वाक्यं वा वाक्यार्थो वापि कारणम् ।

1855

भवेत्पात्रप्रवेशस्य कयोद्घातः स उच्यते[54b] ॥ ८९ ॥
यदि प्रयोग एकस्मिन्प्रयोगोऽन्यः प्रयुज्यते ।
तेन पात्रप्रवेशश्चेत्प्रयोगातिशयो हि सः ॥ ९० ॥
कालप्रवृत्तिमाश्रित्य सूत्रधृष्यत्र वर्तयेत् ।
तदाश्रयस्य कार्यस्य प्रवेशः स प्रवर्तकः ॥ ९१ ॥

1837 A दुर्मलिका १

1838 A प्रकरणी १

1840 A भाषिका १

1841 A हस्तीशः १

1847 B खियां संधिला for च नान्दिः खियाम्

1848 A मुखा १

1849 A प्ररोचना १

1850 A संलाप.(१)

1851 A चामुखं २

1853 A उद्घात्यक १

1854 B omits lines 1854-5

1855 A कयोद्घातः १

1859 A प्रवर्तकः १

यत्रैकत्र समावेशात्कार्यमन्यत्प्रसाध्यते ।

1860

प्रयोगे सल्लु तज्ज्ञेयं नाम्नावलगितं बुधैः ॥ ९२ ॥

भावर्षे द्यहृतो निबद्धचरितः संलभविन्दुः कचिन्

नाति-ल्लोकयुतो रसादिबहुलध्यासत्रसञ्जायकः ।

अन्ते निर्गतपात्रकलिचतुरैः पात्रैर्युतो बीजवान्

साक्षाद्युद्धवधादिभिर्विरहितः स्पष्टोक्तिरहो मतः ॥ ९३ ॥

1865

अहोदरमविष्टो यो रत्नद्वारा मुखादिमान् ।

अहोऽपरः स गर्भाहः स बीजः फलवानपि ॥ ९४ ॥

वृत्तयसिंध्यमाणानां कथांशानां निदर्शकः ।

संक्षिप्तार्थश्च विष्कम्भः स अवेदङ्कपूर्वगः ॥ ९५ ॥

मध्येन मध्यमाभ्यां वा पात्राभ्यां स प्रयोजितः ।

1870

शुद्धः स्वात्स तु संकीर्णो नीचमध्यमकल्पितः ॥ ९६ ॥

अङ्गद्वयस्य मध्यस्यो विष्क[55a]म्भोदितलक्षणः ।

अनुदात्तोदितैर्नीचपात्रैर्युक्तः प्रयेदकः ॥ ९७ ॥

अन्तर्जवनिकासंस्थैः सूचनार्थस्य भूतिका ।

अह्नान्ते सूचितः पात्रैस्तदङ्गस्याविभागतः ॥ ९८ ॥

1875

यत्राहोऽवतरत्येपोऽङ्गावतार इति स्मृतः ।

यत्र स्यादङ्ग एकस्मिन्नह्नानां सूचनास्तिला ॥ ९९ ॥

बीजार्थरूपापनं तत्स्यात्तथाङ्गमुसमित्यपि ।

विष्कम्भममुखाः यद्य ह्यर्थोपक्षेपकामिथाः ॥ १०० ॥

यथार्थे चिन्तितेऽन्यसिद्धस्त्रिप्रोऽन्यः प्रयुज्यते ।

1880

आगन्तुकेन भावेन पताका साभिधीयते ॥ १ ॥

वृत्तं यस्तु प्रसन्नसं वनेतुः प्रकरी सिचान् ।

अपेक्षितं तु साध्यं तन्निष्पन्नं कार्यमुच्यते ॥ २ ॥

एकप्रयोजनो येन कथांशानामवान्तरे ।

प्रयोजनेर्भेदयोगः स संधिः परिकीर्तितः ॥ ३ ॥

1885

1861 A अतिरिक्तं १

1867 A गर्भाहः १

1869 A शिष्टः १

1871 A एतः १; संक्षिप्तः १

1873 A प्रयेदकः १

1874 A भूतिका १

1876 A अङ्गावतार १

1878 A अङ्गुग २

1881 A पताका १

1882 A प्रकरी. ॥ अरेर for शिचान्

1883 A भावेन; कार्यं १

1885 A संधिः १

यत्र बीजसमुत्पत्तिर्नानार्थरससंग्रहा ।

प्रारम्भेण समायुक्ता मुखसंधिः स उच्यते ॥ ४ ॥

फलप्रधानोपायस्य मुखसंधिनिवेशिनः ।

लक्ष्यालक्ष्य इवोद्भेदो यत्र प्रतिमुखं मतम् ॥ ५ ॥

1890

[55b] प्रागुद्भिन्नस्य यः किञ्चित्समुद्भेदो हि गर्भकः ।

यत्र मुख्यफलापाय उद्भिन्नो गर्भतोऽधिकः ॥ ६ ॥

छापाद्यैः सान्तरायः स्यात्स विमर्श इति स्मृतः ।

बीजवन्तो मुक्ताद्यर्था विप्रकीर्णा यथायथम् ॥ ७ ॥

ऐकार्य्यमुपनीयन्ते निष्ठा निर्वहणं च तत् ।

1895

समापनं च संहारोऽयोपक्षेपोऽर्थसंभवः ॥ ८ ॥

समुत्पन्नार्थबाहुल्यं भवेत्परिहरः पुमान् ।

परिण्यासोऽर्थनिष्कारो गुणाख्यानं विलोभनम् ॥ ९ ॥

या श्लक्ष्णनेपथ्यविशेषचित्रा

क्षीसंकुला प्रोज्ज्वलगीतिनृत्त्या ।

1900

शृङ्गारसारा प्रचुरोपचारा

स्मात्कैशिकी चारुविलासयुक्ता ॥ १० ॥

शौर्यदयार्जवयुक्ता बहुसत्त्वा लोकशृङ्गारा ।

हृत्तशोका घृतहर्षाद्भुतयुक्ता सात्वती वृत्तिः ॥ ११ ॥

वयवन्धादिनिबद्धा क्रोधोद्भ्रान्तादिचेष्टिता या च ।

1905

उद्धतवर्णनिबन्धा प्रचण्डवीरा मत्तारभटी ॥ १२ ॥

मन्दुरसंस्कृतयुक्ता मधुरसुधाधौ[त]वर्णार्था ।

औचित्यचातुरीणां पात्रं सर्वत्र भारती वृत्तिः ॥ १३ ॥

संस्कृता सौर[56a]सेनी च पैशाची मागधी तथा ।

राक्षसी देशिकी चेति भाषाभेदाः पङ्क्तिरिताः ॥ १४ ॥

1910

अग्रहारोऽङ्गविशेषोऽङ्गाहारिस्तु स्त्रियां भवेत् ।

प्रसङ्गोर्ध्वीकृतः पादो दण्डपादोऽभिधीयते ॥ १५ ॥

1887 A मुखसंधिः १

1892 A विमर्श १

1895 A संहारो ४; 'क्षेपो १

1897 A 'निष्कारो २; गुणाख्यानं विलोभनं २

1898 B om. सेव

1901 A देशिकी १

1903 A सात्वती १ वृत्तिः १

1905 A 'रभटी १

1906 A 'मुक्ता for 'मुक्ता

1907 A भारती १

1908 A संस्कृता १ सौरसेनी २ य पैशाची ३
मागधी ४

1909 A राक्षसी ५ देशिकी ६

1910 A 'हारि १

1911 A दण्डपादो १

व्यङ्ग्यः स्यादभिनयो वाङ्मूर्ध्वतः स वाचिकः ।
 आङ्गिकस्त्वङ्मूर्ध्वतः सच्चोत्थः सात्त्विको भवेत् ॥ १६ ॥
 आरोप्यः पुनराहार्यो वाचिकावा विशेष्यगाः ।
 प्रसारिताग्राः सहिता यस्याङ्गुल्यो भवन्ति हि ॥ १७ ॥
 कुञ्चितश्च तथाङ्गुष्ठः स पताक इति स्मृतः ।
 अयं तु त्रिपताकः स्याद्वक्रितानामिकाङ्गुलिः ॥ १८ ॥
 पताकस्य यदाङ्गुष्ठो भवेदुच्चैः स्वदेशजः ।
 अर्द्धचन्द्राकृतिर्यस्मादर्धचन्द्रः स कथ्यते ॥ १९ ॥
 त्रिपताकस्य हस्तस्य मध्यमा दृष्टदेशगा ।
 तर्जनी स्यात्पदा हस्तः कर्तरीमुख उच्यते ॥ २० ॥
 तर्जन्यादिष्वङ्गुलीषु प्राच्याः प्राच्याः पराः पराः ।
 दूरस्था वा मनावे(भवः)का धनुर्वका तु तर्जनी ॥ २१ ॥
 तन्मूले कुञ्चिताङ्गुष्ठो यत्रारालः स उच्यते ।
 तलमध्य[56b]स्थितानि स्युस्तुल्यग्राणि यत्र च ॥ २२ ॥
 नि.पीठ्य तिष्ठत्यङ्गुष्ठो मध्यमा मुष्टिकाभिषः ।
 अयमूर्ध्वीकृताङ्गुष्ठः शिखरो जायते करः ॥ २३ ॥
 यदाङ्गुलमलमाग्रा तर्जनी स कपित्थकः ।
 यद्यनामाकनीयस्यामुत्क्षिप्ते कुटिलीकृते ॥ २४ ॥
 विरली च कपित्थस्य स भवेत्कटकामुकः ।
 यदा त्वरालहस्तस्य वक्त्रे तर्जन्यनामिके ॥ २५ ॥
 शुक्रतुण्डस्तदा हस्तो जायते शुक्रतुण्डवत् ।
 पद्ममन्येऽपि भेदाश्च ज्ञेयाः सूचीमुखवादयः ॥ २६ ॥
 विभावो रसहेतुः स्यादनुभावस्तु तद्वयः ॥ २७ ॥
 रसोत्पत्तौ सहाया ये भावास्ते व्यभिचारिणः ।
 कान्ये नाट्ये विभावयैर्व्यक्तः स्थायी रसः स्मृतः ॥ २८ ॥

1915

1920

1925

1930

1935

1912 A °नयो २; वाचिक १

1918 A आङ्गिक १

1914 A °राहाप्यो २

1916 A पताक १

1917 A त्रिपताक १

1918 B स्वदेशत

1919 A °दर्पचंद्रः १

1921 A °मुख १

1924 A यनाराल. १

1926 A मुष्टिका १

1928 A कपित्थक १

1932 A °तुंड १ स्तदा, °तुंडवत् १

1933 A reads शुखादय ॥ २६ ॥ in
marg.

1934 A विभावो १; भाव १ स्तु

1936 B रसोन्नियां

रत्नादयः स्थापिनः स्यू रसास्वादस्तु चर्वणा ।

शृङ्गोष्ठीमन्मथोद्भेदो रतिस्त्वनुरतिः स्त्रियौ ॥ १८ ॥

अनुरागोऽपि रागोऽथ भावो मानसविक्रिया ।

ईषद्यत्का रतिर्हावो हेला व्यक्ततरा रतिः ॥ १९ ॥

शृङ्गार-हास-करुणा भयानको रौद्र-वीर-बीभत्साः ।

शान्ता[57a]द्भुताविति रसा दशमो वात्सल्यनामापि ॥ २० ॥

शृङ्गारोऽस्त्री रसज्यायाञ्शुचिरुज्ज्वल इत्यपि ।

समौ संयोग-संभोगौ यूनोः पूर्णे मनोरथे ॥ २१ ॥

विप्रलम्भो विप्रयोगो वियोगो विरहस्तथा ।

हासो हसो हासिका स्त्री हसनं हास्यवर्धरे ॥ २२ ॥

स्मितं त्वदृष्टदन्तं तत्तच्च वक्रोष्ठिकं नरि ।

दृश्यदन्तं तु हसितं मध्यं विहसितं भवेत् ॥ २३ ॥

स्वादाच्छुरितकं चायच्छुरितं परोपकृत् ।

अद्भुहासो महाहासोऽतिहासस्तु समं ततः ॥ २४ ॥

अपहासोऽकारणजः स्मेरस्तच्छीलवांस्त्रिपु ।

मिथोहासो व्यावहासी स्त्रियां विनिमयाद्वसेः ॥ २५ ॥

हासिका क्रमतो हासः शोक-खेदौ च शोचनम् ।

शुक् स्त्रियामथ दैन्यं स्यात्कार्पण्यं दीनता सिदा ॥ २६ ॥

कृपानुकम्पा करुणा घृणा च दयया सह ।

शूकोऽस्त्री ना न्वनुक्रोशः कारुण्यं च दरोक्षिपु ॥ २७ ॥

1937 रत्नाद १ वः

1938 A *ओद्भेदो १

1939 A रागो ४; भावो १

1940 A हावो ३

1941 A *करुणा १ भयानको १ रौद्र १ वीर
१ बीभत्साः १

1942 A repents शान्ता; *द्भुता १ विस्मिता
१; वात्सल्य १.—After line
1942, B adds:

विना वीरं न द्वियोनी वात्सल्यमपि न द्वियाम् ॥ १४२

1943 A दृष्यदन्त ४. B शृङ्गारस्तु for
*रौद्रो

1944 A *संभोगौ २

1945 After line 1945, B adds:

तापे त्विष्टवियोगोत्थे तद्भातद्द्वौ न योषिति ।

1946 A *वर्धरे ६

1947 A स्मितं १; वक्रोष्ठिकं १. B ननु for तत्तु

1948 A दृषितं १; विहसितं १

1950 A महाहासो २

1951 A स्मेर १. B उकारणतश्च

1952 A व्यावहासी २.—*) B हसनं रुरदोऽर्थं

1953 A हासिका १; शोचनं for शोचनम्

1954 A शुक् ४

1955 B मायादवापि च for च दयया सह

1956 B शूकोऽस्त्री नर्वनु*—*) B दरोक्षियां

आतङ्गोऽस्त्री पुमांस्त्रासो भयं साध्यसमन्तिमे ।
 आशङ्का-भी-भीति-भियाः[57b]स्त्रियोऽथाभ्यादिजन्म तत् ॥ २८ ॥
 अदृष्टमथ दृष्टं स्याद्भयं स्वपरचक्रजम् ।
 मृमृतां स्यादहिमयं स्वपक्षग्रभवं गयम् ॥ २९ ॥
 अत्याहितं महामीतिरथ पुंसि रसार्थकाः ।
 भीषणो भैरवो भीमो भीष्मो घोरो भयंकरः ॥ ३० ॥
 भयानकः प्रतिभयो दारुणश्च भयावहः ।
 आमीरश्चाथ रौद्रः स्यादुग्रस्तद्वत्त्वमी त्रिषु ॥ ३१ ॥
 उग्रा रौद्री भैरवीति विशेष्यं यदि कामिनी ।
 रोषामर्ष-क्रोध-क्रोष-प्रतिधाः क्रुध्-क्रुधा-रुधाः ॥ ३२ ॥
 रुद्र स्त्री मन्युर्माम-स्वप्नौ वीरस्तूत्साहवर्धनः ।
 उत्साह ऊर्ज उद्योग उद्यमश्चाभियोगवत् ॥ ३३ ॥
 सर्गोर्ध(याः)ध्यवसायः स्यात्सूत्रतन्तुः प्रगल्भता ।
 समर्थता शूरता च प्रौढिः स्त्री कियदेतिका ॥ ३४ ॥
 न पुंसि वीर्यं शौण्डीर्यमवज्ञा चातिशक्तिः ।
 बीमत्सो निकृत्तः पुंसि वैकृतस्त्रिष्वथार्त्तनम् ॥ ३५ ॥
 घृणा जुगुप्सा वीज्वा स्यादतीया च हृणीयमा(?) ।
 अतिर्हृणीयाथ क्षमः क्षमयोपशमावपि ॥
 तृप्णा[58a]क्षयः स्त्रियां शीतिर्विषयश्चित्रमद्भुतम् ॥ ३६ ॥
 चौयमाश्चर्य-वीक्षे च चित्राद्या भेदलिङ्गाः ।
 अतिंकरलिपु भवेज्जुगुप्साकृतसामर्थकाः ।

1969

1965

1970

1975

1957 B आतङ्ग्यः इत्यपि for अन्तिमे

1958 B om. भी

1959 A अदृष्ट १

1960 A °वहिनयं १

1961 A अत्याहितं १

1964 A आमीर ११.—For lines 1964-70, ■ subst.:

भामुरामीरुमराः रौद्रस्तूप्नोन्वगलिपु ।

गुणः प्रतिविधीर्पोमाऽमर्षं आमर्षवत्क्रुधः ॥ १५४ ॥

रौयः पुनः क्रोध-क्रोष-भाव-प्रति(पु)मन्वयः ।

क्षयः क्रुधा रुधा रुद्र क्रुचीररुत्साहवर्धनः ॥ १५५ ॥

चरसाहोऽप्यवसायः स्यादूर्जः सर्गोभियोगवत् ।

न त्रिषामुपमोयोगो शीटिष्व कियदेतिका ।

ये० ६० १३

1965 A भैरवी ३

1967 A °वर्धनः २

1971 A °अपिधा ५; B °अपिषद्

1972 A वैरत ३.—For line 1972, B subst.:

रते विमत्तपिङ्गो वैकृतस्त्रिषु ॥ १५५ ॥

1973 B हृणीयया

1974 A हृणीया ७

1975 A शीति ५.—For lines 1975-7, ■ subst.:

चांविर्गवैश्वमिहो विसयो वीरुपुङ्गे ।

अद्भुतं चित्रमाश्चर्यं चोयं त्रिषु चतुष्टयम् ॥ १५५ ॥

1976 A °आश्चर्यं ५

हम्बरः स्याच्चमत्कारः प्रणयः प्रेम न स्त्रियाम् ॥ ३७ ॥

प्रियता प्रणयः केहो विद्वेषस्तु विरोधवत् ।

वैरं चाथ भवेद्द्वाम्यं प्रातिकूल्यं प्रतीपता ॥ ३८ ॥

उपनाहो वैरबन्धः कातिर्वद्वानुकूलता ।

आनुकूल्यं तु दाक्षिण्यमथ विप्रतिसारवत् ।

विप्रतीसार उद्धिद्योऽनुतापानुशयौ तथा ॥ ३९ ॥

पश्चात्तापोऽप्यथावज्ञा रीढा लीढावमानना ॥ ४० ॥

हेला त्रिष्ववहेलं स्यादसूक्ष्णमसूक्ष्णम् ।

अनादरोऽथाभिभव-परिभाव-परामवाः ॥ ४१ ॥

तिरस्कारः परिभवो न्यक्कारश्च निकारवत् ।

अत्याकारोऽपि धिक्कारः प्रतिध्वंसोऽवधीरणम् ॥ ४२ ॥

पुंसि मर्षः क्षमा क्षान्तिस्तितिक्षा च सहिष्णुता ।

सहनं चाप्यभिधानमभिधान्यस्त्रुःस्पृहा ॥ ४३ ॥

असूयाभ्यवसूया च मत्सरो दोषरोषणम् ।

ई[58b]र्ष्या स्वीर्ष्या तथेस्स्या परोरर्षासहिष्णुता ।

स्पर्धा स्त्री पुंसि संपर्षो द्रोहस्तु स्वादपक्रिया ॥ ४४ ॥

निकारो विप्रकारः स्यात्सलीकारोऽपि संमतः ।

दर्पोऽवल्लेपोऽहंकारोऽभिमानो गर्व-गर्वरो ।

अहंता ममता मानोऽस्त्री साम्यो मानसोज्जतिः ।

मानग्रन्थिर्भवेन्मन्तुः स स्थिरस्तु ग्रहो मतः ।

अहं पूर्वमहं पूर्वमित्यहपूर्विका स्त्रियाम् ।

अहोपुरुषिका दर्पाद्या स्यात्संभावनात्मनि ॥ ४६ ॥

अहमहमिका तु गर्वो मिथोऽथ विद्यापदीप्यादेः(?) ।

1978 A चमत्कारः ३. -^a) B प्रेम केहव न स्त्रियो

1979 A केहो ५. B प्रणयः प्रियता हार्द for

prior half

1980 A वैर ३; प्रतीपता ३

1981 A उपनाहो १. -^a) B कातिः कृतास्मा-

उपनाह

1982 A दाक्षिण्य ३

1984 A पश्चात्तापो ५

1986 A अनादरो ५

1990 A सहनं ६; उद्धिद्य ३

1992 A तथेस्स्या ३

1993 ^a) B स्पर्धा सहर्षेधर्ष्यौ. —^b) A अथ-

प्रिया ३

1994 ^a) B उपमर्षो विप्रकारः. —^b) A 'रत्नी'

कारो ३ पि संमतः ३

1995 For lines 1995-6, ^b subst.:

दर्प. समोऽवल्लेपोऽहंकारो गर्वरोऽभिमानश्च ।

ममताहंता चित्तोज्जतिरस्त्री मानधर्मेः ॥ ३९८ ॥

1997 ^a) B स्थिरत्वेव for स स्थिरस्तु

1999 A अहोपुरुषिच ५

2000 A अहमहमिका ५

अवहेलनगात्तीयं निर्वेदो निर्विदा खेदः ॥ ४७ ॥ ;

ह्रमथस्तु ह्रमो भ्रानिः ह्रमि(?)र्भानिर्बलक्षतिः ।

शङ्कानिष्टोन्नयोऽथ स्यान्मदो मुन्मोहसंगमः ॥ ४८ ॥

श्रमः परिश्रमः क्लेशः खेद आदीनवासवौ ।

न्यायामश्च प्रयासः स्यादायासः स्त्यानमन्तिमे ॥ ४९ ॥

2005.

कौसीयं मिदमालसं चिन्तश्चिन्ता च चिन्तिया ।

स्त्रियां स्मृतिः पंसनं(?)स्याद्भानं [न] नरि चिन्तना ॥ ५० ॥

आध्यानं तूत्कण्ठापूर्वकचिन्ता द्वये तु चो[59a]त्कण्ठा ।

उत्कलिका रतिरायल्लकं तथा पुंसि रणरणक उक्तः ॥ ५१ ॥

औत्सुक्यं हृल्लेखो रहिरहिका मुष्मसो(?)षिकस्तथा शूका ।

2010.

मोहो मूर्च्छा कदमलमौल्ये च शेषे मूर्च्छायः ॥ ५२ ॥

तोपस्तु धैर्यं स्वास्थ्यं च स्वसता च धृतिश्चतुष्पा(?) ।

हृदयं लिखति कर्मण यग् हृदयस्य हृल्लेखेति हृत् ।

द्रयोर्मीडलपा लज्जा द्वी द्वीका द्वीकया युता ।

मटाभ्मि(न्ति)का च मन्दाक्षं तदन्यस्मादपत्रपा ॥ ५३ ॥

2015.

चापलं त्वनवस्थानं हर्षश्चेतःप्रसन्नता ।

संवेगः संग्रमावेगावाटोपो रमसस्तथा ।

संरम्भोऽपि स्त्रियां तूर्ति-तूस्त्वरा-त्वरि-तूर्णयः ॥ ५४ ॥

जडता जडिम-साम्मौ मौर्ख्यं स्त्री तु विपादिता ।

विपादः खेद-सादौ चावसादोऽप्यथ संलयः ॥ ५५ ॥

2020

2001 A खेदः ३

2002 B ह्रमथुः for ह्रमथः, -¹) A स्त्रानि
ज्ञाति (corrupt) for ह्रमिर्भानि,
A बलक्षतिः ६

2003 A अनिष्टोन्नयोः; B अनिष्टोन्नयो B मादो
for ५५ स्त्रात्, A मदोः; ५५ संगम २

2005 For lines 2005-15, B subst.
प्रयासायासन्यायागास्तन्द्रा ॥ स्त्यानमिलपि १७३

कौसीयं मिदमालसचिन्ता द्वे स्मृतिः स्त्रियाम् ।
चिन्तिया पंसनं(?)ध्यानमाध्यानं स्मरणं स्मृतिः ।

उत्कण्ठितस्तु द्वे रणरणकः पुंसि हल्लेखः ।

उत्कलिका रतिरायल्लकमौत्सुक्यं समानार्थाः ॥१७५॥

अधिको रहिरहिका शूका गूर्लोडमुदक्षोष्ठ (?) ।

मोहः शर्मूर्च्छायः कदमलमौल्ये भाभी मिथुने ।

धृतिस्तु स्वास्थ्यं धैर्यं संतोष इत्यपि ।

द्रयोर्मीडो हणीया द्वीद्वीका द्वीका नयभिमिका ॥१७७॥

त्रपा लज्जा च मन्दाक्षं तदन्यस्मादपत्रपा ।

2006 A मालसं ४

2007 A चिन्तना ७

2008 A आध्यानं १

2010 A शूका २

2014 A युता १

2015 A मन्दाक्षं; अपत्रपा १

2016 A ५५ स्थानं ३; ५५ प्रसन्नता २

2017 For lines 2017-8, B subst.

संवेगसंग्रमावेगास्तूस्त्वरात्वरितूर्णयः ।

पौर्वापर्याविचारेण संवेगे रमसो द्वयोः ॥ १७९ ॥

2018 A तूर्णयः १७

2019 A मौर्ख्यं ४, B जडिमा जाज्वं for

जडिमसाम्मौ and विपण्णता for

विपादिता

2020 A चावसादो ५

निधुवनं च रहो रहमन्तिमे
निगदिते च कुटारक-मैथुने ।
मदनकेलि-स्ती च पशुक्रिया-
य विपरीतरते पुरुषायितम् ॥ ७० ॥

2065

रजन्यां यद्गतं गोप्यं तत्स्वब्धनरतं भवेत् ।
निर्वेश-प्रगमौ माटिमीटिः कील रताहतिः ।
अङ्गजाः स्युरलंकाराः स्त्रीणां भावादयस्त्रयः ॥ ७१ ॥
शोभा कान्तिश्च दीप्तिश्च माधुर्यं च प्रगल्भता ।
औदार्यं धैर्यमित्यासामलंकाराः प्रयत्नजाः ॥ ७२ ॥
लीला विलासो विच्छिचिर्विन्वोकः किलकिञ्चितम् ।
भोद्ययितं कुट्टमितं विभ्रमो ललितं मदः ॥ ७३ ॥

2070

2075

विहृतं तपनं मौग्ध्यं विक्षेपश्च कुतूहलम् ।
चकितं हसितं केलिरित्यष्टादश शीलजाः ॥ ७४ ॥
स्नानं वसनं तिलको लेपो हारोऽञ्जनं काञ्ची ।
नासामौकिककुण्डलनूपुरकुचकञ्चुकीमालाः ॥ ७५ ॥
फघरीचन्धो वलयं ताम्बूलं चातुरी चेति ।
[61B]भोदय योपामूया औपाधिस्यो बुधैः कथिताः ॥ ७६ ॥
रूपयौवनललितैः शोभा स्यादङ्गभूषणम् ।
रूपं क्लीबे च लावण्यं सौन्दर्यं च समं त्रयम् ।
कामेनाप्यायिता कान्तिः सैव दीप्तिस्ततोऽधिका ॥ ७७ ॥

2080

2064 For lines 2064-9, B subst.:
कुटारं स्वाजिधुवनं मैथुनं पशुकर्म च ।
कीदारलं कामकेली रतिः स्त्री च रहोति- [निः] १९४ ॥
स्वास्त्रप्रनरतं गोप्यं रजन्यां परमोपतिः ।
विपरीतं ह्य पुरुषायितं कीला रता हतिः ॥ १९५ ॥
2066 A पशुक्रिया १९
2067 A 'प्यायितं १
2068 A 'नरतं १
2069 A मीटिः ४ कीला १
2070 A अङ्गजाः १; ॥ साङ्गजाः
2071 A दीप्तिश्च माधुर्यं १; प्रगल्भता १
2072 A औदार्यं १ धैर्य १. B अलजाः for
अपलजाः

2073 A लीला १ विलासो १ विच्छिति १
विन्वोकः १ किलकिञ्चितं १
2074 A भोद्ययितं १ कुट्टमितं १; मदः १
2075 A विहृतं १ तपनं १ मौग्ध्यं १
2076 A चकितं १; केलि १
2077 A स्नानं १ वसनं १ तिलको १ लेपो १
हारो १ जनं १ काञ्ची १
2078 A 'भोदिह १ कुण्डल १ नूपुर १ कुचक-
चुकी १ मालाः १
2079 A 'चन्धो १ वलयं १; चातुरी १
2080 A मूया १६ औपाधिस्यो १
2081 A सौमा १
2082 A वसनं- for च समं
2083 A कान्तिः १; दीप्ति १

सर्वावस्थासु सौन्दर्यं माधुर्यं परिकीर्तितम् ।	
केलिकर्मणि वैयात्यं प्रागल्भ्यं समुदीरितम् ॥ ७८ ॥	2085
सापराधेऽपि कान्ते स्यादौदार्यं विनयः सदा ।	
धैर्यं स्वैर्यं मनोवृत्तेरयं छिद्योक्तिचेष्टितैः ॥ ७९ ॥	
प्रियस्यानुश्रुतिर्लीला क्रीडा खेलं च खेलनम् ।	
देवनं नर्मकेलिस्तु द्वयोः पुंसि तु बर्करः ॥ ८० ॥	
परिहासः परीहासो द्रवश्च सद्व्यर्थकाः ।	2090
विलासो बलभालोके सात्त्विकानां समुद्भवः ॥ ८१ ॥	
स्तोकाप्याफलपरचना विच्छित्तिः कान्तिपोषकः ।	
विन्वोकस्त्वतिगर्वेण यस्तुनीष्टेऽप्यनादरः ॥ ८२ ॥	
हर्षाद्भुदितगीतादिव्यामिश्रं किलकिञ्चितम् ।	
कन्दितं रुदितं क्रुष्टं परिदेवनमित्यपि ॥ ८३ ॥	2095
आक्रन्दश्चाथ तं घावन्मवेदाक्रन्दकलिषु ।	
[81b] स्त्री विशेष्या यदि भवेदसावाक्रन्दिकी मता ।	
तद्भावभाविते चित्ते बलभस्य कथादिषु ।	
जृम्भणं कर्णकण्डूयेत्यादि मोहायितं भवेत् ॥ ८४ ॥	
पुंसि वक्रविकासः स्याज्जृम्भस्तु त्रिषु जृम्भणम् ।	2100
केशस्तनाधरादीनां ग्रहे हर्षेऽपि संभ्रमात् ॥ ८५ ॥	
नेति नेति शिरःपाणिधूतिः कुट्टमितं मतम् ।	
त्वरया हर्षरागादेर्दयितागमनादिषु ॥ ८६ ॥	
अस्याने भूषणादीनां विन्यासो विभ्रमो भवेत् ।	
सुकुमारतयाङ्गानां विन्यासो ललितं मतम् ॥ ८७ ॥	2105
मादो मदो विकारो यो यौवनाद्यवलेपजः ।	

2084 A माधुर्यं १
2085 A प्रागल्भ्यं १; B प्रगल्भं
2086 A औदार्यं १
2087 A धैर्यं १
2088 — ^१) B कीदृशपि च सुखोत्सवः
2089 For lines 2089-90, B subst.:
किञ्चो विनोदः स्याद्वागरोपि परिहासवत् ।
द्रवोपि वक्रो नर्म देवनं लज्जनं चरत् ॥ २०५ ॥
2090 A द्रवश्च ११
2091 A विलासो १

2092 A विच्छित्तिः १. B भङ्गिरस्त्वपि for कान्तिपोषकः
2093 A विन्वोक १
2094 A क्वचित् १
2096 A आकन्द १; कन्दिक १
2097 A कन्दिकी १. B om line 2097.
2100 A जृम्भणं ३
2101 A हर्षं वि- for हर्षेऽपि
2102 A कुट्टमितं १
2105 A ललितं १
2106 A मदो ३. B om. line 2106

वक्तव्यकालेऽप्यवचो लीलया विकृतं भवेत् ॥ ८८ ॥

नयनं प्रियविश्लेषे सरावेगोत्थचेष्टितम् ।

अज्ञानादिव या पृच्छा प्रतीतस्यापि वस्तुनः ॥ ८९ ॥

वल्लभस्य पुरः प्रोक्तं मौग्ध्यं तत्तत्त्वदर्शिभिः ।

भूपाणामर्घरचना वृथा विप्वगवेक्षणम् ॥ ९० ॥

रहस्याख्यानमीपच्च विश्लेषो दयितान्तिके ।

सा कर्णाकर्णिका प्रोक्ता रहस्योक्तिर्मिथःश्रुतौ ॥ ९१ ॥

रम्यवस्तुसमालोके लोलता स्यात्कुतूहलम् ।

कौतूहलं कौतुकं च कुतुकं च विनोदकः ॥ ९२ ॥

हसितं तु [628] वृथाहासो यौवनोद्देवसंभवः ।

विलासे सह कान्तेन क्रीडायां केलिरुच्यते ॥ ९३ ॥

देवनं कूर्चनं खेळ खेळो विद्वतिरित्यपि ।

क्रीडा च ललनं चाय तस्यां प्रहरणं यदा ।

दण्डा हि (दिः) स्वापदा दाण्डा मौष्टा याथैवमुजयेत् ।

आवीनकं तर्णकानां स्थालीषु क्रीडनं मतम् ।

रासो रासे रसो गो(!)धुग्जनस्य क्रीडनं मतम् ।

विप्रलम्भो विसंवादोऽभ्युपपत्तिरनुग्रहः ॥ ९५ ॥

पुंसाचारधरित्रं साचारित्रं चरणं तथा ।

चरितं वृत्तमस्त्री तन्निष्वा(!)श्रीलोऽस्तियां शुचि ॥ ९५ ॥

2107 A विहृतं १

2108 A नयनं १

2110 A मौग्ध्यं १; B मौग्ध्यं

2113 A कर्णिका १

2115 A विनोदकः ५

2117 A केलि १.—For lines 2117-20,
B subst.:

केलिलेले द्वयोः क्रीडा वृर्दनं ललनं तथा ।

विहारश्चाप दांडा सा *दंडहरणम्विता ॥ २१८ ॥

2120 A दांडा १; योष्टे १ ५

2121 A आवीनकं १.—" ॥ स्थाली क्रीडायां
गोदुरा

2122 For lines 2122-51, B subst.:

रासो रासे रसो धर्ममायश्रीलास्य न स्त्रियाम् ॥ २१५ ॥

सगो निघर्ष आत्मा च सहजलस्यमावहः ।

संश्लिष्टः प्रकृतिर्यामि(१)रनूर्ध्वं च सतसृणम् ॥ २२० ॥

आत्मानं सततत्वं च सततत्वं च स्वरूपकम् ।

माया कुवतिर्निवृत्तिः श्रुतता स्याच्छांभरी शाली(१)द्वंद्वे

छन्न छलं च कुहकं कैतवं दांडाजिनं संधि(ध)द ॥

उपपाधिका न योषित्कपटं कूर्चं न मुक्तिं जाली च ।

उपधिर्दभोऽप सिपं लक्ष्यं लक्षं निभं चास्त्री ॥ २२२ ॥

अपदेशो व्यपदेशो व्याजो गुह्यो स्वरूपस्य ।

कुहना कुर्वतीरुका र्दमाथैर्वा भूयानर्या ॥ २२३ ॥

चिंता योद्धा स्मरणं प्ररोचनं प्रलाप उद्वेगः ।

व्याधिर्जडतोन्मादो मरणमिति रागिणो दशावस्थाः ॥

न ह्ये दोहदकामो वरोभिलाषो मनोरथस्वर्पः ।

स्यारहमनी च काह्ना बान्धासेच्छा स्पृहासंघा ॥ २२५ ॥

कंठिस्तुद न घनया मनोगवीप्सा रक्षित्पिप्सा ।

दंष्ट्राद्रयोरेप्यधने लोभो गर्दा द्वयोर्धनाया च ॥ २२६ ॥

तृष्णापि घनपिशाची गर्दिः स्याद्र्धना गार्ध्वम् ।

स्यारहलघाधिका सा द्वंद्वे लेच्छा महच्छा स्वात् ॥ २२७ ॥

पुत्रस्येच्छा ॥ पुत्रीया पुत्रकाम्या पुत्रनिधा ।

2123 A विसंवादो १; अहः २

2125 A वृत्तः १; श्रीलो २

भावः स्वभावः सहजो धर्मोऽस्त्री स्तो निसर्गकः ।

आजानलक्षणानुकरूपतत्त्वानि शीलकम् ।

ससिद्धि-मरुती रीतिः शीलीयं शीलजे त्रिष्टु ॥ ९६ ॥

माया स्त्री कुसुतिस्तया च निकृतिर्व्याजोऽपदेशोपधी

दग्धः कैतवपक्ष(त्रः)श्चाठवकुहकं दण्डाजिनं स्यान्मिषम् ।

2130

*** * * * * *

छन्न स्याच्छलमस्त्रिया तु कपटं कूटं च सशस्त्रिभम् ॥ ९७ ॥

वञ्चनमतिसंधानं प्रतारणा स्त्री व्यलीकमस्त्री न(?) ।

माया तु शाम्बरी[62b]स्यात्कुसुतिर्जालं तथा कुहकम् ॥ ९८ ॥

चिन्ताभिलाष[ः]सारणं प्रसंसा

2135

प्रलय उद्वेजनमामयश्च ।

जडत्वमुन्मादयुगान्तकालो-

ऽवस्था दशैता विरहातुराणाम् ॥ ९९ ॥

तर्षोऽभिलाषोऽपि मनोरथोऽस्त्री

कामो वञ्चः स्त्री तु तृषा तृडाशा ।

2140

काङ्क्षा स्पृहेहापि च क्रान्तिरिच्छा-

ऽऽशंसा च बाङ्गा कविरत्न(?)लिप्ता ॥ २०० ॥

प्रेप्सा च तृष्णापि च दोहदोऽस्त्री

स्याल्लालसात्यर्थमसौ न षण्डे ।

लोमस्तु गर्द्धामिधुना(?) धनाया-

2145

ऽयोद्वेग उक्तो विषयेष्वनिच्छा ॥ १ ॥

इच्छाप्रत्याशनाया स्त्री जिघत्सा क्षुल्लुधा रुचिः ।

उदन्या स्त्री पिपासा च तृषा-तृष्णा-तृपोऽन्वुन[ः] ॥ २ ॥

रोचको अयं तर्पः स्याद्विस्ता स्त्री चोपलसिका(?) ।

एवं स्त्रियस्तत्तदिच्छासूक्ताः पिपठिषादयः ।

2150

यदृच्छा स्वैरिता स्वेच्छा तथा स्वाधीनता स्त्रियः ॥ ३ ॥

साम्भः स्नेहः स्वरञ्जो रोमाब्जोऽपि निवर्णता ।

वाप्यश्च कम्पः प्रलय इत्यष्टौ सात्त्विका मताः ॥ २ ॥

2128 A शीलीयं १

2132 A व्यलीक ४

2140 A तृडाशा १

2143 A दोहदो १

धे० ८० १३

2144 A °लालसा १

2148 A तृषो ७ अनु

2151 A स्वाधीनता ४

2152 A स्तंभः १, °अंशो १

2153 A सात्त्विका १

- विष्टम्भः प्रतिवन्धो नरि प्रतिष्टम्भ ईरितो जडिमा ।
 2155 खेदः सिप्रोऽङ्गरसो निदाघ-धर्मो खजोपि धर्मान्त्ये[63a] ॥ ३ ॥
 खरमेदः खरसादो खरमद्गः स्यात्खरघ्नसः ।
 कण्टक-पुलकावली रोमाञ्चो रोमहर्षश्च ॥ ४ ॥
 रोमविकारो रोमाङ्कुरं रोमोद्भेद ईरितोऽपि पुलः ।
 उद्धर्पणमुल्लसनं त्वक्पुष्पं च तदङ्कुरोऽस्त्री स्यात् ॥ ५ ॥
 2160 विवर्णता तु कालिका दृग्भुवाप्पमसियाम् ।
 तथैव लोतमसु चाशु सुखमश्र-रोदने ॥ ६ ॥
 कम्पो वेपथुरत्र कम्पनमयो दर्दः स शीताधिका
 मूर्छा स्त्री प्रलयो विचेष्टनमयोद्धर्षोद्धवौ च क्षणः ।
 पुंसि स्थान्मह उत्सवोऽयं चरमे सान्तं महः संमतं
 2165 प्रोक्तः खण्डरसश्च चित्ररसयुक्तसर्वेऽपि वसिष्ठसाः ॥ २०७ ॥
 इति नाट्यवर्गः ।
 क्षियामापो धारो बहुषु सलिलं वारि सरिलं
 जलं पाथः पीथं दक्कमुदकमम्भोऽप्यु च पथः ।
 कथन्धं कं पाथं घृतममृतमर्णो जनहितं
 कुपीठं पानीयं जलद्रुकुसुमं पावन-यने ॥ १ ॥
 2170 सम्यर-शम्बर-कीलालज-प्राणद-पुष्कर-नीरापांसि ।

2154 A जडिमा-For lines 2154-65, B subst.:

खंभो जाग्र(1)स्त्वङ्गरसः स्यात्खजो धर्मः ।
 क्षिप्रनिदापो धर्मः खरमेदस्त्वङ्कुररता ॥२१०॥
 रोमोद्भन उद्धर्प(द्वेष)णं त्वक्पुष्पं चोद्धवनकं च ।
 रोमविकारस्तु पुलो रोमांश्चो रोमहर्षश्च ॥ २११ ॥
 रोमाङ्कुरवदङ्कुरकण्टकपुलना ननोपिज्ञाः ।
 विवर्णता तु कालिका ॥ सुखमश्रमयत् ।
 दृग्भुवोत्तरोदनाशुक्लश्च वाप्यमसियाम् ॥ २१२ ॥
 प्रलयस्त्वचेतनरवे कंपो जेपुद्धर्द उच्छित ॥२१३॥
 उद्धर्गत्तुज्जतिरन्मादधिकविश्रातिः ।
 मंगीरता विधाने च विस्फारोपि विप्रलेभः स्यात् ॥
 क्षणवद्भव उद्धर्षोत्सरो मरोन्ते मदं तु न स्त्री स्यात् ।
 तण्डरसधियत्रसः शवलीमावो रक्षणां चेत ॥२१५॥
 2156 A खरघ्नसः ४
 2159 A वरमुपेयः १५३
 2160 A कालिका १

2162 A कम्पनमयो दर्दः १

2163 A विचेष्टन ३

2165 A चित्ररस २

इति नाट्यवर्गः ।

2168 B दिव्यं for पाथं, A जिनहितं

2170 For lines 2170-79, B subst.:

कीलालं पुञ्जनीलारगववारापाति धैर्यं शरी
 तीर्थं पिप्पलसवेतोमुद्राद्यापोपांसि च प्राणदम् ।
 सेव्यं यत्सपुष्करे यद्वकत्रये अश्वत्थवच्छर्मरं
 स्यात्पातालमलीमघं सचारेत्सः सर्वगतामरम् ॥ २ ॥
 पुच्छमधंभीरुनीबनीयपवित्रपूताङ्कुरकुरुतामि ।
 हृत्पं मधुमन्दनध्वजानि शारे तपोद्भु शगदं तथेव ॥ ३ ॥
 क्षीरं भुवनं कम ४ यदो वातः क्षियां न चत्वारः ।
 रसपनस्त्वयिचक्षुः शम्भो विवर्णविश्राव्यं कं च ॥ ४ ॥
 अच्छं क्षारियमर्णं वदुर्गं मादृष्टनं तु ।
 शीतलमर्णं यत्स्यात्विहितमंभो मयेक्षारम् ॥ ५ ॥
 गोपीयं स्यातीयमस्त्री वदुर्गं मुनिवेदितम् ।

पिप्पलचैप्प(?) कुलीनस-नारं शरमृत[63b]मूयः(?) सर्वैग-तोयम् ॥ २ ॥ 1:

वाजीवनं जीवनीयं दगर्णे(?) सर्वतोमुखम् ।

गवं(?)सरः कर्बुरं च पवित्रं पृतमङ्कुरः ।

कम्बलं तामरं कृत्स्नं क्षणदं स्यन्दनं मधु ।

क्षरं कंवलिंगं * * न स्त्री कोहं(?)रसं विपम् ॥ ३ ॥ 2175

कमले क्षीरं भुवनोस्वीत्यं(?)घनरसं कुशम् ।

यादो वासो(?)वर्णसिर्गो नोदुः पुंसि स्त्रियां त्विरा ॥ ४ ॥

तीर्थं त्वर्दयज्जलं(?)काजलं स्यात्काम्भः कोदकमित्यपि ।

* * * * * त्वर्थं त्रिष्वत्र देयके ।

अपां विकार आप्यं स्यादापमप्सज्यमम्मयम् ॥ ५ ॥ 2180

स्त्रियामाप्याम्भयी चापि स्यादापोविकृतौ पुनः ।

आपोमयं चापसं च स्त्रियामापोमयीति दिक् ॥ ६ ॥

अभिष्टुष्टं नवं दृष्टं तद्विष्यं स्याद्विष्युतम् ।

घारं धाराप्रवृष्टं यत्कारं स्यात्कारकोद्वयम् ॥ ७ ॥

तुपारजं तु तौपारं हैमं स्याद्विमसेभवम् । 2185

गाङ्गं गङ्गाप्रवाहोत्थं सामुद्रं तु समुद्रियम् ॥ ८ ॥

दिवा सूर्यकरैस्तप्तं रात्र्यां चन्द्रकरैर्हिमम् ।

अगस्त्योदयनिर्दोषं हसोदकमिति स्मृतम् ॥ ९ ॥

भौमं भूमिमवं चौष्ट्यं स्वा[५4a]यंशीर्णशिलामवम् ।

औद्विदं भूमिमुद्विद्य जात कौपं तु कूपजम् ॥ १० ॥ 2190

नादेयं स्यान्नदीजम्भ ताडामाधेवमुन्नयेत् ।

उदकाहं उदकयः स्यात्तद्वानुदकलो भवेत् ॥ ११ ॥

भवेदुदकिलश्चाथ पयसी देशनामनि ।

अतलस्पृशि रन्ध्रे स्यादगाधं चाप्यगाधकम् ॥ १२ ॥

2177 A त्विराद् ५

2178 A तीर्थे १; कोदक २

2179 A त्वर्थे १

2180 B त्रिष्वन्विकार for अपा विकार

2181 B om. lines 2181-2

2182 A "मयी १ ति

2183 A अभिष्टुष्टं १; तद्विष्यं १

2184 A घारं १. B नारनो

2185 A तुपारजं १; हैमं १

2186 A गार्ग्यः १; समुद्रियं २

2187 B सूर्यकलत्. A B रात्रि for रात्र्या

2188 A हसोदक १

2189 A भौम १; चौष्ट्यं १

2190 A औद्विदं १; कौपं १

2192 A उदकयं २

2193 A पयसी १

2194 For lines 2194-5, B subst.:

अस्यायास्यामस्ताथ मगाधं चातलस्पृशि ॥ १२ ॥

- 2195 भवेदस्थाधमस्वागमस्ताधं च समार्थकम् ।
निम्नं गभीरं गम्भीरमुत्तानं तु ततोऽन्यथा ॥ १३ ॥
प्रसन्नमच्छं विमलं कल्पेऽनच्छमाविलम् ।
पिच्छिलं स्याद्विजयिनं द्राम्भृतं तत्क्षणोद्धृतम् ।
ऋक्षरं वारिधारा स्याद्धर्षरो वारिनिःस्रनः ।
2200 देशं विनाद्विरन्वीतमन्वीपं भेद्यलङ्गगम् ।
पारावारः समुद्रो अलनिधिरुद्धिर्वीचिमाली समीचः
पारापारश्च पारीस्तिमिरपि पुरणः स्यात्सरस्वानुदन्वान् ।
गङ्गानाथो नदीनोदरश्चि-कधि-महाफच्छ-श्रीतांशुताता-
कृपारावारपारा भुविरविष-पयो एगप्से(?)पांपतिश्च ॥ १५ ॥
2205 रत्नाकरः सिन्धु-महासरो[64b] च तरन्त-मीरौ मकरालयश्च ।
महाशय-श्रीगुरु-सागराश्च मितद्बु-दभ्रार्णव-पाथिपः स्युः ॥ १६ ॥
स्रोतःपतिस्तविष-ताविष-धेन-यादः-
पत्यूर्मिधात-वर्णालय-मीनकोषाः ।
वार्धिः कृपीटमणि-कुस्तुमकाविरावान्
2210 स्त्रीवेऽन्न शैलेशिबिरं च महासरश्च ॥ १७ ॥
लवणोदः क्षीरोदो दध्युद आज्योद-मद्योदौ ।
इक्षुदो मधुरोदः सप्त विमेदाः समुद्रस्य ॥ १८ ॥
तरङ्ग-मक्रौ नरि पुंसि चोर्मिर्वीचिलहर्षुत्कलिकागुवल्ली ।

2196 A उत्तानं १

2197 A विमलं १; °माविलं ३

2198 A पिच्छिलं १ स्याद्विजयिनं २ द्राम्भृतं १.
-B om. lines 2198-9.

2199 A वारिधारा १; पर्वरो १

2200 A देशान्यदद्वि° for देशं विनाद्वि°.-°)
॥ अन्वीतं for °धे; °लिंगमाः

2201 For lines 2201-10, B subst.:

विपुर्द्वैकदम्भुस्तिमिरदभिरकृपारापाणेनिषिक्तः (?)

पारापारश्च पारी पुरणपुल्लयोर्वमधेनाः प्रवत्या ।

पारावारः सरस्वानुविरविषपयोराशि गङ्गेचमीरा

कृपारोदन्बुर्धिरुपतस्यिमहाफच्छरत्नाकराथ ॥ १५ ॥

स्रोतःपतिर्जलपतिर्विजयलयोग्

पारावस्तुममहाशयमीनकोषाः ।

यादःपथिप सरिधिरा ऊर्मिमात्यौ

सप्तमीगुरुः पथिपिता मकरालयश्च ॥ १६ ॥

मितद्बु दभ्रपाथिपस्तरततादिपांकाधिः ।

समीच सागराविरावतायुतथ्य मंदरः ॥ १७ ॥

दारदकृपीटमणिरुसुदरास्विरङ्गमालयः प्रेतर्वा ।

नदधतिरवारपारायैवोर्मिता ता महासरः स्त्रीवे ॥ १८ ॥

2211 A लवणोदः १ क्षीरोदो १ दध्युद १

आज्योद १ मद्योदो १

2212 A इक्षुदो १ मधुरोदः १

2213 For lines 2213-47, B subst.:

क्षीरोदो विष्णुपदं तरंगभंगौ द्वयोर्मिः ।

वत्कलिका तोयलता वीचीर्महती तु सा लहरी ॥ १९ ॥

लज्जोलः चक्रोपावर्तः स्वाङ्गो वाराम् ।

जलपुल्लमस्तिलकशब्दो तादृशो बोलकयागो ॥ २१ ॥

स्यावपबुद्धदवारिरोटा लघाः फणादं च ।

केजो द्विमीरदिदीर्घा मत्वं कोपिकयो द्विजः ।

समुद्रफेनो द्विमन्थेयान्यगो वेदिकेनिलो ॥ २२ ॥

कल्लोल उल्लोल इमासु तुङ्गासावर्तकोऽम्भोप्रम-वारिमुत्तौ ॥ १९ ॥

जलरुण्डो जलावर्तस्ताल्लो बोलकोऽप्यसौ ।

2215

जलस्फोटो बुद्बुदः स्यात्सासकौगंतु(?) इत्यपि ॥ २० ॥

अथ फेनायमानः स्यात्फेनमुद्रमति त्रिषु ।

फेनिलः फेनलः फेनी फेनवांस्तद्युतो भवेत् ।

पुमांसौ विन्दु-पृषतौ विषुद् स्त्री तद्वयोः पृषत् ॥ २१ ॥

चक्रमल्ली चक्रमन्त्ये पुटमेदो नरीरितः ।

2220

ऊर्ध्वं निःसारणेऽधस्तोऽपांम्रमो जल[65b]निर्गमः ॥ २२ ॥

जलाञ्जलं तु मन्दाकं स्रोतं स्रोतोऽपि चान्तिमे ।

उत्सः स्रवः प्रसवणं निर्रस्तु श्रो नरि ॥ २३ ॥

शरा शरिर्शरी स्त्रीत्ये प्रवाहो वाहसो रयः ।

ओघो धारा-वेणि-वेण्यः पूरोऽवर्धनं प्लवः ॥ २४ ॥

2225

समुद्रपूरे वेला स्यात्सा मर्यादापि वारिधेः ।

वेलावनं समुद्रस्य समीपस्थितकाननम् ॥ २५ ॥

कूलदेशस्तु मर्यादा मपातो रोध आदिमे ।

कूलं तीरं प्रतीरं च कच्छं रोधस्तु यत्रिषु ॥ २६ ॥

पारं परमवासान्तं(?) क्लीबे स्यादवारं च स्त्रियौ(?) ।

2230

फेनलक्ष्य फेनायमानः स्यात्फेनमुद्रमन् ।

विदुर्ना ध्रुवता भूमि विमुद स्त्रीध्रुवदन्तिमे ॥ २३ ॥

पुटमेदोऽस्त्रियां चक्रं वर्कं न नरयोपितोः ।

ऊर्ध्वं निःसारणे नालो नाभिमो जलनिर्गमः ॥ २४ ॥

जलोष्ण्वासः परीवाहः प्रमुदजलवर्त्ये यत् ।

जलाञ्जलं तु मन्दाक-स्रोतस्य स्रोतमत्रियाम् ॥ २५ ॥

स्रोतोयुच्छामुत्सोस्त्री स्रवः प्रसवणं समम् ।

स्तुनिर्गरो शरादन्द्रे शरि स्रिमरुभे स्त्रियौ ॥ २६ ॥

वेणिधारायस्त्रीयः प्रवाहो वाहसोय च ।

क्रशरं वाः परिषद्दौ तु प्लवः पूरोय स्रोतुधेः ॥ २७ ॥

वेलाय तीरभूर्वेला मर्यादा च पयोनिधेः ।

कच्छमल्ली कूळतीरं प्रतीरं रोधरोधस्यौ ॥ २८ ॥

तटं त्रिषु प्रपातोऽय पारं न स्त्री परं तटम् ।

अपारमस्त्रियामन्यत्पाकारं पूर्वतीरवत् ॥ २९ ॥

दक्षिणं तटवाचारमुदचारं तदुत्तरम् ।

प्रत्यक्षं प्रतीचीनं पारीणं पारसंभवम् ॥ ३० ॥

अवारपारीणमवारीणमेवं पृथक्त्रिषु ।

पारगल्लतरीकः स्यात्पारीणोवारगः पुनः ॥ ३१ ॥

अवारीणोप्येवमूलाः पारान्वारीणकादयः ।

पार्श्वं तु त्रिषु भाण्डे स्यान्मध्यं वरूळयोर्द्वयोः ॥ ३२ ॥

वकेय सतितां न स्त्री पंक्तवान्तर्जके तडे ।

अंतरीपं द्वीपमस्त्री परीपं परितोयु यत् ॥ ३३ ॥

अन्वदि द्वीपजे द्वैष्य पुलिनो रुध्रमुत्कटम् ।

सैकतं सिकतानां तत्पादनन्तर इत्यपि ॥ ३४ ॥

वा भूमि सिकताः सद्रिवालुका शर्करोपमाः ।

वेचिन्यस्ताः पदोः पयास्वथा दश्मपदा अपि ॥ ३५ ॥

शर्कराभिनिद्रते शर्करा स्त्री परे त्रिषु ।

2214 A उल्लोल १

2215 A बोलको ७

2217 A फेनायमानः १

2220 A पुटमेदो ३

2222 A स्रोतोऽपि ३

2223 A प्रसवणं ३

2225 A वेचिवेण्यः ६; प्लवः ३

2226 A वेला १

2228 A मर्यादा २

2229 A रोधस्तु ८

2230 A पारं १; दवारं १

मात्कारं पूर्वतीरं सादवात्कारं तु दक्षिणम् ॥ २७ ॥

प्रत्यक्कारं प्रतीचीनमुदत्कारं तदुत्तरम् ।

पारीणः स्यात्पारमणोऽवारीणोऽवारसंभवः ॥ २८ ॥

भवेदवारपारीणोऽवारपारमवो हि यः ।

2235

भवेदवारपारीणोऽवारपारं हि गामिनि ॥ २९ ॥

पारीणश्चाप्यवारीणः पारावारीण इत्यपि ।

पारगस्तर्तरीकश्च पारीणाद्या विज्ञेयगाः ॥ ३० ॥

स्यात्पारावारयोर्मध्ये पात्रं माण्डं समर्थकम् ।

नदी पा[65b]त्रे मङ्गुरे स्याद्वह्मः पुंसि नपुंसके ।

2240

द्वीपोऽस्त्रियामन्तरीपं तटं पानीयमध्यगम् ॥ ३१ ॥

त्रिषु द्वैप्यं यदन्यम्भोनिधिद्वीपसमुद्रवम् ।

स्त्रियां द्वैप्या द्वैपमन्यदान्तरीपं तु तद्ववम् ॥ ३२ ॥

पुलीनोऽस्त्री तोयमवं सैकतं सिकतामयम् ।

स्यात्पादचत्वरः शुद्धिवालुका शर्करोपमा ॥ ३२ ॥

2245

सिकता[ः]मायशो भूमि स्त्रियां ता यदि पादयोः ।

वेभिन्मः स्फुल्लदा पद्मास्तथा दृश्यपदा अपि ॥ ३३ ॥

शर्कराभिस्तु निर्गृहि शर्करा स्त्री परे त्रिषु ।

शर्करीयं शार्करिकं स्तः शर्करिक-शार्करे ॥ ३४ ॥

भवेच्छार्करकं वाय देशे तद्वति योषितौ ।

2250

शर्करा-सिकते शर्करिलः सिकतिलस्त्रिषु ॥ ३५ ॥

देशे तद्वत्यदेशे तु शर्करालोऽपि शार्करः ।

दूर्वाश्चित्तटी भूमिः पांशुचामर उच्यते ॥ ३६ ॥

पद्मान्मुकुलकौ न स्त्रीत्वे जम्बालः कृमिवल्लभः ।

निषद्वरः फट्मश्च शदश्चावकि[की]लो दमः ॥ ३७ ॥

2231 A पूर्वतीरं २; °पारं १

2232 A प्रत्यक्कारं १; °मुदत्कारं १

2233 A पारीणः १

2234 A °पारीणो १

2235 A °पारीणे १

2236 A °पारीणः १ पारावारीण १

2237 A पारीणया २

2238 A माटं २

2242 A दैप्या १; °प्रीतं १

2243 A पुनीनो १; °तामयं २

2244 A °चामरः २; °रोष्येला for °रोपमा

2246 A पद्मा १

2250 A °निल ४

2251 A शार्करः २

2252 A °चामर १

2253 B °मुपुंक्कने वाक्य न प्रियः इति

2254 A °धेयद्विजो; B °धेयद्विजो for °दाव-

मिले

अकालजलवेद्यः स्यात्पङ्क्तारो जलनीलिका ।	2255
हृष्टपर्णी च कावारं जलशूक-जलञ्जलम् ॥ ३८ ॥	
शैवालमल्ली शैवालं शैवलः शीवलं [66a] समम् ।	
जलज्वरोऽस्त्री शैपालं जलचामरमीरितम् ।	
परिवाहः परीवाहो जलोच्छ्वासो जलशयः ॥ ३९ ॥	
परिधायो जलाधारो द्रहोऽग्नाधजलो हृदः ।	2260
अविदासी हृदः स स्याज्जलं यत्र न शुष्यति ।	
अन्धुः पुंस्यास्यवीनाही कारेष्ठश्च प्रहिर्दुहिः ॥ ४० ॥	
उदपानं पुंसि वा स्याद्द्वे कूपो जलाम्बिका ।	
समप्यान(?)स्तथापीनो मेघवद्बुद्धिमान्यदि ।	
कोट्टारधारमृदश्च महाकूपोऽय कूपकः ॥ ४१ ॥	2265
उत्तो विदारकश्चुण्डि-चुर्यौ विवर-चूतकौ ।	
अन्धकूपः खटः पुंसि स तृणादिभिरावृतः ।	
कूपो दीर्घवरत्रः स्यान्निर्वृत्तो दीर्घवर्धम्(?) ॥ ४२ ॥	
निवृत्तो दक्ष्युसाभ्यां दाघो गौसः क्रमान्ततः ।	
आहावः स्यान्निपानं च पूषान्तिकजलस्थलम् ॥ ४३ ॥	2270
नेमिलिका दाहयन्नमथास्य मुखवन्धनम् ।	
नान्दीमुखो नन्दिमुलः स्यान्नान्दीपट इत्यपि ॥ ४४ ॥	
वीनाहः स्यान्नन्दिपटो विनाहोऽप्यत्र कीर्तितः ।	
उद्धाटनं घटीवर्धं पादावर्तोऽरघट्टकः ॥ ४५ ॥	
महत्तरो ग्रामकूपो वापी वा[66b]पिश्च वीर्धिका ।	2275

2255 For lines 2255-9, B subst.:

चित्कलोल जलनीली तु हृष्टपर्णी जलज्वरः ।

पङ्क्तारोऽकालवाकेशः कावारं जलचामरम् ॥ ४० ॥

न स्त्री शैवाल शैपालं शैवालानि च शीवलम् ।

शैवलं जलशूलं च सलिला चलमित्यपि ॥ ४१ ॥

2257 A शीवलं १०

2259 A जलोच्छ्वासो ३

2260 (?) ॥ परिधायो. A जलाधारो ३. -^६) B

हृदो for द्रहो. A हृदः ३

2261 A अविदासी १

2264 A पीनो २. -After lines 2264,

B adds:

कूपसः पूषान्तकः खनन्यापी च वापितः ।

2265 A महाकूपो ३

2267 ॥ अन्धः कूपः. A खटः २

2268 A दीर्घवरत्रः १; B दीर्घ-

2269 A गौसः १. -After line 2269,
repeats the line inserted
after line 2264

2270 A निपानंलः; B निपानोली

2271 A पिका २

2272 For lines 2272-3, B subst.:

नान्दीमुखो नान्दिपटो वीनाहोस्त्री विनाहवत् ॥ ४८ ॥

2273 विनाहो ३

2274 A घटीवर्धं २

2275 A महत्तरो १

चवोलः(?) प्रतिकूपस्तु जलाष्ट्रीलाम्बुकूपिका ॥ ४६ ॥

स्त्रियां पुष्करिणी तल्लो विष्टं खातं तलोऽस्त्रियाम् ।

कुण्डं देवजलाधारे न स्त्री स्याद्देवखातकः ॥ ४७ ॥

अखातश्च तद्वागोऽस्त्री तदकः कूलमन्तिमे ।

2280

पद्माकरश्चाथ पुंसि कासारः स्यात्कुलजकः ॥ ४८ ॥

सरं सरश्च स्त्रीवि द्वे सरसी तु महत्सरः ।

वेशन्त-पत्न्यलावस्त्री तल्लः सत्यसरोर्यकः ॥ ४९ ॥

जातौ मण्डकसरसं नाम्नाम्बुसरसं मतम् ।

परिखा स्वातिका खेयं खातं अत्परितः पुरम् ।

2285

परिखेयी तु परिखा हिता मूय्यादिका त्रिषु ॥ ५० ॥

तोयेन सहिते शैलविल्टङ्को(?)नृपण्डयोः ।

आधारोऽग्नौ बन्धनं स्यात्त्वालिः पालिश्च पिण्डिलः ।

पुंसि सेतुवैरण्डः स्यात्समुद्रारुध्र संवरः ॥ ५१ ॥

आवालमालवालोऽस्त्री पुंसि त्वावाप उच्यते ।

2290

द्वयोः प्रणाल्यम्बुपथो घट्टः स्वातीर्यमस्त्रियाम् ॥ ५२ ॥

सिन्धुः स्त्री हृदिनी धुनी च तटिनी जम्बालिनी ब्राहिनी

कर्पूनिर्झरिणी समुद्रगृहिणी शैवालिनी बार्बहा ।

स्रो[67a]तस्त्वपगा नदी जलधिगा स्यान्निम्नगाप्यापगा ।

कुल्या द्वीपवती सरिद्रिरिमवा घेना च कूलंकपा ॥ ५३ ॥

2295

सरद्रिणी स्वर्णवर्णा रोधोवका सरस्वती ।

2276 A चवोल v. -¹) B जलनीला° for
जलाष्ट्रीला°

2277 B तल्लं च तत् तलोऽस्त्रियाम्

2278 For lines 2278-82, B subst.:

देवद्वाराम्बाशयेस्त्री देवखातमखातवत् ।

कुण्डं च न स्त्रियः पद्माकरः कूलंपरे स्त्रियः ॥ ५१ ॥

तद्वागथ तद्वाकः स्यात्तद्वागथ सरो न ना ।

रसं कुलाङ्गः कासारमस्त्री तत्सरसी महत् ॥ ५२ ॥

वेशन्ततमो पुंस्त्वो सत्यस्यस्त्वत्तमस्त्रियाम् ।

2280 A पद्माकर ६

2281 A सर ४ थ

2282 A तल्ल ३

2283 A °सरसं १. -²) B नामज (corrupt).

A °सरसं १

2284 A खेयं ३. -³) B परिखेयी तदहम्भूः

2285 A परिखेयी १. -For lines 2285-89, B subst.:

त्रितयेदिर्वेले तु स्यादंस्त्री तोयसंयुते ॥ ५४ ॥

आगारस्त्वममघा बन्धोयावाधो जलपिण्डिलः ।

अलनालोऽप्यालवालमालो न त्रिधा त्रयः ॥ ५५ ॥

2286 A विलटंको १

2287 A आधारौ १ भोवंधनं २

2289 A त्वावाप ३

2290 B त्रिषु for द्वयोः. A °पथो २; °तीर्य २

2294 A कल्या

2295 For lines 2295-6, B subst.:

हिरण्यवर्णमिमली रोधोवका सरस्वती ।

खरंती च तल्लेदा स्वाद्रहा खोतो वटिस्त्रिय ॥ ५७ ॥

स्रवन्ती च तलोदा स्याद्दहा स्रोतस्तु न स्त्रियाम् ॥ ५४ ॥

गिरेर्नदी गिरिणदी तथा गिरिनदी मता ।

क्रीबाज्ययं चोपनदं तथोपनदि च स्मृतम् ।

सप्तगोदावरं सप्तगङ्गं द्वियमुनं तथा ।

देशे तून्मत्तगङ्गं स्यात्तथा लोहितगङ्गकम् ।

2300

पारेगङ्गं तु गङ्गायाः पारे पूर्ववदीरितम् ।

बहो नदी भिद्य उज्ज्वः सरस्वत्सप्त(सः)सिन्धवः ।

हिरण्यबाहुः शोणः स्यात्स्वर्णबाहोऽप्यसौ भवेत् ॥ ५५ ॥

शानीरः पुंसि शोणस्य मध्यस्थं पुलिनं भवेत् ।

गङ्गा विष्णुपदी तथा सुरनदी सिद्धापगा स्वर्णदी

2305

स्वर्वापी सुरदीर्घिका मकरगा नद्युत्तमा जाह्नवी ।

त्रिस्रोता हरशेखरा त्रिपथगा भागीरथी भीष्मरूः

प्रोक्ता हैमवती कुमारजननी धर्मद्रवा स्यात्सिता ॥ ५६ ॥

मन्दाकिनी शतलुकामिनी च व्योमापगा सा गदितर्विकुल्या ।

[67b] शोणोदकान्तःसलिला तथैव सरस्वती धातुमुता मता सा ॥ ५७ ॥ 2310

कालिन्दी रवितनया यमुना च यमस्तसाप्यसिता ।

तिस्रणामासां सङ्गे त्रिवेणिरुक्ता मुनिप्रवरैः ॥ ५८ ॥

तीर्थराजः प्रयागोऽथ इयामोऽक्षय्यो बटोऽन्नगः ।

पूर्वगङ्गेन्दुजा रेवा नर्मदा मेकलाद्रिजा ॥ ५९ ॥

गोदा गोदावरी गोला गौतमी चामिधीयते ।

2315

तपना तपती तापी सैत्या(पाः) स्यात्तपनात्मजा ॥ ६० ॥

पूर्णा पयोष्णी क्षिप्रा तु क्षिप्रा मालवमालिनी ।

शतदुर्ना शतुद्रिश्च विपाशा तु विपाद् स्त्रियाम् ।

2296 A स्रोत ३१ स्त्र

2297 A गिरिनदी २

2298 A तथोपनदि २

2299 A *गंगं १ द्वियमुनं १

2300 A *गंगं १; *गंगकं १

2301 A पारेगंगं १

2302 A नदी for नदी, A *सिन्धवः ७

2303 A *बाहो ३

2304 A शानीर १; शोणस्य for शोणस्य

2308 B जमुजा for स्यात्सिता

2309 B *कात्पा for *कुन्त्या

शे० क० १४

2310 A धातुमुता १; B धातुमुधा

2311 A *प्यसिता ६; B पित्ता च यमी

2312 A त्रिवेणि १, B मुनिवरैः

2313 A प्रयागो २; *क्षय्यो २

2314 A मेकला जा ५

2315 A गौतमी ४

2316 A *नात्मजा ४

2317 A पयोष्णी २, ~*) B शुभाच तत्समा for
मालवमालिनी

2318 B जी for ना, A शतुद्रि २

वैषाणायन्यवैषाणौ वैषाण्यो विषादसुतः) ॥ ६१ ॥

2320

कस्तोया सदानीरा वितस्ता स्त्री वितस्तिका ।

चान्द्रभागी चान्द्रभागा चन्द्रभागा च चन्द्रिका ॥ ६२ ॥

सरयूः सरयुश्च स्त्री सारवं तद्ववे त्रिषु ।

दाविकं देविकाजातं कावेरी त्वर्द्धजाह्वी ॥ ६३ ॥

बाहुदा बाहुदी च स्यादार्जुनी सैतयाहिनी ।

2325

मौक्तिकाम्या ताम्रपर्णी त्रिप्युस्तानिस्तु गण्डकी ॥ ६४ ॥

स्यात्कौशिकी [68a] मालिनी च वाशिष्ठी गोमती भवेत् ।

चर्मण्वती घेनवती वेणिका देविका मही ॥ ६५ ॥

मीमा कृष्णा तुङ्गभद्रा दुग्धिनी च शरावती ।

इरावती कर्मनाशा प्रणीताद्याश्च निम्नगाः ॥ ६६ ॥

2330

अल्पा नदी सारणी स्यात्कुल्यानीका प्रजालिका ।

समौ संभेद-संवेधौ सरितोः संगमे मिथः ॥ ६७ ॥

आदायः संनिपातः स्यात्ताम्रपर्णीसमुद्रयोः ।

जानुदम्भी जानुमात्री स्याज्जानुद्वयसी तथा ॥ ६८ ॥

जान्वादिकप्रमाणायां नवामन्यत्र मेधवत् ।

2335

नाव्यं तु त्रिषु नौतार्ये नाव्या स्यात्स्त्री विक्रोपणे ॥ ६९ ॥

तरीस्तरन्ती तरणिस्तरी नौर

चेडा च मङ्गिन्यपि तारणिश्च ।

न स्त्री तरण्डोऽप्युद्वयश्च पादा-

लिन्दी स्त्रियां पुंस्ति तु फोल-भेलौ ॥ ७० ॥

2320 A सदानीरा. -^a) B तु for स्त्री. A
वितस्तिका २

2321 A चन्द्रिका ४

2322 A सरयु २ वः; सारवं १

2323 A दाविकं १; जाह्वी २

2324 A वाहिनी ४

2325 A वनीर; गण्डकी २

2326 A मालिनी च २. —After line
2326, B adds:

मुरंदा तु मुरला मुरवेश मुरन्दिनी ।

2327 A चर्मण्वती १ घेनवती १ वेणिका १ देविका
१ मही १. B त्रिपर्णी for चर्मण्वती

2328 A मीमा १ कृष्णा १ तुङ्गभद्रा १ दुग्धिनी
१ च शरावती १

2329 A इरावती १ कर्मनाशा १

2330 B स्यात्पापानं for अल्पा नदी. -^a) A
प्रजालिका ४

2332 A आदायः १

2333 A द्रवसी. —For lines 2333-44,
B subst.:

नावा तु तार्ये नाव्या सा कथिता सविदोष्यवत् ७५

संयात्रिकः पोतरमिह नौतार्ये तरिस्तरीः ।

तरनिन्तरणीयंदा मंगिनी च द्विः पुनः ॥ ७६ ॥

दोषी च काशाम्बुवहा मंगस्तु स्त्री न नौतारः ।

नौतारः क्षिपयिः क्षीक्षयिः वृषकः पुनः ॥ ७७ ॥

गुणदोषो यत्र दृष्टे रन्मुनिर्दध्यते तरीः ।

पोरिदा मण्डजः रयुः पादादिष्व संदिताः ॥

2335 A नाव्यं १; नाव्या १

अम्भोरयेऽसौ पुत्र आल चान्तिमे

2340

द्रोणिर्द्विजिः काष्ठकृताम्बुवाहिनी ।

स्यात्क्षेपणिः स्त्री क्षिपणिश्च मञ्जिनी-

दण्डोऽथ मञ्जस्तारिम्स्तकोऽस्त्रियाम् ॥ ७१ ॥

पोलिन्दा मज्जदण्डाः स्युः कृषको[68b]गुणवृक्षकः ।

कर्ण-नौरथ-केपाता अरित्र कोटिपात्रकम् ॥ ७२ ॥

2345

काष्ठकुहालकोऽग्निः स्त्री वारुण्डो स्त्री च सैचनम् ।

॥ सैकपात्रमथावाप आतरोऽनुतरं तथा ॥ ७३ ॥

तरपण्यं तारकस्तु कर्णधारश्च नाविकः ।

* * * * * बोहित्यं वहनं तथा ।

तस्मिन्प्रवहणं तर्चरीकमप्यन्तिमे मतम् ।

2350

पोतवाहः पोतवहो नियामश्च नियामकः ॥ ७५ ॥

अर्धनावं त्वर्धनावी नावार्धे न नृलिङ्गके ।

द्विनावं च त्रिनावं च पञ्चनावं समाहृतौ ॥ ७६ ॥

त्रिष्वतीतनु यन्नावमतिक्रान्ते भवेदिह ।

द्विनावरूप्यो यो द्वाभ्यां नौभ्यामभ्यागतो भवेत् ॥ ७७ ॥

2355

नावा तरन्नाविकः स्यान्नाविका स्त्री च तादृशी ।

बाहुका घटिकश्चैवं मता गौपुच्छिकादयः ॥ ७८ ॥

स्त्री गौपुच्छिवयौदुषिकी तथा माङ्गिनिकीति च ।

तरिपस्तु तरीता स्यात्तरकश्च तरश्च सः ।

2340 आद्य c

2341 A दुग्धिः २

2343 A दंडो ३ थ; °मस्तको २

2344 A फलिदा १; °वृक्षकः २

2345 B transp. lines 2345 and 2346. B °केपातावरिः

2346 A °कोभिः २; नाहंडो २

2347 For lines 2347-50, B subst.

यानयानं प्रवहणं वहनं तर्चरीत(क)वत् ।

बोहिरर्थं च वह(हि)र्न च वहितं पोत इत्यपि ॥८०॥

पादालिङ्गी खियां बोलभेळार्यंभोरयः प्रवः ।

उड्डपोऽस्त्री तरङ्गोऽपि न स्यादाह(ः)नरक्षियो. ॥८१॥

तरपण्यं स्वतुतरगावापयातरो नरि ।

न नार्दनावी नावोर्द्विनावान्निमाहृती ॥ ८२ ॥

त्रिपु द्विनावरूप्योऽयो नौभ्यामभ्यागतो भवेत् ।

(cf. l. 2355).

अतितु स्यादतीतारि तानिः कीर्तं च पंचनु ॥८३॥

2348 A तरपण्यः; नाविकः ३

2350 A °रीक ११

2352 A °नावी १. -For lines 2352-60, B subst.:

नाविकः कर्णधारोऽथ तरोपस्तरकस्तारः ॥ ८४ ॥

तरीताथ तरतो ये केन गोपुच्छकादयः ।

2353 A त्रिनावं १

2355 A °रूप्ये १

2356 A °नाविकः १

2357 A बाहुका १ घटिक १

2358 A °वयोऽदुषिकी१; °निकी १ ति

2360

पञ्चनौः पञ्चभिर्नौभिः क्रीतः क्लीवे तु पञ्चनु ॥ ७९ ॥

कैवर्तो जालिकश्छोटी धीवरो दाश-दाशकौ ।

न पुंसि जाली त्वानायः [69a] शणसुरं पवित्रकम् ।

संकोचोऽस्त्री मत्स्यवन्धः कुवेणी मत्स्यतूलिका ।

मत्स्याधानी मत्स्यपात्री तथा मत्स्यकरण्डिका ॥ ८१ ॥

2365

नडिशं बलिसं क्लीवेऽथाल्पेऽस्मिन्नडिशी स्त्रियाम् ।

पलवः पत्तरः खेटो मात्स्यको मैनिकक्षिपु ॥ ८२ ॥

मत्स्यो मच्छो जपो मीनोऽण्डव आम्भसिकस्तिमिः ॥ ८० ॥

निसारः शकली शल्की पृथुरोमाप्सुजेल्बलौ ।

वैसारिणः संचचारी कण्टकी खकुलः[क्ष]यः ॥ ८१ ॥

2370

स्थिरजिह्वश्चानिमिष आत्माश्वप्सुचस्तथा ।

स्मादण्डपालः शकुलः गडकः शकुलार्भकः ॥ ८३ ॥

रोहितो मत्स्यराजः स्वान्मज्जुरो रानशृङ्गकः ।

शृङ्गी तस्य प्रियोऽथ स्यात्पाटीनश्चित्रलोचनः ॥ ८४ ॥

सहस्रदण्डो वादालस्तथा रूप्योदरः स्मृतः ।

उलूपी पुंसि शिशुकः प्रोष्ट(ष्ट)स्तु शफरो द्वयोः ॥ ८५ ॥

स्याच्छ्रेतकोलकश्चाथ नडमीनश्चिलीचिमः ।

चिलीचिमीर्बृहन्गीनोऽम्भोभिजस्तिमिरित्यपि ॥ ८६ ॥

तिमिगिरस्त[69b]द्विलः स्यात्तिमिगिलगिलस्तथा ।

2375

2361 A दाशदशकौ १.-For line 2361,
B subst.:

कैवर्तो धीवरो दासो दाशोऽथानाम आदिने ॥ ८५ ॥

2362 A त्वानायः २. B नपुंसि जाळं शणं तत्
for prior half -^१) A पवित्रकं २2363 A मत्स्यवन्धः २; B स्वान्मीनवन्धः for
ऽस्त्रीमत्स्यवन्धः2364 A *वरडिका ५. -For 2364, B su-
bst.:

मत्स्या*नी च छोटी च श्वे स्वान्मत्स्यवन्धनी ।

2365 B नार्ये for क्रिये. -^१) A वडिनी १.
B मत्स्यवेपथमिलपि.2366 A खेटो १; B नली. B मत्स्यादेवंधनम्यर्द्ध
for post. half.

2367 B मत्स्यो for मच्छो

2371 For line 2371, B subst.:

पुंभिः सम्पद्ये रोमपथः श्वेवो दुपिथिः (१) १०

मत्स्यौ श्री रंजपाल(ल)स्तु शकुलः कडकः समा ।
गडकः शकुलापलं चापदुंडस्तु बंचलः ॥ ९१ ॥2372 A मत्स्यराजः २; *शृङ्गकः २. B OM.
स्वान्2373 A शृंगी १. B प्रिया for प्रियो. -^१) B
पाटिनश्चित्रवाहिकः.2374 A रूप्योदरः ५. -For line 2374,
B subst.:

शृदुपीडोऽथ वादालो वदालो जाळवालकः ।

सहस्रदण्डोऽप्यजन(१) प्रोष्टनदा तु सैरिणी ॥ ९२ ॥

2375 B उलूपी. A शिशुकः २

2376 A *कोलक १. B नीलिचामधीचिमः
for post. half

2377 B नडमीनोऽम्भोयुगः for post. half

2378 A तिमिगिल १; *मिल १. -For line
2378, B subst.:

राघवः स्यान्महामीनो राजी राजीव इत्यपि ॥ ८७ ॥

शालः शालो महामत्स्या नन्दावर्तोदयः परे ।

2380

क्षुद्राण्डमत्स्यवृन्दं तु पोताधानं जलाण्डकम् ॥ ८८ ॥

कूरं जलचरं सत्त्वं यादोऽन्त्ये मालवः पुमान् ।

यादोज्वरस्त्विन्द्रमदः शुण्डा तु जलहस्तिनी ।

कुम्भी कुम्भीर आलास्यो नकः स्याज्वलशूकरः ।

महामुखो गोमुखश्च शङ्खास्यस्तालजिह्वकः ॥ ८८ ॥

2385

शिशुमारो जलकपिः पलाङ्गश्चासिपुच्छकः ।

महावसोष्णवीर्यो च स्यादुग्रोऽम्बुबिडालकः ॥ ९० ॥

जलप्लवोऽम्बुनकुलो नीराखुश्च वसी पुमान् ।

अवहारो नक्रराजो ग्राहो जलविराटकः ॥ ९१ ॥

जलाटकस्तन्तुनागो नाग-तन्तुणकापि ।

2390

पञ्चग्राह्यर्ष्य-मकर-यादोमेदास्तु मूरिशः ॥ ९२ ॥

कर्कटो जलबिह्वः स्यात्पिङ्गचक्षुर्द्विधागतिः ।

तिर्यग्मानः कुलीरश्च कुरुचिह्नोऽपि श्रेयवः ॥ ९३ ॥

पोडशाङ्गिश्चाथ कूर्मः क्रोड[70b]पादश्चतुर्गतिः ।

पञ्चाङ्गगुप्तो दौलेयो गुह्यः पारीरणस्तथा ॥ ९४ ॥

2395

कमको(ठोः)ऽस्त्री कच्छपः स्याद्बालाङ्गो नरि जीवयः (ऽ) ।

दुलिर्दुली कच्छपी च कर्कटी माघमा भवेत् ॥ ९५ ॥

गण्डूपदः किंचुलको गर्गः कुसुर्महीलता ।

गण्डूपदी शिली चाथ निहाया गोपिकापि च ॥ ९६ ॥

विमिगिलस्तुतिमुक् (१) विमिगिलमिलोऽपरः ॥ ९५ ॥

2379 A °मीनोः; राजीव २

2380 B शालः शालो. -°) B चिरविप्रमुखाः परे

2381 A जलाडकं २

2382 A मालवः २

2383 A °मदः शुण्डा १

2386 A °धापि for °धासि-

2387 B °सोत्पवीर्यो

2388 A वसी६, B च सः for पुमान्

2389 B नक्रराजो for नक्रराजो

2390 A °यागो ६

2391 B पंक- for पय-A मकर ३

2392 For lines 2392-4, B subst.,

कुलीरोऽस्त्री पिंगचक्षुस्तिर्यग्मानो बहिधरः ।

द्विधागः श्रेयवस्तात भक्षपाथोदरप्रियः । १

कुरुचिह्नः पोडशाङ्गिः कर्कटो [जल] बिल्ववत् ॥ १०३

माघमा कर्कटी चाथ कूर्मो कमठकच्छपी ।

चतुर्गतिः क्रोडपादः दमुहो हारजीवया (१) ॥ १०४ ॥

2394 A पोडशाङ्गि ६

2395 B दोलेयो; B च सः for तथा

2396 B om, line 2396

2397 A कच्छपी३. B च कमठी for कच्छपी च.

—) B ग्राहो पङ्कश्यामिधा

2398 B transp. गर्गः and कुडः

2399 A शिमी२. B द्विधा for अपि च

- 2400 लतिकापि स्त्रियां नित्यं प्रायो मृत्ति जलौकसः ।
जलायुक्ता जलौका च जलुका च जलटनी ॥ ९७ ॥
रक्तपाम्भःसर्पिणी स्याज्जलकात्रणवेधिनी ।
मुक्तास्फोटोऽन्विमण्डूकी शुक्तिरब्जोऽम्बुपोदरः ॥ ९८ ॥
त्रिरेसः षोडशावर्तः ब्रह्म-कम्बू तु ना(नृ)स्त्रियौ ।
2405 दक्षिणायत्तशङ्खोऽक्षी तस्मिन्वाद्दर्शनमन्तिमे ॥ ९९ ॥
क्षुद्रशङ्खः ब्रह्मनको नरि स्यात्क्षुल्लकोऽप्यसौ ।
शम्बूका शम्बुका द्वे द्वे जलडिम्बश्च वण्डरः ॥ १०० ॥
जलशुक्तिर्बोद्धपङ्कमण्डकौ श्वेतकस्तु ना ।
कपर्दश्च हिरण्यः स्यात्पणास्थिक-वराटकौ ॥ १ ॥
2410 वराटिका वटी [70b] सोऽल्पः काकिणी ताश्च विंशतिः ।
दुर्नामा दीर्घकोशी स्यात्पङ्कशुक्तिः सितालिका ।
चिकिटः स्यान्महाशरक इन्विका जलशुक्षिकः ॥ २ ॥
वर्षाभूः पुंसि मण्डूको हरिर्मेकः प्लवंगमः ।
प्लव-शास्त्र-सास्त्राजिह्व-प्लवग-दर्दुराः ॥ २ ॥
2415 व्यङ्गको नर्दकश्चाथ वर्षाभूः प्लव्णी प्लवी ।
वर्षाभ्वी वाथ मण्डूकापत्ये माण्डूकिरीरितः ॥ ४ ॥
माण्डूकेयश्च माण्डूको मण्डूकापत्यमहना ।
माण्डूकायन्मुच्यते सा स्यलजास्तु नरादयः ॥ ५ ॥
ते जले जलपूर्वाः स्युर्मत्स्याः समूर्द्धनोद्भवाः ॥ ६ ॥

- 2400, A लतिका ३, B लतिकाय द्वयोः क्षीये
for prior half
2401 B जलायोका for युक्ता; जलाटनी for
जलाटनी
2402 B च for स्वात्, ~^१) B जलसूची जलानुरा
2403 A शक्ति ३ for शुक्ति. B चाय for
चञ्जे
2404 B श्रियः श्रितोन्जकं वरः for post.
half
2405 A वार्तर २
2406 A वृत्तको २
2407 For lines 2407-10, B subst.:
जलशुक्तिर्बोद्धपङ्कमण्डकौ वण्डरश्च सः ॥ ११० ॥
जलडिम्बश्च शम्बूकाश्वरौ न नपुंसके ।
वराटश्च कपर्दोऽयुनक्षितपूर्तिः पणास्थिकः ॥ १११ ॥
हिरण्यं च त्रिपु स्वल्पे वटीर्द्वे वराटिका ।
2408 A शेटकी ३
2410 A वटी २
2411 A सितालिका ४
2412 A श्रुतिकः २
2414 B-शास्त्र- for-सास्त्रा-
2415 A नर्दक १३, B शास्त्रः for चाय
2416 A वर्षाभ्वी ४, B वाय for वाय
2417 A माटको ३
2418 A प्वायन्सु १
2419 B om. एवो

पुटकिनी नलिनी च मृणालिनी

2420

भवति पद्मजिनी वसुपणिंका ।

विसयती विसनाभिरिमाः स्त्रियः

कुमुदिनी कथिता च कुमुद्वती ॥ ७ ॥

राजीवं कमलं नलं शतदलं पद्मेरुहं पद्मजं

पाथोजं सरसीरुहं सरसिजं नालीकमम्भोरुहम् ।

2425

अम्भोजन्म कुशेशयं च जलजं कंजं करुद् पुष्करं

श्रीपर्णं च सहस्रपत्रम् [71b] रविन्दाहं कचारं तथा ॥ ८ ॥

स्त्री नोत्पलं तामरसं च सारसं

विसप्रसूनं सरसीरुहं च ।

प्रोक्तं तु पद्मं नलिनं च न स्त्रियां

2430

श्रीवासमन्त्राम्बुजमस्त्रियां च ॥ ९ ॥

स्त्री नोत्पलं कुवलयं कुवलं कुवं च

श्वेतं तु कैरवमिदं [कुमुदं] कुमुच्च ।

स्याद्गन्धकान्तमपि गर्दभ-गन्धसोमे

इन्दीवरं त्वसितमुत्पलमामनन्ति ॥ १० ॥

2435

सौगन्धिक-कहारे हल्लकमपि रक्तसंध्यकं तुल्यम् ।

स्त्री कर्णिका न तु पुमानाजा (अब्ज ?) नालं सरोजस्य ॥ ११ ॥

2420 For lines 2420-46, B subst.

मृणालिनी कमलिनी नलिनी पुटकिन्यपि ।

विसनाभिः कैरविणीकुमुदिनी कुमुद्वती ॥ ११० ॥

कुशेशयं तामरसं सहस्र

पत्रं कचारं च विसप्रसूनम् ।

श्रीपर्णराजीववीसाप्रसून-

श्रीवासवार्जन्ममहोत्पलानि ॥ ११८ ॥

सरसीरुहं सरसिजं च सरोजं

शतपत्रपंकजकजानि सरोरुहं ।

अरविन्दवारिरुहसारसपंके-

रुहपंकवद्सलिलहलिनल च ॥ ११९ ॥

स्यात्पुष्करं च नलिनं त्रिषु पद्मगर्भा

नालीकवत्कमलमम्बुजमेवमेव ।

रक्षोत्पलं भवति चोक्तं च रक्षे

तस्मिन्निष्ठे त्वत्तिरामपि पुण्डरीकम् १२०

उत्पलकुचले न स्त्री कुवलममन्ले कुवं कुचेलं च ।

श्वेते कैरवकुमुदी गर्दभसह च गन्धगोमं च ॥ १२१ ॥

कम्बोद(ट)गन्धकाते निशाहसं स्त्री न कुमुदं च ।

नीले त्वस्मिन्निन्दीवरमिन्दीवरगीलाब्जे ॥ १२२ ॥

कदार सौगन्धिकमथ हल्लकरक्तसंध्यकेतुल्ये (!) ।

स्त्री कर्णिकापुमानां वराटको पीञ्चोपथ ॥ १२३ ॥

विसे त्रिषु तंतुलमम्बुजजालं

त्रय्या मृणालं च नभोऽस्य सृष्टम् ।

न द्यम्बुजाद्यालिषु शोडशदी

सर्वार्त्तिकाब्जादि दलं नवं यत् ॥ १२४ ॥

वरदाटकर्व(र्द)दी द्वौ कंदो न स्त्री शिफाब्जानाम् ।

शाळकमुत्पलानां फेसरकिञ्चुककेस(श)रा न स्त्री ॥

नालानाल्यौ त्रये ऋद्धमं दंढेऽस्त्री ऋद्धमो ज्वरः । (?)

2422 A विसनाभि ७

2423 A कुमुद्वती २

2431 A मन्त्रावुज २०

2432 A कुवं च ४

2436 A-कहारेः; संध्यक २

2437 A नाल २

त्रय्यां मृणालं विस-तन्तुले नमः

क्रीवे लिखं चाय गणेश्चुजादिनः ।

2440

पण्डश्च शण्डो गदितौ किलसियां

कन्दः शिफा स्त्री करहाट-कदटौ ॥ १२ ॥

अट्टो(?) निशाहसोऽप्यत्र शालकं तृपलादिनः ।

निर्वृत्तादौ कौमुदिकं तथा कुमुदिकं त्रिषु ।

सूक्ष्मकन्दः कन्दलः स्यात्रिलिङ्ग्यां समुदीरितः ॥

वराटको धीतकोशः कणिका केसरः पुनः ।

न स्त्री केशर-किञ्जल्कौ दलं संवर्तिका नवम् ।

पद्माक्षं पद्मवीजं स्यात्का[71b]लोड्यं(?) पद्मकफटी ॥

जलाजुकं पद्ममूलं शृङ्गाटं जलकण्टकः ॥ १३ ॥

पद्मचारिण्यतिचरा पद्मा पद्मावती च सा ।

चारटी गन्धमूला च लक्ष्मीः श्रेष्ठा सुपुष्कला ॥ १३ ॥

त्रिकम्पिकोणसिकटो वारिपर्णी तु कुम्भिका ।

वृकधूमो दण्टणश्च हठः पानीयपादपः ।

वायस्यं वाःसदनं पर्णसिजलमन्दिरम् ।

समुद्रगृहमिलालुर्जल्यग्रनिकेतनम् ॥ १४ ॥

धारामग्नं प्रणालीमिर्यत्र वारि प्रणीयते ।

करपत्रं जलकीटा व्यात्युक्षी करपत्रिका ॥ १५ ॥

इत्थं परात्म-सन्ध्याम-काल-धी-नाट्य-वारिभिः ।

वैर्षः सप्तभिराज्ञातः स्वःकाण्डः साह्य आदिमः ॥ १६ ॥

इति श्रीविधनाथविरचिते कोपकल्पतरो सर्गकाण्डः

प्रथमः समाप्तः ॥ १ ॥ श्री ॥

2450

2439 A विद्या ५

2446 A-किञ्च-स्त्री ३

2447 A *कदटौ ४

2448 A *मूलं १.-For lines 2448-53,
B subst.

जलाजुकं पद्मजुकं पद्ममूलं व्यतरणं तु मनकः ।

त्रिकम्पिकोणसिकटः दीपाटोऽट्टपुंशुः ॥ १२ ॥

पुनीशे वारिणीपुट्ट टट्टो वृकधूमकः ।

हठः पानीयपादोऽय पद्मा पद्मावती वरा ।

चारटी गन्धमूला धीः सुपुष्पला वराचारिणी ।

2449 A छा २

2450 A सुपुष्पला ९

2451 A विकटो ५

2453 A *महिर ४

2454 A *पृष्ठ १

2456 After line 2456, B reads
इति जल्यग्रः

2457 For lines 2457-8 and the
colophon, B subst.:

वै विधनाथविरचिते कोपकल्पतरादि ।

वैर्षः सप्तभिराज्ञातः स्वःकाण्डः साह्य आदिमः ॥ १०

विधनाथविरचिते कोपकल्पतरादि ।

वैर्षः सप्तभिराज्ञातः स्वःकाण्डः साह्य आदिमः ॥ १०

वैर्षः सप्तभिराज्ञातः स्वःकाण्डः साह्य आदिमः ॥ १०

वैर्षः सप्तभिराज्ञातः स्वःकाण्डः साह्य आदिमः ॥ १०

वैर्षः सप्तभिराज्ञातः स्वःकाण्डः साह्य आदिमः ॥ १०

वैर्षः सप्तभिराज्ञातः स्वःकाण्डः साह्य आदिमः ॥ १०

श्रीमन्मङ्गलमूर्तिर्जयति ।

मही महीयसी यस्य सर्वबीजा तनुस्तनूः ।
 शंभोर्नर्मास्यहंतसौ कुर्वे सर्वेनसा छिदे ॥ १ ॥
 पृथ्वी-पुर-धरास्थौषधि-सिंह-नर-द्विवैः ।
 क्षत्र-विद्-वृषलैः सार्धैर्वैर्मैकाण्ड उच्यते ॥ २ ॥
 भूः पृथ्वी पृथिवी रसा च पृथ्वी धात्री धरित्री धरा ॥ २४६५ ॥
 भूमिर्युगिरिल मुरिखमुक्ती क्षोणी क्षितिः क्ष्मा क्षमा ।
 गौर्गोत्रा जगती स्थिरा कुरवनिर्विश्वाय विश्वमरा-
 जन्ता ज्या च वसुंधरा च वसुधा सर्वसहा मेदिनी ॥ ३ ॥
 उर्वीरान्धुभिर्मैखला च विपुला स्याद्भ्रतगर्माचला
 महम्मोनिधिनेमिरब्धिवसना रत्नप्रसूर्वाजसुः । ॥ २४७० ॥
 गन्धाम्वा धरपित्रिका च धरणिः स्याद्भूतधात्री धरा-
 धारा तत्र च काश्यपी च बलजा दक्षा न ना रोदसी ॥ ४ ॥
 भरिमा सहुरिश्च क्षी रोदसी भूरिहाव्ययम् ।
 धावापृथिव्यौ रोदस्यौ धावाम्सी च रोदसी ॥ ५ ॥
 दिवस्पृथिव्यौ स्तो धावाक्षमे क्षीवे तु रोदसी । ॥ २४७६ ॥
 उर्वरा सर्वसत्सोर्वी सौमता मालमन्तिमे ॥ ५ ॥
 प्रवणः क्रमनिष्ठा भूर्निपत्या सातिपिच्छला ।
 पद्मस्तु शासनं राजदत्ता भौमं तु भूमवे ॥ ६ ॥
 भूम्युत्तिका विकारेऽस्या मार्तिको मेघलिङ्गकः ।
 मृत्ता मृत्ता प्रशस्ता सा धारा तृषा द्वयोः ॥ ७ ॥ ॥ २४८० ॥
 उपवानुषवांलज्यामूषरश्चोपरेरिणी ।
 सलं सला कृत्रिमं तत्सखी तु स्यादकृत्रिमम् ॥ ८ ॥
 कृष्णभूमः पाण्डुभूम उदग्भूमो द्विभूमकः ।
 कृष्णादिभूमिके देशे कृष्णभूमादयस्त्रिषु ॥ ९ ॥

The readings given below
 are from the only ms. designated
 A, as ms. D ends with the first
 Kāṇḍa.

२४७२ बलजा

२४७३ भू ५६ रिहाव्यं १

२४७५ रोदसी ७

२४७६ उर्वरा १. माल १ मन्तिमे

खे. क. १५

२४७७ निपत्या १

२४७८ पद्मस्तु शासन २, तौमं १ for भौमं.

२४७९ भूम्युत्तिका २; मार्तिके १

२४८० मृत्ता २; द्वयोः २

२४८१ धरिणी ४

२४८२ सलं १ सला १, सखी १

२४८३ पाण्डुभूम १ उदग्भूमो १ द्विभूमकः १

- 2485 मरुधन्वा जाग्रतोऽयं जगती वैष्टकं जगत् ।
 सुवनं विष्टपं चाखी पिष्टपं विश्वमन्तिमे ॥ १० ॥
 लोकोऽयं लोकघातुः स्याज्जम्बूद्वीपं तु न स्त्रियाम् ।
 इलावृतं तु फलभूर्मर्तो मूलोक उच्यते ॥ ११ ॥
 सुवलोकः स्व(सुव)लोको महर्लोकदयोऽपरे ।
 2490 [2b] लोकोऽयं भारतं वर्षमस्त्रियां वर्षमित्यपि ॥ १२ ॥
 पुंसि स्याद्विषयो देशो निर्गन्धकं च मण्डलम् ।
 उपवर्तनमन्त्येऽयं नीवृत्ती राष्ट्रमस्त्रियाम् ॥ १३ ॥
 पुमाञ्जनपदश्चाथ वृत्तिर्जनपदी भवेत् ।
 जाता जनपदे याथ नदी यावच्छरावतीम् ॥ १४ ॥
 2495 देशः प्राग्दक्षिणः प्राच्यः स्यादयोदीच्यपश्चिमः ।
 उदीच्यः स्यादयं म्लेच्छदेशः प्रत्यन्त उच्यते ॥ १५ ॥
 हिमवद्विन्ध्ययोर्मध्यं यत्प्राग्निवशनादपि ।
 प्रत्यगेव प्रयागाच्च मध्यदेशः स मध्यमः ॥ १६ ॥
 राष्ट्रियस्त्रिषु राष्ट्रे यः कृतक्रीतादिको भवेत् ।
 2500 दैशिकः स्याद्वैषयिको देश्य-माण्डलिकावपि ॥ १७ ॥
 पञ्चादियोजनोन्मानो देशो देशान्तरं भवेत् ।
 आर्यावर्तः पुण्यभूर्मिर्जन्यभूमिश्च सा भवेत् ॥ १८ ॥
 आचारवेदिरप्युक्ता मय्यं विन्ध्यहि[3b]मागयोः ।
 गङ्गायमुनयोर्मध्यमन्तर्वेदिः समस्यली ॥ १९ ॥
 2505 ब्रह्मावर्तः सरस्वत्या हृषद्गत्याश्च मध्यतः ।
 धर्मक्षेत्रं कुरुक्षेत्रं पञ्चरामहृदयान्तरम् ॥ २० ॥
 क्रीवे विमशानं तस्मिन्ब्रह्मवेदिः स्त्रियां भवेत् ।
 त्रिषु शैवः शिवीनां यो देशोऽस्त्यत्यन्तशीलितः ॥ २१ ॥

2485 जांगलो १

2488 फलभू २

2489 सुवलोकः १ स्वर्लोको १ महर्लोक १ इ°

2490 वर्ष २ मि°

2492 उपवर्तन १

2493 पदः १; जनपदी १

2495 प्राच्य १ स्याद°

2496 उदीच्यः १; प्रत्यन्त २

2497 For lines 2497-8, cf. manu

2. 21

2498 मध्यमा २

2499 राष्ट्रिय १

2500 वैषयिको २

2501 देशान्तरं १

2503 वेदिः २

2504 समस्यली २

2505 ब्रह्मावर्तः १

2507 ब्रह्मवेदिः ५

2508 शैवः १

राजन्य(न्य)कस्तु राजन्यदेशो वैराटकीस्तथा ।

एवं शैलपको दैवयाजकः पौत्रकोऽपि च ॥ २२ ॥

2510

स्याद्गौरिकिविधं भौलिकिविधं च नपुंसके ।

स्यादैश्वर्यमर्कं * * * * *

* * * * * पि नद्वलः ॥ २४ ॥

एवं वेतसकीयः स्याद्वेतसान्धुवेतसः ।

कुमुदान्कुमुदावासो महिष्मान्महिषाश्रयः ॥ २५ ॥

2515

शाद्वलः शादहरितः पङ्क्तिः पङ्क्तिसंयुतः ।

उत्करीयस्तुत्करवान्पलाशीयः पलाशवान् ॥ २६ ॥

तृणादिभिस्तु निर्द्वृत्तस्तृणशः पर्णश्ल[3b]वा ।

अश्मरस्त्वश्मवान्देशो गुडरः सण्डरस्तथा ॥ २७ ॥

कुञ्जायाः कुञ्जकीयोऽसौ तक्षणः स्यात्तक्षकीच[य]कः ।

2520

औदुम्बरो वास्वजश्च पार्वतस्तत्तदन्वितः ॥ २८ ॥

प्रागद्यः स प्रागदिनी कौविदार्यस्तु तद्युतः ।

स्यान्नदीमातृको देशो यः स्यान्नद्यम्बुपालितः ॥ २९ ॥

पृथग्बुपालितो देशः प्रोच्यते देवमातृकः ।

मधुमान्मधुसंपन्न आसन्दीवांस्तु तद्युतः ॥ ३० ॥

2525

सौराज्ययुक्तु राजन्वान्राजवांस्तु ततोऽपरः ॥ ३१ ॥

प्राग्न्योतिषाः कामरूपा अङ्गार्थयो(भ्यम्पो)पलक्षिताः ।

वङ्गाः स्युर्हरिकेलीयाश्चैपुरा डाहलाः स्मृताः ॥ ३२ ॥

डाहालाश्च डाहालाले कौङ्गणाः कुङ्गणा अपि ।

आङ्गका वाङ्गकाश्च स्युर्लिपु तद्वक्त्यो हि ये ॥ ३३ ॥

2530

अवन्तयो मालवाः स्युर्मार्गधाः कीकटामिषाः ।

आवन्त्यः स्यादवन्तीशलि[4b]ज्ववन्ती तदीधराः ॥ ३४ ॥

2510 शैलपको १ दैवयाजकः १ पौत्रको १

2511 भौलिकिविधं २

2513 नद्वलः १

2514 वेतसः २

2515 वासो १; श्रयः २

2516 हरितः १; संयुतः १

2517 रवान् २; शवान् २

2518 तृणशः १ पर्णश १

2519 श्मवान्दे २ यो गुडरः १

2520 कीचकः १

2521 औदुम्बरो १ वास्वज १ च पार्वत १

2522 प्रागद्यः १; दार्य १ स्तु ।

2523 मातृको १

2524 मातृकः १

2525 मधुमा १; न्दीवा १ स्तु

2526 राजन्वान् १ राजवा १, स्तु

2527 कामरूपाः २

2528 केळीया २

2529 डाहालाश्च; कुङ्गणा २

2530 आङ्गका १ वाङ्गका १

2531 स्युर्लिपिः for स्युर्मार्गधाः

2532 आवन्त्यः १; अवन्ती १

देशाश्चैवाश्वेदयः स्युर्मखस्तु देशरुकाः । ३५ ॥

साल्वाः स्युः कारकुक्षीयाः साल्वकस्तद्भवो नरः ॥ ३५ ॥

पदातिस्त्वेष साल्वः स्यान्नवागूर्गौश्च साल्वका ।

साल्वि[स्तुः] साल्वराजः साद्रुहत्वे साल्वयो मताः ॥ ३६ ॥

जालंधरास्त्रिगर्ताः स्युस्तद्भूतैर्मर्तकस्त्रिषु ।

कश्मीराः स्युर्माधुगतास्ताजीकास्ताजिकागिषाः ॥ ३७ ॥

वाहीका बाह्विक्रः सारस्ततास्तु स्युर्विकर्णिकाः ।

वाहीका द(ट)कसंज्ञाः स्युः कारुषाः स्युर्बृहद्दृढाः ॥ ३८ ॥

खशास्तुरुका हूणाः स्यु रोमकाः साखयश्च ते ।

वनायवः पारसीका अरब्बाश्च समार्थकाः ॥ ३९ ॥

प्रोक्ता मुरण्डा लम्पाकाः सौवीराः स्युः कुसालकाः ।

आनर्त्तस्तु मुराष्ट्राः स्युस्तीरमुक्तिस्तु निच्छविः ॥ ४० ॥

प्रभासं सोमतीर्थं स्याद्दर्शार्हाः सा[4b]त्वताश्च ते ।

यदवः कुकराः प्रोक्ता दशार्णा अपि तत्समाः ॥ ४१ ॥

उशीनराः क्षीरपाणा राढाः स्या(सुषाः)प्रकीर्तिताः ।

स्यात्सौख्यनागरः सुखनागरे त्रितये भवः ।

पञ्चापाः स्युः पञ्चनदाः सिन्धवः सिन्धुलक्षिताः ॥ ४२ ॥

सिन्धुकः सैन्धवश्च स्यात्सिन्धुजन्मादिष्ट(त्रिषु) ॥

प्रत्यप्रथास्त्वहिच्छत्राः केरलौडौत्तलाः समाः ॥ ४३ ॥

कुन्तला उपहाराः स्युरान्ध्रास्तेलम्ननामकाः ।

देशमेदास्तु पञ्चाला मत्स्या मद्राश्च गुर्जराः ॥ ४४ ॥

काम्बोजा दरदाश्चोलाः शकाश्चीनाश्च पुण्ड्रकाः ।

कर्णाय द्रविडा लाटाः कुरुकोशलकाशयः ॥ ४५ ॥

2533 *वेदयः २; देशरुकाः २

2534 *कुक्षीया २ साल्वक १

2535 साल्वका १

2536 साल्वि १; मताः १

2537 *गर्ताः २; *मर्तक १

2538 माधुमदारः पश्चिमा २ मिषाः

2539 *कर्णिकाः २

2540 *दृढाः २

2541 साखय ५ थ

2542 लम्पाकाः २

2543 मुराष्ट्राः २; निच्छविः २

2545 *दशार्ण

2546 दशार्णा २

2547 क्षीरपाणा २; स्या २

2549 *नदाः २; क्षिताः २

2550 सैन्धव २ थ

2551 *च्छत्राः २; *केरला २

2552 *हाराः २; तेलंग २

2553 पञ्चाला १; मद्रा १ थ गुर्जराः २

2554 काम्बोजा १ दरदा १ चोला १ शका १

चीना १ थ पुण्ड्रकाः १

2555 कर्णाय १ द्रविडा १ लाटाः १ कुश १

कोशलकाशयः १

दशार्णाश्च महाराष्ट्रा विदर्भाद्या अपीतरे ।
 काम्बोजराजः कम्बोजः पञ्चालपास्तदीधराः ॥ ४६ ॥
 कौरव्यः कुरुदेशेशः कुरुः स्त्री चैत्तदीधरा ।
 नैपघ्नो नि[५६]पघेशः स्यान्नैपघ्नोऽन्यः प्रकीर्तितः ॥ ४७ ॥
 स्यात्सुपाञ्चालकस्तद्भूः सर्वपाञ्चालकोऽपि च ।
 अर्धपाञ्चालकस्तद्वत्पौर्वमद्र इमे त्रिषु ॥ ४८ ॥
 कुरुपाञ्चालसंभूतः कौरुपाञ्चाल ईरितः ।
 कुरुजङ्गलजे कौरुजाङ्गलः कुरुजङ्गलः ।
 कच्छोऽस्त्री सजले तस्मिन्निष्वनृपं च लज्जकः ॥ ४९ ॥
 'आनृपं काच्छकं तज्जे विशेष्यवदुदीरितम् ।
 कटः परितरः पुंसि तस्मिन्पर्यन्तभूमिका ॥ ५० ॥
 कर्मान्तः कर्मभूमिः स्याद्यज्ञवाटस्तु यज्ञकः ।
 वास्तुरक्षी वेदभूमिर्गोष्ठं गोस्थानमीरितम् ॥ ५१ ॥
 गोगोष्ठं चाथ तद्भूतपूर्वं गौष्ठीनमन्तिमे ।
 त्रिष्वाशितंगवीनं तद्भावो यत्राशिताः पुरा ॥ ५२ ॥
 गोस्थानजः स्याद्गोस्थानो गोशालोऽप्येवमन्यवत् ।
 वध्रीकूटं शक्रमूर्धं कुमिपर्वतवाचकः ॥ ५३ ॥
 स्यमीकः स्यमिको वामल[५४]रो वस्मीकमखियाम् ।
 पाणिघमोऽन्यवत्पन्था योऽन्यकारादिसंवृतः ॥ ५४ ॥
 पन्थाः पत्तलन्वारौ निगमो मार्गः पयोध्व-पद्माजाः ।
 यथा-यद्वति-यदवी-स्रति-वर्तन्येकयथश्च ॥ ५५ ॥
 सरणिर्वर्त्मनि-वीथ्यौ शरणिः स्त्री चायन वर्त्म ।
 अतिपन्थाश्च सुपन्थाः सत्यथ एते पुमांसः स्युः ॥ ५६ ॥

2560

2565

2570

2575

2556 दशार्णा १, महाराष्ट्रा १ विदर्भाद्या १
 2557 कम्बोज १ पञ्चाला १ पा
 2558 कौरव्यः १ कुरुदेशेश २ कुरु १
 2559 नैपघ्नो १ न्यः
 2560 'लट १ लङ्, 'रो १ पि च
 2561 'लक १, 'मद्र १
 2562 'पाञ्चाल १
 2563 'जङ्गल, २
 2564 'लज्जक १

2565 काच्छकं २
 2566 'भूमिका १
 2567 'भूमि २, यज्ञक २
 2568 'भूमि २
 2569 गोष्ठीन १
 2570 'वावीन १
 2571 गोस्थानो १ गोशालो १
 2577 वर्तमे २
 2578 सरण्य १

प्राघ्वः स्वात्महतः पन्थाः कान्तारोऽस्त्री स दुर्गमः ।
 2580 प्रान्तरं दूरशून्योऽन्त्येऽथा[पन्था] अपथं भवेत् ॥ ५७ ॥
 पद्मघ्वा तु दुरध्वो व्यध्वोऽस्त्री विपथ-कापथौ ।
 आरण्यकरतु ॥ भवेत्पन्था योऽरण्यसंभवः ॥ ५८ ॥
 स्यात्प्रातिपथिकी प्रातिपथिकापैति उत्सृतिः ।
 2585 सुरक्षा सन्धिल गूढमार्गो यः स्वाङ्गुवोऽन्तरे ॥ ५९ ॥
 द्विपथं स्वाधारपथस्त्रिपथं त्रिकमिलपि ।
 शृङ्गाटकं स्वात्संस्थानं चतुष्कं [च] चतुष्पथम् ॥ ६० ॥
 चत्वरं च द्विपाध्वा तु मार्गो यः स्वादसंकुलः ।
 घण्टापथो राजमार्गः श्रीपथश्चोप[६३]निष्क्रमः ॥ ६१ ॥
 महापथः संसरणं तत्पुरस्योपनिष्क्रमम् ।
 2590 चतुर्विंशत्यङ्गुलः स्याद्वस्तः किष्कुर्द्वयोर्मवेत्ते ॥ ६२ ॥
 दण्डोऽस्त्रियां चतुर्हस्तो घनुरत्र न योपिति ।
 हस्तपोदशकोन्माने दण्डे काण्डं न योपिति ।
 घनुषां तु सहसे द्वे क्रोशः क्रोशद्वयं पुनः ॥ ६३ ॥
 गव्यूतं गोकृतं गव्या गव्यूतिर्मिथुने तथा ।
 2595 योजनं मार्गधेनुः स्त्री भवेत्क्रोशचतुष्टयम् ॥ ६४ ॥
 नल्नोऽस्त्रियां किष्कुचतुःशती हस्तशती च सः ।
 मुंसेकाहगमोऽध्वा स्वाय एकाहेन गम्यते ॥ ६५ ॥
 त्रिपाध्वीनो ह्यस्यासौ पथ्यं नापेतमध्वनः ।
 तत्स्यादौत्तरपथिकं यदुत्तरपथाहृतम् ॥ ६६ ॥
 2600 योजनीको योजनगो योजनशतिकस्तु तच्छतं गच्छन् ।
 गच्छेत्क्रोशशतं यः स क्रोशशतिक उदीर्यते सङ्गिः ।

2579 कान्तारो १

2580 प्रान्तरं १; अपथं २

2582 पन्था १

2583 पन्था २

2584 सन्धिल २

2585 पथ २ द्विपथं त्रि २

2587 चत्वरः १ द्विपाध्वा १

2589 निष्क्रम १

2590 किष्कु २

2591 घनु २ दण्ड

2592 कौट १

2593 क्रोशः १

2594 गव्यूति ५

2595 धेनुः २

2596 नल्नो १

2597 गमो १

2598 पथ्यं १

2599 पथिकं १

2600 पन्थो १; पन्थिक १ दण्ड

2601 पन्थिक १

पान्थोऽज्वगोऽत्कः पथिकोऽज्वनीनो-

‘ऽज्वन्यः प्रवासागमश्च गन्तुः ।

स्यादैशिकोऽयं पथि[6b]लोऽपि गातुः

गोतुश्च पान्था पथिकी तथा स्त्री ॥ ६८ ॥

2605

दूरेत्य आगतो दूरादौत्तराहस्तथोत्तरात् ।

हारिः स्त्रियां पान्थराजिः पाथेयं शम्बलोऽस्त्रियाम् ॥ ६९ ॥

त्रिषु सर्वपथन्यापी भवेत्सर्वपथीनकः ।

पथिकः स्यात्पथिवुद्धिः पथिका योपिदीदृशी ॥ ७० ॥

पन्थकः पथि जातो यः पथिका तादृगङ्गना ।

2610

अत्यन्तीनोऽत्यन्तगामी मन्दगामी तु मन्थरः ॥ ७१ ॥

जाक्षिको जवनो जङ्गाकरिको घावको जवी ।

जङ्गालस्त्वरितो जेगी तरस्त्री जव इत्यपि ॥ ७२ ॥

स्यात्सदेशहरो दूतो दूत्यं सङ्गाव-कर्मणोः ।

दूतः सौम्रः क्षुब्धगामी पन्था वा यदि तादृशः ॥ ७३ ॥

2615

॥ इति पृथ्वीवर्गः ॥

पुरं त्रिलिङ्गां नगरी न पुंस्ति

द्रज्जो नृलिङ्गो निगमः स्त्रियां पूः ।

निवेशनं पत्तन-पट्टने च

स्थानीयमुत्कं पुटभेदनं च ॥ १ ॥

2620

मात्रंशमथ यन्मूलनगरोपान्तमं पुरम् ।

तदभिप्यन्दिर[7d]मणं शास्त्रानगरमित्यपि ॥ २ ॥

भवेदुपपुरं शृङ्गा नौर्भिर्गम्यं च पत्तनम् ।

नौर्भिर्गम्यं पट्टनं स्यात्खेटोऽर्धपुरमस्त्रियाम् ॥ ३ ॥

अतिपूः शोभनपुरं पुरतुल्यं यथापुरम् ।

आयथापुरमेतस्य भावेऽप्याथापुरं तथा ॥ ४ ॥

2625

2605 गौतु १३ ख; पथिकी २

2606 दूरेत्य १; राह १ ख

2607 शम्बलो २

2608 पथितकः १

2609 पथिका १

2610 पन्थका १; पथिका १

2611 गामी २; मन्थरः २

2612 भाट्टके for घावके, जवी १

2613 जव १०

2614 दूतो १

2615 सौम्र- १

2620 मात्रंश ११

2622 शृङ्गा ४

2623 पुरम् २

2624 शोभनपुरं २, यथापुर १ भू

द्विजानां पूद्विजपुरं वेसो वेशाजनाश्रयः ।

कोटो दुर्ग राजधानी स्कन्धावारश्च सा भवेत् ॥ ५ ॥

मधुरा स्थान्मधूपत्नी मधुरा द्वारका पुनः ।

कुञ्जस्थली द्वारवती भवेद्विष्णुपदी च सा ॥ ६ ॥

विशालावन्त्युज्जयिनी सेयं पुष्पकरण्डिनी ।

एतस्या निकटोद्यानं भवेत्पुष्पकरण्डकम् ॥ ७ ॥

माया तु स्यादरिद्वारं कान्तिः काञ्चिदमे स्त्रियौ ।

विदेहा मिथिला चाथ गजाहं हस्तिनापुरम् ॥ ८ ॥

हास्तिनं च गया तु स्त्री मयपूरथ पुंसि ना ।

कन्याकुब्जं कन्यकुब्जं कौशं द्वंद्वे महोदयम् ॥ ९ ॥

कुञ्जस्थलं गाधिपुरं [7b] कौशाम्बी वत्सपत्तनम् ।

चम्पा तु मालिनी लोमपादपूः कर्णपत्तनम् ॥ १० ॥

त्रिपुरी चेदिनगरी विदर्भा कुण्डिनं भवेत् ।

निषधा स्यान्नलपुरी दामलिप्तं तमालिनी ॥ ११ ॥

तामलिप्तं तामलिप्ती स्तम्भपूर्वपुष्पमन्दिरम् ।

एकचक्रं चाथ पुष्पपुरं पाटलिपुत्रकम् ॥ १२ ॥

तद्भवस्तु त्रिलिङ्गां स्यात्पूर्वपाटलिपुत्रकः ।

कोटिर्ष्य बाणपुरं स्याच्छोणितपुरं च तत् ॥ १३ ॥

देवीकोटमुमारप्यमिन्द्रप्रसं तु दिक्षिका ।

माहिष्मती हैहयपूर्वदिपाकारिणी च सा ॥ १४ ॥

माहिष्मतेयस्तज्जः स्यात्कौण्डिनेयस्तथा त्रिषु ।

सौवासतवं सुवासोर्मददूरे नगरं भवेत् ॥ १५ ॥

वैदिशं वार्णेशं चैवं विदिशादेरदूरजम् ।

दक्षामित्रेण निर्वाचा दाक्षामित्री पुरी त्रिषु ॥ १६ ॥

2626 द्विजपुरं; धयः २

2627 दुर्ग; वार १ व

2629 पदी ४

2630 करण्डिनी ४

2631 पुष्पकरण्डकं १

2632 द्वारं, कान्ति २

2634 हास्तिनं २

2636 गाधिपुरं; वत्सपत्तनं २

2638 नगरी; कुण्डिनं २

2639 नलपुरी २

2641 एकचक्रं; पुत्रकम् ॥ २

2642 पुत्रक १

2644 रण्य, दिक्षिका २

2645 वारिणी २

2646 मतेय, मतेय १

2647 सौवासत १

2648 वैदिश १ वार्णेशं १

2649 दाक्षामित्री १

वैधूमाभी विधूमाग्निनिर्वृत्ता नगरी भवेत् ।
 सांकाश्यकस्तु सांकाश्ये भवः कान्पित्य[8a]कस्त्रिपु ॥ १७ ॥
 पूर्वपुकामशम्युक्ता तद्भवस्त्री त्रिलिङ्गके ।
 स्यान्नागरेयकः पौरो नागरो नगरोद्भवः ॥ १८ ॥
 सकुत्सितः प्रवीणो वा भवेन्नागरकस्त्रिपु ।
 स्यात्पौर्विनगरेयश्च यः पूर्वनगरीभवः ॥ १९ ॥
 तथैव नान्दीपुरक एकचक्रिक इत्यपि ।
 कास्तीरं तु द्वयोर्न स्यादीपत्तीरयुतं पुस् ॥ २० ॥
 पुरमेवा अजस्तुन्वं वत्सयुस्त्वं तथा परे ।
 मुखं निःसरणं तुल्ये पुरोटिः पुरसंस्कृतिः ॥ २१ ॥
 स्रगं साहचपुरं सौममथ तन्मायया कृतम् ।
 गन्धर्वनगरं प्रोक्तमथ पांसुकुलं भवेत् ॥ २२ ॥
 रथ्या प्रतोली विशिखा निषद्या हृष्ट आपणः ।
 क्रयारोहो महाघोषं जन्वं ग्राममुखं च तत् ॥ २३ ॥
 अट्टोऽस्त्री निगमो द्वंद्वे विपणिः स्याद्द्विजिक्पथः ।
 क्रयस्थली पण्यवीथी वासनी विपणिर्द्वयोः ।
 बहुमानवसकीर्णं निर्धुटं च कचह्वनम् ॥ २४ ॥
 गिथी गृह[8b]तटी हृष्टी पलिषः शाल्मोपुरम् ।
 शालः शालश्च वरणः प्राकारोऽथाश्मपीठम् ॥ २५ ॥
 वमः पुमान्वप्रमल्ली नेमं * * * * * ।
 प्राकारीया इष्टकाद्या याः प्राकारहितास्त्रिपु ॥ २६ ॥
 कपीशीर्षं(१)तु तस्याग्रं प्राचीनं वाटिका वृतिः ।
 आवेष्टकोऽन्त्ये प्राचीरं कुल्ल भित्तिश्च भित्तिका ॥ २७ ॥

2650

2655

2660

2665

2670

2650 वैधूमाभी १
 2651 सांकाश्यक १, कान्पित्यक १
 2652 शम्यु १ चा
 2653 रोद्भव ४
 2654 नागरक १
 2655 रेय १ अ
 2656 पुरक १ एकचक्रिक १
 2658 स्तुद १, गुल्म १
 2659 नि सरण १, संस्कृति २
 को० क० १६

2660 सौम १
 2662 विशिखा ४
 2663 मुखं ७
 2665 विपणि ४
 2667 हृष्टी ३
 2668 शाल.३, प्राकारो ४
 2669 नेम ३
 2670 प्राकारीया १
 2672 प्राचीर ५, भित्तिका ३

यवेदेहकमेढोकं तदन्तर्न्यस्तकीकसम् ।

कन्या तु मृन्मयी गितिः प्राग्मारोऽस्यावतारम् ॥ २८ ॥

स्यादिष्टकचिता या स्यादिष्टकभिश्चिता त्रिषु ।

एवं पक्षेष्टकचिताथाश्रयो वृषयः पुमान् ॥ २९ ॥

ओकः पदास्पदे स्थानमख्युपभोऽन्तिकाश्रयः ।

मीरुखानं तु गदितं चकितस्याश्रयो हि यः ॥ ३० ॥

अधस्पदं पदं वाघः शिरसस्तच्छिरस्पदम् ।

त्रिषु स्यात्प्रतिवेशी स्तम्बोपान्तगृहाधिपः ॥ ३१ ॥

वासो निवासो निलयो निवेशः

क्षयो निकाय्यावसथाश्रयाश्च ।

प्राणन्तः(?)आवास इहा[⁹⁸]लयः स्यात्

संस्त्याय उक्तोऽत्र गृहा नृभूमि ॥ ३२ ॥

कुटिर्द्वयोः पुंसि न मन्दिरा स्यात्

स्त्रियां न गेहं भवनं च वास्तु ।

स्थानं च धानं वसतिश्च शाला

सगा निशान्तं च निकेतनं च ॥ ३३ ॥

आगारं स्यादुदवसितमगारं गृहं चोक्तमोक्तो

वस्त्यं पत्न्यं सदन-शरणे सादनं धाम धामम् ।

धिष्ण्यं धर्त्रे विशिषकुल्युक् समवाश्रं च (?) घरं स्याद्-

वेदयाथासिन्मणिविरचिते न स्त्रियां कुट्टिमः स्यात् ॥ ३४ ॥

त्रिज्वावसयिको छावसतिकान्तिकवासिनि ।

स्त्रियां त्वावसयक्युक्ता गोमुखं कुटिलं गृहम् ॥ ३५ ॥

अल्पकुट्यां कुटीरोऽस्त्री स्यादित्युपगृहे स्त्रियाम् ।

जलवाद् जङ्गमकुटी कावारी मूर्धकर्मटी ॥ ३६ ॥

चतुःशालं चतुःशाली स्त्रीवे संजवनं भवेत् ।

चयुनं स्यादायतनं देवलो देवतागृहम् ॥ ३७ ॥

2673 एढोकं २

2674 कन्या १; प्राग्मारो १

2675 °कचिता १

2676 °कचिता १

2677 स्थान १

2678 मीरुखानं १

2679 अधस्पदं १

2680 प्रतिवेशी २

2692 वेदया ४६; कुट्टिमः १

2693 °सयिचे १

2694 °उपभु १ वा गोमुखं १

2695 कुटिरो १; स्यादि १ स्त्री

2696 °कर्मटी ४

2697 संजवनं १

2698 °गृहं ४

देवक्षितीशयोगेहे प्रासादः पुंसि संमतः ।

सौघोऽस्त्री[9b]मूमुजां गेहे हर्म्यं धनवतामिदम् ॥ ३८ ॥

2700

बुद्धादेस्तु विहारोऽस्त्री चैत्यं गन्धकुटी खियाम् ।

आवसथ्यं क्लीबमावसथः पुंसि मठस्त्रिपु ॥ ३९ ॥

शिष्यवेद्यमन्यथास्त्री स्यादुटजः पर्णशालिका ।

तृण्यागेहं कायमानं छप्परं मयटस्तथा ॥ ४० ॥

ससुमः स्यात्कटकुटिः सौघाग्रं चन्द्रशालिका ।

2705

आश्रमोऽस्त्री मुनिस्थानं सिद्धौकः क्षेत्रमस्त्रियाम् ॥ ४१ ॥

होत्रीयं स्याद्वविर्धानी प्राग्वंशः प्राकृतो गृहम् ।

आथर्वणं शान्तिगृहं कोशोऽस्त्री माण्डमन्दिरम् ॥ ४० ॥

अपवरको गर्भगृहं भोगावासोऽपि शय्यौकः ।

इन्द्रकमास्थानगृहं संधानी कुप्यशाला स्यात् ॥ ३१ ॥

2710

अरिष्टं सूतिकागारं गज्जा स्त्री मदिरागृहम् ।

तैलशाला यज्ञगृहं चित्रशाला तु जालिनी ॥ ३२ ॥

तन्तुशाला गर्तिका स्यात्सत्रशाला प्रतिमयः ।

आवेशनं शिल्पिशाला कर्मशा[10a]ल च सा भवेत् ॥ ३३ ॥

अन्वासनं चाथ कुम्भशाला पाकपुटी भवेत् ।

2715

संदानिनी तु गोशाला बाजिशाला तु मन्दुरा ॥ ३४ ॥

गोशालः खरशालश्च तत्तच्छालाभवे त्रिपु ।

वत्सशालो वात्सशालो बाजिस्थानश्च तद्भवः ।

स्यात्पौर्यशाला पूर्वस्यां शालायां हि भवा त्रिपु ।

पूर्वशाला मिया यस्य पूर्वशालप्रियश्च सः ।

2720

चक्षुरं हस्तिशाला स्यादुष्टगोष्ठं मयस्थलम् ।

वापशाला खरकुटी भवेन्नापितशालिका ॥ ३५ ॥

2700 सौघो१; हर्म्यं १

2701 *कुटी १

2702 मठ २

2705 *कुटिः६; *शालिका २

2706 आश्रमो१; मुनिस्थानं २

2707 *र्धानी २

2708 आथर्वणं १

2709 गर्भगृहं २

2710 इन्द्रक१; संधानी १ कुप्यशाला २

2711 अरिष्टं१; *गृहं २

2712 *गृहं२; जालिनी २

2713 गर्तिका२; *शाला १

2715 अन्वासनं४; *पुटी २

2716 गोशाला २

2717 गोशालः १ खरशाल १ य

2718 वात्सशालो१; *स्थान १ य

2721 हस्तिशाला१; *स्थलं २

2722 वापशि (corrupt) for वापशाला;
*शालिका २

प्रपा पानीयशाला स्याच्छीग्रहः शकुनिप्रपा ।
 २७२५ रुय * * * शुद्धान्तोऽस्त्री क्लीवे त्ववरोधनम् ॥ ३६ ॥
 अन्तःपुरं च राज्ञां यत्स्त्रीजनस्य निकेतनम् ।
 अट्टोऽन्यद्वालको द्वंद्वे क्षौमं कथितमस्त्रियाम् ॥ ३७ ॥
 अन्नकोष्ठः कुशूलः स्याद्वलते(?)ऽथोपकारिका ।
 उपकार्याथ वलमी गृहोपरि कुटी मता ।
 २७३० पूर्वेपां वसतिस्थानं मवेदभिन्नः पुमा[10b]न् ।
 आत्मना वसतिस्थानं निवासः परिकीर्त्यते ।
 मण्डपोऽस्त्री जनस्थानमथ वातायनोऽस्त्रियाम् ॥ ३९ ॥
 गवाक्षो जालकं जालीः सिंहद्वारं प्रवेशनम् ।
 तोरणोऽस्त्री बहिर्द्वारं तदूर्ध्वं मङ्गलवृत्ति ॥ ४० ॥
 स्त्रियां वन्दनमालम् स्याद्द्वारं बलजमन्तिमे ।
 २७३५ प्रतिहारः स्त्रियां च द्वाः पक्षद्वारं तु पक्षकः ॥ ४१ ॥
 प्रच्छन्नमन्तर्द्वारं च तस्मिन्निवृत्तिका स्त्रियाम् ।
 धलजं गोपुरं कूटोऽस्त्री पुरद्वारि संमतः ॥ ४२ ॥
 तत्पुत्राद्यभिनिष्पन्नं क्षौमं माधुरमन्ययत् ।
 द्वारपिण्डी तु धारुण्डी * * * * * ।
 २७४० द्वाराद्योदारुणि शिला शिली नासा त्विहोर्ध्वगा ॥ ४३ ॥
 उत्तरङ्गं मतं तिर्यग्द्वारस्योपरि दारु यत् ॥ ४३ ॥
 शालारं स्याद्वस्तिनखः पुरद्वारावरोहणः ॥ ४४ ॥
 स्तूपोऽस्त्रियां मृदां कूटोऽलिन्दस्त्वाल्लिन्दकोऽस्त्रियौ ।
 प्रघाण-प्रवणौ पुंसि बहिर्द्वार-प्रकोष्ठके ॥ ४५ ॥
 २७४५ स्त्रियां कक्षा प्रको[11a]ष्ठः स्यात्कलाची च निगद्यते ।
 गृहायग्रहणी देहल्युम्नरोदुम्नराग्वराः ॥ ४६ ॥

2723 *शाला ३; छीग्रहः (corrupt)

2725 पुरं ४

2726 क्षौमं ३

2727 *वलते ३

2728 *कार्यो २ वलमी १

2730 निवासः १

2731 *स्थानं ४

2732 जालीः ३

2733 *द्वारं ४

2734 *माला १

2735 द्वा-४; पक्षकः २

2736 निवृत्तिका ३

2737 कूटो ३

2738 क्षौमं १ माधुर १

2740 नासा १

2741 उत्तरं १

2742 *नखः २

2744 *प्रवणौ ४

2745 कलाची ३

2746 *रावणः ५

नन्धावर्तादयोऽन्ये च भेदा वैच्छन्दका मताः ॥ ५९ ॥

संमार्जनी शोधनी स्याद्वर्धनी च समूहनी ।

भवेद्दुहकरीक्षिसे संकरोऽवकरस्तथा ॥ ६० ॥

अवस्करोऽवस्करजे स्यादवस्करकशिपु ।

2775

संवसयः परिवसयः प्र[12a]तिवसथो पवसथौनिवसयश्च ।

* * * * * ग्रामः ॥ ५७ ॥

ग्रामार्घ पाटकः पुंसि * * * * *

द्विस्रतग्राममध्ये यो महाग्रामो मनोहरः ।

स कर्षटः सर्वटोऽस्त्री भवेद्गोणमुखं पुनः ॥ ६२ ॥

2780

चतुःशतग्राममध्ये महीयानग्राम उच्यते ।

ग्रामेवातो ग्रामवातो ग्रामेवास्यादयस्तथा ।

वर्दुरो ग्रामजालं स्याद्गोमुखं तु विलेपनम् ॥ ६३ ॥

प्रकरी चत्वरमही ग्रामेया त्रिपु तद्विता ।

ग्रामेयकस्तु कथितो ग्रामीणो ग्राम्य इत्यपि ।

2785

दाक्षीग्रामीय उदितो यो दाक्षीग्रामसंभवः ।

एकग्रामीयमेवं स्यात्समूहे ग्रामता त्रियाम् ।

ग्रामान्त उपशक्त्यं स्यादत्र सीमेयनादिते (?) ।

अवधिर्घट व्याघाटः सीमा स्त्री सीम पुं सिमः ॥ ६४ ॥

स्थितिः रुयन्तोऽवसानं च भर्त्यादाय तयोज्जिते ।

2790

निःसीममपसीमं च क्लीबाव्ययमुदीरितः ॥ ६५ ॥

अरूपग्रामस्तु पल्ली स्याद्भवेद्ग्रामटिका च सा ।

[12b]पक्ष्णः शंभरावातो घोष आमीरपल्लिका ॥ ६६ ॥

वेदानामेष वैदः स्याद्भागो दाक्षश्च तादृशः ॥

। इति पुरवर्गः ।

2771 °वर्ता १६°

2773 °कर ९ खणा

2775 °स्करक १

2776 ग्रामः ७

2779 खर्वटोः °मुखं १

2782 वर्दुरो १

2783 °मही २

2784 ग्राम्य ३

2785 °ग्रामीय १

2786 °ग्रामीय १

2790 °मपसीमं ३

2791 °टिका २

2792 °वायो २

2793 वैदः १; भागो १ दास १

शिलोच्चयो * * मृसूदर-भूधर-पर्वताः ।

कुम्भः कुम्भीलः(?) कुट्टारो नगो आवाचलो गिरिः ॥ १ ॥

2795

शिसरी सानुमानद्विरहार्यः कन्दराकरः ।

वातंधमोऽपि जीमूतो दन्ती गोत्राग-कूटिनः ॥ २ ॥

अविर्वलाहकोऽयोपगिरं स्यादुपगिर्यपि ।

उदयः पूर्वशैलः स्यादस्ताद्विश्वाहनागिरिः ।

उदराद्विश्वाद्रिराजो मेनकेशो हिमालयः ॥ ३ ॥

2800

हिमधांश्च हिमप्रस्यो भवानीजनकस्तथा ।

हिरण्यनाभो मेनाकः सुनामश्च तदात्मजाः ॥ ४ ॥

मेनका तस्य कान्तपथ कौश्वः कुश्वोऽपि कौश्ववत् ।

मलयोऽस्त्री दक्षिणाद्रिरापादे जकुटोऽस्त्रियाम् ॥ ५ ॥

माह्यवान्स्यात्प्रसवणो निन्ध्यः स्याज्जलवालकः ।

2805

इन्द्रकीलो भन्वरः स्वान्मन्थाना[138]द्विरपि स्मृतः ॥ ६ ॥

शत्रुंजयस्तु विमलशैलो रैवतकः पुनः ।

उज्जयन्तः सुदारस्तु पारियात्रक उच्यते ॥ ७ ॥

सुवेलस्तु त्रिसुकुटलिकूटलिकुच सः ।

रौद्रणो भणिगर्भः स्वाच्छ्रीशैलः स्कन्दपर्वतः ।

2810

गोवर्धनो हरिच्छत्रं महेन्द्रस्तिन्द्रपर्वतः ।

लोकालोकश्चक्रवालश्चक्रवाटोऽपि कथ्यते ॥ ८ ॥

शैलमेदास्तु निषधो गन्धमादनमस्त्रियाम् ।

श्वक्षः सखश्चित्रकूटो भाकूटोऽप्ये च भूरिखः ॥ ९ ॥

हिमवान्हेमकूटश्च निषधो मेरुरेव च ।

2815

चैत्रः श्रुग्री च कर्णी च सप्तैते वर्षपर्वताः ॥ १० ॥

2798 *हको २६; *गिर्य २ पि

2799 *शैलो २ स्याद्

2801 *जनक ७ स्त्रया

2802 *नाभो १ मेनाकः १ सुनाम १

2803 मेनका १; कौच ३ वत्

2804 *रापादे ३ जकुटो ४

2805 *नपी १; *वालकः २

2806 *नादि ३

2807 *शैलो २

2808 उज्जयन्तः ३; *वात्रक २

2809 *ककु ४ थ

2810 *गर्भः २; *पर्वतः २

2811 *च्छत्रं २

2812 *वाटो ३ पि

2813 निषधो १; *भादन २

2814 श्वक्षः १ सख १ विरकूटो १ भाकूटो १

2815 *कूट १ थ निषधो १ मेरु १

2816 चैत्रः १ श्रुग्री १ च कर्णी १

महेन्द्र-शुक्ति-मलय-पारियात्रक-वृक्षकाः ।
 सद्यो विन्ध्य इमे सप्त कुलशैलाः प्रकीर्तिताः ॥ ११ ॥
 पर्वतीयं पार्वतं च त्रिषु पर्वतजं फलम् ।
 पर्वतीयो नरस्तादृक् नैषधं त्विदमादिशः ॥ १२ ॥
 शैलग्रं शृङ्ग-शिखर-कूटानि त्री[13b]णि न स्त्रियाम् ।
 कूटनिः(?)श्री नितम्बोऽद्रेर्मखला कटकोऽस्त्रियाम् ॥ १३ ॥
 भृगुः प्रपातोऽप्यतटः स्त्रिया दरदपि स्मृता ।
 बहिर्निर्गतदेवस्तु प्राग्मारो दन्तको गिरेः ।
 द्रोणिस्तु शैल्योः संधिः पादाः प्रत्यन्तमूधराः ॥ १४ ॥
 दरी गुहा कन्दरी च कन्दरास्त्रिषु कन्दरः ।
 कटीरं गह्वरं त्वष्टी क्षुः प्रस्थः सानुरस्त्रियौ ॥ १५ ॥
 अधित्यका तूर्ध्वभूमिरासन्ता भूरुपत्यका ।
 स्थूलोच्चयो गण्डशैलश्च्युतः स्थूलोपलो गिरेः ॥ १६ ॥
 पापाणः प्रस्तरो ग्रावा काठोऽश्मस्फुपलः शिला ।
 शिल्यं स्याच्च शैलेयं शिलावन्निषु यद्भनम् ।
 शिला हपत्त्रियः पट्टः पेपणाश्मा दधद्(?)स्त्रियाम् ॥ १७ ॥
 धर्धनालः शिलापुत्रो गृहाश्मा गृहकच्छपः ।
 घरट्टः पेपयन्नं स्यादुचकं गन्धपेपणी ।
 भैषज्यपेपणी खल्वो नारकीटोऽश्मकीटकः ॥ १८ ॥
 अमृताश्मो भवेज्जातौ पिण्डा[14a]श्मो नास्ति च स्मृतः ।
 आश्ममश्ममयं च स्याद्विकारोऽधाश्मनं परम् ॥ १८ ॥
 लहेशो गण्डकूपोऽद्रेः खनिः खानिः स्त्रियामुमे ।
 आकरो ना द्वयोर्गङ्गा चाधाकरिक-खानिकौ ।

2817 महेंद्र १; मलय १; वृक्षका १

2818 विन्ध्य १; शैलाः १

2819 च २

2820 पर्वतीयो १; नैषधं १

2821 कूटानि ४

2822 कटको ४

2823 दर ४ इति

2824 नैषधं ४ खल्वः दंतको १

2825 द्रोणि १ स्त्रः पादाः १

2826 कन्दर ४

2827 सानु १

2828 भूमिः, भूपत्यका १

2829 शैल २

2831 शैलेयं २

2832 दधद् २

2833 पुत्रोऽश्मः, कच्छपः २

2834 यन्त्रः, उचकं १

2835 कीटो १२ इति

2836 अमृताश्मो १; पिण्डाश्मो १

2837 यन्त्रः, यन्त्रमनं १

2838 कूपो २ देः

2839 नैषा ४

त्रिष्वाकरे नियुक्तौ यौ रुमा स्त्री लवणाकरः ॥ १९ ॥

2840

रुमण्वाद्धवणादिः स्यात्कवरं लवणं रुम ।

तीक्ष्णं क्षारं च न द्वंद्वे षट् वारिसं तथा ॥ २० ॥

सैन्धवोर्मा (ना ?) माणिमन्थं माणिवन्धं यदुत्तमम् ।

वरं शीतशिबं चाथ रोमकं स्याद्रुमाभवम् ॥ २१ ॥

वत्तुकं वसुकं चाथ निहं पाक्यं च कुत्रिमम् ।

2845

सौवर्चलं हृष्यगन्धं रुचकं चाक्षमित्यपि ॥ २२ ॥

तदुर्गन्धं शूलहृत्स्याजीलकं यदि मैचकम् ।

तीक्ष्णं सासुद्रमक्षीवं वशिरः कटकोऽस्त्रियाम् ॥ २३ ॥

यवक्षारस्तु पाक्यः स्याद्यावद्वृक्षो यवाग्रजः ।

यवनालज उक्तोऽय स्वर्जिः सुग्मी सुवर्जिका ॥ २४ ॥

2850

स्वर्जिका सर्जिकाक्षारः कापोतः सु[14b]सर्वर्कः ।

योगवाही टङ्गणस्तु मालतीतीरसंभवः ॥ २५ ॥

रसशोषी पाचनको लोहश्लेपणकोऽपि सः ।

चूर्णोऽस्त्रिया मुधा तु स्त्री क्षारे ताम्बूलपौगिके ।

औद्भिदं पांसुजं शाकमरं तत्स्यानसंभवम् ॥ २६ ॥

2855

धूर्तं तु खण्डलवणं सत्पृष्ठे लवणलिपु ।

सैन्धवं रुचक पाक्यं सासुद्रं नौद्भिदं तथा ।

स्यात्पञ्चलवणं पांसूथेन पङ्कलवणं भवेत् ।

सौमाञ्जनपलाकास्तु क्लिपामार्गमुज्जुक्तैः (?) ।

यवजस्वर्जिकायुक्तैः क्षाराष्टकमुदाहृतम् ।

2860

त्रिपु लवणिकः प्रोक्तो यः स्याल्लवणविक्रयी ।

धातुः पुमानौरिकोऽस्त्री रक्तमावा गवेरुक् ॥ २७ ॥

गिरिमृषवनीरक्त(?) मृदु स्यात्स्वर्णगैरिकम् ॥

शुक्रधातुः पाकशुक्रा कठिनी खटिनी खटी ॥ ५२ ॥

2840 *करः २

2841 *णादि. २; कवरं २

2842 *रस ६

2844 शीतशिबं ७

2845 वसुकं ४, तथावय २ for पाक्य

2846 चाक्ष ४

2847 *जिलकं ३

2848 कटको ५

ये. क. १७

2850 *नालज ५

2852 *वाही २

2853 *पको ५ पि

2855 औद्भिद १ पांसुज २ शाकमर १

2856 धूर्त १, लवण १

2858 *लवण १

2861 *णिक १

2863 *रक्त १, गैरिक १

2865

सितरक्षा मको(को)लो ना गौरग्रावा सितोपलः ।

काक्षी काच्छी सती मृत्वा सौराष्ट्री पार्वती तथा ।

तुवरी पर्पटकं कंसोद्भवाढक्यौ मृतालिका ॥ २९ ॥

[15a] कालिका चाप कासीसं घातुकासीस-स्तेचरे ।

स्याद्वातुशेखरं पुष्पकासीसं त्वक्षिनेषजम् ॥ ३० ॥

2870

लोमशं कंसकं च स्यात्कुन्दी तु मनःशिला ।

मनोमुखा नागमाता गोला दिव्यौषधिः शिला ॥ ३१ ॥

नागजिह्वा च नेपाली करवीरा च रोचना ।

रसनेत्री च पाली च मनोहा नागरक्तकम् ॥ ३२ ॥

सिन्दूरं चीनपिष्टं च नागरेणुश्च नागजम् ।

2875

शृङ्गारमूषणं नागगर्भं श्रीमदपि स्मृतम् ॥

रक्तचूर्णं च गन्धारं रक्तबालुकमित्यपि ।

वसन्तमण्डनं चाप हिहूलिहिङ्गुलोऽलियाम् ॥ ३३ ॥

दारदो हंसपादः स्यात्कुरुविन्दोऽपि रक्तकः ।

मणिरागकरो म्लेच्छो नरि स्याद्रक्तपारदः ।

2880

अर्जुदोऽथ सीससत्त्वं तथा चोदारसङ्गकम् ।

हरितालमलं तालमालं न ह्री बिडालकम् ॥ ३४ ॥

बह्मरिलोमहृदिसद्गन्धि स्याद्विशपत्रकम् ।

गोदन्तं पीतनं च स्यात्सर्जूरं पिञ्जरं समम् ॥ ३५ ॥

पीतनं पिञ्ज[15b]नं ह्रीवे भवेत्तल्लटमण्डनम् ।

2885

तुत्थं तुत्थाञ्जन.शस्यं शिसिमीवं मयूरकम् ॥ ३६ ॥

मूपातुत्थं कांस्यनीलं हेमतारं वितुलकम् ।

भवेत्कर्परिकासङ्गममृतासङ्गभञ्जनम् ॥ ३७ ॥

रसगर्भं तार्क्ष्यदौल तार्क्ष्यजं तार्क्ष्यमित्यपि ।

रसाञ्जनं तुत्थदावीं रसकायसमुद्भवः ॥ ३८ ॥

2890

स्रोतोञ्जनं तु कापोतं स्रोतोजं च नदीमवम् ।

सौवीरं यामुनं कृष्णं रीतिपुष्पं तु पौष्पकम् ॥ ३९ ॥

पुष्पाञ्जनं च गदितं पुष्पकेतनमित्यपि ।

2868 कालिका १२

2869 शिला ४

2870 कंसकं ४

2873 मनोहा ४

2880 रक्तकं ३

2885 मयूरकं ५

2887 मञ्जनं ३

2891 कृष्णं ३

2892 केनव ४

क्षारः काचः सितस्त्वेष देवलः परिकीर्तितः ॥ ४० ॥
 चक्षुष्या तु कुलली सात्तथारण्यकुलस्थिका ॥ ४१ ॥
 गन्धादमा गन्धको लेलीतको लेली च गन्धिकः ॥ ४४ ॥
 सौगन्धिकः शुल्बवैरी पामारिः कुष्ठद्वलिः ।
 वैगन्धिकः कीरपुच्छोऽस्त्रियां वलिवसा च सा ॥ ४१ ॥
 मानिनीपुष्पमप्यत्र ताप्यं स्त्री तु न माक्षिकः ।
 कदम्बश्चक्रनामा च तारारिरजनाम[16a]कः ।
 नदीभवश्च तापीयः कामारिविंटमाक्षिकः ।
 आवर्तश्चाम्बुधातुश्च शुक्लोऽसौ तारमाक्षिकः ।
 कङ्कुष्ठं काक(ल)कुष्ठं च विडङ्गं रत्ननायकम् ॥ ४२ ॥
 रेचनं पुलक हासं शोधनं काकवातुकम् ।
 वल्लिगैरिककासीस(१)काङ्गी-शालशिलाज्जनम् ॥ ४३ ॥
 कङ्कुष्ठं चेत्युपरसाः प्रोक्ताः पारवर्कमणि ।
 अस्त्री स्यादश्मनिर्यासः शिलाजत्वर्थ्यमश्मजम् ॥ ४४ ॥
 गैरेयं गिरिजं चेन्द्रजतु स्याज्जतुपार्वतम् ।
 धातुजं च शिलाहं च शिलानिप्यन्दजं च तत् ॥ ४५ ॥
 जम्बं स्यादभकं व्योमाम्बिधं विमलमद्रिजम् ।
 गिरिजामलमच्छं तदमलं गिरिजं समे ॥ ४६ ॥
 कृष्णाम्रकप्रमेदौ स्त्री मेकं दार्दुरमित्यपि ।
 घान्याम्रं शोधितं तत्स्याच्छृङ्गाराम्रं तु योगिकम् ॥ ४७ ॥
 रसो रसेन्द्रः सूतश्च पारदः पारतोऽस्त्रियाम् ।
 हरबीजं च चपलः स्वामी खेहनिधिश्चलः ॥ ४७ ॥
 सर्वं तु तै[16b]जस लोहं तान्यष्टौ हेमरूप्यकम् ।
 ताम्रं रीतिः सीस-कास्ये त्र्यपु पारशवं तथा ॥ ४८ ॥
 चाग्नेयं हाटकं भर्भं गुरि चाभीकरं वसु ।
 कल्याणं कनकं रुक्मं रिक्यं काञ्चन-कर्तुरे ॥ ४९ ॥

2895

2900

2905

2910

2915

2893 काच.२; देवलः १

2894 *कुलस्थिका ३

2898 *पुष्प १५

2901 *धातुज १२

2904 वलि १ गरिक १ कासीस १ काङ्गी १

2905 कङ्कुष्ठं, *रसाः १

2908 शिलाहं च ११; तत् १२

2910 *जामल६; गिरिजं २

2911 मेक १ दार्दुर १

2914 *चल १०

2915 लोह१; हेम १

2916 *कास्ये १ त्र्यपु १ पारशवं १

कार्तस्वरं ज्ञातकुम्भं मूचमं मूषणोत्तमम् ।

2920

गारुडं गैरिकं पारगाक्षेयं पुराजुने ॥ ५० ॥

पिशिरं पीतकं ज्ञातरूपं लक्ष्मीनिकेतनम् ।

तपनीयामिवक्रामिवीज-हेम-सुलोहकम् ॥ ५१ ॥

स्यान्महारजतं जाम्बूनदं च कलधौतकम् ।

चारुरत्नं च पिङ्गाशं हरिणं काचिवः पुमान् ।

2925

हारिद्रं स्त्री तु सुरभि इर्वर्णिः(?)सानसिश्च राः ॥ ५२ ॥

हिरण्यमस्त्रियां हेमं निष्कमष्टापदं गमत् ।

स्वर्णं सुवर्णं रजतं कुमारं त्विदमुत्तमम् ॥ ५३ ॥

अलंकारसुवर्णं तु शृङ्गीकनकमायुषम् ।

शृङ्गी स्त्रियां चाथ हेमविकारे स्याद्विरण्मयम् ॥ ५५ ॥

2930

त्रिषु प्रतिकृतिस्त्वस्य हरिणी च हिरण्यमी ।

वर्णावलीपरीक्षार्थं स्था[178]पितेऽस्याल्पभागकः ।

अकुप्यं च हिरण्यं च कोपः कोशोऽस्त्रियासुभौ ॥ ५५ ॥

कृतेऽकृते हेमि रूप्ये कुप्यं त्वाम्यां परं हि यत् ।

आहतं तद्वयं रूप्यमथ स्याद्रजतोऽस्त्रियाम् ॥ ५६ ॥

रूप्यं च कलधौतं च तारं श्वेतं हिमांशु च ।

सर्जुरं च भवेद्दंसाहयं च कुमुदाहयम् ॥ ५७ ॥

हेमि रूप्ये च संश्लिष्टे न स्त्रियां घनगोलकः ।

ताम्रं शुक्लं ग्लेच्छमुत्तमौदुम्बरमुदुम्बरम् ॥ ५८ ॥

द्वष्टं वरिष्ठं सूर्याङ्गं रक्तकं मुनिपित्तलम् ।

मर्कटासं श्यावरास्यं सूर्याहं ब्रह्मवर्धनम् ॥ ५९ ॥

हेमि तारे च ताम्रे च संश्लिष्टे स्यात्त्रिलोहकम् ।

रिरी रीरी च रीतिः स्त्री पीतलोहं सुलोहकम् ॥ ६० ॥

सुवर्णकं कीशलोहमारः स्त्री पित्तला न ना ।

सिंहलं चारकूटोऽस्त्री राजरीतिर्महेश्वरी ॥ ६१ ॥

त्राक्षी स्यात्कपिला राज्ञी ब्रह्मरीतिरयानरि ।

कांस्यं विष्णुद्वियं पद्मलोहं घोषं प्रकाशकम् ॥ ६२ ॥

2927 रजतं ४०

2929 ताम्रं १

2932 कोशो ४

2933 कुप्यं १

2934 रूप्यं १

2936 दाह्यं ८

2937 गोलकः १

2940 वर्धनं १४

2944 चारकूटो ११

2945 शिखि ६

घण्टाशब्दं [17b] वज्रशुल्बभवं स्वर्ण-लोहजे ।
 कंसं कंसास्थि वायास्मिन्सौराष्ट्रं पञ्चलोहकम् ॥ ६३ ॥
 वर्तलोहं वर्तकं स्यादथ नागं सुवर्णकम् ।
 गण्डूपदभवं वप्रं वज्रं योगेष्ट-सीसके ॥ ६४ ॥
 यवनेष्टं सुवर्णारिं सीसपत्रं वरिष्टं (छ ?) कम् ।
 सिन्दूरं तच्चीनपिष्टं सिन्दूरतिलकोऽस्त्रियाम् ॥ ६५ ॥
 वज्रं रजः स्वर्णमभं पिच्टं नागजीवनम् ।
 मृद्वज्रं तमरं चक्रसर्जं काल्पिकं त्रयु ॥ ६६ ॥
 सिंहलं गुरुपत्रं स्यादालीनं नागसमभवम् ।
 त्रिषु त्रयुविकारे स्यान्नापुषं वाङ्ममित्यपि ॥ ६७ ॥
 लोहोऽस्त्री गिरिसारं स्याच्छिलसारमयो घनम् ।
 शङ्खं पिण्डं पारशवं तीक्ष्णं कालायस तथा ॥ ६८ ॥
 पिण्डाश्ममश्मसारं च कृष्णं वीरं च पीवरम् ।
 अयं च काठवीरं च स्थुलाया, आणमन्तिमे ॥ ६९ ॥
 गौरीः स्त्री लोहचूर्णं स्यादथ शिष्टाणमस्त्रियाम् ।
 धूर्तं-मण्डूर-सरणं किट्टालानि च तन्मले ॥ ७० ॥
 द्वयोर्मणि [18b] ध्वारुशिला रत्नं वसु तु न द्वयोः ।
 सम्यक्त्वाकरे शुद्धो मण्वादिर्भेद्यलिङ्गकः ।
 हीरकः शिखरी पुसि दधीच्यस्त्रि वरावरकम् ॥ ७१ ॥
 सूर्चमुत्तं रत्नमुख्यं वज्राहं चाथ सुन्दरम् ।
 गोमेदकं पीतमणिस्तथा तृणचरं मतम् ॥ ७२ ॥
 गारुत्मतं मरकतमश्मगर्भो हरिन्मणिः ।
 इन्द्रनीलो मसारः स्यान्नीलको मन्दरश्च सः ॥ ७३ ॥
 कुशविन्दो लोहितकः शोणोऽस्त्री पद्मरागकः ।
 श्रीपुष्पं च सुरकं च माणिक्यं हंसपादकम् ॥ ७४ ॥
 शिखरोऽस्त्री तस्य खण्डं वैदूर्यं बालवायजम् ।

2948 वसास्थि ११, सौराष्ट्र, "लोहक ११

2949 वर्तकं २

2952 "विषको १४

2955 "समव १४

2956 नाग २

2960 काठवीरं च १७; आण १

2961 गौरी १

2962 त ४ मले

2963 वज्र ४

2964 सम्यक १

2966 वज्राह ७

2967 तृणचरं ३

2968 हरिन्मणि ४

2969 मन्दर ४ म

2972 शिखरो, "वायज २

१५

2950

2955

2960

३ ५

2965

2970

प्रवालोल्ली विद्रुमो ना रक्ताक्षो हेमकन्दलः ॥ ७५ ॥

रत्नामणी रक्तकन्दोऽथार्कस्मा दहनोपलः ।

सूर्यकान्तः सूर्यमणिश्चन्द्रकान्तो विघ्नोपलः ॥ ७६ ॥

चान्द्रश्चन्द्रमणिः स्वच्छो गल्वर्कः स्फटिकोऽस्त्रियाम् ।

अयस्कान्तविशेषाः स्युश्चुम्बकआगकादयः ॥ ७७ ॥

मुक्ता स्त्री मौक्तिकं मुक्ताफलं * * * शुक्तिजे ।

[18b] रसोपलमथाहेयं तत्सर्पस्य फणाभवम् ॥ ७८ ॥

जीमूतकरिभत्स्याहिचंश-शङ्खवराहजाः ।

शुक्त्युद्भवाश्च विज्ञेया अष्टौ मौक्तिकजातयः ॥ ७९ ॥

विराट्जो राजपट्टो राजावर्तश्च कथ्यते ।

चिन्तामणिः काममणिर्वैकान्तोऽसितहीरकः ॥ ८० ॥

। इति शैलवर्गः ।

अरण्यमल्ली त्रिपिनं कान्तारं समजं त्रसम् ।

गहनं शुहिनं वाह्यं सत्रं पण्डं च काननम् ॥ १ ॥

वनं कुम्भं च नीमं च गोत्रं च दुमलं च तत् ।

तत् [लं] तल्लं दवो दावो शयः कक्षोऽष्टवी क्षियाम् ।

प्रस्तारस्तु तृणाटव्यामरण्यानी महावनम् ॥ २ ॥

वनी तदल्पं वन्या तु वनानां संहतिः क्षियाम् ।

आरामः स्यादुपवनं वेलं चापवनं च तत् ॥ ३ ॥

गृहारामा निष्कुटाः स्युः पत्न्याटा अथ पौरकाः ।

बहिर्गृहाच्छून्यवाटी भृष्टीः क्षुद्रप्रसीदिका ।

आम्नीढोऽल्ली तथोवानं राज्ञां [19a] साधारणं वनम् ॥ ४ ॥

2974 *दो ९

2975 *मणि ४

2976 *मणिः; स्फटिको ३

2977 शुभक १ भ्रामका १ दयः

2979 रसोपल ९ मथाहेयं १

2980 जीमूत १ कथ्यमास्या १ हि १ वंश वंश १

वराहजाः १

2981 *द्रवा १ यः अष्टौ १

2982 *दो (for *पट्टो). *वर्त १ य

2983 काममणिः; *हीरकः ९

इति शैलवर्गः ।

2985 शुहिनं for शुहिनं

2987 *द्वी २३

2988 प्रकार १ स्तुः महावनं ३

2989 वनीः; वन्या १

2990 चापवनं ४

2991 पत्न्याटाः ३

2992 भृष्टीः १

उद्यानपालकस्तु स्यात्कक्षावेक्षकनामकः ।

प्रमदवनं प्रमदानां

2995

प्रमदावनमप्यदो महीषानाम् ।

स्याद्दृक्षवाटिका तन्

मध्यादीना प्रसूनवाटी च ॥ ५ ॥

न पुंति दण्डका जम्बूमार्गं सैन्धवनैमिषे ॥ ६ ॥

त्रिपुण्ड्रं चार्बुदोऽस्त्री हिमवान्कुरुजाङ्गलम् ।

3000

उत्पलवर्तकं चेति नवारणी प्रकीर्तिता ॥ ७ ॥

स्यात्कोटरावणं नास्ति कोटराणां हि यद्वनम् ।

कीडोद्यानं केलिवनं पुरगाणा तु यद्वनम् ।

पुरगावणमेतत्स्यादप्रस्येऽव्रवणं वने ।

सारिकावणमेवं स्यादधानाभ्यप्यमी परे ॥ ९ ॥

3005

प्रवणं निर्वणं चान्तर्वणं शरवणादि च ॥ ८ ॥

दूर्वावणं तु दूर्वाणां स्याद्दूर्वावनमित्यपि ॥ १० ॥

देवदारुवनं तु स्याद्वने यद्वैवदारुवम् ।

स्यादीरिकावनाद्येवं वन्यं त्रिपु यनोद्भवम् ॥ ११ ॥

वीथिर्माला च विज्जोलिर्घोरण्यावलि-वीचयः ।

3010

[19b] द्वयोः श्रेणिः पङ्क्ति-तति * * रेसालि-राज्यः ॥ १२ ॥

कुडङ्गो वृक्षवल्लीना वनं स्यादथ वल्लवम् ।

झाटो गङ्गाः कुङ्गमल्ली निकुञ्जं च लतावृतम् ॥ १३ ॥

दुर्हरिदुर्दुमः शाखी शिखरी विटपी कुठः ।

कारस्करो विष्टरोऽद्रिर्नगोऽगः पुष्पदोऽग्रामः ॥ १४ ॥

3015

फलदो मूलहो भूजस्तुरुजर्ण-पलाशिनः ।

सालः स्थिरः पुलाकी च रुहानोकह-पादपौ ॥ १५ ॥

2996 प्रमदावन २

2998 वाटी २

2999 दण्डका १ जम्बूमार्ग १ सैन्धव १ नैमिषे १

3000 चार्बुदोऽस्त्री हिमवान् १

3001 नवारणी १

3002 कोटरावणं १

3003 केलिवनं १

3004 गावण १; प्रेवणं १

3005 वन १

3006 प्रवणं १ निर्वणं १

3007 वन २

3008 दारुवन १

3009 वना १ येवं वन्यं १

3010 विज्जोलिः पचयः (corrupt) for वीचय.

3011 राज्य. १३

3012 कुडङ्गो १

3013 निकुं ५ जं

वनस्पतिर्वृक्ष-मच्छ-नन्यावर्त-करालिकाः ।

पुष्पतः फलवान्वानस्पलोऽपुष्पो वनस्पतिः ॥ १६ ॥

छायातरुः स्तिरच्छायो ह्रस्वशाखाशिफः क्षुपः ।

स्याणुरस्त्री ध्रुवः शङ्कुः शाखापत्रविवर्जितः ॥ १७ ॥

औषधिस्तनौषधिः स्त्री स्यात्फलपाकावसानिकाः ॥ १७ ॥

फलेग्रहिः फलान्वयोऽप्यवकेष्टी तु सोऽफलः ।

पुष्पितः स्यात्कुसुमितः फलवान्फलिनः फली ॥ १८ ॥

फुल्ल-अफुल्ल-संफुल्ल-अ[20a]फुल्लोफुल्ल-नृम्भिताः ।

प्रबुद्धोन्मीलितो नृम्भ-न्योकोच-विकच-स्फुटाः ॥ १९ ॥

सेरः सितो निफसितो दलितः स्फुटितोऽपि च ।

विकास्युन्मिषितो निद्र-विनिद्राण-विकसराः ॥ २० ॥

उल्लीलः स्यादुच्छ्वसित-हसितोन्मिषिता अपि ।

मि(मो)लितः स्यात्संकुचितः फलेग्रह्यादयस्त्रिषु ॥ २१ ॥

प्रततिः प्रततिर्बल्लिता बल्लरिरित्यपि ।

वीर्यताग्निनी गुल्मिन्युलपः पुंनपुंसकम् ॥ २२ ॥

उलपस्तृणमेदे स्याद्गुल्मिन्यामुलपं मतः ।

कणीचिः स्त्री पुष्पितास्या ग्रन्थिकस्तु लताज्वरः ।

प्ररोहोऽस्त्री त्वङ्कुरः स्यादङ्कुरः कन्दलत्रिषु ॥ २३ ॥

पूर्वोऽर्थो बलिशः(?)स्तुस्तु शिखा-शाखा-लताः त्रियः ।

जस्त्री स्याद्विटपश्चाथ शाख्यं शाखेव यत्रिषु ।

वातावर्जितशाखायां भवेद्योपिद्वकेरुका ।

शाला साल स्कन्धशाखाथाशाखं मूलतस्तरोः ॥ २४ ॥

प्रकाण्डोऽस्त्री पुंसि गण्डिः[20b]स्कन्धस्त्वस्य शिरो भवेत् ।

प्रघाणो मस्तकोऽस्त्री * शिफत्रया तु जटा झटा ।

जटिः स्त्रियां नृलिङ्गे तु मूलेषु विनिगद्यते ॥ २५ ॥

3018 करालिङ्गः ११

3019 'स्पलो १; 'स्पतिः १

3020 स्तिरच्छायो २

3021 शङ्कुः १

3022 'स्तनौषधिः २

3023 'न्यो २ प्यवकेष्टी १

3024 कुसुमितः २; फली २० (११)

3025 'न्मिषिता २६

3030 'चितः २

3031 'र्जिता ४ यद्वरी ५

3032 'न्युलपः ४

3034 कणीचि १; ग्रन्थिक १ रत्न

3035 कंदल ४

3036 बलिशं १

3037 'द्विटप ४ थाय शाख्यं १

3039 'शाखा १

3040 गण्डिः २

3042 मूलेषु ४

शाखा शिफावरोहो ना मूलस्त्वग्रं गता लता ।
 लतोद्गमोऽथाप्रकाण्डे गुल्मोऽस्त्री विटपोऽपि च ॥ २६ ॥
 स्तम्भोऽप्यथ शिरोऽग्रं स्यात्तस्मिच्छिखरमस्त्रियाम् ।
 बुधोऽङ्गिनामा मूलोऽस्त्री त्वचा-त्वक्-स्त्वचयः स्त्रियः ॥ २१ ॥
 छल्ली त्वचश्चोचमन्त्ये न स्त्रियां वल्क-वल्कलौ ।
 मज्जायां सारमज्जानौ विस्तारो विटपोऽस्त्रियाम् ॥ २८ ॥
 दैर्घ्यमायाम आनाह आरोहस्तु समुच्छ्रयः ।
 उत्सेधोऽस्त्री समुच्छ्राय उदयस्तुच्छ्रयः ॥ ३० ॥
 अरुपारोहपरीणाहा वृक्षाद्याः स्युर्निधा इति ।
 दाह न स्त्री काष्ठमन्त्ये दल्लि(कं?) चाथ वीसिङ्कत् ॥ ३० ॥
 पथ इन्धनमग्ने(?)स्तदेधः पुंसीज्ममस्त्रियाम् ।
 समिस्त्री समिधायां स्यान्निष्कुहः कोटरोऽस्त्रियाम् ॥ ३१ ॥
 मिधुने बल्लरिर्मज्जा चमरा[218]मञ्जरा न ना ।
 पत्रवर्हिश्छदा न स्त्री पर्णे पत्रं दलं तथा ॥ ३२ ॥
 पलाशं छदनं पर्फरीकं कि[स]लयं नवे ।
 किसलं पल्लवस्त्वस्त्री प्रवालस्त्वचिरोद्गतः ॥ ३३ ॥
 स्याल्लतायावकं चाथ तच्चेदद्गुलिसंनिभम् ।
 स्यादाङ्गुलिकनामा स्यात्कोशी शृङ्गो नरस्त्रियोः ।
 मर्गटो ना स्त्रियां मादिः पर्वरीणं च तच्छिरा ॥ ३४ ॥
 दौर्वीणं मृष्टपर्णं स्याज्जीर्णं त्वेतत्कशंवर(?) ।
 कण्टक-द्रुणसौ न स्त्री दलत्त्वचिश्च वङ्गिलः ॥ ३५ ॥
 शिताग्रोऽप्यथ घृन्तं स्यात्कृषिं प्रसवबन्धनम् ।
 कलिका जालकं क्लीबे क्षारकः कोरकोऽस्त्रियौ ॥ ३६ ॥
 मुकुलो मकुलश्च स्यात्कुट्मलः कुट्मलोऽस्त्रियः ।

3045

3050

3055

3060

3065

3043 रोहो १

3044 लतोद्गमो १

3045 स्तम्भो १; शिखर ३

3046 मूलो ३

3047 वल्कलौ ८

3048 मज्जानौ ३

3049 आनाह ३

3051 गत्या २ रोह ०; निषा १

3052 काष्ठ २; दल्लिचाथ

क्रे० ५० १८

3053 इन्धन २

3054 समिधायां; कोटरो २

3055 मञ्जरा ४

3057 छदनं ८

3058 पल्लव ४

3060 अङ्गुलिक १ नाया २ स्या; शृङ्गो २

3061 पर्वरीणं ३

3064 शिताग्रो; घृन्तं २

3066 कुट्मलो ४

- गुच्छो गुच्छो गुत्स[क]श्च गुलुच्छो ग्लप्स इत्यपि ।
 सत्रकोऽस्त्री स्त्रियां लुम्बिः कोपविद्विर्निगद्यते ।
 स्त्रियः सुमनसः प्रायो भूम्नि स्युः प्रसवः पुमान् ॥ ३७ ॥
- 3070 पुष्पं प्रसूनं सूतं च सुमं कुसुममस्त्रियाम् ।
 मणीचकं चाथ पुंसि परागः पुष्पजं रजः । [21b] ॥ ३८ ॥
 मकरन्दो मरन्दश्च तद्गतो मधुरस्त्रियाम् ।
 आरण्याः स्युः सुमनसो या अरण्येऽसमुद्भवाः ।
 फलं परीरं किंषाकं शल्यं सस्यमथ त्रिषु ।
 3078 व्युष्टं पर्युषितं शुष्कं त्वानं धानमित्यपि ।
 गौणं धारु(?)स्तु पुंस्त्वे स्वादयापकं शलाढु तत् ॥ ३९ ॥
 पेशी कर्कटकी च स्त्री पक्षं तत्तु पचेलिमम् ।
 निर्यासोऽस्त्री पृक्षरसो बीजं त्वङ्गुकारणम् ।
 परु-ग्रन्थी ग्रन्थव(गु ?)ल्माः स्तः पर्व-परुषी समे ।
 3080 * * * * * बीजकोशी शमी शिमिः ।
 शिमिः शिम्बा चाथ सर्वं मूले पुष्पे फले भवेत् ॥ ४१ ॥
 द्व्यहीनं यथैरण्डमशोकं चाग्रमित्यपि ।
 जात्यादयः खलिङ्गाः स्युः पुष्पे जाती च मल्लिका ॥ ४२ ॥
 मूले पुष्पे विदार्याद्याः पुष्पे ह्रीवेऽपि पाटला ।
 3085 साल्वं मूले फले तु स्युर्हीरितकयादयः स्त्रियाम् ॥ ४३ ॥
 खलिङ्गाः सूरणाद्याः स्युः कन्दे जम्ब्यास्तु जाम्बवम् ।
 जम्बु ह्रीवे स्त्रियां जम्बूः फलं जम्बूस्तु तज्जय(?) ॥ ४४ ॥
 श्राक्षं शैग्रव[22a]माश्वत्थं नैयप्रोधं च बार्हतम् ।
 वैणवं चैद्गुदं च स्यात्फलं प्लक्षादिसंभवम् ॥ ४५ ॥
 3090 अन्यत्रैते खलिङ्गाः स्युः फलपाकशुक्र(?)पुनः ।

3071 परागः १

3072 मधु ३

3073 आरण्या- १

3074 सस्य ५

3075 व्युष्टं १

3076 स्त्रा १ दवा°

3077 कर्कटकी ३

3078 निर्यासोः १; बीजं १

3079 समोः १

3080 ३ बीजकोशी

3081 शिमा ५

3082 नाम १

3083 जाती १ च मल्लिका १

3085 साल्वं १

3087 जंबू ३; जंबू १ स्तु

3088 श्राक्षं १ शैग्रव १ माश्वत्थ १ नैयप्रोधं १
 च बार्हतम् १

3089 चैद्गुदं १

फले प्रकृतिलिङ्गाः स्युर्यथा गाया यवास्तिलाः ॥ ४६ ॥

पञ्चाङ्गं तु तरोर्मूलवल्कपुष्पफलच्छदैः ।

पुष्पज्वरस्तु पर्वा स्यात्तथैतिष्कस्त्वौषधिज्वरः ।

दशाङ्गं रसनिर्वाससारकण्टकवृन्तकैः ।

अश्वत्थः पिप्पलो बोधिश्वलपत्रो गन्धशनिः ।

3095

मङ्गल्यः केदवावासः श्रीवृक्षः क्षीरपादपः ॥ ४७ ॥

कपीतनो गर्दमाण्डः कपिवृ(च्)तः कमण्डलुः ।

कन्दरालः सुपार्श्वश्च ध्रुवः पूगोऽपि मौग्धियः ॥ ४८ ॥

तरुप्ररोहः ध्रुवाः सुशीतकवचोऽलियाम् ।

कपिया(वा?)सः फलीशश्च विलम्बः सुप्रतिष्ठितः ॥ ४९ ॥

3100

अन्यस्याली क्षुमः पिष्टक्षीरी कुक्षरपादपः ।

स्यात्प्ररोही जयतरुर्नदीवृक्षो वनस्पतिः ॥ ५० ॥

प्लक्षः कपीतनः शुक्ली जटी छन्द्रे तु पर्कटी ।

य[22b]क्षवृक्षः सुपार्श्वश्च पिप्परिः पिप्पलश्चदः ॥ ४८ ॥

वटोऽलिया रक्तफलो न्यग्रोधो यक्षवासकः ।

3105

बहुपादो मृगः शुक्ली सिद्धार्थः स्कन्धसंभवः ॥ ४९ ॥

नदीवृक्षः प्ररोही च पादरोही वनस्पतिः ।

अमशुक्ली मरीची च दान्तो वैश्रवणालयः ॥ ५० ॥

उदुम्बरः क्षीरवृक्षो महाक्षी हेमदुग्धकः ।

सदाफलः कृमिफलो यज्ञाङ्गः शीतवल्कलः ॥ ५१ ॥

3110

सुप्रतिष्ठो यज्ञयोग्यः कालस्कन्ध उदुम्बरः ।

अमृत्पः फलसंयद्धः सुनक्षुब्ध वसुधुमः ॥ ५२ ॥

उदुम्बरममं(यं ?)त्वौदुम्बरं तद्विकृतौ त्रिषु ।

वेतसो युगुले(?)क्षीतो वक्षुलो व्योमपुष्पकः ।

धानीरो गन्धपुष्पश्च सुपेणः कलनो रथः ॥ ५२ ॥

3115

विदुलो मञ्जरीनम्रो नादेयी त्वम्बुवेतसः ।

परिव्यापस्तोयकामो जलौकः संवृतोऽम्बुजः ॥ ५३ ॥

निकुक्षकश्च विदुलो नदीकूलप्रियोऽपि सः ।

सोतोन्नो मेघद्यु(पु?)ष्पश्च नीले त्विज्जल-हिज्जलौ ॥ ५५ ॥

3091 माया १ यथा १

3113 त्वौदुम्बरं १

3093 पर्वा १ स्यात्तथैतिष्क १ स्त्वौ

3116 नम्रो १

3108 गन्धपुष्प १९

3112 वसुधुमः १९

3119 पुष्पय १२

- 3130 हिङ्गुलश्चेज्जलो[23a]मुच्छफलः स्यात्कक्षपोलिका ।
क्षीरिणः पिप्पल-स्रग्ध-यरोदुश्चर-वेतसाः ॥ ५६ ॥
आम्रो रसालो माकन्दः पिकानन्दी सरालयः ।
कामद्रुश्चेत्रवृक्षश्च प्रियञ्जो मदिरासखः ॥ ५७ ॥
मङ्गलद्रुर्मञ्जरी च शिलीघ्रो मृङ्गवल्लभः ।
3125 मनोभिनन्दनः पुष्पोत्सवश्चामरपुष्पकः ॥ ५८ ॥
वसन्तदूतश्चूतश्च श्यामतैलोऽङ्गनाप्रियः ।
मदिरास[स]श्च सुफलो हेमपिञ्जः सुमृष्टकः ॥ ५९ ॥
सहारः सहकारश्च स भवेदतिसौरभः ।
पान्यामोदी चाथ वार्वरीटोऽस्यास्यहुरो मतः ।
3130 स्यात्सुद्रुमौकुलिर्जन्तुवृक्षो लीक्षातरुस्तथा ॥ ६० ॥
घनस्कन्धश्च कोशाम्रो रक्तकः सुद्रचूतकः ।
अतिमिष्टस्तु राजाम्न आमातः सरभावनः ॥ ६१ ॥
वर्षपाकी तनुक्षीरः शुङ्गी स्यादम्लवाटकः ।
फलीशको दुःफलः स्यात्स्त्री तु जम्बूश्च जम्बुवत् ॥ ६२ ॥
3135 महाफला महास्कन्धा सौरभी सुफला तथा ।
कुमारी गन्धप[23b]त्रा च नीलपत्रासितच्छदा ॥ ६३ ॥
फाफजम्बू मेघवर्णा नदीयी अमरपिया ।
शतपत्रा मूमिजम्बू कुफल्य वैदिशोऽरूपकः ॥ ६४ ॥
वैदला सा च वैदेशी चाथ राजादनोऽस्त्रियाम् ।
3140 तद्वद्राजातनथारः संनकद्रुर्धनुःपटः ॥ ६५ ॥
विसालश्च प्रियालश्च पटो द्राक्षाफलो धनुः ।
शालः शास्त्रामृगास्याघत्वक्सी तापसवल्लभः ॥ ६६ ॥
सरस्कन्धश्चाग्लफलो राजाहो फलनो वरः ।
पल्लवः किञ्चुकः किर्मी ब्रह्मवृक्षसिपर्णकः ।
3145 त्रिवृन्तः फटुर्पर्णश्च चातपोथः समिद्रः ।
क्षारधेयो रक्तपुष्पो यज्ञियश्च गणेलकः ॥ ७१ ॥
लाक्षावृक्षश्च कनकः स्यात्सुर्भीरव(क?) इत्यपि ।

3120 शोडिहाः १

3121 क्षीरिणः १ पिप्पल १ स्रग्ध १ यरो १
दुश्चरवेतसाः १

3127 सुमृष्टकः १४

3129 शोडिहा; शोडि १

3131 शूलकः ५

3134 दुःफलः १०

3136 शूलकः १०

3139 वैदेशी ११

3143 वरः ११

वीजखेहो रङ्गपुष्पः पृथुशिम्बो वमीतरुः ।
 अङ्गारितं नूलाभिलत कर्लीनवनिर्गतो (corrupt) ।
 बन्धः पलाशपत्राणां मूर्ध्नि पत्रपलाशिका । 3150
 पालाशकं [24a] मेघवत्सात्रिर्वृत्तं यत्पलाशतः ।
 एलाफलः पान्यमोम्यो मधुकश्च मधुद्रुमः ।
 गुदपुष्पो मधुष्ठीलो वानप्रस्थो मधुस्रवः ॥ ७५ ॥
 लोघ्रपुष्पो माधवश्च मधुपुष्पो मृगप्रियः ।
 मध्वन्नस्तीक्ष्णसारश्च मोम्यो मधुकलो मधुः ॥ ७६ ॥ 3155
 सोऽन्मोजो दीर्घपत्रः स्याद्भस्त्रपुष्पफलस्तथा ।
 गौरधृक्षस्तीरवृक्षो गिरिकास्थो मधूलकः ॥ ७७ ॥
 घोण्टाकोली च गोकण्ठी बदरी युष्मकण्टिका ।
 गोपघोण्टा च घुण्टा च राष्ट्रधृद्विकरी तथा ॥ ७८ ॥
 क्षिग्धच्छदाजामिषा च गृध्ननल्पलिपिका द्वयोः । 3160
 कर्कन्धूः स्यात्फेनिलम्बं बदरी कुवलं त्रिषु ॥ ७९ ॥
 सर्वावसा युटा(?) स्वादु महत्सौवीरकं भवेत् ।
 हस्तकोली सिद्धनिका कर्कः धूर्ध्मममीयसी ॥ ८० ॥
 सौवीरं बदरं कोलं फलं तासां च बेरटम् ।
 कर्कन्धूना तु पाके स्यात्कर्कन्धुकुणमन्तिमे ॥ ८१ ॥ 3165
 बदरकुणं कुवल[24b] कुणे तेषां पाके समुद्दिष्टम् ।
 बदराण्युच्छति योऽसौ बादरिकः स्याद्विशेष्यलिङ्गस्यः ॥ ८२ ॥
 ककुभोऽर्जुनसंज्ञः स्याद्वीरो वीरतरुस्तथा ।
 वैरान्तको नदीसर्जो मधुगन्धि प्रसूनकः ॥ ८३ ॥
 आशाफलश्चित्रयोषी धूर्तवृक्षेन्द्रवृक्षकौ । 3170
 कुणिः कच्छस्तुण्जिस्तुजः कुपाणिश्च कुवेरकः ॥ ८४ ॥

3148 वमीतरुः २०

3150 *पलाशिका १

3151 पालाशकं १

3155 मधु. १५

3157 मधूलकः १

3159 गोपघुटा for *घोण्टा

3160 नल्प ११ लिङ्गा

3161 कुवलं ३

3162 सौवीरक १

3163 सिद्धनिका २

3164 बेरटं ४

3166 *कुणे २

3167 बादरिकः १

3169 वीरतरुको for वैर

3170 *तुको ११

स्यादापीतः कान्तलको नन्दी नन्दीतरुस्तथा ।

लोमो रोमस्तिलकः स्यान्मार्जनः कालहीनकः ॥ ८५ ॥

चिल्लस्तिलस्त्रिदो ना सितलोमस्तु स्त्रावरः ।

3175

गालवो नेत्रमैषज्यं शीतपुष्पो व्रणौषधम् ॥ ८६ ॥

उत्सादनो घनत्वक्च शशोदती(?) सारभेषजे ।

कमुकः पट्टिकाख्योऽन्यः पट्टीत्यच(?) बृहच्छदः ॥ ८७ ॥

लाक्षाप्रसादनः पट्टी जीर्णबुध्नो घनत्वक्चः ।

कट्फलः कस्फलः सोमवल्कः कारञ्जनस्तथा ॥ ८८ ॥

3180

महावल्कः लियां कुम्भी महाकुम्भी प्रचेतसा ।

म[25a]हाकपायोम्रगन्धा भद्रा भद्रवती तथा ॥ ८९ ॥

श्रीपर्णिका कुमुदिका कैदर्यं मतमलियाम् ।

शीपुंसयोस्त्रिन्दुकः स्वात्कालस्कन्धोऽसिमत्सरः ॥ ९० ॥

स्फूर्जकः स्फूर्जनी स्फूर्त्या विरला स्फुरणी च सा ।

3185

जलोद्भवो दीर्घपत्रः काकेन्दुः काकतिन्दुकः ॥ ९१ ॥

कुलकः काकपीलुश्च कुपीलुर्विपतिन्दुकः ।

क्रीतकं मधुकं यष्टीमधुकं मधुयष्टिका ॥ ९२ ॥

मधुस्रवा लक्ष्यणं च यष्टाहं मधुनाम च ।

जलोद्भवा क्रीतनिका मधुपर्णी मधूलिका ॥ ९३ ॥

3190

पीलुः संसी गुरुफलः सहस्राक्षी हिमासहः ।

उष्ट्रमियस्त्रीक्ष्णतरुर्गारी सिन-विरेचनौ ॥ ९४ ॥

श्यामो भुजो दीपनोऽथ वाके पीलुकुणं भवेत् ।

सोऽद्रिजोऽक्षोट आक्षोटः स्वादुमज्जा पृथुच्छदः ॥ ९५ ॥

पर्वतीयः कन्दरालः कर्परालो गुलाक्षयः ।

3195

फलमेहो वृन्तफलः करिष्टोऽय[25b]शुकप्रियः ॥ ९६ ॥

फलश्रीः पुंसि राजन्यो दृढस्कन्धो नृपामिधः ।

क्षीरी शृत्प्रियकश्च स्यात्प्रियालोकः फलाधिपः ॥ ९७ ॥

3172 *तद १= सदा

3178 घनत्वक्चः c

3182 कैदर्यं १५

3184 स्फुरणी c

3185 दीर्घपत्रः १

3186 *त्रिन्दुकः ६

3188 मधुनाम c

3189 मधुलिका ४

3191 *विरेचनौ १११

3192 दीपनो ११

क्षीरिणी क्षीरिका स्वादुफला मृदुफलापि च ।	
परुषकः परुषकः परुः क्लीबेऽसितच्छदः ॥ ९८ ॥	
पारावतो मृदुफलो चत्वनच्छद इत्यपि ।	3200
अरुपास्थि-कण्टकिफल-वग्धवृद्धि-परुषि च ॥ ९९ ॥	
तूदस्तुदश्च नूतश्च क्रमुको ब्रह्मचार्यपि ।	
ब्रह्मनिष्ठश्च यूषश्च ब्रह्मण्यो ब्रह्मपादपः ॥ १०० ॥	
तूलं तूली चाथ पालेवतं पारेवतं तथा ।	
महापालेवतं रक्तमाणावं रैवतं च तत् ॥ १०१ ॥	3205
आरेवतं पाण्डुपुष्पं तिन्दुकाकृतिः प्रोच्यते ।	
सुगन्धिपुष्पः स्वाद्वल्गुपकसस्यो महोज्जतिः ॥ १०२ ॥	
मधूकपत्रसदृशो भवेद्वाजकदम्बकः ।	
फलं राजकदम्बस्य नीपराजकदम्बकम् ॥ १०३ ॥	
मीषणः स्वादार्तगलो बहुकण्ठो रुजाकरः ।	3210
जालीवृक्षो दुःप्रघर्षः [26a]स्वादुतिक्तफलोऽर्गटः ॥ १०४ ॥	
पनसः पणसश्चास्त्री मुरजफलोऽसौ महासर्जः ।	
.....आयतफलः सकण्टकौ चासिन् ॥ २ ॥	
लकुचो लिङ्गुचः सुद्वपनसो मन्थिमत्फलः ।	
पीतनो सौक्ष्माक्षो गर्भस्त्वेतस्य कण्टका ।	3215
लिङ्गत्रये दाडिमः स्यात्सारश्च करकोऽस्त्रियाम् ॥ ३ ॥	
रक्तबीजो रक्तपुष्पः कुट्टिमः फलखादवः ।	
शुक्रप्रियो दन्तवीजो हिण्डीरो दालिमी त्रिषु ॥ ४ ॥	
विदलं दाडिमकणः शिखरं संपवेलिमः ।	
कपिप्रियस्तु कपि(गिः)त्थः स्वाद्विषित्थो रदहर्षणः ॥ ५ ॥	3220
दध्याहः स्वाद्विफलोऽस्तिस्पन्दः सुरभिच्छदः ।	
चक्रासिः स्वाद्वन्तशठः सितपुष्पः कपिप्रियः ॥ ६ ॥	
जम्बीरश्च ग्राहिफलो मन्मथधिरपावयपि ।	

3195 क्षीरेष्टो ११

3198 मृदुफला १३

3201 परुषि ११

3204 तूली ११; पारेवतं २

3208 कदम्बकः ५

3211 लोर्गटः ॥

3213 सकण्टकौ ७

3215 साक्षी २

3216 स्त्रियां ३

3218 त्रिषु ४

3219 शिखरं १

3220 हर्षणः ५

3222 कपिप्रियः ६

- हृद्यगन्धः स्वादुफलः सितक्षीरो जलेन्द्रकः ॥ ७ ॥
 3225 जम्बीरो जम्भलो जम्भोऽस्त्रियां जम्भील इत्यपि ।
 द्विजकेतुश्चारुफलः करणो दन्तहर्षणः ॥ ८ ॥
 अस्त्रियां रोच[26b]कृष्णाय वेतसाम्लोऽल्लवेतसः ।
 अम्लो रसाम्लः शास्त्राम्लो मांसारिर्वेतसः ॥ ९ ॥
 गीमः सहस्रवेधी स्याच्छतवेधी च वेधकः ।
 3230 रक्तसावो द्रावकश्च न स्त्री चुक्रीमथापरः (?) ॥ १० ॥
 कपोताण्डोपमफलः साराम्लश्च परावतः ।
 महापारावतश्चाथ निम्बूकं निम्बुकं समे ॥ ११ ॥
 रसालं राजनिम्बूकं चौरनिम्बूकमल्पकम् ।
 आलकं धीरसेनं स्याद्दीरकं धीरनुत्तया ॥ १२ ॥
 3235 मवं भव्यं भविव्यं च भावनं तच्चतुर्विधम् ।
 कमरङ्गं कर्णफलं भावनं मुसशोधनम् ।
 रोमान्तकं रोमफलं भव्यं पिच्छिलवीजकम् ॥ १३ ॥
 ऐरावतो नागरक्षो नारक्षो वदनप्रियः ।
 योगसारस्त्ववसुगन्धः सुधा तक्राधिवासकः ॥ १४ ॥
 3240 मातुलिङ्गो मातुलङ्गो लङ्गोऽपि फलपूरकम् ।
 बीजपूरः सुपूरश्च बीजाह्वः केसराम्लकः ॥ १५ ॥
 बृहत्फलश्च रुचकः केसरी स तु शैलजः ।
 दैवदूती सुगन्धाढ्या मातुलङ्गा वनीयकः ॥ १६ ॥
 अ[27a]त्यम्ला पीतपुष्पा च स्मृता सा च महाफला ।
 3245 तिचिडीका तिचिडी च तित्तिडी च कपिमिया ॥ १७ ॥
 अग्लिका चाम्लिका चिश्वा चुक्रिकाय सिताम्लिका ।
 असौ सुतिचिडी प्रोक्ता शुक्रिका च निगद्यते ॥ १८ ॥
 जम्बीरो वेतसाम्लश्च नारक्षो बीजपूरकः ।
 तिचिडीका च पञ्चाम्लं जानीयाद्रसकर्मणि ॥ १९ ॥

3224 द्रुकः ७

3226 दूर्यगः ८

3228 वेतसः ९

3230 चुक्री ४

3232 पारावतः; निम्बुकं २

3233 निम्बुकं २

3235 मवं १ भव्यं १ भविव्यं; भावनं १

3239 वासकः ७

3242 केसरी ११

3244 महाफला ७

3246 चुक्रिका ८

3247 शुक्रिका २

3248 जम्बीरो १ वेतसाम्ल १ च नारक्षो १

3249 तिचिडीका १ च पञ्चाम्लं १

फणिज्जकः फणी प्रस्यपुष्पः मरुतको मरुत् ।	3250
समीरणो मरुतको भवेन्मरिचकोऽपि सः ॥ २७ ॥	
खरपत्रस्तीक्ष्णपत्रो जम्बीरो बीजपुष्पक ।	
तिचिडीकस्तु वृक्षाम्लः शाकाम्लो रक्तपूरकः ।	
अम्लवृक्षोऽम्लपूरः स्यादथ स्यात्करमर्दकः ॥ २० ॥	
कृष्णपाकम(फ?)लविम-सुषेण-स्त्रलकर्पटः ।	3255
धनशूद्रः(?)क्षीरफेनः कराम्लश्चांम्लपुष्पकः ॥ २१ ॥	
करीरो ना मृदुफल ककरं ककचोऽस्तियाम् ।	
शाकपुष्पो गूढपत्रस्तीक्ष्णसारो हुताशनः ॥ २२ ॥	
सुफलः कटुतिक्तः[27b]स्वापीक्ष्णकण्टक इत्यपि ।	
गोत्रेरुर्क कर्कटकं तोदनं मृगलेण्डिकम् ॥ २३ ॥	3260
कन्दनं चारुप्परस्तु तपनोऽग्निमुखो द्वयोः ।	
अरुण्यो धीरवृक्षः स्वाद्रक्षोघ्नो रजनो धनुः ॥ २४ ॥	
दहनाहः शोधकरो गल्ली भक्षतकसिपु ।	
पत्रैस्तु केसराकारैः कलायसदृशैः कलैः ॥ २५ ॥	
पश्चिमार्णवतीरोत्थो वृक्षस्तुवरको मत ।	3265
वातामं च यदाम च सिग्धमज्जफल च तत् ॥ २६ ॥	
छेचिनामं च वातारिरङ्कोटस्तु निकोचकः ।	
अफोलको गन्धपुष्पो रेची स्यात्पीतसारकः ॥ २७ ॥	
गुंश्चोदस्ताम्रफलो दीर्घकीलोऽरिकिलिका ।	
तस्मिस्तु वामनेग्राही हुण्डी कौलम्बवर्णकः ॥ २८ ॥	3270
कठोरमल्लिका चाथ पित्त स्याच्च मकूलकम् ।	
कदली केन्दली काली रसा हस्तिनुसा तथा ।	
चर्मण्वती भानुफलय रम्भा मोचा च कृष्णला ।	
धृन्तपुष्पा च नि सारा तृणसारा महाच्छुदा ।	
काष्ठला वारणवि[28a]सा अन्थिनी भजदन्तिका ।	3275

3254 पुर ९

3256 पुष्पक ॥

3259 कटक ११

3261 कदन ५

3268 भक्षतक १२

खे० क० १९

3265 धुवरको १

3266 फल १

3267 वातारि ५

3269 मल्लिका ११

3271 मल्लिका, कुल १

सुकुमारा मृत्युफल कथिता दत्तविग्रहा ।
 मोचं फलेऽस्याः पुष्पं तु शिलीघ्रं कन्दलं त्रिषु ।
 तालस्तलो ना श्रीबीजो ध्वजद्रुः स महाफलः ॥ २९ ॥
 दुरारोहो दीर्घदण्डो दीर्घस्कन्धो महातरुः ।
 तृणराजो लेख्यपत्रो द्रमेशः पाशुताडकः ॥ ३० ॥
 नारिकेलो नारिकेलो नारिकेलिपुटोदकः ।
 नारिकेलो द्वयोः पुंसि लाङ्गली कूर्चशेखरः ॥ ३१ ॥
 तुल्लः स्कन्धफलश्चोचो जीववृक्षो महाशिराः ।
 तृणराजो दृढफलो दृढबीजो महाफलः ॥ ३२ ॥
 दृढवृक्षो द्यक्षफलो लतावृक्षः शिरीफलः ।
 नारिकेलासवोऽम्भोऽस्य चोचं त्वम्बुकरद्वकम् ॥ ३३ ॥
 खर्जूरः पुंसि खर्जूः स्त्री निःश्रेणिर्दृढकण्टका ।
 सिंहिश्रेणी खरस्कन्धा कषायमधुराग्रजा ॥ ३४ ॥
 दुःप्रपर्षा दुरारोहा भूमिखर्जूरिका पुनः ।
 स्यात्कोकपर्णटी कोका स्वाद्री तु[२८b]त्वादुमस्तका ॥ ३५ ॥
 मधुक्षीरा पिण्डसर्जुः सुफला च सुकण्टका ।
 हिरण्यपुष्पी पूगस्तु क्रमुकः केम्बुको हुणिः ॥ ३६ ॥
 शुवाकश्च शुवाकुः स्यात्त्वपुरः फलपुष्पकः ।
 घोटा(ण्टा?) चाथ फलं तस्या उद्वेगं चिक-चिक्केण ॥ ३७ ॥
 संसिचिक्का स्त्रिया पूगश्लेशः खोलक उच्यते ।
 तालायाः पञ्च हिन्तालस्ताल्या नाडी च केतकी ॥ ३८ ॥
 तृणद्रुमाः स्युरेतेऽष्टौ काकोदुम्बरिका पुनः ।
 मलपूर्मलयूः फल्द्र (?) फल्गुनी जघनं फलाः ॥ ३९ ॥
 अराजिः फल्गुवाटी च सफला मञ्जरी च सा ।
 भवेद्धनफलश्चित्रमेपजा फलमारिका ॥ ४० ॥
 अजीरं मञ्जुलं च स्यात्काकोदुम्बरिकाफलम् ।

३२७६ विग्रहा २०
 ३२७७ मोचं १, कंदल ३
 ३२८५ शिरीष २०
 ३२८६ लापयो १, *द्वरक २
 ३२८९ दुरारोहा १०
 ३२९० दोष ३; स्वादम
 ३२९२ हिरण्यपुष्पी १६, हुनि. ४

३२९४ घोटा ९
 ३२९५ चिक्का, खोलक १
 ३२९६ हिताळ १, केतकी १
 ३२९७ तृणद्रुमा १
 ३३०० भारिका १३
 ३३०१ मञ्जुलं २

वरुणो वरुणो रोधस्तुरः सेतुस्तमालकः ॥ ४१ ॥
 श्वेतपुष्पः साधुवृक्षस्तिकशकः कुमारकः ।
 पाश्चात्त्य उरुमानोऽसावय श्लेष्मातको हिमः ॥ ४२ ॥
 वसन्तकुसुमो लेखशाटः सा[29a]द्वहवारकः ।
 शैलप-पिच्छिलोद्दाल-मुक्त-मुक्तफल अपि ॥ ४३ ॥
 द्विजनिन्वः कर्बुदारः कपेर्लर्नरि शामितः ।
 भूतवृक्षो द्विलिङ्गानुशमी सक्तुफला शिवा ॥ ४४ ॥
 लक्ष्मीस्तुङ्गापि मङ्गल्या सिग्धपिच्छिलपत्रिका ।
 स्यान्मर्कटीफल चेयं बहला केशहृत्फला ॥ ४५ ॥
 शमीशमी शमीरोऽक्षी शंकराहोऽप्यथ त्रिपु ।
 शामिलिः सुग्विकारोऽस्यास्तफलं सगरं शमी ॥ ४६ ॥
 गुन्द्रा गोविन्दिनी गौरी गौः प्रियङ्गुश्च विन्दिनी ।
 गन्धप्रियङ्गुः फलिनी फली च प्रियकश्च सः ॥ ४७ ॥
 वृत्ता इयमा गन्धकान्ता फान्ताह्वा कामिनी प्रिया ।
 कारम्मा कङ्गुनी विष्वक्सेना गन्धफलीति च ॥ ४८ ॥
 पृथ्वी पुष्करपर्णी च कोलाङ्गी वर्णमेदिनी ।
 अश्मन्तकोऽश्मयोनिः स्याद्युग्मपत्रोऽम्लपत्रकः ।
 रुक्षगत्वज्वालकापर्णाः कुशली पापनाशकः ॥ ४९ ॥
 कोविदारस्ताम्रपर्णो महाय(१)बलप[29b]त्रकः ।
 कुद्दालश्चापि कुद्दालः क्षीरदुः कुण्डली कुली ॥ ५० ॥
 उद्दालः स्याच्चमरकः कुण्डलः स्वल्पकेसरः ।
 वरलब्धः काञ्चनको भ्रमरेष्टो मनोहरः ।
 काञ्चनारिश्चमरिक आस्फोटस्तुल्यकेसरः ॥ ५१ ॥
 रक्तपुष्पः श्वेतपाकशत्रुः स्यात्काञ्चनारकः ।
 सप्तपर्णस्त्वयुक्पर्णः शुक्तिपर्णः सुपर्णक ॥ ५२ ॥
 बहुत्वकशास्मलीपर्णशिपर्णो गुच्छपुष्पकः ।

३३०५

३३१०

३३१५

३३२०

३३२५

३३०३ कुमारक. ९

३३०४ उरुमानो १

३३०६ *पला for *फला.

३३०८ *इष्टो १४, Post.half=Amara-
kośa. l. 752 (N. S. ed)

३३१० *द्वरफला १०

३३११ शंकराहो ३

३३१२ शमी २

३३१३ विन्दिनी ६

३३१४ सास्य for स.

३३१७ श्वेदिनी १७

३३१९ *नाशक ८

३३२५ श्वेत्तमारक ७

शारदः शारदी चाथ राजवृक्षः सुवर्णकः ॥ ५१ ॥

आरुस्वधश्चावर्धश्च प्रमदः कृतमालकः ।

३३३०

आरोम्यक्षिम्बि-शम्याक-संपाकाश्चतुरङ्गुलः ॥ ५२ ॥

कर्णिकारो दीर्घफलो व्याध्यन्तक-द्रुमोत्पलौ ।

आरेयतो रेवतश्च कर्णी च स्वर्णपुष्पकः ॥ ५३ ॥

कुण्डली च करिव्याधः स्वर्णह्रः कल्पपादपः ।

स्वर्णश्लोफालिकाश्च स्यात्पारिमदः प्रमदकः ॥ ५४ ॥

३३३५

रक्तपुष्पो निम्बतरुः कण्टकी पारिजातकः ।

५८

मन्दाररुपि मन्दारः कण्टकी शुक्रं(?) इत्यपि ॥ ५५ ॥

[३०३] निम्बो नियमनोऽरिष्टो यवनोऽपि कुष्ठहा ।

सुभद्रः सर्वतोभद्रः पारिभद्रः प्रमदकः ॥ ५६ ॥

कुम्भितो हिङ्गुनिर्यासोऽस्त्री सुतितक-मालकौ ।

३३४०

पिचुमर्दच्छर्दनश्च पिचुमन्दः शुक्रमियः ॥ ५७ ॥

८१

देवदत्तः शीर्णपर्णः मियशालो रविप्रियः ।

वस्त्वचोऽप्यथ द्रेका तस्या रमण-रमणौ ॥ ५८ ॥

कैटव्यश्च महानिम्बः शाकसारोऽपि रम्यकः ।

पञ्चनिम्बं तु निम्बस्य पञ्चाङ्गं समुदीरितम् ।

३३४५

किराततिक्तो भूनिम्बो नार्गतिक्तश्च तिक्तकः ।

राप्रसेनः किरातश्च नेपालोत्पस्तु हैमकः ।

कैरातः कण्डतिक्तश्च नाडीतिक्तोऽर्धतिक्तकः ।

मदना वामनो राठो गाल-गालव-पिण्डिनः ॥ ६० ॥

तत्करः करहाटश्च श्वसनी विषपुष्पकः ।

३३५०

पिण्डीतकः शल्यकश्च पिण्डपुष्पश्च पर्णरुः ॥ ६१ ॥

मातुलो बीजपुष्पश्च पुमान्मरुवकः फलम् ।

श्वेतस्त्वेव करञ्जः स्याच्चर्मगरतरुश्च सः ॥ ६२ ॥

तीक्ष्ण[३०६]कीलः श्वेतवर्मपादपश्च प्रकीर्तितः ।

कृष्णोऽप्यो गंच(?) पिण्डीतो महापिण्डीतको महान् ॥ ६३ ॥

३३२८ शारदी १०

३३३१ द्रुमोत्पलौ १

३३३४ *क्षेत्रालिका १

३३४० वस्त्वचो २१

३३४५ रम्यक ७

३३४४ पंचनिम्ब १

३३४६ किरातक १

३३४७ *तिक्तक ६

३३५१ पत्रं १८

३३५४ पिण्डीतो, *तको १

पीतकः पीतपिण्डीतः सूक्ष्मपिण्डीतकोऽपि सः ।	३३५५
सूक्ष्मपिण्डीतकः पर्णपिण्डीतो वस्तिशोधनः ॥ ६४ ॥	
करञ्जः कर्जो नक्तमालः स्याच्चिरविल्वकः ।	
मञ्जरीकुसुमो रक्तमालोऽथ धूतपूर्णकः ॥ ६५ ॥	
प्रकीर्यः स्निग्धगु(च्छोऽसौ)सोमवल्कः सगौरकः ।	
पूतीकरञ्जः पूतीकः सुमनाः कलिमारकः ॥ ६६ ॥	३३६०
कलिङ्गश्चोदकीर्या सुतुं(?)पङ्कन्यो हस्तिचारणी ।	
वृद्धीकरञ्जशार्ङ्गेष्टा(?) कासघ्नी करभण्डिका ।	
कैडर्यश्च सुमन्तश्च मातृनन्दन एव च ।	
दन्तधावनकोऽम्भारवल्लरी मर्कटी तथा ॥ ६८ ॥	
उत्तुण्डकी काकतिका सुरदुस्तु सुगर्भकः ॥ ६८ ॥	३३६५
तिनिशः सन्दनो नेमिर्नरि पाषाणगर्भकः ।	
विच्छृत्सर्वसारश्च चक्रसंवरणस्तथा ॥ ६९ ॥	
आरण्यस्तु रथद्वुः स्या[३१६]वृत्तिमुक्तश्च वज्रुलः ।	
शोभाञ्जनः कृष्णगन्धस्तीक्ष्णगन्धो बहुच्छदः ॥ ७० ॥	
सौमाञ्जनोऽस्त्रियां शिम्बरश्चिनो मोचकस्तथा ।	३३७०
विद्रधिद्रिद् सालनोऽर्होऽप्यवदंशो घनच्छदः ॥ ७१ ॥	
हलपत्रो वक्रभङ्गः स्त्रियां मूलकपर्ण्यपि ।	
रक्तोऽसौ मधुशिशुः [स्या]न्मधुरो मधुमृङ्गकः ॥ ७२ ॥	
स्वादुगन्धिर्गञ्जनकः सुगन्धश्च समञ्जनः ।	
सिंहकेयी सुरङ्गी स्यादथ श्वेतोऽतितीक्ष्णकः ॥ ७३ ॥	३३७५
मुखभञ्जो त्रिमुचसि(?) चौरः श्वेतमरीचकः ।	
तद्दीजं श्वेतमरिचं शिशुतैलं तु नैजकम् ॥ ७४ ॥	
भूमीसहो द्वारदारु वरदारु खरच्छदः ।	
सिरकच्छो महापत्रः शाकः सुरमिसारकः ॥ ७५ ॥	
शालः सालः शङ्कुतरुः कार्श्योऽरुपस्तु लवातरुः ।	३३८०
अजकण्ठो वस्तकर्णः सर्जको रञ्जनद्रुमः ॥ ७५ ॥	

३३५५ पीतको २ वि

३३५६ शोधनः ३

३३५८ मालो ४ य

३३५९ वल्कः ४

३३६१ कलिग ५; चारणी ३

३३६८ वज्रुलः ४

३३७२ पर्णपि १५

३३७५ मुरीये ९

३३७७ मरिचं, नैजकं २

३३७९ धारक ८

३३८० कार्श्यो ४

- कुशिकः स्यात्स्नेहकरोऽश्वकर्णस्त्वेव शैलजः ।
 सस्यसंवरणः शूरश्रीरिपत्रो गुरुच्छदः ।
 [31b] तार्क्ष्यहृदीर्धपत्रः स्यात्पीतसालस्तु बीजकः ।
 ३३८६ जीवकः प्रियकः काम्यो भवेद्दन्तूकपुष्पकः ॥ ७७ ॥
 जसनश्वासनश्च स्यादधान्यः कृष्णसर्जकः ।
 सुगन्धिर्नोल्निर्यासः पुष्पवृक्षोऽलकमियः ॥ ७८ ॥
 शौरिः काश्यो महासर्जः कृष्णद्रुस्तिलकद्रुमः ।
 शिशपा तु महाश्यामा कृष्णसारा युगच्छदा ॥ ७९ ॥
 ३३९० पिच्छिल गुरुसारा चागुरुर्मण्डलपत्रिका ।
 कुशिशपान्या कपिला भस्मगर्भावसादिनी ॥ ८० ॥
 शिशपाया विकारे स्याच्छाशपं मेघलिङ्गकम् ।
 क्षिरीषः शुक्रवृक्षः स्वान्मृदुपुष्पश्च भण्डिलः ।
 श्यामवल्कलभण्डीको भण्डीरः शङ्खिनीफलः ॥ ८१ ॥
 ३३९५ ध्रुवगः कलभो विप्रोऽथान्यो देवक्षिरीपकः ।
 चक्रेन्द्रको बदरकोऽप्यथ न स्त्री तमालकः ।
 समौ तपिच्छ-तापिच्छौ कालस्कन्धश्च कीर्तितः ॥ ८२ ॥
 महाकालस्तु किंपाको भर्त्रीकोपकालकौ ।
 खदिरो रक्तसारः स्यात्कु[32a]ष्ठो दन्तधावनः ॥ ८३ ॥
 ३४०० कण्टकी धालपत्रश्च जिह्वाश्लक्ष्यस्तक्षमः ।
 द्रुपद्रुमो याज्ञिकश्च गायत्री तत्र च स्त्रियाम् ॥ ८४ ॥
 गीराटः श्यामसारश्च शल्यको बहुशल्यकः ।
 स सितः सोमवल्कः स्यात्कन्दरः श्वेतसारकः ।
 पथिद्रुमोऽथासितेऽत्र नेमिद्रुः कुक्कुटकण्टकः ॥ ८५ ॥
 ३४०५ कालस्कन्धश्च काम्बोजी महासारोऽपि कार्मुकः ।
 अथेरिमश्चारिमेद इरिमेदोऽहिमारकः ॥ ८६ ॥
 गोधास्कन्धो विद्रुसदिरो रिमः पूलहिमेदकः ।
 त्वक्सारः कृष्णवृक्षश्च गोधावल्ली सुमेदकः ॥ ८७ ॥

३३८२ हेदकरो ७
 ३३८४ पयः ७
 ३३९० पयिका ८
 ३३९१ तारिनी १
 ३३९२ च्छांत्तपे १; लिपि

३३९४ पयः ७
 ३३९५ पिप्रो १०
 ३३९८ धालरो ४
 ३४०३ कडर. for कन्दरः
 ३४०४ पथिद्रुमो ४

गोधनः कट्फलोऽथ स्यादारीः खदिरवल्लरी ।	
धवो हृदः स्थिरो गौरः शाकटाक्षो मरोद्वहः ॥ ८८ ॥	3410
धुरंधरो नन्दिनको गोत्रवृक्षस्तु घन्वनः ।	
गोत्रपुष्पो धनुर्वृक्षोऽधमर्णश्च रुजाहरः ॥ ८९ ॥	
महाबलः सारवृक्षः पिच्छलश्च सुतेजनः ।	
रक्तखादुफलश्चाथ बन्बूलो बन्बुलस्तथा ॥ ९० ॥	
द्रोणीमुखः[32b]सूचिपुष्पो भवेच्चक्रकचक्षदः (१) ।	3415
कुक्कुटः कर्णमेयः स्यात्तस्मिन्नाभाट(१)च समता ।	
विकङ्कतः सुवतर्ज्यन्यिलः स्वादुकण्टकः ॥ ९१ ॥	
गोपकण्टः श्वानपादो व्याघ्रपादश्च किङ्किणी ।	
यज्ञवृक्षोऽग्निवृक्षश्च पृथुबीजः सुघातरुः ॥ ९२ ॥	
ऐरावणो मृदुफलः काकपादश्च कण्टकी ।	3420
स्यात्पिण्डरोहणस्य्या त्विद्गुदी तापसद्रुमः ॥ ९३ ॥	
मल्लकोऽङ्गारवृक्षश्च तिकाहो वृद्धकण्टकः ।	
स्यात्पूतिपर्णिकः जेहमज्जापि व्यावहारिकः ॥ ९४ ॥	
भिन्दुकश्चाथ सरलः पीतद्रुः पूतिदारु च ।	
उच्छिक्तं स्याद्दीपतरुश्चण्डा स्त्री शिग्धदारु च ॥ ९५ ॥	3425
मारीचपत्रकश्चाथ हारिद्रः पीतवृक्षकः ।	
कदम्बपुष्पकः श्रीमान्हरिद्रक-मरुद्रवौ ॥ ९६ ॥	
दावी पचंपचा गौरी पर्जन्या पर्जनी च सा ।	
कटंकटेरी हेमाभा तथा दारुहरिद्रिका ॥ ९७ ॥	
फालीयकश्च[33a]न स्त्री स्यात्पीतदारु च पीतनम् ।	3430
न स्त्रिया देवदारुः स्यात्सुरदारु च दारु च ।	
भद्रदारु जेहविद्धं किलिमं च सुराहयम् ॥ ९७ ॥	
पारिभद्रः पीतदारु पूतिदारु सुदारु च ।	
कर्पटं च महादारु सुमङ्गल्येन्द्रदारुणी ॥ ९८ ॥	
भीडा तारा गन्धवधूर्वातमा भूतनाशनी ।	3435
नपुंसि तरुणी चाथ द्वे रालोऽग्निवल्लभः ॥ ९९ ॥	

3409 कट्फलो १४, *बल्ली २

3411 नन्दिनको ६

3414 *फल ११ थाय

3418 किङ्किणी for किङ्किणी

3420 कंटकी १६

3421 *रोहण ११

3423 *कर्णकज्जेद

3424 बिन्दुक १०

3426 *पत्रक ८

3427 *द्रवौ ६

दीपवृषाः सर्ज-सर्जरस-सर्वरसा गलः ।

बद्धरूपो यक्षघृणः सिग्धदारुश्च शीतलः ॥ २०० ॥

शक्रद्रुसनिर्वासः श्रीकरो देवघृणकः ।

3440

कान्त-कलकलश्चाथ श्रीवेष्टः सल्लकीद्रवः ॥ १ ॥

रक्तशीर्षः पायसश्च त्र्यङ्गः क्षीरश्च वस्तथा ।

श्रीवासोऽपि च दद्याद्दो (!) वृक्षघृणक इत्यपि ॥ २ ॥

रसाद्रसिलपर्णी स्यात्कुम्भोल्लखलकं पुन ।

कौशिक-कालनिर्वासः पुरो गुग्गुलु गुग्गुलौ ॥ ३ ॥

3445

मकंचरः शिवो दुर्गो देवघृण-ज[33b]टायुषौ ।

सर्वसह-मरुद्भाव-महिषाक्ष-जटायवः ॥ ४ ॥

खलको वायुसारोऽपि आतुकन्दः पलंकपः ।

उल्लखलं च कुम्भः स्यात्तुल्योऽसमिदं पुन ॥ ५ ॥

हिरण्यः कुसुदः पद्मो महिषाक्षो महासिति ।

3450

खनामवर्णीः सर्वे स्युः सल्लकी तु महेरणा ॥ ५ ॥

कङ्करी गन्धवीरा च बल्लकी व्रणरोपणी ।

सुसवा सुरमिर्मोचा हादिनी च हृदा रसा ॥ ६ ॥

गल्लक्षी कुन्दुल्ली भक्तित्तार्थ कुन्दुरुः ।

मुकुन्द-कुन्दौ पालिन्दः सुगन्धो मीषणो बली ॥ ७ ॥

3455

नागः श्रीवल्लभः स्वस्रो मेचकः स्वपुरो मुनिः ।

चन्दनोऽस्त्री मलयज भद्रश्रीगन्धसारकः ।

जाकुटश्च पटीरश्च श्रीखण्डो रोहिणद्रुमः ॥ ८ ॥

हिमं महाहं मलयं श्वेतं स्याच्चन्द्रकान्तकः ।

हरिचन्दनमल्ली स्याद्गोक्षीर्षं तैलपर्णिकः ॥ ९ ॥

3460

मल्लेष्टं पीतकाष्ठं च कालीय हरिवल्लभम् ।

कालसारं तु कालेय कालीय वक्षिकं तथा ॥ १० ॥

जोगं कालानुसार्यं च वनच[34a]न्दनमस्तियाम् ।

नातिशीततमं श्वेतं कैरातं च शिलोद्भवं ।

3485 मूल ५

3486 तरणी २१

3440 *कलषा १५ व

3443 *पर्णी ११

3446 *जटायव ४

3448 कुम्भ २१

3449 महिषाक्षो १

3453 *तिचा १५ व

3458 *कातक १२

3460 *वल्गु ७

3463 शिलोद्भवं २

बर्बरोत्थं श्वेतवर्णं निर्गन्धबर्बराह्वयम् ।
 रक्तचन्दनमसौ स्याद्रक्तसारं च लोहितम् ॥ ११ ॥
 कुचन्दनं रञ्जनं च हरिचन्दनमस्त्रियाम् ।
 ज्योतिष्टोमं किरातं च ज्योतिरत्कारुणद्रुमौ ॥ १२ ॥
 स्यात्क्षुद्रचन्दनं शैलमवेऽन्यत्तु कुचन्दनम् ।
 पत्राङ्गं स्याच्च पत्राङ्गं रक्तकाष्ठं सुरङ्गकम् ॥ १३ ॥
 पत्रूरं पत्ररागं च पट्टरञ्जनमेव च ।
 भार्याशृङ्गोऽयमन्यश्च कटुका शणपुष्पिका ॥ १४ ॥
 अगुर्वगरु चायुस्कं राजार्हं जोङ्गकं तथा ।
 कृमिजं कृमिजम्भं स्यादनार्यमसिते त्विह ॥ १५ ॥
 कृष्णागरुर्हृद्गरु कृष्णशीर्षं च वंशिकम् ।
 कृष्णशृङ्गं नरेन्द्रार्हं लोहाङ्गं काकतुण्डकम् ॥ १६ ॥
 मल्लिगन्धि तु मङ्गल्यमखी भूर्जः सिरच्छदः ।
 चित्रपत्रो मृदुत्वक्नो भृजो भृतहरः शिवः ॥ १७ ॥
 लैल्यपत्रो बहुपुटश्चर्मो कालः पृथुत्वचः ।
 [34b] शास्मलिस्तु द्वयोर्मोचा पिच्छिला सिरगीविता ॥ १८ ॥
 कुफुटी च स्थूलफला रक्तपुष्पा च पूरणी ।
 फण्टफाल्या रक्तफला मानहुर्मातुलद्रुमः ॥ १९ ॥
 कुशास्मलिः शास्मलिको रोचनः कूटशास्मलिः ।
 शास्मलीवेष्टकः पिच्छा शास्मलो वेष्टकस्तथा ॥ २० ॥
 मोचसावो मोचरसो मोचनिर्वास-मोचकौ ।
 रोही रोहितको रक्तो रक्तको रक्तपुष्पकः ॥ २१ ॥
 रोहिणो रोचनः स्त्रीहृद्वातुर्दाडिमपुष्पकः ।
 लोहितो रोपणः कूटशास्मलिः पारिजातकः ॥ २२ ॥
 अरिष्टो रक्तबीजश्च पीतफेनश्च फेनिलः ।
 रक्ताफलः सुमङ्गल्यो गर्भपात्यर्थसाधनः ॥ २३ ॥

3485

3486

3470

3475

3480

3495

3466 *चन्दन ४
 3468 *चन्दन ५
 3470 *रञ्जन ॥
 3471 शणपुष्पिनिद्री २ का २ corrupt.
 3473 *द्वार्य ॥
 3476 मंगार्य २
 3478 *ममी १०; *पृथुत्वचः १
 दो. ५. २.

3479 शास्मलि १
 3481 *हृमः १२
 3482 *शास्मलि ४
 3484 *सावी
 3486 रोहणो
 3487 *जातकः १३

३४९०

कृष्णबीजः शीतफेनोऽप्यथ वारिप्रसादनम् ।

छेदनीयं मृतफलं कन्तं(तं) कतकमक्षिदम् ॥ २४ ॥

द्रविहं चंचूलं(?) कार्ष्णमथो कुटज-कूटजौ ।

कलिज्जो मल्लिकापुष्प इन्द्रवृक्षश्च वत्सकः ॥ २५ ॥

काही च गिरि[३५८]मल्ली स्त्री कुटजी स्वेप तुच्छकः ।

३४९५

वरत्तिकः शक्रनामा वृक्षकः पाण्डुपादपः ॥ २६ ॥

मल्लिका नीलयष्टिः स्याद्दीजे त्वस्येन्द्रबीजकम् ।

भवेद्भद्रयवः पुंसि फलं त्विन्द्रयवो भवेत् ॥ २७ ॥

कलिङ्गकः शक्रनामा स्यादथो मोक्ष-मुष्ककौ ।

गोलीढो गोलिहो मुष्टिर्मुञ्चकः सूर्यफल्गु ॥ २८ ॥

३५००

क्षारश्रेष्ठः क्षारवृक्षः पाटलः क्षुद्रपाटलः ।

स्वर्शाखी खियां घण्टा द्विधासौ शुक्लकृष्णतः ॥ २९ ॥

वेल्लंतरो वीरतरुर्दीर्घमूलोऽश्मकृच्छ्रहा ।

क्षुरधारो वधाकारो दीर्घपत्रो महानिलः ॥ ३० ॥

अश्वक्षुरः श्वेतपुष्पी श्वेता च श्वेतनासिका ।

३५०५

विषम्री गिरिकर्णी च कटमी किणिही तथा ॥ ३१ ॥

आस्फोता दधिपुष्पी खट्वाथाघ(?)पराजिता ।

गर्दमी जनिका सूर्या श्वेतपाटलिपिण्डका ॥ ३२ ॥

त्रिष्णुकान्ता गवाक्षोऽथ नीलपुष्पा गवादनी ।

महाश्वेताऽप्यक्तगन्धा वज्रस्तु स्यान्महातरुः ॥ ३३ ॥

३५१०

समौ सीहुण्ड-सेहुण्डौ गण्डीरः ख[३५८]पत्रकः ।

बहुसायो बहुक्षीरो वज्रतुण्डक इत्यपि ॥ ३४ ॥

समन्तदुग्धा शुक्लं लुब्धः सुहा चैव विषाणिका ।

सुधा गुडा चाथ वज्रवल्ली स्याद्वस्तिशुण्डिका ॥ ३५ ॥

वनालिकासिंहारो वज्रहा चामरा च सा ।

३५१५

शुद्धपामार्गहलिनी घर्वाकतिलमुष्ककैः ।

३४९० शीतफेनो १०

३४९२ मार्क्ष ९

३४९४ कोदिव for काही व; गिरिमल्ली ८

३४९६ मल्लीश; *यष्टिः ८

३४९७ *यवः २

३४९८ शक्रनामा ३

३४९९ मुञ्चकः

३५०१ यंत्रा ११११

३५०३ महानिलः ८

३५०८ गवाक्षो १७

३५०९ *गन्धा ४

३५११ इत्यपि ५

३५१३ सुधागुडा १६

३५१४ चामरा ६

कुटजेन च संयुक्तैः सुखदृक्मुदाहृतम् ।
 एरण्डो यक्षहस्तः स्यादुर्बुगन्धवैहस्तकः ॥ ३६ ॥
 पञ्चाङ्गुलो वर्धमानो दिम्बो वातारिरप्यसौ ।
 सितस्तूतानपत्रोऽयं गन्धर्वो दीर्घदण्डकः ॥ ३७ ॥
 तरुणो रुचकश्च रक्तस्तु गजकर्णकः ।
 व्याघ्रो व्याघ्रतलो व्याघ्रपुच्छो लोहितशीर्षकः ॥ ३८ ॥
 मण्ड आमण्ड आदण्डो व्याडम्बश्च व्यडम्बरः ।
 रुबूको रुचकश्चोरुबूकः स्यान्निपुटीद(फ)लः ॥ ३९ ॥
 भवेदुरुबूको रक्तपत्रो रक्तजटोऽपि सः ।
 कासमर्दस्तु काशारिः कर्कशश्चारिमर्दकः ॥ ४१ ॥
 कालंकृततरुस्तूक्तः स प्रोक्तः कासमर्दनः ।
 शुषा तु का [36a] समर्द्दी स्यात्समौ पिचुल-काशुकौ ।
 तुम्बुरुः सौरसः सौरो वनजस्तीक्ष्णपत्रकः ।
 तीक्ष्णव(फ)ल्कस्तीक्ष्णफलः शोधनश्च महामुनिः ।
 हरीतकी त्रिष्वमृता जया च विजयाऽभया ॥ ४० ॥
 पथ्याऽव्यथा च कायस्या वयःस्या प्राणदा शिवा ।
 प्रपथ्या पूतना हेमवती स्याद्रोहिणी च सा ॥ ४१ ॥
 चेतकी स्याद्विलवणा भिषग्भाता च रोगहृत् ।
 शक्रभक्ष्याथ तद्भेदाः सप्तायुर्वेद ईरिताः ॥ ४२ ॥
 सा स्थूलवृत्ता विजया सुवृत्ता रोहिणी मता ।
 पूतनास्मिन्मती सूक्ष्मा स्थूलमासा तु साऽमृता ॥ ४३ ॥
 असा तु चेतकी ज्ञेया पञ्चाष्टा त्वमया भवेत् ।
 सुवर्णवर्णा जयनी कथिता सा भिषग्वरैः ॥ ४४ ॥
 तिप्या तिप्यफल्य धात्री वयस्या चामृतोद्भवा ।
 शिवा वृष्यफला वृष्या दिव्या सीधुफलयपि सा ॥ ४५ ॥
 सुधाफला कर्पफला जातीफलरसापि सा ।
 आमला त्रिष्वामलकी मण्डा स्यादथ तत्फले [36b] ॥ ४६ ॥

3520

3525

3530

3535

3540

3518 वातारि ८

3520 चक्षु ९

3524 रक्तजटो १७

3526 कालंकृततरुस्तूक्तः for prior half.

3527 *मदीरः; *काशुकौ २

3534 शक्रभक्ष्या २०

3535 विजया १; रोहिणी १

3536 सामृता १

3537 चेतकी १; त्वमया १

3538 जयती १ for जयनी

3542 मंडा १६; तत्फले

- माकन्दी स्त्री श्रीफलं च कोमलं न छि (!) चामलम् ।
 बदरामलकं रक्तं प्राचीनामलकं हि यत् ॥ ४७ ॥
- ३५४५ स्त्री धात्री चामलकी शुक्तिः शुष्कामलक्यपि ।
 सर्वोपधिकसंश्रिताः संशुष्कामलकत्वचः ॥ ४८ ॥
 सुगन्धामलकं ह्येते (!) भवेत्पारावती पुनः ।
 ज्योत्स्ना मुक्ताफलं राजामलकी लवली च सा ॥ ४९ ॥
- ३५५० शिवा बहुसुता च स्याद्दृढपादा हिमालया ।
 भूधात्री च जटामाला विषमी च विवुन्नकः ॥ ५१ ॥
 विमीतकलिषु पुमानक्षस्तुपफलः कलिः ।
 संयर्तकः पिशाचद्रुर्मधुजीवो विमेदकः ॥ ५२ ॥
 भूतावासश्च शाखोष्ठो मवेत्कर्पफलोऽपि सः ।
 एतस्य फलमक्षोऽथ पथ्याघात्रीविमीतकैः ॥ ५३ ॥
- ३५५५ क्रमवृद्धैः फलश्रेण्या ॥ च फलोत्तमा ।
 त्रिफला तृफला च स्यात्तृपला च फलत्रयम् ॥ ५४ ॥
 त्रिवर्णकं चाथ विल्वो माक्षुरश्च महाफलः ।
 श्रीनामा श्रीफलो हृद्यगन्धो गन्धफलस्तथा ॥ ५५ ॥
 शाण्डि[३७६]ल्यश्च शलाटुश्च शैलपः पूतिमातृतः ।
 ३५६० शचीको ग्रन्थिलः सत्यधर्मा स्यात्त्रीलकष्टकः ॥ ५६ ॥
 महाकपित्थस्तीक्ष्णाक्षयो वातसारो धराहः ।
 मङ्गल्यः स्यात्पीतफलः सर्वरूपश्च कङ्कटः (कण्टक !) ॥ ५७ ॥
 सदाफलः कृष्णमुखो गन्धगर्मः सरस्वती ।
 नीलवल्ली नीलमल्ली रुच्यः स्याद्गोहरीतकी ॥ ५८ ॥
 ३५६५ स्याद्विल्वकर्कटी विल्वकर्कटी पेशीबाले फलेऽस्य च ।
 बैल्वं तैलं फलं वास्य विकारे मेघालिङ्गगम् ॥ ५९ ॥
 श्रीपर्णी सर्वतोमद्रा गम्भारी काश्मरी हिरा ।
 काश्मरी मधुपर्णी च हीरा मद्रा विदारिका ॥ ६० ॥
 गोपमद्रा मद्रपर्णी क्षीरिणी रोहिणी पुरा ।
 ३५७० कृष्णवृन्ता च कृष्टिः स्यात्कम्पारी स्फला च सा ॥ ६१ ॥

३५४३ चामलं ३
 ३५४५ शुष्कामलक्य ४ पि
 ३५४७ *मलकं १
 ३५४८ लवली ५
 ३५५० विवुन्नकः १५

३५५३ कर्पफलो ११
 ३५५४ *गक्षो १ च पथ्या ४ धात्री १
 ३५६४ हरीतकी ३१
 ३५६५ पेशी २
 ३५६६ बैल्वं १

काश्मर्यो मिथुनेऽथ स्वादरणिर्नाऽग्निमन्थकः ।
 मन्थानो वह्निमथनो मन्थतेजोद्वेकेतवः ॥ ६२ ॥
 तनुरवचा च तर्कारी नादेयी वैजयन्तिका ।
 कणिका पानकाह्वा च श्रीपर्ण चाऽ[३७७]सिता पुनः ॥ ६३ ॥
 द्वयोर्जया जयन्ती स्त्री विजया च जयावहा ।
 वसन्तद्वतिका कामद्वतिका कालवृन्तिका ॥ ६४ ॥
 कुम्भीका ताम्रकुसुमाऽनोघा कालम्बुवासिनी ।
 काचस्थाली सथास्थाली पाटला पाटलिर्द्वयोः ॥ ६५ ॥
 श्वेताह्वा श्वेतकुम्भीका कुवेराक्षी फलेरुहा ।
 स्यात्काष्ठपाटलाऽथ स्यादितुक्छिन्दु-भल्लुकौ ॥ ६६ ॥
 मयूरजङ्घोऽरलुकः कटुङ्गश्च कटंभरः ।
 शुक्ल्या(ना)सो दीर्घवृन्तः फल्गुवृन्तः कुटंभटः ॥ ६७ ॥
 मण्डूकं पर्णः पत्रोर्णः स्योनाकः शोणको नटः ।
 भल्लूक-भल्ल-जक्षश्च भूतद्वः प्रयुशिम्विकः ॥ ६८ ॥
 मियेर्जावोऽभ्यद्रवृक्षोऽप्यथ विल्वादिपञ्चकम् ।
 स्यान्महापञ्चमूलाहमथ पुष्पद्रुमाः परे ॥ ६९ ॥
 पुंनागः पुरुषाहः स्यात्केसरो रक्तकेसरः ।
 पञ्चकेसरकस्तुङ्गः सुरेष्टः सुरपर्णिकः ॥ ७० ॥
 चाग्न्येयः फनकाहः स्यान्नागाहो नागकेसरः ।
 मेरुजो हेमपुष्पः स्यात्केसरः[३८६] सर्ववल्गमः ।
 प्रोक्तः करिकुसुम्भाहो नागकेसरचूर्णकः ॥ ७१ ॥
 चाग्न्येयश्चम्पको हेमपुष्पको रम्य-चाग्न्यकौ ।
 चञ्चरीकातिथिः स्वर्णसंज्ञः स्याद्भरलब्धकः ॥ ७२ ॥
 तत्कली स्याद्गन्धफला बहुलस्तु थकूलकः ।
 थाकूलकः सीधुगन्धो गूढपुष्पश्च शारदः ॥ ७३ ॥
 शिबी केसरकः सिंहः केसरो मेघदोहदः ।
 अशोको नरि कङ्कली रक्तमञ्जरीको नटः ॥ ७४ ॥

3575

3580

3585

3590

3595

3571 काश्मर्यो २१
 3574 श्रीपर्ण चा १४ सिता
 3575 जयावहा ४
 3579 श्वेताहो for श्वेताह्वा
 3580 पाटला ४

3585 अभ्यंगद्रुतो २३
 3586 मूलाह १
 3587 पार्थिक. ६
 3594 मण्डूकला १
 3596 दोहदः १०

- शोकनाशो विचित्रश्च कामुकः कर्णपूरकः ।
 हेमपुष्पः पिण्डपुष्पो गन्धपुष्पोऽपि वञ्जुलः ॥ ७५ ॥
- 3600 कीताद्बुद्धोहदो रक्तो गौराङ्गश्चित्रगुच्छकः ।
 मुचुकुन्दः क्षत्रवृक्षः श्रीतरुः प्रतिविष्णुकः ॥ ७६ ॥
 ध्रुवो वक्रो रुद्रनामा वसुको रुद्रकेसरः ।
 कपिमालः किम्बमूलः सुव्रतः स्थूलपुष्पकः ॥ ७७ ॥
- 3605 शिवमल्ली चाथ कुम्भयोनिर्मधुरशिमुकः ।
 यतिर्मुनिद्रुमो वङ्गसेनश्चातुर्थिकापहः ॥ ७८ ॥
 कदम्ब[38b]स्तु कलम्बः स्यात्प्रावृषेण्यो हलिप्रियः ॥ ७९ ॥
 पुलकी कुत्सिताम्बश्च प्रियकः पर्वताधिपः ।
 फादम्बर्यश्च सूरालोऽप्यथ नीपो वसन्तजः ॥ ८० ॥
- 3610 घूलीकदम्बको घृत्तपुष्पो हारिद्र इत्यपि ।
 सुवासो गदितो धाराकदम्बोऽस्य तु केसरः ॥ ८१ ॥
 पार्परं करुणस्तु स्यात्त्र(?)स्ताहः कण्टकद्रुमः ।
 बृहत्पुष्प *[श्च] नीचश्च मल्लिकापुष्प-कुञ्जकौ ॥ ८२ ॥
 स्याद्भद्रतरुणी चाथ समौ बन्धू[का]-बन्धुकौ ।
 रक्तकः शारदो बन्धुजीवो माध्यं तु न द्वयोः ॥ ८३ ॥
- 3615 करवीरः शतप्रासः प्रतीहासोऽधमारकः ।
 मीनकाक्षः ज्ञातकुम्भः स बीजकुसुमोद्भवः ॥ ८४ ॥
 रक्तपुष्पस्तु लघुदक्षपदातो गुल्मकस्तथा ।
 गणेरुक्ता स्वर्णपुष्पी गणेरूर्ध्वकारिका ।
 कर्णाङ्गश्च करेणुश्च कोको वर्णमनोहरः ।
- 3620 द्रुमोत्पलः कर्णिकारः परिव्याधः सप्तौरभः ॥ ८५ ॥
 सिन्दुकः स्याच्छीतसहः सि[39a]न्दुवारश्च सिद्धकः ।
 श्वेतपुष्पेन्द्रसुरसौ तिलपुष्पक इत्यपि ॥ ८६ ॥
 निर्गुण्डी द्राणिका चाथ नीलिका नीलमञ्जरी ।
 शेषमलिका च सुवहा निर्गुण्डी वनजा च सा ॥ ८७ ॥

3599 वंजुलः १२

3600 पुष्पक ३

3601 विष्णुकः ४

3604 शिवमल्ली १४

3605 कापहः ६

3608 सूरालो १०

3610 कदम्बो ७

3611 पार्परं १

3612 कुञ्जकौ for 'कुञ्जको

3614 जीवो ५

3617 गुल्मकः ४

3623 द्राणिका १

कृष्णसंज्ञो निषधश्च पवित्रो गिरिसिन्दुकः ।	3625
गूपदी श्वेतसुरसा सुगन्धा उत्त(ः)वेशिका ।	
तिलकश्छत्रकुसुमः क्षुरकः खुरकोऽपि सः ।	
मुचिलिन्दो विचित्रश्च स्त्रीनिरीक्षणदोहदः ॥ ८६ ॥	
लक्ष्मीवाम्पूर्णको रेची मुखसंहननो विटः ।	
अग्न्यानस्त्वमिलितः स्याद्वर्णपुष्पो महासहा ॥ ८७ ॥	3630
परिग्नानश्चोरटोऽथ रक्तः कुर्वकश्च सः ।	
पीतपुष्पः किंकिरातः विंक्तिरीटश्च पीतकः ॥ ८८ ॥	
पीतभद्रो हेमगौरो विप्रलोम्यलितोपदः ।	
कुरण्टकः कुरण्टश्च नीलस्त्वार्तगलश्च सः ॥ ८९ ॥	
राजसैरेयकः केशरत्नकः शाणकस्तथा ।	3635
झिण्टी दासी द्वयोर्बाणा भवेदोदनगा[39b]क्यपि ।	
सैर्यको युग्मवन कुरण्टकमेदाः सहचरः । (corrupt)	
***सैरेयश्च सहाचरः ॥ ९० ॥	
अर्जको धृदुपुष्पश्च तत्र झिण्टी स्त्रियां भवेत् ।	
अरुणोऽसौ कुरुवकः पीतस्त्वेव कुरण्टकः ॥ ९१ ॥	3640
द्वयोः सहचरी चाथ नील आर्चगलो भवेत् ।	
जपा जवा ओदूपुष्पं वज्रपुष्पं तिलस्य तत् ॥ ९२ ॥	
मल्लिका शीतमीरुश्च मदयन्ती प्रमोदिनी ।	
मदनीया गवाक्षी च भूपद्यष्टपुटी तथा ॥ ९३ ॥	
भद्रवल्ली चन्द्रवल्ली सुगन्धा माधवी च सा ।	3645
मुकुटस्तृणवृक्ष्यं वा अन्ना त्वेया च वार्षिकी ॥ ९४ ॥	
त्रिपुटा च सुरुपा च स्याद्वर्णा मुक्तयन्धना ।	
वनोद्भवा तु सास्फोटा सैव स्याद्विरिमल्लिका ॥ ९५ ॥	
मागधी गणिकाम्बला यूथिका बलि(बालः)पुष्पिका ।	
शुणोज्ज्व(ः)ला पुण्यगन्धा हसन्ती च शिखण्डिनी ॥ ९६ ॥	3650
शङ्खपुष्पी श्वेनयूथी पीतासौ हेमपुष्पिका ।	

3626 *वेशिका ४

3631 कोरटोः; कुरवक २

3634 कुरट १० य

3635 *सैरेयकः =

3640 कुरुवकः १ पीतस्त्वे

3641 सहचरी २; *गलो १

3642 *पुष्प १ वज्रपुष्पं १

3646 श्वेत्य वा ४

3647 *द्वयना ५

3648 *मल्लिका २

3649 *पुष्पिका ४

3651 *यूथी २; *पुष्पिका ४

हरिणी भीतिका चाथ वारमोटातिशोणका ॥ ९७ ॥

अति[40a]मुक्तो मुद्गु(द्रः)रः स्यान्मण्डको अमरोत्सवः ।

पुण्ड्रकः स्याद्विचकिलः सुगन्धश्चापि कामुकः ॥ ९८ ॥

स्याद्वेलोकेनकी सा च वासन्ती माधमी लता ।

मालती सुमना जाती राजपुत्री प्रियंवदा ॥ ९९ ॥

मनोज्ञा हृद्यगन्धा च चेतकी तैलमाविनी ।

प्रहसन्ती रात्रिपुष्पी कुन्दाद्वा मरुबान्धवी ।

सुयसन्ता शीतवासा सरणी दन्तनिर्मला ।

सप्तला तु सुगन्धा स्याद्रैष्मिका नवमालिनी ॥ ३०० ॥

नेपाली शिमुगन्धा चाम्पायिनी यटपत्रिका ।

मोदिनी सुकुमारा च कान्ता च शिखरिण्यपि ॥ १ ॥

सिन्दूरी तु त्रिसंध्या स्याद्रक्तपुष्पा सुकोमला ।

तरणी रामतरणी कर्णिका चारुकेसरा ॥ २ ॥

कूर्पिका च सुगन्धाख्या कुमारी कुञ्जवल्लिका ।

बृहस्पुष्पा सहा भृङ्गसंगता कण्टकावृता ॥ ३ ॥

महाकुङ्कुमा[मा]रिका चाथ जलजा जलकुञ्जिका ।

चेतकी जम्बुकाङ्कः सात्सूचीपुष्पो हलानकः [40b] ॥ ४ ॥

करशूर्म्यं करतृणं सुगन्धं शक्रचच्छदः ।

स्यात्स्वर्णकेतकी राजकेतकी कुसुमोत्तमा ॥ ५ ॥

दलामलो दमनको दान्तः स्वात्पाण्डुरागकः ।

गन्धोत्कटं पुण्डरीकं मुनिब्रह्मजटा तथा ॥ ६ ॥

भवेन्मल्लको बीजपुष्पः घुरखुकः सुखः ।

रूपिकार्कः क्षीरपर्णो गणरूपो विकीरणः ॥ ७ ॥

आस्फोटश्च सदापुष्पः खरवङ्गफलताया ।

राजार्कस्त्वेष रक्तः स्यात्तत्फलं क्ष्वेदमुच्यते ॥ ८ ॥

सितस्त्वल्को मन्दारो वसुकश्च प्रतापसः ।

विकीर्णकः सदापुष्पः क्षतशीरो गणप्रियः ॥ ९ ॥

3652 पञ्चोपका २

3655 लता ३

3657 माविनी ९

3659 निर्मला १

3662 शिखरिण्य १२ पि

3663 सुकोमला ४

3667 महाकुङ्कुमा[मा]रिका १३ ; ब्रह्मिका २

3669 करच्छदः ९

3670 राजकेतकी repeated, *मोत्तमाः ३

3672 ब्रह्मजटा ७

3673 सुखः ४

3675 *फल ८ स्याथ

3676 राजार्क १

3678 गणप्रियः ८

धूर्त्तं धत्तूर उन्मत्तो देविता तरलः शठः ।

घाण्टिकः कनकाह्वक्ष काहलपुष्प-मातुलौ ॥ १० ॥

3680

धूर्त्तरो मदनस्तूरी फल मातुलपुत्रकः ।

शङ्खिनी चोरपुष्पी स्याद्दुहेना मुकेशिनी ॥ ११ ॥

८१

यशस्करी वेत्रमूला ग्रन्थिका चन्द्रनन्दिनी ।

चौरी निशानरी चण्डा नाकुली च विषर्पिणी [41a] ॥ १२ ॥

वृद्धपादाथ महती भवेत्सा कम्बुपुष्पिका ।

3685

शिवब्रध्ना कम्बुलता शङ्खिनी * [क]म्बुमालिका ॥ १३ ॥

मङ्गल्यपुष्पी मङ्गल्या क्षीरपुष्पी मनोरमा ।

८१

रक्तपुष्पा सुमद्रासौ सर्पाक्षी सूक्ष्मपत्रिका ॥ १४ ॥

विष्णुकान्ता नीलपुष्पा सफला चापराजिता ।

भस्माक्षवीजोऽर्कमुतो विषवीजो विषोदरः ॥ १५ ॥

3690

मण्डूकपर्णी मण्डूकी रचिवल्ली चरौपधी ।

सुवर्चलार्कभक्ता च वरदा मूलपर्णपि ॥ १६ ॥

८१

अर्ककान्ता सत्यनामा सूर्यावर्षा मुनागरिका ।

अर्क* [प्र]प्पी तु सा पृथ्वी पार्था ब्रह्मसुवर्चला ॥ १७ ॥

कपोतवक्त्रा ब्राह्मी तु ब्रह्मसोमा सस्वती ।

3695

मध्या सत्यवती दिव्या नयःस्या सोमबह्वपि ॥ १८ ॥

कपोतवक्त्रा मण्डूकी ब्राह्मणी दर्दुस्त्थला ।

८१

मण्डूकपर्णी मत्स्याक्षी लावण्या च महौपधी ।

हिलमोषी शङ्खधरा जलब्रह्मी क्षपाण्डिका ॥ १९ ॥

हयुषा विशुषा विष्ठा मत्स्यगन्धा वि[41b]पापहा ।

3700

तथाश्वत्थफला ध्वाङ्गनाशिका कच्छुनाशिनी ॥ २० ॥

श्रावणी श्रवणा मुण्डी मिशुकी श्रुतिशीर्षिका ।

अलम्बुसा श्रीमती च महामुण्डी तु मुण्डिनी ॥ २१ ॥

८१

कदम्बपुष्पी गोक्षाला भवेद्ग्रन्थिनिकाह्वता ।

वृद्ध कुलहलो भेटो मूकदम्बस्तपोधमः ॥ २२ ॥

3705

अन्यो देवकदम्बः स्यान्नयहा द्रोणाय कुम्भिका ।

3681 नस्तूरी ११, पुत्रक १

3685 वृद्धपादा १४

3687 मनोरमा ९

3688 पत्रिका ४

3693 मुनागरिका १२

को० ५० २१

3695 कपोतवक्त्र ५

3699 क्षपाण्डिका ४

3701 नाशिनी ८

3703 श्रीमती ४७

3706 द्रोण २ य

५ ८१५

द्रोणपुष्पा कुम्भयोनिद्रोणा सैव कुरवकः ॥ २३ ॥

स्यात्कौण्डिन्य * * * छिन्ना छिन्नरुहामृता ॥ २३ ॥

वत्सादनी गुह्वरी च जीवन्ती सोमवत्स्यपि ।

3710

चन्द्रहासा लता सोमा वयःस्था चक्रलक्षणा ॥ २४ ॥

तन्निकासृतवल्ली च विशल्या मधुपर्ण्यपि ।

॥ २४ ॥ छिन्नोद्भवा वरा च स्यात्कुण्डली मण्डली तथा ॥ २५ ॥

पिण्डामृता त्वत्तिच्छिन्ना शच्यामा कन्दरोहिणी ।

। अटरूपा द्वाटरूपः सिंहास्यो वाजिदन्तकः ॥ २६ ॥

3715

वाशको मातृका वाशा सिंहिका सिंहपर्ण्यपि ।

शीतवल्ली भिषग्ना[42a]ता वृषः क्षीपुंसयोरपि ॥ २७ ॥

मेदोगला विरजनी मृगदन्ती खरखरा ।

अलम्बुसा गन्धवती मदयन्ती खरत्वचा ॥ २८ ॥

वार्धकी बृहती सिंही मण्टाकी स्थूलकण्टिका ।

3720

कुली कण्टकिनी क्रान्ता राष्ट्रिका दुःप्रघर्षिणी ॥ २८ ॥

महोटिका च भण्टाकी बहुपत्रा विधानिका ।

क्षुद्रा तु कण्टकी व्याघ्री कण्टाली कण्टकारिका ॥ २९ ॥

प्रचोदनी धावनी च दुःस्पर्शा राष्ट्रिका सृशी ।

निदिग्धिका च बृहती कासघ्नी दुःप्रघर्षिणी ॥ ३० ॥

3725

श्वेतसिंही तु चन्द्राहा रक्षणा चन्द्रपुष्पिका ।

विन्ना सेहफला रामा पुत्रदात्री प्रियंकरी ॥ ३१ ॥

स्यात्पुत्रिणी जयन्ती च रक्तबिन्दुच्छदा च सा ।

मागिनी मूलिनी नागाप्यथ सर्वालुकारिणी ।

शालिपर्णी दीर्घपर्णी कुमुदा शोथनाशिनी ॥ ३२ ॥

विदारिगन्धाश्रुमती त्रिपर्ण्यतिगुहा स्थिरा ।

3730

अंशुपर्णी पीतनी च तघ्नीः सैव शुवामिषा ॥ ३३ ॥

दीर्घमूला पर्णिनी च[42b]महाङ्गीतनिकापि सा ।

पृथिपर्णी पृथक्पर्णी क्रोष्टुविन्ना च पर्णिनी ॥ ३५ ॥

3707 यौनी शेषा

3708 कौण्डिन्य ६

3712 मंडली २१

3713 ओहिणी ४

3716 ११ १२

3719 मांयघ्री

3721 भटोकी बहुपत्रा विधानिका १४

3723 काशी for सृशी

3724 धर्षिणी १४

3728 नागा ११

3732 श्वेतविका १७

लाङ्गुली धृतिका दीर्घा क्रीतनी कोट्टमेसला ।
 गोकण्टको गोकुरको मूसुरो व्यालदंष्टकः ॥ ३६ ॥
 त्रिकण्टश्च त्रिकण्टश्च वनशृङ्गाटकसिकः ।
 मक्षरः खलशृङ्गाटः श्वदंष्ट्रः स्वादुकण्टकः ॥ ३७ ॥
 क्षुरः पलंकपा च स्याच्छृङ्गां चेलुगन्धिका ।
 पञ्चमूलं लघुवृहत्पादयो लक्ष्मणा विना (?) ॥ ३८ ॥
 दशमूलं लघुवृहत्पञ्चमूलद्वयेन च ।
 वायसोली तु काकोली काका स्यात्स्वादुमासिका ॥ ३८ ॥
 वयःस्या मेदुरा वीरा वीरा स्या * * * [दुस्सा]पि सा ।
 क्षीरिणी क्षीरकाफोली क्षीरशुक्ला विपाणिका ॥ ३९ ॥
 क्षीरा विकारिका चोक्ता वयःस्या जीववश्यपि ।
 मेघा मेदोभवा विद्या तथा पुरुषदन्तिका ॥ ४० ॥
 जल्पपर्णी घरा श्यामा मधुरा जीवनी च सा ।
 महामेदा देवमेदा महापुरुषदन्तिका ॥ ४१ ॥
 मणिच्छिद्रा देवमणि[४३८]र्मधुरा वसुरन्ध्रिका ।
 मापपर्णी सूर्यपर्णी पाण्डुरा हयपुच्छिका ॥ ४२ ॥
 हंसमाषा स्वादुमाषा मासमाषा महा * * * [सहा] ।
 फाम्बोजिका सिंहवृत्ता मुद्गला च पिशाचिका ॥ ४३ ॥
 जपुष्पी शालिपर्णी च कृष्णवृन्ताथ सापरा ।
 कुरङ्गिका मुद्गपर्णी शिम्बिपर्णी च शिम्बिका ॥ ४४ ॥
 काकमुद्गा क्षुद्रसहा महामार्जारगन्धिका ।
 रिङ्गिणी वनजा सिंहो मृगगन्धापि सा भवेत् ॥ ४५ ॥
 जीवको जीवदः क्षोदी महत्स्यो मधुरप्रियः ।
 कूर्चकः कूर्चशीर्षश्च गृह्णकश्चिरजीव्यपि ॥ ४६ ॥
 ह्रस्वाङ्गः प्राणदः श्रेयान्दीर्घायुः सरदः शमी ।
 कपमो मृषमः गृह्णी ककुब्जान्मृषतीपतिः ॥ ४७ ॥

3735

3740

3745

3750

3755

3734 मेखला १८

3738 गण्डिका १६

3739 पंचमूलं १

3740 दशमूलं १

3742 स्वा ८

3744 वायस ८ पि

3746 जीवनी १

3748 शिम्बिका ७

3752 शृङ्गा १५

3755 मृषमया ११

3758 शमी १५

- ३७६० धूर्धरो मातृको द्राक्षो बन्धुरो वृषलीपतिः ।
 रसोनपत्रसदृशौ दीर्घकन्दौ सत्सौरभौ ॥ ४८ ॥
 जीवकर्षभकावेतौ हिमाद्रिशिखरेद्धवौ ।
 जीवन्ती जीवनी जीवा जीवनीया यशस्करी ॥ ४९ ॥
 जीवभद्रा पुत्रभद्रा भ[४३b]ङ्गल्या च मधुश्रवा ।
 ३७६५ शाकश्रेष्ठा जीवपृष्ठा देवपुष्पी सुस्वाकरी ॥ ५० ॥
 * * * * * पुरा शृङ्गरीटिका ।
 ऋद्धिः सिद्धिस्तुष्टिराशीश्वेतना च यशस्विनी ॥ ५१ ॥
 आभासनी महामूर्धा आयणी शोधना प्रिया ।
 लक्ष्मीर्योम्यं च सुसुखं मङ्गलं युगनामकम् ॥ ५२ ॥
 ३७७० सर्वलोकप्रिया वृद्धिर्गर्भदापृदिनामिका ।
 जीवनीयो गणः सोऽयं भवेन्मधुकसंतुतः ॥ ५३ ॥
 अष्टवर्गो विनाजीवा यष्टीम्यां समुदीरितः ।
 बला भद्रौदनी यादी समन्ता शीतकूर्चिका ॥ ५४ ॥
 ऋष्या कूरा शीतपाका विज्जला खरगष्टिका ।
 ३७७५ प्रभार्या पवनप्री च सहा वाट्यालकोऽपि च ॥ ५५ ॥
 वाट्यायनी वर्षपुष्पी वाट्या वीर्या शृङ्गलला ।
 गन्धवल्ली महारगन्धा मङ्गल्यार्यप्रसादिनी ॥ ५६ ॥
 भारद्वाजी सुकर्णौ च शीतपूरा महाबला ।
 ऋक्षगन्धा पीतपुष्पी रिप्यप्रोक्ता महासहा ॥ ५७ ॥
 ३७८० गाङ्गेरुकी नागबला खरगन्धानिका(भा) क्षपा ।
 विश्वदेवापरा[४४a]रिष्टा घण्टा हस्तगवेष्टुका ॥ ५८ ॥
 शणपुष्पी सैव घण्टारवा स्याच्छणघण्टिका ।
 शणघण्टाश्वाय दण्डोत्पला तु सहदेवकः ॥ ५९ ॥
 वर्षपुष्पा च मङ्गल्या माता गोरसतन्दुला ।
 ३७८५ अर्थप्रसायनी च स्वात्सरणी तु प्रसारिणी ॥ ६० ॥
 सरा च सरणा राजबला भद्रबला च सा ।

३७६२ जीवक १ र्भमका १ वेतौ

३७६९ नामक १७

३७७० गर्भदा ३

३७७२ अष्टवर्गो १

३७७५ वाट्यालको १४

३७७९ महाबला १७

३७८१ विश्वदेवा ५

३७८३ शणघट ७

३७८५ वनी ३

३७८८ सुप्रसरा ११

३७८९ पत्रिघा ४

फटंमरा मद्रपर्णी मद्रकाली प्रतानिका ॥ ६१ ॥

चारुपर्णी सुप्रसराप्यथ द्वेष्टे पुनर्नवा ॥ ६० ॥

स्त्रियौ पुनर्भू-वर्षाम्बौ हस्तमण्डलपत्रिका ।

विशाखो रक्तवृत्तः स्याद्रक्तमुष्पक एव च ॥ ६१ ॥

३७९०

शिवादिका क्षुद्रपत्रा वृक्षीवोऽथ कटिलकः ।

वर्षकेतुः क्रूरकः स्वादीर्घरक्तच्छदश्च सः ॥ ६२ ॥

स्यात्मावृषायणी श्वेता त्विय शोफहरी तथा ।

महापुनर्नवा चाथ बलैरण्डपुनर्नवैः ॥ ६३ ॥

मध्यमे पञ्चमूलं स्याच्छूर्पपर्णीद्वयेन च ।

पुत्रजीवो यष्टिपुष्पः कूटो मग्नार्थसिद्धिहृत् ।

शतन्द[४४b]ली शतपदी बहुपुत्रा शतावरी ॥ ६४ ॥

ऋष्यप्रोक्ता द्वीपिशत्रुद्वीपिकापरकण्टकाः (कौ?) ।

मीरुनारायणी नाराजिह्वा सूक्ष्मदला च सा ॥ ६५ ॥

जमीरस्तु महत्येषा पीवरीन्दीवरी वरी ।

सहस्रवीर्या केष्टी च मह्यपुरुषवन्तिका ॥ ६६ ॥

सहस्रवीर्या-सुक्लिन्यौ स्त्रियपत्राप्यहेतुका ।

शतावरी च जीवन्ती काफोत्थौ जीवकर्पभौ ॥ ६७ ॥

जीवनाख्यं पञ्चमूलं चित्रकस्त्वग्निनामकः ।

पाठी पाली च पाठीनो दाहण पाचकोऽरुणः ॥ ६८ ॥

ज्योतिर्ज्वलः शठो व्यालो बल्ली(?)वह्निः कुटः शिली ।

चन्यं त्रिपु स्वाधवन चविका कोलवल्ली ॥ ६९ ॥

तुबरो वशिरस्तीक्ष्णस्तथा कुक्षुटमस्तकः ।

मूलं तु ग्रन्थिक ग्रन्थिः पल्लन्धिचटिकाशिरः ॥ ७० ॥

कणामूलं च पत्रार्द्धं विरूपं मागधं तथा ।

पिप्पली मागधी कृष्णा वैदेही चपला कटु ॥ ७१ ॥

कणोपकुल्या कोला च शौण्डी[४५b]स्यात्तीक्ष्णतन्दुला ।

रूपणाप्युषणा शौण्डी सा भवेत्कृष्णतन्दुला ॥ ७२ ॥

३७९१ वृक्षीवो ६

३७९३ वायणी ५

३७९४ नर्नवा २

३७९५ मध्यमे १

३७९९ सा ११

३८०४ जीवनाख्य

३८०६ शिली १४

३८०८ भस्मक ९

वशिरः श्रेयसी हस्तिपिप्पली कन्ववल्ली ।

3815

कोरुवल्ली गजाह्वा च चविकाफलमित्यपि ॥ ७३ ॥

तोयपिप्पलीका त्वन्या लाङ्गली शकुलादनी ।

गण्डूपदी शारदी च मत्स्यगन्धा च कञ्जटम् ॥ ७४ ॥

मरिचं यवनेष्टं स्यादुपणं तीक्ष्णमूषणम् ।

शिरोवृत्तं सुवृत्तं च कृष्णं कोल च वेल्लजम् ॥ ७५ ॥

3820

स्याद्दार्ढ्यपत्तनं चाय शुण्ठी विश्वं नृपुंसि च ।

विधौषधं नागरं च शृङ्गवेरं कटुकटम् ॥ ७६ ॥

राहुच्छत्रं च मर्दं च कटु चार्द्रकमित्यपि ।

कटुकन्दं शृङ्गवेरं कटुमर्दं तु आर्द्रकम् ।

पिप्पलीविधमरिचैस्त्रिकटु स्यात्कटुत्रयम् ।

ज्योषं व्यूषणमेतत्तु सप्तमि चतुर्वृषणम् ।

पिप्पलीपिप्पलीमूलचव्यचित्रकनागरैः ।

पञ्चकोलं समरिचं त्वेतदुक्तं पट्टपणम् ॥ ७९ ॥

भृङ्गं वराहं सु[45b]रसं वरं रामाप्रियं स्वचम् ।

गुडत्वग्गुल्फं हृद्यं शोचं स्यात्स्वर्णभूमिकम् ॥ ८० ॥

लाटपर्णं च तनुकं वल्कलोऽस्ती त्वगङ्गना ।

तमालपत्रकं पत्रनाम रोमशमंशुकम् ॥ ८१ ॥

गोमेदं तापसं चाथ स्थूलैला चन्द्रकन्यका ।

पृथ्वीका त्वक्सुगन्धा च त्रिदिवा त्रिदिवोद्भवा ॥ ८२ ॥

निष्कुटिर्वहुला च स्यात्सूक्ष्मा तु त्रिपुटा मत्ता ।

कपोतवर्णा कोरुङ्गी तुच्छाप्येलोपकुञ्जिका ॥ ८३ ॥

कायस्या द्राविडी चैन्द्री पुटिका चर्मसंभवा ।

पुटिस्तुटिः क्षियां चाथ त्वक्पत्रैलं त्रिजातकम् ॥ ८४ ॥

त्रिमुगन्धि त्रिगन्धं * केसरं त्वहिकेसरम् ।

नागाहं नागकिञ्जल्कं चाप्येयं नागरेणुकम् ॥ ८५ ॥

3815 पृष्ठ ७

3817 कंघटं ७

3819 वेन्नम

3820 पाने १०

3822 चार्द्रक ११

3825 व्यूषण ४; चतुर्वृषण १

3827 पंचश्लोकः १; पट्टपण १

3830 ख१५गपना

3831 भृङ्गकं ८

3832 तापसं ७

3838 त्रिगन्धं ३

३०१

३०२

३०३

३०४

हृद्रोहं चैव हेमामं त्रिजातं त्वमुना युतम् ।	3840
चातुर्जातं चतुर्जातं चतुर्गन्धमपि स्मृतम् ॥ ८६ ॥	
लवं लवङ्गं मृद्गारं त्रि(शे?)सरं वारिसंभवम् ।	
श्रीसंज्ञं देवकुसुमं दिव्यं चन्दनपुष्पकम् ॥ ८७ ॥	
जातीपत्री[46a]जातिकोशः पात्री सौमनसायनी ।	07
जातीफलं तु शास्त्रकं फलं सौमनसं पुष्पम् ॥ ८८ ॥	3845
मदशौण्डं जातिसुतमयं कङ्कोल-कोलके ।	
उ(ज?)लं बहुफलं च स्थान्मारीचं माधवोपितम् ॥ ८९ ॥	
कटुकं कटुकासलं तथा कटुफलं च तत् ।	
कङ्कोलकं पूगफलं लवङ्गं सुमनःफलम् ।	
धनसारश्चेति पञ्च सुगन्धिः स्मृदीरितम् ।	3850
ताम्बूलवल्ली ताम्बूली नागवल्ली च नागिनी ॥ ९१ ॥	
रेणुका नन्दिनी कान्ता कपिला च हरेणुका ।	
कपिला स्थास्याण्डफली कौन्ती राजसुता द्विजा ॥ ९२ ॥	
स्याद्भ्रसगन्धिनी चाथ गन्धत्वग्गिरिवालुकम् ।	
एलावालुकमालुकमैलेयं च कपित्थकम् ॥ ९३ ॥	3855
पस्वालुकं कुष्ठगन्धि वालुकं च सुगन्धि च ।	
सुवर्णमसरं चाथ सौण्डेयं ग्रन्थिपर्णकम् ॥ ९४ ॥	
शुकपुष्पं शुकं बह्वं बर्हिचूडं च पुष्पकम् ।	
विकीर्णकः कीर्णरोमं घौतेयं शुकुरं च तत् ॥ ९५ ॥	
[46b]सृक्का सृग्नाक्षणी देवी माला लङ्कोपिका मरुत् ।	3860
निर्मास्या कोटिवर्षा च पिशुन्य ललनाह्वया ॥ ९६ ॥	
पञ्चमुष्टिमरुन्माला समुद्रान्ता सुगन्धिका ।	
लघुः शुभा च मरुता नीलपुष्पी सुरात्मजा ॥ ९७ ॥	
मांसी तपस्विनी मत्तो जटी च जटिला मिस्री ।	
क्रव्यादा पिशिनी पेशी लोभशा नलदं न ना ॥ ९८ ॥	3865

3840 हेमामं ८
 3841 चतुर्गन्ध १
 3843 पुष्पकं १
 3844 सायनी ४
 3846 जातिसुत ८
 3848 कटुफलं १
 3850 सुगन्धि १

3851 नागिनी ४
 3854 गन्धिनी ११
 3857 सरं ११
 3858 पुष्पक २
 3859 तत् ११
 3863 सुरात्मजा २०

०८ ३

किरातिनी शिखा हिंसा भूतकेशी तु पूतना ।

गन्धमांसी पिशाचो च केशी भूतजटा जटा ॥ ९९ ॥

अक्षमपुष्पं शीतशिवं वृद्धं कालानुसार्यकम् ।

कालस्थं चापि शैलेयं शिलोघ्नं तु शिलोद्भवम् ॥ १०० ॥

3670

०३ ०

तालवर्णी गन्धकुटी कुटी गन्धवती मुरा ।

दैत्यहृद्या भूतगन्धा रक्षोघ्नी गन्धमादिनी ॥ १०० ॥

कालानुसार्यं तगरं कुटिलं नहुपं नतम् ।

॥ महोदस्थपण्डहस्तो पिण्डीतगर एव च ।

सुपिरा विद्रुमलत्रा फपोताङ्घ्रिर्नदी नली ।

निर्मध्या नर्तकी शून्या घमन्यङ्ग[47a]नकेशिका ॥ २ ॥

3675

०८ ०

चोरकः क्षेमकः शत्रुः कोपनः फलचोरकः ।

दुःपत्रो दुष्कुलो घूर्णो विपमाशुकरश्च सः ॥ ३ ॥

चण्डा घनहरी चोरी सक्षसी गणहासकः ।

रुक्ता कस्तूरिका कट्वी भवेत्सादुफल च सा ।

कर्चूरको गन्धमूलो द्राविडो वेधमुख्यकः ॥ ५ ॥

3680

०८ ०

काश्यको दुर्लभः काश्यः काश्यो जीमूतमूलकम् ।

गन्धोलिका गन्धवधूर्वधूर्गन्धपलाशिका ॥ ६ ॥

भद्रकाली गन्धमूला पद्मप्रन्था सुप्रताक्ष्णी(शटी?) ।

सुगृहीता सोमदा च सती स्वात्सोमसंभवा ॥ ७ ॥

प्रपौण्डरीकं पुण्ड्रं च पुण्ड्र्यं पुण्डरीयकम् ।

शीपुष्पं च सुपुष्पं च चक्षुष्पं साधुनाम च ॥ ८ ॥

3685

०८ ०

स्वात्पद्मकं पद्मगन्धि पद्माहं पद्मदारु च ।

पीतरकं मरुत्थं च पाटलापुष्पवर्णकम् ॥ ९ ॥

मुस्ता त्रय्या मुखकोष्ठी गाक्षेयी मद्रमुखकम् ।

कुलविन्दो मेघनामा गुन्द्रा राजकसेरुकः ॥ १० ॥

3690

वाहः पूर्णको[47b]ष्टश्च मद्रहंसोऽपरः पुनः ।

नादेयः पिण्डमुखः स्वाबागरः पिठरं च सः ॥ ११ ॥

3866 हिंसा ४

3867 जटा ०

3871 मादिनी ९

3873 तगर ९ एव च १

3875 शैलेय १०

3877 दुःपत्रोः स. ९

3881 मूलक ९

3884 संभवा ४

3886 नाम च ८

3889 मुखक ९

3892 पिठरं ४

कुटजदं नृपुंसि स्याद्गोपुरं * * * पुरम् ।	
सितपुष्पं दाशपुरं पुत्रं च परिपेलं वम् ।	
वितुन्नकं शुक्रामं च कैवर्तशुस्तकं च तत् ॥ १२ ॥	3895
जीर्णबुधं शीर्षेपर्णं वानेयं वन्यमित्यपि ।	
वाद्याहं पौष्करं मूलं काश्मीरं पुष्कराह्वयम् ॥ १३ ॥	
ब्रह्मतीर्थं पद्मवर्णं धीरं स्यात्पुण्यसागरम् ।	
मुगन्धि स्याद्दृक्षरुहमथ हृष्टविलासिनी ॥ १४ ॥	
हनुर्नागहनुः कोशी शुक्तिः शङ्खः खुरो नखः ।	3900
नखी खलो हस्तिकर्णः सामुद्रं कोलपर्णकम् ॥ १५ ॥	
स्तरः शल्पी रांघिनालोऽप्यय स्याधककारकम् ।	
शार्दूलजं व्याघ्रनखी पुरन्ध्यसं (Corrupt) स च पादजम् ॥ १६ ॥	
पौरं व्यादायुधं मृद्वनिलेहं ध्वरं च तत् ।	
तुरष्कः सिहको धूमः पिण्डातः पिण्डकः कपिः ॥ १७ ॥	3905
कपिशः कपिजः कल्को वृक्षपूषधल्लवः ।	
भवेत्कृत्रिमधूपश्च याचतः (!) मुरभिस्तथा ॥ १८ ॥	
[488] कुष्ठं रोगाभिर्घं वाप्यमुत्पलं पारिमव्यकम् ।	
पाकलं पाठकं पारिमद्रं च हरिमद्रकम् ॥ १९ ॥	
किञ्जल्कं च कुवेरं च रामं वानीरजं च तत् ।	3910
त्रायन्ती त्रायमाणार्शं पालिनी गयनाशिनी ॥ २० ॥	
बलमद्रा कृतत्राणा बलदेवादिसानुजा ।	
मङ्गल्या वार्षिकी त्राणा सुहृदाणा मुनामिका ॥ २१ ॥	
तालीशकं तु तालीसं पत्रं तालीसपत्रकम् ।	
भवेत्तामलकीपत्रं पत्रार्थं च शुक्रोदरम् ॥ २२ ॥	3915
नाकुली नकुलेष्टा स्यात्सुरस्र सर्पगन्धिका ।	
सहदेवी महावीर्या सर्पाक्षी गन्धनाकुली ॥ २३ ॥	
सर्पकङ्कालिका कामचारिणी विषनाशिनी ।	
महासुगन्धा छत्राक्षी मुनन्दा सुवहा च सा ॥ २४ ॥	
ईधरी नागदमनी महायोगेश्वरी मुता ।	3920
योगेश्वरी नागपुष्पी लता गर्दभपातिनी ॥ २५ ॥	

3896 वन्य १५ लि०

3899 "दृक्षरुह ११

3902 "नाखे १६

3910 वानीरजं ११

शे. ६० २२

3913 त्राया for त्राया; मुनामिका १४

3915 सुधेरं ७

3916 "गन्धिका ४

सर्पगन्धा सर्पसहा विषदंष्ट्रा विषापहा ।
 अन्या नु श्वेतपुष्पी स्वात्नागविन्नोरगस्तु[48b]टा ॥ २६ ॥
 मधुपुष्पा सर्वपुष्पी श्वेतदन्ता च नागिनी ।
 ३९२५ यर्वपुष्पी श्वेतगन्धा शूलिनी रोमदन्तिका ॥ २७ ॥
 सशल्या काण्डिका चाथ सोमवल्ली द्विजप्रिया ।
 यज्ञनेत्री धन्वल्ता पक्षपत्रा मत्स्यप्रभुः ॥ २८ ॥
 महाधन्या महागुल्मा भेदाः श्वेताह्तादयः ।
 सुदर्शना सोमवल्ली वक्राङ्गा मधुपर्णिका ॥ २९ ॥
 ३९३० वत्सादनी च दध्याली मेचका श्रीवणा तथा ।
 पातालगरुडी च स्वादय मूर्वा मधुस्रवा ॥ ३० ॥
 मुरङ्गिका मुरश्रेणी मधुश्रेणी च तेजनी ।
 देवी मधुरसा पीलुपर्णी गोकर्णिका सुवा ॥ ३१ ॥
 मधु[धू]लिका मोरटा च पृथक्स्त्ववित्रपर्णिका ।
 ३९३५ त्रिम्बपर्णी स्वादुरसा गोपवल्ली धनुर्लता ॥ ३२ ॥
 मध्वप्रजा मधुमती पीलुनी ह्यालिनी च सा ।
 धनमूलेऽपरः क्षीरमोरटाङ्गोऽपुष्पकः ॥ ३३ ॥
 सदलो दीर्घमूलश्च कर्णपुष्पो मधुस्रवः ।
 हस्तिपर्णः पीलुपर्णः पुरुषो वद्धमूलकः[49a] ॥ ३४ ॥
 ३९४० पाठाम्बष्ठाम्बष्ठकी च वृकप्येकैशी (Corrupt) कुचेलिका ।
 एकाष्टीला विद्वकर्णी स्वायिनी श्रेयसी रसा ॥ ३५ ॥
 पापचेली बृहत्तिका प्राचीता वनतिकिका ।
 त्रिसरा मालती च स्वात्स्यायिका वृकदन्त्यपि ॥ ३६ ॥
 वृक्षपर्णी दीपनी च कृष्णपाठा सुवीवरा ।
 ३९४५ कटुः कट्टी मत्स्यपिचा मत्स्यविन्ना च रोहिणी ॥ ३७ ॥
 चक्राङ्गी च द्विजाङ्गी स्यादरिष्टा जननी जनी ।
 अशोकरोहिणी तिका कटुरोहिण्यपि स्मृता ॥ ३८ ॥
 स्यान्मत्स्यशकल्य कृष्णभेदी च शकुलादनी ।

३९२२ सर्पगन्धा; विषापहा: ९

३९२६ काण्डिका १३

३९२८ पुष्पा ९

३९३१ "गरुडी ८

३९३५ तैजनी

३९३६ दाहिनी २३

३९३८ चीन for चीन

३९३९ पल्लो for पुः; शूलिका: १०

३९४० मुचेलिका

३९४१ सुवीवरा ४

- देवदाली जालिनी च वेणी लोमशपत्रिका ।
 कर्कोटी च विपत्ती च मूषिका विषहापि च ॥ ५३ ॥
 मला मोटा सूक्ष्ममूला जयन्ती विजया जया ।
 हरिता सूक्ष्मपत्रा च प्रोक्ता सैवापराजिता ॥ ५४ ॥
 ३९८० कर्ममा कर्कशा द्रोणी दीर्घवृन्तोत्तमारणी ।
 इन्दीवरा युग्मफला सशोणी नालिका च सा ॥ ५४ ॥
 व्याघाटः स्याच्छैखरिकः शिखरी शिखरखसः (१) ।
 धामार्गबोऽप्यपामार्गो मार्गः कूटो मयूरकम् ॥ ५५ ॥
 जघःशल्यः क्षारमध्यो दुर्महो दुरतिग्रहः ।
 ३९८५ मर्कटी मर्कटकरा किणिही खरमञ्जरी ॥ ५६ ॥
 प्रत्यक्षपर्णी केशपर्णी रक्तोऽसौ रक्त[५०b]बिन्दुकः ।
 खरच्छदश्च वशिरो नीरजस्तत्रैव रामठः ॥ ५७ ॥
 तोयवृत्तिः शोपहारी मार्गी त्वङ्गाखल्ली ।
 पद्मा हज्जी शुक्रमाता पर्विणी कासनाशिनी ॥ ५७ ॥
 ३९९० फज्जी ब्राह्मणयष्टिः स्यान्महागार्दभगन्धिका ।
 मृगुजा भङ्गुरा हंसी ब्राह्मणी चर्च-चर्वरौ ॥ ५८ ॥
 पालिन्दी खरशाकं च शैलमित्त्वश्मभेदकः ।
 शिलोद्भेदोऽश्मरीभेदी विडङ्गा तु त्रिलिङ्गका ॥ ५९ ॥
 वेष्टं कृमिघ्नं भूतघ्नं तन्दुल्यध्वित्रतन्दुल ।
 ३९९५ अमोघा कैरला चैव जन्तुद्विष्मृगगामिनी ॥ ६० ॥
 रक्तबीजा तु चेष्टासा गह्वरं कैरलं च तत् ।
 उग्रोग्रगन्धा गोलोमी जटिला शतपर्विका ॥ ६१ ॥
 लोमशा शुद्रपर्णी च मङ्गल्या विजया वचा ।
 श्वेता मेघ्या हेमवती पङ्गन्याप्यरुणा पुनः ॥ ६२ ॥
 ४००० साकर्षणी योगवती चर्वरा त्वजगन्धिका ।
 करवी कारवी लुङ्गी कवरी हिङ्गुपत्रिका ॥ ६३ ॥
 पृथ्वीका नापिका तन्वी नाडी हिङ्गु[५१a]शिराटिका ।
 शाकंभरा पूतिकीटा कुक्षिका चोपकुक्षिका ॥ ६४ ॥

३९७७ विपदा १२ पि
 ३९८१ नाटिका ८
 ३९८६ केशपर्णी १९
 ३९९२ च १०
 ३९९३ ओषी ४

३९९५ गामिनी १
 ३९९६ कैरलं ३
 ३९९८ वचा १०
 ३९९९ पङ्गुया ३
 ४००३ कुक्षिका

रामटी चोपकाली सा खरपुष्पा च पिण्डिका ।	
वेणुपत्री वारुपत्री पुगान्पूतिमयूरकः ॥ ६५ ॥	4005
स्याद्रसा रसना रासा रसा युक्तरसा च सा ।	
विरसा सुवह्य गन्धमूला युक्ता च नाकुली ॥ ६६ ॥	4006
श(ए?)लापर्णी श्रेयसी च भवेद्युक्तपला च सा ।	
धुणा धुणप्रिया माद्री विरुपा च विषारुणा ॥ ६७ ॥	
शुकुकन्दा स्वतिविषा सैव प्रतिविषा मता ।	4010
विन्धा शृङ्गी चोपविषा * * * श्यामकन्दिका ॥ ६८ ॥	
यासो यवासो दुःस्पर्शो धन्ययासः कुनाशकः ।	4022
मरुद्भवो दीर्घमूलो बाल्यत्रोऽतिकण्टकः ॥ ६९ ॥	
रोदिनी कच्छुरानन्ता ताम्रमूली विशारदा ।	
गन्धारिका समुद्रान्ता दुरालम्बा दुरालम्बा ॥ ७० ॥	4025
फणीहारी ग्राहिणी च विरुपा दुरभिग्रहा ।	
गोषाङ्गना शारिवा स्यात्सारिवा काष्ठसारिवा ॥ ७१ ॥	4026
प्रतानिनी नागजिह्वास्फो[51b]ता भद्रलतापि सा ।	
सुगन्धिका च सरलानन्ता ज्योत्स्नसारिवा ॥ ७२ ॥	
कृष्णमूला पु सा श्यामा भद्रा चन्दनगोपिका ।	4020
कालिन्दी चन्दना कृष्णवल्ली कालानुसार्यपि ॥ ७३ ॥	
प्रोक्ता चन्दनमूला सा मसुरा कालपेक्षिका ।	4021
चर्मरङ्गा बिन्दुकिनी विभाण्डी पीतकालिका ॥ ७४ ॥	
आवर्तकी रक्तपुष्पी महाजालिनिका च सा ।	
अपरा मूषैठरीकी मार्कण्डी मृदुरेचनी ।	4025
अजशृङ्गी मेघशृङ्गी शक्रनेम्यहिदंष्ट्रिका ।	
महाकाली मेघवल्ली कूर्चपर्णी च वर्तिका ॥ ७६ ॥	4027
विषाणिका च चक्षुष्या बहलङ्गोऽप्यवल्कलः ।	
नन्दी स दक्षिणावर्ता वृषिकाली सपुच्छिका ॥ ७७ ॥	
आग्नीष्ठा नीलिनी नीली काला क्लीतकिकापि च ।	4030
रञ्जनी श्रीफली तुच्छा द्रोणी दोला विशोधि(घ)नी ॥ ७८ ॥	

4005 *मयूरकः २३

4008 *पला १२

4010 प्रतिविषा २

4011 *विषा ४९

4016 दुरभिग्रहा १२

4019 *सारिवा १२

4022 *पेक्षिकाः १-

4029 सपुच्छिना २

मधुपर्णी नीलपुष्पी वृत्तिकाञ्जनकेशिका ।
 गन्धपुष्पफला भारवाहिनी सरटी च सा ॥ ७७ ॥
 मञ्जिष्ठा म[52a]ञ्जुला जिह्वा रक्ताङ्गी रक्तयष्टिका ।
 4035 समझा विकसा भण्डी भण्डीरी विजयारुणा ॥ ७८ ॥
 काल्मेयी ताम्रमूला चन्द्रहासा विषद्विपा ।
 रसायनी च गण्डीरी छिन्नाङ्गी नागकन्यका ॥ ७९ ॥
 मण्डकपर्णी वलालंकरणी कालगोष्टिका ।
 मृत्तिका छद्मका काला हेमा योजनवल्लयि ॥ ८० ॥
 4040 लाक्षा राक्षा रङ्गमाता जन्तुमाता पलंकया ।
 रक्ता निर्मलसरा दीप्तिर्याबोऽलको द्रुमामयः ॥ ८१ ॥
 जतु क्लीबेऽय जतुका जतूका जतुकुञ्जनी ।
 जलनी रत्ननी चक्रवर्तिनी पर्यटी च सा ॥ ८२ ॥
 संहर्षा चापि संस्पर्शा जन्तुकृष्णाहकृष्णिका ।
 4045 अली कुसुम्भो लट्वा च महारजनमित्यपि ।
 कटरो रक्तपुष्पः स्नात्किरिका पद्ममित्यपि ।
 कम्पिलकस्तु कम्पिलः कर्कशो रक्तचूर्णकः ॥ ८३ ॥
 रक्ताङ्गो रत्नो रेची रेचकश्चन्द्रकश्च सः ।
 तेजस्विनी तैजनी स्वादश्चमा च महौषधी ॥ ८४ ॥
 4050 तेजोहा च [52b]किलासमी पारिजाता च वल्कला ।
 ज्योतिष्मती पीततैला पण्या काकादनीलता ॥ ८४ ॥
 काकाण्डकी सूक्ष्मफला लवणा खर्णवल्लरी ।
 चतुर्भुजा बहिमासा कटमी च त्रिपर्णिका ॥ ८५ ॥
 पीतावेगा(गी?) कटिका च कुदिनी कङ्कुनी च सा ।
 4055 कृपा पारायताङ्गिश्च धातकी त्वग्निपुष्पिका ॥ ८६ ॥
 ताम्रपुष्पी चातुपुष्पी सुमिक्षा मयवासिनी ।
 बहुपुष्पी पर्वतीया वह्निज्वाला च कुञ्जरा ॥ ८७ ॥
 मदहेतुर्मदा मयपुष्पी च मदनी च सा ।
 मदनीया विशल्या तु स्यान्नलिक्यनल्य न ना ॥ ८८ ॥

4038 च सा १८

4039 मयपि २७

4042 जतु १२

4044 मृत्तिका १२

4048 मण्डक ९

4050 वल्कला ८

4055 त्वग्नि २ ४

4059 मदनीया १५

लाङ्गली कलिकारी च प्रगाता गर्भपातिनी ।
 अर्धेन्दुपुष्पमिश्रिस्तानन्ता कुटजपुष्पिका ॥ ८९ ॥
 उल्का च फलिनी वह्निजिह्वा स्यात्पुष्पास्सा ।
 नलवास्तुश्च शौरिः स्यात्काकाङ्गी तु शिरोवला ॥ ९० ॥
 काकनाशा(सा) काकतुण्डी काका हिंसा मुरझिका ।
 चौरस्त्रायुर्जीवनीया काकजङ्घा तु सा मता ॥ ९१ ॥
 [53a] स्थूल प्रोक्ता गृध्रनखी काका पारापनी(?) तथा ।
 मदध्या कर्मणी काकतित्ता दासी सुलोमशा ॥ ९२ ॥
 पारावताङ्घ्रिश्च नदीकान्ता प्राचीषलः पुमान् ।
 काकमाची तु कामाची कामाता जघनेफला ॥ ९३ ॥
 घायसी काकमाचो च स्वादुपाकफला च सा ।
 कामाता कुम्हघ्नी च रसायनवरा च सा ॥ ९४ ॥
 उत्तानस्रो वद्धशिक्षा चूडाला चफलोचटा ।
 हक्षुगन्धा तु काण्डेभ्यः काकेभ्योभ्युरः सुरः ॥ ९५ ॥
 स्वात्तैलकण्टकोऽस्माभ्युरध्वण्डः कोकिलाक्षकः ।
 बलं बशलिः क्रमश्च बृहत्काशश्च खक्सटम् ॥ ९६ ॥
 स्वानदीकाशुको रक्तमञ्जरिर्मिन्नहस्तया ।
 जलजस्तु नदीकान्तस्तोयजातः प्रतीफल(?) ॥ ९७ ॥
 अश्वधगन्धा गोकर्णी बल्या बाजीकरी च सा ।
 वराहकर्णी पुष्पा च कम्बुका कुष्ठगन्धिका ॥ ९८ ॥
 धूपोऽथबोधको बर्हिपित्तं च द्वीपजा तु सा ।
 ताम्रसारा वा[53b]तहरी पौष्टिकी च गरीयसी ॥ ९९ ॥
 उपदंशामयहरी द्वीप्या मधुरसापि सा ।
 विदारिक्षुविदारी स्यात्स्वादुकन्दा हयमिया ॥ १०० ॥
 गजप्रेष्टा चक्षुगन्धा कन्दवल्ली शृगालिका ।
 * * * * * वृक्षपर्णी बिडालिका ॥ ५०० ॥
 भूकूप्याण्डी क्षीरशुक्ला त्विभुगन्धा पयसिनी ।

4060

4065

4070

4075

4080

4085

4063 शौरि १७
 4068 'वल १२
 4071 'वरा १०
 4072 'लोचटा ५
 4075 खट्वट १३

4076 'स्तया ३
 4077 प्रतीफल १३
 4080 पित्तं च १२
 4082 मधुरसा ८
 4086 पयसिनी ५०

००३

इक्षुवल्ली क्षीरवल्ली महाश्वेतर्क्षगन्धिका ।
क्षीरकन्दा चेक्षुपर्णी सैव क्षीरविदारिका ॥ १ ॥

4080

गोधापदी हंसपदी त्रिपदी रक्तपादिका ।
प्रहादिनी विषग्रन्थिः सुवहा च मधुसवा ॥ २ ॥
कीटनामा कीटमारी घृतमण्डालसेलुका ।

००४

लज्जावती तु लज्जालुलज्जा पृष्ठपुरोष्टिका ॥ ३ ॥
नमस्कारी गण्डकाली समाङ्गा च शमीछदा ।
समङ्गा रक्तपादी च रक्तमूला हिमच्छदा ॥ ४ ॥

4095

प्ररोदिनी गन्धकारी खदिरा रक्तमूलिका ।
रक्तमूला रुहा रष्टका भवेदञ्जलिकारिका ॥ ५ ॥
तालमूला तु मुसला ताली तालच्छदापि सा ।
हिरण्यपु[५४५]ष्पी खर्जूरी खलिनी वृष्यकण्टिका ॥ ६ ॥
महावृषा मौसली स्यादात्मगुप्ता तु मर्कटी ।

4100

ऋष्यप्रोक्ता शूकशिविः कण्डूरा प्रावृषायणी ॥ ७ ॥
कण्डूकर्यजहाव्यङ्गा गुप्ता च कपिलोमिका ।
आर्पमी लङ्गली व्यङ्गा वामनी दुरभिग्रहा ॥ ८ ॥
विष्यक्सेनप्रिया गुष्टिः काश्मरी वनमालिका ।
घाराही बदरी काह्वी वरा कन्दस्तु तद्वतः ॥ ९ ॥

4105

सुखकन्दः सुकन्दश्च किटीः शम्बरकन्दकः ।
वज्रपत्रश्च वकालुर्वन्यः सूकरकन्दकः ॥ १० ॥
मोको मूलकमूलमो वाराहो वडवानलः ॥ ११ ॥
स्वर्णक्षीरी काश्मनी स्यात्पौतदुग्धा हिमावती ॥ १२ ॥
पटुपर्णी हैमवती क्षीरिणी यवचिञ्चिका ।

4110

तिक्तदुग्धा स्वर्णवती सुवर्णामरणं तथा ॥ १२ ॥
ऋष्यगन्धा तु मेपाण्डी वृषगन्धाप्यञ्जलिङ्का ।
वृषपत्री च मेपाघी जुह्वको जीर्णवालकः ॥ १३ ॥

4088 विदारिका १०

4091 सेला १२

4091 *माला for *मूला

4096 *कारिका १०

4099 मौसली १०

4100 जंहरा for कण्डूरा; प्रावृषायणी ७

4102 दुरभिग्रहा १६

4103 काश्मरी for काश्मरी

4104 वरा = कंदस्तु

4108 स्वर्णक्षीरी

4110 *भार्ये ११

अन्तःकोटरपुष्पी स्यादावेगी वृद्धदारकः ।	
वृद्धदर्वेय सा कृष्णाजा[54b]त्री महिषवल्लरी ।	
वेहरी दीर्घवेहोऽथ महाश्यामा दवाग्रिका ॥ १४ ॥	4115
आग्नेयः स्यादग्रियमो ब्रह्मसोमामिषश्च सः ।	
चतुर्भङ्गाह्वयः प्रोक्तो वृद्धदारुविशेषकः ।	
आरामशीतला देवगन्धा चटकमक्षिका ॥ १५ ॥	
स्याद्भूरिनयनीता च भवेत्कुक्कुटमर्दकः ।	
कुमारी कुण्डला माता फलमत्स्याक्षिकारिका ॥ १६ ॥	4120
रसगन्धो गन्धरसो बोलो आतीरसो रसः ।	
प्राणः शशश्च पिण्डश्च गोप-गोपरसावपि ।	
गङ्गा पिका मातुलानी भङ्गिका विजया जया ।	
उन्मादि[नी] हर्षिणी स्याद्भृङ्गराजस्तु मार्कवः ॥ १७ ॥	
भृङ्गारको भृङ्गनामा पङ्कजः केशरञ्जनः ।	4125
रविप्रियो महानीलः सूर्यावर्तश्च कीर्तितः ॥ १८ ॥	
भवेद्भृङ्गरजःकेशराजोऽङ्गारक एव च ।	
स्यादाकृश्लतावन्ती पिच्छिलाश्वा महासहा ॥ १९ ॥	
बन्दा वृक्षादनी वृक्षरुहा कामरुहा तथा ।	
नलपर्णी नीलवल्ली जीवन्ती पादपाशना ॥ २० ॥	4130
अस्या[55a]न रोहिणी सैव सौर्वेय पदरोहिणी ।	
वन्दकः शिखरी कामतरुश्च विजयद्रुमः ॥ २१ ॥	
मोदकी जिह्मिणी शिली मञ्जरी गुडमञ्जरी ।	
जातसारा पर्वतीया शिङ्गिणी सरमञ्जरी ॥ २२ ॥	
महारवल्ली विकसा वीरवत्यपि * * * [कथ्यते] ।	4135
मांसरोहा चर्मकसा वृक्षा पिशितरोहिणी ॥ २३ ॥	
विमला सातत्य सारी ससत्य वर्चकी जनी ।	
भटुफेना चर्मकया चर्मसाह्या सरालिका ॥ २४ ॥	
सनालिका पीतदुग्धा केनादीप्ता रसालिका ।	

4114. 'दर्वी' य (corrupt), कृष्णा १

4115 दीर्घवेहे य, दवाग्रिका

4117 *विशेषक ७

4120 *कारिका ५

4122 पिण्ड for पिण्डश्च

4124 हर्षिणी ७

खे० क० २३

4127 *रुक् १०

4128 *वहा ४

4132 *द्रुम १४

4134 *मन्ती ९

4136 वृता for वृता, *रोहिणी ८

4139 रसालिका १५

- 4140 गुह्या तु काकण्ठी स्यात्कणीचिः काञ्चिरुच्छा ॥ २५ ॥
 शिखण्डिका रक्तिका च * * [काक]चिथी च कृष्णला ।
 भसी काकादनी काकपीलुका काकनमिका ॥ २६ ॥
 चक्रशल्या च दुर्मेधा स्तशीतपदी च सा ।
 सा श्वेता श्वेतपाकी स्याच्चूडाला च गिरिण्डिका ॥ २७ ॥
- 4145 दुर्माषा चक्रिका चूडा काम्बोजी काकपीलुका ।
 वाकुची वागुचिश्चन्द्रशकला चन्द्रवल्लरी ॥ २८ ॥
 [55b]चन्द्रप्रभा चन्द्रराजी खण्डराजी बराभृता ।
 कालमेयी कृष्णफला सुबल्लिः पूतिफल्यपि ॥ २९ ॥
 मलयूश्चन्द्रिका च स्यात्कुष्ठनी चाप्यवलगुजः ।
- 4150 कटुम्लनामिका गोधावती श्यामा च मोहिनी ॥ ३० ॥
 वटपत्री रेवतिका दीनकीशान्तकश्च सः ।
 कार्पासी पट्टा पथा कर्पासी वयनी तथा ॥ ३१ ॥
 शतपुष्पी समुद्रान्ता साच्छादनफलापि च ।
 अन्याबन्धफला भद्रकर्पासी शोणपुष्पिका ॥ ३२ ॥
- 4155 भारद्वाजी च भद्राथ कार्पासो बादरः पिबुः ।
 पिचल्यस्तूल्यप्यस्याः सूत्रेथ वरतिककः ॥ ३३ ॥
 पर्पटः पिण्डा रेणुनामा चर्माह्वयश्च सः ।
 शीतप्रियः सूक्ष्मपत्रः कवचश्चर्मकण्टकः ॥ ३४ ॥
 रक्तपाती च स्रष्टाकलियष्टिर्जरनाशकः ।
- 4160 रक्तपुष्पोऽभिसाद(?)श्च तृष्णाभो यवकण्टकः ॥ ३५ ॥
 क्षवः क्षुताभिजननो नासासंवेदनस्तथा ।
 तीक्ष्ण उद्वेजनो राजक्षवकः क्षुरकश्च सः ॥ ३६ ॥
 पेन्द्रिरा[56a]छिक्कपत्रा चाप्यथ स्वात्तुलसी सिता ।
 सुरसा सुलभा ग्राम्या भूतघ्नी भूरिमञ्जरी ॥ ३७ ॥
- 4165 अपेतराक्षसी गौरी प्रोक्ता सुरभिमञ्जरी ।
 श्रीमञ्जरी मागमाताय कृष्णा देवदुन्दुभिः ॥ ३८ ॥
 चक्रपर्णी शक्रपत्नी सुरसा हरिकामिनी ।

4143 रतशीतीतीतपदी १७

4145 पीलुका ८

:149 चवल्लुजः १७

1151 *कीशान्तक ८

1153 *लापि च ८

4155 मद्रा ५ य

4156 पिचवस्तुल ५ म°

4163 *पत्रा ९

4166 *माता ११

4167 *चमिनी ५

कर्पूरतुलसी त्वन्या भूतेष्टा भूतनायका ॥ ३९ ॥

मधुकपर्णी कायस्या मधुरा राजसी शिखा ।

द्राक्षा फलोत्तमा त्वाद्धी प्रियाल काकमाचिका ॥ ४० ॥

4170

मधुयोनिश्चारुफला मृद्वीका गोस्तनी च सा ।

काश्मीरजा हारहरा रसाल कपिलापि च ॥ ४१ ॥

अन्तरापधिका माता भवेन्मधुफला च सा ।

ओषधो जातिमात्रे स्युरजातौ सर्वगौषधम् ॥ ४२ ॥

मूले पत्रे करीरामफलकाण्डे विरूढकाः ।

4175

त्वक्पुष्पं कवकं चेति शाकं शिथु च न स्त्रियाम् ॥ ४३ ॥

उपर्वशौ हरितकं शालनं सालनं च सत् ।

कचपं पत्रशाकं च भाजा[56b]भाजी तु पाचिता ॥ ४४ ॥

फलम्यश्च कटुम्यश्च द्वयोः स्याच्छाकनाडिका ।

कार्पापणोऽस्त्री शाकादि मद्भुष्टिर्मतो बुधैः ।

4180

राजालुर्मूलकोऽस्त्री * हस्तिफो हस्तिदन्तकः ॥ ४५ ॥

नीलपर्णं नीलकण्ठं हरितपर्णं च सेकिमम् ।

शालामर्कटकं मिश्रं हस्तिकाक्षारसंज्ञितम् ॥ ४६ ॥

अयदंशक्षमं तीक्ष्णं विष्णुगुप्तमतं वृक्षम् (corrupt) ।

चाणक्यमूलकं रक्तं राजालुकमपीरितम् ॥ ४७ ॥

4185

बाले मूलकपोतान्न गृह्णन् त्वस्त्रियां भवेत् ।

गर्जरं पीतकं च स्याद्भवेनारक्तकन्दकम् ॥ ४८ ॥

अशोत्तः शरुणः कन्दः सुराश्चित्रदण्डकः ।

कण्डूलोऽप्यथ वन्योऽसावुल्ल ओन्नोऽपि कीर्तितः ॥ ४९ ॥

4190

समष्टिला तु गण्डीरः पिण्डालुस्तृप्यगन्धिका ।

मध्यालुकं रोमशं स्वाच्छह्नालः सङ्घसंनिभः ॥ ५० ॥

हस्त्यालुकं हस्तिकन्दो रक्ताल रक्तकन्दकः ।

4169 शिखा ८

4173 *फला ९

4174 ओषधौ १

4175 करीराम १ फल १ कटि

4176 त्वक् १ पुष्पं १ कवकं १; शिथु २

4177 सालनं ४

4178 भाजा ११११ भाजी १ तु

4180 कार्पापणो १

4182 हरितपर्णं

4183 *संज्ञितं for "संज्ञितम्

4186 *कपोता १

4187 *कन्दकं ४

4189 बंशले ६; ओन्नो २ पि

4190 भेदीर २

4191 *संनिभः २

सुरेन्द्रको वज्रकन्दो मुञ्जातं नालमस्तकम् ॥ ५१ ॥
 मस्तकी त्वस्य निर्यासोऽथ स्व *[त्प]विटपं भवेत् ।
 4195 फो[57a]ल्टमपि कोदुग्धं जलोदुम्बरकन्दकः ॥ ५१ ॥
 स्खलकन्दो ग्रामकन्दो महाकन्दस्तु माणकम् ।
 विश्वोटकं कशेरुखी वृषपर्वाथ तन्महत् ॥ ५२ ॥
 राजमुस्ताह्वयं राजकशेरुपि न स्त्रियाम् ।
 केम्बुकं तु भवेत्पेलपेलनी दलशालिनी ॥ ५३ ॥
 4200 क्रौञ्चादनं तु नापाकं मेढं घेद्युलिका च तत् ।
 जल्ली पलाण्डुर्वदनवृषी स च सुकन्दकः ।
 लताफो लवतार्कश्च दुर्हमो हरितः स च ॥ ५६ ॥
 न स्त्री रसनो लशुनो म्लेच्छकन्दोऽप्यरिष्टकः ।
 राहृत्सद्यो महाकन्दोऽप्युग्रगन्धो नृणां तथा ॥ ५७ ॥
 4205 महौषधं गृह्णन्स्तु न स्त्री स्यादल्पनालकः ।
 सूक्ष्मपत्रः पलाण्डोस्तु परणाथभिदो दशा ॥ ५८ ॥
 भूमण्डल भूमिदण्डा प्रबोधा भूमिमण्डिका ॥ ५५ ॥
 प्रबोधिनी चाथ शाफवीरः स्यात्क्षारपत्रकः ।
 न स्त्री वास्तुक-वास्तुकौ प्रणालश्च प्रसादनः ॥ ५९ ॥
 4210 स्यान्मारपो मारियो रक्तस्त्वेष स्याद्रक्तनालकः ।
 जीवन्तकः प्रणालोऽथ तन्दुली[57b]योऽल्पमारियः ॥ ६० ॥
 तन्दुलीयोऽपि चण्डालः श्वगलो मेघनादकः ।
 काण्डीरस्तण्डुलीवीजो विपन्नोऽपि घनस्तनः ॥ ६१ ॥
 मार्पकस्त्वपरो वीजी बापिकः कन्धरोऽपि सः ।
 4215 स्याद्रौढवास्तुकश्चिह्नी यवशाकं महदलम् ॥ ६२ ॥
 चिल्लिका त्वतिरक्ताया राजमाषस्तु रक्तकः ।
 अम्लस्त्वेषोऽम्लबाष्पः स्वाज्जलजस्त्वम्बुबाष्पकः ॥ ६३ ॥
 पितृमियं कालशाकं कालिकाशाकमित्यपि ॥ ६४ ॥

4198 वज्रकन्दो २
 4194 मस्तकी १
 4195 कन्दकः ४
 4196 ग्रामकन्दो २; माणकं २
 4197 पर्वा ३ व
 4199 शालिनी ४
 4200 लिका ४
 4202 दुर्हमो २

4206 सूक्ष्मपत्र ३
 4209 प्रणाट ३ थ प्रसादनः ६
 4210 मारियो २
 4211 प्रणालो ११
 4215 चिल्लिका २
 4216 रक्तमाषः; रक्तकः २
 4217 बाष्पः २
 4218 शाक ३

सर्पपः स्वात्सरियस्तन्तुमश्च कदम्बकः ।
 कटुश्च कटुकखेहो रक्षोघ्नो भूतनाशनः ॥ ६५ ॥
 कण्डभोऽप्यथ सिद्धार्थोऽनपः स्वाच्छेत्सर्पपः ।
 प्रभूततीक्ष्णगन्धस्तु चित्रलो रक्तसर्पपः ॥ ६६ ॥
 क्षवः छिकाकरो राजसर्पपः कृष्णिकामुरी ।
 राजिका दैत्यपत्नी चाप्यथ स्यान्मधुसूदनी ॥ ६७ ॥
 पारङ्ग्या स्त्री वा चम्बूः स्वाध्वश्चक्षुक एव च ।
 तिलपर्णी कुन्तलिका नली बदरन्बरी ॥ ६८ ॥
 कुलिञ्जिका चाथ बृहद्वोलिका[58a]लोणिका च सा ।
 कुलिञ्जरः स्वात्कुठिरो हम्बकुरुकश्च जम्बकः ॥ ६९ ॥
 कालमाला तु पर्णास-कठिञ्जर-कुठेरकाः ।
 कृष्णाशैकः सालनीयो मातृकः कृष्णमातृकः ॥ ७० ॥
 कराळः कपिशः कालमल्ली स्वात्फालमल्लिका ।
 सितोऽसौ विल्वगन्धः स्वाद्वन्धपत्रो वटच्छदः ॥ ७१ ॥
 वैकुण्ठध्वार्जकोऽयं स्वात्सुमुखः सुद्रपत्रकः ।
 पोतक्युपोदिका मत्स्यकाली मदलिका च सा ॥ ७१ ॥
 मदघ्नी पिच्छिला वृन्ता वृन्ताका च कलम्बिका ।
 स्रवज्ञिसफटी कण्टकिनी मदहरी च सा ॥ ७२ ॥
 श्रीहस्तिनी तु गुरुण्डी कुरण्डी शीर्षमञ्जरी ।
 सिंहकेशी क्षेत्रगूपा सुबुकक्षेत्रनाशिनी ॥ ७३ ॥
 नृत्यकुण्डः सूर्यशिरा कुरण्डस्त्वतिवारकः ।
 सुनिपण्णः सुचिपत्रश्चतु पत्रो वितुश्रकः ॥ ७४ ॥
 श्रीवारकः शीतवरः स्वस्तिकः कुकुटः स्थितिः ।
 चाक्षेरीपत्रसदृशो वाहसः पत्रशल्पिका ॥ ७५ ॥
 मत्स्यान्तवीजोऽर्कसुतो[58b]विपगन्धो विषोदरः ।
 सफलीमूर्दपिशमी विष्णुकान्तापराजिता ॥ ७६ ॥

4219 *स्तुमथ for *स्तन्तुमथ

4221 कंठभो१, *सर्पप ३

4222 *सर्पप २

4224 दैत्यपत्नी ७, *सूदन

4225 पारङ्ग्या २, *क्षुक ३

4227 कुलिञ्जिका १, लोणिका २

4231 *मञ्जरी १२

4233 *पत्रक २

4236 सा १२

4238 *नाशिनी १

4239 *वारका ११

4242 *शल्पिका १२

4220

4225

4230

4235

4240

4245

नीलपुष्पी दीनकी च जया च क्षुरिका च सा ।
 सतीनकः सूक्ष्मपत्रोऽप्यथ राजश्वो भवेत् ॥ ७७ ॥
 दुग्धिनी दुग्धिका स्वादुपुष्पी क्षीराविका च सा ।
 कपित्थपत्रा झरसी पूणिजा रूपपत्रिका ॥ ७८ ॥
 चित्रप्रश्नी विरूपा च निर्जरा पुष्पपत्रिका ।

4250

कूलजा वनजा तुम्बपत्री स्याचारुपत्रिका ।
 क्षुद्राम्लिका तु चाङ्गेरी जुक्रिका चाम्ललोणिका ॥ ७८ ॥
 चतुःपर्णी दन्तशठा तथाम्यग्रा च लोणिका ।
 मुनिपण्णच्छदा राजमोदाम्लोटाग्लदोलकः ॥ ७९ ॥
 कलम्बिका स्थूलफला मध्वगन्धा कटमरा ।

4255

प्रपुलाटः प्रपुनटः मपुनाडश्च मर्दकः ।
 बह्वृक्षः स्यादेवगजम्बकाह्वक्षकमर्दकः ॥ ८० ॥
 आवर्तकः क्षोदकः स्यात्पद्माटो मेघलोचनः ।
 मेघपुष्पो मेघराजोऽप्यथ नाडीकलापकः ॥ ८१ ॥
 मत्स्यादनी मत्स्यगन्धा गण्डाली दार्विका पुनः ॥ ८२ ॥

4260

दार्वीपत्री कोष्टु[58a]मूली गोजिह्वा भूमिकालिका ।
 गोमी गोली च गोधूमी स्वादयाम्बालिकाम्बिका ॥ ८३ ॥
 अम्बगाम्बिका भूरिमूला सूचीमुखी शिवा ।
 मधूकर्णिकैपीका सदस्त्री माचिका तथा ॥ ८४ ॥
 मयूरविदला दन्तशठा कम्बू महत्पतौ ।

4265

वृषकर्णी आवणी च मृषिकआवणी च सा ॥ ८५ ॥
 तालपर्णी तु मेघीका मिसिर्मधुरिका च सा ।
 मिश्रेयाश्चबला पीतबीजा शीतशिवापि सा ॥ ८६ ॥
 छात्रा स्वादय शालेय आसाजः सालकोऽपि सः ।
 शाली च शालिनी रक्तबीजो मेहनिवारणः ॥ ८७ ॥
 घनिका घानिका घान्यं घान्याकं घनिकं तथा ।
 घानेयं वेसनाग्र्याथ सालनाग्र्याद्रिकालिका ॥ ८८ ॥

4270

4245 क्षुरिका ३
 4258 *दोलकः १२
 4254 कटमरा ४
 4258 *राजो १४
 4261 गोधूमी ८

4263 तथा ११
 4264 कम्बू ३
 4265 *आवणी ३
 4268 छात्रा ९
 4269 निवारणः ७

कुस्तुम्बरी हृद्यगन्धा वेसना कटु मद्रिका ।
 कुस्तुम्बरु स्त्रियां न स्याद्वन्याकं च वितुलकम् ॥ ८९ ॥
 अजमोदा तु मिथुने मोदा स्यादुन्नगन्धिका ।
 खराश्वा हृद्यगन्धा च ब्रह्मदर्भा च कारवी ॥ ९० ॥
 यवानिका[59b]मयूरश्च दीप्यः स्याल्लोचमस्तकः ।
 यवानो भूकदम्बः स्याद्भृतीको यवसाह्वयः ॥ ९१ ॥
 दीप्यो यवानिकाश्चान्यरुहोहरः पारसीयकः ।
 शतपुष्पा पोषवती शताह्वा कारवी मिसिः ॥ ९२ ॥
 बहुपुष्पा सितच्छत्रा घोषा स्यान्माघवी शता ।
 अतिच्छत्रा तु भहती छत्राऽवाक्पुष्पिका च सा ॥ ९३ ॥
 अजाजी युज्यमाना स्याद्दीर्घको जीरकोऽस्त्रियाम् ।
 कणा च कणजीरश्च जरणो मेघ्यमित्यपि ॥ ९४ ॥
 कृष्णाजाजी वर्षकास्त्री भोचाटश्च सुगन्धकः ।
 कलिकृष्णोपकाली स्यात्कलिका कारवी च सा ॥ ९५ ॥
 उपकुम्भी च कुम्भी च पृथ्वीका सुपथी पृथुः ।
 स्वात्तधूलकं गुमि * * तमनं माधवं च तत् ।
 सहस्रवेधि जलुकं बाहीकं हिङ्गुरस्त्रियाम् ।
 रामठं सूपधूपि स्याज्जरणं गूढगन्धि च ।
 तथा शलन्नमुदितं हरिद्रा तु निशाह्वया ॥ ९६ ॥
 विश्वेष्टा हरिता पीता पीतनी काञ्चनी तथा ।
 वेद्या पि[60a]ण्डा मद्गलता वर्णिनी वरवर्णिनी ॥ ९७ ॥
 दीर्घरक्षा च पिङ्गा च मद्रा रोमशमूलिका ।
 योपिल्लिया तुरंगा च जयन्ती विपनाशिनी ॥ ९८ ॥
 शाकादिवासनद्गाड(?) चेपवार उपस्करः ।
 शुण्ठी कणा च भरिचं कणामूलं च पान्यकम् ।
 दाडिमं काञ्जिकं चेति वेसवारीयसप्तकम् ।
 शाकस्य भवनं क्षेत्रं कृषिं स्याच्छाकशाफटम् ॥ ९९ ॥

4275

4280

4285

4290

4295

4276 *मस्तकः ११

4278 यवानिष्टः; *वीरकः २

4280 शला १० for शला

4281 पुष्पिर २

4283 मेघ्य ८

4284 सुगन्धक ४

4289 अथि च २

4290 शल १०

4294 पारिनी २०

4295 उपस्करः ३

स्याच्छाकशकिनं चैवमिक्षुशाकटकादयः ।

4300

वंशो वेणुर्यवफलो वंशी कर्मार-मस्करौ ॥ ६०० ॥

शतपर्वा सुपर्वा च त्वचिसारस्तृणध्वजः ।

:

मृत्युबीजः किलाटी च सतीनो रभकश्च यः ॥ १ ॥

तेजनः शब्दमालस्तु कीचको वायुना स्वनम् ।

इक्ष्वालिको रामशरो वेत्रो मुन्द्रश्च तेजनः ॥ ३ ॥

4305

पर्परीकः पोटगलो नलोऽस्त्री मृत्युपुष्पकः ।

घमनः शून्यमध्यश्च नड-नर्तक-रन्ध्रिणः ॥ ३ ॥

:

वंशादेरङ्कुरोऽस्त्री स्यात्करीरोऽथ तुका तुगाः ।

तुगाक्षीरी त्वक्षीरी त्वक्षीरी नादिमे शुभा ॥ ४ ॥

[60b] वैदेही क्षीरिका बांशी वंशकृद्वंशलोचना ।

4310

कम्बिः कुशा वंशखण्डे पत्रास्यां युगुले किटी ।

गुडे साधुर्य इक्षुः स्याद्गौडिकः स विशेष्यवत् ।

स्याद्वांशमारिकश्चैक्षुमारिकस्तस्य बोदरि ।

इक्षुर्मधुतृणो मूरिरसः स्यादसिपत्रकः ॥ ५ ॥

गण्डी च गण्डकीवेणुनिसः तो मृत्युपुष्पकः ।

4315

तृणराजः किष्कुपर्वा रसालो गुडदाह च ॥ ६ ॥

वेणुवीजं वेणुयवो वैणवं वेणुसंभवम् ।

इक्षुमूलं मोरटं स्यादिक्ष्वाली चेक्षुवालिका ।

:

रक्तेशुरित्कटः सूक्ष्मपत्रः कफटिका(?)पि सः ॥ ७ ॥

रसालः पुण्ड्रकः पौण्ड्रः सुकुमारक इत्यपि ।

4320

दीर्घपर्वा तु कान्तारो बांसिको नीलयष्टिका ॥ ८ ॥

नेपालाया इक्षुमेदा अथ वह्निः कुशोऽस्त्रियौ ।

कुशो दर्भो यक्षियः स्यात्पवित्रं यज्ञमूपमम् ॥ ९ ॥

:

श्वेतदर्भः पृतिदर्भो ह्रस्वदर्भो ह्रस्वः कुशः ।

4299 शक्तिनं २

4303 तेजनः १५; कीचको २

4304 तेजनः ५

4305 मूलं for मृत्यु

4306 रन्ध्रिणः १०

4307 रन्ध्रिणो १

4310 किटी २

4311 विशेष्यवत् २

4312 मारिक १ क्षेपुमारिक १ तस्य

4315 दाह १२

4317 मोरटं २

4318 कफटिका ३

4319 सुकुमारक ४

4320 कान्तारो २

4322 मूपमं ७

क्षुरच्छदः संसारः स्यात्कुतपो मुनिशसकम् ॥ १० ॥	
पिञ्जलं कुशवर्तिः[61a] स्यात्समन्वि तु पवित्रकम् ।	4325
मुक्तो विषय इक्ष्वाकुः स्थूलदर्भः मितामहः ॥ ११ ॥	
शराह्व इत्कटोऽन्यस्तु भद्रमुक्तो दृढत्वचः ।	
स्याद्भस्मसलश्चाथ काशोऽस्त्री श्वेतचामरः ॥ १२ ॥	
इक्षुपुष्पः स्यादुकन्दो दुपिका चैक्षुवाल्मिका ।	
वल्ग्वजो ना भूम्नि* स्यादुलपक्ष प्रकीर्तितः ।	4330
इक्षुः शालिः कुशः काशः क्षरः स्यात्तृणपञ्चकम् ।	
रौहिषं रोचलं(?) पूति भूतीकं कटुषं तृणम् ॥ १३ ॥	
ध्यामकं मुद्गलं पौरं श्यामकं विषगन्धिकम् ।	
दवदग्धं देवजग्धं दग्धं बिन्दुचिंतं वरम् ॥ १४ ॥	
धूमगन्धं गन्धपोटमालनं पाषाणं च तत् ।	4335
मालातृणं गुह्यबीजं वधिरं ध्वनिचोषनम् ॥ १५ ॥	
पालमो गोमयप्रेष्ठं छात्रातिच्छत्रकावपि ।	
भूतृणं च विषन्मूलं दूर्वा तु क्षतपर्विका ॥ १६ ॥	
सहस्रवीर्या-भार्गव्यौ रुहानन्ता च मङ्गला ।	
हरिता हरिताली च इयामाङ्गी शीतवल्लरी ॥ १७ ॥	4340
गोलोमी च नमस्कार्या छा[61b]तवीर्या च दुर्मरा ।	
विरजा मण्डली रुद्रशाद्वलं शल्यमस्त्रियाम् ॥ १८ ॥	
रणप्रियं वीरतरं वीरं वीरणमित्यपि ।	
उशीरमस्त्री तन्मूलमस्यं नलदं च तत् ॥ १९ ॥	
समगन्धं च सेव्यं च तत्पुनर्वहुमूलकम् ।	4345
देवदत्तं भृणालं स्यात्त्रिमज्जं त्वमृणालकम् ॥ २० ॥	
दीर्घमूलं शान्तमूलमवदाहं जलाशयम् ।	
सुनालं स्याद्विषुलं लयं लघु च तोयजम् ॥ २१ ॥	
इष्टकापथमप्युकं द्विवेरं त्वम्बुसंज्ञकम् ।	
बालकं पिङ्गलं तिक्तमुदीच्यं केशनाम च ॥ २२ ॥	4350

4324 *शस्त्रकं ७

4325 पिञ्जले १; पवित्रकं २

4327 इत्कटो ७

4328 *मेराल ३

4329 *वाल्मिका ६

4335 वाचनं २१

चे. क. २४

4338 विषन्मूलं १०

4343 वीरण ४ मि०

4345 सेव्यं च ६

4346 भृणालं २

4349 *पथ १२

वर्हिष्ठं सादाचमनमरिष्टं वज्रवद्भुजम् ।

गुथो वृत्ततृणः शृण्टो गुडाकः पृथुकन्दकः ।

गुच्छकन्दतृणं गुण्ठशृङ्गवेराममूलकः ॥ १८ ॥

तृणमक्षी द्वयोगर्मुन्नीवारादि नडादि च ।

विकारे गर्मुदादीनां गर्मुतं मौञ्जमन्यवत् ।

तृणं तु न स्त्री पर्षं च यवसं चार्जुनं च तत् ॥ २० ॥

शप्यं बालतृणं घासस्तृणता त्रिणता [62a]समे ।

तृण्या स्त्री यावससंघे नहमा तु नहसंहतिः ॥ २१ ॥

वद्धे तु तृणसंघाते पूली लिङ्गत्रये भवेत् ।

कुप्पाण्डः स्यात्पुष्पफलः कर्कारुः स्त्री महाफलः ॥ २३ ॥

पीतका च घृणावासी सोमा स्थिरफलाऽमृता ।

कुम्भाण्डी सोमगृष्टिर्दिस्पृ (?) त्येवारुक्ष कर्कटी ॥ २४ ॥

त्रपुसी शङ्कुलोर्वासुश्चिर्मिटी बालुकी स्फुटी ।

मधुरा सा गुडफल कालिङ्गं तु कलिङ्गजम् ॥ २५ ॥

कृष्णबीजमथ द्वंद्वे तुल्यलवुसिलिङ्गका ।

मधुरा सा राजपक्षा राजालाधुरलवुनी ॥ २६ ॥

घाकालावः सन्धकः स्यादिक्ष्वाकुस्तु महाफलः ।

वीणाफला तिक्तवीजा कटुतुम्बी च दुग्धिनी ॥ २७ ॥

राजपुत्री पिण्डफला राजन्यप्रवरा च सा ।

वृहत्फला व्यालपत्री लोमशा सादु कर्कश ॥ २८ ॥

गजदन्तफैलैर्वास्वरा सा मूत्रलापि सा ।

त्रपुसं च सुषावासो मूत्रलं लघुबालुकम् [62b] ॥ २९ ॥

हस्तिपर्णी पाण्डुपत्रा दीपनी कटु-बालुकी (के) ।

चिर्मिटं सादु गोदुग्धं तथा गोरक्षकर्कटी ॥ ३० ॥

4351 *वहचं १२

4353 *मूलक ८

4355 मौञ्ज १

4356 चार्जुनं ४

4357 घासः; त्रिणता २

4358 यावस २ संघे नहमा १

4362 सोमगृष्टि ११

4363 स्फुटी ७

4364 गुण्ठशृङ्ग; कलिङ्ग

4365 कृष्णबीजः; *लिङ्गका १

4366 *रत्नलवुनी ३

4367 सन्धक २

4368 दुग्धिनी १

4371 मूत्रला ७

4372 *बालुकी ४

4373 *बालुकी ४

4374 *कर्कटी २

सुखावासं शीर्णवृन्तं वनत्रपुसकं मतम् ।	4375
मधुरान्या कर्कटकी वर्द्धमाना महाफला ॥ ३१ ॥	
घण्टालिका स्वादुलुङ्गी देवदूता मधूच्छदा ।	
मधुवल्ली बीजपूर्णा मधुकर्कटिका च सा ।	
चीना कण्ठीनक चीना तिन्दुकं तिण्डिशं च तत् ॥ ३२ ॥	
छागडं मिथुने तु स्यात्पटोलः कर्कशच्छदः ।	4380
राजिफलः पाण्डुफलः पटुस्त्रिक्तक इत्यपि ॥ ३३ ॥	
ज्यौत्स्नी जाली च राजीमास्त्रिक्तकश्चामृताफलः ।	
कुलक कूलकोऽस्त्री स्यादथ राजपटोलकः ॥ ३४ ॥	
ऊर्ध्वा सीतो बीजगर्भो रमणं त्वस्य पत्रकम् ।	
कोशातकी कोशावती घण्टाली श्वेतघोषिका ॥ ३५ ॥	4385
कृमिच्छिद्रा जालिनी च स्यान्मृदङ्गफलापि सा ।	
ज्यौत्स्ना पटोलिका जाली कर्कोटी कृतवेधनम् ॥ ३६ ॥	
द्वेष्ट [63b] धामार्गघो घोषो महाजाली तु पीतकः ।	
राजकोशातकी हस्तिपर्णी कर्षोदिकी तथा ॥ ३७ ॥	
धामार्गवः कोशफलोऽथैभी स्याद्वस्तिघोषिका ।	4390
महाकोशातकी च स्यात्तफलं जाहुलं भवेत् ॥ ३८ ॥	
वार्तिगणं तु घृन्ताकं वार्ताकं तु नृलिङ्गकम् ।	
वार्ताकुः स्त्री चोरभाण्डी मण्टाकी शाकनायिका ॥ ३९ ॥	
वार्ताककुसुमे प्रोक्तं पकुटं पुनपुंसकम् ।	
मिथ्वी विद्रुमपाकी सातुण्डिकेरी च तुण्डिका ।	4395
पीलपर्णी रक्तफला स्याद्विद्रुमफलापि सा ॥ ४० ॥	
छर्दन्योष्ठफला गाङ्गा काञ्चनी तिन्तिडी च सा ।	
कटिलकः कारवेल्लो नासासवेदनः कटुः ॥ ४१ ॥	
उग्रकाण्डश्च कण्डीरः कारवह्यम्बुवह्यपि ।	
बृहद्वल्ली वृषवल्ली सुपवी सुकुमारिका ॥ ४२ ॥	4400

4375 वनत्रपुसकं ३

4379 चीना ३ तिन्दुकं

4380 छागडं ३

4381 ६ ६ त्वपि

4383 कूलको ७

4384 "गर्भो ३ रमणं १

4388 वेधे १५

4390 कोशफलो ६

4391 "कोशातकी ३; जाहुलं १

4393 "नायिका ७

4397 तिन्तिडी १२

4399 कंटीर ६, "वह्य ८ पि

4400 सुकुमारिका ६

अल्पा तु क्षुद्रकाख्या*वन्ध्या कर्कोटिकी पुनः ।

कुमारिका नागरिपुर्विषकण्टकिनी तथा ॥ ४३ ॥

निष्पत्त्य गज्जदगनी देवी सा [63b] च मनोहरा ।

विषमुष्टिः क्षुद्रमुष्टिः केशमुष्टिः सुमुष्टिका ॥ ४४ ॥

4405

काकाण्डो लावुकाकाण्डा खट्वा पर्यङ्कपादिका ।

दधिपुष्पी कोश (ल ?) शिम्बिर्मवेच्छकरपादिका ॥ ४५ ॥

कुशिम्बिवल्ली कुत्साम्रशिम्बिः पुस्तकशिम्बिका ।

फलशाकप्रमेदाः स्युर्व्याघ्राटं फाम्फटं तथा ॥ ४६ ॥

गोविन्दं रामकूष्माण्डं चित्रकूष्माण्डमित्यपि ।

4410

सर्वच्छत्रं भूमिकन्दं शिलीघ्नं कवकं च तत् ॥ ४७ ॥

शिलीघ्नं गोमयच्छत्रं गोनासं भृतकेसरम् ।

भूमिस्फोटश्छत्रकश्च छत्राकं तु नपुंसके ।

अनष्टङ्गी हरित्रा च विदारी सारिबामृता ॥ ४८ ॥

बलाख्यं पञ्चमूलं स्यादयं त्विशुरसैर्यकौ ।

4415

शतावरी च हिंसा च सुपेणः कण्टकाभिषम् ॥ ४९ ॥

नागरातिविषा मुस्तं त्रयमेतन्निकार्षिकम् ।

शुद्धचीमिश्रितं चैतच्चतुर्भेदं प्रकीर्तितम् ॥ ५० ॥

कुरण्टाद्या अग्रवीजा मूलजास्तुत्पलादयः ।

इक्ष्वाद्याः पर्वजाः प्रो[64a]क्ताः स्कन्धजाः शलकीमुक्ताः ॥ ५० ॥

4420

संमूर्च्छजास्तृणाद्याः स्युः शाल्याद्या बीजसंभवाः ।

इत्यौषधीकदम्बस्य षडेते मूलजातयः ॥ ५१ ॥

इति वनौषधिवर्गः ।

4401 क्षुद्रका १ ख्या

4403 मनोहरा ॥

4404 सुमुष्टिका ४

4406 *पादिका ६

4407 *शिम्बि २

4408 व्याघ्राटं १ फाम्फटं १

4409 गोविन्द १ रामकूष्माण्ड १ चित्रकूष्माण्ड १

4414 बलाख्यं १

4415 *वाभिषम् १

4416 निकार्षिकं १

4417 चतुर्भेदं १

4418 अग्रवीजा १

4420 संमूर्च्छा १

इति वनौषधिवर्गः ।

सिंहो हरिः पञ्चशितो मृगेन्द्रो

मृगारि-नागारि-नखायुधाः स्युः ।

पारीन्द्र-कण्ठीरव-बङ्गादि-

शैलाट-विक्रान्त-सकृत्पनाश्व ॥ १ ॥

4425

हर्यक्ष-पञ्चास्य-गभीरनादाः

स्वाच्छ्रेतपिङ्गश्च स केसरी च ।

अष्टापदस्तूर्ध्वचतुष्पदः स्याद्

ऊर्ध्वेक्षणः स्याच्छरभो हरिद्विद ॥ २ ॥

मृगराजः पञ्चनखः शार्दूलः श्वेतपिङ्गलः ।

4430

व्याघ्रो द्वीपी द्वीपिनोऽस्त्री हिंसीरोऽप्यथ चित्रकः ॥ ३ ॥

गुहाशयः पुण्डरीकः कर्तुस्तीक्ष्णदंष्ट्रकः ।

मृगादनस्तरक्षुः स्वात्तक्षोप्यथ शूकरः ॥ ४ ॥ ५ ॥

सूकरः सूचिरोमा च भूमिदारः किरः किरिः ।

स्थूलनासो वक्रदंष्ट्रो घृष्टिर्गृष्टिश्च धोपिलः ॥ ६ ॥

4435

कोलः किटिः स्तब्धरोमा दंष्ट्री पोत्री च रोमशः ।

धराहश्च भदारः [64b] स्याच्छिरोमर्मा बहुप्रजाः ॥ ७ ॥

मुस्ताद-क्रोड-कुहाल-दंष्ट्रास-मुखलाङ्गलाः ।

भवेदासनिकश्चण्डः पीनस्कन्धो महास्तवयम् ॥ ८ ॥

क्रम्रो विद्वरस्तु स्वात्तत्र ग्राम्येऽथ पोत्रिणः ।

4440

मुखाग्रमागः पोत्रं स्याद् पुरी घोणाथ मेघवत् ॥ ७ ॥

धाराहकं धराहेण निर्वृत्तेष्वथ वानरः ।

कपिः कीथो बनौकाश्च उवङ्गः छवगः छवः ॥ ९ ॥

छवंगमः पूर्वगामी दुर्मुखश्च बलीमुखः ।

शास्त्रामृगो ग्राममृगोऽस्त्रिमृगो मण्डलो हरिः ॥ १० ॥

4445

कपिलो मर्कटश्चाथ गोलङ्गुल्येऽसिताननः ।

वाली वालिः शक्रसुतः सुग्रीवस्त्वर्कगन्दनः ॥ ११ ॥

4427 केसरी च १८

4429 हरिद्विद् ५

4439 पीनस्कन्धो २९

4440 क्रमरो १

4441 पोत्रं १ स्वदपुरी १

4442 धाराहकं १

4446 मर्कट १८ धाम गोलङ्गुल्ये १

4447 सुताः १

तारापतिर्हनुमास्तु हनुमान्वक्त्रकूटः ।

प्रेतामहो मारुतिः स्वादाशनेयोऽर्जुनश्वजः ॥ १२ ॥

4450

अक्षान्नकः केसरिजो भास्वरन्नात्र इत्यपि ।

फणिसभायः कापेयमथ भातृक-भातृकौ ॥ ११ ॥

प्रदो भातृक-भातृकावन्तमतोऽपि भातृकः ।

पिप्ररोना च[65a] नीलाण्डोऽप्यथ नङ्गश्च मैत्रिकः ॥ १२ ॥

मन्त्री बाभीणसोऽपि स्वादूष्यो महिषः पुनः ।

4455

कृष्णभृहो वंशमरुः शृङ्गी च यमपादनः ॥ १३ ॥

रजसलो जरन्तः स्वात्कातरः सैरिभो मदः ।

घादारिहैरम्भो धीरस्तन्य-रचाश-लालिफाः ॥ १४ ॥

स्यादंत-कालीतनयो तुलायोऽपि पनापनः ।

अरण्यजेऽग्निनावलो गवलं शृङ्गमस्य च ॥ १५ ॥

4460

हृद्वेऽधमहिषं धैरे ह्यस्य महिषस्य पा ।

जायमानविषाणायः कम्पदो महिषीशिशुः ॥ १६ ॥

पिण्डारो महिषीपालः शुगालस्तु शुगालयत् ।

क्रोष्टु-जम्बुक-जम्बुक-रुध-पेरव-फेरवः ॥ १७ ॥

पेरण्डः कुरवो गुरिगाय-गोगायु-बधकः ।

4465

भृगुपूर्तो घोररासी भरुजश्च शिवा स्त्रियाम् ॥ १८ ॥

उल्कामुप्ती दीप्तजिह्वा शुगाली क्रोटिका च सा ।

त्रिंशः स्त्रियामस्त्रिशिवा लोपाकः प्रयुंफेरवः ॥ १९ ॥

मवेदृण्डिवलश्चाथ क्रोह ईहामृगो शृकः ।

वनश्चा[65b]छागगुश्च तिलिञ्चश्च भृगादनः ॥ २० ॥

4470

सर्पारिर्नकुलो बध्नः पिप्रलाशुप-कैदिराः ।

ठिकुरो गृहचभ्रुः स्वान्मकुलारिस्तु सूचकः ।

मार्जालीयश्च मार्जार-पिङ्गनेत्रे निडालकः ॥ २१ ॥

4448 तारापति ३

4450 च्छत्र १

4451 कापेय १

4453 नीलांडो १

4454 हृद्वे ५

4459 गवलं १

4461 कम्पदो १

4462 पिप्ररो १

4467 किचिः १

4468 ष्वल ३

4469 भृगादनः १०

4471 गृहचभ्रुः २

हीकुरोतुश्च मायावी चित्राङ्गो वृषदंशकः ।

मैनाद आस्तुमुदीप्तनेत्रो जिह्वापिक्वश्च सः ॥ २२ ॥

शालिस्तु गन्धमार्जारः कृत्यण्डः पुष्कलश्च सः ।

4475

पिङ्गलोद्भुविडालः स्यादातुर्वेनविडालकः ॥ २३ ॥

ग्राम्यो वन्यस्तापजातः पक्षमार्जार-विह्वरौ ।

सुगन्धिषुपणश्चेति पण्मार्जारमिदः स्मृताः ॥ २४ ॥

जाह्नको गात्रसंकोची मण्डली शल्यकः पुमान् ।

सूचीपृक् सूचकी श्वाविच्छङ्गलः शललं शली ॥ २५ ॥

4480

शललस्तच्छलाकायां शलली शललं शलम् ।

विलेशया पञ्चनखी गोधा घोरप्रदा च सा ॥ २६ ॥

कुष्णसर्पात्तु गोधायां यो जातः स्याद्य[66a]तुप्पदः ।

तत्र गौघेर-गौघार-गौघेया दुर्विपः कहिः ॥ २७ ॥

मृगः कुतङ्गः सारङ्गोऽजिनयोनिः कुरंगमः ।

4485

मुलीकः किं च वातायुः प्रियाक्षश्च मरुकवत् ॥ २८ ॥

हरिणश्च समीची तु हरिणी च कुरंगमी ।

स नैशो नैशिकश्च स्यान्निशायं वा हरेपदि ।

दक्षिणेर्मा तु स मृगो यो व्याघैर्दक्षिणे क्षतः ॥ २९ ॥

4490

स सपत्राकृतोऽन्योऽपि सपत्रेणुप्रवेशनात् ।

योऽतिव्यथावानेवं स्यान्निष्पत्राकृत इत्यपि ॥ ३० ॥

परपार्श्वे सुपुद्गेपुनिर्गमात्रिष्वमी त्रयः ।

द्वयोर्वातप्रमीर्वातमजो योऽम्भानिलं व्रजन् ॥ ३१ ॥

एणः कृष्णः कृष्णसारः कमलोऽथैणमस्य यत् ।

चर्माद्यमेण्यास्त्वैण्यं त्रितयेऽथ कुरङ्गकः ।

4495

चतुरश्वारुगागी च किंचिहोहितकृष्णकः ॥ ३२ ॥

चारुष्कः स्वाधारस्तनुः शृपतश्चित्रविन्दुकः ।

छिन्नारः कालपुच्छः स्याद्गोकर्णो दीर्घेष्टप्रकः ॥ ३३ ॥

4475 पुष्कल ४ य

4476 विडालः १; शलकः १

4477 ग्राम्यो १ वन्य १ स्तापजात १ पक्षमार्जार १

4479 मण्डली ३

4481 शल ३

4484 कहिः ५

4487 हरिणस्य ११ समीची १

4488 नैशिक २

4489 दक्षिणेर्मा १

4491 ग्राह्य १

4494 कृष्णो ४ येण १

4495 स्त्वैण्यः १; कुरंगकः १

4497 चारुस्तनुः १; विन्दुकः २

4498 छिन्नारः १; शृङ्गकः २

आधो निष्कान्तदन्तः स्वात्सुग[66b]न्वीर्मदतीमृगः ।

4500

*** ** स्याद्वनगौधामरोऽपि च ।

न्यङ्कुस्तु बहुशृङ्गः स्याद्रोहिणी रोहिताङ्गना ॥ ३५ ॥

चमूरुः स्याच्चित्रमृगो रूमेघान्तशृङ्गमुक् ।

कदली कन्दली चीनश्चमूरु-प्रियकावपि ।

समूरुश्चेति हरिणा अमी अजिनयोनयः ।

4505

रिप्यर्श्य-रङ्कु *** **

अष्टमश्वाष्टमश्च स्यात्पञ्चज्ञावयवेऽन्यवत् ।

*** ** रोहिताद्या मृगाः परे ॥ ३७ ॥

गवयः स्याद्वनगवो गोसदृक्षोऽधवारणः ।

पशुस्तिर्यङ्गलिः सर्वे वनजाः पञ्चवो मृगाः ॥ ३८ ॥

4510

सिंहादीनां स्त्रियां जातौ सिंही व्याघ्री च शूकरी ।

वानरी हरिणी च स्याच्छम्बरी गवयीति दिक् ।

कडंकरं त्वर्हति यः कडंग(क)र्पः स मेघवत् ।

पशुः कडंग(क)रोऽपि स्वाचारिः स्त्री पशुमोजनम् ।

भृगेन्द्राद्या गवाद्याश्च सर्वे स्युः पशुजातयः ।

4515

रोमन्धो ना पशूनां यद्गवेच्चर्वितचर्वणम् ।

स रोमन्धायमानो यो हनुना व[67a]र्तयत्यमुम् ।

गन्धर्वः शरभो रामः समरो गवयः शशः ॥ ३९ ॥

इत्यादयो मृगेन्द्राः स्युः शशस्तु मृदुलोमकः ।

लम्बकर्णो लोमकर्णः शूलिकश्च विलेशयः ॥ ४० ॥

4520

शशोर्मन्ते तल्लोत्रि पृथुस्वरूपोदरा पुनः ।

शशामा मृगमाता स्यान्मुसली तु गृहोलिका ॥ ४१ ॥

गृहगोधा च माणिक्या मुशली च गृहोलिका ।

कुब्जमत्स्या मित्तिपल्ली हालिनी तु हल्यहलः ॥ ४२ ॥

4501 बहुशृङ्गः २ स्वाद्रोहि १ लो

4502 *मृगो २

4503 कदली १ कन्दली १ चीन १ चमूरु १ प्रियका १

4504 *योनयः १

4508 *वारणः ४

4509 *चलिः ३

4513 चग्रीः १

4514 *जातयः १

4515 रोमन्धो १

4516 *यमानो १

4517 शरभो १ रामः १ समरो १ शशः १

4518 मृगेन्द्राः १

4519 विलेशयः ६

4520 शशोर्म १

4521 मृगमाता २

4523 मित्तिपल्ली १

स्यादञ्जनाधिका चाञ्जनिका स्थूलञ्जना पुनः ।

ब्राह्मणी रक्तपुच्छा च ज्येष्ठाय सरटोऽण्डजः ॥ ४३ ॥

4525

प्रतिसूर्यः शयानश्च कृकलासो घनोन्मदः ।

मूषकोऽस्त्री द्वयोरासुर्मूषिको दहरो वृषः ।

पुमांसो अयमियं वा आसुः । निद्रिरिकारो(?) मूषकशब्दः पुनपुंसकयोः ।

आसुः*वक्र(?)दशना खनिका तुन्दुरुन्दुरौ ॥ ४४ ॥

वृषलोचन-सूच्यास्य-कर्ध-गर्ताट-पापकाः ।

4530

नली विलेखयः पित्रो गन्धारुः पुंश्वपः स्मृतः[67b] ॥ ४५ ॥

बुधुन्दरी गन्धमूषी राजपुत्री सुमूषिका ।

मूषिका जातिपुंयोगे मौषिकारस्तु तस्मत्तः ।

गिरिका बालमूषी च दीर्घतुण्डी तु युयुंरी ॥ ४६ ॥

मृत्कीरी च दिवान्या च कृता स्त्री जालकारिका ।

4535

जालिका तन्नवायोर्णेनाभमर्कटका कृमिः ॥ ४७ ॥

अष्टपादूर्णनाभिः स्याल्लासावः क्रिमिः कृमिः ।

नीलह्रः कृकलश्च स्यात्नीलाहुः कृमिरान्तरः ।

नीलाद्वादिर्द्दीन्द्रियोऽथ द्वंद्वे कीटो बहिर्भवः ॥ ४८ ॥

अन्तर्जाश्च बहिर्जाश्च पुलका उभयेऽपि ते ।

अणुः कृमिः कीकसः स्वात्काष्ठलेखकरो घुणः ।

कोशकारः कीटतन्तुर्गुणिमध्यः पलोधरः ।

उद्देशो मत्कुणो रक्तवीजः खट्वाकृमिश्च सः ॥ ४९ ॥

पिपीलकायाः कृमयस्त्रीन्द्रिया अब पीलकः ।

पिपीलकोऽथ धीनाहो हीरा प्रोक्ता पिपीलका ॥ ५० ॥

ब्राह्मणी स्थूलशी[68a]र्षा स्याद्वग्री तृपपदी तथा ।

उपजिह्वोपदेही च रिक्ता-लिङ्गे समार्धके ॥ ५१ ॥

घृतेली पित्रकपिशो यूपा पट्टपदिकौदनी ।

4515

4524 चाञ्जनिका ४

4526 घनोन्मदः ६

4531 पिणो १७

4532 सुमूषिका ६

4533 मौषिकार १ स्तु—After L. 4533,

Ms. reads: आरक्तुसि ततोऽन्यत्रेति

श्वेदवार्तिकशरद्

4534 बालमूषी च २

ये० क० २५

4537 सात्कासाव १०; कृमि. २

4539 "न्द्रियो २३ घ, कीटो १

4540 पुलका १

4541 कीकसः १; घुणः २

4544 "न्द्रीया १

4545 पिपीलको १

4546 स्थूलशीर्षा २

4548 पित्रकपिशो २

- यूकालो मक्षिकालश्च त्रिषु यूकादिसंयुतः ।
 4550 विषशृङ्गो शृङ्गरोमा परणस्तृणपटपदः ।
 गोपालिका महाभीरुर्गोमयोत्था तु गर्दभी ॥ ५२ ॥
 स्यात्कोणकुण उदंश-किटिमोत्कुण-मत्कुणाः ।
 इन्द्रगोपताम्रकुमिः कैटिरोऽभिरजोऽन्तिमे ॥ ५३ ॥
 वैराटः कीटमाणिक्यं त्रितिमोऽप्यथ वृश्चिकः ।
 4555 द्वयोरालिरलिश्वाली द्रुणो द्रोणोऽप्ययं मतः ॥ ५४ ॥
 अलं वृश्चिकपुच्छस्य कण्टकः प्रणिगद्यते ।
 नीलोऽसौ शूककीटः स्यान्महास्तूषिण्डको द्रुणः ।
 ऊष्णी कर्णेजलौका स्याच्छवाङ्गिः कर्णेकीटिका ॥ ५५ ॥
 अमरो असलो भृङ्गो मधुपो मधुलोद्भुपः ।
 4560 मधुप्रतो मधुकरो मधुलिण्मधुसूदनः ॥ ५६ ॥
 इन्द्रिन्दिरश्चघरीकः पटपदश्च शिलीमुखः ।
 अलिद्विरको रोलम्ब-धुण्ड-पुष्पंधया[48b]लिनः ॥ ५७ ॥
 मधुद्रोऽपि मिलिन्दश्च घैलेयो मधुकेशटः ।
 करानुनादी खद्योतः पुनः स्याज्ज्योतिरिङ्गनः ॥ ५८ ॥
 4565 ध्वान्तोन्मेपस्तमोरलं पतङ्गः, खलमः शिरिः ।
 क्षान्तुरप्यय गन्धोली गन्धाली वरटा द्वयोः ॥ ५९ ॥
 तैल्यटी वरटी च स्वादंशोऽस्त्री वनमक्षिका ।
 दंशी तज्जातिरल्पा स्यात्सुत्तिका तु पतङ्गिका ॥ ६० ॥
 वल्मीकणा तु गोहाल्य परोष्णी तैलपायिका ।
 4570 दम्भरा बम्भराली च मक्षिका चर्येणा तु सा ।
 नीला क्षुद्रा तु सा पिङ्गा सरघा मधुमक्षिका ॥ ६१ ॥
 मत्सरो मशकस्तुल्यावथ चीरी च चीरुका ।
 शिलिका जिलिका बर्षकरी भृङ्गारिका तु सा ॥ ६२ ॥

4549 यूकालो १ मक्षिकाल १ च

4550 शृङ्गरोमा २

4551 महाभीरुः, गर्दभी २

4552 मत्कुणा ५

4554 त्रितिमो ७

4555 द्रोणो ६

4557 शूककीट १, ण्डको १

4564 करानुनादी २४

4565 रोलं ४

4566 क्षातु ४

4567 वरटी ४, मक्षिका २

4568 दंशी १; पतङ्गिका २

4569 गोहाल्य २

4570 मक्षिका ३

4571 क्षुद्रा १; मक्षिका २

4572 मशक २

4573 भृङ्गारिका ६

सगो विहंगो विहंगो विहंगमः

पतन्पतंगः पतंगः पतंगमः ।

4575

पत्री पतत्री पतसो वि-पत्रिणी

पित्सन्गस्त्यान्गसंगमो द्विजः ॥ ६३ ॥

पक्षी पटाको विकिरः सजाको

मीढोद्भवः पत्ररथः सरण्डः ।

बाजी शकुन्तः शकुनिः शकुन्तिः

4580

[69a.] किरौ नगौकाः शकुनो विहायाः ॥ ६४ ॥

पतेरो विष्किरोऽण्डोरयो बलकान्नः कठारुवः ।

कपोऽन्तिमेऽथ मुण्डं स्यात्सपाटी जोटिरित्यपि ।

चक्षू-चक्ष्वो गरुत्त्वक्षी पुंसो पक्ष-च्छदापुमौ ॥ ६५ ॥

पत्रं पतत्रं च ॥ पक्ष-पिच्छे तनूरुहम् ।

4585

क्षी पक्षतिः पक्षमूलं कुलायो नीढकक्षिपु ॥ ६६ ॥

वर्तारुक् काकनीडं पेशी कोपस्तु पेशिका ।

कोपोऽण्डमन्तिमे डीनं डयनं च नमोगतौ ॥ ६७ ॥

प्रडीनोऽडीन-संडीनान्येताः खगगतिरियाः ।

सत्क्षीजातौ ॥ विहगी स्त्री विहाया द्विजा खगी ॥ ६८ ॥

4590

चक्राङ्को धवलगरुन्मराल-हस-

चक्राङ्का अपि कलकण्ठ-केरवौ च ।

आरताननचरणः स राजहंसः

धेतायैर्मुखचरणैः स भारतराष्ट्रः ॥ ६९ ॥

तैर्मल्लिकाक्षो मल्लिनैरथायं

4595

पीतैरिमैः स्यात्कलहंससंज्ञम् ।

कादम्बको धूसरपक्ष एष

फारण्डवः स्यान्मस्तोऽच्छपक्षः ॥ ७० ॥

वारला जरला हंसी वारटा वरटा[69b]पि सा ।

4583 वयोस्त्रिमे २२

4584 चक्ष्वो ५

4585 *हृद्म ९

4586 *गूलं २; मीड २ क*

4587 वर्तारुक् १

4588 डयनं २

4589 प्रडीनो १ डीन १ सडीन १; *क्रिया १

4590 एगी ५

4592 *केरवौ ७

4593 राजहंस १

4595 *मल्लिकाक्षो १

4596 *हंस १ कड

4598 *परा ३

4599 वरटा ५

- 4600 रक्तमूर्धा पुष्कराहः सारसो लक्ष्मणोऽपि सः ॥ ७१ ॥
 कुंजरश्च नीलाङ्गो सुखरश्चित्रमन्यकः ।
 विलीनाङ्गो दीर्घजङ्घो बन्धुरोऽस्य तु कामिनी ॥ ७२ ॥
 सारसी लक्ष्मणा च स्याल्लक्षणा लक्ष्मणीत्यपि ।
 कोको द्विकश्चक्रवाकश्चक्रो द्वंद्वचरोऽपि सः ॥ ७३ ॥
- 4605 रघाङ्गनामा कामी च चक्रीवांश्च कुंजरः ।
 कुङ्कु क्रौञ्चस्तस्य तु स्त्री स्यात्कुञ्चाथ स्याद्वकोटकः ॥ ७४ ॥
 स्याद्वारिवलिमुक्कङ्घो बकोऽपि स्याद्वलाहकः ।
 बलाको विसकण्ठी तु बलाका च बकेरुका ॥ ७५ ॥
 श्रारारिरातिराटिश्च स्त्रियोऽथ कुररो भवेत् ।
- 4610 उल्कोशो मत्स्यमुन्चाथ चातकः स्यान्नमोन्मुपः ॥ ७६ ॥
 घनारावः स्तोककश्च पप्पीहो जलरञ्जकः ।
 दार्वाघाटः पुष्कराहः फर्बुरश्चित्रकन्धरः ॥ ७७ ॥
 * [की]रः शुको रक्ततुण्डो मेधावी च फल्लदनः ।
 यचस्तु राजकीरः स्याद्रजकः शतपत्रकः ॥ ७८ ॥
- 4615 चित्रपादा सारिका स्याद्वचण्डा चि[70a]त्रलोचना ।
 गोरारिका गोकिरा * गोरका कल्हाकुला ॥ ७९ ॥
 मेधाविनी-राजदूती-प्रियवाम्राजसारिकाः ।
 फङ्गस्तु लोहपृष्ठः स्यात्कंकरः कमनच्छदः ॥ ८० ॥
 स्कन्धमल्लो दीर्घपादः कालपुच्छश्च संमतः ।
- 4620 चिल्लः शकुनिरातायी शशघा * * * [टकह]त्यपि ॥ ८१ ॥
 दाक्षाय्यो गृध्र-दक्षाय्य-दूरद्वग्वक्रचक्षुकाः ।
 कूणिताक्षः खगव्याघ्रः कामायुः खगपुष्कसः (?) ॥ ८२ ॥
 संपातिः पक्षिराजः स्याज्जटायुस्तु जटायुपि ।
 पक्षिघाती पक्षिमारी पक्षिग्राहक इत्यपि ॥ ८३ ॥
- 4625 श्येन आपतिकः पत्री शशादी प्राचिका स्त्रियाम् ।

4602 पुंरुपे ११

4603 लक्ष्मणी ४

4606 कुंजा १

4608 बलाको ६; बकेरुका ३

4610 मत्स्यमु ३ कनाथ

4611 रजकः ६

4612 कंधारः ४

4614 पत्रक ४

4616 शारुला ८

4617 सारिका ४

4619 समतः १

4622 पुष्कसः ९

4623 राजः २; जटायुपि २

4625 प्राचिका ५

पक्षिणा येन गृह्यन्ते पक्षिणोऽन्ये स दीपकः ॥ ८२ ॥

दिविः किक्की राजपक्षी किक्कीदिविः किक्कीदिविः ।

चापधासश्चाथ भासो भापो भासन्त इत्यपि ॥ ८५ ॥

शकुन्तः श्वेतचूडश्च गृध्राभोगोऽष्टकुक्कुटः ।

कुक्कुटोऽस्त्री निशावेदी कुक्कुवाकुरूपः स्वरः ॥ ८६ ॥

4630

शिशुण्डिकस्ताम्रचूडः [70b] कावृकश्चरणायुधः ।

बहूपत्यश्च कालशो वोषी स्याद्रणकुक्कुटः ।

शौण्डी दक्षो विवृताक्षो देवद्वी त्वन्चुकुट्टी ॥ ८७ ॥

गङ्गाचिल्ली च विकपा कुक्कुभः कुहकस्वनः ।

मुरः कुलालदक्षश्च स्थूलोऽसौ रक्तवर्मकः ।

4635

नीलच्छविः कृष्णमलः क्रोयष्टिस्तु जलोद्भवः ।

पानीमकुक्कुटश्च स्याद्भ्रातृद्वयस्तु हिक्कः ॥ ८८ ॥

व्याघ्राटोऽपि भरद्वाजः सज्जरीः [ट]स्तु खड्गनः ।

चल्लुपुच्छः कर्कराक्षः कणाटीनोऽपि खजरी ॥ ८९ ॥

मीनाम्रीणः सूत्रकण्ठः खड्गलेसो जनेक्षणः ।

4640

तडक्कश्च कलिङ्गस्तु धूसी धूम्याट आठकः ॥ ९० ॥

भृङ्गोऽथान्यः स गोप्रेरी कृष्णवर्णो वनप्रियः ।

कर्करेडुः करेडुः स्वात्करडुः कर्कराटुकः ॥ ९१ ॥

कृकणः कृकरस्तुल्यावुपचक्रो मदाविलः ।

हारीतो हारितोऽपि स्याद्भारितीयतक इत्यपि ॥ ९१ ॥

4645

मृदङ्गुरः ध्रुवस्तु स्याद्भ्रातृसंघव इत्यपि ।

टिड्मिस्तु कट्टकाण उत्पादक्षयनश्च सः ॥ ९२ ॥

जी [71a] वंजीवस्तु गुन्द्रालो विषदर्शनमूर्च्छकः ।

ज्योत्स्नाप्रियश्चकोरः स्यात्तामाक्षो विषसूचकः ॥ ९३ ॥

चलच्चक्षुस्तथाङ्गारभोजी लद्वा तु पेचकः ।

4650

4628 *धास =

4629 *कुक्कुटः ७

4632 वोषी ११

4634 विकपा ४

4635 *दक्ष ४ थ स्वलेखो

4636 कृष्णमलः ३

4637 कुक्कुट २ थ

4638 भ्रातृद्वय ४

4641 तडक ११ थ

4642 भृङ्गे ५ वनप्रियः ३

4643 *पट्टकः ४

4644 *हल २ स्तु

4646 मृदङ्गे ४ *याम्य ३

4647 *क्षयन ३

4648 *मूर्च्छक ३

4650 *भोजी ६

पुच्छाधोमागरकोऽथ कामी गृहकपोतकः ॥ ९४ ॥

पारापतो रञ्जकश्च पारावतक इत्यपि ।

प्रासादकुण्डो जलकण्डो रक्तान्तलोचनः ॥ ९५ ॥

मदोत्कटश्चादुर्कर्ता भवेत्करलवोऽपि सः ।

4655

नीलकण्ठः कपोतः स्याद्वन्योऽप्यथ ध्रुवूत्तरः ॥ ९६ ॥

कपोतकः शृङ्गधूमो मसाङ्गोऽप्यरुणस्त्वसौ ।

भवेत्काणकपोतोऽथ तिचिरिस्त्रित्तरोऽपि च ॥ ९७ ॥

स्वरकोणध्वजपक्षो गौरस्त्वेष कपिल्लः ।

वार्तिरस्तु सचित्रः स्याद्वर्तकस्तु ततोऽल्पकः ॥ ९८ ॥

4660

वर्तका वर्तिका च खी गिरीका गिरिवर्तिका ।

चटकः कलविद्धः स्याद्दृहनीडः कुलिङ्गकः ॥ ९९ ॥

स्याद्देहयलिसुविचित्रपृष्ठो ग्राम्यस्तु पुंदकः ।

योपित्तु तस्य चटका स्वयत्ये चटका तयोः ॥ १०० ॥

चाटकैरः सुतश्चित्रयोषी व्यधो महा[71b]र्धकः ।

4665

काकतुण्डो वायसात्यो मधुहा मधुवातकः ॥ १ ॥

गोनर्दकस्तु गोक्षेडश्चक्रविद्या तु वरगुनी ।

निशाटवी परा तु स्यादालेया मातृवाहिनी ॥ २ ॥

जलुका चर्मचटकाजिनपत्राय पेचकः ।

धूको निशाटः काकारिल्लङ्कः कौशिकोऽपि सः ॥ ३ ॥

4670

घूत्काकरो दिवाभीतो दिवान्धो हृदिलोचनः ।

प्रतिस्वयः काकरुक्कः काकः पीयुः सक्लप्रवः ॥ ४ ॥

मौकुलिः कस्टोऽरिष्टो बलिपुष्टोऽपि वायसः ।

चिरजीवी द्विको धूकैवरी घ्वाह्वय शक्रनः ॥ ५ ॥

4651 १९४ १

4654 १९५ ११

4655 वन्यो २

4656 भस्माङ्गो ४

4657 १९६ १

4658 १९७ ४; वर्तिवर्तः १

4659 १९८ १ रज्जु

4660 वर्तिका २; वर्तिवर्त २

4662 १९९ १; पुंदक १

4663 चटका १; चटका १

4664 महापक्षः २

4665 वायसात्यो २; वायसः २

4666 गोक्षेडो २

4667 निशाटवी १; वाहिनी २

4668 १९८ १

4669 १९९ १

4671 काकरुक्कः १२; १९८ ४

आत्मघोषो मूढकामी धूलिजङ्घो निमित्तकृत् ।
 एकद्वपरमृद्गोणो नाडीजङ्घः कणूककः ।
 स्त्रियां काकोलकिका स्याद्वैरे वायसघूकयोः ।
 क्षम्पाशी मत्सरङ्कुर्वा रत्नो मद्रुर्मलीरकः ।
 कालकण्ठश्च दात्यूहः काकोलस्तु वनोद्भवः ॥ ६ ॥
 वृद्धकाको द्रोणकाकोऽद्रिकाकः कृष्णवायसः ॥ ७ ॥
 सितकाको चकोटः स्यात्सृष्टश्च सुसुचिकः ॥ ८ ॥
 कोकिलः क[72a]लकण्ठः स्वान्मधुकण्ठः कुहमुलः ।
 रसालगाली ताम्राक्षो ध्वाङ्गबन्धुश्च वाक्शरः ॥ ९ ॥
 वनप्रियः परमृतो रवणो रवयः पिकः ।
 मयूरो बार्हिणो बर्ही प्रचलाकी च चन्द्रकी ॥ १० ॥
 सितपत्रः सितापाङ्गो नीलकण्ठो मुजङ्गमुक् ।
 कलार-सिलि-मेनाद-मेघनादानुलक्षितः ॥ ११ ॥
 केकी शिखावलश्च स्याच्छिखण्डी च कलापवान् ।
 केकाश्च वाक्चन्द्रकस्तु मेचकोऽस्त्री शिखण्डकः ॥ १२ ॥
 कलापः प्रचलाकश्च पिच्छं बर्हस्तु न लिगाम् ।
 शिखा चूडा पक्षिमेढाः कोकवज्जुलकादयः ॥ १३ ॥
 गृहासक्ताः पक्षिमृगाश्छेकास्ते गृधकाश्च सौ ।
 मृगा गृहामृगा मत्स्याः प्रतुदा विक्किरास्तथा ॥ १४ ॥
 प्रसदा अण्वरा रन्ध्रेशयाः पिशितमृष्टया ।
 महामृगैरण्वरैश्च मत्स्यैश्चानूपमुच्यते ॥ १५ ॥
 साधारणं तु मांसं स्यात्प्रसहैश्च विलेशयैः ।
 जाङ्गलं तु भवेन्मांसं प्रतुदैर्विक्किरैर्मृगैः ॥ १६ ॥
 शिशौ शायः कुमारोऽर्जुनकः पा[72b]कः सतन्धयः ।
 बाल-हिम्नोत्तानशय-क्षीरकण्ठ-मृदङ्कणाः ॥ १७ ॥
 पृथुको रुदयः पोतो गर्भो मुष्टिघयश्च सः ।

4675

4680

4685

4690

4695

4675 कणूककः २
 4676 काकोलकिका १
 4678 दात्यूहः ९
 4680 सुचिकः २
 4683 पिकः १३
 4687 कलापवान् १७
 4688 केका १

4690 चूडा २, कोक १
 4691 मृगा १
 4692 महामृगा १ मत्स्या १ प्रतुदा १ विक्किरा १
 4693 शयाः १
 4694 अण्वरा १
 4695 साधारणं १
 4699 पोतः १५, मुष्टिघय १७

- 4700 स्तानधयी शिशुर्बाला पाका मुष्टिधयी स्त्रियाम् ॥ १८ ॥
 स्त्रीपुंसौ मिथुनं द्वेद्वेऽपत्ययुगं च युग्युगम् ।
 युगलं यमलं द्वंद्वं यमं संधाटिका द्वयम् ॥ १९ ॥
 समूहो निवहो व्यूहः संदोहः प्रकरो गणः ।
 ओष-व्रज-जात-वार-विसर-व्रज-संचयाः ॥ २० ॥
- 4705 समुदायः समुदयः समवायश्चयः स्तमः ।
 स्तोमः कलापः कूटोऽस्ती संहतिः स्त्री कद्रम्बकम् ॥ २१ ॥
 निकुरन्वं वृन्द-जाल-जात-पेटकमन्तिमे ।
 चक्रमल्ली चक्रवालं मण्डलं पटलं न ना ॥ २२ ॥
 ग्रामो विषयसन्दास्रमूतेन्द्रियगुणोत्तरः ।
 4710 वृन्दभेदाः समैर्धर्गः संव-सार्थौ वृ जन्तुभिः ॥ २३ ॥
 कुलं सञ्जतिभिर्युथं तिरथां पुनपुंसकम् ।
 समजस्तु पक्ष्णां स्वात्समाजस्त्वन्यदेहिनाम् ॥ २५ ॥
 सधर्मणामेष निकाय उक्तः
 स्फन्धो नराणां करिणां हयानाम् ।
 4715 पु[78a]ज्ञोत्तरौ राशिरिमे समार्थः
 कूटोऽस्त्रिया धान्यसमुच्छ्रयार्थः ॥ २६ ॥
 सैहं मार्गं फाकं काङ्कं वाकं शौकं कापोतं च ।
 अप्यौल्लङ्कं मायूरं सात्सिहादीनां संपातार्थे ॥ २७ ॥
 ॥ इति सिंहादिवर्गः ॥
- 4720 ॥ थी ॥ मर्त्यः श्रतासुर्मनुजो मनुष्यः
 स्यान्मानवो मानुष-भूस्पृशौ विद् ।
 नरः पुमान्मन्त्रज्ज्ञोऽज्ञनेष्टः
 स्यात्पूत्यो ना पुरुषैधत् च ॥ १ ॥

4700 'मयी ५

4702 द्वयम् १

4708 पटले २७

4710 'धर्मः १, 'सार्थौ २

4711 पुन १; 'युथं १

4712 समज १ स्तु

4713 निधय १

4716 कूटो ४

4717 सैहं १ मार्गं १ फाकं १ काङ्कं १ वाकं १

शौकं १ कापोतं १ च

4718 अप्यौल्लङ्कं १ मायूरं १

इति सिंहादिवर्गः ।

4720 विद् ८

4722 'यैधत् ८

मानुष्यकं स्याचरमे नृवृन्दे

स्त्रिया तु चञ्चा तृणपूरुषः स्यात् ।

चञ्चा स्त्रियामेव हि तत्सदृशे

4725

स्यात्पौरुषेयस्त्रिषु तत्कृतादौ ॥ २ ॥

पौलं पुंस्त्वं स्त्रियां पुंस्ता पुंसो माचे समीरयेत् ।

स्त्रियास्तु माचे स्त्रीता स्त्री स्त्रेण स्त्रीत्वमिमे समे ॥ ३ ॥

भवेत्कापुरुषो निन्द्यो नरः कुपुरुषोऽपि सः ।

निष्कामभोगे पुंसिद्वौ बहीनर-बिहीनरौ ॥ ४ ॥

4830

स्त्रेण च पौलं त्रिषु तद्गवादौ

स्त्रीवच्च पुंवत्सदृशेऽप्ययं स्यात् ।

जातौ स्त्रिया स्यान्मनुषी च मर्त्या

स्यान्मानवी सा नि[73b]ल मानुषी च ॥ ३ ॥

स्त्रीमन्तिनी स्त्री यनिता च वामा

4835

नारी वधूः स्यादपि चर्णिनी च ।

योषा च जोषा पुरुषी च योषी

दशाऽबला स्यान्महिला महेला ॥ ४ ॥

प्रतीपदर्शिन्यपि वासिता च

स्याद्योपिता सा दयिता प्रिया च ।

4740

सा स्त्रीतमापि स्त्रितमा स्त्रिरूपा

स्वास्त्रीतरापि स्त्रितरा प्रशस्ता ॥ ५ ॥

स्त्रीमन्या तु स्त्रियमन्या स्त्रिभुवा स्त्रीभुवा त्रिषु ।

स्त्रीकल्पापि स्त्रिकल्पा * [स्त्रा]स्त्रीपाशा चातिनिन्दिता ॥ ६ ॥

तद्विशेषा स्वनामानुरूपार्था मीरुद्गना ।

कामिनी मानिनी कान्ता ललना वामलोचना ॥ ७ ॥

4723 मानुष्यकं १

4724 चञ्चा १

4726 पौरुषेय १

4728 स्त्रीत्व १

4729 कुपुरुषो २

4730 *बिहीनरौ २

4731 पौलं १ च पौलं १

4732 पुंव १ तत् ०

को० क० २९

4734 *पौ च ४

4740 प्रिया च २०

4742 स्त्रितरा ५ प्रशस्त

4744 स्त्रीपाशा ३

4745 मीरुद्गना १

4746 कामिनी १ मानिनी १ कान्ता १ ललना १

वामलोचना १

प्रमदा सुन्दरी रामा रमणी वरवर्णिनी ।

नितम्बिनी वरारोहा सुत्तमा मत्तकाशिनी ॥ ८ ॥

वलजा चाथ सा चण्डी कोपना मामिनी च सा ।

4750

माविनी मूढमावा सा मदिराक्षी मदीद्धता ।

मत्ता छेका वाणिनीयं च धीरा सा गूढमानयुक् ।

अधीरा व्यक्तकोपा स्याद्धीराधीरा[74a] तु मिश्रिता ॥ ९ ॥

सुभूर्नतभूर्धेभगामिनी मन्दगामिनी ।

भवेच्चक्रनितम्बा सा चक्रतुल्यनितम्बिका ॥ १० ॥

4755

युक्सलतिर्या युवतिः खलतिर्जातैवमेवामी ।

युवजरती युवपलिता युवबलिनान्निर्विशेष्यन्नाः ।

एवं चन्द्रमुखी पद्ममुखीत्याद्या विनिर्दिशेत् ।

उक्ताप्तरायमाणा सा वाचरत्यप्तरा इव ।

रूप्या च रूपिणी रूपवती सा रूपिकेत्यपि ।

4760

स्वह्री स्वह्ना सुगात्री च सुगात्रेति समार्थकाः ।

सुकण्ठी च सुकण्ठ्य च सुन्दरी सुन्दरापि च ।

स्यात्सुह्रनासिकी चापि तथा स्यात्सुह्रनासिका ।

नागी त्विमीया स्थूला * * * [स्यान्नागा] त्वन्यत्र कीर्तिता ।

सादृश्ये करमोरुः स्याद्द्वामोरुः कर्म धारयेत् ।

4765

अप्रसूताङ्गना श्यामा सुविदल्ला विवाहिता ।

पद्मिन्याद्यास्तु तद्भेदा ज्ञेया वात्स्यायनोदितात् ॥ ११ ॥

धुवागिषिका महिषी महादेवी नृपाङ्गना ।

भवेदसूर्यपश्येति तदादौ गोपिते त्रिषु ।

[74b]पत्नी पाणिगृहीती च यामाङ्गं सहधर्मिणी ॥ १२ ॥

4747 प्रमदा १ सुंदरी १ रामा १ रमणी १ वर-
वर्णिनी १

4748 वरारोहा १

4749 वलजा ३; मामिनी ३

4750 मावा २

4751 धीरा १

4752 अधीरा १; धीरा १ तु

4753 भूर्नतभूर् २; भगामिनी २

4755 खलति १

4756 जरती १ युवपलिता १ युवबलिना १

4757 चन्द्रमुखी १

4759 रूपिके ४ रूपि

4760 सुगात्रेति ४

4761 सुकण्ठ्य २; सुन्दरा २

4762 नासिका २

4763 नागा for नागी; स्थूला १

4764 धारयेत् १; नामोरुः १

4765 सुविदल्ला १

4766 पद्मिन्या १ वा

4767 देवी ३

- भार्या जाया च गृहिणी द्वितीयोदा जनी वधूः । 4770
 क्षेत्रं परिग्रहो भूम्नि दाराः पुंसि गृहा गृहम् ॥ १३ ॥
 कलत्रं दं सहचरी पुरन्ध्री तु कुडुम्बिनी ।
 पुरन्धिरपि साध्वी तु सुचरित्रा पतिव्रता ॥ १४ ॥
 सता देवी चैकपत्नी सती चाथ कुलजना । 4775
 स्याद्वंशपालिका चाथ प्रेयसी वल्लभा प्रिया ॥ १५ ॥
 प्राणेशा हृदयेशा च कान्ता प्रणयिनी च सा ।
 कृतसापलकाध्यूढाधिविनाय स्वयंवरा ॥ १६ ॥
 सरुः पतिवरा वर्या कनी कन्या कुमारिका ।
 तामपूर्वपतिं पाणौ गृह्णन्कौमार उच्यते ॥ १७ ॥
 तस्य भार्यापि कौमारी नमिकानागतार्तवा । 4780
 गौरी स्यादष्टवर्षाथ मध्यमा प्रकटार्तवा ॥ १८ ॥
 राकाथ तरुणी तल्ली तरुणी युवतीश्वरी ।
 विकरी काहली चाथ वधूटी बर्वटी जनी ॥ १९ ॥
 वधूः सुपा सुतल्ली स्याच्चिरप्दी तु सुवासिनी । 4785
 पतिप्रिया वधूटी च सुभगा च सुवासि[75a]नी ॥ २० ॥
 विलेपनी रोचना च चक्षुष्या च सुवेपिणी ।
 पतिवल्ली जीवदीक्षा जीवतोका तु जीवसुः ।
 वीरपत्नी वीरभार्या वीरमाता तु वीरसुः ।
 बहुमसुः स्वाकूमिला काकवन्ध्या सकलसुः । 4790
 वृद्धपत्नी वृद्धपतिः सपत्नी तुल्यमर्तुका ।
 नश्यत्प्रसूतिका निन्दुः जीर्णर्तुनिष्कला भवेत् ॥ २१ ॥
 ज्वीरा निष्पत्तिमुता विश्वस्ता विधवे समे ।
 रण्डा च तादृपत्री च भवेदनलकामि सा ।

4771 प्राप्ते for पुष्टि

4772 सहचरी १

4773 पुरन्धिर ३ पि

4774 सती ६

4775 पालिका २

4777 पतिता ३ य

4778 वर्या ४, कुमारिका ३

4779 कुमार १

4780 कुमारी १

4781 गौरी ३

4782 राका ३ य

4785 सुवासिनी ६

4786 सुवेपिणी ४

4787 जीवदीक्षा ३

4788 वीरभार्या २

4789 समिला १; सकलसु ५

4790 वृद्धपति २

4792 मुता २

- 4795 छत्रमक्षस्तु वैधव्यं सौभाग्यं जीवमर्तुता ।
 कामुकी तु वृषस्यन्ती त्रिगर्ता कामुका परा ॥ २२ ॥
 ज्येष्ठा तु ज्यायसी नारी कनिष्ठा तु यवीयसी ।
 प्रवत्स्यतिका सा स्वात्मवत्स्यति यदीधरः ॥ २३ ॥
 मर्तरि प्रोषिते देशान्तरे प्रोषितमर्तुका ।
 अन्योपमुक्तपतिका खण्डिता सामिषीयते ॥ २४ ॥
 4800 कलहान्तरिता तु स्यात्तसा भर्त्रवमानने ।
 विप्रलब्धा तु सकेतस्थले मर्तर्यनागते ॥ २५ ॥
 उक्ता ध्यायति [75b] या तत्र भर्त्रनागमकारणम् ।
 भवेद्वासकसज्जा या तत्परा वासके स्वके ॥ २६ ॥
 साधीनपतिका तु स्याद्विशे यस्याः पतिः सदा ।
 4805 कामार्तामिसरेत्कान्तं सारयेद्वाभिसारिका ॥ २७ ॥
 अनुरागवती स्वीया निजपाणिग्रहीतरि ।
 किंचित्कामा रतौ वामा शुग्धा लज्जातिन्नायिनी ॥ २८ ॥
 लज्जास्मरान्तरालस्या गध्याथ कुशला रते ।
 प्रगल्भा साय गुप्ता सा सर्वथा रतगोपिनी ॥ २९ ॥
 4810 बालहीना त्वशिषी स्वात्पालिस्तु नरमालिनी ।
 सप्तभुर्याथ पोटा साक्षारी स्त्रीपुंसलक्षणा ॥ ३० ॥
 इमपोटा त्विमी तादृद्विजपोटा द्विजा तथा ।
 आलिर्ययस्या सघीची सखी दासी तु चेटिका ॥ ३१ ॥
 पोटा चेटा तथा कुट्टहारिका कुट्टिनी पुनः ।
 4815 जुष्टी चुन्दी शम्भली स्वात्कर्णिका माधवी च सा ॥ ३२ ॥
 दूतिर्दूती रुण्डिका च तथा सूरततालिका ।
 संघाटिका मत्ता सा च तथा संचारिकेत्यपि ॥ ३३ ॥

4795 वृषस्यन्ती २; कामुका २
 4796 ज्यायसी २; यवीयसी ३
 4798 "गर्तुम १
 4799 संदिता १
 4800 "तरिता १
 4801 विप्रलब्धा १
 4802 उत्प १
 4804 "पतिका १
 4806 स्वीया १

4807 सुग्धा १
 4808 मध्या १ य
 4809 प्रगल्भा १
 4810 त्वशिषी १; नालिनी २
 4812 इमपोटा १; दिजपोटा १
 4813 सखी ४
 4814 "हारिका ५
 4817 "रके ६ व्यपि

पुंश्च[76a]ली धर्पणी वन्धव्यसती कुलटेत्वंरी ।
 अविनीता पांसुला च सैरिणी लञ्छनी च(म)ता ॥ ३५ ॥
 वेश्या साधरणी पण्या पण्यली वर्वटी च सा ॥ ३७ ॥
 गणिका लङ्घिका रूपाजीवा क्षुद्रा गवेषुका ।
 ऋलरा वारयोपा च शरा दासी धराप्सराः ॥ ३८ ॥
 यामली सा यामकिनी मुजिष्या कारकाभिनी ।
 कामकूटा विभ्रमोऽस्याः वारमुख्या तु सत्कृता ॥ ३९ ॥
 सद्गुन्दे वैश्य-गाणिक्ये सैरुन्ध्री त्वन्यगेह्या ।
 अलंकारादिचतुरा स्त्रापीना गन्धकारिका ॥ ४० ॥
 असिबन्धन्तःपुरे प्रेप्या तरुणी याच कोटवी ।
 नमिका या बलहीना मुक्तकेशी च कामिनी ॥ ४१ ॥
 कात्यायन्यर्द्धद्वदा या कापायवसनाधवा ।
 श्रवणा श्रमणा मुण्डा भिक्षुकी कुलटासती ॥ ४२ ॥
 सुतः कौलटिनेयोऽस्याः कौलटेयोऽपि संमतः ।
 द्वदा पलिङ्गी जरती मञ्जा प्राञ्जीप्रजानती ॥ ४३ ॥
 प्राज्ञा तु प्रश्या युक्ता या[76b]त्वन्तःपुरगामिनी ।
 विप्रभिका चेक्षणिका दैवज्ञा सा च कथ्यते ॥ ४४ ॥
 कारीपगन्ध्या कारीपगन्धेर्गोत्रमजा हि सा ।
 शूद्रा ॥ शूद्रजातिः स्त्री शूद्री शूद्राङ्गना भवेत् ।
 आमीरी ॥ महाशूद्री जातिपुंयोगयोः समा ॥ ४५ ॥
 धर्याणी स्वयमर्या स्यात्क्षत्रिया क्षत्रियाण्यपि ।
 उपाध्यायाप्युपाध्यायी या स्वतोऽध्यापिका भवेत् ॥ ४६ ॥
 आचार्या तु स्वतो व्याख्याकर्त्री पुंयोगिनी पुनः ।
 उपाध्यायाप्यु(त्सु)पाध्यायी स्यादर्या क्षत्रियी तथा ॥ ४७ ॥
 आचार्यानी चाथ पुनर्गुरुका दिशिधरपि ।
 या द्विरूढा पतिस्त्वस्याः पुनर्गुद्विधिरसौ ॥ ४८ ॥

4823 कामिनी २०

4824 कामकूपे १; वारमुखा १

4825 वैश्य १; सैरुन्ध्री १

4827 अस्त्रिध १ तःपुरे

4829 यन्म १ र्द्ध

4831 कौलटेयो २ पि

4832 जरती ३; प्रजानती ३

4834 दैवज्ञा ३

4835 गन्ध्या १

4838 मर्या २

4839 ध्यायी २

4841 ध्यायी २ स्यादर्या १ क्षत्रियी १

4842 आचार्यानी १; दिशिधर २ रपि

4843 पुं रस्ती

- ४८४३ स तु द्विजोऽग्नेदिधिषूः सैव यस्य कुटिम्बिनी ।
 परिवेत्तानुजोऽजूदे ज्येष्ठे दारपरिग्रहात् ॥ ४९ ॥
 परिविचिस्तु तज्जयायाज्ञायास्य परिचेदिनी ।
 पुष्पवत्यविरात्रेयी मलिनी च रजस्तल्य ॥ ५० ॥
 ऋतुमत्ययुदक्यावीः स्त्रीधर्मिण्यार्तवः पुनः ।
 [७७१a] स्त्रीधर्मश्च रजः पुष्पमृतुस्तत्समयो भवेत् ॥ ५१ ॥
 ४८५० आपन्नसत्त्वा स्याद्भुविष्यन्तर्वेली च गर्भिणी ।
 गुर्वी चोदरिणी ब्रूणः पुंसस्यां सा सदोहदा ॥ ५२ ॥
 श्रद्धालुः स्यादथ श्रद्धा जोह्नटः स्त्री न दोहदम् ।
 दोहदं च प्रजाता तु विजाता च प्रसुतिका ॥ ५३ ॥
 प्रसुतिका विजननं पुनः प्रसव उच्यते ।
 ४८५५ सूतिमासो वैजननो गर्भिणं गर्भिणीगणे ॥ ५४ ॥
 कुमारभृत्या गर्भिण्याः परिचर्या निगद्यते ।
 ब्रूणः स्याद्भ्रूणो गर्भस्तस्यादोहदलक्षणम् ॥ ५६ ॥
 भर्ता भोक्ता वरयिता श्मणो रामिलो वरः ॥ ५५ ॥
 पतिर्धनो जीवितेशो वल्लभो दयितोऽपि च ।
 ४८६० कामलः सरसी कान्तः सुविदश्च हृदीश्वरः ॥ ५६ ॥
 सेच्छा विवोदा चोद्धोदा प्रेष्टः सहचरोऽपि सः ।
 वातपुत्रस्तृप्तपतिर्जरोऽथ गणिकपतिः ॥ ५७ ॥
 भुजंगः स्याद्विवाहे तृप्यामोपयमौ समौ ।
 तथोद्धाहः परिणयः पाणिपीडनमित्यपि ॥ ५८ ॥
 ४८६५ स्यात्पाणिग्रहणं दारकर्म चाथाम्बुपूर्विका ।
 कन्यामलंकृता दद्यात्[७७१b] द्वास्तोऽसौ वितते पुनः ॥ ५९ ॥
 भस्त्रे दद्याद्वत्त्रिंशे तामेव देवो निगद्यते ।
 चरतः सह धर्मं यत्प्राजापत्योऽथ गौयुगम् ॥ ६० ॥
 दत्त्वा समुद्धरेदार्षो गान्धर्वः समयान्मिथः ।

४८४४ °दिधिषू १

४८४६ °दिदिनी १

४८४८ °मिण्या १ र्जः

४८४९ पुष्प ४ मृतु १

४८५१ ब्रूण ७

४८५३ दोहदं ४

४८५४ प्रसव २

४८५५ गर्भिणं १

४८६२ जारोय ३३

४८६५ दारकर्म ८

४८६६ प्रालो १

४८६७ देवो १

४८६८ प्राजापत्यो ११

४८६९ °दार्षो

	आसुरो घनदानाद्यः पैशाचश्छलचौर्यतः ॥ ६१ ॥	4870
	राक्षसो युद्धहरणाद्यौतकं युतकं तथा ।	
	विवाहादिषु यद्देयं सुदायो दाय इत्यपि ॥ ६२ ॥	
1.	हरणं चाथ सत्कृत्य कन्यादातात्र कूकुदः ।	
	कुकुदोऽथाकृतोद्वाहो ठण्ठ इत्यभिधीयते ॥ ६३ ॥	
	वरस्य सुहृदो जन्या जनीवोदार इत्यपि ।	4875
	युवतिर्यस्य जाया स्याद्युवजानिरसौ वरः ॥ ६४ ॥	
	कस्याणीप्रिय एवं स्यात्सुभगाप्रिय इत्यपि ।	
	एवं स्यात्पञ्चमीभार्यः सुकेजीभार्य इत्यपि ॥ ६५ ॥	
	तथैव ब्राह्मणीभार्यः शूद्राभार्य इमा दिशः ।	
	परदाररते तु स्यात्स्त्रियः पारदारिकः ।	4880
	दंपती जंपती आयापती च भरिमा तु ना ॥ ६५ ॥	
	बर्हः पुमान्परीवारः सुविद्वन्नं कुटुम्बकम् ।	
	पुत्रः सुतो[78a]दारकः स्यान्नन्दन्तो नन्दनोऽङ्गजः ॥ ६७ ॥	
	आत्मजस्तनयः सूनुर्दायादश्चोद्ग्रहश्च सः ।	
	द्वितीयः कुलकृषासौ पुत्राघास्तु ब्रियाममी ॥ ६८ ॥	4885
	प्राहुर्वुद्धितर सर्वे पुत्रका पुत्रिकापि सा ।	
	नन्दन्ती नन्दिनी च स्वाद्धातकी च निगणते ॥ ६९ ॥	
	पुत्रोऽपि दुहिता पुत्रौ वयोस्तु तोकमन्तिमे ।	
	अपत्यं च प्रसूति स्त्री प्रजा सततिरित्यपि ॥ ७० ॥	
	स्वजाते त्वौरसोरसौ सुतादौ क्षेत्रषोऽन्यजे ।	4890
	अमृते जारज कुण्डो मृते भर्त * [रि] गोलकः ॥ ७१ ॥	
	जारजा त्वमृते पत्यौ कुण्डी भवति कन्यका ।	
	पारस्त्रेणः पारशवः पारस्त्रेण्य इत्यपि ।	
	परस्त्रीजेऽथ कानीनः कन्याया उदितः सुतः ।	
	स्याद्गद्गा मातृसुबुद्धौ मात्रा स्थाप्यत्वसूचने ।	4895

4870 आसुरो १, पैशाच १७

4871 राक्षसो १

4873 हरणं ५

4874 कुकुदो २, ठण्ठ १

4875 *वोदार २

4876 *जानि १ रसौ

4877 *जिप्रिय १, *प्रिय १

4878 *भार्य १

4879 *भार्य १, *भार्या १

4881 आयापती २

4882 कुटुम्बकः ४

4885 कुलज २ सुतासौ (corrupt)

सौभागिनेयः सुममापुत्रो दौर्भागिनेयकः ।

दुर्मगानन्दनोऽथ स्वात्कैशिन्यः केशिनीसुतः ॥ ७३ ॥

स ज्यैष्ठिनेयः कानिष्ठिनेयो ज्येष्ठाकनिष्ठयोः ।

सुतो माध्यमि[78b]नेयः स्यान्मध्यमाया अथो भवेत् ॥ ७४ ॥

4900

पौनर्मवो दैधिपवः पुनर्मसंभवः सुतः ।

4900A

पीलायाः पैलपैलेयौ नैषेयस्तु निषेः सुतः ।

दास्या दासेर-दासेयौ कौलटेरस्तु बन्धुलः ।

मघेह्वान्भकिनेयश्च तथा कौलटिनेयवत् ।

नद्या नाटेर-नाटेयौ जाडेरोऽपि जडासुतः ।

समौ काणेय-काणेरौ शौभ्रेयः शुभ्रनन्दनः ॥ ७७ ॥

4905

जाडारः स्याज्जडापत्यं पाण्डारः पण्डनन्दनः ।

दत्तासुतः स्याद्दात्तेयः स्वाञ्जेरः स्वञ्जिकासुतः ॥ ७८ ॥

पुत्रस्तूरसिलोमो यः स स्यादौरसिलोमनः ।

सामातुरः सतीपुत्रो माद्रमातुर इत्यपि ॥ ७९ ॥

त्यादस्त्वादायनिस्त्यस्यापत्ये तस्य तु तादवत् ।

4910

तादायनिरथैतस्यैतदायनिवदैतदः ॥ ८० ॥

गोत्रापत्ये तु जातस्य स्वाज्जातायनसंज्ञतः ।

जातासुते तु जातेयो भैत्रेयो मित्रयूद्धवः ।

जौडुलोमिस्तुडुलोमो बाहोर्बाहविराहये ।

उडुलोमा[79a]बहुत्वे स्युः शरलोमास्तथैरिताः ।

4915

वैहीनरिस्त्वपत्ये स्याद्विहीनरसमुद्भवे ।

पौत्रो नसा पुत्रपुत्रो दीहित्रो दुहितुः सुतः ॥ ८१ ॥

4886 दुहितरं १

4888 पुत्रौ १

4889 अपत्यं १; संतति ६

4890 सौरस्त्री २; क्षेत्रजो १

4891 कुंजो १; गोलकः १

4896 नेयः १; नेयकः १

4897 स्वैशिन्यः १

4898 नेयः १; नेयो १

4899 नेयः १

4900 दैधिपवः २

4900A पैलेयौ २ नैषेयस्तु

4901 दासेयौ २

4902 नेयश्च वत्

4903 नाटेयौ २ जाडेरो १ पि

4904 शौभ्रेयः १

4905 जाडारः १

4906 दात्तेयः १

4908 मातुर ३

4909 दायनि २

4910 तादायनि २

4911 जातायन १

4912 जातेयो २ भैत्रेयो १

4913 जौडुलोमि १; बाहोर्बाहवि १ (corrupt)

4914 उडुलोमा १; 'लोमा १ स्वये'

4915 वैहि १ नरि १ स्त्व

4916 नसा २; दीहित्रो १

प्रणसा तु प्रपौत्रः स्यात्तत्पुत्रोऽस्त्री परंपरः ।
 आत्रीयः स्याद्भ्रातृपुत्रो भ्रातृव्योऽथ स्वसुः सुतः ॥ ८२ ॥
 स्वस्त्रीयो माग्निनेयश्च जामेयः कुतपश्च सः ।
 सापत्यः स्यात्सपत्नीजः सुतः सापत्य इत्यपि । 4920
 पैतृव्यसेयः स्यात्पैतृव्यस्त्रीयश्च पितृव्यसुः ॥ ८३ ॥
 मातृव्यसेयो मातृव्यस्त्रीयो मातृव्यसुः सुतः ।
 मातुलेयस्तु मातुल्यः श्यालेयः श्यालिकासुतः ।
 जात्यन्धो जनुषान्धः स्याज्जानुषान्धस्तु तत्सुतः ।
 पुंसानुजोऽग्रजे पुंसि तस्य पौंसानुजिः सुतः ॥ ८५ ॥ 4925
 आत्मनापश्चमस्य स्यादात्मनापाश्चमिः सुतः ।
 भवेद्भ्रामणिपुत्रश्च भ्रामणीपुत्र इत्यपि ।
 विना तु बाह्विं सर्वेऽप्यौरसाद्या विशेष्यगाः ॥ ८६ ॥
 तातस्ततः पिता यता रेतोधा जनकोऽपि च ।
 [79b]बीजी जनयितासौ तु मती संस्कारकृद्यदि ॥ ८७ ॥ 4930
 महागुरुत्वात्तुस्तु स क्षुद्रोऽथ पितामहः ।
 पितृतातोऽथास्य तातः * * * प्रपितामहः ॥ ८८ ॥
 मातुर्मतामहाद्येवं स्त्रियां तु सात्पितामही ।
 एवं मातामही च स्यात्तद्वच्च प्रपितामही ।
 जनयित्री जनित्री च जनन्यग्या प्रसूय सः । 4935
 माता सवित्री चाकाला धात्री तु पृथिवी मता ॥ ८९ ॥
 पितरौ मातापितरौ मातरपितरौ जनित्वौ च ।
 श्वश्रूश्चशुरौ * * * [श्वशुरौ]तातसुतौ स्तः पितापुत्रौ ॥ ९० ॥
 मातापितृभ्यां यः शून्यदृष्टेमण्डः स प्रकीर्तितः ।
 नरौ नरश्च नारी च युवानौ युवतिर्युवा । 4940

4917 प्रपौत्रः २
 4918 भ्रातृव्यो ३
 4919 कुतपश्च ४ थ
 4920 सापत्य ३
 4921=AK, 1123. 'व्यस्त्रीय २ थ
 4922 'व्यस्त्रीयो २
 4923 श्यालेयः १
 4924 जनुषांधः २; 'पापि १
 4925 पुंसानुजो १
 ४९० क० २५

4926 'पांचमिः १
 4927 'नीपुत्र १
 4931 महलगुः १
 4933 पितामही १
 4936 चाच्छाल १; धात्रीलज्जपृथिवीमता
 (corrupt)
 4938 शशुरौ २; पितापुत्रौ २
 4939 द्रष्टव्य १
 4940 नरौ १

आता स्वसा च मदितौ आतरावथ सोदरः ।
 सहोदरः सगर्भश्च समानोदर्य इत्यपि ॥ ९१ ॥
 सोदर्यः सहजश्चाथ वैमात्रेयो विमातृजः ।
 स्वसा जामिश्च भगिनी मग्नी यामिर्धवस्व तु ॥ १ ॥
 सा ननान्दा ननन्दा च नन्दिनी च स्त्रियास्त्वसौ ।
 [80a.] ज्येष्ठश्च भूः कुली ज्येष्ठा श्यालिका तु कनीयसी ॥ २ ॥
 हाली च यत्रिणी केलिकुञ्चिका च निगद्यते ।
 मातृप्वसा मातृमग्नी पितृमग्नी पितृप्वसा ॥ ३ ॥
 आता ज्येष्ठः पूर्वजः स्यात्पिज्यस्तत्राग्रियाग्रजौ ।
 जघन्यजो यविष्ठः स्याद्यवौयाननुजोऽपि सः ॥ ४ ॥
 कनीयांश्च कनिष्ठश्चावरजः सुनुरित्यपि ।
 यमौ च यमलौ न स्त्री युगलौ जनकस्य तु ॥ ५ ॥
 आता पितृव्यो मातृस्तु तत्र मातृल-मामकौ ।
 मातृलानी मातृली च मामिका चास्व कामिनी ॥ ६ ॥
 श्यालाः स्युर्मातरः पत्न्याः स्वासिनस्तु कनीयसि ।
 रागारो देवरो देवा जामाता दुहितुः पतिः ॥ ७ ॥
 भार्यास्तु आतृवर्गस्य यातरः स्युः परस्परम् ।
 पतिपत्न्योः पत्न्यः श्वश्रूः श्वशुरस्तु पिता तयोः ॥ ८ ॥
 दौहित्री दुहितुः कन्या पौत्री नप्त्री सुतात्पत्न्या ।
 मजावती आतृजाया सपिण्डास्तु सनामयः ॥ ९ ॥
 पितरः पितृवंश्याः [80b.] स्युर्मातृर्मातामहाः कुले ।
 स्त्रो ज्ञातिः सज्जनो बन्धुर्बान्धवश्चारिकोऽपि सः ॥ १० ॥
 दायादो भागधेयोऽथ मावे ज्ञातेयमन्तिमे ।
 बन्धुता तु मजे लोकौ जनौ विद् चर्याणिः प्रजाः ।

4941 आतरो १ वम

4943 सहज ६ थायवैमात्रेयो १

4945 नन्दिनी ३

4946 कुली २

4947 "कुञ्चिका ४

4948 मातृमग्नी २

4949 "ग्रियाग्रजौ ५

4952 यकुट्यो ३ [For युगल्ये]

4953 पितृव्यो १; "मामकौ २

4954 मागिका ३

4956 देता १ जामाता १

4957=AK. 1133. यातरः १

4958=AK. 1135. श्वश्रुः १ श्वशुरः १ रु

4959 नप्त्री २

4960 "जाया २; सनामयः २

4961 पितरः १; "महाः १

4963 दातेय १

4964 बंधुता १

जनकीयं जनस्येदं * * * * *	4965
त्रिषु सार्वजनीनः स्यात्साधुः सर्वजनेषु यः ।	
* * * * * जनता स्त्री जनमजे ।	
भवेद्विश्वजनीनं तद्वितं विश्वजनाय यत् ।	
स्यात्सार्वजनिकं सर्वजनीनं च विशेष्यवत् ।	
सर्वेभ्योऽपि जनेभ्यो यद्वितं वस्तु भवेदिह ।	4970
एवं प्रातिजनीनः स्यान्माहाजनिक इत्यपि ।	
सया पञ्चजनीनश्च सर्वायः सार्ववत्सृतः ।	
त्रिषु सो निज आत्मीय * * * सौव इत्यपि ॥ ११ ॥	
न स्त्री नपुंसकः क्लीबः पण्डो ना पण्ड-पण्डकौ ।	
तृतीया प्रकृतिर्या स्यास्त्रियः प्राया दशावयः ॥ १२ ॥	4975
शिगुल्यं शैशवं बाल्यं बाल्ता शिशु[81a]ता स्त्रियौ ।	
बालस्तु स्यान्माणवको माणवीनं तु तद्वितम् ॥ १३ ॥	
माणव्यं तत्समूहेऽन्त्येऽथ भूते मासमीरितौ ।	
मासीन-मास्यौ पाण्मास्यो भवेत्यण्मास इत्यपि ।	
पाण्मासिकोऽस्त्री * * * वयःस्यस्तरुणो युवा ।	4980
किशोरस्तल्लभोऽथ स्याद्वेकटो जातयौवनः ॥ १४ ॥	
भवेच्छरुणिमा पुंसि तारुण्यं यौवनेऽस्त्रियाम् ।	
प्रवयाः स्वविरो वृद्धो जीनो जीर्णो जरन्नपि ।	
जरी जर्णो * * * (याव)ग्रामो वृद्धत्वं स्वाविरं समे ॥ १५ ॥	
भवेद्दशमिता चात्र वार्द्धकं भाववृन्दयोः ।	4985
अतिवृद्धस्तु वर्षीयान्पिष्टो दक्षमी च सः ॥ १६ ॥	
परोवरीणः स भवेद्यः परानवराष्ट्रया ।	
आत्मनानुभवस्येन पुत्रपौत्रीण इत्यपि ॥ १७ ॥	
परंपरीणः स परंपरानुभववान्स्वयम् ।	

4965 जनकीयं १

4966 सार्वजनीनः १.-After line 4966,
Ms. reads: प्रतिजनादिभ्य स्यति
सम् एवं प्रातिजनीनपणो प्रजागाहपर्या-
स्त्रीत्वं

4968 *जनीनं १

4971 *जनीन. १

4972 सावेद २

4973 सौव ५

4976 शिशुता ५

4977 माणवयो २८; माणवानं १

4978 माणव्यं १

4979 भाव्यो १

4981 *स्तलो १; *वेकटो १

4983 यौवनप्रिया

4984 समे २

4987 *वरीण. १

4988 *पौत्रीण १

4989 *वरीण १

- 4990 विना भावप्रत्ययान्तान्नालया भेद्यलिङ्गाः ।
 पलितं जरसा शौक्ल्यं केशादौ विससा जरा ॥ १८ ॥
 पलितं करणी सा स्वास्त्र्यर्थे पलितकारिणी ।
 अथो[81b]पजरसं क्लीबाव्ययं स्याज्जरसोऽन्तिके ॥ १९ ॥
 सुप्रजाः शोभनापत्यो दुरपत्यस्तु दुःप्रजाः ।
 4995 अप्रजाः प्रजया हीनः सुजग्मा चारुदन्तकः ॥ २० ॥
 एवं हरितजग्माद्याः संज्ञायां श्यावदन्मवेत् ।
 श्यावदग्मोऽरोकदन्तु नास्त्र्येवारोकदन्तकः ॥ २१ ॥
 ' उपमायामसंज्ञायां भवेच्छिखरदक्षिति ।
 उत्काकुच विककुत्स्यादुद्धतापेततालुकः ॥ २२ ॥
 5000 स्यात्पूर्णकाकुदः पूर्णकाकुचः पूर्णतालुकः ।
 औपम्ये स्यादेणीपदस्तथाजपद इत्यपि ।
 पूज्यभ्राता तु सुभ्राता प्रजुः प्रगतजानुकः ॥ २३ ॥
 संजुः संहतजानुः स्यादूर्ध्वजुस्तूर्ध्वजानुकः ।
 सुसक्थिः स्यात्सुसक्थश्च दुःसक्थोऽसक्थ इत्यपि ॥ २४ ॥
 5005 दीर्घसक्थो गौरसक्थो यस्य दीर्घादि सक्थि चेत् ।
 दुःसक्था च सुसक्था स्त्री दीर्घसक्थीति दिक्स्पृता ॥ २५ ॥
 द्विर्धुः स्यान्निर्धुश्च द्विर्धुः स्त्री त्रि[82a]मूर्ध्वेति ।
 अन्तर्लोमो वहिलोमोऽध्यान्तर्लोमा स्त्रियां भवेत् ।
 ' संज्ञायां दृणसोऽथ स्यादुजसस्तुङ्गनासिकः ।
 5010 प्रणसः प्रनसश्च स्यात्प्रकृष्य यस्य नासिका ॥ २६ ॥
 खुरणाः स्यात्खुरणसो नःक्षुद्रः क्षुद्रनासिकः ।
 खरणः स्यात्खरणसः शितिनाः श्यामनासिकः ॥ २८ ॥
 * * [विखुर्यौ]विग्रोऽपि च विखुर्यः स्याद्विगतनासिकः ।

4991=AK. 1155. पलितं १; जरा २

4998 जरस १

4995 अप्रजाः १; सुजग्मा १

4997 श्यावदग्मो २; 'दन्तक २

5000 'काकु २ यः

5001 'जपद १

5002 सुभ्राता २ प्रजुः १

5003 संजुः २ संहतजानुः २; 'जानुक. २

5004 'सक्थ २ यः दुःसक्थो १ असक्थ १

5005 दीर्घसक्थो १ गौरसक्थो १

5006 दुःसक्था १ च सुसक्था १; 'सक्थी १

5007 'त्रिर्धुः १ यः द्विर्धुः १ स्त्री त्रिर्धुः १ पि

5008 अन्तर्लोमो १ वहिलोमो १ अध्यान्तर्लोमा १

5009 दृणसो १; 'जस १ तुङ्ग

5010 प्रनस २ यः

5011 'णसो २

5012 'णस. २ शितिनाः २

5013 विखु १

अवटीटोऽवनाटश्चावग्रटो नतनासिके ॥ २९ ॥

स्यादासुप्यायणोऽमुप्यपुत्रः प्रख्याततातकः ।

5015

आमुप्यपुत्रिका भावे रुयासुप्यकुलिका तथा ।

पितृभोगाय स हितः पितृभोगीण उच्यते ॥ ३० ॥

एवं स्यान्मातृभोगीणोऽथो यः स्यात्पितृसंनिभः ।

स मनोजवसः प्रोक्तः पितृवर्मा मनोजवः ॥ ३१ ॥

असौ पितृसधर्मापि स्यादथासौ हितो हि यः ।

5020

स स्यादाचार्यभोगीणो दुर्बलस्तु क्लृप्तस्तनुः ॥ ३२ ॥

क्षामः क्षीणोऽमांसलक्ष तलिनच्छात-पेलवाः ।

निर्दिग्धः [82b] स्यादुपचितो बलवान्मांसलोऽसलः ॥ ३३ ॥

पार्ष्वालिः पार्ष्पिसंयुक्तो घमनीलः क्षिरामुतः ।

बललो बलवानुक्तो ललाटलो ललाटवान् ।

5025

तुन्दिलस्तुन्दिकस्तुन्दिस्तुन्दवांश्च पिचण्डिलः ।

पिचण्डवान्पिचण्डी च बृहत्कुलिः पिचण्डिकः ॥ ३४ ॥

उदर्युदरिलोऽपि स्यात्पुण्ड्रिभो वृद्धनाभिकः ।

श्रौण्डश्च बलिभस्तु स्याद्बलिनोऽय बलासहः ॥ ३५ ॥

बललो आतृयुक्तस्तु भवेद्भ्रातृबलाभिधः ।

5030

पुत्रयुक्तः पुत्रबलो दन्तुरस्तूचदन्तकः ॥ ३६ ॥

भलम्बाण्डो मुष्करः स्यादथ गाल्यसमुद्भूतः ।

भवेदण्डीर आण्डीरः गौगण्डो विफलाहकः ॥ ३७ ॥

योगण्डश्चाथ कुब्जः स्यान्नविदको गडुलोऽपि सः ।

कुणिः कूणिश्च कुकरो बन्धुस्तु छिन्नहस्तकः ॥ ३८ ॥

5035

श्रोणः पशुरथो तज्जः सोटः सोटोऽथ पर्विकः ।

पर्वचारी पर्विकी स्त्री पर्वः पीठे हि तद्वृत्तेः ॥ ३९ ॥

5014 अग्रटो ३

5015 अप्यायणो १

5016 पुत्रिका १

5017 भोगीण १

5018 भोगीणो १

5020 सधर्मा ४

5021 भोगीणो १

5022 पेलवाः ५

5023 लोऽमल. ५

5025 बलवा २

5028 नीलो ११ पि

5029 गोट ३, दूधिलो २

5030 बलवा २ भ्रातृ; बला १ मिधः

5031 पुत्रबलो २; दंत २ त.

5032 मुष्करः २

5033 आण्डीरः २

5034 योगण्ड ३; गडुलो ३

5035 कुट्टो ३ बंधु १ सु

5036 बंधु २ रथे; सोटो ३ य पर्विक. १

5037 पर्वः १

खल्वारः खलतिथैन्द्रलसिको वधुरित्यपि ।

शिपिविष्टश्च का[४३३]णस्तु सिनः कनक(न) एकदह् ॥ ४० ॥

5040

स्युः क्लिबाक्षे जुह-पिह-मिच्छाः क्लिन्नेऽदिण चाप्यसी ।

नष्टलिङ्गोऽधोगताक्षः पृथिवस्वरूपशरीरकः ।

निखर्वः सहस्रः सर्वः सर्वशास्त्रश्च वामनः ॥ ४१ ॥

मुण्डस्तु मुण्डतोऽय स्युः केशि-केशव-केशिकाः ।

अकर्ण एदो नधिरौ दुश्कर्मा तु द्विनमकः ॥ ४२ ॥

5045

वण्डश्च शिपिविष्टोऽय मूको वाचा चिवर्जितः ।

सुप्रजःप्रमुखाः सर्वे चित्ता प्रपं विशेष्यगाः ॥ ४३ ॥

मिण्डोऽस्त्री विग्रहः कामः सरः (संचरः) स्कन्धपद्मरः (री) ।

अमुर्धनो मूषनोऽङ्गमिन्द्रियायतनं पुरम् ॥ ४४ ॥

फरणं भूर्तिमत्त्वोत्रं नात्रं संहननं वपुः ।

5050

ओत्रं वर्णाङ्गवेरं च पुद्गलं च कलेवरम् ॥ ४५ ॥

मूर्ध्वसन्नुस्तनुश्च स्त्री कुडिः सान्तं तनुर्न ना ।

शरीर-देहे अस्त्रीके तपु शस्त्रं वपुष्टमम् ॥ ४६ ॥

देहाक्षमर्द्धदेहं च देहादेः स्वात्मनेऽशके ।

अङ्गं प्रतीकोऽवयवोऽपघनोऽसैकदेशकः ।

5055

प्राणस्यानं मर्मं चान्ते पीडनायत्र रुमवेत् ।

अङ्गि[४३६]रिदिः क्रमः पादः क्रमणश्चलमश्च पद् ॥ ४७ ॥

पदमस्त्री च चरणौ गोहिरं मूलमस्य च ।

पादाग्रं प्रपदं क्षिप्रं त्वह्णशङ्खलिमध्यमम् ॥ ४८ ॥

मध्ये पादतलस्याहुरमितोमध्यमाङ्गुलि ।

5060

तलहत्सिप्रतस्तूर्ध्वं द्यङ्गुले कूर्चमस्त्रियाम् ॥ ४९ ॥

अङ्गिस्कन्धः कूर्चशिरो द्वेद्वे तु घुटिको घुटः ।

घुण्टिकश्चास्त्रियां मूर्ध्नो निस्तोदः पादशीर्षकः ।

शुरकाप्रपदौ पाणिस्त्वधस्तादुटयोर्द्वयोः ॥ ५१ ॥

5039 शिपिविष्ट ५; एदो ४

5041 गवाक्षः ३; ०रक. २

5042 वामनः ५

5043 मुण्डितो २

5044 नधिरौ ३

5045 शिपिविष्टो ४ च मूखे १

5052 अस्त्रीके २९; वपुष्टमम्

5055 मर्म २

5057 चरणौ ९ गोहिरं १

5058 प्रपदं २ क्षिप्रं १

5060 वण्ड १ विग्रहः; कूर्च १

5061 मूर्ध्वसिरो २

5063 प्रपदौ ८ पाणि १ स्कन्ध

पिचण्डिका पिण्डिका स्यादिन्द्रवस्तिस्तदन्तरम् ।

प्रतिजङ्घा त्वग्रजङ्घा जङ्घा तु प्रसृता भवेत् ॥ ५२ ॥

5065

टङ्गे नलकिनी टङ्गे षष्ठीकज्जानु चास्त्रियौ ।

नलकीलश्वोरुपर्व पश्चाद्भागोऽस्य मन्दिरः ॥ १५३ ॥

अग्रिमस्तु कपोल्यूर्ध्वहृषं सक्थिचान्तिमे ।

मृगसक्थं पूर्वसक्थं * * * तु पूर्वकम् ॥ ५४ ॥

तथा फलकसक्थं स्यादौपम्ये स्तम्भसक्थवत् ।

5070

ऊर्वोरष्टीवतोर्द्ध्वे स्यादूर्ध्वष्टीवमन्तिगे ॥ ५५ ॥

ऊरुसं(84a)चिर्वहृषो ना नाभीलं स वरत्रियाः ।

विटपोऽस्त्री महावीज्यं मुष्कवहृषणमध्यगम् ॥ ५६ ॥

अण्डकः पेलकः पेलमस्त्रियामण्डकोपवत् ।

मुष्काण्ड-वृषणाः पायुः स्याद्दोऽपानमस्त्रियाम् ।

5075

पेलमण्डं गुदस्त्यस्त्री पायुः पुं पुंसि विष्णुसम् ॥ ५७ ॥

अधोमर्भं शङ्खहारं त्रिवलीकं मुलिश्च्युतिः ।

शृयुः क्लीबे स्वपानं स्यात्पुतगाधारचक्रकम् ॥ ५८ ॥

शिभ्रमस्त्री मेहनं स्याच्छेषं शैवं च शोफवत् ।

पुंश्चिह्न-शोफ-शेषास्ति लिङ्गं तद्वच्च साधनम् ॥ ५९ ॥

5080

सरप्वजो मेहमस्त्री मणिस्तस्याग्रमुच्यते ।

साधनी तदधःसूत्रं योनिस्तु न नृपुंसके ॥ ६० ॥

च्युतिर्बुलिः कामरूपी मर्कटी च स्त्रियामिमे ।

कामगेह स्त्रीकरणं वराङ्गं शौक-धैनुके ॥ ६१ ॥

मर्कटीऽपत्यमार्गश्च वज्रुर्ना भगमस्त्रियाम् ।

5085

स्त्रीपुंसयोस्तु करणे गुह्यं प्रजननं च तत् ॥ ६२ ॥

5064 *नस्ति १

5065 त्वग्रजङ्घा २

5066 मलकिनी टङ्गे ४ — After वा, Ms.
read मलस्यैतत्.

5067 *पर्व ४

5068 कपोल्यूर्ध्वः क्लीपुंसयोर्वन्तरे स्यात्सत्रिय ३
नामिमे (Corrupt)

5069 सूर्यसक्थं १

5071 *द्वैष्टोव १

5072 *वैष्टोव ३ ना नाभीलं १

5073 *शीज्यं २

5075 मुष्क १ पञ्चवृषणा ५, इन्द्र for स्याद्-
शेष

5076 *रक्थं १

5078 *चर्म १२

5081 *मयो १३ मणी १ ख

5082 साधनी १

5085 भगमस्त्रिया ४

उपस्थोऽथ कटिप्रोथः प्रोह-स्फिजौ छिद्यौ युतम् ।
 क्लीबे स्फिगं तदूर्ध्वं तु[84b]कटीक-तरुणे उमे ॥ ६३ ॥
 पृष्ठवंशं ह्युभयतो यौ संधी कटिपार्श्वयोः ।
 5090 जघनस्य बहिर्मागे न स्त्री यौते ककुंदरे ॥ ६४ ॥
 रताकुके कूपकौ च द्वयोः श्रोणिः कटिः क्षियाम् ।
 ककुब्जती त्रिकस्थानं कलत्रं रसनापदम् ॥ ६५ ॥
 कटीर-भसदी श्रोणिफलकं च फटोऽप्यथो ।
 पश्चान्नितम्ब आरोहः क्लीकट्या जघनं पुरः ।
 5095 पुंसि कोष्ठोऽन्तराधिः स्यात्पृष्ठवंशाधरे त्रिकम् ।
 नाभिर्द्वयोः कुरुस्तुण्डिस्तुन्दकूपी ततस्त्वधः ।
 मूत्राशयो द्वयोर्बस्तिस्तया मूत्रपुटं भवेत् ॥ ६८ ॥
 रोमावली रोमलता शिखरिण्युदरं पुनः ।
 लदलं जाठरं तुन्दं कुक्षि-कुक्षौ च गर्भकः ।
 5100 पिचण्डं जठरो न स्त्री तुन्दिः स्यात्तत्र च क्षियाम् ।
 कृमीदं कालखण्डं तु कालखण्डं च कालकम् ।
 बहूल्कालेयकमथ तिलकं क्लोम दक्षिणे ॥ ७० ॥
 रक्तफेनोद्भवो वामे पुष्फुसोऽथाग्रमाग्रवत् ।
 पुरीतत् सविरात्रं तु वनिष्ठः स्यात्प्रिहा पुमान् ॥ ७१ ॥
 5105 [85a]ललाटकण्ठजठरस्थिता रेखा वलिर्द्वयोः ।
 स्तनौ कुचौ कुचौ वक्षोरुहौ तौ च पयोधरौ ।
 तदधः स्तनमूलं स्यादूर्ध्वं तु स्तनरोहितम् ॥ ७२ ॥
 स्तनवृन्तं पिप्पलकं चूचुकोऽस्त्री च नर्मठम् ।
 कुचाग्रकमथ फोटो न पुंसि स्याद्भुजान्तरम् ॥ ७३ ॥
 5110 वत्सं वक्ष उरः क्लीबे हृदयस्थानमित्यपि ।

5087 उपस्थो ३

5093 चकटो १०

5094 आरोह २

5095 *तराधिः, त्रिकं ११

5096 *कृमी ४

5097 मूत्रपुटं ३

5098 *पिप्पु १ दर

5100 सिंहं च for पिचण्डं

5102 बालेय ५५ क्लोम २

5103 पुष्फुसो १

5104 पुरीतत् ३, वनिष्ठः १

5106 पयोधरौ ५

5107 स्तनमूलं १; *रोहितं १

5108 चूचुकं ४ स्त्री

5109 भुजाग्रक १

5110 *स्तन २६

विशेष्यवत्पत्युरसं गङ्गवेदुरसि स्थितम् ।
 हृदयं हृत्सन्ध्याम स्तनोरःकोष्ठमध्यगम् ॥ ७४ ॥
 रीदकः पृष्ठवंशः स्यात्पृष्ठं तु चरमं तनोः ।
 पूर्वभाग उपस्थोऽङ्गः कोट उत्सङ्ग इत्यपि ॥ ७५ ॥
 स्कन्धो मुजशिरोऽसोऽस्त्री संधी तस्यैव जघुणी ।
 बाहो बाहु-भुजे द्वंद्वे दोषा स्त्री दोस्तु तस्त्रियाम् ॥ ७६ ॥
 प्रवेष्टोऽप्यथ दोर्मूलं खण्डिको मुबकोटरः ।
 अभ्युपा(?)च द्वयोः कक्षा पार्श्वमश्री तयोरधः ॥ ७७ ॥
 कफोणिश्च कपोनिश्च कफणिर्युजि कूर्परः ।
 अरतिपृष्ठं बाह्वय(?)बाहुसंधिररविकः ॥ ७८ ॥
 प्रगण्डः कूर्परांसान्त [85b] उपबाहुश्च संमतः ।
 कलाचिक्र प्रकोष्ठोऽधोमणिवन्धावधिः स्मृतः ॥ ७९ ॥

5115

5120

5125,

5130

5135

करः कुलिः पालन-पद्मशास्त्र-
 भुजादलाः पाणि शयौ शमश्च ।
 हस्तोऽस्त्रियामस्य पुनर्मणिः स्या-
 दादिस्तथासौ मणिवन्ध उक्तः ॥ ८० ॥
 मणिवन्धादाकनिष्ठं करस्य करभो वह्निः ।
 हस्तपुच्छं कुल्युप च शक्यं ह्रुलिरहुरिः ॥ ८१ ॥
 करशाखायाहुलिभ्यो निर्गते स्यान्निरहुलम् ।
 प्रमाणे द्यहुलादि स्यान्निरहुलमथास्त्रिपु ।
 बस्त्री स्यादहुलोऽहुलसर्वनी तु प्रदेशिनी ।
 प्रदेशनी मध्यमा तु ज्येष्ठा मध्या च सा भवेत् ।
 अनामिका तु सावित्री कनिष्ठा स्यात्कनीनिका ॥ ८२ ॥
 पुनर्मवः कररुहः करकण्टः पुनर्मवः ।
 करशङ्को महाराजो भवेत्कामाङ्गुशोऽपि सः ॥ ८५ ॥

5111 प्रत्युरस १

5112 *धाम ३; कोट

5113 दबीकः for रीदक, *वंश २ स्यात्पृष्ठं १ तु

5114 उत्सङ्ग ५

5115 *रौजो ३; जघुणी १

5117 प्रवेष्टो ९; संद्वये for खण्डिको

5118 कक्षा ५

5120 अरतिपृष्ठं ५, *त्रिक १

खे० क० २८

5121 उक्ताहु २

5122 प्रवेष्टो २

5126 *कन्य १

5127 A = I 1235

5129 निरहुलं १

5130 *यादि १

5132 मध्या ३

5133 सावित्री २; कनीनिका २

नलोऽस्त्री नखरी त्रय्यां नख्यं त्रिषु नखोद्वयम् ।
 प्रादेशश्च प्रदेशश्च तर्जन्या सह विस्तृते ॥ ८६ ॥
 अङ्गुष्ठे तालशो कर्णो मध्य[86a]मानामिकायुते ।
 सकनिष्ठे द्वयोः किष्कुवितस्त्रिदीष्टिरिफर्फटी । (corrupt)
 * * * * * कोपित्यपि । (corrupt)

5140

॥ प्रसारिताङ्गुलौ पाणौ प्रतलः स्वात्तलः पुमान् ।
 तालः प्रहस्तश्चपटश्चपेटस्युचि तालिका ॥ ८८ ॥

5145

अर्द्धचन्द्रं कर्करेटं त्रिदुरङ्गुलितोरणम् ।
 द्वौ संहतौ सिंहतलौ स्त्रः संहततलौ करौ ।
 प्रतलौ मुचुदी मुष्टिर्द्वयोः संग्राह-मुस्तुकौ ॥ ८९ ॥
 संपीडिताङ्गुलौ पाणौ सटफस्त्वर्द्धमुष्टिकः ।
 प्रसृतिः प्रसृतः पुंसि पाणौ संकुचिताङ्गुलौ ॥ ९० ॥

5150

प्रसृते सद्रवे द्वंद्वे गण्डपश्चुलुकश्चुलुः ।
 प्रसृताभ्या युताभ्या स्यादञ्जलिर्नरलिङ्गकः ॥ ९१ ॥
 प्रकोष्ठे विस्तृतकरे हस्तो मुख्या तु बद्धया ।
 सरलिपुञ्जरलिश्च निःकनिष्ठेन मुष्टिना ॥ ९२ ॥
 एवं तत्तत्प्रमाणे स्युर्वितस्त्याद्या विशेष्यगाः ।
 द्विसमादिप्रमाणेऽन्यवत्तवद्वयसं पुनः ॥ ९३ ॥

5155

तावन्मात्रं तथा स्यार्थे प्रमाणपरिमाण[86b]तः ।
 संख्यायाश्चापि सदेहे शयमात्रं विशेष्यवत् ॥ ९४ ॥
 दिष्टिमात्रं प्रत्यमात्रं बद्धमात्रमितीरयेत् ।
 ऊर्ध्वविस्तृतदोःपाणेर्नुर्माने पौरुषं त्रिषु ॥ ९५ ॥
 पुरुषद्वयसं च स्यादस्मिन्पुरुषद्वयवत् ।
 स्याद्वादशान्गुलं छायामानं पौरुषमात्रं च ॥ ९६ ॥

5137 प्रदेशश्च २

5138 ताल १ शो कर्णो १

5140 बोपि १ सपि

5142 तालिका ७

5145 प्रतलो

5146 सटफ १ स्पर्ध

5147 प्रसृत ३

5148 *बद्ध- २

5149 *दंजलि १

5150 हस्तो १

5152 वितस्त्रा १

5153 द्विसमादि १; 'त्रयसं १

5154 तानन्मानं १

5156 प्रत्यमात्रे १ बंधमात्र १

5158 *दप्र ३ वत्

5159 पौरुष १

हस्तिनं हस्तिदंष्ट्रं च हस्तिद्वयसमित्यपि ।

हस्तिमाने द्विपुरुषं द्विहस्ति नवहस्ति च ॥ ९७ ॥

स्त्रियां द्विपुरुषी गङ्गा तथा द्विपुरुषापि सा ।

स्यादूरुद्धयसी चौरुद्धी स्यादूर्ध्वमानके ॥ ९८ ॥

ऊरुमात्रीत्यादि पुनर्माने साधारणे भवेत् ।

तिर्यग्बाह्वोः प्रसृतयोरन्तरे व्याम आदिभे ॥ ९९ ॥

न्यग्रोषकश्च व्यायामस्त्रिषु मानार्थका भमी ।

कण्ठो गलो निगरणः क्रोदाग्रो धमनी धरः ।

नालोऽयं तदधोवर्ती गणिः काकलको मतः ॥ १०० ॥

कंघरा धमनिर्ग्रीवा शिरोधिः स्त्री शिरोधरा ।

अ * वाजे त्वलंकारे प्रेवं प्रेवेयमन्यवत् ।

कम्बुग्री[४१a]वा त्रिरेखा सा स्त्री तु पाटा कृकारिका ॥ १ ॥

अवदुर्मिशुनेऽयं स्याच्छिरोधेरन्तरं कृकः ।

कृकपार्श्वौ धीतनौ साः नीले प्राकंपरा-शिरे ॥ २ ॥

पश्चान्मन्ये कलम्ब्यो च व्युपो(!) स्त्रि सुप्रमाननम् ।

पुत्रमासं च वदनं लपनं वक्रमस्त्रियाम् ।

श्म च तुण्डं तत्तु कर्णालंकारेण मनोहरम् ।

स्यात्कर्णावैष्टिकं भालोऽक्षयलीकं निरिलालिके ।

ललाटं स्त्री तु गोधिः स्याद्विपतार्कं त्रिरेखकम् ।

कणैः शब्दग्रहः श्रुता स्त्री श्रुतिः श्रवणोऽस्त्रियाम् ॥ ५ ॥

शब्दाविष्टान-पैङ्गु-शरः-श्रोत्र-महारवम् ।

पालिस्तु कर्णलतिका वेष्टनं कर्णशङ्कुली ।

कर्णमूलं कर्णगाहं यन्मूलं पादवाहकम् ॥ ६ ॥

शङ्खोऽस्त्री स्याद्भालकर्णमध्यगः स्त्री तु दृग्दृशा ।

दृष्टिश्च न स्त्रियां नेत्रे नयनं चक्षुरक्षिणी ॥ ७ ॥

5150

5168

5170

5175

5180

- 5160 *द्वयस २
5164 ऊरुमात्री १
5166 व्यायाम २
5167 *परा ६
5168 वाकलको १
5171 कृकारिका १
5173 कृकपार्श्वे धीतनी २; नीले २

- 5174 वलम्ब्यो २
5176 तुण्ड १-
5177 वैष्टिकं १
5178 गोधि ५ स्याद्विपतार्कं १
5179 Ms. reads *द्व स्त्री श्रुता श्रुतिः
5181 *लतिका २, *शङ्कुली २
5182 *गाह २

5185

ईक्षणं लोचनं देहदीपोऽम्बक-विलोचने ।
दर्शनं तारकं ॐ ॐ [तार]-तारके च कनीनिका ॥ ८ ॥
अषाढौ नेत्रयोरन्तौ द्वाविमौ नरलि[87b]ङ्गकौ ।
यामं तु नयनं सौम्यं मानवीयं तु दक्षिणम् ।
ऋते त्वस्मिन्नदृष्टिः स्त्री तथानक्षि नपुंसके ॥ ९ ॥

5190

ये लोहितादिनेत्रास्ते लोहिताक्षदयस्त्रिपु ।
श्रुयौ स्त्रियौ दृगूर्ध्वे स्तो द्वंद्वे त्वस्मिन्नुवं तयोः ॥ १० ॥
श्रुयोर्मध्यं कूर्चमक्षी कूर्पं चावर्तके पुनः ।
ऊर्णां श्रुयोर्मध्यगते पद्मा स्त्री नेत्रोमणि ॥ ११ ॥
मेघवत्पद्मलस्तच्छुद्धासिका तु विकृणिका ।

5195

कुल्मा गन्धवहा घोणा गन्धज्ञा प्रा च क्षिप्तिनी ॥ १२ ॥
नासा नकुटकं नकं प्राणं न स्त्री नासिक्यमन्यवत् ।
चिकित्तिं चिपिटं चिक निविडं निविरीसवत् ।
अवटीटावनाटावग्रटान्यपि नतेन सः ।
ओष्ठपरी तु रदनच्छदौ दशनवाससी ॥ १३ ॥

5200

ओष्ठप्रान्तः सूकं सूकिं सूक्ष्मं स्त्रीवानि सूकिणी ।
पुस्तत्त्वसिकं तस्याप्यपलाचिबुकं भवेत् ॥ १४ ॥
सूकणः स्वात्परो गलः कपोलो गल्लतः परः ।
कपोलतः परी गण्डो हनुर्ह[88a]न्तौ द्वयोस्ततः ॥ १५ ॥
मुक्तालंकरणो दन्तो दंशः खादन-मङ्गलौ ।

5205

सहः सौरी द्विवो जृम्भ-दशनौ न सियौ रदः ॥ १६ ॥
रदनो रागचूर्णश्च हासः स्यादुचकं तथा ।
दन्तूलो दन्तवाग्राजदन्तौ मध्यगताविमौ ।
दादा दंष्ट्राय मिथुने काकः स्यादसना न ना ॥ १७ ॥
रसा रसश रसना विहा लोला च सा मता ।
लम्बिका घण्टिका कण्ठमुण्डिका च मुधासवा ॥ १८ ॥

5210

5186 तारकं १४
5188 सौम्यं १ मानवीयं १
5189 नक्षि २
5190 स्यादय १
5191 श्रुयौ १; नक्षि १
5192 कूर्प १
5193 ऊर्णा १; पद्मा १
5194 पद्मल १

5196 प्राण १२; नासिक्य १
5200 सूकिणी ४
5201 नासिक्य ६
5202 गल १ कपोलो १
5203 गण्डो १ हनुर्हन्तौ २
5206 चूर्ण १; हास १४
5208 दादा १ य
5209 रसना
5210 मुधासवा ५

काकुदन्ताल युग्मे तु मौलिर्मस्तकमखियाम् ।

मस्तिकं चोत्तमाङ्गं कं वराङ्ग - शिरसी शिरः ॥ १९ ॥

शीर्षं स्वात्वरणत्राणं मुण्डं मूर्द्धा कमव्ययम् ।

चिकुरश्चिहुरः केशो मूर्द्धनो वृजिनोऽङ्गजः ॥ २० ॥

अक्षो हलो वेष्टिताग्रस्तीर्थवाप(क)श्च कुन्तलः ।

5215

शिरोरुहः शिरसिजः कचो बालस्तु न खियाम् ॥ २१ ॥

तद्वृन्दे कैशिकं कैश्यमथ केशादितः परः ।

पाशः पक्षश्च हस्तश्च कलापो मार उच्चयः ॥ २२ ॥

रचना चेति केशानां भूयस्त्वमतिपादकाः ।

अलको[88b]ऽस्त्री कर्कशालः संस्तरश्चूर्णकुन्तलः ॥ २३ ॥

5220

माले त्वस्त्री अमरकः कुरलो अमरालकः ।

कबरी केशवेषोऽथ धम्मिल्लः संयताः कचाः ।

वेणिः प्रवेणिः शीर्षण्य-शिरस्यौ विशदे कचे ।

केशेषु वर्त्म सीमन्तः शिला तु साच्छिस्ताण्डिका ॥ २५ ॥

चूडा केशी केशपाशी जुटकं च शिलाण्डिका ।

5225

बालानां काकपक्षोऽसौ शिलाण्डक-शिलाण्डकौ ॥ २६ ॥

.....स्ता जटा च सटा द्वयोः ।

जटालक्ष्युतः क्षेपे त्रिषु जूटः पुनर्नरि ।

जटुकं कवरोऽङ्गीवे कदागुदकठा (चाः) जयः ॥ २७ ॥

तनुरुहं लोम रोम न स्त्री तु श्मश्रु दादिका ।

230

दंष्ट्रिका मासुरी नव्या कूर्चोऽस्त्री चिनुकसिते ॥ २८ ॥

लोमस्तङ्गुरितेषु द्वौ हृषिता दृष्ट इत्यपि ।

लोमशो रोमशो रोमसंयुक्तः पञ्च भेदवत् ।

5211 ०६ ताल २

5213 मूर्द्धा ७

5216 बाल १५ स्तु

5217 कैश्य २

5220 ०कुन्तलः ४

5221 ०रालकः १

5222 ०पोष २ धम्मिल्ल १

5224 सीमन्तः १

5225 शिर्षादि ७

5226 ०शिरादीन् १

5227 For the prior half, Ms.
reads: जटी: कं वाटीप्रतीति (corrupt)

5228 जटाल १ स्तु

5229 कचो २

5231 मासुरी १: कूर्चो १ स्त्री

5232 दृष्ट २

5233 ०चंगुणः १

रसासृज्यांसभेदोऽस्थि-मज्ज-शुक्राणि घातवः ।

5235

सप्त वा दश चैकेषां रोमत्वक्स्था[89a]युग्मिः सह ॥ २९ ॥

रस आहारजन्माश्रितसंभवः पट्टसासवः ।

आत्रेयोऽसृकरो घातुर्धनमूलो(ल)महापरः ॥ ३० ॥

5236

रुधिरं रक्त-कीलाल-तेजोज-रसजानि च ।

आत्मजं देहजं तिग्ममस्त्रं लोहितमस्त्रियाम् ॥ ३१ ॥

5240

मांसकृच्छोणितमसृग्वाशिष्टं प्राणदं तथा ।

आसुरं क्षतजन्माथ क्रव्यं पल्लमस्रजम् ॥ ३२ ॥

पिशितं तरसं कीनं मेदस्कृत्काश्यपं तथा ।

जरूयमुद्रसं तेजोमवं जङ्गलमस्त्रियाम् ॥ ३३ ॥

पलमांतामिषाप्यस्त्री तन्नादौ पिशिमाविषम्(?) ।

5245

त्रिषु बहूमुत्तमं शष्कुली शुष्कमामिषम् ॥ ३४ ॥

अपि सा मिथुने वृक्षा-वृक्षानौ बुद्धमग्निने ।

सुरसं चाथ तद्वह्यः पेश्यो नारीभगादिजाः ॥ ३५ ॥

दन्तमांसं तु वेला स्त्री पूयो दूष्यं नपुंसकम् ।

वसा शुद्धामिषस्रोहोऽथान्तिमे मेद-मेदसी ॥ ३६ ॥

5250

गौतमं मांसजं तेजःसंभवं च वषा च सा ।

मस्तिष्कोऽस्त्री शिरःस्रोहो मत्तु[89b]लङ्गक इत्यपि ॥ ३७ ॥

गोर्ध-गोदे अस्ति कुस्यं भारद्वाजं च मज्जकृत् ।

मांसपिच्छं च मेदोजं तेजोजं चास्थिरसंभवम् ॥ ३८ ॥

कि(की)कसं श्वप्रियं सारः कर्करस्तरुणं ॥ तत् ।

5255

ग्रीवाकर्णप्राणनेत्रकोशजं बल्यं पुनः ॥ ३९ ॥

स्यात्पशुका पृष्ठपार्श्विपल्लवकानियन्धजम् ।

नितम्बतालुशङ्खांसिशिरोजान्वंसगण्डजे ॥ ४० ॥

5234 Cf. Vagbhata. *ग १ मेदो १ स्थि

(१ मज्ज १ शुक्राणि १

5236 For lines 5236-7 cf. Abh.
ci. 3, 284.

5237 महापर १

5241 *जन्मा १० थ

5244 *मिषाप्य १५ स्त्री

5245 शष्कुली १

5247 पेश्यो १

5248 दूष्यं २

5249 वसा १; *स्रोहो २

5250 च सा ७

5252 *गोदे ५

5253 चाथि ह्य च

5254 कर्करः १२ स्तरुणं १

5255 बल्यं १

कपालोऽस्त्री कर्परोऽस्त्रि निर्मूटं दन्तसंभवः ।
 रुचकं नलकं त्वन्यच्छब्दोऽन्यास्त्रिउल्लटजः ।
 शरीरास्त्रि करङ्कः स्यात्कङ्कालोऽन्यस्त्रिपञ्जरः । 5260
 भगालं नृकपाले स्यात्स्वट्ठाङ्गं नरपञ्जरम् ।
 शिरोस्त्रिनि करोटिः स्त्री पृष्ठास्त्रि तु कशेरुका ॥ ४२ ॥
 कशेरुका न ना पार्श्वोऽस्त्रिनि स्त्री वङ्कि-पशुके ।
 पार्श्वं तु पशुकावृन्दे पृष्ठग्रन्थौ गड्डः पुमान् ॥ ४३ ॥
 न ह्रीवे मज्ज-मज्जे स्त्रः शुक्रकृत्कौशिकोऽस्त्रिजः । 5265
 अस्त्रि कोहोऽप्यथो शुक्र-रेत-रेतांसि मज्जजम् ॥ ४४ ॥
 इ[१०८]न्द्रियं बीजमानन्दप्रभवं किट्टवर्जितम् ।
 मधानं पौरुषं पुंस्त्वं गर्भकृद्वातुरित्यपि ॥ ४५ ॥
 बलं वीर्यं न ना वध्रं त्वत्त्वचासुगंधरा शिपिः ।
 कृत्तिदलविदग्धादनी च खचो ना चर्म चाजिनम् ॥ ४६ ॥ 5270
 स्पर्शनं चाय तद्भेदा भासिनी लोहिनी सिता ।
 ताम्रा च वेदिनी रोहिण्यपि मांसधरा तथा ॥ ४७ ॥
 लसीका तु त्वग्रसोऽय धमनिः स्त्री शिरा सिता ।
 नाडी नाभिगृहा स्त्रायुः स्त्री असा वस्त्रसापि सा ॥ ४८ ॥
 कण्डराः*तु महाज्जायुः किट्टं तु मलमस्त्रियाम् । 5275
 कफो रसमलः श्लेष्मा बलासः खट्वूटवत् ॥ ४९ ॥
 शिक्षाणः कोहजन्माय स्नानमेदात्स पञ्चधा ।
 रसनासो बोधकोऽसौ त्रिकस्यस्त्वबलम्यकः ॥ ५१ ॥
 शिरःस्वस्तर्पकोऽध्यामादायस्यः क्लेदकः कफः ।
 श्लेपकः संचितस्थानः श्लष्मलः श्लेष्मणः कर्पी । 5280
 त्रिष्वयास्तृच्यलः पित्तमाग्नेयं पल्लज्वरः ॥ ५२ ॥

5258 निर्मूटं ३
 5259 रुचकं १ नलकं १
 5260 पंजरः २
 5261 भगालं १; पट्टांगी १; पंजरं १
 5262 करोटि १
 5263 पशुके २
 5264 पार्श्वं १; गड्डः १
 5266 कोह्य १ खे
 5267 वरिजितम् १
 5269 वीर्यं १५

5271 शर्जलं ११; भासिनी १ लोहिनी १
 सिता १
 5272 ताम्रा १ च वेदिनी १ रोहिण्य १ रि
 मांसधरा १
 5273 लसीका १
 5275 स्त्रायुः २; मल २
 5278 बोधको १
 5279 स्वस्तर्पको १
 5280 श्लेष्मलः १; कर्पी १
 5281 पंजरः ४

- पाचकं पक्व पि[90b]त्तं स्यात्पक्वमाशयमध्यगम् ।
 दृढतं साधकं तत्त्वामाशयस्थायि रञ्जकम् ॥ ५३ ॥
 हवस्यमालोचकं त्वक्स्थं त्राजकं ग्रहणी पुनः ।
 पाचकस्याश्रयः सैव कला पित्तभरा स्मृता ॥ ५४ ॥
 पक्वमाशयदधो नाभेरूर्ध्वं त्वाहृत्यलं भवेत् ।
 आमाशयो जरायुस्तु पुंसि गर्भाशयोऽपरा ॥ ५५ ॥
 उत्तमल्ली च कललं शुक्रार्तवधनेऽस्त्रियाम् ।
 मूत्रं वस्तिमलं किङ्कोत्थ (?) मनुष्यजलं स्रवः ।
 प्रसावश्च भवेन्मेहोऽथोच्चारवत्करौ समौ ।
 वर्चः पुरीषं लेण्डं च सङ्गच्छमलमन्तिमे ।
 विष्ठा न स्त्री गूय-मल-वर्चस्का विद्धिषौ न ना ॥ ५८ ॥
 मूत्रं विष्ठा वान्तमलौ खमला मांससंभवा ।
 दूषीका दूषिका दूषिः पिचण्डी च पिचाटकम् ॥ ५९ ॥
 दृढमल कर्णगूथं तु ताकर्म पि प इत्य ।
 जिह्वामलं तु कुलुकं लला तु कफकूचिका ॥ ६० ॥
 सृणीका सन्दिनी [91a] वक्रासवोऽप्यस्यास्त्वतिस्रवः ।
 स्यात्प्रसेकोऽथ शिङ्गाणकुरण्डो नासिकागलम् ॥ ६१ ॥
 पिपिकं स्यादन्तमलं पुष्पिका लिङ्गजं मलम् ।
 सेदो मेदोगलोऽथास्त्रिमलौ स्त्रो नस्त्र-रोमणी ॥ ६२ ॥
 सेहोऽक्षित्वग्निशं मज्जो मलोऽथोजश्च रेतसः ।
 शुक्रशोणितसंयोगे प्रकृतिर्दोषभूयना ॥ ६३ ॥
 वेधोऽस्त्री वेद्य आकृत्यो नेपथ्यं प्रतिकर्म तु ।
 प्रसाधनं मण्डनं च भूषितस्तु प्रसाधितः ॥ ६४ ॥

5282 पक्व २

5283 साधकं १; रञ्जकं १

5284 "वर्कं १ हवस्यं १

5285 "भरा २

5287 आमाशयो १; "जोषरा ३

5288 उत्त ४ मल्ली

5290 "मेहो =

5292 विद्धिषो १३

5293 "मलो १ खमला १

5295 दृढमल १; पिचण्डी ३

5296 कुलुकं १

5297 "सवो ५

5298 "प्रमेको १; "मलं ३

5299 पिपिकं १; पुष्पिका १

5300 मेदोमज्जो १

5301 "थोज १ थ

5302 प्रकृति १

5303 नेपथ्यं ३

5304 मण्डनं ३

विभूषितोऽलंकरिष्णुरलंकर्ताप्यलंकृतः ।
 परिभूषित-विभ्राजौ रोचिष्णुर्मण्डितस्तथा ॥ ६५ ॥
 भ्राजिष्णुर्भूषिताद्याः स्युरेकादश विशेष्यगाः ।
 अलंकारः परिष्कारो मण्डयन्तोऽप्यलंकृत्या ॥ ६६ ॥
 मण्डनाभरणे न स्त्री भूषणं तद्विरणमयम् ।
 हैमं च मेघवसूदामणिस्तु स्याच्छिरोमणिः ॥ ६७ ॥
 न स्त्री किरीट-कोटीरोष्णीपाणि मुकुटं तथा ।
 मुकुटं नरि मौलिः स्वात्पत्रपाद्या ललाटिका ।
 [91b] बालपाद्या पारित्य्या शङ्खचर्चापि सा मता ।
 कर्णपूरोऽवतंसोऽस्त्री कर्णिका कर्णभूषणम् ॥ ६९ ॥
 ताटङ्को न स्त्रिया कर्णदर्पणश्च निगद्यते ।
 कुण्डलोऽस्त्री कर्णविष्टो धाली स्यात्कर्णपृष्ठगा ।
 उत्क्षिप्तिका तु कर्णान्दूः स्त्रिया प्रैवेयकं पुनः ।
 ताडपत्रं दन्तपत्रमुभयं च समार्थकम् ।
 स्याद्वैवेयं कण्ठभूषा लम्बनं तु ललन्तिका ॥ ७१ ॥
 लम्बमाना सा तु हैमी भवेत्तालम्बिका स्त्रियाम् ।
 कन्धरातोरणं कण्ठी स्यादुरःसूत्रिका पुनः ॥ ७२ ॥
 मौक्तिद्वंद्वे तु द्वारः स्यान्मुक्तालम्बौक्तिरावली ।
 मुक्तालता भवेन्मुक्ता मालम्बो मध्यगोऽस्य च ॥ ७३ ॥
 मणिः स्यात्तरलो मध्यनायकोऽथ सरोलता ।
 सरिका यष्टिका देवच्छन्दस्तु शतयष्टिकः ॥ ७४ ॥
 इन्द्रच्छन्दोऽष्टोत्तरी साधदीनां च सहस्रतः ।
 तदर्द्धं विजयच्छन्दो हारस्त्वष्टोत्तरं शतम् ॥ ७५ ॥
 भवेद्दक्षिणकलयोऽर्द्धहारोऽथ द्वादशोन्मितैः ।
 [92a] तैरर्द्धमाणवोऽथार्द्धगुत्तोऽस्माद्विगुणैः सरैः ॥ ७५ ॥

5305

5310

(5315

5320

5325

5307 भ्राजिष्णु ११

5309 भूषणं ७

5310 हैमं २; *मणिः २

5312 मौलिः ५

5318 *चर्चा ३

5316 विष्टो २, बाली १; *पृष्ठगा ७

5317 कर्णादू २

5319 *भूषा २

सं० ८० २९

5320 *माना ३; *विभ्रा १

5321 कण्ठी १; *सूत्रिका १

5323 ताललो ६

5324 *नायगे २ य

5326 इन्द्रच्छन्दे १

5327 विजयच्छन्दे १ द्वार १

5329 *माणवो १, *गुत्तो १

5330

गुत्तः सप्ततियष्टिः स्यात्कचिद्वात्रिंशता सैः ।

इतोऽर्द्धतो माणवको मन्दरोऽपि तदर्द्धतः ॥ ७६ ॥

तद्द्वोस्तन-गोपुच्छावेकावत्येकयष्टिका ।

सैव नक्षत्रमाला स्यात्सप्तविंशतिमौक्तिकैः ॥ ७७ ॥

बाहुभूषा खट्वः केयूराङ्गदे चाथ न स्त्रियाम् ।

5335

पद्मी स्युः पारिहार्यः कटको बलयोऽपि च ॥ ७८ ॥

आवापः कङ्कणश्चैव बालकः करभूषणम् ।

हस्तसूत्रं प्रतिसरस्त्रिषु रत्नं पुष्पकम् ॥ ७९ ॥

अङ्गुलीयं तूर्मिका स्याद्बालकोऽपि च न स्त्रियाम् ।

साक्षराङ्गुलिर्मुद्रा सा स्यात्सको हस्तबिम्बकः ॥ ८० ॥

5340

काञ्चिः काञ्ची सिङ्गिनी च रक्षना रसनापि च ।

सप्तकी च कलापोऽस्त्री स्त्रीवे सारसनं तथा ॥ ८१ ॥

शृङ्खला त्रिषु पुंस्कृत्यामथ पादाङ्गदं भवेत् ।

सिङ्गिनी स्यात्तुलाकोटिः स्यात्पादकटकोऽपि च ॥ ८२ ॥

मञ्जीरो हंसको न स्त्री नूपुरश्च तथान्दुकः ।

5345

[92b] त्वक्कल-कृमि-रोमाणि चतस्रो वस्त्रयोनयः ॥ ८३ ॥

क्षौमादि त्वक्कलं बालकं क्षौममञ्जी दुक्कलकम् ।

दुग्गूलकं च चरमे कार्पासं बादरं फलात् ॥ ८४ ॥

कौशेयं कृमिकोशोत्थं राङ्गवं मृगरोमजम् ।

त्रिषु कार्पासादयोऽथ चीर-वासोऽंशुकानि च ॥ ८५ ॥

5350

आच्छादनं च वसनं चेलं सिक् नेत्रमस्त्रियाम् ।

प्रोत-आच्छाद-सिचया वस्त्रं शाटकमम्बरम् ॥ ८६ ॥

अस्त्रीप्यथो निष्पवाणि तन्नकं नाहतं नवम् ।

परधरं जीर्णवस्त्रं त्रिष्वथो अञ्जलोऽस्त्रियाम् ॥ ८७ ॥

दशा भूमि द्वयोश्चाथ वर्तिर्वेस्त्रिद्विलिङ्गकः ।

5330 गुत्तः १

5331 माणवको १

5332 गोपुच्छ १

5337 प्रतिसर १; पुष्पक १

5339 मुद्रा १

5341 सारसनं ८

5342 शृङ्खला १

5345 योनयः १

5346 क्षौमादि १; बालक २

5347 बादर २

5348 कौशेय २

5350 बलसिक्

5351 परधर १४

5352 नाहते for नाहनं

दशा तूली जवनिका शाणी सच्छिद्रवाससि ।	5355
नक्तकः कर्पटोऽस्त्री स्यात्तोतं च षटलं त्रिषु ॥ ८८ ॥	
गुणस्तन्तुः सूत्रमस्त्री तत्तु कर्पासजं पिचोः ।	
पिचव्यं त्रिषु तत्साधु धौतकौशेयकं पुनः ॥ ८९ ॥	
पत्रोर्णं बहुमूल्यं तु तन्महाधनमन्यवत् ।	
तत्स्यादुद्गमनीयं यद्वौतयोर्वस्त्रयो[93a]र्युगम् ॥ ९० ॥	5356
षटि त्रिषु सुचेलो ना वराशिः स्थूलशाटकः ।	
स्त्रियां बृहत्तिका वस्त्रे महीयसि निगद्यते ।	
कुपः कुटार ऊर्णायुः शास्त्रो रत्नकाविकौ ॥ ९१ ॥	
औरघः कम्पलो द्वे द्वे परिस्तोमास्तरौ तथा ।	
वर्णः प्रवेणिर्नवता सूची-वान-कुयास्त्रिषु ॥ ९२ ॥	5356
निचोलः प्रच्छदपटो निचुरश्वोत्तरच्छदः ।	
अर्धोऽशुकं निवसनमुपसंन्यानमित्यपि ॥ ९३ ॥	
परिधानं चान्तरीये * * * * *	
संन्यानमुत्तरासङ्गो भवेद्बृहत्तिका स्त्रियाम् ॥ ९४ ॥	
मावारश्वाय नीशारो हिमानिलनिवारणम् ।	5370
नीधी त्वर्धोऽशुकग्रन्थिरुच्योऽय वरस्त्रियाः ॥ ९५ ॥	
अर्धोरुकेऽवरे चण्डातकोऽस्त्री चलनश्च सः ।	
अन्यस्याश्चलनी क्षिप्रोदाया आनन्दवलकम् ॥ ९६ ॥	
घर्षरी तु कुमारीणां शाटी चोटी चटी च सा ।	
कच्छा कच्छाटिका कक्षा परिधानपराञ्चले ।	5375
कच्छापटोऽस्त्री कौपीनमथ वक्षोभ्यरे भवेत् ।	613
चोलोऽञ्जिका कञ्चुलिका कूर्पा[93b]सोऽस्त्री च कम्पुकः ॥ ९८ ॥	
वीटीका चोलग्रन्थिरुष्णीपं पुनरस्त्रियाम् ।	
तिरीटं च शिरोवेष्टः शिरोवेष्टनमित्यपि ॥ ९९ ॥	

5355 जवलीका ५
 5357 सूत्रम् ३ स्त्री
 5358 पिचव्यं १
 5359 पत्रोर्णं १; घन ३
 5360 नीलं १
 5361 सुचेलो २; शाटव २
 5364 द्वे ८
 5365 *ग्रन्थ ८ त्रिषु
 5366 निचुरोस्तो (corrupt)

5370 नीशारः १
 5371 *रुच्यो ३
 5372 चलनश्च ५
 5373 *चलनी १
 5374 चटी ४
 5375 *चले ५
 5376 कौपीन ३
 5377 कम्पुकः २
 5378 *ग्रन्थि २

5380

निचोलो वारवाणेऽस्त्री कार्पासस्याद्धिचोलकः ।
जङ्गावस्त्रं महृणं स्यात्कन्या स्याद्यतिवाससि ।
चीवरं मिक्षुसघाटी निवीतं प्रावृतं त्रिषु ॥ ३० ॥

5385

गोमूत्रवर्णं वस्त्रं यत्तद्गोमूत्रकमुच्यते ।
स चीवरायमाणः स्यादर्जयेचीवराणि यः ।
स वस्त्रयस्तु वस्त्राणि यः समाच्छादयेत्त्रिषु ॥ ३०० ॥
स्यान्निष्वाप्रपदीनं तत्प्राप्नोत्याप्रपदं हि यत् ।
सर्वाङ्गीणं तु सर्वाङ्गन्यापि बलादि यद्भवेत् ॥ १ ॥
अस्त्री वितानमुल्लोचः कदर्कः स्रजकक्ष सः ।
चन्द्रोदयश्चाथ भवेद्दूष्यं वस्त्रगृहं सलम् ॥ २ ॥

5390

अस्त्रियां तुवरं प्रोताच्छादनं कुट्टरः पुमान् ।
केणिका स्यात्पटकुटी भवेद्गुणल्यन्यपि ॥ ३ ॥
अवस्तारो जवनिका नीरङ्गिन्यवगुण्ठिका ।
अपटी प्रतिशीरा च स्यात्ति[१४३]रस्करिणी च सा ॥ ४ ॥

5395

प्रतिशीरा काण्डपटो गोणीकण्डालिकं समे ।
आलिकारुषा तु सा गोणीतरी गोणितरी तथा ।
प्रसाधनं तु चरमे परिकर्माङ्गसंस्क्रिया ॥ ५ ॥
मृजा मार्षिर्मार्जना स्यादभ्यङ्गस्रैललेपनम् ।
मूर्धतैलं शिरोबन्धि पिच्छं (ए ?) भ्यङ्गैः ससिञ्चनैः ॥ ६ ॥
उद्धर्षनोत्सादने द्वे तत्रोच्छादनमित्यपि ।

5400

जित्यु (?) द्वर्चिर्मलं पिण्डमाप्लावस्त्वाप्लवो नरि ॥ ७ ॥
भनेदभिपवः स्नानं मज्जनं च समार्यके ।
जेन्ताकस्तु भवेत्सेको य उष्णोदकनिर्मितः ।
विलेपनं त्वङ्गरागो वर्णको न स्त्रियामथ ।

5380 After line, Ms reads टेर ५ । 5395 *तरी गोणीतरी २

5382 *दंपायी ३, प्रावृतं २

5396 सत्रियां २

5385 यक्षय १ सु

5397 *मार्जना ३

5386 *पदीनं १

5398 *तैलं १

5387 सर्वाङ्गणं १, यद्भवेत् १

5400 पिठ ३

5389 *यत्रोदय ५

5401 मज्जनं ५

5391 *यन्यपि ३

5402 जेन्ताक १

5394 काण्डपटो १

5403 वर्णको ३

यात्रानुलेपनी वर्तिरनुबोधः प्रबोधनम् ॥ ९ ॥	
विच्छिन्तिः स्त्रीसमालम्बश्चर्चा चर्चिष्यमिस्यपि ।	5405
पत्रलेखा पत्रगङ्गिर्माकरी पत्रवल्लिका ॥ १० ॥	
पत्राङ्गुलिश्च माद्विध मालुरस्त्री विशेषकः ।	
तमालपत्रं पुण्ड्रश्च चित्रकं तिलकोऽस्त्रियाम् ॥ ११ ॥	
कश्मीरजन्म घुस्यं वर्णं बाह्यिक-बाह्यिके ।	
कालेयं [94b] जागुढं चाग्निशिलं च कुसुमान्त(त्प)कम् ॥ १२ ॥	5410
केसरं किसरं वेरं पीतकं पीतनं यरम् ।	
असृग्प्रक्तम्बरं च स्त्री कुङ्कुमं हरिचन्दनम् ॥ १३ ॥	
संकोचं पिशुनं धीरं दीपनं रक्तचन्दनम् ।	
कस्तूरिका गन्धधूलिर्गुणामिर्लताण्डजा ॥ १४ ॥	
स्यादेणामिजा दर्पो मदोऽसौ गन्धशेखरम् ।	5415
मार्जारी वेधमुख्या च मदनी च निगद्यते ॥ १५ ॥	
कर्पूरोऽस्त्री चन्द्रनामा घनसारः सिवामकः ।	
रेणुसारो वेधकं च तथैव रसकेसरम् ॥ १६ ॥	
हिमभक्ष हिमाङ्गं च स्त्रियां तु हिमवालुका ।	
गोरोचना रोचना स्याद्रोपितं च प्रकीर्तितम् ।	5420
कर्पूरागरुकस्तूरीकङ्कोर्लैर्यक्षकईमः ॥ १७ ॥	
पुरसर्जाभया लासी शठी नस्तजटानतैः ।	
॥ शैलेयैः समधुभिर्धूपः कामशरो मतः ॥ १८ ॥	
स्थानात्स्थानान्तरं गच्छन्धूमो गन्धमिश्राचकः ।	
तत्तृणां प्रसवाधायी गवेहोहदधूपकः ।	5425
चूर्णोऽस्त्री वासमोगाः स्युर्मवितं वासितं त्रिषु ।	
विष्टावः पदयासः [95a] स्यादुद्य(?)लिप्तक इत्यपि ॥ १९ ॥	
संस्कारो गन्धमाख्यादैर्यः स्यात्तदभिवासनम् ॥ २० ॥	
माख्यं मालासजौ मूर्ध्नि केशमध्ये तु गर्भकः ।	
मालावान्मालिको माली मालमारी दधत्सजम् ॥ २१ ॥	5430

5404 वर्तीर रु०
5408 तिलके ५
5413 चन्दन ४
5416 मदनी १२
5420 पित्त १

5423 कामशरी १
5426 योगाः २
5427 लिप्तक २
5428 वासनम् १
5430 माली २; मारी १

पद्ममालधरः पद्ममालमारी निगद्यते ।

सगस्ति यस्य स सम्भी सज्जीयास्तु सजिष्ठवत् ॥ २२ ॥

माल्यः[वा]नपि मालिष्ठः स्वामिणोऽतिशये त्रिषु ।

प्रग्रष्टकं शिसालम्बि पुरोन्यस्तं लब्धमकम् ॥ २३ ॥

5435

प्रालम्बमृजुलम्बि स्यात्कण्ठाद्वैकक्षिकं तु तत् ।

यच्चिर्वक् शिसधुरसि शिसासु स्त्री न शीखरः ॥ २४ ॥

अवतंसस्तथोत्तंसो नरि त्वापीठ उच्यते ।

उच्छीर्षकं तूपधानमुपबर्हश्च गण्डुकः ॥ २५ ॥

संस्तर-प्रस्तरौ तुल्यावासन्दी लघुसट्टिका ।

5440

निपद्याथो मध्वकः स्याच्छयनं तत्पमसिचः ॥ २७ ॥

मञ्च - पर्यङ्क - पर्यङ्क - कर्णवंश्या नृलिङ्गकाः ।

शयनीयं च तलिमं नैर्यहो गजदन्त[१५५b]जः ॥ २८ ॥

सन्मण्डपस्तु कुद्रङ्कः शय्या स्यात्खट्वया समा ।

पर्यङ्किका बालशय्या महाशय्या तु भूषतेः ॥ २९ ॥

5445

खट्वैकदेशो मार्जरोऽस्त्रियां त्वासन - विष्टरे ।

पीठं नपुंस्यधौशीरमेकोक्त्या शयनासने ॥ ३० ॥

पादपीठं फलहकः पादपः पादुकापि च ।

आसन्दी वेत्रपीठं स्याल्लोचकं कज्जलाञ्जने ।

दीपोऽस्त्रियां प्रदीपश्च दशाकर्षी दशेन्धनः ॥ ३१ ॥

5450

जटाज्वालो गृहमणिर्घोतनोऽञ्जनकेतनः ।

खेदप्रियोऽथास्य पात्रं कोशिका मल्लिका द्वयोः ॥ ३२ ॥

तदाधारस्यलं पूपी ताम्बूलं मुखवासनम् ।

चर्वितेऽस्मिन्नवेला स्त्री स्वादावेला नृलिङ्गकः ॥ ३३ ॥

5431 *मारी १

5432 सम्भी १

5433 मालिष्ठः ४

5434 प्रग्रष्टकं १; तत्तलमकं १

5435 प्रस्तव १; *सिक्तं १

5437 त्वापीठ ४

5438 गण्डुकः ४

5439 *प्रस्तरौ २

5440 निपद्या ३

5442 तलिमं नैर्यहो १

5443 कुद्रङ्कः १; खट्वया २

5444 *शय्या १ महाशय्या १

5445 मार्जरो १

5446 पीठं ३; *शीर १

5447 फलहकः २; पादुका ४

5448 आसन्दी १; *लोजने ३

5451 खेदप्रियो १; मल्लिका ३

5452 पूपी १; *वासनम् २

5453 *स्वावेले २

फल्गुवर्कं पूगपात्रं पर्कटी पूगकर्तृकः ।

स्यात्ताम्बूलकरङ्गश्च स्वर्गी ताम्बूलमाञ्जनम् ॥ ३४ ॥

5455

ताम्बूलदो वागुरिकः * * * [ताम्बूल]पिटकस्त्रिपु ।

स्त्रियौ तु पेठा-मञ्जुषे पुटकं पुस्तकादिभृत् ।

वंशजे माञ्जने पिण्ड-कण्डोलौ पिटक[96a]स्त्रिपु ।

समुद्रकः संपुटकः मसेवः स्पृत इत्यपि ।

कटस्त्रिपु किलिङ्गो नासने वीरणानिमित्ते ।

5460

कटकोणः(लः) प्रतिग्राहः पतद्ग्राहः पतद्ग्रहः ॥ ३६ ॥

प्रोन्दुकः पालमप्यन्त्ये कङ्कतस्तु त्रिलिङ्गकः ।

प्रसाधनः केशमृद् च स्यादादर्शस्तु दर्पणः ॥ ३७ ॥

स्युरात्मदर्श-मुकुर-मकुराः कर्करो दृढः ।

मधामुखीनस्त्रितये स यथामुखदर्शनः ॥ ३८ ॥

5465

एवं स्यात्संमुखीनेऽयं न स्त्री अमरको मुखः ।

गिरिगुडेरो गण्डोलो गडोलोऽङ्गी तु कन्दुकः ॥ ३९ ॥

गेन्दुकोऽप्यस्य व्युत्पादानं(१)क्रीडावीटा तु पच्छिका । (?)

इति नृपगः ।

यशोऽन्ववायः संतानोऽन्वयश्चाभिजनः कुलम् ।

गोत्रं च जननं जातिः संततिश्च समार्थकाः ॥ १ ॥

5470

बन्धुः कौलेयकः कौलः कुलीनो वीज्य-गोत्रजौ ।

महाकुलीकस्तु महाकुलो माहाकुलीनवत् ॥ २ ॥

सन्ध-साधू सज्जनार्यौ समौ पार्षद्य-पार्षदी ।

पारियद्यः पारिपदो भवेदुष्कुलजः पुनः ॥ ३ ॥

[96b]दौष्कुलेयो दुष्कुलीनः पांसनेऽभी विशेष्यगाः ।

5475

5454 *पत्रं ३

5455 *माञ्जनं ३

5456 वागुरिकः ३; पिटक २

5457 मञ्जु २ पुटक १; *मृ ३

5458 पिटक ३

5459 संपुटकः २; स्पृत २

5462 पाल ६

5463 केशमृद् २

5464 *मकुराः ५

5465 *मुनीन १

5466 *संमुखीनो १

5467 यटोले ६

5468 व्युत्पादानं १; वीटा १

इति नृपगः ॥

5470 संस्त्री १-५

5471 *गोत्रजौ ६

5474 पारिपदो ११

5475 पसने ३

वर्णा नरि ब्राह्मणाद्याश्चातुर्वर्ण्यं पुनः स्मृतम् ॥ ५ ॥
 विप्र-क्षत्रिय-विह-शूद्रास्ते त्वशूद्रा द्विजा मताः ।
 ब्रह्मचारी गृही वानप्रस्थो भिक्षुश्चतुष्टये ॥ ६ ॥
 आश्रमोऽस्त्री ब्राह्मणस्तु विप्र-भूदेव-वाडवाः ।
 5480 द्विजो द्विजातिर्मुखजोऽयजन्मा चाप्रजातिवत् ॥ ७ ॥
 वर्णज्येष्ठो वेदगर्भः सूत्रकण्ठस्त्रयीमुखः ।
 कजो मित्रश्च सावित्रो ब्रह्मा चैतश एतशाः ॥ ८ ॥
 शमीगर्भश्च यागादियुक्तः पट्कर्मा * * * * * ।
 * * * * * सोमपीथी स सोमपाः ।
 5485 ब्रह्मण्यं स्याद्ब्रह्महितं विशेष्यसमलङ्ककम् ।
 ब्राह्मणौघे तु वाडव्यं ब्राह्मण्यमपि चान्तिमे ॥ ९ ॥
 भवेद्ब्राह्मणजातीयो ब्राह्मणत्वसमन्वितः ।
 असावभिष्टोमयाजी सोमयाजी च सोमसुत ।
 जातिविप्रो ब्रह्मबन्धुः कुत्रसो ब्राह्मणबन्धुवः ॥ ९ ॥
 5490 कुत्रसाय महाब्रह्मो महाब्रह्मा स वन्दितः ।
 सुराष्ट्रब्रह्म-सौ[७76]वीरब्रह्मो खो देशनामतः ॥ १० ॥
 बह्वस्तु स्यान्माणवकः स कृतोपनयो भवेत् ।
 उपनायस्तूपनयो बह्वकरणमानयः ॥ ११ ॥
 भद्राकृतिः स्त्रियां भद्राकृतिश्चूडाकृतिः स्त्रियः ।
 5495 मङ्गल्यमुष्टनं चूडाकरणं चौलमित्यपि ।
 अग्नीन्धनं त्वभिकार्यमाग्नीम्रा चाभिकारिका ॥ १२ ॥
 स्याद्विषामपवन्नित्यादिक ऋग्वसचर्यवान् ।
 बटुर्माहानाभिकौऽत्र माहानाभिक एव च ।
 वर्णी तु ब्रह्मचारी स्याद्विक्षा स्याद्वासमात्रकम् ।
 5500 भैक्षं भिक्षासम्भूदे स्यादथ संस्कारपूर्वकम् ॥ १३ ॥

5476 वर्णा १; °वर्ण्य १

5477 द्विजा १

5478 ब्रह्मचारी १; °प्रस्थो १ भिक्षु १

5479 आश्रमो १

5480 एतशाः १२

5483 पट्कर्मा १

5485 ब्रह्मण्यं १; °भिक्षा १

5486 ब्राह्मण्य २

5487 °जातिवो १

5488 सोमयाजी ४

5490 °ब्रह्मा २

5491 ब्रह्म १ °ब्रह्मो १

5493 °मानयः ४

5496 °कार्यं २ माग्नीम्रा

5498 °नाभिक २

5499 °चारी २ स्याद्विक्षा १

5500 भैक्षं १

उपाकर्म्मोपाकरणं गुरुतो ग्रहणं श्रुतेः ।
 स्वाङ्गवर्चसं वृत्ताध्ययनद्विरयाञ्जलिः ॥ १४ ॥
 पाठे ब्रह्माञ्जलिः पाठे विप्रुषो ब्रह्मचिन्दवः ।
 ध्यानयोगासने ब्रह्मासनमध्ययनं पुनः ॥ १६ ॥
 अर्पातिः पठनं पाठो निपठश्च निपाठवत् । 5505
 पाठे शिष्योपदेशार्थं निगाद-निगादौ समौ ।
 सामि ह्रीवाव्ययं तत्स्याच्चेदमि[१७५]ग्रन्थिसीम त्व ॥ १७ ॥
 ब्रह्मोद्यं ब्रह्मवद्यं च वेदप्रवचनं समम् ।
 श्रयतिः पाठविच्छेदो ब्रह्मरथ्यं तु पाठम् ।
 साकस्यवचनं पारायणं कल्पो विधिक्रमौ ॥ 5510
 मुख्यः स्वात्प्रथमः कल्पोऽनुकल्पस्तु ततोऽधमः ॥ १८ ॥
 पठिताभ्यसनेऽभ्यासो योग्या च गुणनी सियौ ॥ १९ ॥
 गर्माधानादिसंस्कारकारी गुरुरुदीरितः ।
 मङ्गव्याख्याकृदाचार्य ईष्व इष्वोऽथ पाठकः ॥ २० ॥
 उपाध्यायोऽध्यापकः स्वाक्षसाश्च कवरः समाः । 5515
 व्यापारितः ससंस्कारं मास सञ्चालिक(?)लिपु ॥ २१ ॥
 छात्रान्तेवासिनौ शिष्यो विनेयश्च समर्थकः ।
 शिष्योपाध्याययोर्द्वे द्वौ शिष्योपाध्यायिका सियाम् ।
 निशाध्ययनमस्वाक्षि सोढं नैष्ठः स नैशिकः ॥ २२ ॥
 अपपाठो यस्य वृत्तो भवेदेकः परीक्षणे । 5520
 ऐकान्तिकः स शिष्यः स्वादेवं द्वैयान्तिकादयः ॥ २३ ॥
 यो द्वितीयादिरूपेण ग्रन्थं गृह्णाति स द्विकः ।
 द्वितीयकश्चाय त्रिकः स तृतीयक [१४२] इत्यपि ॥ २४ ॥
 द्विकादयस्तु ग्रहणे ग्रन्थस्य ह्रीवलिङ्गकाः ।
 अर्षीयन्स्यादकृच्छ्रेण पठस्तद्वच्च पाठयन् । 5525

- 5501 °करणे २
 5502 °वर्चसं १
 5503 ब्रह्माञ्जलि १; °विन्दव १
 5504 ब्रह्मासन १
 5506 °निगादौ १
 5508 °प्रवचनं २
 5509 पाठम् ५
 5510 पारायणं, °क्रमौ ३
 5511 कल्पो १ अनुकल्प १ स्तु
 को० ५० ३०

- 5512 गुणनी ३
 5513 गुरु १
 5514 आवाप for आचार्य, इष्वोवरपाठक
 5515 स्याद, कवर ५ समा
 5516 °लिपि १ लिपु
 5518 °ध्यायिका १
 5519 नैशिक २
 5520 भवेदेक
 5521 ऐकान्तिक, °कादय १
 5522 द्वितीयक २, तृक स तृतीयक २

चतुर्दश्या इमज्ञाने वा योऽधीते ब्राह्मणः श्रुतिम् ।

चातुर्दशिक उच्चोऽसौ तथा इमाशानिकल्पिषु ॥ २३ ॥

पारायणं वर्चयेद्यः सः पारायणिकल्पिषु ।

येनाधीतमधीती स शैक्षः प्राथमकल्पिकः ॥ २४ ॥

5530

अनुचानो गणिः पुंसि योऽधीती साङ्ग आगमे ।

स्यात्पारंपर्यमाश्रयः संप्रदायो गुरुक्रमः ॥ २५ ॥

एकग्रहत्रयान्वारा मिथः सन्नहचारिणः ।

सतीर्थ्यांस्त्वेकगुरवो लघ्वानुज्ञस्तु यो गुरोः ॥ २६ ॥

समावृत्तः क्षातकस्तु यो भवेदाहुतो व्रती ।

5536

गर्माधानादिसंस्कारैर्युक्तोऽसौ संस्कृतलिपु ।

अमावासीपरित्यागस्तुरगग्रहचर्यकम् ॥ २७ ॥

अजपस्त्वसदप्येता शास्त्रारण्डोऽप्य[शास्त्रकः ।

निराकृतिर्वेदहीनो नष्टमिर्विहा भवेत् ॥ २८ ॥

प्रात्यः संस्कारहीनः स्वादवकीर्णो क्षत[११८]व्रतः ।

5540

गृही ज्येष्ठाग्रमी सत्री गृहपाय्यो गृहस्यवत् ।

गृहमेधो गृहपतिर्गृही च * गृहाविपः ॥ २९ ॥

पुंस्तुपाषिस्तथाभ्यागारिकः सोऽतिकुटुम्बकः ।

व्रतसंग्रहणं दीक्षायादिद्वी क्रतुषु व्रती ॥ ३० ॥

यजमाने यष्टा यहो दसो याजकदुव्यशाः ।

5545

सोमयाजी दीक्षितः स्वाहीक्षिता तत्कनुवती ॥ ३१ ॥

आर्चिगीनस्तृत्विगर्हो यज्ञार्हो यज्ञियो गतः ।

स सोम्यः सोमपानार्हैर्वायिकधनो हि यः ।

* * * * * माहितामिध सामिकः ।

अभ्याहितोऽप्यथारम्भः उद्घातः प्रक्रमस्तथा ॥ ३४ ॥

5550

अभ्यादानमुपोद्घातो ज्ञात्वाग्म उपक्रमः ।

5527 चातुर्दशेक १; विरु १ लिपुः

5528 पारायणीकः १

5529 मधीती १ स शैक्षः १; कल्पिकः २

5530 गणिः २

5531 स साधाय गुरुक्रमः ४

5533 गुरो १

5534 समावृत्तः १; व्रती १

5537 दप्येता १ शास्त्रारण्डो १

5538 हीनो १

5539 हीन २; कीर्णो १

5541 पतिर्गृहवि

5543 दीक्षा २

5544 याजकदुव्यशाः

5545 दीक्षिता २

5546 यज्ञियो १

5549 अभ्याहितो २

5550 लघ्वानुवतो ५; उपक्रमः १

प्रत्युत्क्रमः प्रयोगः स्याच्छ्रुवाकस्तु श्रुयुगी ॥ ३५ ॥
 ॥ इतिः सुगहना कुम्भो स्यात्सम्भे युग-यूपकौ ।
 चपालोऽष्टी तत्कटको यूपप्र नर्म न स्त्रियाम् ॥ ३६ ॥
 यज्ञः सवोऽध्वरो यागो वसुरोचिर्मस्रः क्रतुः ।
 मनु्युः सोमः सस्तरश्च सचाय्यः ससतन्तुकः ॥ ३६ ॥
 वहिर्वितानमस्त्री स्या[99a] त्सत्रमिज्याथ यज्ञियम् ।
 यज्ञकर्मोचितमथ कुण्डपाय्यः ससोमकः ॥ ३७ ॥
 सौमिकी-दीक्षणीयेष्टि-ज्योतिष्टोमाः समार्थकाः ।
 अग्निष्टोमश्च तद्भेदा राजसूयं न योषिति ॥ ३८ ॥
 वाजपेयं चाश्वमेधो नरमेधादयोऽपरे ।
 दर्शश्च शौर्णमासश्च यागौ पक्षान्तयोः पृथक् ॥ ३९ ॥
 वैतानिकाः श्रौतयज्ञाः सार्ता गृह्या प्रकीर्तिताः ।
 स्थालीपाकः पार्वणः स्यादग्निहोमयुताहुताः ॥ ४० ॥
 प्रहुता बलिहृत्याद्याः स्युर्ब्रह्मणि हुताः पुनः ।
 विप्रभोजनसयुक्ताः पाकयज्ञास्त्रयोऽप्यमी ॥ ४१ ॥
 श्रुतिपाठो ब्रह्मयज्ञो देवयज्ञोऽन्ते हुतिः ।
 बलिदानं भूतयज्ञः पितृदानं पितृक्रतुः ।
 निवापः पिण्डदानं च श्राद्धं तर्पणमित्यपि ॥ ४२ ॥
 मृयज्ञोऽतिथिसंतृप्तिः पञ्चामी स्युर्महामखाः ।
 होमो होत्रं वषट्कारो हुतिराहुतिरित्यपि ॥ ४३ ॥
 दीक्षान्तोऽवभृथो यज्ञे सुत्वा त्वमिषुतस्त्रिषु ।
 स्वाध्यायः स्या[99b] ज्ञपः सुत्यामिषवः सवनं च तत् ।
 समाजस्तु सभा-ससद्वय-समितिः पर्षदः ॥ ४४ ॥
 आस्याऽऽस्थानी-परिषदः समज्या गोष्टिका च सा ।
 आस्थानं च सदः पुंसि स्त्रीनपुंसकयोः सदः ॥ ४५ ॥

5555

5580

5565

5570

5575

5551 प्रयोग २, "वाक्यसुती"
 5552 कुम्भो २, "यूपकौ २"
 5558 चपालो १, नर्म १
 5556 यशियं १
 5557 कुण्डपाय्य-
 5558 सोमिकी, "होम"
 5559 अग्निष्टोमः, "सर्व १"
 5560 वाजपेयं १ चाश्वमेधो १
 5561 दर्शः १, शौर्णमासश्च
 5562 गृह्या १
 5563 पार्वण २, "होम", "हुता १"

5564 प्रहुता १
 5565 पाकयज्ञ १
 5566 यज्ञो २ देवयज्ञो १
 5567 बली-
 5568 तर्पण ६
 5569 "तृप्ति २"
 5570 "रहुति १"
 5571 "सुत्वा २, सुत्वा १"
 5572 "ज्या २, स्या for तत्"
 5575 सद १२

पर्यङ्गलाः समासूराः सदस्या विविदशिनः ।
 समासदः समासूराः सभ्याः सामाजिकाश्च ते ॥ ४६ ॥
 होत्रा स्त्री(ः) यज्जनाचार्य-ऋत्विगृक्षर-याज्ञिकाः ।
 स्त्रीर्विर्भजुर्विदध्वर्युरविनः कठयज्युवत् ॥ ४७ ॥
 अघ्वयोरिदमर्थे स्यादाघ्वयैवमिति त्रिषु ।
 होता ऋत्विगयोद्गाता भवेत्सामग उक्थशाः ।
 समग्रवेदविद्वत्सा ब्रह्मत्वं तस्य कर्मणि ॥ ४८ ॥
 आग्नीप्रो * मिमिन्ये * मेवाः पोत्रादयोऽपरैः ।
 द्वेदे तु होतापोतारावय निर्मन्यदारुणि ॥ ४९ ॥
 द्वेदेऽरणिर्गार्हपत्यो नर्यो गृहपतिश्च सः ।
 शंस्य आहवनीयः स्यादयय्यो दक्षिणानलः ॥ ५० ॥
 अग्निप्रयमिदं त्रेता प्रणीतः [100a] संस्कृतोऽनलः ।
 समूह-परिचाय्योपचाय्या अग्निपृतिस्तलैः ॥ ५१ ॥
 अनाय्यो दक्षिणाग्नियो संततोपचितोऽनलः ।
 चित्यः स्त्रियां त्वग्निचित्या यदग्नेश्चयनं भवेत् ॥ ५२ ॥
 घाय्या तु सामिघेनी स्यादग्नेर्या * [अक्] समिन्वनी ।
 अग्न्याधानं त्वग्निहोत्रमग्निरक्षणमित्यपि ॥ ५३ ॥
 हवनी होमकुण्डं स्याद्भुतं त्रिषु वषट्कृतम् ।
 होमाग्निस्तु महाज्वालो महावीरः प्रवर्ककः ।
 होमघ्नस्तु निगण्यो होमभस्त्र तु वैष्टुतम् ॥ ५४ ॥
 समिद्भस्त्र तु रक्षा क्षातो मृतिर्भसितमित्यपि ।
 परंपराकं शसनं प्रोक्षणं च पशोर्घघः ॥ ५५ ॥

5580

5585

5590

5595

5576 *दर्शनः
 5577 सामाजिका ८
 5578 *यज्जनाचार्य, *याज्ञिका.
 5579 यजुषिद°, कठ ५.
 5580 *अघ्वय १
 5581 ऋत्वि २ दधे; उक्थशा ३
 5582 *द्वेता १
 5583 *मीमिषे ३ मेवा पोत्रादयो
 5584 पोत्रातो १ वय
 5585 *रवि १; *पति ३
 5586 *हनीय. २; *णानट. २
 5587 त्रेता १ प्रणीतः १

5588 समूह १ परिचाय्यो १ पचाय्या १
 5589 संततो १
 5590 *चित्यः १
 5591 दग्धे
 5592 त्वग्नि°; *रक्षण ३
 5593 *कुटं २; *कृतं २
 5594 प्रवर्ककः ४
 5595 निगण्ये १; वैष्टुतं १
 5596 भस्त्रि ३
 5597 *अ च ३. After ॥ ५५ ॥, B.S.
 reads ठेठ ३

उपलम्भ्यः प्रशंसोऽसावथालम्भ्यो नघोचितः ।

प्रमीत उपसपन्नः प्रोक्षितश्च विशेष्यवत् ॥ ५६ ॥

हविर्होम्यं च सांनाय्यं हव्यपाके चरुः पुमान् ।

5600

होत्रं च तत्र पके स्वात्तत्वात्तेऽपि भवेच्चरुः ॥ ५७ ॥

ग्रीहीणां तु पुरोडाशो भवेद्ग्रीहिभयो हि सः ।

अद्भ्र[100b]स्तूपः पुरोडाशो कपालेष्वष्टसु हसौ ।

संस्कृतोऽष्टाकपालेऽथ तप्तक्षीरगतं दधि ।

स्वादामिक्षा क्षीरसरः पयस्या भस्तु वाजिनम् ॥ ५८ ॥

5603

हव्यं यदेवदेयं स्वात्कव्यं पित्र्यमिमे समे ।

604

आज्ये तु दधिसंयुक्ते पृषदाज्यं पृषातकः ॥ ५९ ॥

दध्ना युते मधुन्यस्त्री मधुपर्कं महोदयः ।

यज्ञशेषे सुरोच्छिष्टममृतं च प्रकीर्तितम् ॥ ६० ॥

त्रिषु सा देवता यस्येत्यर्थेऽपोनप्त्रियं हविः ।

5610

अपोनप्त्रीयमेवं स्वात्पांनप्त्रियमित्यपि ॥ ६१ ॥

अपांनप्त्रीयमप्युक्तं यदैवतमपोनपात् ।

अपांनपात्कमावाथ पिङ्गाक्षीपुत्रदेवतम् ॥ ६२ ॥

हविः पैङ्गाक्षीपुत्रीयमथ द्वावाष्टयिव्यवत् ।

सा द्वावाष्टयिनी पञ्च भवेत्तदैवतं हि यत् ॥ ६३ ॥

5615

गृहमेभ्यं तु तदैवं गृहमेधीयमित्यपि ।

माहाराजिकमेवं स्वाद्यन्माहारानदैवतम् ॥ ६४ ॥

आमिक्षीयं तथामिक्ष(क्ष्य)मामिक्षार्थे हितं हि यत् ।

तथैव स्वात्पुरोडाश्यं पुरोडाशीय[101a]मित्यपि ॥ ६५ ॥

सुवादीनि तु पात्राणि सुबोऽङ्गुष्ठबिलो नरि ।

5620

सुक् स्त्रियामुत्तरा त्वेषा जुहः सा त्वत्पिकाऽधरा ॥ ६५ ॥

5598 उक्तंभ्यः १; *पृषातंभ्यो १

5599 प्रमीत ३; प्रोक्षित ३

5600 सांनाय्यं ३

5601 होत्रं २

5602 पुरोडाशो ३

5604 *तौष्टाकपाले ११

5605 पयस्या ३; वाजिनं १

5606 हव्यं १; कव्यं १

5607 पृषातकः २

5608 महोदय ३

5609 सुरोच्छिष्टममृतं २

5610 अपोमरित्यं

5612 *नप्त्रीय २

5614 *पुत्रीय १

5616 *मेभ्यः १; *धीय २

5617 *राजिक १

5618 तथामिक्षं २ गोमिश्राभ्यो

5619 *दाशीय २

5621 जुहू

उपमुत्साद्भुवा तु स्याच्छ्रुत्वाव्यापिका हि या ।
सा भवेत्सयमातृणा स्वयमन्तर्विला शिला ॥ ६६ ॥
सङ्गप्रतिकृतिः स्फ्यः स्यात्सोमपानस्य याजने ।

5625

चमसस्त्रिषु श्रम्या तु दृषदानहनी च सा ।
श्रम्यायास्तु सविष्टोऽन्तः प्रोच्यते कुम्भमन्तिमे ॥ ६७ ॥
निधनं दर्भमुष्टिः स्यात्प्रस्तरस्तद्विशेषक ॥ ६८ ॥
जीवतण्डुल उक्तोऽसौ य ईपत्पकतण्डुलः ।

5630

ग्रीहीणामवधाते स्यात्फलीकरणमन्तिमे ॥ ६९ ॥

सादागिष्टोमिकी राजसूयिकी तस्य तस्य चेत् ।

दक्षिणीयो दक्षिणार्हस्त्रिषु दक्षिण्य इत्यपि ।

क्रतुत्रिया भवेदिष्टं पूर्तोऽस्त्री स्वातकर्म यत् ।

इष्टापूर्तं तदुभयं दक्षिणा तु क्रतुमिया ॥ ७० ॥

वरोऽर्मीष्टार्यदान सादानं तु प्रतिपादनम् ।

5635

विश्राणन वितरणं स्पर्शनं च विहापनम् ॥ ७१ ॥

प्रा[101b]देशन निर्वपणमुत्सर्जन-विसर्जने ।

तथापवर्जन त्याग विसर्गोत्सर्गकाः समाः ॥ ७२ ॥

अंहतिश्च क्रिया तत्तु देवेभ्यः कामसिद्धये ।

चेद्व्यदोहर्दं तत्सादुपयाचितम् च तत् ॥ ७३ ॥

5640

पूर्णनकं पूर्णपात्रं हर्षाद्वर्द्धापकं च तत् ।

प्रयत्नेन विना लब्धं स्वस्तिरुत्थं विशेष्यवत् । (१)

प्रवारणं काम्यदानं हन्तकारो बलिः समौ ।

मलेर्हितादौ बाल्यं गदितं मेघलिङ्गकम् ।

यायाकयाचं तु ययाकया चैव मदीयते ।

5645

प्रावृषेण्यं प्रावृषि यदेव शरदि शारदम् ॥ ७४ ॥

5622 *नृत्पाद्भुवा

5623 *तृणा १

5624 स्फ्य १

5625 आनहनी २

5626 मुच १

5627 *मुष्टी २ स्वाग्रन्तर १

5628 *तण्डुल १ लणं

5629 *चरम १

5630 *देभिधि १, *वदिधि १

5631 दक्षिण्य २

5632 प्रवृष्या, *विष्ट १ वृष्टे

5633 पूर्त १, दक्षिणा १

5634 वरो १, *दानं २

5637 *गोन्मर्षमस्य

5638 वदतिथ १५

5639 व्याचितर्क १

5640 *द्वर्षापकं १

5641 अम for प्रव, भिन्नास्तिरुत्थं

5642 *दानं १, यष्टि २

5643 ययाक्याचं १

5644 *चरम १

5645 प्रावृषेण्यं १

हस्त्यं हस्तेन यदेयं चत्वारोऽपि विशेष्यवत् ।
 सुत्रार्थं तदहे दानं त्रिषु स्यादौर्ज्वदैहिकम् ॥ ७५ ॥
 अन्वाहार्यं भासिकं स्वात्वार्षणं दार्शिकं समे ।
 नान्दीश्राद्धं वृद्धिहेतुः श्राद्धं श्रद्धायुतं त्रिषु ॥ ७६ ॥
 पर्येषणा परीष्टिश्चान्वेषणा च गवेषणा ।
 सनिस्त्वध्येषणा च स्वात्पूज्यानां याग्रतोऽर्थेना ॥ ७७ ॥
 विज्ञप्तिः स्वाद्विज्ञपकं विनयाध्या[102a]र्थनं हि भूत् ।
 विनयः स्वाद्वैनयिकः प्रत्ययः प्रणवश्च सः ।
 याच्यार्थेना याचना स्वादर्दनाध्येषणैषणा ॥ ७८ ॥
 भिक्षाभिशक्तिः प्रणयोऽप्यार्यमर्घ्यार्थमभ्यु यत् ।
 पाद्यं पादार्थकं वारि स्वादाचमनार्थकम् ॥ ७९ ॥
 भवेदाचमनीयं च तद्वत्तानीयमित्यपि ।
 आतिथ्यमातिथेयी च स्वादावेक्षिकमित्यपि ।
 अम्यागतः प्राधुणः स्वादागन्तुश्च गृह्यगतः ।
 प्राधूर्णकावेक्षिकौ चातिथिर्नार्प्यादयोऽन्यगाः ।
 सूर्योदस्त्वस्तगे भानौ यः प्राप्नो गृहिणो गृहम् ।
 पूजार्हणा सपर्यार्या नमस्यापचितिः स्त्रियाम् ॥ ८२ ॥
 नमस्कारो नतिः पादग्रहणं चाभिव्यजनम् ।
 नमस्त्रिया बन्धना च प्रणाम उपसंग्रहः ॥ ८३ ॥
 प्रणिपातस्त्वनुनमः प्रणतिः स्त्री क्षमापणम् ।
 धरिवस्या ॥ शुश्रूषा परिवर्या प्रसादना ।
 आराधनोपासना च परीष्टिर्मक्तिरित्यपि ॥ ८४ ॥
 सेवोपास्त्रिश्च भजनं सेवनं चाप्युपासनम् ।
 उपचर्योपचारोऽयं प्रतिपत्तिश्च गौ[102b]रवम् ॥ ८५ ॥
 अभ्युत्थानं च सत्कारः सन्मानश्च समाजनम् ।

5650

5655

5660

5665

5670

5646 हस्त्यं १
 5647 'दैहिकं १
 5648 अन्वाहार्यं १; दार्शिकं २
 5649 श्राद्धं १; श्राद्धं श्रद्धायुता
 5650 गवेषणा ४
 5651 पण्य २
 5652 पदिसपकं २
 5653 'भिक्षा', 'भार्य' १

5656 पाद १
 5657 'स्त्रीनाम १
 5658 'अवेक्षिक २
 5659 सूर्योद १
 5664 'नीमा
 5665 'वनम्
 5669 'पवारो १९
 5670 समाजनं ३

व्रज्याटाट्या पर्यटनमट्याप्युक्ता खियामिह ॥ ८६ ॥

परिव्रज्या व्रतादानं चर्या त्वीर्यापथे स्थितिः ।

इर्या तपस्या संबोधमार्गश्च नियमस्थितिः ॥ ८७ ॥

आनुपूर्व्यं त्वानुपूर्वी-परिपाट्यावृतः स्थितः ।

क्रमानुक्रम-पर्याया अतिपातस्त्वतिक्रमः ॥ ८८ ॥

पर्यायोपात्ययौ चाथ व्यत्ययः स्याद्विपर्ययः ।

व्यत्यासश्च विपर्यासो व्युत्क्रमश्चोत्क्रमश्च सः ।

प्रायश्चित्तिः स्त्रियां प्रायश्चित्तं पापनिवर्हणम् ॥ ८९ ॥

उपस्पर्शस्त्वाचमनमथ मौनमभाषणम् ।

हृदि साक्षात्कृतिर्ध्यानं धारणा चित्तवन्धनम् ॥ ९० ॥

प्राणायामः प्राणयमो निःश्वासोच्छ्वासरोधनम् ।

प्रत्याहारस्त्विन्द्रियाणां विषयेभ्यो विकर्षणम् ॥ ९१ ॥

मोक्षोपायो भवेद्योगो नियमो व्रतमस्त्रियाम् ।

पुण्यकं चाथ न स्त्री स्यादौपवस्त्रमुपोषणम् ॥ ९० ॥

उपवासोऽथ कृच्छ्रं स्याद्भूतं सातप[103a]नादिकम् ।

संसि(द्धि)त्वं तु व्रतं संन्यक्त्या निष्पादितं हि यत् ।

व्रते ॥ यत्नवान्नो(न्यो)हि संशितो मेघलिङ्गकः ।

शरीरसाधनापेक्षं नित्यं यत्कर्म तत्तमः ॥ ९१ ॥

नियमस्तु स यत्कर्म नित्यमागन्तुसाधनम् ।

सर्वेनसामपध्वंसि जप्यं त्रिष्वधमर्पणम् ॥ ९२ ॥

उपवीतं यज्ञसूत्रं प्रोद्धृते दक्षिणे करे ।

प्राचीनावीतमन्यस्मिन्निवीतं कण्ठलम्बितम् ॥ ९३ ॥

भक्षोपवीतर्पाठे स्याच्चातुल्यश्च मधूरकः ।

पाट्यशो दण्ड व्यापादो व्रते राम्भस्तु वैजवः ॥ ९४ ॥

5671 *मट्या ४

5672 *दानं २

5675 *व्रतयोगा ७

5676 *पात्ययौ ४

5678 *वर्द्धणे

5679 *चमन २; *पथं २

5680 धारणा १

5681 *यमो २

5683 *योमो २

5684 पुण्यकं ३

5685 उपवासो ३

5686 संशितं १

5687 संशितो १

5689 नियम १

5692 *नावीत १

आश्वत्थो जितनेमिः स्यादौदुम्बर उल्लसलः ।	5695
बैल्यः सारखतो रौच्यः पैलवस्त्यौपरौघिकः ।	
कुण्डी कमण्डलुर्न स्त्री व्रतिनामासन वृषी ॥ ९६ ॥	
वृषी च क्वचित्स्वजिनं चर्म च व्रतिवाससि ॥ ९७ ॥	
अङ्गुल्यग्रे तीर्थं देव खल्पाङ्गुल्योर्मूलकायम् ।	
मध्येऽङ्गुष्ठाङ्गुल्योः पिथ्यं मूले त्वङ्गुष्ठस्य ब्राह्मम् ॥ ९८ ॥	5700
फरमध्ये तु सौम्यं स्याद्धानप्रस्थस्त्वरण्यगः ।	
बैरानसोऽप्य[103b]थो मिश्रुर्भवेत्सान्यासिको यतिः ॥ ९९ ॥	
पाराशरी च कर्मन्दी परिव्याम्स्करी च सः ।	
पारिरक्षक-निर्ग्रन्थ-पारिकाङ्क्षि-तपस्विनः ॥ १०० ॥	
नीवरो रक्तवसन-परिव्राजक-तापसाः ।	5705
साधन्तश्च भवन्तः स्यादथ चाचंयमो मुनिः ॥ १ ॥	
तपःक्लेशसहो दान्तः शान्तः श्रान्तो जितेन्द्रियः ।	
यतिर्यती स्थाण्डिलस्तु व्रतात्स्थण्डिलशायिनि ॥ २ ॥	
द्वयातिगः सात्त्विकः स्याद्यो भवेद्विरजस्तमाः ।	
अदयः सत्यवचसः सास्त्रन्तो ब्रह्मतत्पराः ॥ ३ ॥	5710
योगाय यौ प्रभवतस्त्रिप्विमौ योग्य-योगिकौ ।	
पबितः प्रयतः पूतः पवित्रः पावनः शुचिः ।	
मेध्यः पुण्योऽथ वाल्मीकि-वाल्मीक-कुशिनः कविः ॥ ४ ॥	
प्राचेतसश्च वाल्मीको मैत्रावरुण इत्यपि ।	
विशङ्कुयाजी गाधेयो विश्वामित्रश्च कौशिकः ॥ ५ ॥	5715
व्यासस्तु माठरः कृष्णः कानीनो बादरायणः ।	
पाराशर्यः सत्यवतीसूनुर्वैयासिकिः शुक्रः ॥ ६ ॥	
व्यासमाता सत्यवती वासवी ग[104a]न्धकालिका ।	
सालङ्कायनजा दाशेयी च योजनगन्धिका ॥ ७ ॥	

5695 जितनेमि, उल्लसल २	5708 वैली ७
5697 कर्मण्डलु २	5709 सात्त्विक २
5698 वृषी ३	5712 पठित for पबित
5699=A K lines 1453-4 दंत १,	5713 पुण्यो ८
कार्य १	5714 वरण ७
5700 पिथ्यं १, ब्राह्म १	5717 मृत ७
5701 सौम्य १	5719 पारिका ६
5706 भदंत १७, मुनि २	
ये= ६० ३१	

- 5720 कुशारणिस्तु दुर्वासाः शतानन्दस्तु गौतमः ।
 राहुलो गौतमस्तस्य त्वहल्या कामिनी भवेत् ।
 भवेद्याडिर्विन्ध्यवासी नन्दिनीतनयश्च सः ॥ ८ ॥
 स्फोटायनस्तु कक्षीवान्पालकाप्यः करेणुभूः ।
 कौटिल्यनामा चाणक्योऽशमिलो विष्णुगुप्तकः ॥ ९ ॥
- 5725 अङ्गुलः पक्षिलः स्वामी कौण्डिन्यश्च स कथ्यते ।
 उपवर्णो हलमृतिर्नोद्विजस्तु महाव्रती ॥ १० ॥
 वात्स्यायनो मल्लिनागः कणादः कश्यपो मतः ।
 याज्ञवल्क्यो यज्ञरात्रिर्योगीशो ब्रह्मविचमः ।
 यास्को निरुक्तकारी स्यात्कृशाश्वो नटसूत्रकृत् ।
- 5730 शालिहोत्रोऽश्विनीजन्मा तद्वेदा अङ्गिरा भृगुः ॥ ११ ॥
 गर्गो नडो भरद्वाजः शङ्खो लिखित इत्यपि ।
 अग्निवेशः सुश्रुतश्च सारणादिः पराशरः ॥ १२ ॥
 गौतमश्च जरत्कारुसितो बहवोऽपरे ।
 गर्गस्यान[104b]न्तरापत्ये गर्गिर्नाडिर्द्वैर्नडस्य च ॥ १३ ॥
- 5735 तयोस्तु गोत्रापत्ये स्याद्गार्ग्यो नाडायनः क्रमात् ।
 गार्गी नाडायनी च स्यात्स्त्र्यपत्ये स्त्रनयोः क्रमात् ।
 पुमपत्ये तु गर्गस्य गार्ग्यायण उदीरितः ॥ १४ ॥
 नाडायनिर्नडस्य स्यात्स्त्र्यपत्ये पूर्ववद्ब्रह्म ।
 स्वाच्छौनकायनो वात्स्यः शौनकोऽन्य उदीरितः ॥ १५ ॥
- 5740 शारद्वतायनो भृग्वपत्ये शारद्वतस्त्रयः ।
 दार्भायणो भवेदाम्नायणो दार्भिः परः स्मृतः ॥ १६ ॥
 बाम्नस्यः कौशिकापत्ये स्याद्बाम्नस्यायणी क्षियाम् ।

5720 दुर्वासाः २; गौतम २

5721 गौतम २; हिल्या १

5722 तनय २ व

5723 स्फोटायनस्तु कक्षीवा २ न्या; करेणुः २

5725 विन्ध्य ७

5726 उपवहलमृति १; व्रती २

5727 नागः २; कश्यपो २

5728 विचमः ४

5729 कश्चे; कारी २ स्यात्कृशाश्वो; कृत् २

5730 जन्मा २; अङ्गिरा १

5731 गर्गो १ नडो १ भरद्वाजः १ शङ्खो १
लिखित १

5732 वैष्णवः १; सारणादिः ३ पराशरः १

5733 गौतम ११ व; कणाद १ रसिको १

5734 गार्गी १ नडि १

5735 नाग्यो १; यणः १

5737 पुमपत्ये; यण १

5738 यनि १; द्वय १

5739 वात्स्यः २ शौनवी १ न्य -

5741 दार्भायणो १; दार्भिः १

कौञ्जिः कुञ्जानन्तरो यः कौञ्जायन्योऽस्य गोत्रजः ॥ १७ ॥

वातपृष्ठः स्यादाङ्गिरसो वतण्डी तु ह्यपत्यके ।

काम्य-बौध्यावाङ्गिरसौ कापेयो बौधिरन्यजः ।

5745

वत्सापत्ये तु वैकर्णः कश्यपस्य त्वपत्यके ॥ १८ ॥

वैकर्णेयस्ततोऽन्यस्यापत्ये वैकर्णिरुच्यते ।

भार्गायणस्तु त्रैगतो भार्गिस्त्वितर ईरितः ॥ १९ ॥

गार्गीया गर्गशिष्याः स्युर्गर्गरूप्यं [105a] तदागतम् ।

गार्गीयं यद्गर्गहितं गार्गाद्याः स्युर्विशेष्यगाः ॥ २० ॥

5750

जारत्कारेय आस्तीकः स्याज्जारत्कारयश्च सः ।

भारद्वाजो भवेद्भोजः कृषीशो द्रुपदान्तकः ।

द्वीणिर्द्वीणायनिश्च स्यादश्वत्थामा कृषीसुतः ॥ २१ ॥

गोत्रान्तेभ्यस्तस्य वृन्दे क्लीवे स्युर्गार्ग्यकादयः ।

व्याप्येयः प्रवरस्त्वलि^(१) ते पुनर्यस्य पञ्च चेत् ।

5755

पञ्चावत्ती स उक्तोऽथ सापिण्ड्यं साप्तपूरुषम् ॥ २२ ॥

मेधारुद्रः कालिदासः कालीदासश्च तित्तिडः ।

भृगर्मो भवमृतिः स्याच्छ्रीकण्ठपदलाञ्छनः ॥ २३ ॥

उन्वेको विश्रुतश्चासौ शतलम्पस्तु भारविः ।

संन्यासवत्यनशने पुमान्प्रायोऽथ यो व्रती ॥ २४ ॥

5760

श्राद्धे न भुङ्क्ते सोऽश्राद्धगोत्री स्याच्छूद्रिकः पुनः ।

श्राद्धी स्याल्लिङ्गवृत्तिस्तु भवेद्धर्मध्वजी तथा ॥ २५ ॥

वार्त्ताशी भोजनार्थं यो गोत्रादि वदति सकम् ।

उच्छिष्टभोजनो देवनैवेद्यवलिभोजनः ॥ २६ ॥

गुरु [105b] हा नरकीलः स्यान्मलोऽश्राद्धः सुरार्चने ।

5765

पञ्चयज्ञपरिभ्रष्टो यो द्विजः स मलिम्लुचः ॥ २७ ॥

5743 कौञ्जिः १; अन्यो १

5744 वारुण्य; *से धंत*तु

5745 काम्य १ बौध्या १; कापेयो १

5747 *र्णैय १; वैकर्णि १

5748 *यण १ सु; भार्गि १

5749 गार्गीया १; *रूप्य १

5750 गार्गीयं १

5751 *य ३ थ

5755 आर्येयः (repeated) प्रवर २ सु
श्री for prior half.

5756 *वती १ ॥ उपोय गार्गिन् १

5757 बलि* (both times); तित्तिडः ४

5759 विश्रुत ५; भारविः २

5760 प्रायोर्षयो

5761 *भोजी १ स्याच्छूद्रिकः

5762 धात्री २

5763 वार्त्ताशी १

5764 *भोजनो १

5765 *कीलः २ स्यान्मलो १

5766 य- for पञ्च-

खरुनिपिदैकरुचिर्वीरोज्जो न जुहोति यः ।

अग्निहोत्रच्छलाद्यान्त्रापरो वीरोपजीवकः ॥ २८ ॥

वीरविप्लवको जुह्वन्नैः शूद्रसमाहृतैः ।

5770

अनाश्रमी स्याद्विद्युरो भानोस्तूदयनास्तयोः ॥ २९ ॥

सुप्तो भवेदभ्युदितोऽभिनिर्मुक्तश्च स क्रमात् ।

नम्रता चेदवाद्याः सर्वे पाण्डनामकाः ॥ ३० ॥

हौव ऊर्जस्रोतसिकः शुद्धान्ती सिद्धमार्गिकः ।

पञ्चार्थिकः पाशुपतो नाकुलोऽथ महामती ॥ ३१ ॥

5775

ताम्रिकः सोमसिद्धान्ती कापाली च विशेषदृक् ।

शाक्तो वामस्रोतसिकः कौल आन्वयिकोऽपि सः ॥ ३२ ॥

पूर्वाभायी तु महामार्गो भैरव्युपासको गदितः ।

वैष्णव एकान्तकः स आश्रितः पाञ्चरात्रिकश्चोक्तः ॥ ३३ ॥

इति ब्रह्मवर्गः ।

[106a.] क्षत्रमस्त्री क्षत्रियः स्याद्राजन्यो बाहुजो विराट् ।

5780

भार्यो द्वितीयवर्णश्च नाभिः क्षात्रं तु तस्य यत् ॥ १ ॥

राजा राट् पृथिवीशको महीक्षिप्पार्थिवो नृपः ।

मध्यलोकपतिर्भूम्यजानाथश्च भूपतिः ॥ २ ॥

गुप्तिष्ठो जागृविः संपद्वरः संयद्धरोऽवसः ।

मूर्द्धामिपिक्तो मूदेवो नरदेवोऽपि लोकपः ॥ ३ ॥

5785

माहिनं माहिनं राज्यमाधिराज्यं तु तन्महत् ।

प्रमादती तु प्रभुता तथैव प्रभविष्णुता ।

मण्डलेशो माण्डलिकः सामन्तो नृप इत्यपि ॥ ४ ॥

अधीश्वरोऽप्रतिरथो यं नमन्त्यसिला नृपाः ।

चक्रवर्ती सार्वभौमस्ते तु स्युर्भरतादयः ॥ ५ ॥

5767 पङ् १; *वीरोजो १

5768 *जीवकः १

5770 *विप्लवो १

5771 *दितो १; *क्त १ क्ष

5778 *मार्गिकः ४

5774 मण्डलो ३

5776 *विरो ४

5777 *सथो ३

5778 *रात्रिक ४०

इतिब्रह्मवर्गः ।

5780 क्षात्रे १; यत् for यत्

5783 गुप्तिष्ठो

5784 लोकपः १०

5785 राज्य ३ माधिराज्य १

5786 *विष्णुता ३

5787 नृप ३

5788 *रथो २

5789 *भौम २

ईजे यो राजसूयेन मण्डलेशोऽन्यमूपतीन् ।
 आज्ञापयत्यसौ सम्राट् क्षत्रजातिस्तु तत्सुतः ॥ ६ ॥
 साम्राज्योऽन्यस्तु साम्राज्यो विद्याराट् सर्वमूपतिः ।
 सुराजा यः प्रजापोयी कुराजा तु प्रजाहरः ।
 द्विपन्तं तापयन्नाजा द्विपन्तं उदीरितः ।
 द्विपन्ती तापय[106b]त्रेप द्विपतीतापनामकः ।
 परंतपः परोचापी राजघो राजघातकः ।
 श्वेतच्छत्रिक उक्तोऽसौ यः श्वेतच्छत्रमर्हति ।
 एवं शत्रुसहः शत्रुतपाद्या नामि मेघवत् ।
 राजन्यकं राजकं च क्षत्रं राजगणे कमात् ।
 राजन्यानां तु विपयो भवेद्वाजन्यकः पुमान् ॥ ८ ॥
 राजस्त्रिदं राजकीयं कथितं मेघलिङ्गकम् ।
 आदिराजो मनुर्द्वे विवस्त्रचनयोऽपि सः ।
 मनायी च मनावी च मनुर्मनुनृपाङ्गना ॥ ८ ॥
 मनुद्भवः स्वादिक्वाकुरैक्वाकस्तस्य नन्दनः ।
 इक्वाकवस्तु भूमि स्मुरार्षमिप्रमुखाः पुनः ॥ ९ ॥
 शलाकापुरुषा भूयाः पृथुः स्वादादिनृपतिः ।
 शैत्यश्वाप्यथ मान्पाता युक्ताभसुतो मतः ॥ १० ॥
 कुबलाघो धुन्धुमारो हरिश्चन्द्रविगङ्गुजः ।
 पुरुरया वीधिरैल उर्वशीरमणश्च सः ॥ ११ ॥
 शाकुन्तलेयो भरतः स्वात्सर्वदमनोऽपि सः ।
 दौप्यन्तिर्हृदयस्तु स्यादोः[107a]सदसमृत्तुनः ॥ १२ ॥
 कार्तिकेयोऽमाजगीदो धार्मिर्वासणलिङ्गवान् ।

८790

5795

5800

5803

5810

5791 सम्राट् १
 5792 साम्राजो १
 5793 सुराजा १
 5794 द्विपन्त १
 5795 *मप्रेष्टयचिद्वी
 5796 परंतप- १; उक्तो १
 5799 *न्यः १ राजकं च १ क्षत्र १
 5800 *न्यकः १
 5801 *मी १
 5802 *तनो १

5803 मनु १
 5804 *रैक्वाक १
 5805 *कन १ रु
 5806 *पुरया १
 5807 वेन्य १
 5808 *मयो १
 5809 *रमा ४
 5810 *त्वरेव नर्भ दनः नोपि गः
 5811 दौप्यन्ति ४
 5812 *देनो ४१ उक्तः *न्य १

***** उजातशुच्युचिष्ठिरः ।

धर्मपुत्रस्तपः पुत्रः शस्त्रारिः कङ्क इत्यपि ॥ १३ ॥

पृष्ठशृङ्गी सीमसेनो सीमो मारुतनन्दनः ।

वृकोदरो हिडिम्बेशो घृतराष्ट्रसुतान्तकः ॥ १४ ॥

वकारिर्माणघारिश्च गणकृत्कीचकान्तकः ।

किर्मारारिश्चाथ पार्थः सन्धसाची धनंजयः ॥ १५ ॥

नरः कृष्णोऽर्जुनो राघावेधी फाल्गुन-फल्गुनौ ।

किरीटी विजयो जिष्णुः श्वेताश्वो हरिसारथिः ॥ १६ ॥

कपिध्वजश्च कर्णारिर्गुडाकेशश्च अक्रजः ।

किरातजेता ***** ।

सुभद्रेशश्च बीगत्सुस्तथा मज्जमपाण्डवः ॥ १७ ॥

गाण्डीवं गाण्डिवं न स्त्री धनुस्तस्य रथः पुनः ।

नन्दिघोषोऽथ शङ्खोऽस्य देवव्रतः मकीर्तितः ।

सीमस्य पौण्ड्रः शङ्खः स्यात्तकुलस्तन्निपालकः ।

अन्धिकः सहदेवः स्यान्माद्रेयो द्वाविमौ ययौ ॥ १९ ॥

विना यमाम्या कौ[107b]न्तेयाः धर्मबायिन्दनन्दनाः ।

तापलाः पाञ्चयश्च स्युरेते पञ्चापि पाण्डवाः ॥ २० ॥

तपाः कुन्ती पृथा च स्यान्मदी माद्री समे उमे ।

पाञ्चाली द्रौपदी कृष्णा याज्ञसेनी च वेदिजा ॥ २१ ॥

भवेदुत्पलगन्धिश्च सैरन्ध्री नित्ययौवना ।

भीष्मः शातनवो गात्रो गाढेयश्च पितामहः ॥ २२ ॥

गात्रायनिस्तथा देवव्रतः खच्छन्दजीवनः ।

घृतराष्ट्रस्त्वाम्बिकेयो धार्तराष्ट्रस्तु कौरवाः ॥ २३ ॥

कर्णो वैकर्तनोऽश्वेशो राघेयश्च वृषापि स ।

कानीनोऽप्यस्य चापस्तु कालप्रष्ठशुदीरितम् ॥ २४ ॥

सौमद्रस्त्वभिमन्युः स्यात्परीक्षित्त्तरात्मजः ।

5814 वक्र ७

5818 °रारि ११ व्यापगार्ध, मज्जसची

5823 °पाण्डव २१

5824 गाण्डिवं २ न स्त्री

5825 °घोषो १, °दत्ता १

5826 गीत्र १, °पालक २

5827 °देव २, मद्येयो १, ययो २

5829 तापला पाञ्चय २

5830 पृथा २, माद्री २

5832 °यौवना ८

5834 °जीवन ८

5835 °केयो २, °राष्ट्रा १ स्तु

5837 कानीनो ६, °शुठ १

पारीक्षितः सर्पसत्रवती च जनमेजयः ।

भम्भासारः श्रेणिकः स्यात्कुन्तलः शालिवाहनः ॥ २७ ॥

5840

हालश्चाथो साहसार्द्धो विक्रमादित्य इत्यपि ।

शकान्तकोऽथ श्रीहर्षो वत्सराज इति स्मृतः ॥ २८ ॥

महापद्मस्तु नन्दः स्वाद[108a]मिमित्रस्तु शत्रुकः ।

वृषलश्चन्द्रगुप्तः स्याद्विन्दुसारस्तु तस्मृतः ॥ २९ ॥

शकटारो नन्दमन्त्री शाकधेति नृपाः परे ।

5845

सर्वे रामप्रभृतयो मत्ता मौखरजा नृपाः ॥ ३० ॥

कुरोरपत्यं स्रवं यत्तत्कौरव्यं बह्वक्षिपु ।

कुक्षिणि ब्राह्मणास्त्वित्यं कौरव्या इति संमताः ॥ ३१ ॥

राजबीजी राजवंश्योऽथाभिजिह्वपनन्दनः ।

आभिजित्यश्वाभिजितो भवेद्वन्धिहरः पुनः ॥ ३२ ॥

5850

मन्त्री त्वमात्य आमाल्यः सचिवः सामवायिकः ।

धीसत्त्वो व्यापृतस्त्वन्य आयुक्तश्च नियोग्यपि ॥ ३३ ॥

स्यात्कर्मसचिवश्चाथ मुक्तव्यापारमग्निणि ।

पात्रदीरो महामात्रः प्रधानान्यन्तिमे ध्रुवम् ॥ ३३ ॥

पुरोहितः पुरोधाः स्यान्नेपः सौवस्त्रिकश्च सः ।

5855

द्वष्टा तु व्यवहाराणां प्राद्वियाकोऽश्वदर्शकः ॥ ३४ ॥

त्रिपु धर्माधिकाराणां धर्माध्यक्षश्च धार्मिकः ।

दौवारिको द्वारपालो द्वाः[108b]स्यो द्वाःक्षितदर्शकः ॥ ३५ ॥

प्रतीहारो वेप्रधर-वेप्युत्सारक-दण्डिनः ।

क्षत्ता चाथ प्रतीहारी द्वाःस्य दौवारिकी क्षियाम् ॥ ३६ ॥

5860

रक्षिबर्गस्त्वनीकस्यो राजशिष्याविचक्षणः ।

अध्यक्षोऽधिकृतस्तुस्याविकारो नियोजनम् ॥ ३७ ॥

5838 *मन्युः २

5840 श्रेणिक २

5841 हाल ३

5842 *तको ३; *राज २

5843 नन्दः २; शत्रुकः २

5844 *गुप्तः २

5845 शाक २

5846 मौखरजा १

5848 कौरव्या १

5850 *जितो २

5854 *मात्राः; *वान्य २ इत्ये १ शिष्ये (Cor-
rupt) ध्रुव

5855 *नेयधर १ पः सौवस्त्रिक ४

5856 *द्वाराणां प्राद्वियाः प्राद्विः इति; इत्ये २ द्वि-
यो; *दर्शकः ४

5857 *काराय १

5858 दौवारिके; द्वाः स्ये, *दर्शकः ॥ ३५ ॥ ४ ॥

5860 क्षत्ता १०; *क्षिती ३

5861 *क्षत्ता २

5862 *क्षत्ता २

- प्रक्रिया चाथ शुल्कोऽस्ती देयं भट्टादिकेषु यत् ।
 स्यायुकोऽधिकृतो ग्रामे गोपो ग्रामेषु ग्रामेषु ॥ ४० ॥
- 5865 देशाध्यक्षो दैशिकः स्यादथ भौरिक-हैरिकौ ।
 स्वर्णाध्यक्षो नैजिकस्तु रूप्याध्यक्षोऽथ क्रौपिकः ॥ ४१ ॥
 स्याद्वाण्डागारिकः कोपगारिकश्चाथ शौलिकः ।
 स्वाच्छौरकशालिकश्चाथ ह्यद्विकश्चाधिकर्मिकः ॥ ४२ ॥
 स्यानाध्यक्षः स्थानिकः स्यात्सेनानीर्वण्डनायकः ।
 5870 सेनापतिश्चाथ दौःसाधिको दण्डाधिकारिणि ॥ ४३ ॥
 स्यादन्तर्वैशिकश्चान्तर्वैशिकश्चावरोधिकः ।
 शौचान्तिकान्तः पुरिकौ त्रिषु तु स्थासुगा[का]दयः ॥ ४४ ॥
 [109a] सौविदक्षाः कञ्चुकिनः स्थापत्याः सौविदाश्च ते ।
 शण्डः पण्डो वर्षधरः सेवकस्तूपनीवकः ॥ ४५ ॥
- 5875 अनुजीवी चोपजीवी स्यादर्थी च त्रिलिङ्गाः ।
 संवाहकोऽङ्गमर्ही स्याच्छायाकृच्छत्रधारकः ।
 सेवा श्वघृत्तिर्दुर्ध्विरतिथी च निगद्यते ॥ ४६ ॥
 विपक्षोऽनन्तरो राजा शत्रुर्मित्रमतः परम् ।
 उदासीनः परतरः पार्थिवग्राहस्तु शृष्टतः ॥ ४७ ॥
- 5880 अमित्रः क्षात्रवः शत्रुर्विद्व द्विपदेपणो रिपुः ।
 परिपन्थी प्रत्यनीकः प्रतीपः परिपन्थिकः ॥ ४८ ॥
 प्रत्यर्थी प्रत्यवस्थाता प्रतिपक्षः परोऽप्यारिः ।
 दस्युः सप्तोऽसहनो विरोद्धरु-दुर्हदः ॥ ४९ ॥
 वैरी वैरायमाणश्च त्रिरोधी च विपक्षवत् ।
 5885 अभिघाती चाभिमातिर्बिघात्सारात्यरातयः ॥ ५० ॥
 आतृन्यश्चाहितो(तः) सध्यद्द वयस्यः सवयाः सुहृत् ।
 सज्जुः क्षिग्धः सहचरः सखा मित्रं नपुंसकम् ॥ ५१ ॥

5866 *व्यक्षो ३: *व्यक्षो २

5867 *गारिक ३

5868 *शालिक ३ व्याध: *कर्मिक २

5869 स्थानिक २

5870 सेनापति ३: *कारिणि २

5871 *नमित्र* for *नमित्र*

5874 *नक्षत्र* for *नक्षत्र*

5875 *लिङ्गा ३

5877 श्वघृत्तिर्दु २ श्रुतिरतिथी ४ च

5878 विषयार्थः* शत्रु १ मित्र १

5879 परतर- २, शृष्टत-

5883 *लोहसतो

5885 *मासी जिष्ण*

5886 *वाहितो ३३

5887 मत्प्राप्तिने

अजयं संगतं सख्यं सौहार्दं * [सौ] हृदं तथा ।
 तथा सासपदीनं स्यान्मैत्री [109b] स्त्रीस्त्रीयोर्भवेत् ॥ ५२ ॥
 तारमैत्रं तु तत्सख्यं जन्मतारानुकूल्यजम् ।
 अनुरोधोऽनुवृत्तिः स्त्री चरमे त्वनुवर्तनम् ॥ ५३ ॥ ५४ ॥
 चरश्चरः स्पशो वार्तायनश्च प्रणिधिश्च सः ।
 अवसर्पो मन्त्रवेत्ता हेरीको गूढपूरुषः ॥ ५५ ॥
 यथार्हवर्णो विश्वस्तस्त्वाप्तः प्रत्ययितस्त्रिषु ।
 स्वायमात्य-मुहृत्कोश-राष्ट्र-दुः* [र्ग] बलानि च ॥ ५६ ॥
 राज्याङ्गानि प्रकृतयः पौराणा श्रेयसोऽपि च ।
 तर्जं स्वराष्ट्रचिन्ता स्यादावापस्त्वविचिन्तनम् ॥ ५७ ॥
 परिस्पन्दः परिफरः परिवर्हः परिच्छदः ।
 परिग्रहः परीवारस्तप्त्रोपकरणे अपि ॥ ५८ ॥
 संधिर्ना निग्रहो यानमासनं द्वेषमाश्रयः ।
 पद्गुणाः शक्तयस्तिक्ष्णः प्रमुखोत्साहमग्नजाः ॥ ५९ ॥
 क्षयः स्थानं च शुद्धिश्च त्रिवर्गो नीतिवेदिनाम् ।
 स प्रतापः प्रभावश्च यत्तेजः कोशदण्डजम् ॥ ६० ॥
 भेदो दण्डः साम दानमित्युपायचतुष्टयम् ।
 भेदोप[110a]जापौ शास्तिः स्त्री * * * * * ।
 शास्तिः स्याद्रूपतेर्दण्डयमो दण्डश्च साहसम् ॥ ६१ ॥
 दिशोदण्डस्तु दिग्दण्डो दम्भो दण्ड्यश्च भेद्यवत् ।
 द्विपाद्यश्च त्रिपाद्यश्च दण्डो द्वित्रिगुणो हि यः ।
 साम सान्त्वं सान्त्वनं च दौक्यं प्राप्नुते समे ॥ ६२ ॥
 कार्योय गुप्तं यदेयं तत्र लब्धो द्वयोर्भवेत् ।
 वक्तोच आग्निप कौशलिकं चात्र प्रकीर्तितम् ॥ ६३ ॥

5890

5895

5900

5905

5910

5890 वृत्तार्थः, *त्यर्थ ४
 5891 *वृत्तिः २; *वर्तनं ३
 5894 *वर्णो १०; *मित ३
 5895 *दुर्बलानि
 5896 राज्याङ्गानि १ प्रकृतयः १
 5897 तर्जं १; *दावाप १
 5899 *करणे ८
 5900 = AK I. 1504. संधि १ नी
 विग्रहो १; *मासनं १; *श्रयः १
 5901 = var. AK I. 1505 पद्गुणा
 १ शक्तयः १ निग्रहः
 से० क० ३२

5902 = AK I. 1506 स्थानं १ य
 शुद्धि १ य
 5903 = AK I. 1507. प्रभाव १ य
 5904 = AK I. 1508. भेदे १; साम १
 दान १ मित्युपाय १
 5905 *जापौ २
 5907 दिग्दण्ड १ रत्नः दम्भ २ य भेद्यवत्
 5908 द्विपाद्य १ य त्रिपाद्य १ य दौक्य १
 5909 मात्वनं ३; *प्राप्नुते २
 5911 योशक्तिर्ह ४

उपहारस्तूपचार उपग्राहमुपायनम् ।

उपदानं चोपदा स्यादायस्त्वर्थो गमो भवेत् ॥ ६४ ॥

आगतः शुल्कशालायास्त्रिष्वसौ शौल्कशालिकः ।

5915

एवं तैर्यः शौण्डिकश्च तीर्थोदिभ्यः स आगतः ॥ ६५ ॥

करो बलिर्मागधेयी द्वयोर्धर्मोदितः पुनः ।

शौचाशौचपरिज्ञानममात्यानां मतोपधा ।

मायोपेक्षेन्द्रजालानि क्षुद्रोपाया जमी त्रयः ।

मृगयाक्षाः स्त्रियः पानं वाक्पारुष्यार्थदूषणे ॥ ६७ ॥

5920

दण्डपारुष्यमिलेतद्वयं व्यसनसप्तकम् ।

पौरुषं विक्रमः [110b] शौर्यं शौण्डिक्यं च पराक्रमः ॥ ६८ ॥

रहस्यालोचनं मन्त्रोऽपदक्षीणस्तवादिकः ।

यस्तृतीयाद्यविषयोऽपदक्षीणादयस्त्रिषु ।

छन्न-प्रच्छन्न-विजिन निःश्लोक-विविक्तकाः ॥ ६९ ॥

5925

उपह्वरोऽस्त्रियां क्लीबे केवलं च रहो रहम् ।

निर्मक्षिकं निर्जनं च क्लीबाभ्ययमुपांशु दु ॥ ७० ॥

रहश्चालिङ्गमेकान्तं द्वंद्वहीनं प्रकीर्तितम् ।

अथानुरहसं त्रय्या यद्रहोनुगतं भवेत् ॥ ७१ ॥

तथाऽवरहसं यत्स्याद्रहसोऽवगतं हि यत् ।

5930

स्यात्तत्तरहसं यत्स्याद्रहो ह्येव तापकम् ॥ ७२ ॥

एकान्तिकं रहस्यं च रहोजन्म विशेष्यवत् ।

विश्वासाश्वास-विश्रम्भ-प्रत्ययाः स्युः समार्थकाः ॥ ७३ ॥

अथो यथोचितान्त्रंशोऽयात्रेयः कल्प आदिमे ।

न्यायो नयश्च नीतिः स्त्री देशरूपं समञ्जसम् ॥ ७४ ॥

5913 चोपदा ६; °गमो २

5914 °शालिकः १

5915 शौण्डिक १ ख

5916 °धेयी

5917 मतोपधा १

5918 क्षुद्रोपाया १

5920 °सप्तकं १

5921 पराक्रमः १

5922 मंत्रे १ ऽपदक्षीण १

5924 छन्नप्रच्छन्न°

5927 °भेकतं ११

5928 °रहस्य १

5929 तथा ३ वरहसं १

5930 स्थानतरहसं १

5931 °जन्म ३

5932 °प्रत्ययाः ४

5933 अथो १; आदिपुङ्गिगमे for आदिमे

5934 नीतिपुत्री नु for नीति- स्त्री; सर्वत्रसं ६

युक्तमौपयिकं लभ्यं मज्जमानाभिनीतवत् ।
 न्याय्यं प्राप्तं चोचितं चेत्यष्टौ त्रिषु च संप्रतम् ॥ ७५ ॥
 [111a] स्थाने वरं चाव्ययानि मर्यादा धारणा स्थितिः ।
 संस्था चाज्ञा तु निर्देशो निदेशोऽप्यववादवत् ॥ ७६ ॥
 आदेशोऽपि नियोगश्च शासनं शिष्टिरित्यपि ।
 विप्रियागो-व्यलीकानि मन्तुः स्यादपराधवत् ॥ ७७ ॥
 दृश्यस्त्रिष्वपराधार्हः समे तुहान-वन्धने ।
 संदानं स्यात्संयमनं हननं च समार्थकम् ॥ ७८ ॥
 प्रकीर्णकं चामरोऽस्त्री बालव्यजनमित्यपि ।
 रोमगुदोऽथातपश्च तपादातपवारणम् ॥ ७९ ॥
 छत्रं त्रिष्वथ तद्राज्ञो नृपलक्ष्म समीरितम् ।
 चङ्किका तु स्त्रियामेतत्केकिपक्षादिनिर्मितम् ।
 मञ्जो भद्रासनं राजपीठं सिंहासनं तु तत् ॥ ८० ॥
 सौवर्णं पादपीठं तु पदासनमथालियाम् ।
 भृङ्गारः फनकालः स्त्री भद्रकुम्भो भृतो घटः ॥ ८१ ॥
 बलस्थितिर्निवेशं स्याच्छिविरं च नपुंसके ।
 दृश्यश्च-रथ पादातं सेनाङ्गं स्याच्चतुष्टयम् ॥ ८२ ॥
 हस्तीमो द्विषो द्विषो द्विरदनो नागः करी [111b] पुष्करी
 पद्मी पैचकि-मीलु-कुम्भि-करदि-स्तम्भेरमानेकपाः ।
 मातङ्गश्च मतङ्गजः सुरगजो दन्ती च दन्तावलो
 वेतण्डश्च मितंगमोऽपि जलकाङ्गः सिन्धुरश्चन्द्रिः ॥ ८३ ॥
 दीर्घप्राण-विषाणि-वारण-महादाना द्विषाथी जटी
 स्यात्तूर्णश्रवणो विलोमरसनश्चोर्ध्वगः सामजः ॥ ८४ ॥
 जन्तःस्वेदक-पट्टिहायन-महाकाया मतङ्गः कपिः
 गुण्डालोऽपि च सूचिकौष्ठ-पिचिलौ शत्रिश्च गर्जोऽपि च ॥ ८५ ॥
 सीलिङ्गेऽत्र न कुक्षरो निगदितो द्वेद्रे करेणुसथा

5938 संस्था ४
 5940 °यागो भाति अत्रिया वसमतकानि for
 the prior half; °राध ५ वत्
 5941 दृश्य १
 5942 हननं १
 5944 रोमगुदो ४; तपासागप°
 5945 एते ४; °लक्ष्य १

5946 वङ्किका १
 5947 पीठं १ सिंहासनं १
 5948 पदासनं २ मया°
 594 ° of, AK 1, 1532. °कुम्भो; घटः १
 5950 °पिचिरे १
 5955 वेतुङ्गश्च
 5960 करेणु १६

हस्तिनामिह धेनुकापि च वशा तस्यां मनाका कचा ॥ ८६ ॥

कालेऽपि योऽज्ञातदन्तो गजो लघुवपुश्च यः ।

तौ मत्कुणौ पञ्चवर्षस्त्विमो बालः प्रकीर्तितः ॥ ८७ ॥

पोतस्तु दशवर्षोऽसौ विष्को विंशतिहायनः ।

विकः शुण्डारकोऽस्त्री तु कलभर्जिशदब्दकः ॥ ८८ ॥

यूथनाथो यूथपतिर्लपमस्तु मदोद्धतः ।

अरालोऽसौ मदकलो मारीचो जायकश्च सः ॥ ८९ ॥

[112a.] राजहस्ती च सुग्रीवः प्रभिन्नो गर्जितोऽपि च ।

मत्तोऽथ निर्मदोद्धान्तौ विस्तारो मदकारि यत् ॥ ९० ॥

सज्जितः कल्पितस्तिर्यग्धाती परिणतो गजः ।

व्यालो दुष्टगजोऽथैष संनाह्यः समरोचितः ॥ ९१ ॥

गम्भीरवेदी तु गजो भवेदवमताङ्कुशः ।

राजवाहस्तूपचाह्य ईपादन्त उदग्रदन् ॥ ९२ ॥

द्वयोस्तु हस्तिनोऽपत्यं हास्तिनायनमीरितम् ।

हास्तिकं गजता वृन्दे करिणां घटना घटा ।

मदो दानं प्रवृत्तिः स्त्री वमथुः करसीकरः ॥ ९३ ॥

हस्तिनासा करः शुण्डा तद्वस्त्राग्रं तु पुष्करः ।

विपाणौ त्रिषु दहन्तौ करीरं दन्तमूलकम् ॥ ९४ ॥

प्रवेष्टं दन्तमांसं स्याद्वराङ्गं गजमस्तकम् ।

कुम्भी तु शिरसः पिण्डौ तयोर्मध्यं विदुः पुमान् ॥ ९५ ॥

चातकुम्भस्तु तस्याथो बाह्वित्थं तु ततोऽप्यधः ।

अधोऽस्य प्रतिमानं स्याल्ललाटं स्यादवग्रहः ॥ ९६ ॥

5963 मत्कुणौ २; बाल १

5964 योन १ स्तुः विष्का

5965 विकः for विरः; शुण्डारको २; कलभ-
१ त्रि

5966 यूथपति २

5968 सुग्रीवः १

5969-मत्तो २; 'दादन्तो २

5970 सज्जितः कल्पित १; 'णतो १

5971 'गजो २ देशः

5973 'स्तूपचाह्य २; 'दन्त २

5974 हस्तिनो २; 'थन १ नीरितं

5975 गजता २; घटा २

5976 प्रवृत्तिः २; 'वृत्तः २

5977 शुण्डा २; पुष्करः १

5978 दहन्तौ २ करीरा

5979 प्रवेष्टं १; 'मस्तकं २

5980 कुम्भी १; विदुः १

5981 'पुंम १ स्तुः बाह्वित्थं १

5982 'वग्रहः १

आरक्षोऽस्त्री शिरोमर्म गण्डस्तु कटः कटः ।

[112b] अक्षिकूटमिपीका स्यादिषिका च भवेत्त्रियाम् ॥ ९७ ॥

अङ्गुलीः कर्णिका कर्णमूलं स्याच्चूलिका त्रियाम् ।

5095

गुल्फः प्रौढः स्कन्धदेशस्तत्वासनं पदकं पुनः ।

बिन्दवः पक्षभागस्तु पार्श्वतोऽप्यथ योऽप्रतः ।

दन्तभागो न ना गात्रं जह्वादिप्राक्प्रदेशकः ।

पश्चाद्भागोऽपरो नाहो वारी स्त्री रज्जुरङ्गिणा ।

त्रिपदी गात्रयोर्धन्व एकस्मिन्नपरेऽपि च ।

5990

उत्पलं कर्णमांसं स्याल्लालिका कर्णवेधिनी ।

अभङ्गदेशो निर्माणं पुच्छमूलं तु शेषकः ।

शृङ्खललिपु चान्द्रः स्त्री न त्रियौ निगडान्दुकौ ॥ २०० ॥

हिङ्गीरोऽस्त्री पादपाशलिपदी गात्रबन्धनम् ॥ १ ॥

प्रारब्धः प्रतिमा हस्तिग्रन्थो वारीभबन्धनम् ।

5095

आलानं त्वलियां बन्धस्तन्मोऽथ तलमं भवेत् ॥ २ ॥

क्रीवे करिकराघातस्तोत्रं वैष्णुकमद्वयोः ।

अङ्गुशोऽस्त्री सृणिर्द्वेऽपष्टं त्वग्रं सृणेर्मतम् ॥ ३ ॥

निपादिना पादकर्म यत्नं [113a] वीतं तु तद्वयम् ।

दूष्या कक्ष्या वरत्रा स्यात्कण्ठबन्धः कलापकम् ॥ ४ ॥

6000

दन्तावलानां संग्राहे गुडा स्त्रीपुंसयोर्मता ।

करपना सज्जना चाथ कुमारा गजपालकाः ।

भद्रो मन्दो मृगो मिश्रश्चतस्रो गजजातयः ।

वृंहितं गर्जितं क्रीवे गजस्यान्नं विधा त्रियाम् ॥ ५ ॥

5988 आरक्षो १; कटः ३

5984 दिपिका २

5985 कर्णिका २; कूलिका २

5986 प्रौढः २ स्कंध ४ देशस्तत्वासनं १ पदकं १

5987 पाशवोप्य २ यदोप्यचः for post. hall

5988 गात्रे १

5989 परानामे पादारी १ स्त्री

5990 त्रिपदी १

5991 कर्णवेधिनी ३

5992 निर्माणं १; मुष्टमूलं

5994 हिङ्गीरः पादपाश ६ त्रिपदी १

5995 कंधो ३ वारिन

5996 कंधो २

5997 वारीरात्रं, वैष्णुक २

5998 कण्ठं १; कर्णं १

5999 यत्नं १ वीतं १ तु तद्वयम्

6000 वरत्रा ३; कल्पकं १

6002 सज्जना १; कुमारा १; कृष्णपाशः

(Corrupt)

6003 भद्रो १ मन्दो १ मृगो १ मिश्र १ च

6004 निपा १

6005

महामात्रा हस्तिपका हस्त्यारोहा निपादिनः ।
 आघोरणाश्च शृण्वाश्च हास्तिकस्त्रिषु हस्तिगः ॥ ६ ॥
 नागवारिकनामा स्याद्राजकुञ्जरहस्तिपः ॥ ७ ॥

अर्वा तुरंगस्तुरगस्तुरंगमो
 गन्धर्व-बाहाश्च-हयाश्च घोटकः ।

6010

वाजी च मुद्राशन वीति ससय-
 स्ताक्ष्यो हरि-श्रीसुत सैन्यवा ययीः ॥ ८ ॥
 क्रमणकेसरि-केसरि-विक्रमा-
 निलरथैकशफा गृहभोजनः ।
 कुटच-चामरि-पालक-किष्किनः

6015

परुल-बाडव-हंस-मुहुर्मुनः ।
 बडवाश्वा प्रसूर्वामी वाजिनी चार्चती हयी ।
 अधस्यन्ती कामुकी सा टारो लघुतुरंग[113b]मः ॥ ९ ॥

हयः किशोरोऽल्पवया जवनस्तु जवाधिकः ।
 रथस्य रथ्यो यो वोढा द्विरथ्यो द्विरथी बहन् ।
 युग्यो युगस्यान्यलिङ्गाविष्टो * * * * * ।
 * * * * * स्थूरं बलं सौरी स कथ्यते ॥ १० ॥

6020

ययुरथोऽश्वमेधीयो वीरमद्रश्च संमतः ।
 अश्वोरसं वाजिमुल्ये विनीतस्त्रिषु साधुनीः ॥ ११ ॥
 आजानेयः कुलीनोऽथो बाडवं बडबागणे ।

6025

पुंस्यश्च-बडवौ द्वंद्वेऽथाश्वपटकेऽश्वपद्मवम् ।
 अधीयं त्वश्ववृन्दे स्वादाश्वं चापि नपुंसके ॥ १२ ॥
 शकलो दुर्विनीतोऽधस्तात्तद्देशास्तु सैन्यवाः ॥ १३ ॥
 वनायुजाश्च थानायुजन्मानः पारसीककाः ।
 काम्बोजा बाहिका हौणा आरद्रास्ताजका अपि ॥ १४ ॥

6006 हास्तिक १; हस्तिगः २

6007 "वारिक १

6008 तुरंगम् is repeated

6012 -चामरिविक्रमाद्

6016 बडवाद्याम्, हयी ७

6017 टारो १

6018 किशोरो १; जवन १ तु

6019 रथस्य रथी वोढा for prior half.

द्विरथ्यो १ repeated

6020 After "विष्टो MS. reads 'निग'

शेषः

6022 वीरमद्र २

6023 अश्वोरस

6024 पुत्तीनो २

6025 "बडवौ १; "श्वलहवं पद्मपद्मवयः ४

6026 अधर्व १; "दाधे २

6028 "जन्मान. २

6029 वाम्बोजा १ बाहिकाः १ हौणा १ आरद्रा १

तौरुष्मः कच्छजा द्वैष्याः पर्वतीयादयोऽपरे ।
 कश्यपिषु कशाहो योऽविकृतस्तु सुलक्षणः ।
 असावविकृतो मार्गे न स्खलेद्वेगवानपि ॥ १५ ॥
 हृद्यावर्त्तनतुष्यं न रो[114a]चमानश्च कण्ठगः ।
 तदा श्रीवत्सकी सोऽधो यस्य तु स्यात्प्रदक्षिणम् ॥ १६ ॥
 आवर्त्तयुग्मं शुक्तिर्वा मुजयोरद्भदीति सः ।
 यस्योपरन्धयोरूर्ध्वं द्वावावर्त्तौ स मेखली ॥ १७ ॥
 दशावर्त्तस्तु योऽधः स्वादावर्त्तैर्दशभिः शुभैः ।
 सिक्विषण्ढावर्त्तको बाजी लेण्डपाती निगद्यते ।
 * * * द्विशकौ योऽधः कराली तु कुलान्तकः ॥ १८ ॥
 यदन्तमूलमांसं चेद्वाह्यतो निर्गतं भवेत् ।
 काकमूर्द्धा शिरःपुच्छशरीरेषु त्रिवर्णकः ॥ १९ ॥
 शस्तवर्णोऽपि यो बाजी निन्दराजीसमन्वितः ।
 भवेत्सिंहशरीरामः स स्यादवगडामिधः ॥ २० ॥
 मस्तकत्रिकवालेषु मित्रवर्णो हयो ध्वजी ।
 पञ्चमद्रस्तु हृत्पृष्ठमुखपाशेषु पुष्पितः ॥ २१ ॥
 पुच्छास्योरःशिरःपादस्थानेष्वष्टसु यः सितः ।
 सोऽष्टमङ्गलकोऽप्यधः, श्वेते यस्मोदरोरसी ॥ २२ ॥
 अथ वा कृष्णशोणे ते स वैजयिहनामकः ।
 वर्णेन घेष्टितः कट्यां यः सितेनेव वामसा ॥ २३ ॥
 स[114b]संरीतामिषोऽथ स्यात्कर्कः कौक्यहकः सितः ।
 निचितो बिन्दुभिः कृष्णीराननोदरसन्निधु ॥ २४ ॥
 कुशुटः सिन्दुवारामन्वगादिः सिन्दुवागकः ।
 ताम्रवद्भुक्कवक्रोऽधः सिंहसंनिभरोमयान् ॥ २५ ॥

6030

6035

6040

6045

6050

6030 पर्वतीया १ दश

6031 शिरः १ सु

6032 कश्यपिषु

6033 शोच for रोच

6034 ध्वजवर्ण १

6035 शरीर १

6036 शरीर १

6037 शरीर १ सु

6038 शरीर १

6040 शरीर १

6041 शरीर १

6043 शरीर १ शिरः

6044 शरीर १

6045 शरीर १ सु

6047 शरीर १ शः (or शः)

6048 शरीर १

6049 शरीर for शरीर, शरीर

6050 शरीर १ शिरः, शरीर

6051 शरीर १

6052 कुशुटः १; शरीर १

यः केशवाल्योः श्वेतः सिंहपोतः स उच्यते ।

6055

गुहाक्षित्वक्सरौष्ठेषु कृष्णकेशररोमभिः ॥ २६ ॥

बालधौ तु सितास्ते स्युः कौश्वपत्राह्वया ह्वयाः ।

अन्यवर्णः सितैः केशैर्मुञ्जकेशो ह्यो भवेत् ॥ २७ ॥

कृष्णैः केशैरन्यवर्णैस्तुरगोऽञ्जनकेशकः ।

मिश्रकेशो मिश्रवर्णोऽल्परक्तः कृष्णरोगकः ॥ २८ ॥

6060

चक्रवाकगभिः पीतकृष्णबालोऽपि यो ह्यः ।

खोद्गाहः श्वेतपिङ्गोऽश्वः खुद्गाहः कृष्णवर्णकः ॥ २९ ॥

पीयूषवर्णः सेराहो हरितः पीतवर्णकः ।

लोहितस्तु क्रियाहः स्यादानीलो नीलको ह्यः ॥ ३० ॥

त्रियूहः कपिलोत्कृष्टो बोलाहः पन्दुवालधिः ।

6065

उत्तराहो [115a] मनावपीतुः कृष्णजङ्घो भवेद्यदि ॥ ३१ ॥

सुखहको गर्दभामो बोरुसानस्तु पाटलः ।

कुहालस्तु मनावपीतः कृष्णः स्याद्यदि जानुनोः ॥ ३२ ॥

उकनाहः पीतरक्तः कृष्णरक्तोऽथ वा ह्यः ।

शोणः कोकनदाभो यो हरिः सीतच्छविस्तु यः ॥ ३३ ॥

6070

हरिको हालिकश्चासी पिङ्गलः सितकाचवत् ।

मल्लिकासः सितैर्नैत्रैः कृष्णैस्तिन्त्रासुषो ह्यः ॥ ३४ ॥

कपिलो दम्भरोमाभो हंसः कर्बुरकस्तु सः ।

रक्तखर्गस्तुल्याङ्गः खजनाभस्तु खजनः ॥ ३५ ॥

आ नेत्रतो यस्य सितं सकर्णं

शिरो भवेत्प्राकृतकः स धाजी ।

6075

यः श्वेतमुखिगुम्फाङ्गिरध-

स्तं पञ्चकल्याणमुदीरयन्ति ॥ ३६ ॥

6054 पोतः १

6056 पत्राह्वया १

6057 ह्यो १

6058 केशकः १

6059 कर्णो १

6060 पात-for पीत-

6061 शीगाह

6062 सीराहो १

6063 क्रियाहः १ स्यादानीलो १

6064 त्रियूहः १; बोलाहः १

6065 उत्तराहो १ मनावपीतुः

6066 सुखहो १; बोरि for बोह; पाटलः १

6067 कुहाल १

6068 उकनाहः १; रघौयदा

6070 हरिक

6071 सुषो १

6073 गंजनः १

6075 प्राङ्गनकः १

6077 कल्याण

श्वेतः सपलदमनो वदनाङ्घ्रिपुच्छे

" नन्दीमुखस्तु मुस्तमूर्धपदेषु तादृक् ।

ज्योतिष्टकश्चरणलोचनपृष्ठवक्षः-

6080

केशाननेषु धवलोऽखिलकृष्णगात्रः ॥ ३७ ॥

छादनिकस्तु स बाजी यस्य क्षुरा रोमगिनिचिताः ।

पीनकटी[115b]जठरो रोम्[को] लम्बोदरो बाजी ॥ ३८ ॥

यस्य वर्णस्य सादृश्यं यद्वर्णः संप्रपद्यते ।

तदेव तस्य नामापि वेदितव्यं मनीषिभिः ॥ ३९ ॥

6085

इन्द्रोः स्वरश्मिसदृशाक्षपनीयमासः

स्वर्भर्तुरञ्जननिभास्तुरगा यमस्य ।

कर्क हरेर्दिनमणेः शुक्रपक्षवर्णाः

संकुलकिंशुकनिभास्तुरगाः कृशानोः ॥ ४० ॥

हलाहश्चित्रितो बाजी पुष्पाण्यङ्गेषु विन्दवः ।

6090

सारस्तु वर्णमिश्रस्वमावर्तो रोमसंस्थितिः ॥ ४१ ॥

तद्देवा मुकुलं श्रुक्तिः संधः स्यादवलीढकः ।

शतपादी पादुका च पादुकार्धमिति स्मृताः ॥ ४२ ॥

स्वनामानुगतार्थाः स्युः तर्षेऽप्यावर्तमेदकाः ।

दशाध्यायुर्दशाशोऽथ क्षेत्रमङ्गन्यवस्थितिः ॥ ४३ ॥

6095

निगालस्यो य आवर्तः स हि देवमणिः स्मृतः ।

तथा वक्षसि बाहस्य श्रीवत्सक इति स्मृतः ॥ ४४ ॥

एकः प्रपानेऽपि लब्ध एको

द्वौ रन्ध्रयोर्द्वावुपरन्ध्रयोश्च ।

द्वौ मस्तके द्वावुरसि स्थितौ चे-

6100

त्वावर्धकाः स्युः [116a]ध्रुवनामभाजः ॥ ४५ ॥

6078 दमनो १

6079 मरीमुख १

6080 ज्योतिष्टक १

6083 संयोदरो १

6088 हरेर्दिन

6089 कृशानोः ४६

6090 हलाह १

6091 सार १ र

6092 मुकुलं १; संध १

6093 शतपादी १ पादुका १ च पादुकार्ध १

6095 दश १ ध्यायुः; क्षेत्र १; स्थितिः १

6096 नालो य आवर्तः; मणिः १

6097 श्रीवत्सक १

सूनाधानां तालुनोऽधोऽयोत्तरोष्ठस्य पृष्ठकम् ।

प्रपानमूध्वे त्वस्यास्त्री प्रोथो घोणास्ययोरपि ॥ ४५ ॥

ललामाश्वस्य पुण्ड्रे स ललामं तत्र न क्षियाम् ।

स्तुवः पुंसि ललाटाग्रं कटौ षड्भ्रुवोन्तस्म ।

गलनाडी हनुसंधौ निगालोऽथ गलादधः ॥ ४६ ॥

विदू नरौ मर्मविदू ततोः॥४॥ स्वात्मकीर्तितौ ।

स्कन्धपृष्ठं केसरं स्यात्केशान्तः क्षुतिपृष्ठतः ॥ ४७ ॥

काकसा कन्धरान्तः स्यादंसष्टुष्टं बहो नरि ।

क्रोडस्तु कक्षाहन्मध्यं कक्षाक्रोडवहान्तरा ॥ ४८ ॥

किणौ कक्षाघरेऽथायौमन्दिरे समुदीरिते ।

पृष्ठभागे मन्दिरयोरुक्ते जानु-कपालिके ॥ ४९ ॥

कले अक्षाष्टगते इपीके तु तदन्तरे ।

तयोरेषः पुरोभागो(गे) पलिहस्तः प्रकीर्तितः ॥ ५० ॥

तस्य पश्चिमतः कूर्चः कुट्टिके स्त्री तयोरधः ।

शुरसंघिस्ततोऽधस्ताच्छफं स्वस्त्री शुरः पुमान् ॥ ५१-॥

निघृण्वो वर्तकस्त्वधशफश्च चटकोऽपि च ।

सुरप्रान्ते[116b]नलशिक्षा सुराधस्तलमस्त्रियाम् ॥ ५२ ॥

तलमध्ये क्षीरिका वी मण्डूकी क्षीपिकान्तरे ।

शृङ्गापरे तु नीरोधः पार्श्वे त्वस्य च मांसले ॥ ५३ ॥

वट्टके तु सिफजोरुर्ध्व तन्मध्ये सीवती खियाम् ।

हलुक्षिनाभ्यन्तरगावुपरन्धावुमौ मतौ ॥ ५१ ॥

6102 सुभा १

041 6103 પ્રોપો ૧

G104 सप्तमं २९

6105 खपि १

G106 लिगासो १

6107 मर्म सिद्ध १

6108 क्षेत्र २; क्षेत्रांत: १

6109 चाक्या १, यदो १

6110 क्रोट १; कथा १

6111 मरिरे ३

6118 ॐ ३

6114 परिदृश. १

6115 कविता २

6116 ખાદિ :

6116 - 1945

6117 निपुष्पा ३
6118 ००

6118 पश्चिमा १

G119 क्षीरिका

6120 नीरोपः १

6121 बटुके १; छी

अधोऽनयोः पृष्ठभागे रन्ध्रौ नरि च कीर्तितौ ।

रन्ध्राधरे चक्रसंघी स्थूरे कर्णोरधोऽस्त्रियौ ॥ ५५ ॥

कश्यपं तु मध्यमस्थानां बालहस्तस्तु बालविः ।

6125

लाङ्गूलं सूत्रं पुच्छोऽस्त्री पिच्छः पुंसि च संमतः ॥ ५६ ॥

स उत्पुच्छयमानः स्यादुदसन्पुच्छमन्यक् ।

काष्ठको वाजिनः पुच्छं वयसो ज्ञापकं हि यत् ।

दन्तचिह्नं व्यञ्जनं तत्कवी तु कविका स्त्रियौ ॥ ५७ ॥

मुखयन्त्रं च कवियं खलीनं खलिनोऽस्त्रियः ।

6130

पञ्चाङ्गी चक्रपट्टे तु तलिका तलसारकम् ॥ ५८ ॥

बागावक्षेपणी बल्या द्वयोः कविगुणे कुशा ।

पल्याणं स्यात्पल्यायणं प्रक्षरं प्रक्षरोऽस्त्रियाम् ।

दानाखनं पादपा[117a]शो निगलः पुंनपुंसके ।

खलीनलम्बरस्तु बलावक्षेपणी कुशा ॥ ५९ ॥

6135

कशा कपा चर्मदण्डरश्मिः स्यादथ वारकः ।

भवेद्वस्त्रमालाहो हयस्कन्धो हयच्छट्ट ॥ ६१ ॥

हेषा हेषा बालिशन्दो वेष्टिते तु भुवि त्रिषु ।

उपावृत्तः परावृत्तो लुठितश्च निगद्यते ॥ ६२ ॥

धारास्तद्वृतयः पञ्च धौर्यं धौरितकं तथा ।

6140

धौरणं धौरितं चैतन्मयूरादिगतिप्रमम् ॥ ६३ ॥

वस्त्रितं त्वप्रकायस्य समुल्लासकं तत्रिकम् ।

बाकुक्षितास्यं गमनं लङ्घनं तु भुवं भवेत् ॥ ६४ ॥

मृगपक्ष्यादिगतिवदयोचेजित रेचिते ।

मध्यवेगेन गमनं यद्वेदेष्ववलगाया ॥ ६५ ॥

6145

उचेरितं तूपकण्ठमास्कन्दितकमित्यपि ।

उत्प्लुलोत्प्लुत्य गमनं यद्वेदतिवेगतः ॥ ६६ ॥

6123 किर्तितौ

6124 'स्थी' १ स्थूरे १

6125 कश्यपं १

6126 पिच्छः ६

6129 व्यञ्जनं १

6130 प्रकाशितं for च कविय

6133 पल्यायणं २

6134 निगलः ३

6136 'रश्मि' ३

6137 'मालाहो' १, 'छट्ट' २

6138 'व्याच्यो' ३

6139 लुठितः ३ व

6141 धौरितः ४

6143 भुवं २

6146 'रहित' ३

6150

आश्वकैस्त्वथ चारः सातुरगी सादि-सादिनौ ।

अथस्य विक्रयी यः स्यात्स हेतारु उच्यते ।

द्वयो रथः स्यन्दनोऽस्त्री शतान्नश्चद्वारस्तथा ।

। पदः सांग्रामिके याने[117b]चकशालिन्यथेतरत् ॥ ६७ ॥

चक्रयानं पुष्परथो देवतार्थः समरुद्रः ।

योगो रथो, वैनयिकोऽध्वरथः पारियानिकः ॥ ६८ ॥

कर्णरिथः प्रवहणं डयनं रथगर्मकः ।

6155

पुंस्कन्धबाह्वं यद्यानं विगानामिष उच्यते ॥ ६९ ॥

आश्वोऽथैतन्मनोऽसौ तैश्चतुभिः स चातुरः ।

ह्रीवेऽनः शकटस्तु स्याद्गघ्री गाघ्री खियामुने ॥ ७० ॥

* * * * *

कूवरी न द्वयोर्गात्रं कूवरी च वहिष्यपि ।

6160

न स्त्री कम्बलिबाह्वं स्याद्गाघ्रं न नरि योपिति ।

शिविके * याप्ययानं दोला प्रेहोलिकापि च ॥ ७१ ॥

रज्जुप्रालम्बहिन्दोले दोला प्रेक्षा च योपिति ।

शयानिका शिशुतां सा शयनाय कृता यदि ।

उभौ तु द्वैप-वैयाघ्रौ द्वीपिचर्मावृते रथे ।

6165

तद्वत्काम्बलयात्रायाः कम्बलादिभिरावृते ॥ ७२ ॥

पाण्डुकम्बलसंवीतः स्यन्दनः पाण्डुकम्बलः ।

अष्टागवं त्वष्टगवयुक्ते स्याच्छकटे त्रिषु ।

रथ्या च रथकट्या च रथ वृ[118a]न्दे खियामुने ॥ ७३ ॥

रथिको रथनश्वस्याद्रथिरो रथरोषापि ।

6170

एवं शाकटिकश्च स्याद्द्रविकाया विशेष्ययाः ॥ ७४ ॥

नियन्ता प्राजिता यन्ता सन्वेष्टा सचतु-सारथी ।

सूतो रथकुटुम्बी च प्रचेता दक्षिणस्थवत् ॥ ७५ ॥

6149 *क १

6151 पदः ५

6152 *वदः १

6153 *यिको १; *यानिकः २

6154 *गर्मकः ४

6157 शकट २

6158 is to be ignored

6161 प्रेक्षो २ शिका

6162 प्रेक्षा ५

6163 शयानिका १; शयनाय

6164 वैयाघ्रौ २

6165 *कम्बल १

6166 *कम्बलः

6167 *गव २ युक्ते

6168 *कट्या २

6170 शाकटिक १

व्याघ्रवन्वाहनं सर्वं सर्वपत्रीण उच्यते ।

पूर्वी-धुरौ च यानाग्रमक्षौ धूस्तु दृढा यदि ॥ ७७ ॥

तदा दृढधुरायाक्षौ दृढधूरेव संमतः ।

रथपादौ रथ्यमरि रथाङ्गं चक्रमस्त्रियाम् ॥ ७८ ॥

चक्रधारा तु नेमिः स्त्री ग्रथिर्द्वेऽथ पिण्डिका ।

॥ ७९ ॥ * * * * * नाभिर्ना मणिराणिरणिर्द्वयोः ॥ ७९ ॥

अक्षाम्बुकीलकेऽयास्त्री वरूथो रथगुप्तिका ।

युगंधरः कूबरोऽस्त्री वरूथश्च निषङ्गयिः ॥ ८० ॥

युगं द्वितीयं प्रासङ्गो युगं त्रीशान्तबन्धनम् ।

अनुकर्षो दार्विधःसं शम्भा स्त्री युगकीलकः ॥ ८१ ॥

अपस्करो रथाङ्गं स्यान्नम्बोऽक्षौ नामये हितः ।

सर्वं स्याद्वाहनं बाधं बधं पत्रं च धोरणम् ॥ ८२ ॥

युग्मं यामं तु न स्त्री स्यादथ वै[118b]नीतकोऽस्त्रियाम् ।

परंपरावाहनेऽथ राजार्हं राजवाहनम् ॥ ८३ ॥

पादास्ति-पत्ति-पदगाः पदिकः पद्म-पञ्चरौ ॥ ८४ ॥

पदातिकः पदाजिश्च पादातश्च पदातिवत् ।

पादातिकश्चाथ भवेत्पादातं पत्तिसंहतिः ॥ ८५ ॥

शस्त्राजीवे काण्डपृष्ठा बुधीयायुषिकाः समाः ।

भद्राः प्राहारिका युष्मा योधा योद्धार इत्यपि ॥ ८६ ॥

सेनारक्षाः सैनिकास्ते सेनायां मिलिता अमी ।

सैन्याश्च सैनिका ये तु राजानं बोधयन्त्यमी ॥ ८७ ॥

राजयुद्धात् उद्दिष्टा राजानं रचयन्ति ये ।

स्युरे * * * * * [आ]हस्ताः स्युः सहस्रिणः ।

ये सहस्रेण युध्यन्ते धनुष्मन्तस्तु घन्विनः ॥ ८८ ॥

6173 *पत्रीण १

6174 नामामक्षौ ४ धूस्तु

6177 ग्रथिः ३ द्वे

6179 *कीलके १

6181 प्रासङ्गो १ युगं १

6182 दार्विधस्य २ शम्भा १; *लङ् २

6183 नम्बो १

6185 शानं ३ ७; *तांघे १

6186 *वाहनं १

6189 पादातिक ११; पादातं १ पत्ति

6190 *बुधीयायुषिकाः ४

6191 योद्धार १

6192 सैनिक २ स्त्रे

6193 सैनिक २

6194 *युष्मान १

6175

6180

6185

6190

6195

घानुष्का अक्षिणो धन्वघराद्यैव निषङ्गिणः ।

तूणिनः कृतहस्तस्तु कृतपुङ्गुश्च यः शरम् ॥ ९० ॥

सुप्रयुक्ते पराद्वेषुः ॥ पुनर्लक्ष्य ॥ च्युताशुगः ।

लघुहस्तः शीघ्रवेधी दूरवेधी तु दूरतः ॥ ९१ ॥

लक्ष्यवेद्धा दूरपाती काण्डीरः काण्डवान्समो ।

प्रासिकः कौन्तिकस्तुल्यो शाक्ती[119a]कः शक्तिहेतिकः ॥ ९२ ॥

याष्टीक-पारखधिकौ यष्टिखण्डितहेतिकौ ।

नैलिशिकस्त्वासिकः स्वाद्याकिकश्चक्रहेतिकः ॥ ९३ ॥

वर्मी फलकपाणिः स्यात्पताकी वैजयन्तिकः ।

परिचितः परिचरश्चामरी रौमगुच्छिकः ॥ ९४ ॥

सहकृत्वा सहायः स्यादनुगाम्यप्यनुप्लवः ।

भवेदनुचरश्चामिसरः पत्त्यादयस्त्रिषु ॥ ९५ ॥

साहाय्यं तु साहाय्यं समूहे तु सहायता ।

पुरोगमः पुरोगः स्यात्पुरोगामी पुरःसरः ॥ ९६ ॥

प्रघामतः सरावमेसर उक्तः प्रतिष्कशः ।

सव्यसाधी तु वामेन बाहुनापि शरं क्षिपन् ।

आमुक्तः प्रतिमुक्तश्च पिनद्धश्चापिनद्धवत् ॥ ९७ ॥

स्यादूढकङ्कटः सज्जो वर्मितौ दंशितश्च सः ।

संनद्धश्च पुरोगाद्या एते स्युर्मेघलिङ्गकाः ॥ ९८ ॥

समूहे स्यात्कवचिनां क्लीवे कावचिकं तथा ।

अधिकाङ्क्षोऽस्त्रियां सारसनं हृदि स [119b] कक्षुकैः ।

ध्रियते यत्तनुत्रं तु वर्मं वर्मं च दंशनम् ॥ ९९ ॥

उरश्छदः कङ्कटको जगरो दंश इत्यपि ।

संनाहः कवचो न स्त्री माठिमाठी स्त्रियामुमे ॥ २०० ॥

6198 पुंल २ ख

6201 पाती २

6202 कौतिक २; हेतिकः २

6203 याष्टिक १ पारखधिके १ याष्टे १ ख

6204 सिकः २; हेतिकः २

6205 पाणिः २; यतिकः २

6206 वरः २ खा

6209 साहाय्यं २; सहायता १

6214 सज्जो for सज्जो

6215 संनद्ध ५

6216 कावचिकं १

6217 सारसनं २

6218 दंशनं

6219 कंठक्ये

शिरस्त्राणं शिरस्कं च शीर्ष्यं शीर्षकं च तत् ।	
नागोदमुदरत्राणं जङ्घात्राणं तु मत्कुणम् ॥ १ ॥	
बाहुत्राणं बाहुलं स्नाज्जालिका त्वङ्गरक्षिणी ।	(12)
जालप्रायाऽऽयसी चाय क्षेत्रः क्षेत्रन्यमात्रकः ॥ २ ॥	
क्षय्यस्तु शक्यः क्षेत्रं यो जेत्यो जेतन्यमात्रके ।	6225
जय्यस्तु शक्यो जेतुं यो जिष्णुर्जेता च जित्वरः ॥ ३ ॥	
जैत्रोऽथ धर्मविजयी संतुष्येत्सेवयैव यः ।	
द्रव्येण स्वर्धविजयी स्वास्वसुरविजयसौ ।	(13)
प्राणोपघाती भूकामोऽथोर्जस्यूर्जस्वरः समौ ।	
स्यादुरस्वानुरसिजे यस्य व्यूढसुरो भवेत् ॥ ४ ॥	6230
शूरः सूरश्चारभटो वीरो विप्रान्त इत्यपि ।	
भड्डिलौजसिकौ यस्तु याति निद्विपतः प्रति ॥ ५ ॥	
सोऽभ्यमिश्रीयोऽभ्यभ्यमि[120a]त्रीण इत्यपि ।	(14)
सांयुगीनो रणे साधुः सप्रामाय तु यः प्रभुः ॥ ६ ॥	
भवेत्साम्राजिकः सोऽथ जितकाशी जिताहवः ।	6235
गेहेनर्ही गेहेश्वरः क्षेत्राघाः सुखिलिङ्गकाः ॥ ७ ॥	
ध्वजिनी वाहिनी सेनानीकिनी च पताकिनी ।	
वरुणिनी च पृतना चतुर्ध्वी विधौ बलम् ॥ ८ ॥	(15)
तत्र सैन्यं च कटकं चक्रं चाविक्रमखियाम् ।	
स्कन्पावारोऽपि दण्डोऽथ व्यूहो विन्यसनं पृतः ॥ ९ ॥	6240
वण्डादयो व्यूहमेदाक्षकव्यूहादयोऽपरे ।	
प्रत्यासारो व्यूहपाथिः सैन्यपृष्ठे प्रतिग्रहः ॥ १० ॥	(16)

- 6221 'जाता' for 'क्षेत्र', शीर्षकं ४
 6222-3=AC p. 104. 768 cd.-
 769 ab.—6222 'त्राणं २; मुखेण
 २।—6223 'बाहुलं २
 6224 'प्रायाऽयसी ४; 'मात्रक- २
 6225 'क्षय्य १ सु for 'क्षय्यस्तु; जेत्यो १.
 'मात्रके २
 6226 'जय्य १ सु, 'क्षेत्र' for 'जिष्णु', 'जित्वर १
 6227 'जैत्रो ४; 'विजयी १
 6228 'विजयी १; 'विजय्य १ सो

- 6229 'पातम्', 'स्वर' २
 6230 'सितो २
 6232 'क्षेत्रे ४
 6233 'मिश्रीण ११
 6235 'मि. १, 'प्राय २ for 'दर'
 6236 'नरी १
 6240 'दो १० य व्यूहो १
 6241 'दो १, 'व्यूह १ दो
 6242=AC 747 cd. 'प्रत्यापृष्ठे १;
 'पाथि २, 'प्रतिग्रह' १

एकेभैकरथा व्यथा पतिः पञ्चपदातिका ।

पत्यद्वैस्त्रिगुणैः सर्वैः क्रमादाख्या यथोत्तरम् ॥ ११ ॥

6245

सेनामुखं गुल्म-गणौ वाहिनी पृतना चतुः ।

अनीकिनी दशानीकिन्यक्षौहिण्युच्यते बुधैः ॥ १२ ॥

क्षुद्रकानां भालवानां सेनायां वृन्दसंयुता ।

वदन्ति तां कोषविदो बुधाः क्षौद्रकमालवीम् ।

सेनाजघनभागे तु भवेत्प्रतिस[120b]रस्त्रिषु ।

6250

नांसीरं ना न सेनाग्रं सज्जनं तूपरक्षणम् ।

धूलं ना न प्रहरण-वधत्रास-धनुंषि च ॥ १३ ॥

हस्तुरक्षयायुधं हेतिर्दलपक्षोन्नमन्तिमे ।

पाणिमुक्तं तु शक्त्यादि यद्यमुक्तं शरादिकम् ॥ १४ ॥

अमुक्तं तु कृपाणादि यथायं साह्वयात्मकम् ।

6255

धन्विष्यासौ वृणं चासौ धन्व कर्मुकमस्रकम् ॥ १५ ॥

शरासनं धनुश्चाप-कोदण्डाः स्युर्न योपिति ।

दृढधन्वा दृढेष्वासोऽथाहये शतधन्ववत् ।

भवेच्छतधनुश्चायं मेघलिङ्गा अमी मताः ।

कोटिरस्यातिरिदानी मध्यभागस्तु लक्षकः ॥ १६ ॥

6260

मौर्वी ज्या शिञ्जिनी शिञ्जा जीवा वामा द्रुणा च सा ।

गुणो वाणासनं च स्यात्तारणमादिगव्यकम् ॥ १७ ॥

गोघा तु तलमन्त्रे स्याच्छिञ्जिन्याघातवारणा ।

वैष्णवं समपादं च वैशाखं मण्डलं तथा ॥ १८ ॥

प्रत्यालीढं तथालीढमिति षट्सानसंग्रहः ।

6265

शस्त्राभ्यासस्तु खुरजी तद्भूमिस्तु[121a]स्वरूलिका ॥ १९ ॥

6248 पतिः १

6245 सेनामुखं १ गुल्म १ गणौ १ वाहिनी १

पृतना १ चतुः १

6246 अनीकिनी १

6249 प्रतिसर १

6250 परक्षणं २

6252 द्रुत २

6253 'मुक्तं' for 'मुक्तं तु; शक्त्यादि १ यन्-

6254 अमुक्तं १; 'त्मकं' १

6257 'प्राप्तो' २

6258 'धनु' २; मता २

6259 'रटनाः' २; लक्षकः १

6260 वामश्रीत for वामा

6261 तारणं मादिगव्यक १ १७ ॥

6262 तल २; शिञ्जिन्मापा?

6263 वैष्णवं १ समपाद १ वैशाखं १ मण्डलं १

उपासनं शराम्भासोऽप्यो शरव्यं च वेध्यकम् ।

लक्ष्यं लक्षं निमित्तं च विप्रपुङ्गवः शिलीमुखः ॥ २० ॥

शरस्तु न स्त्रियां रोपो विशिखः स्वग आशुगः ।

अजिह्वगो गार्धपक्षः पत्रि-भार्गण-सायकाः ॥ २१ ॥

कङ्कपत्रः पत्रवाहः शुभ्रतकः सायकश्च सः ।

6270

कलम्बः प्रदरोऽस्त्रीकौ बाण-काण्डाविपुक्षिपु ॥ २२ ॥

मश्वेडनास्तु नाराचा सर्वलोहास्तथैपणाः ।

नालीको मलिका मोच्ये निरस्ताः प्रहिते शरे ॥ २३ ॥

विपाके लिप्तको दिग्यो नीलीकाया विशेष्यवत् ।

सुरप्रच्छलपेन्दु-तीरे मल्लदयो निदः ॥ २४ ॥

6275

शरबाणिः स्त्रीपुमुखं कर्तरी पुङ्गवस्त्रियाम् ।

पक्षो बाणः पत्रपात्नी पत्रणा पत्रलं त्रिपु ।

शरसंकमणे पुंसि वातरायण उच्यते ।

बाणमुक्तिर्व्यवच्छेदो दीप्तिर्वैगस्य तीव्रता ॥ २५ ॥

निपङ्ग-तूणीर-कलप-बाणा-

6280

बाणा उपासङ्ग उपाश्रयश्च ।

स्त्रीपुंसयोः स्याद्विपुविश्व केचि-

छन्दं दि(121b)दीनं त्रितयेऽत्र तूणी ॥ २७ ॥

निक्षिप्तस्तरवारिच्छिदिरो धारापथस्त्रिमागोऽसिः ।

सङ्गश्च गाढमुष्टिलोहमुजंगो जयश्रीदः ॥ २८ ॥

6285

कौशेयको विशसनो धाराधर-चन्द्रहास-धाराश्रः ।

करवालः करपालः कौशधरो मण्डलप्रभश्च ॥ २९ ॥

श्रीगर्भ-चन्द्रमासो शूल-कृपाणौ द्वयो रिष्टिः ।

बारङ्गः त्सरुतेन्मुष्टिः स्यान्मेखलवन्धः ॥ ३० ॥

6266 शराम्भासो २

6267 निमित्तं ५

6271 विपु २१ त्रिपु

6272 दैपणाः ४

6273 नात्रिचोः मोच्ये २

6274 दिग्यो २

6275 सुरप्र १ तल्ला १ दं १ निरे

6276 पुंस २

6277 पत्रपातामविपु ॥ २५ ॥

को. ५. १४

6278 शरव्य १

6279 चोमे २

6280 तूणीर

6283 तूणी १

6284 व्यातिष्ठतिरे

6285 गाढमुष्टिः जयश्रीदः

6287 करवालः कोशः पयो

6288 श्रिष्टः

6289 नां दृग्धरो (corrupt).

एकेकैकरथा व्यक्षा पतिः पञ्चपदातिका ।

पत्न्यद्वैविध्यैः सर्वैः क्रमादास्त्या यथोत्तरम् ॥ ११ ॥

सेनामुखं गुल्म-गणौ वाहिनी प्रतना चमुः ।

अनीकिनी दशानीकिन्यक्षौहिण्युच्यते बुधैः ॥ १२ ॥

क्षुद्रकानां मालवानां सेनायां वृन्दसंयुता ।

बदन्ति तां कोपविदो बुधाः क्षौद्रकमालवीम् ।

सेनाजघनभारे तु भवेत्प्रतिस[120b]रक्षिषु ।

नांसीरं ना न सेनाग्रं सज्जनं तूपरक्षणम् ।

शखं ना न महरण-वधन्नास्र-धनूपि च ॥ १३ ॥

हस्तुरक्यायुधं हेतिर्दलपक्षोन्नमन्तिमे ।

पाणिमुक्तं तु शक्त्यादि यद्यमुक्तं शरादिकम् ॥ १४ ॥

अमुक्तं तु कृपाणादि यस्यायं साह्वयात्मकम् ।

धन्विष्वासौ द्रुणं चासौ धन्व कार्मुकमस्रकम् ॥ १५ ॥

शरासनं धनुश्चाप-कोदण्डाः स्युर्न योपिति ।

हृदधन्वा हृदेष्वासोऽप्याह्वये क्षतधन्ववत् ।

भवेच्छतधनुश्चायं भेद्यलिङ्गा अमी मताः ।

कोटिरस्मार्तिरटनी मध्यभागास्तु लक्षकः ॥ १६ ॥

मौर्ध्या ज्या शिञ्जिनी शिञ्जा जीवा वामा द्रुणा च सा ।

गुणो वाणासनं च स्यात्तारणमादिगव्यकम् ॥ १७ ॥

गोधा तु तलमन्ये स्याच्छिञ्जिन्याघातवारणा ।

वैष्णवं समपादं च वैशाखं मण्डलं तथा ॥ १८ ॥

प्रत्यालीढं तथालीढमिति षट्स्यानसंग्रहः ।

शखाम्बासस्तु खुरली तद्गमिस्तु[121a]खरुलिका ॥ १९ ॥

6243 पतिः १

6245 सोमाग्रं १ गुल्म १ गणौ १ वाहिनी १
प्रतना १ चमुः १

6246 अनीकिनी १

6249 प्रतिपद १

6250 परासनं २

6252 हस्त २

6253 युक्तं तु for युक्तं तु; शक्त्यादि १ यन्त्र-
मार्ग १

6254 अमुक्तं १; शक्तं १

6257 ध्वासो २

6258 धनुः २; मता २

6259 परटनाः २; लक्षकः १

6260 वामदृशीता for वामा

6261 तारणं मादिगव्यकम् १ १७ ॥

6262 तल २; शिञ्जिन्याघातः

6263 वैष्णवं १ समपादं १ वैशाखं १ मण्डलं १
6264 प्रत्यालीढं १ तथालीढं १

उपासनं शराभ्यासोऽप्यो शरव्यं च वेधकम् ।
लक्ष्यं लक्ष्यं निमित्तं च निवृत्तुः शिरीमुखः ॥ २० ॥

शरस्तु न स्त्रियां रोषो विहिस्तः सग आशुमः ।
अजिह्वो गर्धपक्षः पत्रि-मार्गण-सायकः ॥ २१ ॥

कक्षपत्रः पत्रवाहः पृष्ठकः सायकश्च सः ।
कलम्बः प्रदरोऽस्त्रीकौ बाण-काण्डाविपुलिपु ॥ २२ ॥

प्रक्षेडनास्तु नाराचा सर्वलोहास्तथेषणाः ।
नालीको नलिका मोच्ये निरस्ताः प्रहिते शरे ॥ २३ ॥

विपाक्ते लिप्तको द्विधो नीलीकाद्या विशेष्यवत् ।
क्षुरमच्छल्यर्धेन्दु-तीरे सञ्चदयो भिदः ॥ २४ ॥

शरवाणिः स्त्रीपुंससं कर्तरी पुङ्गवस्त्रियाम् ।
पक्षो बाजः पत्रपात्री पत्रणा पत्रलं त्रिपु ।

शरसंक्रमणे पुंसि वातरायण उच्यते ।
बाणमुक्तिर्व्यवच्छेदो दीर्घिर्वेगस्य तीव्रता ॥ २५ ॥

निपङ्ग-तूणीर-कलाप-बाणा-

बापा उपासन्न उपाश्रमश्च ।

स्त्रीपुंसयोः स्याद्विपुलिश्च केकि-

छन्दं दि[121b]दीनं त्रितयेऽत्र तूणी ॥ २७ ॥

निर्लिप्तशरवारिदिठितो धारापथसिगार्गेऽसिः ।

सञ्चद्व्य गादमुदिलोहमुज्यो जयभीदः ॥ २८ ॥

कौक्षेयको विससतो धाराधर-चन्द्रहास-धाराभाः ।

करवालः करपादः कोशघरो मण्डलाम्ब ॥ २९ ॥

श्रीगर्म-चन्द्रमासी शस-रूपाणो द्वयो रिष्टिः ।

वारहः सहरेतन्मुष्टिः स्यान्नेसज्जवन्धः ॥ ३० ॥

- 6266 शराभ्यासो २
6267 निमित्तं ५
6271 त्रिपु २१ त्रिपु
6272 वेपनाः ४
6273 नालिको; मोच्ये २
6274 द्विधो २
6275 क्षुरम १ सञ्चद १ द्वि १ रि
6276 पुंस १
6277 पत्रपात्राणि त्रिपु १ २५ ॥
को. ५० १४

- 6278 शरव्यं १
6279 रोषो २
6280 अजिह्व
6283 नीली १
6284 नासिदिठितो
6285 गादमुष्टो; जयभीदः
6287 धाराधरः कोशः घरो
6288 मण्ड
6289 वारह रूपवर्ण (corrupt).

- 6335 न स्त्री बलसहे स्याम-स्यामनी शुष्म-शुष्मणी ।
 ओजः शौर्यं च शक्तिः स्त्री विक्रमस्त्वतिशक्तिता ॥ ५१ ॥
 संग्रामः समुदाय-संगर-समाधातामिसंपात-सं-
 स्फोटप्रसलि-समाह्वया अभिमरोपासकपुष्पिग्रहः ।
 संस्फोटः कलहः कलिः समुदयः प्राह-प्रघाताहवा- ।
 6340 क्रन्दाभ्यागम-संप्रहार-समिधाभ्यामर्ह-समर्हकाः ॥ ५२ ॥
 स्त्रीत्वे स्युः समिदाजि-युत्समितयो न स्त्री रणानीकमाह
 संख्यं संयुग-संपराय-समराः संयज्ञ पुंलिङ्गमाह ॥ ४८ ॥
 युद्धास्कन्दन-सांपरायिक-मृधं द्वंद्वं समीकं तथा
 जन्यं च प्रविदारणं प्रधानवचायोधनं मण्डनम् ।
 6345 आहम्बरोऽस्त्री पटहो चक्रलः सूर्यो रणः ।
 ग्राममहुरिका ग्राम[123b]युद्धं दोर्भ्यां तु तन्मिथः ॥ ५७ ॥
 नियुद्धं तुमुलं तु स्यात्संग्रामः संकुलो हि यः ।
 युद्धे प्रवृत्ते केशेषु केशेषु ग्रहपूर्वकम् ॥ ५८ ॥
 केशाकेशीत्यख्यं स्याद्दण्डादण्डि तु यो रणः ।
 6350 दण्डैर्दण्डैः प्रहृत्यास्ति बाह्वाहवि तादृशः ॥ ५९ ॥
 यस्मिन्प्रहरणे दण्डी द्वौ द्विदण्डि तदीरितम् ।
 उभाहस्त्युभयाहस्ति द्विमुत्सलेवमुक्षयेत् ॥ ६० ॥
 त्रिषु रौक्मिण-सौमद्रौ रुक्मिण्यायर्थकौ रणौ ।
 भारतादिकयोधौ तौ मतौ भारत-कौरवौ ॥ ६१ ॥
 6355 मल्लो नियुद्धकुशलो मल्लयात्रा तु मल्लवी ।
 नियुद्धभूरक्षपाटे क्रन्दनं योषशब्दितम् ।
 अवमर्दः पीडनं स्यान्निसुम्भोऽपि निशुम्भवत् ॥ ६१ ॥
 बलात्कारो हठः खप्यः प्रसभं स्वस्त्रितं छलम् ।
 प्रपातस्त्वभ्यवस्कन्दोऽभ्यवस्कन्दनमित्यपि ॥ ६२ ॥

6335 समाह्वयाभिमरो
 6345 प्रघन प्रघातोघरे
 6346 *महुरिका १
 6347 नियुद्धं १ तु मुल १ तु
 6349 *केशी १; *दण्डि १
 6350 प्रहृत्यास्ति; *बाह्वि १
 6351 द्विदण्डि १

6352 *बाह्वि २ द्विमुत्सले १
 6353 रौक्मिण १
 6355 मल्लो १, मल्लवी १
 6356 *नाटे १
 6357 निशुम्भ ४ वर
 6358 छलं २
 6360 पाणि ५ दिवं

स्यादभ्यासादनं पाटी धिक् त्वसी च विष्ठः ।

6360

उद्रवो सम्बरश्च स्यात्सौप्तिकं रात्रिगारणम् ॥ ६३ ॥

वैरनि[124a]र्यातनं वैरशुद्धिवैरप्रतिक्रिया ।

अवहारो युद्धिरामोऽयं जयो विजयः समौ ॥ ६४ ॥

पराजयो रणे भद्रोऽथापयानं पलायनम् ।

भद्रावो द्राक्-संज्ञान-संज्ञावा विद्रवो द्रवः ॥ ६५ ॥

6365

अपक्रमोऽप्यथ त्रय्यां परामृत-पराजितौ ।

परिमृतोऽभिभूतः स्यादात्तगन्धोऽपि भगवत् ।

उत्पिञ्जलः समुत्पिङ्ग-पिङ्गलौ छुपितकुलौ ।

कान्दिशीकस्तु यो भीत्या व्याकुलः प्रपञ्चयितः ।

पलायितस्तु नष्टः स्यादपक्रान्तस्त्रिरोहितः ॥ ६६ ॥

6370

गृहीतदिग्विद्रुतश्च प्रद्रुतश्च विशेष्यवत् ।

प्रसृजः घतितस्तुल्यो प्रहृतो घातितोऽपि सः ॥ ६७ ॥

पुंस्त्वालम्भ-निशुग्म-पिञ्ज-विशरोन्माथाश्च घातो बधो

भारोऽपि प्रथमोऽस्त्रियां निगदिते संज्ञसि-हिंसे स्त्रियौ ।

स्त्रीभे स्युः प्रतिघातनं विशसनं व्यापादनं वजनं

6375

किंचापासन-भारण-प्रशमन-भोज्यासनोद्घासनम् ॥ ६८ ॥

प्रतिघातनं विशरणं वि[124b]शरणं

कदन-प्रवासन-परासनानि च ।

क्रथनं तथा प्रमथनं विकारणं

क्षणनं निषूदन-समापने अपि ॥ ६९ ॥

6380

निस्तर्हण-विनिर्बर्हण-निर्वासन-संप्रमापणानि स्युः ।

निर्यातन-निर्वापण-हिसनमपि संनिपातनं वात्र ॥ ७० ॥

स्युः कालधर्म-प्रलयात्म्यान्त-

दिष्टान्त-भाषाः परलोकयात्रा ।

6361 उद्रवो; सौप्तिकं १

6362 क्रिया २

6363 अवहारो १; विजयः २

6364 पराजयो १; स्थापयानं for व्यापयानं

6366 अपक्रमो १

6368 उत्पिञ्जल for °जल

6369 कान्दिशीक १ सु.योभ्यान्ता

6371 प्रद्रुत ७ च

6372 घतित २ तुल्यो; घातितो ३

6373 °पञ्च for °पिञ्ज

6378 °परासमानि

6379 विकारणं for विकार

6380 क्षणेन

6382 संनिपातनं ४

6385

स्यादीर्घनिद्रा च मृतिश्च संस्था
मृत्युर्द्वयोः स्यादपि पञ्चता स्त्री ॥ ७१ ॥
पञ्चत्वमस्तं मरणं निमीलनं
तत्रावसानं निघनस्तु न स्त्रियाम् ।

6390

मारिश्च मारी मरकः स सर्वत-
श्चिन्ता चित्ता स्याच्च चित्तिस्तथा स्त्रियाम् ॥ ७२ ॥
रुण्डः क्षरीरं विशिरस्तु मुक्तं
न स्त्री कवन्धो यदि तत्किञ्चावत् ।

6395

क्ष(श)वस्तु पण्डे मृतकं तु पूति-
विवर्धनोऽस्त्री कुणपः दावोऽस्त्री ॥ ७३ ॥
मृतः प्रमीतश्च परासु-संस्थितौ
प्रेतः परेतो ज्यसु.....स्त्री ।
आलेख्यशेषोऽपि यक्षोवशेष-
स्तथोपसंपन्नक-नामशेषौ ॥ ७४ ॥

6400

[125b.] घुपात-लोकान्तरगाप्तपञ्चत-
न्यापन्न-नष्टाश्च विशेष्यलिङ्गाः ।
मृतस्य शय्या तु खट्वः स्त्रियां महा-
शय्याप्यपस्त्रानमजीवितास्तुतिः ॥ ७५ ॥
मृतयान काष्ठमल्ले गाक्षेष्टी कटशर्करा ।
सूता स्त्रियां वधस्थाने मतमाघातनं तथा ।

6405

पितृवसतिः पितृविपिनं करवीरं दाहसा(स)रश्च ।
संकटमधमाक्षौचं भवत्यक्षौचं च तद्वदेवेह ॥ ७६ ॥
प्रमहोपग्रहौ तत्र वन्दी स्त्रियां
यद्वलङ्घनं शत्रुदारादिनः ।
गुप्ति-कारे स्त्रियौ पुंसि वारो भवेत्

6410

तत्र वन्दी गृहं बन्धनस्थालयः ॥ ७७ ॥
इति क्षत्रवर्गः ।

6386 बचता for पञ्चता

6388 निपन १८

6389 मरक ३

6390 स्त्रियां ३

6394 शयो ५

6395 संस्थिताः

6396 व्यसुधुताऽशेषा (corrupt)

6400 नष्टा १६; लिङ्गा ४

6402 ज्ञान १

6403 मल्ले २ यमोष्टी

6404 सूता for मृता; तने २

6405 सारख

6406 सौचौचं ४

6407 वंदी ३

इति क्षत्रवर्गः ।

ऊरुव्या ऊरुजा वैश्या अर्या भूमिस्पृशो विशः ।

वृत्तिर्वीर्त्ता जीविका स्यादाजीवो वर्तनं तथा ॥ १ ॥

स्याजीवनं चाथ कृषिः कर्मणं प्रमृतामृतम् ।

उज्जो धान्यकणादानं कणिश्चाद्यर्जनं शिलम् ॥ २ ॥

ऋतं द्वे अमृतं तु स्यादयाचितमथो मृतम् ।

6416

याचिनं स्याद्वणिज्या तु न नायाणि[125b]अयमन्तिमे ॥ ३ ॥

सत्यामृतमृणं तु स्यात्प्राणीत्यं पर्युदञ्चनम् ।

कुसीदं च तथोद्धारो मुक्तौ विगणनं मतम् ॥ ४ ॥

तत्तत्काले देयमृणं कल्पकमुदीरितम् ।

अश्वत्थकं यवबुसकं च ग्रैष्मिकमित्यपि ॥ ५ ॥

6430

जावरसमकं त्वृणमुक्तं यदन्यवर्षे प्रदेयं स्यात् ।

सांवत्सरिकं सांवत्सरकं वर्षेण यदेयम् ॥ ६ ॥

११

मासादिके देयमृणं मासिकं वार्षिकं त्रिषु ।

मार्गं बत्सतरार्णं च प्रगतादावृणे क्रमात् ।

ऋणार्णं प्रागृणोच्छिस्त्यै यद्वणं क्रियते परम् ।

6435

वृद्धिः कल्पन्तरं प्रोक्तमथार्थस्य प्रयोजने ॥ ७ ॥

कुसिदं कुसितं वृद्धिजीविका चेति वृत्तयः ।

१

माहकस्तत्प्रमर्णो दाय्युत्तमर्गः प्रयोजकः ॥ ७ ॥

वृद्ध्याजीवो द्वैगुणिको वार्द्धुपी च कुसीदिकः ।

भवेद्वार्द्धुपिकः सोऽयं स्त्री तादवस्यात्कुसीदिकी ॥ ८ ॥

6430

देशैकादशिकस्तु स्यादेकादशहते दय ।

११

यः प्रयच्छेत्प्रमर्क[126a]स्तु प्रतिगूर्भणमत्कुणः ॥ ९ ॥

6411 ऊरुव्या ऊरुजा; विशः ६

6418 प्रमृतामृतम् ४

6414 वृष्टौ १; शिलं १

6415 ऋतं १; दयाचितं १

6416 याचितं २; वाणिज्य २

6417 सत्यामृतं १; MS. reads मासिकं
for प्राणीति

6419 कल्पक १

6420 अश्वत्थकं १ यवबुसकं १ च ग्रैष्मिक १

6421 जावर समकं त्वृणमुक्तं corrupt

6422 सांवत्सरिकं २

6423 मासिकं १ वार्षिकं १ त्रिषु १

6424 मार्गं १ बत्सतरार्णं १ च प्रगता

6425 ऋणार्णं १

6426 कुसिदं २

6427 कुसिदं कुसितं वृद्धिजीविका ३

6428 माहक १

6429 द्वैगुणिको

6430 पिकः ५

6431 वृद्धि १ दय

स्वेयः साक्षी विशेष्यज्ञः पुंस्वाधिवन्धकः समी ।

निमेयस्तु परावर्तो नैमेयो निययोऽपि सः ॥ १० ॥

न्यतिहरः परावृत्तिः परिवर्तनमित्यपि ।

पुमान्विनियमस्तत्रापमित्येत्यव्ययं मतम् ॥ ११ ॥

त्रिष्वापमित्यकं तत्स्वान्वित्तमपमित्य यत् ।

याचितेन तु निर्वृत्तमेवं याचितकं मतम् ॥ १२ ॥

क्षेत्राजीवः कार्पकः स्यात्कृपकश्च कृपीवलः ।

कर्पकः क्षेत्रि-इलिनौ कुडुम्बी च विशेष्यवत् ॥ १३ ॥

वापोऽहिर्वलयत्रयां वपं कैदारमस्त्रियाम् ।

क्षेत्रं क्षेत्रं तु कैदार्यं कैदारिकमपि व्रजे ॥ १४ ॥

कैदारिकमकृष्टं तु खिलमग्रहतं त्रिषु ।

घान्यानां भवने क्षेत्रे

वक्ष्यमाणा विशेष्यगाः ॥ १५ ॥

द्विफाण्डा क्षेत्रभक्तिश्चेद्विफाण्डान्या विशेष्यवत् ।

तुल्ये त्रेद्वेय-शालेये तथा तैलीन-तिस्यके ।

मापीण-माप्ये भाद्वीन-मन्त्रे औमीनमुम्यवत् ॥ १६ ॥

[128b] अणव्यमाणवीने च यव्यं स्याच्च यवस्य तत् ।

पृथग्यववयं पष्टिक्यं मौद्रीनं कौद्रवीणकम् ॥ १७ ॥

तस्मै हितेऽपि यव्यं स्यान्माप्यं तिस्यं च मेघवत् ।

बीजाकृतं वापितं स्यादुत्तकृष्टं हि, यद्भवेत् ।

कृष्टं सीत्यं च हल्यं स्याद्विसीत्यं तु द्विहल्यवत् ॥ १८ ॥

द्विगुणाकृतं द्वितीयाकृतं च श्रुत्याकृतं चेद्रम् ।

त्रिगुणाकृतं तृतीयाकृतं त्रिहल्यं त्रिसीत्यमपि तस्मिन् ॥ १९ ॥

6433 विशेष्यज्ञः; धैषक २

6434 नियमस्तु परावर्तो नैमेयेति ममोपि भू-
corrupt

6436 *ल्यव्यं १०

6437 *मित्यकं १

6438 याचितकं १

6440 कुडुम्बी ८

6441 वायोहिर्वलयत्रयां for prior half

6442 क्षेत्रं ६

6443 कैदारिक ४ मन्त्र्यं तु, *हतं २ त्रिषु ४

6444 क्षेत्रं

6445 द्विफाण्डा १

6447 *शालेये २; *तिस्यके २

6448 *माप्ये २; *भेद्ये २; *मुम्यवत्

6449 *नीनं २ च यव्यं १

6450 *यववयं १ पष्टिक्यं १ मौद्रीनं १ कौद्र-
वीणकं १

6451 हितेऽपि यव्यं १ स्यान्माप्यं १ तिस्यं १

6452 बीजाकृतं वापितं २

6453 सीतं च हल्यं ३

6454 शराकृतं ५

6455 तृतीयाकृतं; त्रिसीत्य ४

प्रसूद्रेणादिवापादौ प्रास्विकन्द्रौणिकादयः ।
 सारीवापस्तु सारीको द्विसारीकादयस्तथा ॥ २० ॥
 पात्रवापा पात्रिकी स्यात्रिषु बीजाकृतादयः ।
 सलोऽस्त्री सलधानं स्याल्लोष्टोऽस्त्री लोष्टादिभे ॥ २१ ॥
 लेष्टः पुंसि दलिः स्त्री स्यात्स महोन्दरणीर्द्वयोः ।
 न स्त्रियां हल-सीरी स्रः कृन्तवं लाङ्गलं तथा ॥ २२ ॥
 गोदावरं चाथ महद्वलं जित्वा हलिर्द्वयोः ।

6160

अहलस्त्वहलिस्तुल्यौ मुहलः मुहलिः समौ ।

[127a] दुर्हलिर्दुर्हलस्त्वय्यां हल्या तु हलसंहतिः ।

हलिं गृह्णाति यस्मिन्दलमस्याद्विशेष्यत् ।

6165

कुशी स्त्री फाल-कूपको निरीपं कुटकं फलम् ॥ २३ ॥

कुशिकश्च स्त्रियां त्वीपापीपो लाङ्गलवण्डकः ।

क्षियौ सीता च क्षीता च भवेत्ताङ्गलपद्धतिः ॥ २४ ॥

प्रतोदस्तु प्रवपणं प्राजनं तोत्र-तोदने ।

प्रेषणं चाथ कूडाल-कुडालौ गोविदारणम् ॥ २५ ॥

6170

आत्मनिकासनिफबकावासर आसन आम्बनोऽप्यासः ।

अवदारणं खनित्रं स्नात्रं ह्रीवे च विप्लवात् ॥ २६ ॥

दात्रस्य मुष्टौ वण्डः स्वावय मलं समीकृतौ ।

कुडा च लण्डी कथिता या भवेदाहनिर्मिता ।

6175

लविर्द्वयोः फोटिस-लोष्टमेदनी ।

आम्बन्महाहुरि योत्र-योके

दाप्या स्त्रियां स्वायुगकीलकश्च ।

सलं त्रिषु सलेवालं धान्यराशीकृतिसलम् ।

6456 प्राशिक १

6457 सारीवापस्तु सारीको १; द्विसारीकादयः

१ सपा

6458 पात्रिकी १

6459 पानं २

6460 दलिः ४

6461 स्नात्रं हने for स्रः कृन्तवं

6462 गोदावरं ५

6463 अहलस्त्वहलिः २

6464 दुर्हलिः १ सप्या

सो. ४. १५

6165 हलम् १

6467 कुशिक २ ध. सीरीने for सीरी

6469 AC 823 अ. प्रापये for पाने

6470 त्रैत्र ६, पानं १

6472 मन्त्रे for मन्त्रे

6473 वेद. २; वेद १

6474 ली २

6476 ली ४; मेदनी १

6477 ली १

6479 ली २

6480

स्यात्खलयाहृतं सत्यं कथितं मेघलिङ्गकम् ॥ २७ ॥

उकारश्च निकारश्च द्वौ धान्य [127b] क्षेपणार्थकौ ।

खलेवाली खियां द्वे मेयिर्मेधिरुमे मते ।

खले गोबन्धकाष्टेऽथ धान्यादिक्षेपणार्थके ॥ २७ ॥

काष्ठे पञ्चाङ्गुलं क्लीवे धान्यं सीत्यं च सस्यकम् ।

6485

ग्रीहिः सम्बकरी पुंसि ग्रीहिस्त्वाशुश्च पाटलः ॥ २८ ॥

ग्रीहिमान्ग्रीहिको ग्रीही शालिलः शालिकस्तथा ।

शाली च शालियुकेऽथ चरव्यश्चरवे हुतः ।

स राजभोजनो राज्ञा मुज्यते योऽन्यलिङ्गकः ।

शालयः कलमाद्याः स्युः कलमो ना कलामकः ।

6490

लोहितो रक्तशालिः स्यान्महाशालिः सुगन्धिकः ॥ २९ ॥

जीर्णप्रकारशालिर्यो गदितः स च जीर्णकः ।

पष्टिको गर्भपाकी स्याद्ग्रीहिभेदोऽस्त्रियामणुः ।

वनग्रीहिस्तु नीवारो यवस्तु शितशूककः ॥ ३० ॥

अधमियः प्रावटोऽथ तोक्मोऽसौ हरितो भवेत् ।

6495

साक्तुकः सक्तुसाधुर्यो यद्य आपूपिकखिपु ॥ ३१ ॥

गोधूमचूर्णं समिता शुद्धा च कणिका खियः ।

गो[128b]धूम-सुगनौ तुल्यौ मूजम्बूरजं योपिति ॥ ३२ ॥

प्रियङ्गु-कङ्गु-कङ्गुन्यः कङ्गुः स्त्री पीततन्दुल ।

शोधिका मुशटी धेता साध पीता तु माधवी ॥ ३३ ॥

6500

लोहिता मधुका मा(सा)स्तु सा कृष्णा विनियमते ।

श्यामाकः श्यामकश्चाथ कोद्वयः कोरदूपकः ॥ ३४ ॥

सद्वालस्तु स वन्याः स्यान्नावनास्तु जूर्णकः ।

सुगंधरो योनलश्च योनालो बीजपुष्पकः ॥ ३५ ॥

6482 मेधिरुमे for मेधिरुमे

6484 पञ्चाङ्गुले १

6485 सम्बकरी ५, पाटलः २

6487 शाली २

6489 कलामक २ for कलामक

6490 शालि २, सुगन्धिक २

6492 मणु १

6493 नीवारः २

6494 प्रावरो ४ थ तोक्मो १ ।

6495 साक्तुक १; पिक १

6496 कणिका २

6497 योपिति

6498 of AC 1176 'od स्त्रीपीततंदुल ५

6499 मुशटी २; माधवी १

6500 मधुका १ माधु

6501 दूपक २

- देवधान्यं कर्षटी तु गवेषूः साद्विलिङ्गका ।
 चीनकः काकफक्षुः स्वादयः स्युभिः फलीकृताः ॥ ३६ ॥ 6505
 सालीनिल्याशिपु सालीनिलीयाः कल्मादयः ।
 भावहिमूल्य शाक्या खान्मूल्याः सुमेधलिङ्गकाः ।
 तन्दुलोऽवहतवीहिगमो मुद्वस्तु शारवः ॥ ३७ ॥
 लोभ्यो बलाटः प्रयनो हरितस्तु हरिर्मतः ।
 पीतेऽत्र वसुखण्डीरः प्रवेष्टो जय इत्यपि ॥ ३८ ॥ 6510
 कृष्णो प्रवर-वासन्त-हरिमन्यज-शिम्बिकाः ।
 वन्ये खण्डी-तुवर[128b]क-निगूढक[क]कुलीनकाः ॥ ३९ ॥
 आडकी मुचरी वर्णा राजमापस्तु चर्वटः ।
 मापस्तु मदनो नन्दी वृष्यो बीजवरो बली ॥ ४० ॥
 मसुरा च मसुरा च छंदे साह्रीहिकाश्चनः । 6515
 मन्त्रत्यकध्याय समौ मकुटक-मयुष्टकौ ॥ ४१ ॥
 राजमुद्रः कुलवृन्ता कालवृन्तोऽभिधीयते ।
 कुलस्थिका ताम्रवृन्ता कलायस्तु सतीनकः ॥ ४२ ॥
 सातीनः सण्डिकश्च साद्रेणुर्द्रव्यलिङ्गकः ।
 त्रिपुटो वण्टकस्त्वेव वर्तुलो विनिगद्यते ॥ ४३ ॥ 6520
 हरिमन्त्रस्तु चणको निष्पावः सितशिम्बिकः ।
 बलध्याय तिलसौलफलपूतेऽयं जर्तिलः ॥ ४४ ॥
 स वन्यखिलपेत्रस्तु तिलपिञ्जश्च निष्फलः ।
 स एव कृष्णवर्णश्चेत्कृष्णको विनिगद्यते ॥ ४५ ॥
 उमा क्षुमातसी चण्डी विकारे त्रौममौमकम् । 6525
 त्रिपु तस्या धयो घृलौ स्वादुमाकटमन्तिमे ॥ ४६ ॥

6504 धान्य ७; गवे धूः २

6505 चीनकः काकफक्षुः २

6506 निलीयाः १

6507 मूल्याः १

6508 तन्दुलो १

6509 Cf. AC. 1172 ab. प्रयनो ५;

हरि २

6510 Cf. AC. 1172 cd. जय ३

6511 = AC. 1173 ab. शिम्बिकाः ४

6512 चकाः ५

6513 चर्वटः २

6514 = AC. 1171 cd. मापोस्तु; मत्री ६

6516 मन्त्रत्यक ४

6517 वृष्यमुद्रः २; छंदो २

6518 कुलस्थिका ताम्रवृन्ता २

6520 त्रिपुटो ५

6521 चणको २

6522 बल २; "पूते ३३ य जर्तिलः १

6523 शिम्बिका २ य निष्फलः

6524 कृष्णको १

6525 नन्दी ४

6526 चूट १

शणो मङ्गा मातुलानी रजस्त्व[129a]स्वास्तिलस्य च ।

गङ्गाकटं तिलकटमथाश्वयुजकं भवेत् ॥ ४७ ॥

यदुप्यते पौर्णमास्यामाश्वयुज्यां विशेष्यवत् ।

तद्विकारे तिलमयं तथा यवमयं भवेत् ।

किंदाहः सस्यशूकोऽस्त्री शिलोऽस्त्री कणिशोऽपि च ॥ ४८ ॥

सस्यस्य मङ्गरी चाथ काण्डोऽस्त्री सस्यनाडिका ।

नाली नालं निफलस्तु पललोऽस्त्री पलथ सः ॥ ४९ ॥

स्याधावकस्तु कुल्मापः पुलाकस्तुच्छधान्यकम् ।

बुपं बुरं तु न स्त्रियां कडंगरः कडंकरः ।

कणस्तु सूक्ष्मतन्दुलस्तुपस्तु पुंसि तत्त्वचि ॥ ५० ॥

रिद्धशृद्धं चावसितं पूतं स्याद्दहलीकृतम् ।

यन्निर्वृसीकृतं धान्यं कण्डितं त्याहतं त्रिषु ॥ ५१ ॥

मापादयः धग्नीधान्यं शूकधान्यं यवादयः ।

नीवारवरकाद्यानि नृणां धान्यानि निर्दिशेत् ॥ ५२ ॥

ईतिः स्त्रियां धान्यविभेदे धान्यसंघे तु सास्यकम् ।

घाटमङ्गस्तु शस्यानां मलेन ग्रहणं भवेत् ।

प्रस्फोटनं तु पवन[129b]मवघातस्तु कण्डनम् ।

अयोर्मं सुसलं न स्त्री सुशलं सुपलं... ॥ ५३ ॥

अयोनिशूकिलोऽधास्याग्रे शम्भः कण्डनी पुनः ।

उलम्बलोद्बले च * [शू]र्प-सूर्पे तु न स्त्रियाम् ॥ ५४ ॥

प्रस्फोटनं चालनी तु न ना तितउ न स्त्रियाम् ।

सूदयाला रसवती पाकस्थाने महानसम् ॥ ५५ ॥

पक्तिः पचा रन्धनं च पाकः पक्किम-पाकिमे ।

निवृत्ते पाकतोऽथ स्यात्पक्ता * * च पाचकः ।

6527 मातुलानी २

6528 भंगार्कटं १ तिलकटं १; *युजकं १

6580 तिलमय १; *यव १ भवेत् १

6581 किंदाहः १; *धग्नी २; कणिशो २

6582 काण्डो १

6583 नालं १ निफलं; पल २ थ

6584 कुल्माप २ पुलाक १

6586 बप १ बुप १ बुप १ बु

6587 नावसितं ३; *दीर्घा २

6588 स्यादहं १

6539 *धान्यं १ शूकधान्यं १

6510 नीवारं for नीवार; धान्यानि १

6541 ईतिः १

6543=AC 1017^{ab} परतं २ मव; ईदतं २

6544 after सुपलं, reads, गिरिया

6545 सूच ८

6546 *दृष्टे १

6547 प्रस्फोटनं १

6548 =AC. 998 ^{ab}. सूदयाला रसवती १

6549 *पाकिने १

6575

शरावोऽस्त्री चर्द्धमानः [130b] शालाजिस्क-पार्थिवौ ।

मृत्कांसं चाथ मन्थन्यां गर्गरी कलशी समे ॥ ६६ ॥

नेत्रे मथिगुणो न स्त्री मन्थनं तु विलोढनम् ।

वैशाखः खजको मन्थो मन्थास्तकाट इत्यपि ।

माथः क्षुब्धोऽस्य विष्कम्भो मञ्जीरः कुटकोऽपि सः ॥ ६७ ॥

6580

दण्डमाथं धावति यो मेघवद्दण्डमाधिकः ।

श्रेणिर्द्वयोः कंसमयं स्थलं त्वयस्तभाजनम् ॥ ६७ ॥

मल्लिका कोशिका पारी कंसस्तु चपकोऽस्त्रियाम् ।

स्यात्पानमाजनं न स्त्री पिधानं स्यादुदञ्चनम् ॥ ६८ ॥

कुतूः कृचेः सेहपात्रं सैवारुपा कुतुपः पुमान् ।

6595

कृता सर्वा चर्मणा सा सार्वचर्मणिकोच्यते ॥ ६९ ॥

मेघवत्सर्वचर्माणि दन्तिर्मखा च सख्यकः ।

प्रसेवकः पुमानत्र द्वयोर्धर्मप्रसेविका ।

मृते हत्या कलस्यां च दार्चेयं कालशेयवत् ।

चर्मणो जलपात्रे स्यादाहः करकपानिका ॥ ७० ॥

6590

सर्वमावपनं भाण्डं पात्रं तु त्रिषु भाजनम् ।

जमत्रं शु[131a]ज्युराघेऽथ स्थालं तच्च मर्हीयसि ॥ ७१ ॥

प्रस्यंपचं प्रास्यिकं च द्रौणं द्रौणिकमित्यपि ।

द्रौणपात्रि स्यादथाढकीनमादकिकं तथा ॥ ७२ ॥

आचितीनं त्वाचितिकं पात्रीणं पात्रिकं तथा ।

6595

सर्वपात्रव्यापकं यत्सर्वपात्रीणमुच्यते ।

प्रस्यंपचादित्रितये देहयात्रा तु भोजनम् ।

जक्षुणं भक्षुणं प्रत्यवसानं जेमनादने ॥ ७२ ॥

खदनं स्वादनं प्सानं विष्वाणं करुणं च तत् ।

6574 अयस्कमः पयस्कमो १ यत्पात्री १

6575 शरावो* for शरावो*

6576 मृत्कांसं ५; कलशी ३

6578 मन्थास्तकाट

6579 Cf. AC. 1023. cd. क्षुब्धोऽस्य;

कुटकोपिनः

6580 धावविया for धावति यो; *मापि क

6581 श्रेणि १ द्वयोः कंसमयं स्थलं १

6582 मलिका कोशिका; कंसखचपकोऽस्त्रीयो

for post. half

6583 *दुदंचनम् २

6584 कुतूः १ कृचेः; पुनयः for कुतुपः

6585 *णको १ व्यते

6586 *चर्माण २ इतिर्म

6587 *प्रसेविका ५

6588 *शेय १ वत्

6589 *पात्रिका २

6592 प्रास्यिक २ छ १; द्रौणिक २

6593 *दकिक २

अवप्वानाशने न्यादो निवसोऽभ्यवहास्वत् ॥ ७३ ॥

वरुम आहारलेह्यं च घसि-जघ्नी स्त्रियौ न्यदः ॥

6600

इयद्रूतादियुक्तेऽभिन्नन्यथं स्याद्रूतप्रति ।

चर्वणं घूर्णनं दन्तैर्जिह्वासादंस्तु लेहनम् ॥ ७४ ॥

कस्यवर्तः प्रातराश्वः सन्धिः स्त्री सहमोजनम् ।

संपीतिस्तुल्यपानं स्यादथ प्राप्नो मुडेरकः ॥ ७५ ॥

गुडः पिण्डो गडोलश्च गण्डोलः कवकोऽपि सः ।

6605

कवलोऽस्त्री सयं त्वेष बद्धः सिन उदीर्यते ।

स्यात्सितोऽभ्यन्तरर्पणं तु वृत्तिः सौहित्यमित्य[131b]पि ॥ ७६ ॥

आघ्राणालेपने स्त्री तु फेला-पिण्डोलि-फेलयः ।

गण्डोलश्चोचमुच्छिष्टं तथा कवटमस्त्रियाम् ॥ ७७ ॥

उच्छिष्टमिन्नो मुक्तावशेषो विघस ईरितः ।

6610

शोषणं तु रसादाने घीतिः स्त्री पान-वानके ॥ ७८ ॥

पेयं लेह्यं च चोप्यं च भक्ष्यं चेति पृथक्त्रिषु ।

काञ्जिकं * * * शुक्रं घान्मानं च तुषोदकम् ॥ ७९ ॥

आरनालक-सौवीर-कुसुमापाभिपुतानि च ।

अवन्तिसोममुजाहं सुवीरान्तं च कुञ्जलम् ॥ ८० ॥

6615

महारसं कुण्डगोलं गृहम्भो धातुनाशनम् ।

शुक्रं रक्षोक्षकं चायं लेहे खेनं तु न स्त्रियाम् ॥ ८१ ॥

अक्षणान्यज्ञाने वस्तु कटुतैले तु सार्वभ्यम् ।

न स्त्रियौ खल-पिण्याकौ खलि-पिण्डयो स्त्रियावुगे ।

इसो रसस्य समलभ्यंशोर्ध्वाङ्गिमलमलाः ॥ ८२ ॥

6620

विकाराः पाणित-गुड-मत्स्यण्डी-खण्ड-शकैराः ।

गुड इलुरसकायो मत्स्यण्डी पल्लिकापि सा ॥ ८३ ॥

6594 लापिटीकं २

6598 विष्णवे for विचारं

6600 वत्स for वत्स

6602 =AC. 424 col. चर्वणं १

6603 =var. AC. 425 col. इति for

तमिः; *मोजनं २

6604 एतत् २; *दयामागो for *दयं प्रज्ञो

6608 *रेन्ने ५; *पेल्या for *वेन्ने

6611 रसादानं २; *धानके २

6612 वेनं १ लेह्यं १ न चोप्यं १ च भक्ष्यं
१ वेति

6613 कुण्डगो.

6614 *कुसुमापा.

6617 रक्षोक्षकं १९

6618 अक्षणान्यज्ञानं ४

6621 चान्ति १ गुड १ मत्स्य १ शकैराः १

6622 शकैराः १

मीनाण्डी मधुघुलिस्तु सण्डः स्यात्पिण्डश्च [132a] कर्करा ।

शर्करा सिरुता श्वेताहिच्छत्रा च सितोपला ॥ ८४ ॥

6625

मधुरा सा माधवी सा पक्वा यस्य च चर्करा ।

स्याद्यासशर्करा पुष्पासवस्तु मधु न स्त्रियाम् ॥ ८५ ॥

माक्षिकं मक्षिकाविट्च सारपं तैलवद्धि यत् ।

क्षौद्रं तु तत्कपिलार्थं स्यात्पौचितिकं घृतसंनिभम् ॥ ८६ ॥

आमरं श्वेतवर्णं स्याच्चतस्रो मधुजातयः ।

6630

मधुच्छिष्टं तु मयणं सिन्धवं चात्र नपुंसके ।

आप्यं छात्रं तथौद्दालं मधुमेदाः परेऽपि च ॥ ८७ ॥

रसालं स्याच्छिखरिणीं रोमालीं मार्जितापि सा ।

गुढाग्निकादिसंयुक्तं पानकं सलिलादिकम् ॥ ८८ ॥

रागस्तु पानकं स्वादु पटुल्लरससंयुतम् ।

6635

मरिचाद्यन्वितो रागः स्वाद्वो विनिगद्यते ॥ ८९ ॥

मधुसर्जूरमृद्धीकापरुषकसिताम्भसा ।

कृतं यत्पानकं रुच्यं पञ्चसारं तदुच्यते ॥ ९० ॥

कूर्चिका कूर्चिका क्षीरविकारोऽयं पयो यदि ॥ ९१ ॥

[132b] गदिता दधिकूर्चिका पक्वं दध्ना संमन्वितम् ।

6640

तत्रैव तत्रकूर्चिका क्षीरशार्कस्त्वपाकतः ।

क्षीरदध्नीर्हि यो भागः पृथग्भूतपनद्रवः ।

किलाटो मिथुने क्षीरदध्नीर्यो घनमागंकः ॥ ९३ ॥

द्रवमागो मोरणो यत्रिषु भारुटकावचः (१) ।

औख्यं तूलासंस्कृतं यदाधिकं दधि संस्कृतम् ॥ ९४ ॥

6645

क्षीरे क्षैरेयमौदधिकमौदधितमित्यपि ।

एवं सार्पिष्क-कौलस्थ-दकलावणिकादयः ॥ ९५ ॥

6623 मीनावी ४; शर्करा ३

6624 सितोपला ६

6625 मधुराता माधवी सा for prior half

6626 शर्करा १

6627 सारपं ३

6628 क्षौद्रं १; पौचितिकं १

6630 Before the line reads अपि-
शब्दादमेका च सिन्धवं ३

6631 छात्रं १; मधुमेदाः for मधु.

6632 मार्जिता ५

6633 पानकं १

6638 कूर्चिका कूर्चिका ३

6639 कूर्चिका १

6640 कूर्चिका १ क्षीरशार्क १

6642 किलाटी १

6643 मोरणो १

6644 औख्यं १

6645 क्षैरेय १; दधित २

6646 सार्पिष्क १ कौलस्थ १

स्याच्चर्णि चूर्णसंसृष्टं मौद्गं मुद्गैः समन्वितम् ।

प्रणीतमुषसंपलं प्रयत्नं तु सुसंस्कृतम् ॥ ९६ ॥

पकं राद्धं च संसिद्धं मृष्टं पकं विनाशुना ।

स्यात्पिच्छिलं विजिविलं विजिलं विज्जलं च उक् ॥ ९७ ॥

6650

पूतं स्याद्भलितं खिग्वं मयुणं चिक्कणं समम् ।

अंशलीकृतं त्वाप्तुतं स्यान्मांसे शूलेन पाचितम् ॥ ९८ ॥

शूल्यं शूलकृतं भास्वकं भूतिश्च मृष्टकः ॥ ९९ ॥

मत्तौदनोन्धोमसरानाल-

[133a] प्रसादनास्त्रानि च जीवनं च ।

6655

याजं च याजं कुरोदनोऽस्त्री

कुराशने दीदिवि चात्र भिस्ता ॥ १०० ॥

त्रिप्लाशितंमबो येन मवेदतिथिराशितः ।

भिस्तदा-दधिकेऽथासिन्स यवेनाद्य-यावकी ॥ १ ॥

तिरुत्तन्दुलमापाश्च कृशरा-त्रिसरे सियौ ।

6660

भूतौदनो दधिनिश्चा, सप्तुलागतिलान्वितः ॥ २ ॥

मण्डः सर्वरसाग्रेऽस्त्री तसिन्नोदनसंभवे ।

मासराचाम-निस्त्रांवा सिन्धः पुंसि पुलाकवत् ॥ ३ ॥

पार्वरोऽस्त्री सिन्धो तु स्यात्पेपास्वतरसिन्धका ।

यवागुल्फिका किंचित्सिन्धोप्या सा मखं पचा ॥ ४ ॥

6665

आणा विलेपी तरला यवागूर्धनसिन्धका ।

गारित्रं लघुकः पुंसि मोदकोऽस्त्री च संमतः ।

पुलाकपूर्वमरिचकयुक्तोऽसौ सिंहकेसरः ॥ ५ ॥ -

6647 सापूर्णि १; मौद्गं १

6648 =Var. AK. 1797 'संपलं' २

प्रयत्नं १

6649 संसिद्धं ३ मृष्टं १

6650 पिच्छिलं ४

6651 'विजिलं' २; विजिलं १

6653 शूलकृतं २ भास्वकं; मृष्टको

6654 मखं च नोपो

6657 सिन्धो for दीदिवि

6658 'तुभयो' १

6659 'अधिके' २; यवेनाद्ययावकी २

यो- ४- १६

6660 तिल-for तिल-; भास्व; 'त्रिसरे' २

6661 भूतौदनो १; तदूदनं

6663 'निश्चा' १

6664 पार्वरो १; पैरा १

6665 'हस्मिन्' २; नगराणा

6666 सिन्धोनिष्य १.—After पान्, adds मखं इति पाठः तात्पर्य- यवेनाद्यः ॥

6667 लघुकः, मोदको २

6668 'युक्तोऽसौ'

- 6670 पूषोऽपूषः पिष्टकश्च मण्डकोऽसौ गुडादियुक् ।
 स्यात्संयावः पूलिका तु पोलिका[133b]पोलि-पूषिकाः ॥ ६ ॥
 पूषत्यथेपत्पकासावभ्यूपोऽभ्योष आदिमे ।
 पोलिः स्त्रियां पूरणं तु सगुडसिन्नपिष्टकम् ॥ ७ ॥
 पिष्टपूरो घृतवरो घृतपूरश्च धार्चिका ।
 चमसि [पिष्टवर्ति स्यात्] * * * * ॥ ८ ॥
- 6675 आपूपिकं शाण्डुलिकं तद्रूपे तु नपुंसकम् ।
 तस्यै हितमपूपीयमपूप्यं च विशेष्यवत् ॥ ९ ॥
 नियुक्तं दीयते आणा यस्यै सा आणिकी तथा ।
 स्यान्मांसोदनिकी भाक्षी भाक्तिकी च विशेष्यगाः ॥ १० ॥
 स्यात्तेमनं च निष्ठानं वटकस्त्ववसेकिमः ।
 शाण्डाकी कन्दमूलादिमुद्गादिवटकैः कृताः ॥ ११ ॥
 पायसं परमाणं स्यात्प्रहितं त्ववराजकम् ।
 सूदः सूपः कूलकोऽस्त्री बुल्लं मांसजलं रसः ॥ ९ ॥
 यूनां रसो यूपमस्त्री पक्वमुद्गादिजे जले ।
 त्वलः पक्वैर्मूलफलैरथ काश्मलिको भवेत् ।
 समांसकद्वन्द्वयुतो रसाद्यास्त्वकृताः कृताः ॥ १० ॥
 कटुशरजेहहीना[134a]हीनाश्च क्रमतो मताः ।
 यवचूर्णं चिकसोऽस्त्री धाना भृष्टयवे स्त्रियः ।
 धानाचूर्णं सक्तवः स्युर्मृग्यस्त्री मस्तुरादिमे ।
 ते द्रवाः खोडिता मन्योऽथोदमन्यो जलमुताः ॥ १२ ॥
- 6690 दध्नाद्भुतः करम्भोऽस्त्री त्वक्षताः पुंसि भूयसि ॥ १३ ॥

- 6669 मंदको ४
 6670 संयावः १
 6671 पूषत्य ५
 6672 पूरणं १
 6673 घृतवरो घृतपूरश्च
 6674 चमसी चमस पिष्टवर्ति स्यादिति गौड.
 6675 आपूपिकं १ शाण्डुलिक १
 6676 *मपूप्यं २
 6678 *दनीकी १; भाक्षिकी २
 6679 निष्ठानं २

- 6680 शाण्डाकी १
 6681 परमाणं २
 6682 Before सूदः adds सूदः; कूलको ५;
 लीनुल्ल २ मस्त्री for मूलः; रसः १
 6683 रसो for रसो
 6684 काश्मलिको १
 6685 स मांसयद्रमलः; *त्वकृताः १
 6687 यवचूर्णं चिकसो १ स्त्री धानो
 6689 खोडितामथ १ थोदमन्यो १,
 6690 करम्भो १ स्त्री

लज्जा भुक्ति द्वयोर्मृष्टः शलिस्तादिक उद्भूतः ।
 मृष्टार्द्रशक्कभान्ये स्वात्पृथुकधिपितः समौ ॥ १४ ॥
 उलम्बकस्तु गोधूमो मृष्टो योऽबोलको भवेत् ।
 मृष्टाः शिप्या (१) व्यञ्जनं तु घृतप्रभृति कथ्यते ॥ १५ ॥
 गन्धः त्रिषु गर्वां सर्वं पयस्यं तु पयोभवम् ।
 बाली क्षीरपयः सूयं सोमजोषस्त्वनामकम् ॥ १६ ॥
 'स्तन्यं पुंसवनं दुग्धं गोरसोऽभिनवं तु तत् ।
 पेयुषोऽस्त्री स सप्ताहान्मोरणो मोलिकश्च सः ॥ १७ ॥
 शार्फको दुग्धतालीयं दुग्धफेनश्च संमतः ।
 घृतं पक्वं घृतक्षीरे स्निग्धं तु स्त्वानमित्यपि ।
 उष्णीकृतं विलीनं स्याद्भूतं त्वानादयोऽन्यवत् ।
 गोरसो दधिदुग्धोत्थं द्रव्यं स्वात्प[134b]त्वं दधि ।
 अजातं दधि मन्दं त्वान्मस्त्वन्त्ये दधिमण्डकः ।
 दध्युत्तरो दधिसरो दध्यध्याः कटुरोऽपि सः ।
 दधिलेहो घृतं त्वली हविः सर्पिर्हविष्यवत् ॥ १९ ॥
 आधार आज्यं खजपमुशितामरमित्यपि ।
 हैयंगवीनं तु नवं तक्रं त्वली च कटुरः ॥ २० ॥
 दधिसारः शरोत्थं चाधार्धभूदधिदन्तिमे ।
 निर्जलं मथितं षोडो गोरसोऽरिष्टमित्यपि ॥ २१ ॥
 दण्डाहतं कालशेषं भयेच्छ्रेतरसं तु तत् ।
 द्विगुणाम्भोऽथ कामं स्वात्पकामं च निरामवत् ॥ २२ ॥
 पर्याप्तमुपसंभ्रमिष्टं ह्रीवे यथेप्सितम् ।
 सर्पिर्मज्जा वसा तैलमिति खेदचतुष्टयी ।
 द्वाभ्यां तु यमकस्ताभ्या त्रिमित्रिश्चापकः ।

6695

6700

6705

6710

6691 भुक्ति
 6693 उल्लङ्घनं, गो योको १
 6694 शिप्या
 6695 गन्धं १ त्रिषु गर्वां, पयस्यं १
 6696 मज्जी for मज्जी. 'मज्जापय' १
 6697 गोरसो १
 6698 पेयुषो १ ६५ त. मोलिकश्च
 6699 'केत' १ म
 6700 मते १, स्त्री for स्निग्धं, रत्न २
 6702 द्वाभ्यां १

6703 मंदं १ स्वात्पकं १ ले
 6704 १ १ ध्याः
 6706 'नामर' १
 6707 'गवीन' १; धरः
 6708 'गारगोत्थ' १; 'दधि' १
 6709 मथितं १
 6710 पयस्यं १; 'रस' १
 6712 यथेप्सितं १
 6713 मज्जी १ मज्जा १ वसा १ तैल १
 6714 यमकं १ ताभ्यां; 'त्रि' १

6715

महांशुर्गिरुदितो वैद्यशास्त्रविचक्षणैः ।

खेहमात्रोत्तमानत्रा प्राग्भक्तारुपावपीडकः ।

पाशुपाल्यं जीववृत्तिर्गोमान्गोमी गवीधरः ॥ २३ ॥

स्याद्दौसहस्रिको यः स्या[135a]द्दोसहस्रसमन्वितः ।

गोप-गोपाल-गोसंख्य-गोघुगामीर-वल्लवाः ॥ २४ ॥

6720

गोविन्दोऽधिकृतो गोषु ॥ तु पञ्चगवस्वकः ।

यस्य सं पञ्च गावः स्युर्गच्छति त्वनु शुद्धतः ॥ २५ ॥

योऽसावनुगवीनः स्यादागवीनस्तु कर्मकृत् ।

गोः प्रत्यर्पणपर्यन्तं त्रिषु स्युर्गोमिदा (ना!) दयः ॥ २६ ॥

गोमहिष्यादिकं पादबन्धनं पादबन्धनम् ।

6725

गोधनं गोकुलं पुंसि वज्रश्च विनिगच्छते ॥ २७ ॥

घृषः ककुब्जानृपभोऽप्यनङ्गान्

स्याद्वाडवेयो वृषभश्च भद्रः ।

गौः सौरमेयो वहतुश्च चाको-

ऽप्युक्षा बलीवर्द इहापि शका ॥ २८ ॥

6730

प्रोष्ठः सधिः शाकर-शांकरौ च

महोक्षनामोक्षतरः स उक्तः ।

वृद्धोक्ष उक्तोऽतिजरह्वोऽथ

जातोक्षसंज्ञः स च जात उक्षा ॥ २९ ॥

स्कन्धवाही स्कान्धिकः स्यादार्पण्यः पण्डतोचितः ।

6735

इदूरो गोपतिः पण्डो गोघृषो मदकोदलः ।

स्यात्कूलमुद्बुजोऽनङ्गान्यो हस्तः कूलमुद्बुजन् ।

शकृत्करिस्तु वत्सः[135b] स्यादम्भ-वत्सतरी समौ ॥ ३० ॥

सद्योजातस्तर्णकोऽसौ द्विदन्मोहन्दिपद्दौ ॥ ३१ ॥

6715 महा १ खतु°

6716 मनत्रा; °पीडकः १

6717 =A.C. 888cd. °त्रिताः . २; गोमी
गवीधरः ३

6718 सहस्रि (repeated) को १

6719 cf. A.C. 889ab °वल्लवाः ६

6720 गोविन्दो १; °वस्वकः १

6721 °शुद्धतः ६

6722 °गवीनः १; °गवीन १ ख

6724 पादबन्धनं

6725 भज ३ ख

6731 °तरः ३

6732 °द्रयो २

6733 जानोक्ष १

6734 स्तान्धिकः २ स्यादार्पण्यः १

6735 महवो°

6736 °अनङ्गान्यो; डलमु°

6737 वत्सः २; °तरी २

6738 सद्यो°; तर्णौ २; द्विदन् १

शृङ्गवान्शृङ्गिणः शृङ्गी कुटो मग्नविषाणकः ।

काले त्वजातशृङ्गोऽसौ तूवरः समुदीरितः ॥ ३२ ॥

6740

नस्योतो नस्तितो नाथ हरिर्नस्यां वहन्सि ।

स्यात्कूलमुद्रहः कूलं

पृष्ठवाङ्मुगपार्श्वगः ॥ ३३ ॥

यहलिहश्च प्रासङ्ग्यः शाकटस्तद्वहः पृथक् ।

तद्वोद्य तेन सन्तीत्यादौ हालिक-सैरिकौ ॥ ३४ ॥

6745

धुर्यो धुरीणो धौरयो धूर्वहश्च धुरंधरः ।

उभावेकधुरीणैकधुरावेकधुरावहौ ॥ ३५ ॥

गलिः शक्तोऽप्यधूर्वोद्य निपु स्युः स्कान्धिकादयः ।

औक्षकं तूक्ष्वन्देऽन्तेऽयोक्ष्णः स्यादिकमादिपु ।

औक्षमौक्षं स्वपलेऽस्य गव्या गोत्रे गवां ब्रजे ॥ ३६ ॥

6750

धेनूनां धेनुकं वृन्दे वत्सानां वात्सकं गणे ।

आधेनवं स्वधेनुनां स्यादेव्यनडुहं पुनः ॥ ३७ ॥

धेनोर्द्वयस्य च [186a] द्वेदे स्फुपस्त्वस्य वहः स्मृतः ।

फपुदं कुकुदं न स्त्री यद्वपस्यासकृटकम् ॥ ३८ ॥

नैचिकं तु शिरोऽथास्त्री शृङ्गं स्यात्कृष्णिका खियाम् ।

6755

विषाणी च विषाणा च स्वत एव त्रितिङ्गमाक् ॥ ३९ ॥

नाथस्तु नासारज्युर्वा सास्त्रा तु गलकन्धलः ।

गौरुसाग्न्याप्यनडुही माता माहानडुहापि ॥ ४० ॥

सौरमेयी च माहेयी तम्पा तम्पा निलिम्बिका ।

उपा शृङ्गिष्यर्जुनी च रोहिणी सुरमिष्य सा ॥ ४१ ॥

6760

नैचिकी तूत्तमा गोपु सैव स्याद्गोमतलिङ्गा ।

वर्णादिभेदास्तत्राः स्युः शयलीषवलादयः ॥ ४२ ॥

6739 शंकी ३; *णकः १

6740 सममुदी

6741 नस्तितो १; यह २ बलि

6742 मुद्रहः १

6743 *पार्श्वगः २

6744 *लिह १ य प्रासङ्ग्यः १ णकट १

6745 हालिक १ सैरिक १

6746 धुरंधरः ५

6747 *पुन २ वेह

6748 गलिः १

6749 औक्षकं १

6750 औक्ष १

6751 धेनुकं १; वात्सकं १

6752 आधेनवं १; *डई १

6753 यहः १

6754 कुकुदं २

6755 नैचिक १

6757 *स्मृतः २

6758 *प्राप्यः *उद

6760 शुरमी १ य

6761 *लिङ्ग २

6762 नारी १ पारया १ दक

वशा वन्ध्यावतोका तु सवद्गर्माथ संधिनी ।

आक्रान्ता वृषभेणाय वेहद्या हि वृषोपगा ॥ ४३ ॥

6765

गर्भोपघातिनी चाथ प्रष्टौही यास्ति गर्भिणी ।

असिक्री च पलिक्री च या गौः स्याद्वाल्गर्भिणी ।

काल्योपसर्गा प्रजने घेनुः स्यान्नवसूतिका ॥ ४४ ॥

घेनुंभ्या भविष्यन्ती घेनुर्या सुव्रता पुनः ।

6770

सुसवो[136b]हाथ करटा यातिदुःखेन दुहते ॥ ४५ ॥

सुकरा स्यादचण्डी सा परेष्टुर्वहसूतिका ।

गृष्टिः सकृत्प्रसूवा या बहुदुग्धा तु वञ्जुल्य ॥ ४६ ॥

प्रौढवत्सा वृष्कपिणी पीनोद्धी पीवरस्तनी ।

अत्यूधी वन्दितोद्धी स्याद्यूधनी तु द्विगुणस्तनी ॥ ४७ ॥

6775

द्रोणक्षीरा द्रोणदुग्धा घेनुष्या पीतदुग्धका ।

उत्तमर्णगृहे यावद्वणमुक्तिं स्थिता हि या ॥ ४८ ॥

अधक्षीना तु सा गोः स्यादाद्यथो वा विजायते ।

सुपुच्छी तु सुपुच्छा स्याच्चित्रपुच्छा तु सा भवेत् ।

नित्यं कम्परपुच्छयेव व्याघ्रपुच्छी तु तादृशी ।

6780

समांसमीना प्रत्यब्दं या सूतेष्मी तु मेघवत् ॥ ४९ ॥

गवां मले गोमयोऽस्त्री भूमिलेपनमित्यपि ।

साढो गोअन्धिरुपलोत्पले न स्त्री करीपवत् ।

पिष्टकं छगणं छाणं शुष्के गोमूत्र-गोजले ।

आपीनोऽस्त्री क्षीवमूधः कीलः पुष्पलकः शिवः ।

6785

तिष्ठद्गु त्वव्ययं दोहसमयः क[137a]थितो गवाम् ।

सादायतीगवं तद्वधत्रागच्छन्ति घेनवः ॥ ५० ॥

दारगवोः पुनर्द्वे क्षीवे दारगवं भवेत् ।

नपुंसि दाम * * * * * समन्विता ।

6763 वशा २, *द्रुमी २ घ संधिनी १

6766 *पलिक्री २

6767 *सर्गा २; घेनु १, *सूतिका २

6768 *मय्या १

6769 *दोहा २

6770 *सवो २; परेष्टु १

6771 *गृष्टि १; वञ्जुल्य २

6772 *मिणी २, *स्तनी २

6773 *यूधी १

6774 *दुग्धा २

6776 *क्षीना १

6777 सुपुच्छा २

6778 *पुच्छये १ ५

6779 *मीना १

6782 *गोजले २

6783 *मूध २, शिव २

6785 *क्षीगवं १

6786 *गव १

उद्दामाचं तथोद्दामां प्राहुस्तृष्टदामनीम् ॥ ५१ ॥

पशुरन्तर्दामनी स्यात्प्रजनोपसारी समौ ।

द्रोणी गवाक्षी च स्त्री गवाक्षीर्दामनीम् ।

6790

गोमोयुग्ं तु गोयुग्ममेवं स्यादुष्टगोयुग्म् ॥ ५२ ॥

११०

गोपद्मं गवां पदत्वं तद्वत्सादुष्टपद्मम् ।

वज्रः शुभोऽपि जावालश्छगलश्छगलश्छगः ॥ ५३ ॥

वस्तः सप्तः पशुश्छगोऽन्नाजा छापी गलस्तनी ।

सर्वभक्षा च मत्ताथ वर्करस्तस्मिन् पशुः ॥ ५४ ॥

6798

बांधीणसः * * * * पशुमेवाः प्रकीर्तिताः ।

८८१३

अजप्या* [स्वा]मेचलिङ्गा हिताजाया अजस* वा ॥ ५५ ॥

तथाविध्याप्यथाजस्य भिषयसाच्छगलेमिनः ।

आजकं स्वजघन्देऽन्ये गेण्डस्तूर्णापुरेढकः ॥ ५६ ॥

अविर्हुङ्करजो वृष्णिस्तरणोर[१३७७]अ-रोमशाः ।

6800

मेयोऽली मेढ-संपाल-शृङ्गिणो अविको धनुः ॥ ५७ ॥

८८१४

जालकिन्निविल्लि वेणी कुररी चरुजापि सा ।

पृष्ठशृङ्गो वनाजः स्यादेडिकः विशुवाहकः ॥ ५८ ॥

ऊर्णा मेपादिलोमि स्त्री धुन्दे त्वीरप्रकं मवम् ।

ऊर्णायास्तु विकारे स्यादौर्णमौर्णकमन्त्यवत् ।

6805

कम्बलं कम्बलीया तु नामनि * * * * ।

संचातोऽवेरविकटोऽविपटस्त्वविविस्त्रौ ॥ ५९ ॥

अविसोटं नाविदूतं भवेदविमरीसपत् ।

अविक्षीरि महाश्लु मय उष्ट्रः क्रमेलकः ॥ ६० ॥

महप्रियः केलिकीर्णो दीर्घमीवः दिगुः शलः ।

6810

द्विककुम्भोलि-वासन्त-रवणाः कण्टकादानः ॥ ६१ ॥

6788 दामा २, दामनी

6789 दामनी १; पसारी २

6790 दानी २ दानी

6791 शुभ २; शुभ १

6792 पद्म १, पद्म १

6794 पद्म १

6795 मत्ता १; वर्कर १

6796 मत्ता १ विदिशापय वी (corrupt)

6797 अजप्या १

6798 विध्या १; लेमिनः १

6800 अविर्हुङ्करा

6802 कुररी ६

6803 वनाजः २; वाहकः २

6804 ऊर्णा १; रमई १

6805 कम्बल २

6806 कम्बली १ वेषीया १

6807 विदिशापय वी १

6808 मरीच २

दासेरकश्च मृतभो वारणो दुर्गलङ्घनः ।

ललज्जिहो मया तूष्ठा करमः स त्रिहायणः ॥ ६२ ॥

औष्ट्रकं तूष्ट्रवृन्देऽन्ये चिरोग्ही तु गर्दमः ॥ ६३ ॥

6815

चक्रीवांश्चक्रवालश्च वालेयो रासमः स्तरः ।

शङ्कुर्णो[138a]थाश्चतरे स्तो वेगसर-वेसरौ ॥ ६४ ॥

सर्जुः स्त्री वाणिजवणिक्कुलाधारश्च नीवरः ।

क्रयिको नैगमः सार्धवाहो विक्रयिकश्च सः ।

पण्याजीवो ह्यापणिकः क्रयविक्रयिकोऽपि सः ।

6820

वैदेहिको वज्रिकश्च क्रयिकः क्रयिकः कथ्यी ॥ ६६ ॥

कन्यापालः, पालवणिकन्याजीवश्च स स्मृतः ।

मूल्यं निमानं बल्लोऽस्त्री पुंस्यर्घोऽवक्रयस्तथा ।

नीवी वरीणयो मूलं लाभोऽधिकफलं हि यत् ॥ ६७ ॥

6825

वैलाम्यं तु विलभत्वं स्त्रियां गावे विलभता ।

विलभिता पुंसि च स्वाद्विलभो मूलसंक्षयम् ।

उपधानं तूपनिधिर्न्यासोऽन्तर्याय भाण्डगम् ।

वस्तु न्यस्तं परकरे स्थापितं तु प्रकाश्य यत् ।

स निक्षेपोऽथ तद्धानं प्रतिदानमुदीरितम् ।

क्रेतव्यमात्रके क्रेयं क्रयं न्यस्तं क्रयाय यत् ॥ ६९ ॥

6830

पणितम्यं तु विक्रेयं पण्यं पण्यं च तादृशम् ।

विक्रीतं पणितं च स्यात्पणितं च पणावितम् ॥ ७० ॥

क्रे[138b]यादयोऽन्यलिङ्गाः स्युर्विपणो विक्रयः समौ ।

तुल्यं तु तोलनामत्रं पात्रं पाण-घटौ समौ ॥ ७१ ॥

प्रमाहस्तु तुल्यसूत्रमुद्रीणं तोलितोच्यते ।

6835

तुल्या समितं तुल्यमुद्रीणायां विशेष्याः ।

त्रिषु श्रीतादिके गोपुच्छिकं क्रीतं हि तेन यत् ॥ ७१ ॥

6813 जिहो २०

6814 औष्ट्रक १

6816 वेसरौ ३

6817 शिङ्गुलाधार

6820 वज्रिक १२

6822 क्रय ५

6825 द्विलभो १

6826 न्यातो ३

6928 सतिक्षेपो १; प्रतिदान १

6829 क्रेय १ क्रय १

6831 पणावितं ४

6832 विक्रय २

6833 तुल्य १

6834 प्रमाह १ स्तु, तोच्यते ३

6835 तुल्य २

निष्केण नैष्ठिकं क्रीतं तथा परमनैष्ठिकम् ।
 पाणिकं पादिकं च स्यात्पाणिकं द्रौणिकं तथा ॥ ७२ ॥
 पाष्टिकं स्यात्सासतिकं क्रीतं यत्सात्पणादिभिः ।
 शत्यं च शतिकं चाश्वशतं स्याच्छतकः पुनः ॥ ७३ ॥
 परिमाणं यस्य शतं पञ्चक्रीतं तु पञ्चकम् ।
 कतिकं कतिभिः क्रीतं भवेत्तावतिकं पुनः ॥ ७४ ॥
 तावत्कं चाथ विंशत्या क्रीतादि स्याच्च विंशकम् ।
 असंज्ञायां कंसिकी तु कंसकीत्यद्विकी तथा ॥ ७५ ॥
 प्रतिकी कार्पापणिकी शौर्यं शौर्यिकमित्यपि ।
 तथा द्विशूर्यकक्रीते द्विशूर्यं च द्विशौर्यिकम् ।
 पाराय[139a]णिकमेवं स्याद्द्विपारायणिकं तथा ।
 द्विकार्षापणस्तुल्यं स्याद्विकार्षापणिकं नौ ॥ ७६ ॥
 शातमानं वैशतिकं साहस्रं वासनं पृथक् ।
 अर्ध्यर्द्धप्रतिकं चाध्यर्द्धकार्पापणिकं तथा ॥ ७७ ॥
 अर्ध्यर्द्धकार्पापणवदथ द्विशतमानवत् ।
 द्विशातमानं संप्रोक्तमथ द्वेनिष्ठिकं मतम् ॥ ७८ ॥
 द्विनिष्ठिकं बहुनिष्ठिकं तु बहुनैष्ठिकमुच्यते ।
 द्वैधित्तिकं द्विबिस्तं स्याद्विबिस्तायेरमुच्येत् ॥ ७९ ॥
 अथोच्यतेऽध्यर्द्धविंशतिकीनमथ संगतम् ।
 द्विलारीकं तथाध्यर्द्धलारीकावेवमुच्येत् ॥ ८० ॥
 खारीकं च द्विपण्यं च द्विभाष्यं च द्विभाष्यवत् ।
 अध्यर्द्धशाण्यमध्यर्द्धशाण्यं स्यात्तु द्विश्राण्यवत् ॥ ८१ ॥

6840

6845

6850

6855

6837 नैष्ठिकं १
 6838 पाणिकं १ पादिकं २; आस्थिकं १ द्रौणिकं १
 6839 पाष्टिकं १; शतिकं १
 6840 शतिकं १
 6842 कतिकं १
 6843 त्रिकं १
 6844 कंसिकी १; कंसकी १
 6845 शौर्यिकं २ शौर्यं शौर्यं
 6846 द्विशूर्यकं; द्विशूर्यं च द्विशौर्यिकं २
 6848 द्वैधित्तिकं १
 ३०. ४०. १०

6849 शातमानं १ वैशतिकं १; वासनं १
 6851 "पण २ वद"
 6852 द्विशातमानं २
 6853 द्विनिष्ठिकं २; नैष्ठिकं २
 6854 द्विबिस्तं २
 6855 "वीनं १ मय
 6857 खारीकं १ द्विपण्यं १ द्विभाष्यं च द्विभाष्य
 १ वद
 6858 "शाण्यं २

द्वैशाणं च द्विशाणं स्यादथास्य परिमाणकम् ।

6860

स्यात्प्रत्यक्षः प्रास्थिकोऽसौ स्यात्पञ्चकः पञ्चसंघकः ॥ ७२ ॥

पञ्चच पञ्चको वर्गो दशदशक इत्यपि ।

ह्येवे सत्यापनं [139b] सत्यंकारः सत्याकृतिः सियाम् ।

गणये गणनीयं स्यात्संख्यातं गणितं त्रिषु ॥ ७३ ॥

संख्या त्वेकादिका सा तु संख्येयेष्वादश त्रिषु ।

6865

विंशत्याद्याः सदैकत्वे सर्वाः संख्येयसंख्ययोः ॥ ७४ ॥

विंशत्यादेस्तु संख्यायां द्वित्वाद्यपि समुन्नयेत् ।

संख्यायामपि संख्येये व्यादयो भूम्नि संमता ।

नित्यं द्विवचनान्तो द्वावुभौ न तु तयोभयः ।

एकद्वित्रिचतुःपञ्चषट्सप्ताष्टनवक्रमात् ।

6870

दशैकादश संप्रोक्ता द्वादश स्युखयोदश ॥ ७५ ॥

एकोनविंशतिस्त्वेका द्विविंशतिरिमे समे ।

द्वित्रिचत्वारिंशता तुल्यं द्वाचत्वारिंशदित्यपि ॥ ७६ ॥

अष्टाचत्वारिंशदष्टचत्वारिंशसमार्थका ।

त्रयश्चत्वारिंशति स्युखिचत्वारिंशदित्यपि ॥ ७७ ॥

6875

द्वापञ्चाशद्विपञ्चाशत्पष्टिस्तु स्याच्चिलिङ्गका ।

दशानां तु समीपे ये भवन्त्युपदशा हि ते ॥ ७८ ॥

आसन्नविंशा त्वेकोनविंशतिश्चैकविंशतिः ।

पञ्च षट्का पञ्च [140a] पाः स्युर्द्विंश द्वौ च त्रयोऽपि च ।

सुचतुष्कश्च सुचतुरोऽचतुरस्तु विवर्जितः ॥ ७९ ॥

6880

चतुर्भिः स्याद्विचतुरख्यया तूपदशादयः ।

तथैव नतं नपुंसि स्यादथ पञ्चतयं भवेत् ॥ ८० ॥

सूर्यस्य पञ्चावयवा द्वयी तु द्वितयी भवेत् ।

त्रितयी तु त्रयी चाथोगयी चैकादशं पुनः ॥ ८१ ॥

6859 दिशाणं २

6860 प्रास्थिको १

6861 पञ्चको २; दशक २

6862 कृतिः ३

6863 नीयं २; गणितं २

6864 दिकां १

6866 योग्यः

6869 एक १ द्वि १ त्रि १ चतुः १ पञ्च १ षट् १

6870 द्वादश १; द्वादश १; दशः १

6871 एकोन; शति २

6873 र्शि २ समा

6875 द्विपञ्चाश २ त्प

6878 त्रिंश १

6879 सुचतुरो १

6880 द्विचतुरः २

6881 पञ्चतये १

6882 द्वितयी २

6883 त्रयी २ चाथोगयी १ चैकादश १

एकादशाधिकं यत्स्याच्छतं चापि सहस्रकम् ।

समानजातीयत्वं एव प्रकृतिप्रत्ययार्थयोः ॥ ८२ ॥

6883

त्रिंशं तु त्रिंशदधिकं शतं विंशं च तादृशम् ।

एकत्रिंशं चैकविंशं द्विम(तः)यं तु द्विमागवत् ॥ ८३ ॥

एकादशः पूरणे स्यात्पञ्चमः पञ्चपूरणः ।

पष्ठः पण्णां कतीनां तु पूरणः कतिथो मतः ॥ ८४ ॥

6890

स्यात्कृतिप्रययोऽप्येवं चतुर्णां तु चतुर्थवत् ।

तुरीय-तुर्यौ पूगानां बहूनां च गणस्य च ॥ ८५ ॥

संघस्य पूरणे पूगतिथे बहुतिथस्तथा ।

क्रमाद्भवेद्गणतिथस्तथा संघतिथः पृथक् ॥ ८६ ॥

स्या[140b]द्विशतितमो विंशो विंशतेः पूरणो हि यः ।

यावतां तावतां यावति * * * * [य-तावति]थौ क्रमात् ॥ ८७ ॥ 6895

द्वयोर्द्वितीयः संप्रोक्तस्त्रयाणां स्यात्तृतीयकः ।

एकपष्टस्त्वेकपष्टितमस्तत्पूरणो हि यः ॥ ८८ ॥

पष्टेः पष्टितमोऽप्येवं सहस्रतमकः पुनः ।

सहस्रपूरणोऽथैकसहस्रतम ईदृशः ॥ ८९ ॥

6900

तथा शततमः प्रोक्तो यो पदशततमस्तथा ।

अक्तं तु स्यात्परिच्छिन्नं कियत्तु कति संस्मृतम् ।

यावांस्तावांस्तथैतावान्यदादिपरिमाणके ॥ ९१ ॥

एकादशादयस्त्रय्यां पङ्क्तिस्तु दशवाचिका ।

आठिधभूतरसादीनां ज्ञेयाः संख्या हि लोकतः ॥ ९२ ॥

6905

चतुरादिमकारे तु चतुर्था पञ्चधा तथा ।

षोडश पञ्चाथैकधा स्यादैकव्यं च द्विधा पुनः ॥ ९३ ॥

- 6886 त्रिंशं तु १; विंशं १
6887 एकत्रिंशं १; द्विमयं १
6888 करणे for पूरणे; पंचमः १
6889 पष्टः १
6890 यथो १
6891 तुर्यौ ३
6892 कतिथो १ बहुतिथ १
6893 संघदीपः १
6894 विंशो २; मरणो for पूरणो

- 6896 ०र्द्वितीयः १
6897 ०तम २
6898 ०तमो १
6900 ०तम १ सया
6901 अक्तं १; ०रिच्छिन्न २; कति २
6902 यानो १ न्या
6904 ०भू १
6905 चतुर्था १
6906 पद्म २; ०दैक्यं २

द्वेषा द्वैधं त्रैषमेवं त्रिषा त्रेषा च तादृशम् ।
 अव्ययं धान्तमेधान्तं ध्यमुब् क्लीवे घमुन्तथा ॥ ९४ ॥
 त्रिषु मार्गे द्वितीयः स्याद्वै[141a]तीयीकश्च स स्मृतः ।
 तार्तीयिकस्तृतीयः स्याद्विधायास्तु स चेद्भवेत् ॥ ९५ ॥
 तदा द्वितीय एव स्यात्पाष्ठः पाष्ठः समावुभौ ।
 द्वौ द्वौ पादौ द्विपदिका द्वे द्वे द्विस्रतिका शता ।
 एवं चतुर्भेदकिकेत्यादयोऽपि स्त्रियां मताः ।
 एकादितो दशगुणं यथोत्तरमुदीरितम् ॥ ९६ ॥
 एकं दश स्वलिङ्गं स्याच्छतं त्वस्त्री सहस्रकम् ।
 अस्त्री स्यादयुतं लक्षं न ना प्रयुतमस्त्रियाम् ॥ ९७ ॥
 स्त्री कोटिर्युतं त्वस्त्री स्यादब्जं स्र्यमन्तिमे ।
 निखर्वं च महापद्मं शङ्खुर्द्वेष्ट्य वारिधिः ॥ ९८ ॥
 अन्त्यं मध्यं परार्द्धं स्यान्न संख्यास्त्रि ततः परम् ।
 असंख्यद्वीपवाद्यादि पुद्गलास्माद्यनन्तकम् ॥ ९९ ॥
 परःशतं परोलक्षं यच्छ * [ता]दिकतः परम् ।
 क्लीवाव्ययं भवेत्पारे परार्द्धं तस्य पारगम् ॥ १०० ॥
 पोतुः स्यात्पौतवाध्यक्षो भेदवन्मानशोध्यकः ।
 ऊर्ध्वमानं किंलोन्मानं प्रतिमानं च कथ्यते ॥ १ ॥
 [141b]आयामस्तु प्रमाणं स्यात्परिमाणं तु सर्वतः ।
 तुलाद्यैः पौतवं मानं द्रुवयं कुट्टवादिभिः ॥ २ ॥
 पाप्यं हस्तादिभिस्तत्र वंशी तु त्रसरेणुकः ।
 पद्मंशीगिर्मरीचिः स्यात्तामिः पद्मिश्च राजिका ॥ ३ ॥
 त्रिराजिकः सर्पपोऽथ यवोऽष्टमिश्च सर्पपैः ।
 गुह्या चतुर्यवा तास्तु पञ्च स्युर्माषकोऽस्त्रियाम् ॥ ४ ॥

6910

6915

6920

6925

6930

6907 द्वैधं ३; त्रैषा ३

6909 'यीक २ थ

6910 तार्तीयिकस्तृतीयः २

6911 'तीय १

6912 'दिसा १; द्वेद्विस्रतिका १

6913 'निके १ स्या

6915 द्वा १

6916 'युत १; प्रयुत २

6917 कोटि १ युतं १; द्वा १ चरं १

6918 निखर्वं १; पद्मं १ शङ्ख २

6919 अन्तं १ मध्यं १ परार्धं १

6921 परःशतं १

6922 परार्द्धं १

6923 'वाप्यक्षो २

6925 प्रमाणं २

6926 पौतवं १; द्रुवयं

6927 पाप्यं १

6928 'मरीचिः १; राजिका १

6929 सर्पपो २ थ यवो १

6930 'यैना २

धान्यको हेमगापोऽस्त्री सात्तत्र हेम नपुंसके ।
 द्वे कृष्णले रूप्यमापस्तथा धान्यकणा दश ।
 कैश्चित्तु सप्तगुणैर्मार्गपकः परिकीर्त्यते ।
 चतुर्मापस्तु परणः शाणष्टङ्कश्च न खियाम् ।
 निष्कोऽपि न स्त्री गद्याणो मापकैः पङ्क्तिरीरितः ।
 क्षुद्रको द्रव्यजः कोलो वटकश्च [त्त्व?] प्रयुग्मकम् ॥ ५ ॥
 कोलद्वयं तु कर्पोऽस्त्री स्यादक्षः पाणिमानिका ।
 तिन्दुकं स्यात्पाणितलं किञ्चित्पाणिः पितृश्च सः ॥ ६ ॥
 विडालपवकं क्लीबे स्त्रिया षोडशिका मता ।
 फरमध्यो हंसपदोदुम्बरे कवलग्रहः ॥ ७ ॥
 सुवर्णको विस्तो [142a] हेमोक्षे कर्पाभ्यां शुक्तिरष्टमी ।
 शुक्तिद्वयं पलं मुष्टिश्चतुर्थी षोडशी वशा (१) ॥ ८ ॥
 प्रकुब्धो विचमात्रं च हेमस्तत्पुरुविस्तकः ।
 रूप्य-मापौ षोडशभिर्दशरणो राजतो भवेत् ॥ ९ ॥
 दशमानं तु न स्त्री स्याद्दशती राजतं पलम् ।
 पलद्वयं तु प्रसृतः प्रसृतिः स्त्री च कथ्यते ॥ १० ॥
 प्रसृतिभ्यामञ्जलिः स्यात्कुडवोऽर्द्धशरावकः ।
 अष्टमानं च कुडवः सेटकः कुटपश्च सः ॥ ११ ॥
 कुडवौ द्वौ सरावोऽस्त्री प्रस्थोऽस्त्री तौ च मानिका ।
 निष्पादकश्चतुःप्रस्थो द्रोणोऽस्त्री चतुरादरुः ॥ १२ ॥
 नक्षत्रणः कलशस्ययां राशिर्नोन्मनमन्तिमे ।
 द्रोणाम्या शूर्पकुम्भौ क्ष [च] चतुःषष्टिशरावकः ॥ १३ ॥
 शूर्पाभ्यां तु भवेद्द्रोणी गोणी स्त्री च चहो नरि ।
 गोणीभिः पञ्चभिः क्रीते पञ्चगोणिर्विशेष्यवत् ।
 द्रोण्यश्चतस्रः खारी स्यात्पलानां तु क्षतं तुला ।
 ऊर्णापलशते तु स्यात्कम्बलं मिथुने न तत् ॥ १४ ॥

6931 हेमगापो, हेम ४

6932 माप १

6935 निष्को ५

6936 क्षुद्रो for क्षुद्रको, वटक ४ द

6940 मह ३

6941 ०क्षे ४ विस्तो २; रष्टमी २

6943 विचमात्रं ७

6944 राजतो १

6945 दशने, पले २

6946 प्रसृति २

6947 अञ्जलि

6948 सेटक १ कुटपश्च स १

6949 सरावोऽ १ स्त्री

6950 टक १ अतु प्रस्थो २

6951 न्मान ६

6952 शरावक ३

6953 न ३ रि

6954 गोणि १

6955 तुला १

6956 कम्बलं २

स्यात्[142b]अविंशतिर्भार आवितो दशभारकः ।

शाकटीनः * * * [शाकट]श्च शल्यटश्चाचितोऽपि सः ॥ १५ ॥

स्याद्या * [च ?]हारिकद्रव्ये नाणकं न स्त्रियां नरि ।

6960

मागस्तु रूप्यकस्याद्धे * * * * * ॥ १६ ॥

स जातरूपः सौवर्णो राजतः कलधौतकः ।

दीनारस्य तु भागे स्याद्भाणको नरलिङ्गकः ।

* * [पण-]कर्पाण्णावली कार्ष्णिक्ताम्रिकः पणः ॥ ११७ ॥

6965

पणश्चतुष्कार्ष्णिणीको द्रम्मः षोडशभिः पणैः ।

निष्कोऽस्त्री षोडशद्रम्मास्त्रिषु भागस्य वृद्धिमत् ॥ १८ ॥

भार्यं च भागिकं स्त्री तु विंशत्यादिर्हि भागिका ।

द्विसारं तु द्विसारि स्यात्तारिद्वयसमित्यपि ॥ १९ ॥

स्त्रियां तु खारीद्वयसी तथा स्यादर्द्धस्वारवत् ।

अर्द्धस्वारि च यत्सारी सार्यर्द्धादिप्रमाणकम् ॥ २० ॥

6970

द्रव्यं शुभ्रं विचं रसृक्कं मघं रिकथम् ।

स्तः स्वापतेय-वसुनी द्रविणं न स्त्री न राः क्लीबे ॥ २१ ॥

अर्थो विभवो लभसो नरि न स्त्री स्त्रो हिरण्य-दाये च ।

[143a]धनमप्यस्त्री शेषं पुनरन्ये स्याप्यविन्नो स्यात् ॥ २२ ॥

धनवान्धनिको हिरण्यवो-

6975

ऽप्ययमाब्धोऽपि धनीभ्य ऋद्धिमान् ।

अथ लक्ष्मण ईरितः श्रिवा

सहितः स्त्रील उदीरितोऽपि सः ॥ २३ ॥

च्यर्थे त्वात्वंकरणं यत्स्वाब्धो न भूतपूर्वः स्यात् ।

आद्यचर एष धनको हिरण्यकोऽसौ धनादिकामो यः ॥ २४ ॥

6980

केशवचरं च केशवरूप्यं चोक्तं गवादिविशं यत् ।

स्यात्केशवस्य पूर्वं भूतं धनवन्मुखास्त्रय्याम् ॥ २२५ ॥

इति वैश्यवर्गः ।

6957 भार १

6958 आचितो ४

6960 भाग १

6961 सौवर्णो २; कलधौतकः २

6962 द्वाणको १

6963 कार्ष्णिक् १; स्त्र्याम्रिक १ निष्पण ७

6965 निष्को १; द्र-

म्रिक २

6967 द्रव्यस ३

6973 धन १८

6975 ऋद्धिमान् ६

6977 स्त्रीलः २

6978 भूतनपूर्वः for न भूतपूर्वः

6979 धनस्य १ हिरण्यस्य १ स्त्री

१ अप्यं २

इति वैश्यवर्गः ।

शूद्रो जघन्यजः पञ्चो वृषलोऽवरवर्णकौ(कः) ।
 पवोऽन्त्यवर्णोऽप्युक्तोऽथ ग्रामभूतो महत्तरः ॥ १ ॥
 ते तु मूर्धावसिक्तादा रथकृन्मिश्रजातयः ।
 क्षत्रियायां द्विजान्मूर्धावसिक्तोऽम्बष्ठकः पुनः ॥ २ ॥
 वैश्यायां स्तः पारशव-निपादौ शूद्रयोपिति ।
 माहिष्यो विद्वत्त्रियां क्षत्रादुग्रस्तु वृषलत्रियाम् ॥ ३ ॥
 शूद्रयों तु करणो वैश्यास्तूतः क्षत्राद्विजत्रियाम् ।
 [143b] वैश्याद्वैदेहिकस्तप्सां चाण्डालः शूद्रतोऽपि च ॥ ४ ॥
 क्षत्र्यां वैश्यान्मागधः स्यात्क्षत्रा स्याच्छूद्रतः सुतः ।
 वैश्यायां शूद्रजन्मायोगवोऽमी द्वादश स्मृताः ॥ ५ ॥
 [माहिष्याद्रथकारः] स्यात्करण्यां यस्य संभवः ।
 कारिः कारुश्च कुलुश्च शिल्पी च प्रकृतिः क्षियाम् ॥ ६ ॥
 द्वयोः श्रेणिस्तद्वृणः स्यादाम्यध्वान्मृगनन्दनः ।
 कुलजस्तु कुलश्रेणी कला-विज्ञान-शिष्टपकाः ॥ ७ ॥
 लेखाधिकारी फायस्यः पञ्जिकाकार इत्यपि ।
 मालाकारो मालिकः स्वासुभ्याजीयस्तु पुष्पलः ॥
 पुष्पलावी कुलालस्तु मृत्करो भरतोऽपि सः ॥ ८ ॥
 कुम्भकारो दण्डमृच्च स्रो दार्दुरिक-चाक्रिकौ ।
 कुलालचक्रं दण्डारः पलगण्डस्तु लेपकः ॥ ९ ॥
 तन्तुवायः कृविन्दः स्यात्तन्तुवापः सविस्तथा ।
 तसर-त्रसरो सूत्रवेष्टे तर्कुस्तु कर्तकः ॥ १० ॥
 सलोल-तर्कौ तर्कादी तर्कल च सहापि सा ।
 साधनं यत्कर्तनस्य नर्तना तर्कु[144a]पीठिका ॥ ११ ॥

6988 'वर्णो २; ग्रामभूतो for ग्रामभूदो;

महत्तरः २

6984 =AC. 895ab.

6985 Cf. AC. 895cd. 'लिचो १

वष्टक. १

6986 'निपादौ ३

6987 माहिष्यो १; 'दुय १ स्तु

6988 करणो १; सूतः १

6989 चाण्डालः १

6990 क्षत्रा १

6991 'गवो १ मी

6992 क्षत्र्यां वैश्यान्मागधः १ for माहिष्या-

द्रथकारः. वरिण्या for करण्या

6993 प्रकृति. ५

6994 श्रेणि १; 'दांवष्टा १ मृग'

6995 श्रेणी २

6996 'कार ३

6997 मालिकः २

6998 पुष्पलावी ३

7000 दंडार १

7002 सूत्रवेष्टे ३

7004 'पीठिका ॥ ११२

7005

स्यात्पिङ्गनं विहननं तूलस्फोटनकर्मकम् ।
वाणिर्व्यतिः स्त्रियौ न स्त्री पुस्तं लेप्पादिकर्म च ।
न स्त्री वेमा वानन्दण्डस्तन्तुकाष्ठं तुरी खियाम् ।
तुत्रवायस्तन्तुवायः सौचिकश्च स्वविश्व सः ॥ १३ ॥
द्रव्यं तु तन्तुवायस्य कृविर्नरि निगद्यते ।

7010

कृपाणी कर्चरी कल्पन्यपि सूची तु सेवनी ।
सूचिसूत्रं पिप्पलकं सेवनं सीवनं समे ॥ १४ ॥
स्त्रियां स्थितिरथो तैली धूसरश्चाक्रिकोऽपि सः ।
परङ्गं तैल्यन्तं स्यात्पण्डाली तैलमानिका ॥ १५ ॥
तैलपात्रं कृपकः स्याद्राजाजीवस्तु चित्रकृत् ।

7015

भवेत्तैलिकिकश्चाथ शस्त्रमार्जोऽसिधावकः ॥ १६ ॥
शाण्णजीवो अमासक्तः क्षणवनं तेजनं समम् ॥ १७ ॥
व्योकारो लोहकारः स्यात्कर्मारो लोहघातकः ।
गुहेरोऽथास्त्रियां कूटमयोधनक इत्यपि ॥ १८ ॥
अश्वनः पत्रपरशुरिपीका तूलिकेपिके ।

7020

इपीकतूलं द्वे स्यादिपीकतूलयोरपि ॥ १९ ॥
नाडि[144b]धमः स्वर्णकारः कलादः पश्यतोहरः ।
हेमलोऽष्टिहस्तस्वर्णकारोऽथ निकषः कषः ॥ २० ॥
आकपो हेमलं शाणो द्वे स्यान्निकषोऽपि ।
आकपो कुशलो मेघलिङ्ग आकषकः स्मृतः ॥ २१ ॥
तैजसावर्तनी मूषा कुन्दं तर्कभ्रमौ नरि ।

7025

आस्फोटनी वेधनिका संदंष्ट्रः कङ्कवक्रकः ॥ २२ ॥
मणिकारो वैकटिकोऽथो काम्यविक-शास्त्रिकौ ।
करंधमी काल्यकारः शौल्यिकस्ताम्रकुट्टकः ॥ २३ ॥

7005 विहननं २

7006 ०र्व्यति २; ०कर्म २

7007 ०दंड २; तुरी २

7008 ०मांस for ०वाय; ०स्थवि ४ थ

7010 कल्पन्य ३ पि

7011 पिप्पलकं २

7012 स्थिति ३

7013 ०गत्रं ३; ०मानिका २

7014 कृपकः २

7015 ०क्रिक ३

7016 ०स्फ ४; तेजनं २

7018 गुहेरो ५; ०धन २

7019 ०परशु २

7020 ०तूलं १

7023 ०पोषल ७ २

7024 आकषकः १

7025 मूषा २; ०ध्रुवी २ नरि २

7026 वेधनिका २

7027 वैकटिको २; ०शास्त्रिको २

7028 ०कारः २

तथा तु वर्षमिस्त्वष्टा रथकारश्च काष्ठतद् ।

स्वपतिर्ग्रामतश्चस्तु ग्रामाधीनो हि वर्षकिः ॥ २४ ॥

7030

स्वतन्त्रः कौटतक्षोऽथ वासी वाशी च सक्षणी ।

वृक्षभित्तकचस्त्वस्त्री करपत्रकमन्तिमे ।

अयानवीनः शारा स्याद्वयोः साफल्यौलिगः ॥ २५ ॥

स उद्धनो यत्र काष्ठे काष्ठं निक्षिप्य तक्ष्यते ।

वृक्षादनो वृक्षमेवै टङ्कोऽस्त्री माववारकः ॥ २६ ॥

7035

निर्णेजकः स्वाद्रजको धावकः कर्मकीलकः ।

[145a.] मर्जूरथ स्वाद्विद्वसरी विद्विरः कुणपश्च सः ।

क्षुरमर्दी क्षुरी मुण्डी चण्डिलान्तावसायिनौ ॥ २७ ॥

दिवाकीर्त्तिर्नोपितश्च क्षुरो नापितश्चक्षकम् ।

धपनं मुण्डनं क्षौरं तथैव परिवापणम् ॥ २८ ॥

7040

नखलं खानखच्छेदि नाराची त्वेपणी खियाम् ।

अपत्ये कुम्भकारादेः कौम्भकार्यो भवेत्तथा ।

कौम्भकारिस्तान्तुवाय्वस्तान्तुवायिरिमौ समौ ।

सदृशौ तावण-ताक्षण्यौ नामिन्यो नापितायनिः ।

देवाजीवो देवलको देवागारिक इत्यपि ।

7045

जाबालः स्यादजाजीवः सोऽजपालश्च कीर्त्तितः ।

जीवान्तकः प्राकुनिकः पाक्षिकोऽप्यथ सौनिकः ॥ ३१ ॥

611

वैतंसिकः कौटिकश्च मांसिको मांसविक्रयी ।

स्वान्मार्गिको हारिणिकोऽथैवं सौकरिकादयः ॥ ३२ ॥

उन्माथः कूटयग्रं स्याद्वागुरा मृगजालिका ।

7050

जालिकः स्याद्वागुरिकोऽथावपातावटौ समौ ॥ ३३ ॥

7030 *तद्य १ ॥

7031 *तस्य १

7032 वृक्ष १ लकः; *पत्र ३

7033 *यौलिगः ३

7034 = A.C. 919a. उद्धनो १

7035 Cf. A.C. 919cd. *मेरी २;

*दारक २

7039 *नोपित ७ यज्ञणे १

7040 *वापणं ४

7041 *क्षि १; त्वेपणी १

के. ४० ३८

7042 कौम्भकार्यो

7043 कौम्भकार्य २; *वायि २

7044 *नामापिन्यो for नापिन्यो

7045 *गारिक ३

7046 *पाल ३ थ

7047 पाक्षिके ३

7048 *विक्रयी २

7049 *पन्थे २

7050 स्या २ हा; *जा २ लिखा २

7051 *क्षि २; *वटौ २.

पाशकश्चैव पाशो यस्तथाकर्ष[145b]श्च ईरितः ।
 आकर्मकस्तत्कुशलः पाश्या स्त्री पाशसंहतौ ।
 पाशाकर्षौ वन्ध-वल्गे शुक्ल-शुक्ले बटारकः ।
 गुणः स्त्रियौ रज्जु-तड्यौ वटी त्रिप्वथ सा यदि ॥ ३४ ॥
 पाणिभ्यां सृज्यते पाणिसर्या संकीर्तिता तदा ।
 वार्तावहो वीवधिको भवेद्विवधिकश्च सः ॥ ३५ ॥
 तथा वैवधिकः स्त्री तु ताड्यवीवधिकी मता ।
 बद्धशिवये तूभयतः स्कन्धवाद्ये हि दारुणि ॥ ३६ ॥
 वीवधो विवधश्चोमौ पर्याहारे समार्थकौ ।
 विहंगिका भास्त्र[र]यष्टिः कथिता च विहंगमा ॥ ३७ ॥
 तदालम्बि तु शिवयं स्यात्काचो न व्यङ्कटोऽस्त्रियाम् ।
 भारिको भारवाहः स्याद्भुतकस्तु भरण्यमुक् ।
 तथा कर्मकरो वैतनिकोऽपि धमको(ऽ)ऽय सः ।
 भृति विना कर्मकारोऽय भरण्यं च वेतनम् ।
 कर्मण्यं भर्म मूल्यं च भरणं निष्कयः पणः ॥ ३९ ॥
 निर्वेषः स्त्री तु भृत्या स्याद्भर्मण्या च भृतिर्विधा ॥ ३३ ॥
 धेदयाभृतिर्मवेद्भोगोऽय भृत्यो दास-चे[146a]ट्टकौ ॥ ४० ॥
 प्रेष्य-दासेर-दासेय-नियोज्य-परिचारकाः ।
 पराचित-परिस्कन्द-भुजिष्य-परिकर्मिणः ॥ ४१ ॥
 डिङ्करः किङ्करो गोप्य-परजात-परैषिताः ।
 प्रेष्यः श्लिङ्गध्याय नीचो विवर्णश्च पृथग्जन्तः ॥ ४२ ॥
 इतरः पामरो मर्मरीकः प्राकृत-वर्वरो ।
 शुधुनो यवनो म्लेच्छो मातङ्गस्तु जनगमः ।
 अन्तावसायी शपचः शपको निष्प-नाहलौ ।
 अन्तेवासी दिवाकीर्तिः पुल्कसः पुव इत्यपि ॥ ४३ ॥

7052 पाशार्थः ध्वजः पश्व १

7053 आकर्षक १

7055 वटी ७

7056 'सर्प्या' १

7058 वैवधिक ३; 'विदी' १

7060 विवध २; समार्ष्यकौ

7061 विहंगमा ३

7062 व्यङ्कटो ३

7063 'वाहः' २

7064 'विकर्षिष्यमको' ४ य

7065 'कारो' १

7068 'भ्रूणो' १

7071 डिङ्करः

7072 श्लिङ्ग १८

7073 'वर्वरो' ८

7074 म्लेच्छो ३

- समौ चाण्डाल-चण्डालौ निपादश्च निपादिवत् ।
 चाण्डालकिस्तु चण्डालपुत्रो नैपादकिस्तया ॥ ४६ ॥
 पुलिन्दा नादला निष्ठाः शबरा वरुडा मुराः । 7077
 मेदा मिष्ठाः किराताश्च सर्वेऽपि स्लेच्छजातयः ॥ ४७ ॥ 7080
 पादकुक्ष्यर्मकारः स्यात्सुती वृषानच पादुका ।
 पत्रद्धा स्यात्प्राणिहिता पादूः पादत्रमित्यपि ॥ ४८ ॥
 जाचद्धा तु पदं सानुपदीना परिकीर्तिता ।
 नग्री नग्री वरत्रा चक्षुः-ग्री वर्या च नग्री [146b] कः ॥ ४९ ॥ 7078
 सनंगव्या तदर्या सा सनंगुक्ष्यर्मणोत्रि (मिडि) दि । 7085
 स्याच्चर्ममेदिनी क्षारा द्वयोश्चर्मप्रमेदिका ॥ ५० ॥
 व्याधो मृगवधाजीवो लुब्धको मृगयुः पुमान् ।
 पालिशं मृगहिंसा मूः श्यैनेपाता पुनः क्षियाम् ।
 पापदिर्भृगयाऽऽखेटो मृगव्या क्लीबयोपितो ॥ ५१ ॥ 7079
 जाच्छोदनं कुक्षुरस्तु कुक्षुरः कुक्षुरः शुनः ।
 शुनिश्च शुनकः क्षानश्चास्विमुग्ममवालधिः ॥ ५२ ॥
 कौलेयकः सारमेयो मण्डली रात्रिजागरः ।
 रथ्यामृगश्च भेषको रतशायी रतान्दुकः ॥ ५३ ॥
 रतकीलो ललज्जिह्वो निक्षालिद् च रतव्रणः ।
 क्षालाट्टको इतिहरिर्वाताण्डो मृगदंशकः ॥ ५४ ॥ 7095
 उग्मघोऽसावलकः स्याद्विधकहर्मृगव्यवित् ।
 सरमा तु शुनी प्रोक्ता शुनारोऽस्त्री शुनीपयः ॥ ५५ ॥
 शुनपुच्छादयो नानि शुनी पाता शुनिपयः ।
 शौवः कुक्षुरसकोचः शून्यं शुन्यं शुने हितम् ।
 शुनपुच्छादयस्त्रय्यो कषाटमः पुनर्मतः ।
 चोरश्चौरस्तु [147a] स्करः स्यादेकागारिक-भोषको ।
 प्रतिरोधि-भरास्कन्दि-पाटचर- मलिच्छुचाः ॥ ५५ ॥

7077	निपादिवत् १५	7088	पालिशं १	7077
7078	दक्षि ३	7089	ऽऽखेटो १	7078
7079	नादला १ निष्ठा १ शबरा १ वरुडा १ मुरा १	7090	जाच्छोदनं १	7079
7080	मेदा १ मिष्ठा १ किराता १	7091	क्षान ४	7080
7081	कार १	7096	वर्त्यः १३ कट्ट १	7081
7082	पादू २५ पादन ६	7097	शुनी २, शुनिपय १	7082
7083	पदीना १	7098	शुनीपय १	7083
7085	सनंगु ७	7099	शौव १, शुन्य ३	7085

स्यात्पारिपन्थिकः कम्बूः कुम्भिलः शङ्कितोऽपि सः ।
 सुरद्रादिचरः स्तेनः स्तेनश्चोमौ न योषिति ॥ ५६ ॥
 तद्भावे चौरिका चौर्यं स्तेयं स्तेन्यं च चौरिकम् ।
 'लोप्यं त्वपहृतं द्रव्यं चोरी चोरी च तस्त्रियाम् ॥ ५७ ॥
 पानध्वजी पानवणिक् शौण्डिको मण्डहारकः ।
 पानध्वजो वारिवास-कल्पपालसुतीवलाः ॥ ५८ ॥
 सुराजीवोऽपि मद्यं तु कश्यं स्यात्कापिशायनम् ।
 मद्य कश्यं न ना हला वारुणी च हलिप्रिया ॥ ५९ ॥
 मदयिषुश्च मदना मदिष्ठा मदिरा इरा ।
 परिडुना कामसखी परिसुदेवनिर्मिता ॥ ६० ॥
 गन्धोत्तमा स्वादुरसा प्रसन्नान्मोधिजा न ना ।
 कादम्बरी द्वयोः शुण्डानुतर्पे मण्डमस्त्रियाम् ।
 द्राक्षाकृते तु मये स्याद्भारहरं च कापिशम् ॥ ६१ ॥
 भार्द्रीकं चाथ न स्त्री स्यात्सीधु मेरेयमासवम् ॥ ६२ ॥
 पक्षीतरसौ सीधू पक्षमेशुरसौ क्रमात् ॥ [147b] ६२ ॥
 शार्करो माधवो गौडः सितो मधुगुडादियुक् ।
 अगलो मेदको मधपङ्कः कियं तु नम्रहः ॥ ६३ ॥
 नम्रहश्च पुमांसौ द्वौ मद्यबीजं नपुंसके ।
 धासुस्तिर्मद्यसंघा ॥ [न] मासवोऽभिपवः समौ ॥ ६४ ॥
 फारोत्तमः सुरामण्डो व्यापानं पानगोष्ठिका ।
 स्त्रियामरिष्टः कथितैर्यन्मद्यं मेपजैः कृतम् ॥ ६५ ॥
 सरकश्चपरुश्चास्त्री मत्त्वर्कोऽप्यनुतर्पणम् ।
 शुण्डापानं मदस्नानं मधुवारा मधुक्रमाः ॥ ६६ ॥
 उपदंशावदंसौ द्वौ चक्षुणं मद्यपाशनम् ।
 सुरापः स्यान्मद्यपिचो मद्यस्तुत्कट-शौण्डिकौ ॥ ६७ ॥

7104 योषिती १७

7106 लोप्यं १; चोरी ३

7109 बीयो ९

7111 मदरा for ना, मदिष्ठा for ण

7112 परिसु for परिसुद्

7117 रसो १

7118 शार्करो १; गौड १

7119 पक्ष- ३

7120 बीजं ४

7121 पव ४

7122 मंदो २; गोष्ठिका २

7123 मसियो १३; जेपजे

7124 लपेन ४

7125 = AR, AC 906 cd, मदस्नानं २

कमा २

7126 पानं ४

7127 पिचे २

क्षीवध्यामी विशेय्यन्ना मधरोगो मदात्ययः ।

पणो ना स्यादक्षवती कैतवं च दुरोदरम् ।

दुरोदरं चूतमल्ली * * * * * ॥ ६८ ॥

, 17

7130

॥ दुरोदरं च न स्त्री स्यात्पाशक-ग्रासकौ पुनः ।

आकर्ष-देवनाक्षाश्च तत्पणस्तु गृहो गरि ॥ ६९ ॥

बिन्दुत्रिकद्वये तु स्यादक्षाणां दुन्दुभिः स्त्रियाम् ।

आकर्षो ना शारिफलाद्यापदे च न योषिति ।

, 1

शारिः [148a.] पुमान्द्वयोः शारा खेल्न्यासा समन्ततः ॥ ७० ॥

7135

मयने परिणायः स्वात्प्राणिचूतं समाह्वयः ।

बञ्जुली तु स्त्रियां चूतकीडा स्यादम्बिकास्त्रिभिः ॥ ७१ ॥

भूतोऽक्षदेवी कितवोऽक्षपूर्तो-

ऽक्षचूच्य देवा च तथाद्वक्तः ।

, 1

स्याद् चूतफारी समिकोऽथ भेद्य-

7140

लिङ्गा मत्ता योगभवा हि शब्दाः ॥ ७२ ॥

इति शूद्रवर्गः ।

कोपकल्पतरावसिन्विधनाथकवे. कृत्तौ ।

, 17

द्वैतीयको घराकाण्डो वर्गैर्दशभिरीरितः ॥ ७३ ॥

इति श्रीविश्वनाथरचिते कोपकल्पतरौ द्वितीयो भूकाण्डः समाप्तः ॥ श्री ॥

7145

यो लोकपाता पाताले ववन्ध भववन्धहृत् ।
 वलिं बलिष्ठं स श्रेयोधाम नो वामनोऽवतु ॥ १ ॥
 पातालनारकात्तद्वैर्गैः सगतिशालिभिः ।
 नामालिविलसत्कन्धः (?) पातालस्कन्ध उच्यते ॥ २ ॥
 पातालं बलिसन्नाधोभुवनं वाढवोऽस्त्रियाम् ।

7150

रसातलं नागलोकोऽधोलोकोऽप्यव्ययं त्वघः ॥ ३ ॥
 छिद्रं तु कुहरं रोकं रन्ध्र[148b]निर्व्ययनं तिलम् ।
 निम्नं रोपं च विवरं मूकं श्वभ्रं तथान्तरम् ॥ ४ ॥

7155

शुपिरं सुपिरं चास्त्री पुंस्यगाधो वपा-शुपी ।
 द्वयोर्गता दरस्त्रय्यामवटो युजि भूविले ॥ ५ ॥
 श्वभ्रं क्लीवे चाथ रन्ध्रयुक्ते सात्सुपिरं त्रिपु ।
 भावे सौमिर्यमच्छिद्रे नीरन्ध्र क्लीवमव्ययम् ॥ ६ ॥
 तमो निशाचर्म स्वचर्म वृत्रो-

पकुशक सात्तमस तमं च ।

वृत्रोऽत्र ना ना न तमिस्रमुर्वी-

छाया पडस्त्री तिमिरान्धकारौ ॥ ७ ॥

7160

स्वात्रीलपङ्कं दिनकेसरान्ध-

घान्तानि तत्ततमसं प्रसारि ।

गादेऽन्धपूर्वं तमस विहीने

त्तत्रावपूर्वं तमस प्रदिष्टम् ॥ ८ ॥

7165

अनन्धेऽन्धे भवत्सन्धंभावुकोऽन्धमविष्णुवत् ।

अनन्धमन्धं भुविणि स्यादन्धकरणं त्रिपु ॥ ९ ॥

पातालौको दानव पूर्वदेवो

दैतेय स्यादामुरश्चासुरश्च ।

दैत्यो देवद्वेषणः शुकशिष्य-

स्तुज शकद्वेषण स्याद्वितीजः ॥ १० ॥

7147 पदार्थ

7150 रौ

7151 रोप for रोप

7152 'शुपी १०

7153 भुविणे for भुवि

7154 रौवे ५, शुपिर १

7155 शीवीर्ध १ अ

7161 'प्रांतानि १५ तत्ततमसं १

7162 तमसं १

7164 'भविष्णु २ वत्

7165 'शुपी १

7166 'शुपी १

हिरण्यकशिपुर्देवराजो वैरोचनो बलिः ।	7170
शिशुपालश्चे[149a]दिपतिः कंसो भोजपतिर्भवेत् ॥ ११ ॥	
द्वैमातुरो जरासंधो भगधाधिपतिश्च सः ।	
भौमस्तु नरको दैत्यमेदा बाणादयः परे ॥ १२ ॥	
काद्रवेयाः पुनर्न्यागस्तेषां मोगवती पुरी ।	
शेषो नागाधिपोऽनन्त-बालकौ द्विसहस्रद्वक् ॥ १३ ॥	7175
सितपङ्कजचिह्नश्च सर्पराजस्तु वासुकिः ।	
श्वेतो नीलसरोजाङ्गो लोहिताङ्गस्तु तक्षकः ॥ १४ ॥	
स्वस्तिकाङ्कितमौलिश्च महापद्मोऽतिशुक्लकः ।	
दशविन्दुकमौलिश्च शङ्ख स्यात्प्रीतवर्णकः ॥ १५ ॥	
इन्दुरेखाङ्कितगलो ज्वालाधूमसमप्रभः ।	7180
कुलिकोऽर्द्धेन्दुमौलिः स्यान्नागभेदास्तु कम्बलः ॥ १६ ॥	
धलाहकोऽध्वतरको घृतराष्ट्रादयः परे ।	
कालीयः स्यात्कालियको गोनासस्तु तिलत्सकः ॥ १७ ॥	
गोनसो घोणसो चो(व्या)डो गण्डली बाहसः पुनः ।	
शयुस्तनजोऽजगरः शीवा चीरः शयानरुः ॥ १८ ॥	7185
शयुनः शयथश्चक्रमण्डल्यन्ते शयाल च ।	
पारीन्द्रो राजसर्पस्तु भवेत्पद्मगमोजनः[149b] ॥ १९ ॥	
कुकुटाहिः कुकुटामो राजिलो दुण्डुमः समौ ।	
अलगर्होऽलगर्थश्च जलव्यालो द्वितुण्डकः ॥ २० ॥	
ब्रह्मसर्पोऽध्वलाया स्यान्मालुधानस्तु मातुलः ।	7190
सुरकस्तु सुरावर्णो दन्दशूको निगणते ॥ २१ ॥	
निर्मुक्तश्च निर्लयनिर्मेघवन्मुक्तः[कम्]चुक्रः ।	

- 7170 °राजो २
 7171 °पति २, केहे for कंखे, °पति २
 7172 °पति ३ थ
 7173 नरको २
 7174 भोगवती १
 7175 बालकौ
 7177 °जाको ३ लोहितीगरु
 7178 °मौलि ३ थ
 7179 °मौलि ३ थ
 7180 °गले ३ राजानाधूमसप्रभ

- 7181 °मौलि ३
 7182 °इको १ ध्वतरको १ घृतराष्ट्रा १ दय
 7183 °यसो २
 7184 भोगसो for भोनसो, गण्डली ५
 7185 शयुन for शयुन
 7186 नागाल for शयाल
 7188 कुकुटामोर, दुण्डुम २
 7189 अलगर्हालगर्थ, द्वितुण्डक ४
 7190 °लाहा २
 7192 °धार्मिलयति, मुक्तचुक्र ३ (corrupt)

सविषा निर्विषा वापि सर्पा दम्बिषनामकाः ॥ २२ ॥

वृश्चिकाद्या लसविषा व्याघ्राद्या लेमसद्विषाः ।

लालविषास्तु लताद्या कालान्तरविषाः पुनः ॥ २३ ॥

भूपिकाद्या नराद्यास्तु नखद्वेढाः प्रकीर्तिताः ॥ २४ ॥

सर्पः पृदाकुर्मुजगो मुजंगो

मुजंगमाशीविष-गूढपादाः ।

दवीकरः स्यादुरगश्च भोगी

चक्षुःश्रवश्चक्षि-सरीसृपाश्च ॥ २५ ॥

फणी कुण्डली मण्डली दन्दशूको

द्विजिह्वस्तथा जिह्वागः पन्नगश्च ।

भवेद्भेदमुक्तश्चुकी दीर्घपृष्ठ-

स्तथा दीर्घजिह्वः स काकोदरश्च ॥ २६ ॥

व्यालानिलाशन-विषायुध-लेलिहाना

द्वे द्वे त्वहिर्विषधरो रसनाविषश्च ।

कुम्भीनसोऽपि सदरश्च विलेशय[150a]श्च

गोफर्ण-नागक-फणायुध-काद्वेयाः ॥ २७ ॥

त्रिधाहेयं तदङ्गादि भोगस्तु व्यालविग्रहः ।

निर्मोकः कक्षुकस्त्वली[सि]यां निर्लेयनी तथा ॥ २८ ॥

भोगो दर्वी द्वयोस्तु स्युः फण-स्फट-फट-स्फटाः ।

फफेलः स्त्री च दाढा स्वादाशीराश्यहिर्दंष्ट्रिका ॥ २९ ॥

सर्पक्षतं तु दंशः स्यात्सर्पाण्डे पुनरीरितौ ।

समौ सुनार-सारण्डौ न तु स्त्री गरलं विषम् ॥ ३० ॥

हालहलं हाळहलं काकोलं च हलाहलम् ।

कालकूटं रसस्तीक्ष्णं क्षीमे मधुरकं च तत् ॥ ३१ ॥

कृत्रिमं तु विषं[धो]रं गरश्चोपविषं समम् ।

दूषीविषं त्ववीर्यं तदौषधादिप्रयावतः ॥ ३२ ॥

7194 °सद्विषाः १

7195 =A.C. 1313 ab. °विषास्तुः कालीतर°

7196 °द्वेढाः १

7198 °पादः

7209 °हेयं १

7210 °निलयनी २

7212 °तुः स्त्री ७; °रास्यहि°

7213 दंशः १ स्फटः संपदि

7214 °रंढो २

7215 हलाहलं

7216 मधुरकं ८

7217 °विषं ५

आदीपनौ दारदश्च मकरश्च परे पुनः ।

अहिच्छत्रो मेघशृङ्गो कुष्ठबालक-नन्दनाः ॥ ३४ ॥

7220

कैराटिको हैमवतो मर्कटः करवीरकः ।

सर्पपो मूलको गारार्द्रकः सत्तुक-हर्दमौ ॥ ३५ ॥

अङ्गोलसारः कालिङ्गः शृङ्गिको मधुसिक्थकः ।

विस्फुलिङ्गः पिङ्गले [150b]न्दौ सगरं लाङ्गलिकादयः ॥ ३६ ॥

स्वावरा विपभेदाः स्युर्हयत्तालाहि फेलकः ।

7225

विपशाखं जाङ्गलं स्वाचकाटो विपशाखवित् ॥ ३७ ॥

कथाप्रसङ्गश्च मतो भवेज्जाङ्गलिकान्वयत् ।

व्यालग्राही जीवकः स्यादाहितुण्डिक इत्यपि ॥ ३८ ॥

अहितुण्डिक उक्तोऽथ विपादो विपभक्षकः ।

विष्यो विपेण वध्मो यो ज्यालग्राह्यादयस्त्रिषु ॥ ३९ ॥

7230

इति पातालवर्गः ।

स्वाचारकस्तु नरकः परेत-श्रेत-यातिनः ।

स्यादातिवाहिकोऽथ स्वाक्षरको नारकोऽपि च ॥ १ ॥

निरयो दुर्गतिः स्त्री स्याद्विष्टिस्वाजुः सियामुभे ।

कारणा यातना तीव्रवेदना च समा इमाः ॥ २ ॥

तपनः स्यादवीचिस्तु द्वंद्वे संहार-रौरवौ ।

7235

स्यान्महारौरवः कालसूत्रं तामिस्रमित्यपि ॥ ३ ॥

कुम्भीपाकान्धतामिस्रासिपत्रविपिनादयः ।

बह्वो नारका भेदा गदिताः पापकर्मणाम् ॥ ४ ॥

सिन्धुर्वेतरणी शोका तत्रालक्ष्मीस्तु निर्कृतिः ।

सौमन्तकाया बौद्धादि [161a] श्लाखे नरकवासिनः ॥

7240

इति नारकवर्गः ।

7219 आदियनौ १ दारद १ द्य मकर १ द्य

7220 अत्रो १ मेघशृङ्गो १; नन्दनाः १

7221 हैमवतो १ मर्कटः १ करवीरकः १

7222 सर्पपो १ मूलको १ गारार्द्रकः १ सत्तुक १
हर्दमौ १

7223 असारः १ कालिङ्गः १ शृङ्गिको १;
मधुसिक्थकः

7224 विस्फुलिङ्गः १ पिङ्गले १ द्यो १; लिङ्गा १ द्य

7225 फेलकः २

7226 जाङ्गलं २

7227 लिङ्गा ४ न्यवत्

बो० क० ३९

7229 अहितुण्डिक ४

7230 विष्यो १

इति पातालवर्गः ।

7232 अवाहिनी ५

7233 दुर्गतिः ४; स्त्रीस्वाजु २

7235 तपनः १ स्यादवीचि १ श्लुः संहार १
रौरवौ १

7236 सूत्रं १ तामिस्र १ मि

7237 अवाय १ यत्तामिस्र १; विपिना १

7239 वेतरणी १

7240 अश्या

इति नारकवर्गः ।

आतङ्क-तट्टावलीकावम आम-गदामयाः ।

श्वयीचिरुपतापश्चामन-रोगौ च रुग्णे ॥ १ ॥

पाप्मावाधो विकारश्च यक्ष्मा यक्ष्मश्च जन्म(क्ष्म?)वत् ।

व्याधिर्ना दुःखमाकर्ष्य मान्द्यं सिद्धोऽप्यपाटवम् ॥ २ ॥

प्रतीकार्यस्तु साध्योऽसौ याप्यस्त्वाजीवितस्थितिः ।

असाध्यः क्षेत्रिया दोषा वात-पित्त-कफास्तयः ॥ ३ ॥

शारीरा मनसस्तु स्याद्वौ दोषौ हि रजस्तमः ।

संसर्गः संनिपातश्च तद्विनिश्चयकोपतः ।

रसाद्याः समला दूष्याश्च यो वृद्धिः स्वधाग्नि या ॥ ४ ॥

पक्षाशयाद्या वातस्य स्थानं नाम्यादयः पुनः ।

पित्तस्य श्लेष्मणस्तु स्यादुरःप्रभृतिकं स्थलम् ॥ ५ ॥

उन्मार्गगामिता कोपः परस्थानगतिः पुनः ।

प्रसरः स्थानसंस्थानं व्याप्तिर्या परवेश्मनाम् ॥ ६ ॥

व्यक्तिस्तु रोगप्राकट्यं भेदेन सहिता इमे ।

चयादयो दोषगतिः [:] निमित्तं तु निदानकम् [151b] ॥ ७ ॥

उत्थानायतने हेतुः प्रत्ययश्च निगद्यते ।

प्राग्रूपं भाविरोगस्य ज्ञापकं लक्षणं हि यत् ॥ ८ ॥

संस्थानं व्यञ्जनं लिङ्गं लक्षणं रूपमित्यपि ।

आकृतिः स्यादुपशयो व्याधेर्यः शमकारकः ॥ ९ ॥

पोषकर्तानुपशयः संप्राप्तिर्जातिरागतिः ।

दोषाणां समवेतानां विकल्पोऽज्ञाशकल्पना ॥ १० ॥

व्याधिना जनितो रोग उपद्रव इति स्मृतः ।

शास्त्रा त्वगसृगावं स्याद्वहिर्मागश्च सा स्मृता ॥ ११ ॥

7241 आम ५ गदामयाः

7242 °धामतरोगौ

7244 °प्यपाटवं २४

7245 साध्यो २ सौ; याप्य १ स्त्वाजीविता स्थितिः

7246 क्षेत्रिया १ दोषा १ वात १ पित्त १ कफा १

7247 °रामनसस्तु

7248 = Aṣṭāṅga, Sātrasthāna, adhy. 1. 8/1 17 संसर्गः १ संनिपात १ य

7249 दूष्या १ श्वयो

7252 कोपः १

7253 प्रसरः १ स्थानसंस्थानं १

7254 व्यक्ति १ रोगप्राकट्यं १

7255 दोषगति १ निमित्तं १

7256 प्रलय ६ य निगद्यते ॥ ८

7257 प्राग्रूपं १

7259 आकृतिः ६; °शमो १

7260 °नुपशय १; °रागतिः १

7261 = Mādhavanidāna Pañcani-dānalakṣaṇa st. 12 ab.

7262 उपद्रव १

7263 बहिर्माणं १ य

कोष्ठाद्यमन्तमूर्गः स्यात्संघयस्तु शिरोमुखाः ।

रुजादिवृद्धिः संरम्भोऽथोपद्रवविहीनता ॥ १२ ॥

7265

अल्पवेगः स्त्रियां तूष्णं भवेच्चिमिचिमायनम् ।

उक्लेशः पाकतो मन्दा दोषाणां स्वाशयाद्भुतिः ॥ १३ ॥

हृत्प्रसो हृदयादीपद्वयः पटुम्बुनिर्गमः ।

तृप्त्यैवास्मृष्टहातृतिरुत्तिः स्यादरोचकः ।

अथद्वाज्जारोचकोऽथाविपाकोऽन्नापचिः स्त्रियाम् ।

7270

ज्वरो रोगपतिर्दक्षाध्वरध्वंसी तथान्तकः ।

ओजोशनस्तथा क्रोधो रुद्धोर्ध्वनयनोद्भवः ॥ १५ ॥

[152a.] संतापकः स्त्री जूर्जूर्तिर्वातिकस्तु स वातजः ।

पैतिकः पित्तजन्मासौ शैम्भिकस्तु बलसजः ॥ १७ ॥

ज्वरः स्यात्प्रकृतिरसमसमवेतः सहेतुना ।

7275

तुल्यो विकृतिविषमसमवेतोऽन्यथा भवेत् ॥ १८ ॥

नित्यज्वरः स श्वययुर्भवेद्वातबलसकी ।

सांसर्गिको हृद्भजः स्याच्चिचयोत्थस्त्रिदोषजः ।

स्यात्सान्निपातिकश्चाथ संधिगाद्या हि तद्भिदः ॥ १८ ॥

नृणां ज्वरोऽज्वराऽहः स्यात्पाकलः करिणामसौ ।

7280

हयानामभितापः स्यादुष्ट्राणामलसो मतः ॥ १९ ॥

महिषाणां हरिद्वोऽसावीधरोऽजडहामयम् ।

शसभानां खोरकः स्यान्मृगाणां तु सुगामयः ॥ २० ॥

शुनामलर्कोऽजाव्योस्तु स प्रलेपकनामकः ।

उष्णीपसंज्ञः सर्पाणामन्नानां चूर्णको मतः ॥ २१ ॥

7285

कुङ्कुमाहस्तु गोधूमे भूमौ तूष्णमिधौ मतः

7264 °मूर्गः १ स्यात्संघय १ स्तु

7265 संरम्भो १

7266 अल्पवेगः २ रुग्णानूपा १; °मायने २

7267 चत्केशः १

7268 हृत्प्रसो १

7269 तृप्ति १ ररवि; °चकः २

7270 अथद्वा १

7273 जूर्जूर्ति; वातजः २

7274 पैतिकः पित्तजन्मा २

7276 °समवेतो १

7277 °सरी १

7278 हृद्भजः २

7279 °पात्रिका ३ व्याख संधिगाद्या १

7280 हः १ स्यात्पाकलः १

7281 °मल्लो १

7282 हरिद्वो १ सावीधरो १

7283 खोरकः १; मृगाणां तु is repeated

7284 °मलर्को १; प्रलेपकः १

7285 उष्णीपः १; चूर्णको १

7286 कुङ्कुमाह १ स्तु

यथर्तु वृद्धदोषोत्थः प्राकृतो वैकृतः परः ।
 अपकदोषः सामोऽसौ निरामस्तु ततोऽन्यथा ॥ १९ ॥
 संततो नि[152b]त्यवृत्तिः स्नाद्विषमः सततादिकः ।
 सततोऽहि द्विरावृत्त्याथान्येद्युक्तो दिने सकृत् ॥ २० ॥
 स्यात्प्रात्यहिकनामाथ तृतीयेऽहि तृतीयकः ।
 चतुर्थकश्चतुर्थेऽहि द्याहिक-व्याहिकौ पुनः ॥ २१ ॥
 क्रमाद्विपर्ययौ प्रोक्तौ तृतीयकचतुर्थयोः ।
 शीतकस्तु स शीतादिरुष्णकस्तूष्णपूर्वकः ॥ २२ ॥
 विशिष्टस्तु स शीतादिः शुद्धः शीतादिवर्जितः ।
 भन्तर्दाहवृषायुक्तो ज्वरो गम्भीर उच्यते ॥ २३ ॥
 ज्वरितो ज्वरवाक्त्रणो ज्वरी च परलिङ्गकः ।
 दाहः सर्वाङ्गसंताप ओपस्त्वरतिघर्मवान् ।
 श्लेष्मोऽर्चिषेव दग्धाङ्गे विदाहः संधिपाणिषु ॥ २४ ॥
 रक्तपित्तं पित्तरक्तदोषो नासादिभिः स्रवन् ।
 तदूर्ध्वगाम्यपानादिस्रान्यधोगं प्रकीर्तितम् ॥ २५ ॥
 क्लृप्तस्तु कासः क्षवयुः पीनसः स्यादपीनसः ।
 प्रतिश्यायः प्रतिश्या स्त्री क्षुत्क्षवः क्षुतमन्तिमे ॥ २६ ॥
 उपेक्षितः प्रतिश्यायो दुष्टपी[153a]नस उच्यते ।
 नस्या रोगाः पूतिनास-नासानाहादयः परे ॥ २७ ॥
 कफोपरुद्धगमनः पवनः श्वास उच्यते ।
 श्वासमेदाः क्षुद्रकः स्याच्छिञ्जथ तमकस्तथा ॥ २८ ॥
 महानूर्धः प्रतमको द्विधा हिक्का च हिकितम् ।
 मेदाः क्षुद्रा च यमला गम्भीरा महतीति च ॥ २९ ॥

7287 प्राकृतो १; परः (for परः)
 7288 सामो १ सौ निराम १ स्तु ततोऽन्यथा १
 7289 निरारतिः २ स्नाद्विषमः १
 7290 संततो १ हि
 7291 *हिक २ नामाथ
 7292 चतुर्थक १; द्याहिक १ व्याहिकौ १ पुनः
 7294 शीतक १ स्तु *रुष्णक १ स्तूष्ण°
 7295 विशिष्ट १ स्तु; शुद्धः १
 7296 गंभीर १
 7298 *संताप २ ओप १ स्तु°

7299 श्लेष्मोऽर्चिषेवदग्धे विदाहः १
 7300 रक्तपित्तं १
 7301 *स्रान्यधोगं १
 7302 क्षवयुः १
 7303 प्रतिश्या ४
 7305 पूतिनास १
 7306 कपोपकृद्धः; *धारा १
 7307 क्षुद्रक १ स्याच्छिञ्जं १ च
 7308 महा १ नूर्ध्वप्रतमक १; हेकितं १
 7309 क्षुद्रा १ च यमला १; महती १

यमला वेगिनी प्रोक्ता परिणामवती सगा ।	7310
रोगराजो राजयक्ष्मा यक्ष्मा जक्ष्मा च यक्ष्मवत् ॥ ३० ॥	
क्षयः शोषश्चाथ भवेत्स्वरभेदः स्वरक्षयः ।	
प्रच्छर्दिका वमिच्छर्दिः स्त्रियां छर्दिस्तु पुंसि न ॥ ३१ ॥	
वमधुर्वमस्तिश्चाथापकाहारे त्यजीर्णकम् ।	
आमं कफाद्विदम्बं तु पितात्सादम्बपित्तकम् ॥ ३२ ॥	7315
अम्बलकस्तम्ब उद्गारः सान्तर्द्वाहः सतृद्व्ययः ।	
धूमायनं शिरोग्रीवाकण्ठताल्लुपु धूमकः ॥ ३३ ॥	
विष्टब्धाख्यं तदनिलदुर्गत्योः शूलमस्त्रियाम् ।	
आध्मा आध्मानमानाह उदरापूर इत्यपि ॥ ३४ ॥	
उदावर्तस्तु चाता[153b]दिस्रोतोरोषः प्रकीर्त्यते ॥	7320
उद्गारः स्वादूर्ध्वबात आटोपस्त्वत्र निस्वनः ॥ ३५ ॥	
विष्टम्भी स्यादलसको विसूची तु मलव्यथा ।	
अजीर्णभेदोऽजविषं स्त्रियामुक्ता विलम्बिका ॥ ३६ ॥	
जाठरोऽग्निः समः प्रोक्तो यो भुक्तं भेषजं तथा ।	
चतुर्भिः पचति द्वाभ्यां प्रहराभ्यामनुक्रमम् ॥ ३७ ॥	7325
स तीक्ष्णः क्षीमपाकी स्यान्मन्दस्तु चिरपाचकः ।	
अथानियतपाकोऽग्निर्विषमः परिकीर्तितः ॥ ३८ ॥	
मिश्रं पचयगपध्यं च भुक्तं समशनं मतम् ।	
विद्यादध्ययानं भूयो भुक्तस्योपरि योजनम् ॥ ३८ ॥	
विरुद्धमशनं तत्स्याद्विरुद्धद्रव्ययोजनम् ।	7330
संकीर्णानां गृहे भुक्तिः संकीर्णाशनमुच्यते ॥ ३९ ॥	

7310 परिणामवती ३
 7312 क्षयतोप ७ द्या°; स्वरक्षयः २
 7313 वमिच्छर्दिः स्त्रियां छर्दिं तु पुंसिः
 7314 °हारे १ स्वजीर्णकं २
 7315 आमं १; °पित्तं २
 7316 अम्बक १; राशुदम्बकः
 7317 धूमक १
 7318 विष्टब्धाख्यं १; शूल ३
 7319 °उपूर ४
 7320 उदावर्त १
 7321 °बात २ आटोप १

7322 °मरो २; मलव्यथा २
 7323 °मं १.
 7324 तमः १
 7325 तीक्ष्णः १ क्षीमपाकी २
 7327 विषमः १
 7328 = Aṣṭāṅga, Sūtra, adhy. 8,
 ४१. ३३. ममशनं १
 7329 °दपचनं १
 7330 शिल्प १
 7331 °म १

हृद्गोः पुंसि हृद्गुक्खी संन्यासो मद्यपानजः ।
 गुदाङ्कुरोऽर्शमर्शश्च तद्वांखिष्वर्शसः स्मृतः ॥ ४० ॥
 विषन्धो वातविद्रोघो ग्रहणी रुक्प्रवाहिका ।
 चर्मकीलं चर्मशङ्कुरतीसारस्तु विट्सुतिः ॥ ४१ ॥
 स्यादतीसारकी मेघलिङ्गोऽतीसारपीडितः ।
 सूत्राणां [154a] तो मूत्रकृच्छ्रमश्मरी-शर्करे समौ ॥ ४२ ॥
 चाताष्टीला-चातकुण्डलिकाया मूत्रजा गदाः ।
 मेहः प्रमेहो याप्योऽसौ मधुमेहः प्रकीर्तितः ॥ ४३ ॥
 शराविका कच्छपिका जालिनी विनतालजी ।
 मसूरिका सर्पपिका पुन्निणी च विदारिका ॥ ४४ ॥
 द्वंद्वे निद्रधिरेताः स्युः पिटिका दशमेहिनाम् ।
 कुरण्डो वर्षा वृद्धिः स्त्री गुरुमोऽस्त्री जठरोपलः ॥ ४५ ॥
 पकाशयादधःश्ले तून्यन्या तु प्रतूनिका ।
 कुक्षिरोगः स्यादुदरं तत्तु वै जलतां गतम् ॥ ४६ ॥
 दफोदरं परिस्रावि तच्च रन्ध्रोदरं तदा ।
 पाण्डुस्तु सृद्धदोऽथ स्याद्धारिद्रः कामला द्वयोः ॥ ४७ ॥
 स्यात्कुम्भकामला सैव यदि शोफसमन्विता ।
 हलीमकः स्यादलसः शययुः शोथ-शोफकौ ॥ ४८ ॥
 त्रिषु शूनः शोफयुतो विसर्पी तु विसर्पवत् ।
 तद्भेदास्त्वग्मिनीसर्प-ग्रन्थिनीसर्पकादयः ॥ ४९ ॥
 कुष्ठोऽस्त्री त्वग्गदोऽथ स्यात्किलासं श्वि [154b] तदारुणे ।
 अपरिस्रावि तद्भेदाः कामालं मण्डलादि च ॥ ५० ॥

7332 हृद्गुक् २; °पानजः २
 7333 °मर्शस्य २; °वर्शसः १
 7334 °पिप्पली २; °हिका ३
 7335 °शङ्क २; निद्रसुति २ corrupt
 7337 °कृच्छ्र २; °शर्करे २
 7338 °ष्टीला १; °लिका १
 7339 प्रमेहो २; मधुमेहः १
 7340 शराविका १ कच्छपिका १ जालिनी १
 विनतालजी
 7341 मसूरिका १ सर्पपिका १ पुन्निणी १ च
 विदारिका १
 7342 निद्रधि १ रेताः

7343 वृद्धिः १ स्त्री, °रोपलः २
 7344 रुक् १; प्रतूनिका १
 7345 °दुदरं २; वै for वै
 7346 रन्ध्रोदरं १
 7347 सृद्धदो २; कामला २
 7348 °कामला १
 7349 °दलसः २; °शोफकौ ३
 7350 °युतो २, विषर्पवत् २
 7351 °वीमर्प २
 7352 त्वग्गदो २
 7353 तद्भेदाः २ कामालं १

त्वक्पुष्प-सिध्मनी सिध्मं पादस्फोटो विपादिका ।
 विपादिकालस्तु विपादिकायुक्तो विशेष्यवत् ।
 पाम-पामे स्त्रियौ कच्छूः खसो ना स्त्री विचर्चिका ॥ ५१ ॥
 खर्जस्तु कण्डूः कण्डूया क्लीबे कण्डूयनं तथा ।
 दर्ददंष्ट्रस्तथा दर्ददंष्ट्ररुच्छूनमण्डला ॥ ५२ ॥
 पामनः पामरः पामायुतः कच्छुर इत्यपि ।
 ददुणो ददुरोगी स्यात्पामनाद्या विशेष्यवत् ॥ ५३ ॥
 शतारूपी शतारुः स्यादपतानोऽपतन्नकः ।
 बाह्यायामो धनुःस्त्रग्मो वेगी च स निगद्यते ॥ ५४ ॥
 एकायामोऽर्दितं क्लीबे भवेत्पक्षवधः पुनः ।
 एकाङ्गरोगः सर्वाङ्गरोगः सर्वाङ्गवातजः ॥ ५५ ॥
 विधाची गृध्रसी चोक्ता खली तीव्ररुजाम्बिता ।
 वातरोगविशेषाः स्त्री विधाची चाबवाहुकम् ॥ ५६ ॥
 गृध्रसीकोष्ठशीर्षश्च पादहर्षदयः परे ।
 ऊरुस्तम्भस्तवाद्यवातो[155a]वातकी वातरुग्युतः ॥ ५७ ॥
 खुडं वातबलासाध्यरोगौ स्त्रो वातशोणितम् ॥
 विस्फोटकः स्फोटकः स्याद्गण्डोऽपि पिटकलिपु ॥ ५८ ॥
 क्षणतुर्ना व्रणोऽस्त्री स्यात्क्षतं दुष्क(त्वक्)ण्डुरोऽपि च ।
 ईर्मेर्मणी अर्वरुपी शुष्के त्वत्र कचः पुमान् ॥ ५९ ॥
 व्रणसंमार्जनं क्वाटः स्वाटिः शुष्कव्रणखलम् ।
 किणो रूढव्रणपदमथ नाडीव्रणः पुमान् ॥ ६० ॥
 गतिर्नाडिश्च नालिः स्त्री वृष्टग्रन्थिः पुनर्गडुः ।
 उपपायु तु सीवन्यां यो व्रणः ॥ भगंदरः ॥ ६१ ॥

7355

7360

7365

7370

7373

7354 स्त्री ३ (for स्त्रियं); विपादिका २

7355 °काल १ स्त्रु

7356 विचर्चिका ५

7357 कण्डूयनं ४

7358 दर्ददंष्ट्रस्तथा दर्ददंष्ट्ररुच्छूनमण्डला ५

7359 पामनः for पामनः, कच्छुर ३

7360 दर्दुरोगी २

7361 शतारुपि शतारुः २; °तन्नकः २

7362 धनुस्त्रग्मोवेगी ३

7363 एकायामोर्दितं ३

7364 °रोगः २

7365 स्त्री १

7366 विधाची १

7367 गृध्रसी १

7368 °वातो २

7369 °शोणिं ४

7370 स्फोटकः is repeated (with स्त्रो)

7371 दुष्कदुरो

7372 कचः १ पुमान्

7373 क्वाटः १, °स्वकं २

7374 किणे १; नाडीव्रणः १

भगंदरविशेषाः स्युः शतपोगदयः परे ।

श्रीपदं पादवल्लीकमस्त्रियां पादगण्डितः ॥ ६२ ॥

अनुवोऽस्ती मलाम्निर्गण्डमालापची च सा ।

7380

युवगण्डो वरुणः स्यात्स्त्रियां तु मुखद्विका ॥ ६३ ॥

हनुसंघितमुद्गतः शोकः पाषाणगर्भः ।

जडुल्यः कालकः पिपुच्छः [स्तिलक] स्तिलकालकः ॥ ६४ ॥

क्षुरोगविशेषाः स्युर्गदरी चाजगद्धि [155b] का ।

7385

इन्द्रविद्धा मण्डला च कदा तूतामिरोहिणी ॥ ६५ ॥

नीलिका स्वाज्जलुगणिर्भवेत्कोटस्तु मण्डलम् ।

बालरोगोऽत्ययः क्षीरालसकं च नपुंसके ॥ ६६ ॥

बालग्रहाः रुक्ममुखा आविष्टत्रिषु तद्वशः ।

तथोन्मादयुग्मचोऽथोन्मदिष्णुस्तु सोन्मदः ॥ ६७ ॥

स्मृत्यपायस्त्वपसारोऽपसारी त्रिषु तद्युतः ।

7390

कृच्छ्रोन्मीलः पक्ष्मघातः पक्ष्मरोगाः परेऽपि च ॥ ६८ ॥

नेत्रपुष्पं तु शुकं स्यात्सिमेरं दृगपाटवम् ।

लिङ्गनाशो दृगान्धं स्याद्विवान्धाद्यास्तु दृग्गदाः ॥ ६९ ॥

आभिष्यन्दोऽङ्गिकोपः स्वाधिमन्धः स वृद्धिमान् ।

सर्वाक्षिरोगाः शुष्काक्षिपाककाम्लोपितादयः ॥ ७० ॥

7395

शीतादो दालनोऽधाधिमन्तो वर्द्धन इत्यपि ।

अधिजिह्वोपजिह्वो ह्यु जिह्वारोगौ प्रकीर्तितौ ॥ ७१ ॥

गलाङ्कुरो रोहिणी स्वाच्छालकस्तु गल्यर्गलः ।

शताङ्कुरा शतग्री स्याद्वलगण्डो गलार्बुदम् [156a] ॥ ७१ ॥

7378 *वर्जितः ३

7379 *त्रयि २ (repeated), *पत्नी २

7380 *द्विका ३

7381 *गर्भः १

7382 जडुल्यः *कालक ५

7383 मयूरी १ चाजगद्धिका १

7384 इन्द्रविद्धा १; नृश for वृश, *रोहिणी २

7385 नीलिका १; मयूरी for भवेत्

7386 *लसकं ३

7387 १ बालग्रहाः १; आविष्ट १

7388 उन्मत्तो १; सोन्मदः २

7389 सारो २ पसारी १

7390 *न्मील १ पक्ष्मघातः १

7391 शुकं २; दृगपाटवं २

7392 दृगान्धं १ स्याद्विवान्धा १ स्याद्

7393 *शोकः २ स्वाधिमन्ध १

7395 शीतासा दालनो २; वर्द्धन १

7396 *जिह्वो १ पजिह्वो १

7397 रोहिणी २; *गर्भः २

7398 शतग्री २; *ग्रीवा गलार्बुदं २

मुखदौर्गन्ध्यकर्तोर्ध्वगुद उक्तो मुखामयः ।

अर्धावमेदकस्त्वर्षशिरोरोग उदीरितः ॥ ७२ ॥

7400

शिरःकम्पः शिरस्तापः सूर्यावर्तदयोऽपरे ।

केशाग्नं त्विन्द्रलुप्तं स्यात्खलतिः कमकेशहृत् ॥ ७३ ॥

उपदंशो गुह्यरोगोऽधावमन्थः कफास्रजः ।

अन्तर्मुखी सूचिमुखीत्याद्या योनिगदाः पृथक् ।

ग्लान-ग्लान् त्वामयावी विकृतो व्याधितोऽपदुः ।

7405

आतुरोऽन्यमितोऽभ्यान्तो रण ॥ ७५ ॥

मूर्छितौ मूर्त-मूर्छालौ यूकालो बहुयूककः ।

वार्तो निरामयः कृत्य उल्लाघो निर्गदश्च सः ॥ ७६ ॥

दोषज्ञस्तु भिषग्वैद्य आयुर्वेदी चिकित्सकः ।

स्यादायुर्वेदिकः प्राणाचार्यः प्राणद इत्यपि ।

7410

रोगद्वार्यगदंकारो ग्लानायाः स्युर्विशेष्यवत् ॥ ७७ ॥

अष्टाङ्ग आयुर्वेदः स्यादलो धन्यन्तरिः स्मृतः ।

वैद्यनाथश्चाथ भवेच्चिकित्सा स्त्री चिकित्सितम् ॥ ७८ ॥

उपचर्योपचारोऽथ भे(भै)षज्यं भेषजं स[156b]मे ।

तन्नं जीवन्त-आयु नागद औषधमस्त्रियाम् ॥ ७९ ॥

7415

प्रवाहिकास्तु भवेदव्ययं तच्चिकित्सने ।

संतर्पणं बृंहणं स्याल्लक्षनं त्वपतर्पणम् ।

शोधनं दोषनिर्हारि शमनं दोषशान्तिहृत् ॥ ८० ॥

कोष्ठशुद्धिर्विरेकः स्याच्छिरोरेकस्तु नावनम् ।

सेहनस्यो ह्रस्वमात्रो गर्षोऽन्यः प्रतिमर्षकः ॥ ८१ ॥

7420

7399 ०र्ध्वगुद १

7400 ०शेरोरोग २

7401 ०स्तापः १

7402 ०लुप्त २; ०हृत् २

7403 ०रोगेः रयावमन्थः कफास्र(स repeat-
ed)जः

7404 ०मुखी १ सूचिमुखी १

7405 = var. A. K. l. 1189

7406 The last portion is corrupt.

7407 ०मूर्छालौ ३; ०यूककः २

7408 निर्गद ५ स=var. A. K. l. 1188

7409=A. C. 472 ab

को० क० ४०

7410 प्राणद

7411 ०कारो १

7412 आयुर्वेदः २

7413 वैद्यनाथ ३

7414 ०औषधो

7415 औषध ७

7416 प्रवाहिकास्तु १ तु

7417 बृंहणं २

7418 ०निर्हारि २

7419 ०विरेकः २; नावनं २

7420 गर्षो १ न्यप्रतिमर्षकः १

कल्पाद्यैरवपीडः स्वाद् ध्मानश्चूर्णैर्विरेचनैः ।
 प्रदेशिन्यङ्गुलीपर्वद्वयान्ममसमुद्धृतात् ॥ ८२ ॥
 यावत्पतत्यसौ बिन्दुरथ पर्येति दक्षिणम् ।
 जानु यावत्कराग्रं स्वं तावन्मात्रा प्रकीर्तिता ॥
 आस्थापनं निरुहः स्याद्वस्त्रिकर्म च संमतम् ।
 फलवर्तिर्गुदे क्षेप्या वर्त्तिर्मलविशोधिनी ॥ ८४ ॥
 जन्वासनं स्नेहवस्त्रिरनुवासोऽनुवासनम् ।
 ह्रस्वमात्रा स्नेहवस्त्रिर्मात्रावस्तिः प्रकीर्तिताः ॥ ८५ ॥
 मूत्रस्रोतः प्रयोज्योऽसौ मवेदुत्तरवस्त्रिकः ।
 निरुहान्वासयोरहौ निरुहान्वासकौ त्रिषु ॥ ८६ ॥
 पञ्चकर्म वमी रे[157a]को निरुहोऽन्वासनावने ।
 संसर्जनं तु संसर्गं प्रोक्तः पेयादिकक्रमः ॥ ८७ ॥
 पटङ्गं शृतशीताम्बु घनाद्यैस्तृप्यति ज्वरः ।
 वचाकिण्वादिभिस्तृप्णैरुपनाहोऽनुलेपनम् ॥ ८८ ॥
 संस्तरः प्रस्तरस्वेदो नाम्ना(ब्जा ?)ख्यो घूम ॥ कृतः ।
 पिण्डस्वेदः संकराख्यो मेदास्ते त्रय ऊष्मणः ॥ ८९ ॥
 प्रतिसारणमङ्गुल्या घर्षणं वदतादिषु ।
 पिण्डो रसक्रिया चूर्णस्तिप्तोऽञ्जनविकल्पनाः ॥ ९० ॥
 बिडालको वहिल्लेपो नेत्रे पक्ष्मविवर्जिते ।
 भ्रत्यञ्जनं तीक्ष्णतमे चूर्णे नेत्रप्रसादनः ॥ ९१ ॥
 रसक्रियावलेहः स्यात्पिण्डस्तु शुटिका मता ।
 आश्च्योतनं त्वक्षितेकस्तस्य कालो निशा मता ॥ ९२ ॥

7421 °पीडः १ स्वाद् ध्मानः १

7422 = Astāṅga, Sūtrasthāna,
adhy. 20. s'1. 9

7423 बिंदु १

7424 °न्मात्रा १

7426 फलवर्ति १

7427 °वासनं ४

7428 °मानावस्तिः १

7429 °वस्त्रिकः १

7430 °सर्वी १

7431 पञ्चकर्म १; निरुहो १ न्वासनावने १

7433 पटङ्गं १; ज्वरो १

7434 उपनाहो १

7435 संस्तरः १; नाम्नाख्यो १

7436 संकराख्यो १

7437 प्रतिसारण १

7438 पिण्डो १ रसक्रिया १ चूर्णं १ स्तिप्तो

7439 बिडालको १

7440 भ्रत्यञ्जनं १

7441 रसः क्रिया १; शुटिका २

7442 °तेक २; निशा १

पाण्डुकं नवकं तुल्यलोहचूर्णं नवायसम् ।
 रसस्तु खरसोऽथासौ स्थितो रात्रिदि(द्र)वे हिमः ॥ ९३ ॥
 कल्को विनीयो वाःपिष्टश्चूर्णः पिष्टः शिलादिभिः । 7445
 [157b] यत्र कल्कः सिद्धतैले क्षेप्यः कल्कोऽतिगन्धवान् ॥ ९० ॥
 शृतः काथः पादशेषोऽथानायासकृतो हि यः ।
 फाण्टोऽग्निपुत्रः* [पू]तो स्त्री गुटी तु वटिका द्वयोः ॥ ९५ ॥
 रसः कल्कः शृतः शीतः फाण्टश्चेति कषायकाः ॥ ९६ ॥
 कषाययोनयः पञ्च रसा लवणवर्जिताः । 7450
 वाजीकरं वृषहितं वयःस्थायि रसायनम् ॥ ९७ ॥
 कुटीमावेशिकं तत्स्याद्वातातपनिषेधयुक् ।
 वातातपसहं वातातपिकं च विशेष्यवत् ॥ ९८ ॥
 चन्द्रोदयस्तु मकरध्वजनामा रसः स्मृतः ।
 स्वास्थ्यं त्वनामयं वार्तमारोग्यं सद्यमित्यपि ॥ ९९ ॥ 7455
 भिषक्सहाय-नेषजामयाविनश्चतुर्गुणाः ।
 चिकित्सितस्य पादकाश्चिकित्सकैर्निरूपिताः ॥ १०० ॥
 श्रीविश्वनाथरचिते कोपकरूपतराविद् ।
 पातालदित्रिवर्ग्यायं पातालस्कन्ध ईरितः ॥ १०१ ॥

श्री । इति श्रीविश्वनाथकृते कोपकरूपतरौ
 पातालकाण्डस्तुतीयः ॥ ३ ॥

✽

7443 नवायसं १
 7444 खरसो २; हिमः १
 7445 विनीयो २; चूर्ण- १
 7446 कल्कः १
 7447 पादशेषो ३
 7448 वटिका २

7449 कषायकाः १
 7450 योनयः १
 7451 वृषहित १; यनं २
 7452 तपिकं २
 7454 ध्वजं २ नामा
 7455 सद्य ५